SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 05.06.2023

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus ... 3

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen ... 4

3 § Kokouksessa saadut selostukset ... 5

4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirja ja päätökset ... 6

5 § Kaupunginvaltuuston 22.5.2023 pitämän kokouksen täytäntöönpanot ... 7

6 § Kaupunginjohtajan viran täyttäminen ... 9

7 § Eron myöntäminen Marjo Vackerille kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 12

8 § Eron myöntäminen Satu Suuroselle kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 14

9 § Eron myöntäminen Otso Kivimäelle kaupunkitilalautakunnan puheenjohtajan tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 16

10 § Eron myöntäminen Jouko Jääskeläiselle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 18

11 § Eron myöntäminen Tiina Tuomelalle tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 20

12 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali ajalle 1.6.2023-31.5.2024 ... 22

13 § Valtuustovaliokunnan vaali ajalle 1.6.2023-31.5.2024 ... 23

14 § Kaupunginhallituksen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston vaali toimikaudeksi 2023- 2025 ... 24

15 § Kaupunginjohtajan sijaisen määrääminen 3. - 9.7.2023 väliselle ajalle ... 26

16 § Vuoden 2024 talousarviolaadinnan kehys ... 27

- Vuoden 2024 talousarvion kehys ... 32

17 § Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työttömyysturvaa ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi ... 36

- Vantaan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta (VN/10847/2023) hallituksen esitykseksi työttömyysturvaa ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi ... 38

18 § Lausunto koskien hallituksen esitystä Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa ... 41

- Ympäristöministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa ... 43

- Vantaan kaupungin lausunto koskien hallituksen esitystä Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa ... 48

19 § HSL-palvelumaksun käyttöön ottaminen ... 50

- Äänestysraportti KH 5.6.2023 § 19 ... 53

20 § Oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien hankinta Kuntien Tiera Oy:lta ... 57

21 § Vantaan kaupungin tietotilinpäätös 2022 ... 59

- Tietotilinpäätös 2022 ... 61

22 § Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille. Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023 ... 176

- Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille. Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023. ... 179

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 05.06.2023

23 § Vantaan hyvinvointisuunnitelma 2023-2025 251
- Vantaan hyvinvointisuunnitelma 2023 - 2025 253
24 § Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:lle yhteisötalotoimintaan myönnetyn toiminta-avustuksen käyttöselvityksen hyväksyminen 367
25 § Kiinteistön 92-15-672-12 pysäköintilaitosrakennuksen osan ostaminen sekä asemakaavamuutokseen nro 002317 maankäyttösopimuksen päivittäminen / JM Suomi Oy 369
- Kartta asemakaava-alueesta 373
- Kauppakirjaluonnos 374
- Päivitetty maankäyttösopimus 379
26 § Määrärahakorotus uudisrakentamisen investointiosaan ja pysäköintilaitosrakennuksen osan ostaminen -hankkeen lisääminen uudisrakentamisen investointiohjelmaan 393
27 § Oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 49 / 2023 395
28 § Kaupunginjohtajan muotokuvan maalauttaminen 398
- Maalauttamissopimus 399
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus 402
Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen 403
Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto 404
Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus 405
Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa 410
Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa 411
Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa 412
Muutoksenhakuohje Hallintovalitus hallinto-oikeudelle 413

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 5.6.2023 klo. 17.00 – 18.38
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	**Läsnä**	**Varajäsenet**	**Läsnä**
Multala Sari, puheenjohtaja	x	Rehnström Kristian	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	x	Haapalainen Tuija	
Niikko Mika, II varapuheenjohtaja	x	Virkamäki Pekka	
Abdi Faysal	x	Hilden Joni	
Karinen Ville	x	Nguyen Chau	
Kasonen Mika	x	Hakala Heli	
Kaukola Ulla	x	Vesa Tiina	
Lundell Kai-Ari	x	Aidanjuuri Tanja	
Luokkala Pirjo	x	Nummela Nina	
Norrena Vaula	x	Seppänen Tia	
Orpana Anitta	x	Kanerva Sami	
Rokkanen Sakari	-	Kaiju Susanna	x
Saimen Tuukka	-	Kärki Niilo	x
Tammi Visa	x	Kähkönen Osmo	
Valtanen Hanna	x	Kuusela Minna	
Nuorisovaltuuston edustaja		**Varajäsenet**	
Tejwant Singh	x		

Muut osallistujat	**Läsnä**
Lindtman Antti, valtuuston puheenjohtaja	x (klo 18.30 – 18.38, § 27 – 28)
Kaira Lauri, valtuuston I varapuheenjohtaja	x
Veltheim Erika, valtuuston II varapuheenjohtaja	-
Kalske Katri, vs. kaupunginjohtaja	x
Kalo Ilkka, vs. apulaiskaupunginjohtaja	x
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja	x
Anttila Tero, apulaiskaupunginjohtaja	x (klo 17.17 – 18.38, § 3 – 28)
Tolvanen Kaisu, vs. viestintäjohtaja	x
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja	x
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies	x
Lentämäki Tiina, hallintosihteeri	x
Takala Matias, pöytäkirjanpitäjä	x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Sari Multala

Pöytäkirjanpitäjä Matias Takala

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 12.6.2023, sähköisesti.

Pykälät 6, 18, 20 ja 24 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Anitta Orpana Säde Tahvanainen

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 14.6.2023, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 1

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

2 § **Pöytäkirjan tarkastaminen**

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 2

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään
a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 12.6.2023 klo 16.00 ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	
Karinen Ville	
Kasonen Mika	
Kaukola Ulla	8.5.2023
Lundell Kai-Ari	17.4.2023
Luokkala Pirjo	8.5.2023
Niikko Mika	22.5.2023
Norrena Vaula	22.5.2023
Orpana Anitta	5.6.2023
Rokkanen Sakari	5.6.2023
Saimen Tuukka	
Tahvanainen Säde	
Tammi Visa	
Valtanen Hanna	

b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 14.6.2023 lähtien.

Päätös:
Päätettiin
a) valita Anitta Orpana ja Säde Tahvanainen toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 12.6.2023 klo 16.00 ja
b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 14.6.2023 lähtien.

3 § **Kokouksessa saadut selostukset**

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 3

Käsittely:
Kokouksessa annettiin seuraava selostus:

Jokiniemen kampuksen asemakaavamuutos / arkkitehti Seppo Niva ja asemakaava-arkkitehti Tuuli Huhtala.

Päätös:
Merkittiin tiedoksi saatu selostus ja käyty keskustelu.

4 § **Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirja ja päätökset/KK**

RV/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat pöytäkirjat ja päätökset:

Konsernijaoston pöytäkirja nro 4/16.5.2023

Rahoitusjohtajan päätös
§ 6 Pohjoismainen Investointipankki -NIB: lainan ennenaikainen takaisinmaksu

Hankintajohtajan päätökset
§ 28 Junamatkustuspalvelujen hankinta 2024 - 2027 (280 000 €, alv. 0 %)
§ 29 Matkatoimistopalvelujen hankinta 2024 - 2028 (120.000 €, alv. 0 %)
§ 30 Oikaisupäätös (osa-alue 6) liikunta- ja urheiluvälineiden hankinnassa Vantaan ja Kauniaisten kaupungeille (n. 1 640 000 euroa, alv 0%)

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 4

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainitussa pöytäkirjassa olevia ottamiskelpoisia päätöksiä ja esittelyosassa mainittuja päätöksiä.

Käsittely:
Merkittiin, että vs. kaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavilla päätöksillä:

Rahoitusjohtajan päätös
§ 7 Rahastosta myönnetyn lainan marginaalin tarkistus

Päätös:
Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

5 § **Kaupunginvaltuuston 22.5.2023 pitämän kokouksen täytäntöönpanot**

KK/MT

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta (39 §). Päätökset voidaan pannan täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, kuitenkin niin, että täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon (143 §). Jos kunnanhallitus katsoo, että valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, kunnanhallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on tällöin viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi (96 §).

Kaupunginvaltuusto teki 22.5.2023 päätökset seuraavissa asioissa:

3 §	Vuoden 2022 arviointikertomus
4 §	Vantaan kaupungin tilinpäätös 2022
5 §	Vantaan ratikan rakentaminen
6 §	Ratikan kaavarunko YK0049
7 §	Asemakaavamuutos 002485 ja tonttijaon muutos, 64 Kuninkaala / Vantaan ratikka: Pelto-oja
8 §	Asemakaavan muutos 002452 ja tonttijaon muutos, 94 Hakunila / Vantaan ratikka: Hakunilanmäki
9 §	Asemakaavan muutos 002458 ja tonttijaon muutos, 61 Tikkurila ja 63 Viertola / Vantaan ratikka: Viertola
10 §	Taloussuunnitelman 2024-2027 lähetekeskustelu
11 §	Keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloite vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha
12 §	Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ja 6 muun valtuutetun aloite Vantaalle sosiaalisen asuntotuotannon ARA-kohteiden rakentamista lisäävä seurantaohjelma
13 §	Manav Phullin ja 17 muun valtuutetun aloite sisarkaupungin etsiminen maailman suurimmasta demokratiasta, Intiasta
14 §	Paula Lehmuskallion ja 2 muun valtuutetun aloite koulun saamiseksi Vaaralaan

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 5/22.5.2023 on kokonaisuudessaan nähtävänä kaupunginvaltuuston extranet-sivuilla ja kaupungin internet-sivuilla.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 5

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään
a) todeta, että kaupunginvaltuuston 22.5.2023 tekemät päätökset voidaan panna täytäntöön, ja
b) lähettää päätökset ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että perussuomalaisten kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”*Kaupunginvaltuuston § 5, Vantaan ratikan rakentaminen. Kaupungin ei tule lisätä mitään uusia kustannuksia tai toimenpiteitä ennen kuin valtion rahoitus on varmistettu.”*

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu/ ao. toimialat

6 § Kaupunginjohtajan viran täyttäminen

VD/3868/01.01.01.01/2023

SM/K-ML/MT

Kaupunginjohtajan virka vapautuu 1.8.2023 alkaen nykyisen kaupunginjohtajan Ritva Viljasen jäädessä eläkkeelle.

Kaupunginjohtajan virka on ollut julkisesti haettavana 31.3.-21.4.2023. Kunnallisista viranhaltijoista annetun lain 5 §:n mukaisesti kaupunginjohtajan virkaan voidaan suostumuksensa nojalla ottaa myös sellainen henkilö, joka ei ole hakenut virkaa ja jonka kelpoisuudesta on esitetty selvitys.

Hallintosäännön 2 luvun mukaan kaupunginjohtaja johtaa ja kehittää kaupunginhallituksen alaisena hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta kunnan toimintaa. Kunnan toiminta pitää sisällään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Hallintosäännön mukaan kaupunginjohtaja:
• johtaa kaupunkistrategian valmistelua ja toteutusta
• johtaa taloussuunnittelua sekä rahoitusta ja muuta resurssiohjausta siten, että kaupunginvaltuuston ja -hallituksen asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan
• johtaa kaupungin ja kaupunkirakenteen kehittämistä yleiskaavoituksen ja muun yleispiirteisen suunnittelun, sekä kaupungin maa-, sopimus-, elinkeino- ja asuntopolitiikan ohjauksen avulla
• vastaa kaupunkikonsernin toiminnan tuloksellisuudesta ja konserniyhteisöjen valvonnasta
• vastaa kaupungin seudullisesta, valtakunnallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä ja edunvalvonnasta sekä viranomaisyhteistyöstä
• vastaa kaupunkikonsernin viestinnästä
• vastaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta
• vastaa kaupungin tietosuojan ja tietoturvan ohjauksesta.

Lisäksi kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä päättää:
1. talousarviolainan ottamisesta talousarvion tai kaupunginvaltuuston erikseen asettamissa rajoissa,
2. kiireellisissä tapauksissa hallintosäännön 9 luvun 4 §:n 2 momentin 3 ja 4-kohtien mukaisista asioista,
3. tyytymisestä valtionosuuksia ja -avustuksia koskeviin päätöksiin,
4. kaupungin puhevallan käyttämisestä tuomioistuimissa tai missä muuten kaupungin oikeudellinen edunvalta tulee kyseeseen, kun kyse on koko kaupunkia, useampaa toimialaa tai kaupunkistrategian ja johdon toimialaa koskevasta asiasta, mikäli tässä hallintosäännössä ei ole muualla toisin määrätty,
5. koko kaupunkia ja useampaa toimialaa koskevien projektien perustamisesta ja niihin osallistumisesta sekä projektien hallinnon, talouden ja hankintojen järjestämisestä,
6. luottamushenkilöiden koulutuksesta,
7. määrärahan puitteissa avustusten myöntämisestä valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen,

8. kaupunginhallituksen tarverahojen sekä muiden kaupunginhallituksen määrärahojen käytöstä 20 000 euroon asti/ tapaus,
9. edustusmenoista ja edustustilaisuuksista, joiden kustannukset eivät ylitä 20 000 euroa,
10. kaupungille testamentattujen tai lahjoitettujen varojen sekä valtionperintöjen vastaanottamisesta hallinnasta ja hoitamisohjeista, kun testamentatun, lahjoitetun tai perityn omaisuuden arvo on enintään 100 000 euroa ja testamentissa tai lahjoituksessa ei ole tarkoitemääräystä tai omaisuuden käyttötarkoituksesta ei ole muutoin määrätty ja
11. muistakin useampaa kuin yhtä toimialaan koskevista asioista, ellei toisin ole säädetty tai määrätty.

Lisäksi kaupunginjohtajaan sovelletaan myös hallintosäännön apulaiskaupunginjohtajien tehtäviä ja päätösvaltaa koskevaa 2 luvun 7 pykälää. Kaupunginjohtaja toimii kaupunkistrategian ja johdon toimialan johtajana.

Viran kelpoisuusehtona on ylempi korkeakoulututkinto sekä suomen kielen hyvä ja ruotsin kielen tyydyttävä kirjallinen ja suullinen taito. Virassa menestyminen edellyttää erinomaisia ison organisaation johtamisvalmiuksia, kykyä ja näkemyksellisyyttä koko kaupungin kehittämiseen, kykyä luoda kaupungin toimintaa tukevaa verkostoa sekä hyviä kommunikointi- ja esiintymistaitoja myös englannin kielellä.

Viran palkkaus on 15 844,20 euroa. Lisäksi viranhaltijalla on vapaa autoetu, enintään 1000 euroa ja 20 euron puhelinetu. Jos viranhaltija ei ota autoetua, sitä ei makseta rahana.

Virkaa haki määräaikaan mennessä 23 henkilöä, jotka on pystytty varmistamaan. Yksi hakijoista on peruuttanut hakemuksensa. Hakijoista 16 henkilöä täyttää viralle asetetut kelpoisuusehdot. Tarkemmat tiedot ja kelpoisuudet virkaa hakeneista ilmenevät esityslistan liitteenä olevasta hakijayhteenvedosta.

Kaupunginhallitus asetti 13.3.2023 toimikunnan valmistelemaan viran täyttöä. Toimikunta haastatteli 5.5.2023 hakijoista Katri Kalskeen, Pekka Timosen ja Jukka-Pekka Ujulan. Toimikunnan päätöksen mukaan samat henkilöt lähetettiin myös henkilöarviointiin. Valtuustoryhmien haastatteluihin 15.6.2023 toimikunta päätti kutsua Timosen ja Ujulan. Henkilöarvioinnin tulokset esitellään valtuustoinfossa 15.6.2023 suljetuin ovin. Arviointitulokset ovat valtuutettujen nähtävänä kokouksessa sekä 13.6. ja 15.6. virka-aikana Vantaan kaupungintalolla osoitteessa Asematie 7.

Valtuustoryhmien haastatteluihin menevien hakijoiden luottotiedot on tarkistettu ja sidonnaisuudet on esitelty kaupunginjohtajan valintaa valmistelevassa toimikunnassa.

Kaupunginhallitus päätti 28.2.2023, että kaupunginjohtaja valitaan toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen.

Kaupunginjohtajan viran täyttää hallintosäännön mukaan kaupunginvaltuusto. Koeajasta päättää se, joka ottaa palvelussuhteeseen. Valintapäätöksen tulee perustua kokonaisarviointiin hakijoiden soveltuvuudesta virkaan. Soveltuvuudessa huomioidaan koulutus, työkokemus, haastatteluissa esiin tulleet seikat sekä henkilöarvioinnin tulokset.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 6

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) suoritettavaksi kaupunginjohtajan vaali,

b) vahvistettavaksi valitun kokonaispalkaksi 15 844,20 euroa, jonka lisäksi hänellä on enintään 1 000 euron vapaa autoetu ja 20 euron puhelinetu sekä
c) päätettäväksi, että virkaan valitulla on kuuden kuukauden koeaika.

Päätetään tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:
Merkittiin, että vs. kaupunginjohtaja Katri Kalske poistui osallisuusjäävinä kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Kaupunginjohtaja hakijaluettelo (ei julkaista)

Täytäntöönpano: esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Henkilöstö- ja konsernijohtaja Kirsi-Marja Lievonen,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

7 § Eron myöntäminen Marjo Vackerille kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/6998/00.00.01.00/2021

KK/EJ

Marjo Vacker on 30.5.2023 saapuneella viestillään pyytänyt eroa kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenen tehtävästä.

Hallintosäännön 9 luvun 8 §:n mukaan kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta vastaa:

- kaupungin omista elinikäisen oppimisen palveluista, kulttuuri- ja kirjastopalveluista, liikuntapalveluista, nuoriso- ja yhteisöpalveluista sekä niiden kehittämisestä
- kuntalaisten osallisuuden sekä yhteisöjen, järjestöjen ja vapaaehtoistoiminnan tukemisesta
- taiteen perusopetuksen järjestämisestä ja kuvataidekoulun ja musiikkiopiston palveluista
- kaupungin museotoiminnasta
- aikuisopiston toiminnasta ja aikuisten perusopetuksen järjestämisestä
- terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen johtamisesta ja koordinoinnista
- ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta

Hallintosäännön 7 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnassa vähintään yhden jäsenen ja varajäsenen tulee olla ruotsinkielisestä kieliryhmästä

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:
1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 23.8.2021 § 20 valinnut kaupunkikulttuurilautakunnan jäseniksi ja heidän henkilökohtaisiksi varajäseniksensä toimikaudelle 2021–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Sirkka-Liisa Kähärä, puheenjohtaja	Nina Uskola
Lasse Norres, varapuheenjohtaja	Anniina Pylsy
Helen Josefsson	Karri Louevuo
Matilda Hoviniemi	Matti-Jussi Partanen
Riku Kärkkäinen	Sari Kykyri
Hanna Holmberg-Soto	Axel Orrström
Ranbir Sodhi	Henri Grundström
Anu Hall	Inka Somermäki (kv 14.11.2022 § 3)
Jyrki Riikonen	Asko Hosio
Tanja Aidanjuuri	Minna Heikkinen
Milad Dehghan	Pasi Liukkonen
Juha Järä	Juho Heikkinen
Tuire Kaimio	Marjukka Kallio-Ouvinen
Pekka Rautio	Ilari Hämäläinen
Loviisa Kaartokallio	Satu Suuronen
Marjo Vacker	Timo Lehtovirta
Elina Nykyri	Liisa Tilander (kv 28.3.2022 § 3)

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 7

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Marjo Vackerille ero kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

8 § Eron myöntäminen Satu Suuroselle kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/6998/00.00.01.00/2021

KK/EJ

Satu Suuronen on 22.5.2023 saapuneella viestillään pyytänyt eroa kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan varajäsenen tehtävästä paikkakunnalta poismuuton vuoksi.

Hallintosäännön 9 luvun 8 §:n mukaan kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta vastaa:

- kaupungin omista elinikäisen oppimisen palveluista, kulttuuri- ja kirjastopalveluista, liikuntapalveluista, nuoriso- ja yhteisöpalveluista sekä niiden kehittämisestä
- kuntalaisten osallisuuden sekä yhteisöjen, järjestöjen ja vapaaehtoistoiminnan tukemisesta
- taiteen perusopetuksen järjestämisestä ja kuvataidekoulun ja musiikkiopiston palveluista
- kaupungin museotoiminnasta
- aikuisopiston toiminnasta ja aikuisten perusopetuksen järjestämisestä
- terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen johtamisesta ja koordinoinnista
- ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta

Hallintosäännön 7 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnassa vähintään yhden jäsenen ja varajäsenen tulee olla ruotsinkielisestä kieliryhmästä

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:
1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 23.8.2021 § 20 valinnut kaupunkikulttuurilautakunnan jäseniksi ja heidän henkilökohtaisiksi varajäseniksensä toimikaudelle 2021–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Sirkka-Liisa Kähärä, puheenjohtaja	Nina Uskola
Lasse Norres, varapuheenjohtaja	Anniina Pylsy
Helen Josefsson	Karri Louevuo
Matilda Hoviniemi	Matti-Jussi Partanen
Riku Kärkkäinen	Sari Kykyri
Hanna Holmberg-Soto	Axel Orrström
Ranbir Sodhi	Henri Grundström
Anu Hall	Inka Somermäki (kv 14.11.2022 § 3)
Jyrki Riikonen	Asko Hosio
Tanja Aidanjuuri	Minna Heikkinen
Milad Dehghan	Pasi Liukkonen
Juha Järä	Juho Heikkinen
Tuire Kaimio	Marjukka Kallio-Ouvinen
Pekka Rautio	Ilari Hämäläinen
Loviisa Kaartokallio	Satu Suuronen
Marjo Vacker	Timo Lehtovirta
Elina Nykyri	Liisa Tilander (kv 28.3.2022 § 3)

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 8

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) myönnettäväksi Satu Suuroselle ero kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja

b) toimitettavaksi täydennysvaali Loviisa Kaartokallion henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

9 § **Eron myöntäminen Otso Kivimäelle kaupunkitilalautakunnan puheenjohtajan tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen**

VD/6993/00.00.01.00/2021

KK/EJ

Otso Kivimäki on 16.5.2023 saapuneella viestillään pyytänyt eroa kaupunkitilalautakunnan puheenjohtajan tehtävästä.

Hallintosäännön 9 luvun 4 §:n mukaan kaupunkitilalautakunta toimii maankäyttö- ja rakennuslain 13 a luvun tarkoittamana kunnan monijäsenisenä toimielimenä ja viranomaisena, maankäyttö- ja rakennuslain 167 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viranomaisena, eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 15 §:ssä tarkoitettuna viranomaisena ja postilaissa tarkoitettuna kunnanrakennusvalvontaviranomaisena.

Kaupunkitilalautakunta vastaa:
- kaupungin toimitilajohtamisesta, toimitilastrategiasta sekä kaupungin eri toimialojen tarvitsemien riittävien ja asianmukaisten toimitilojen hankkimisesta, hallinnasta ja isännöintitehtävistä
- kaupungin rakennetun ja muun kaupunginhallituksen päättämän kiinteistöomaisuuden kehittämisestä, kunnossapidosta ja kiinteistönhoidosta
- toimitilojen hankevalmistelusta ja rakennuttamisesta
- liikenteen ja yhdyskuntatekniikan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä sekä julkisen kaupunkitilan hallinnasta ja hoidosta
- yhdyskuntateknisten rakentamis- ja ylläpitopalvelujen ja varikkotoimintojen tuottamisesta ja kaupungin varikkotoiminnasta
- kaupungin liikenneturvallisuustyöstä
- maanhankinnasta ja -luovutuksesta sekä alueiden rakentumista edistävien sopimusten ja muiden toimenpiteiden valmistelusta
- kaupungin rakentamattoman kiinteistöomaisuuden kehittämisestä
- kaupungille kuuluvien asuntoasioiden hoidosta
- yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa siltä osin kuin toisin ei ole määrätty.

Hallintosäännön 7 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:
1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 23.8.2021 § 13 valinnut kaupunkitilalautakunnan jäseniksi ja heidän henkilökohtaisiksi varajäseniksensä toimikaudeksi 2021–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**
Otso Kivimäki, puheenjohtaja	Leila Ellonen
Kimmo Kiljunen, varapuheenjohtaja	Tomi Mölsä
Katja Siniketo-Pietilä	Miriam Vilpas (kv 30.1.2023 § 3)
Seija Puha	Teemu Nikkanen
Topi Liutu	Heidi Haapala
Teija Toivonen	Sanna Huuskonen
Mika Oja	Kaarlo Kähärä
Mari Hynninen	Eeva Pitkänen
Minna Heikkinen (kv 14.11.2022 § 5)	Vesa Heiska (kv 14.11.2022 § 5)
Aki Mäkipernaa	Pasi Liukkonen
Antti Lind	Kari Mattila
Mikko Viilo	Timo Huhta
Emmi Pajunen	Maija Linkola
Jussi Vähäkangas	Tuomas Vanhanen
Heidi Hummastenniemi	Jenni Karjalainen

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 9

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Otso Kivimäelle ero kaupunkitilalautakunnan puheenjohtajan tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi kaupunkitilalautakunnan puheenjohtajan täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2021-2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

10 § **Eron myöntäminen Jouko Jääskeläiselle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen**

VD/6980/00.00.01.00/2021

KK/EJ

Jouko Jääskeläinen on 22.5.2023 saapuneella kirjeellään pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä.

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:
1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kuntalain 75 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:
1) kunnanhallituksen jäsen;
2) pormestari ja apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain (434/2003) esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Hallintosäännön 7 luvun 3 §:n mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme jäsentä sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat valtuutettuja.

Lautakunta voi arviointityötään suorittaessaan jakaantua työryhmiin. Työryhmät raportoivat toiminnastaan lautakunnalle.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä

lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 23.8.2021 § 7 valinnut tarkastuslautakuntaan toimikaudeksi 2021–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**
Tuire Kaimio, puheenjohtaja	Mikko Viilo
Markku Weckman, varapuheenjohtaja	Suvi Karhu
Maarit Raja-aho (kv 25.4.2022 § 6)	Lasse Norres
Manav Phull	Carita Orlando
Oskari Iivarinen	Katja Siniketo-Pietilä
Siri Ahokas	Stefan Åstrand
Naima el Issaoui	Kimmo Kiljunen
Hussein al-Taee	Tarja Eklund
Jussi Särkelä	Ida Tamminen
Juha Suoniemi	Juha Järä
Reija Friman	Maija Rautavaara
Jouko Jääskeläinen	Tiina Tuomela
Minttu Sillanpää	Antero Eerola

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 10

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Jouko Jääskeläiselle ero tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

11 § Eron myöntäminen Tiina Tuomelalle tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/6980/00.00.01.00/2021

KK/EJ

Tiina Tuomela on 22.5.2023 saapuneella kirjeellään pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä.

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:
1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kuntalain 75 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:
1) kunnanhallituksen jäsen;
2) pormestari ja apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain (434/2003) esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Hallintosäännön 7 luvun 3 §:n mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme jäsentä sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat valtuutettuja.

Lautakunta voi arviointityötään suorittaessaan jakaantua työryhmiin. Työryhmät raportoivat toiminnastaan lautakunnalle.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä

lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 23.8.2021 § 7 valinnut tarkastuslautakuntaan toimikaudeksi 2021–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**
Tuire Kaimio, puheenjohtaja	Mikko Viilo
Markku Weckman, varapuheenjohtaja	Suvi Karhu
Maarit Raja-aho (kv 25.4.2022 § 6)	Lasse Norres
Manav Phull	Carita Orlando
Oskari Iivarinen	Katja Siniketo-Pietilä
Siri Ahokas	Stefan Åstrand
Naima el Issaoui	Kimmo Kiljunen
Hussein al-Taee	Tarja Eklund
Jussi Särkelä	Ida Tamminen
Juha Suoniemi	Juha Järä
Reija Friman	Maija Rautavaara
Jouko Jääskeläinen	Tiina Tuomela
Minttu Sillanpää	Antero Eerola

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 11

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Tiina Tuomelalle ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

12 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali ajalle 1.6.2023-31.5.2024

VD/3752/00.00.01.00/2023

KK/EJ

Kuntalain 18 §:n mukaan valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrä varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on valtuuston toimikautta lyhyempi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Hallintosäännön 19 luvun 1 §:n mukaan valtuusto valitsee vuosittain kesäkuun ensimmäisessä kokouksessa keskuudestaan puheenjohtajan sekä ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 12

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle toimitettavaksi kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali ajalle 1.6.2023–31.5.2024.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

13 § Valtuustovaliokunnan vaali ajalle 1.6.2023-31.5.2024

VD/3753/00.00.01.00/2023

KK/EJ

Hallintosäännön 23 luvun 1 §:n mukaan valtuusto asettaa vuosittain pysyvän valtuustovaliokunnan käsittelemään valmistelevasti valtuustossa vireillä olevia asioita sekä muita valtuuston työskentelyyn liittyviä kysymyksiä.

Valtuustovaliokunnan jäseninä ovat valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä valtuuston kulloinkin päättämä määrä valtuuston valitsemia jäseniä ja heidän henkilökohtaisia varajäseniään.

Valtuustovaliokunnan puheenjohtajana toimii valtuuston puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan valtuuston I varapuheenjohtaja tai valtuuston II varapuheenjohtaja.

Valtuustovaliokunnan kokouksiin osallistuvat asiantuntijoina kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä kulloinkin asian käsittelyn kannalta tarvittavat henkilöt.

Tässä määräyksessä mainitulla valtuustovaliokunnalla ei tarkoiteta kuntalain 35 §:ssä säädettyä valiokuntaa.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 13

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle,

a) määrättäväksi valtuustovaliokunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä ajalle 1.6.2023–31.5.2024, ja
b) toimitettavaksi valtuustovaliokunnan vaali ajalle 1.6.2023–31.5.2024.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

14 § Kaupunginhallituksen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston vaali toimikaudeksi 2023-2025

VD/3879/00.00.01.00/2023

KK/EJ

Kuntalain 32 §:n mukaan toimielimen jäsenet valitaan valtuuston toimikaudeksi, jollei valtuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on valtuuston toimikautta lyhyempi, tai jäljempänä toisin säädetä.

Hallintosäännön 7 luvun 2 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee kaupunginhallitukseen kahden vuoden toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi ja kaksi varapuheenjohtajiksi, sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Kuntalain 73 §:n mukaan vaalikelpoinen kunnanhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:
1) välittömästi kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta;
4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

Enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Hallintosäännön 7 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksessa on konsernijaosto. Kaupunginvaltuusto valitsee konsernijaostoon kaupunginhallituksen jäsenistä tai varajäsenistä kaupunginhallituksen toimikautta vastaavaksi toimikaudeksi vähintään seitsemän jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi ja kaksi varapuheenjohtajiksi, sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Konsernijaosto vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 14

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) vahvistettavaksi kaupunginhallituksen jäsenten lukumäärä toimikaudeksi 2023–2025,
b) toimitettavaksi kaupunginhallituksen vaali toimikaudeksi 2023–2025,
c) valittavaksi kaupunginhallitukselle puheenjohtaja sekä I ja II varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2023–2025,
d) vahvistettavaksi kaupunginhallituksen konsernijaoston jäsenten lukumäärä toimikaudeksi 2023–2025,
e) toimitettavaksi konsernijaoston vaali toimikaudeksi 2023–2025, ja
f) valittavaksi konsernijaostolle puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat toimikaudeksi 2023–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

15 § Kaupunginjohtajan sijaisen määrääminen 3. - 9.7.2023 väliselle ajalle

VD/3943/00.01.01.03/2020

KK/S-AP/MT

Hallintosäännön 14 luvun 9 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien sijaisista.

Kaupunginhallitus on 13.2.2023 päättänyt kaupunginjohtajan sijaistusjärjestyksestä. Tällä päätöksellä ei ole tarkoitus muuttaa sijaistusjärjestystä, vaan päättää kaupunginjohtajan sijaisen määräämisestä 3. – 9.7.2023 väliselle ajalle, kun vs. kaupunginjohtaja Katri Kalske ja kaikki apulaiskaupunginjohtajat ovat estyneinä toimimaan sijaisena.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 15

Kaupunginjohtajan vs. esitys:

Päätetään, että va. kasvupalvelujohtaja Susanna Taipale-Vuorinen toimii kaupunginjohtajan sijaisena 3. – 9.7.2023 välisenä aikana.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Sari-Anna Pennanen, kaupunginlakimies
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

16 § **Vuoden 2024 talousarviolaadinnan kehys**

VD/3860/02.01.00.03/2023

KK/MR/PK/MT

Yleinen taloudellinen tilanne

Talouden kehityksen ennakointi on tällä hetkellä haasteellista. Venäjän hyökkäysota Ukrainaan ja sen sivuvaikutukset ovat aiheuttaneet epävarmuutta jo yli vuoden ajan. Merkittävimmin tämä näkyy kiihtyneenä inflaationa ja sen mukanaan tuomana korkojen nousuna.

Valtionvarainministeriö ennustaa Suomen talouden kutistuvan 0,2 prosenttia vuonna 2023. Talouteen vaikuttaa etenkin se, että inflaatio ja nousevat korot painavat yksityistä kulutusta. Vuonna 2022 Suomen talous kasvoi vielä 2,1 prosenttia. Valtionvarainministeriö ennustaa myös työllisyyden heikkenevän. Työttömyysasteen ennustetaan nousevan 7 prosenttiin vuonna 2023. Vuonna 2022 työttömyys oli 6,8 prosenttia.

Kokonaisuudessaan valtionvarainministeriö ei oleta syvää eikä varsinkaan pitkää taantumaa. Vuonna 2024 talouden odotetaan kasvavan jo 1,3 prosenttia ja vuonna 2025 kasvuksi odotetaan 1,6 prosenttia. Samalla työllisyys alkaisi jälleen parantua. Kasvuoletuksen taustalla on se, että myös inflaatio hidastuisi tulevina vuosina. Vuodelle 2023 ennustetaan 5,5 prosentin inflaatiota. Vuodelle 2024 inflaatio-odotus on 2,5 prosenttia ja vuodelle 2025 1,5 prosenttia. Vuonna 2025 inflaation odotetaan alittavan Euroopan keskuspankin 2 prosentin tavoitteen, mikä näkyisi myös siinä, että korot alkaisivat laskea.

Euroopan Unionin talouden ennustetaan selviytyvän Suomea paremmin. EU komission arvion mukaan EU:n talous kasvaisi 0,8 prosenttia ja euroalueen talous 0,9 prosenttia vuonna 2023. USA:n talous on 1,1 prosentin kasvuvauhdissa alkuvuodesta 2023.

Euroopan ja maailman talous on poikkeuksellisessa tilanteessa. Talous on ajautumassa taantumaan samaan aikaan kun inflaatio on korkealla. Suomen inflaatio on hieman euroaluetta hitaampaa. Euroopan keskuspankin määritelmän mukainen euroalueen inflaatio oli maaliskuussa 2023 6,9 prosenttia ja Suomen vastaava inflaatio oli 6,7 prosenttia. Euroalueen korkein inflaatio oli Latviassa, 17,2 prosenttia. Yhdysvalloissa inflaatio on laskenut 5 prosenttiin.

Ennusteet lähtevät siitä, että talous kasvaa hitaasti tai taantuu vuoden 2023 aikana, mutta tämän jälkeen kasvu normalisoituu. Tämän taustalla on oletus, että inflaatio ja tätä myöten myös korot lähtevät laskuun.

Tässä vaiheessa voitaneen todeta, etteivät pahimmat skenaariot Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamasta energiakriisistä toteutuneet. Talvena 2022–2023 energiaa lähtökohtaisesti riitti, osittain energian säästötoimien seurauksena. Ennusteissa on vaikea täysin huomioida geopoliittisia jännitteitä ja esimerkiksi Venäjän hyökkäyssodan kestoa. Huolta aiheuttaa myös se, että jännitteet USA:n ja Kiinan välillä kiristyvät liittyen Taiwanin kysymykseen. Kireä geopolitiikka ja koronan opetukset ovat johtaneet siihen, että yritykset ovat jo alkaneet harkita tuotantoketjuja uudelleen. Tämä voi siirtää tuotantoa niin USA:han kuin Eurooppaankin Aasiasta, mutta luonnollisesti tämä luo myös riskin kauppasodista ja muista häiriöistä.

Positiivisen vireen talouteen puolestaan luovat suunnitteilla olevat vihreän siirtymän investoinnit Suomeen. Toteutuessaan ne vauhdittaisivat Suomen taloutta. Rakenteelliset haasteet kuitenkin pysyvät osana Suomen taloutta. Näitä ovat etenkin väestön ikääntyminen ja matala työn tuottavuuden kehitys. Vuosi 2023 on kuntataloudessa historiallinen, sillä sote-uudistus tuli voimaan vuoden alusta ja kavensi kuntien tehtäväkenttää. Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia sekä kuntien toimintaan että talouteen. Uudistuksen vaikutukset kohdistuivat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuivat merkittävästi tehtävien siirryttyä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirryttyä valtiolle.

Kuntatalouden toimintamenojen arvioidaan laskevan 56 prosenttia vuonna 2023. Kuntatalouden pitkän aikavälin menopaineet helpottuvat sote-uudistuksen myötä, kun nopeasti kasvavat sosiaali- ja terveysmenot siirtyivät pois kuntien vastuulta. Toimintamenoja laskee sote- ja pelastustehtävien poistumisen lisäksi syntyvyyden laskusta aiheutuva palvelutarpeen lasku koulutuksessa sekä hallituskauden päättyminen, jonka seurauksena useita määräaikaisia toimia päättyy. Toisaalta Ukrainasta sotaa paenneiden ihmisten auttamiseen tarvittavien panostusten arvioidaan kasvavan muun muassa varhaiskasvatuksen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen sekä kotoutumispalveluiden tarpeen kasvun vuoksi.

Kuntatalouden kustannuksia kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi kasvaa 5,0 prosenttia vuonna 2023. Inflaation kasvun on arvioitu hidastuvan, mutta olevan aiemmin arvioitua sitkeämpää. Henkilöstökustannukset muodostavat jatkossakin kuntatalouden suurimman kuluerän ja sopimuskorotukset kertaerineen vauhdittavat kuntatalouden työvoimakustannusten kasvua 4,85 prosentilla vuonna 2023. Vuosille 2023 ja 2024 sovitut kunta-alan palkankorotukset ylittävät niin sanotun yleisen linjan kesällä 2022 sovitun palkkauksen kehittämisohjelman vuoksi. Palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma nostaa kunta-alan palkkoja yhteensä noin 5,1 prosenttia vuosina 2023–2027.

Kuntatalouden toimintatulojen arvioidaan laskevan kuuluvana vuonna noin 41 prosenttia. Sote-uudistuksen aiheuttaman vähenemän lisäksi toimintatulojen laskua lisää hallituskauden määräaikaisten toimien päättyminen. Lisäksi vuoden 2022 toimintatuloihin kirjattiin kertaluonteisia eriä, joiden poistumisen arvioidaan laskevan myyntituloja edellisvuoteen verrattuna.

Myös kuntien valtionosuuksissa ja verotuloissa näkyy merkittävä alenema sote-uudistuksen seurauksena. Kuntataloudessa vuosi 2023 näyttää kuitenkin talouden tunnuslukujen perusteella ennätyksellisen vahvalta, sillä sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Kunnille kertyy vuonna 2023 noin 1,1 mrd. euroa enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja kuin sote-uudistuksen jälkeisessä kuntataloudessa vuonna 2024. Vuosikate riittää selvästi kattamaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirta on noin 0,6 mrd. euroa positiivinen.

Vuonna 2025 kuntataloudessa tapahtuu lyhyen ajan sisällä jo toinen merkittävä rakenteellinen uudistus, kun työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle. Tämä laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja noin 840 milj. eurolla. Valtio kompensoi kuntien vastuiden kasvamisen TE-palvelutehtävissä ja työttömyysetuuksien rahoituksessa kuntien valtionosuuksia korottamalla. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilöstömenojen voimakkaana kasvuna. Myös ostot kasvavat uudistuksen seurauksena. Uudistuksen myötä kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee, mikä puolestaan heijastuu vuonna 2025 avustusmenojen tason muutokseen. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kunnan

talouteen. Uusiin avustusmenoihin vaikuttaa etenkin työttömyyden kehitys sekä muutokset kansaneläkeindeksissä.

Koronapandemian vaikutukset näkyvät yhä Vantaan työttömyysasteessa. Vantaan työttömyysaste oli maaliskuussa 2023 10,7 prosenttia ollen kolmanneksi korkein kuuden suurimman kaupungin joukossa. Työttömänä oli maaliskuun 2023 lopussa noin 13 700 henkeä. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut, mutta se on edelleen korkealla tasolla. Lentoliikenne ja siihen liittyvät toiminnot Vantaalla eivät ole vielä palautuneet ennen koronapandemiaa olevalle tasolle. Ukrainan sodan aiheuttaman pakotetilanteen vuoksi suomalaiset lentoyhtiöt eivät voi toistaiseksi lentää Venäjän ilmatilan kautta Aasiaan, joka heikentää mm. Finnairin toipumista pandemian vaikutuksista.

Vuoden 2024 talousarvion kehys

Vantaan vuoden 2024 talousarvion kehyksen lähtökohtana on Kaupunkistrategia 2022–2025 sekä Vantaan tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025. Tuottavuus- ja kasvuohjelman tavoitteena on parantaa kaupungin taloustilannetta siten, että vuonna 2023 käyttötalous on tasapainossa. Tavoitteen mukaan vuoden 2024 kehyksen vuosikateen pitäisi olla vähintään 121 milj. euroa ja vuoden 2025 vuosikatteen vähintään 130 milj. euroa.

Vuoden 2023 alussa voimaan tullut hyvinvointialueuudistus siirsi hyvinvointi- ja sosiaalihuollon sekä pelastustoimen ja eräitä muita tehtäviä hyvinvointialueiden vastuulle muuttaen kuntataloutta radikaalisti. Seuraava uudistus on tulossa jo vuoden 2025 alussa, kun työvoima- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle. Molemmat uudistukset aiheuttavat epävarmuutta kuntatalouteen vielä tulevina vuosina. Lisäksi epävarmuutta tuo maailmantilanne. Venäjän hyökkäys Ukrainassa jatkuu edelleen ja inflaatio ja korot ovat korkealla tasolla. Rakentaminen on alkuvuodesta 2023 ollut vähäistä. Uutta hallitusta ollaan vasta muodostamassa ja tulevan hallituksen ohjelmatavoitteet ovat vielä auki. Kehys perustuu valtiovarainministeriön kevään 2023 taloudellisessa katsauksessa ja julkisen talouden suunnitelmassa esitettyihin talouden kasvuarvioihin. Vantaan väestönkasvu on jatkunut tasaisena alkuvuodesta 2023 ja vuoden 2024 väestönkasvuksi ennakoidaan yli 4 300 henkeä eli 1,8 prosenttia. Väestöennuste päivittyy kesän 2023 aikana. Ennusteet päivitetään kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen, kuten myös valtion budjettiriihen ja -esityksen tarkentuneet vaikutukset.

Vuoden 2024 käyttötalouskehyksessä on huomioitu toimintamenojen osalta palvelutarpeen kasvu lakisääteisissä palveluissa. Kaupungin kasvaessa myös kaupungin henkilöstömäärä kasvaa. Uusien vakanssien perustamisessa pyritään kuitenkin harkittuihin ja maltillisiin lisäyksiin. Kehyksessä on varauduttu mm. 64 uuteen vakanssiin perusopetuksessa, 68 vakanssiin varhaiskasvatuksessa ja 6 vakanssiin toisen asteen koulutuksessa. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla varaudutaan 12 uuteen vakanssiin, kaupunkiympäristön toimialalla 3 vakanssiin ja työllisyyspalveluiden hoidossa 6 vakanssiin. Maaliskuussa 2023 saatiin kuntatalouteen uusi palkkaratkaisu ja sen yleiskorotukset on otettu huomioon toimialojen kehyksessä. Ratkaisu sisälsi myös useita paikallisesti sovittavia eriä, joiden määrärahavaraukset on kehysvaiheessa keskitetty kaupunkistrategian ja johdon toimialalle. Sisäisten vuokratulojen ja vuokramenojen muutos on päivitetty kehykseen.

Kehyksessä toimintakulut nousevat vuoden 2023 käyttösuunnitelmasta vuoteen 2024 noin 3,3 prosenttia. Vuonna 2024 toimintakulujen kasvua lisäävät palvelutarpeen kasvun ja yleisen hintatason nousun lisäksi mm. kunta-alan palkkaratkaisu, panostukset strategisiin tavoitteisiin mm. eriarvoistumiskehityksen estämiseen, luku- ja laskutaidon nostamiseen sekä nuoriso- ja maahanmuuttajatyöhön. Myös katujen kunnossapitoon lisätään määrärahoja ja varaudutaan Vantaan

50-v. juhlavuoteen. Korkotason nousun aiheuttamaan korkomenojen kasvuun on kehyksessä varauduttu. HSL-kuntayhtymän infrakorvaukset sekä joukkoliikennemaksut on esitetty kehyksessä arvioina ja ne tarkennetaan kaupunginjohtajan esitykseen talousarviovaiheessa. TE2024-uudistuksen vaikutusta kaupungin tuloihin ja menoihin ei ole vielä huomioitu kehyksessä, vaan se otetaan huomioon kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä syksyllä.

Toimintakatteen vertailukelpoinen kasvu (ilman palkkaratkaisun tai korona toipumissuunnitelman vaikutuksia) vuodesta 2023 vuoteen 2024 on kasvatuksen ja oppimisen toimialalla 2,2 prosenttia, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla 5,2 prosenttia, kaupunkiympäristön toimialalla 5,7 prosenttia sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialalla 1,1 prosenttia.

Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi kunnallisveroprosenttia leikattiin vuodelle 2023, joten kunnallisvero Vantaalla on vuonna 2023 6,36 %. Samalla se jäädytettiin vuoden 2023 ajaksi. Lisäksi yhteisöveron osuutta pienennettiin noin kolmanneksella kaikissa kunnissa. Kehyksen verotuloarviot perustuvat nykyisiin Vantaan vuoden 2023 veroprosentteihin, kuntatalousohjelmassa esitettyihin veroperustemuutoksiin sekä Kuntaliiton veroennusteeseen. Verotulojen arvioidaan laskevan noin 5,6 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden, koska vuonna 2023 verotuloja on vielä saatu osittain vanhojen, vuoden 2022, veroprosenttien mukaisesti. Valtionosuusarviossa on huomioitu kaupungin ikäryhmittäinen väestö 1.1.2023, kevään 2023 kuntatalousohjelmassa esitetyt valtionosuusmuutokset sekä aiemmin tehtyjen valtionosuuspäätösten vaikutukset. Valtionosuustuottojen arvioidaan nousevan noin 4,1 prosentilla vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Nousua selittävät mm. valtionosuuksien indeksikorotus, kustannustenjaon tarkistus, verotulomenetysten kompensaation kasvu sekä tehtävämuutokset. Valtionosuuksiin liittyy vielä paljon epävarmuutta, koska hyvinvointialueuudistukseen liittyviä laskelmia vielä tarkistetaan ja tasaukset tehdään valtionosuusjärjestelmän kautta. Verotulo- ja valtionosuusarviot päivitetään talousarviovaiheessa.

Kehyksen tuloslaskelma päätyy 124,3 milj. euron vuosikatteeseen ja 10,5 milj. euron tilikauden tulokseen.

Kehyksessä kaupungin suunniteltu bruttoinvestointitaso vuodelle 2024 on 185,4 milj. euroa (investointiosa netto 181,9 milj. euroa). Uudis- ja korjausrakentamisen investointeihin on varattu 103 milj. euroa. Vuoden 2024 aikana on rakenteilla mm. 4 uutta päiväkotitilaa, Elmon uimahalli ja useampi koulun peruskorjaus. Julkiseen käyttöomaisuuteen investointeja kohdistuu 42,0 milj. euroa pitäen sisällään mm. katujen ja puistojen investointeja. Kiinteän omaisuuden investoinnit ovat normaalia korkeammalla tasolla ollen 24 milj. euroa. Tästä 14 milj. euroa kohdistuu sopimusvaiheessa olevaan maankäyttösopimukseen, jonka mukainen kaupungin vastaanottama maa kirjataan teknisesti investointimenoksi. Vantaan ratikan rakentamispäätöstä ei ole huomioitu kehyksessä.

Kaupungin pitkäaikainen lainakanta vuoden 2022 tilinpäätöksen tilanteessa oli noin 777 milj. euroa. Viime vuonna korkotaso lähti poikkeuksellisen jyrkkään nousuun. Kehyksessä vuoden 2024 korkokulut on ennakoitu 21 milj. euron tasolle, jatkovuosille on ennakoitu maltillista korkotason nousua. Vantaan ratikan rakentaminen tulee kasvattamaan investointimenoja sekä kaupungin lainakantaa em. tasoa korkeammaksi.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 16

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään

a) hyväksyä vuoden 2024 talousarvion käyttötalouden ja investointien laadintakehys liitteen mukaisesti,
b) ohjeistaa toimialoja laatimaan investointisuunnitelmansa kaikkien talousarvion hankeryhmien osalta kymmenvuotiskaudelle 2024–2033,
c) esittää vuoden 2024 talousarvion laadintakehys tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Kehystaulukot 2024

Täytäntöönpano: kuntademokratia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VUODEN 2024 TALOUSARVION KEHYS
Kaupunginhallitus 5.6.2023

A. TULOSLASKELMA – SIS. KAUPUNKI JA RAHASTOT

TULOSLASKELMA (1 000 €) KAUPUNKI JA RAHASTOT	TP 2022	KS 2023	Ennuste 2023	Kehys 2024	K 2025	K 2025	K 2027
TOIMINTATUOTOT	511 279	344 417	334 949	353 133	358 430	363 807	369 264
TOIMINTAKULUT	-1 905 307	-989 098	-999 137	-1 022 060	-1 047 612	-1 073 802	-1 100 647
TOIMINTAKATE	-1 394 028	-644 681	-664 188	-668 927	-689 181	-709 995	-731 383
VEROTULOT	1 203 661	610 000	639 581	604 000	629 000	646 000	669 000
VALTIONOSUUDET	287 597	181 000	177 739	185 000	190 000	197 000	202 000
KORKOTUOTOT	13 972	11 340	11 340	12 331	12 331	12 331	12 331
MUUT RAHOITUSTUOTOT	15 267	13 256	13 256	13 205	13 205	13 205	13 205
KORKOKULUT	-2 694	-12 300	-12 300	-21 000	-22 000	-23 000	-24 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-192	-262	-262	-263	-263	-263	-263
VUOSIKATE	123 582	158 353	165 167	124 346	133 092	135 278	140 890
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-110 630	-110 747	-110 838	-113 825	-115 030	-116 442	-117 350
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	50	0	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	13 001	47 606	54 329	10 521	18 062	18 836	23 540

Verorahoitus yhteensä	1 491 257	791 000	817 320	789 000	819 000	843 000	871 000
Verorahoituksen muutos		-47,0 %	-45,2 %	-3,5 %	3,8 %	2,9 %	3,3 %

	KS2023–2024	E2023–2024	2024–2025	2025–2026	2026–2027
Toimintatuottojen kasvu	2,5 %	5,4 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %
Toimintakulujen kasvu	3,3 %	2,3 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Toimintakatteen kasvu	3,8 %	0,7 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutukset on huomioitu koko kaupungin tasolla kehyksessä

VUODEN 2024 TALOUSARVION KEHYS
Kaupunginhallitus 5.6.2023

B. TOIMIALOJEN JA RAHASTOJEN KEHYKSET

Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi vuoden 2022 luvut eivät ole vertailukelpoisia suhteessa vuosiin 2023 ja 2024. Kunta-alan palkkaratkaisun yleiskorotukset on kohdistettu toimialoille, mutta paikalliset erät keskitetysti kaupunkistrategian ja johdon toimialalle.

YLEISHALLINTO	TP 2022	KS 2023	Kehys 2024	Muutos-% (K 2024/ KS 2023)
1 000 €				
TOIMINTATUOTOT	18 730	407	1 107	171,8 %
TOIMINTAKULUT	-29 842	-22 345	-21 513	-3,7 %
TOIMINTAKATE	-11 113	-21 938	-20 405	-7,0 %

KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO	TP 2022	KS 2023	Kehys 2024	Muutos-% (K 2024/ KS 2023)
1 000 €				
TOIMINTATUOTOT	13 240	8 275	7 348	-11,2 %
TOIMINTAKULUT	-130 661	-121 175	-121 833	0,5 %
TOIMINTAKATE	-117 421	-112 899	-114 485	1,4 %

KASVATUS JA OPPIMINEN	TP 2022	KS 2023	Kehys 2024	Muutos-% (K 2024/ KS 2023)
1 000 €				
TOIMINTATUOTOT	39 469	37 630	33 378	-11,3 %
TOIMINTAKULUT	-507 760	-525 714	-548 122	4,3 %
TOIMINTAKATE	-468 290	-488 084	-514 744	5,5 %

VUODEN 2024 TALOUSARVION KEHYS
Kaupunginhallitus 5.6.2023

KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI	TP 2022	KS 2023	Kehys 2024	Muutos-% (K 2024/ KS 2023)
1 000 €				
TOIMINTATUOTOT	10 376	11 595	11 120	-4,1 %
TOIMINTAKULUT	-71 775	-77 842	-82 480	6,0 %
TOIMINTAKATE	-61 399	-66 247	-71 360	7,7 %

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ	TP 2022	KS 2023	Kehys 2024	Muutos-% (K 2024/ KS 2023)
1 000 €				
TOIMINTATUOTOT	288 885	286 088	299 760	4,8 %
TOIMINTAKULUT	-266 241	-240 034	-246 135	2,5 %
TOIMINTAKATE	22 644	46 054	53 624	16,4 %

RAHASTOT YHTEENSÄ	TP 2022	KS 2023	Kehys 2024	Muutos-% (K 2024/ KS 2023)
1 000 €				
TOIMINTATUOTOT	515	421	421	0 %
TOIMINTAKULUT	-891	-1 977	-1 977	0 %
TOIMINTAKATE	-376	-1 556	-1 556	0 %

VUODEN 2024 TALOUSARVION KEHYS
Kaupunginhallitus 5.6.2023

C. INVESTOINTIOSA – SIS. KAUPUNKI JA RAHASTOT

Vantaan ratikkapäätöstä ei ole huomioitu kehyksessä

1000 eur	TP 2022	KS 2023	Ennuste 2023	Kehys 2024	K 2025	K 2026	K 2027
KAUPUNGIN INVESTOINTIOSAN TULOT	24 449	6 013	6 013	3 500	3 500	3 500	3 500
RAKENTAMISINVESTOINNIT	-70 423	-93 190	-85 600	-103 000	-110 000	-127 000	-129 000
AINEETON OMAISUUS	-8 538	-7 950	-8 039	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS	-44 360	-39 000	-47 000	-42 000	-40 000	-40 000	-40 000
IRTAIN OMAISUUS	-5 968	-9 805	-9 805	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
KIINTEÄ OMAISUUS	-9 940	-10 000	-26 000	-24 000	-10 000	-10 000	-10 000
OSAKKEET JA OSUUDET	-546	-3 800	-3 800	-2 400	-2 600	-2 600	-2 600
KAUPUNGIN INVESTOINTIOSAN MENOT	-139 775	-163 745	-180 244	-185 400	-176 600	-193 600	-195 600
KAUPUNGIN INVESTOINTIOSAN NETTO	-115 326	-157 733	-174 232	-181 900	-173 100	-190 100	-192 100

17 § Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työttömyysturvaa ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

VD/3380/03.00.00/2023

KK/JR/EV/MT

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Vantaan kaupungilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta lausuntopyynnöllä VN/10847/2023.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia (1290/2002), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia (916/2012), työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia (380/2023), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia (897/2009) ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020). Esitysluonnos on laadittu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Lakeihin tehtäisiin vähäisinä pidettäviä muutoksia. Muutoksilla korjattaisiin, tarkennettaisiin ja selkeytettäisiin eräitä mainittujen lakien säännöksiä niiden soveltamisessa esiin tulleiden havaintojen perusteella.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia muutettaisiin lisäksi siten, että työ- ja elinkeinotoimistolla olisi nykyistä laajempi toimivalta antaa tarvittaessa työvoimapoliittisia lausuntoja kunnan asiakkaana olevan työnhakijan oikeudesta saada työttömyysetuutta. Muutoksella pyritään sujuvoittamaan ja nopeuttamaan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelemistä.

Lainsäädäntömuutosten yhteydessä on tarkoitus muuttaa myös valtioneuvoston asetusta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) siltä osin, kun siinä säädetään Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimivallasta antaa työnhakijan työttömyysturvaoikeutta ja vuorotteluvapaalla olevan henkilön vuorottelukorvausta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja.

Lait ja asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön **viimeistään perjantaina 16.6.2023.**

Vantaan kaupungin lausunto on valmisteltu kaupunkistrategian ja johdon toimialalla työllisyyspalveluissa.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 17

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään antaa työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva lausunto hallituksen esitysluonnoksesta (VN/10847/2023).

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta (VN/10847/2023) hallituksen esitykseksi työttömyysturvaa ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Lakimies Janne Riipinen, p. 040 500 2745,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VD/3380/03.00.00/2023

Vantaan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta (VN/10847/2023) hallituksen esitykseksi työttömyysturvaa ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä?

Vantaan kaupungin lausunto:

Lakiesitysluonnoksessa perustellaan työttömyysturvalain (TTL) 2 a luvun 12 §:n 1 momentin 3 kohdan muuttamistarvetta työttömyysetuuden saamisen vastikkeellisuuden toteuttamistarpeella palkkatuetussa työssä olevien osalta.

Nykytilanteessa palkkatuetussa työssä olevalle järjestetään JTYPL 2 luvun 7 §:n mukaan työnhakukeskustelu kuukautta ennen palkkatukijakson päättymistä, jolloin henkilölle asetetaan myös työnhakuvelvollisuus. Kuitenkin jos henkilö laiminlyö tällöin työnhakuvelvollisuuttaan, ei hänelle voida asettaa korvauksetonta määräaikaa tai karenssia johtuen nykyisen TTL 2 a luvun 12 §:n 1 momentin 3 kohdan muotoilusta, jonka mukaan työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työmahdollisuuksia, jos hän on kokoaikaisessa työssä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana vähintään kahden viikon ajan. Nyt esitetään, että mainittua 3 kohtaa muutettaisiin siten, ettei säännöstä sovellettaisi palkkatuetussa työssä oleviin.

Vantaan kaupungin mukaan on perusteltua aloittaa työnhaku kuukautta ennen palkkatuetun työsuhteen päättymistä. On kuitenkin vaikea perustella kestävällä tavalla työttömyysetuuden saamisen vastikkeellisuuden toteutumisella työnhakuvelvollisuuden laiminlyöntiin liitettyä sanktiointia ajalta, jolloin henkilö on ollut käytännössä työssä eikä ole nostanut työttömyysetuutta. Ehdotus ei ole tästä syystä ongelmaton myöskään perustuslain 19 §:n 2 momentissa säädetyn yksilön työttömyysturvaoikeuden kannalta. Työnhakuvelvollisuuden laiminlyönnin sanktioinnin perustelua ei tule siten tarpeettomasti hämärtää entisestään. Em. syistä ehdotus ei ole kannatettava. Työnhakuvelvollisuuteen liittyvät säännökset kaipaavat lainsäätäjältä vielä kokonaisvaltaisempaa selkiyttämistä.

TTL 10 luvun 4 §:n otsikkoon ja 1 momenttiin ehdotettu selkiyttävä maininta siitä, että säännöstä sovellettaisiin palvelun alkamisen jälkeen, on puolestaan kannatettava.

Lausuttavaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia koskevista muutosesityksistä?

Vantaan kaupungin lausunto:

Lakiesitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (JTYPL) 1 luvun 3 §:n 3 kohtaa, jossa määritellään, ketä pidetään työttömänä. Lakiesitysluonnoksessa todetaan, että 1.1.2023 voimaan tulleessa muutoksessa on ollut virhe. Käytännössä lain sanamuoto on asettanut sellaiset opiskelijat, jotka ovat työhistoriallaan pystyneet aiemmin osoittamaan opintojensa sivutoimisuuden (ettei opiskelu ole este työn vastaanottamiselle), aiempaa huonompaan asemaan. Tämä virhe ehdotetaan nyt korjattavaksi siten, että säännöksessä viitattaisiin työttömyysturvalain 2 lukuun vastaavalla tavalla kuin siinä säädettiin ennen 1.1.2023 voimaan tullutta muutosta. Korjauksen jälkeen henkilöä pidettäisiin työttömänä opiskeluun liittyvien seikkojen

osalta, jos henkilö ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija. Vantaan kaupungin mukaan ehdotus on kannatettava.

Lakiesitysluonnoksessa ehdotetaan myös muutettavan JTYPL 3 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohtaa. Ehdotetun uuden 6 kohdan mukaan työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi, jos työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22 – 24 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia, taikka hän kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa. Voimassa olevassa JTYPL 3 luku 3 §:n 2 momentissa säädetään, että vaikka työnhakija ei ole työtön tai työttömyysuhan alainen, hänelle asetetaan työnhakuvelvollisuus, jos hän: 1) opiskelee työvoimakoulutuksessa; 2) opiskelee omaehtoisia opintoja tämän lain 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna; tai 3) on palkkatuetussa työssä.

Vantaan kaupungin mukaan työnhakuvelvollisuuden asettamisen perustelu ei ole ongelmaton palkkatuetun työn ohella myöskään 1–2 kohdissa mainittujen opintojen ajalta. Jotta opiskelussa päästään parhaaseen lopputulokseen, tulisi henkilön pystyä keskittymään opiskeluun ilman työnhakuvelvollisuutta, koska hyvin onnistuneet opinnot edesauttavat nopeaa työllistymistä. Työnhakuvelvollisuuteen liittyvät säännökset kaipaavat lainsäätäjältä vielä kokonaisvaltaisempaa tarkastelua ja selkiyttämistä.

Vantaan kaupunki kiinnittää nyt käsillä olevien muutosehdotusten yhteydessä myös huomioita JTYPL 12 luvun 6 §:n puutteelliseen sisältöön. Sen 2 momentissa säädetään työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajan oikeudesta saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta säännöksessä mainituilta viranomaisilta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi. Kuitenkaan viranomaiselle (kuten kokeilualueen kunnalle) ei ole säädetty vastaavasti tiedonsaantioikeutta suhteessa työllistymistä tukevan palvelun tuottajaan, niin kuin on säädetty 1 momentissa tiedonsaantioikeudesta suhteessa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajaan. Tämä säännöksen selkeä epäkohta on syytä korjata.

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia koskevista muutoksista?

Lakiesitysluonnoksessa ehdotetaan, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (kuntakokeilulaki) 14 a §:n 1 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksia koskeva monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 a §:n 4 momentti koskisi myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien perustamaa kuntayhtymää. Muutoksen jälkeen olisi selkeämpää, että myös kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä, voidaan myöntää käyttöoikeus monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmään. Ehdotus on kannatettava.

Samassa yhteydessä Vantaan kaupunki kiinnittää huomioita kuntakokeilulain 14 a §:n viittaustekniikkaan. Kuntakokeilulain 14 a §:n 2 momentin mukaan kokeilualueen kunta on työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 b §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjä.

Mainitussa säännöksessä tarkoitetut tiedot löytyvät kuitenkin TYP-lain 9 §:stä (työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus), ei 9 b:stä. Kuntakokeilulain 14 a §:n 2 momenttia tulisi siten korjata niin, että viitattu 9 b § muutettaisiin 9 §:ksi. Kuntakokeilulain 14 a §:ään sisältyvä viittaustekniikka tulisi tarkistaa myös kokonaisuutena.

18 § Lausunto koskien hallituksen esitystä Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa

VD/3166/00.04.03/2023

TeA/ER/EV/MT

Ympäristöministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa koskien hallituksen esitystä Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan lakimuutoksia, joiden tavoitteena on, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt voisivat tulla valituiksi valtion tukemien asuntojen asukasvalinnassa.

Lausuntopyynnön kohteena olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettua lakia, vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaista korkotuesta annettua lakia, aravarajoituslakia ja asumisoikeusasunnoista annettua lakia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2023. Lakiesitys löytyy kokonaisuudessaan lausuntopalvelusta: https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=7e32d46b-f639-49b1-8bc8-ed225f270506

Lakimuutosten tavoitteena on, että Ukrainasta sotaa paenneet, tilapäistä suojelua saavat henkilöt voisivat tulla valituiksi valtion tukemien asuntojen asukasvalinnassa. Tavoitteena on selkeyttää oikeustilaa myös mahdollisissa tulevissa tilapäisen suojelun tilanteissa, yhtenäistää soveltamiskäytäntöä ja vähentää epäselviä tulkintatilanteita asukasvalinnassa. Lakiesityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi oleskeluoikeutta koskevia vaatimuksia valtion tukemien asuntojen asukasvalintasäännöksissä. Keskeisenä ehdotuksena on, että valtion tukemiin asuntoihin voi valita asukkaaksi Suomen kansalaiseen rinnastettavan henkilön, kun henkilön oleskelulupa täyttää laissa säädetyt vaatimukset.

Suomen kansalaiseen rinnastaminen asukasvalinnassa edellyttää tällä hetkellä pääsääntöisesti sitä, että kolmannen maan kansalaiselle on myönnetty oleskelulupa vähintään vuodeksi. Ukrainasta sodan vuoksi paenneet ovat suurin ryhmä, jonka mahdollisuuksia tulla valituksi valtion tukemiin asuntoihin on heikentänyt vaatimus vuoden oleskeluluvasta. Vuoden oleskeluluvan edellyttäminen valtion tukemien asuntojen asukasvalinnassa ei ole perusteltua, koska se johtaa tilanteisiin, jossa eniten asunnontarpeessa olevat ihmiset eivät voi tulla valituiksi ARA-asukkaiksi.

Vantaan kaupunki näkee lakiesityksen mukaisen valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalintasäännösten uudistamisen kannatettavana. Lakiesityksessä pyritään parantamaan Suomessa laillisesti oleskelevien henkilöiden oikeudellista asemaa, yhdenvertaisuutta ja asumisedellytyksiä. Asukasvalinnassa keskeisintä on hakijan asunnontarve. Niin vuokrataloyhteisöt kuin asukkaatkin hyötyvät siitä, että valtion tukemiin asuntoihin voidaan valita Suomen kansalainen tai Suomen kansalaiseen rinnastettava henkilö, joka on kiireellisimmässä asunnontarpeessa. Esitetyt tarkennukset säännöksiin selkeyttävät oikeustilaa.

Lausunnot on pyydetty toimittamaan lausuntopalvelu.fi -järjestelmän kautta viimeistään 6.6.2023.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n kohdan 2 mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin puhevallan käyttämisestä sekä esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 18

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa ympäristöministeriölle liitteenä oleva lausunto koskien hallituksen esitystä Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Merkittiin, että perussuomalainen kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

” Ukrainan sodan tilanne ei ole riittävä peruste muuttaa koko järjestelyä pysyvästi. Suurin osa ukrainalaisista tulee muuttamaan maahansa takaisin. On selvää, että järjestely tulisi koskemaan kaikkia eri kriisialueilta Suomeen paenneita, ei siis pelkästään ukrainalaisia. Emme ymmärrä ollenkaan, miksi heikoimmassa asemassa olevat suomalaiset ohitettaisiin ARA-jonoissa.”

Liitteet:
- Ympäristöministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa
- Vantaan kaupungin lausunto koskien hallituksen esitystä Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
asumisen erityisasiantuntija Elina Virtanen, puh. 040 627 6765
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Ympäristöministeriö

Lausuntopyyntö

03.05.2023 VN/4682/2023

Suomen kansalaiseen rinnastettavat henkilöt valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa

Johdanto

Asukasvalinta valtion tukemiin vuokra- ja asumisoikeusasuntoihin (ARA-asunnot) on säännelty. Asukasvalinnan tavoitteena on, että asunnot osoitetaan eniten tarvitseville ruokakunnille ja samalla pyritään monipuoliseen asukasrakenteeseen ja sosiaalisesti tasapainoiseen asuinalueeseen. Asukkaaksi voidaan valita Suomen kansalainen ruokakuntineen tai ulkomaalainen, jonka oleskeluoikeus Suomessa täyttää tietyt kriteerit.

Tausta

Ympäristöministeriö käynnisti säädösvalmisteluhankkeen tammikuussa 2023. Ympäristöministeriö ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA ovat seuranneet ja ohjanneet Venäjän helmikuussa 2022 käynnistämän hyökkäyssodan alusta lähtien valtion tukemien asuntojen käyttöä sotaa paenneiden ukrainalaisten asumisessa. Tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden oleskelulupaperuste ja oleskelulupien kesto ovat aiheuttaneet tulkintaongelmia ARA-asuntojen asukasvalinnan näkökulmasta.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että sotaa paenneet, tilapäistä suojelua saavat voisivat tulla valituiksi valtion tukemien asuntojen asukasvalinnassa. Tavoitteena on myös selkeyttää valtion tukemien asuntojen asukasvalintasäännöksiä muiden kuin Suomen kansalaisten osalta, jotta Suomessa laillisesti oleskelevien henkilöiden oikeudellinen asema ja mahdollisuudet järjestää asuminen omatoimisesti paranisivat. Lisäksi tavoitteena on yhtenäistää soveltamiskäytäntöä ja vähentää epäselviä tulkintatilanteita. Asukasvalintaa koskevissa säännöksissä on myös havaittu päivitystarpeita, jotka liittyvät lähinnä oleskelulupia koskevan lainsäädännön muutoksiin.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoja ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät Lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om(at)om.fi.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan Lausuntopalvelu.fi:ssä.

VAHVAa käyttäviä ministeriöitä pyydetään tallentamaan lausuntonsa myös VAHVA-asialle VN/4682/2023.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan ympäristöministeriölle Lausuntopalvelu.fi:n kautta viimeistään 6.6.2023.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antaa hallitussihteeri Satu Eronen, satu.eronen(at)gov.fi, p. 0295 250 180 (poissa 8.−17.5.2023).

Liitteet:

HE-luonnos_asukasvalinta.pdf

RP_utkast_huvudsakligt_innehåll_målsättning_förslagen.pdf

Jakelu:

A-Kruunu Oy
Aspa-säätiö
Asuntosäätiö
Diakonissalaitos
Espoo
Espoon Asunnot Oy
Etelä-Pohjamaan ELY-keskus
Etelä-Savon ELY-keskus
Helsingin Asumisoikeus Oy
Helsingin kaupungin asunnot Oy
Helsinki
Hämeen ELY-keskus
Hämeenlinnan Asunnot Oy
Joensuu
Joensuun Kodit Oy
Jyväskylä
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kajaani

KAS asunnot Oy
KEHA-keskus
Keski-Suomen ELY-keskus
Kiinteistö Oy M2-Kodit
Kiinteistö Oy Nikkarinkruunu
Kirkon Ulkomaanapu ry
Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen edistäjät - KOVA ry
Kotimajoituksen Tuki ry
Kotoutumisen osaamiskeskus
Kouvola
Kuopio
Kuuma-seutu
Lahti
Lapin ELY-keskus
Lappeenranta
Lapsiasiavaltuutettu
Maahanmuuttovirasto
Mikkeli
Moniheli ry
Monika-Naiset liitto ry
Nokian Vuokrakodit Oy
Nuorisoasuntoliitto ry
Oikeusministeriö
Oulu
Pelastakaa lapset ry
Pirkanmaan ELY-keskus
PKS Pääkaupunkiseudun Nuorisoasunnot ry
Plan International Suomi sr
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pori
Rovaniemi
Satakunnan ELY-keskus
SATO Oyj
Savonlinna
Savonlinnan Vuokratalot Oy
Seinäjoki
Setlementtiasunnot Oy
Sevas Kodit Oy
Sininauhasäätiö
Sisäministeriö
Sivakka
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomalaiset kehitysjärjestöt - Fingo
Suomen Kuntaliitto
Suomen opiskelija-asunnot SOA ry
Suomen Pakolaisapu ry
Suomen Punainen Risti
Suomen Ukrainalaiset ry

Tampere
Tampereen Vuokra-asunnot Oy
TA-Yhtymä Oy
Turku
TVT Asunnot Oy
Tyvene Oy
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ukraina Task Force
Ukrainalaisten Yhdistys Suomessa ry
Uudenmaan ELY-keskus
Vaasa
Vailla vakinaista asuntoa ry - VVA ry
Vantaa
Varsinais-Suomen ELY-keskus
VAV Asunnot Oy
Vuokralaiset VKL ry
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Y-Säätiö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Laanti Tommi
Ympäristöministeriö

Eronen Satu
Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö
VN/4682/2023

Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esityksestä Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa

Ympäristöministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa hallituksen esityksestä muuttaa asukasvalintaa koskevia säädöksiä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettua lakia, vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaista korkotuesta annettua lakia, aravarajoituslakia ja asumisoikeusasunnoista annettua lakia. Lausunto tulee antaa viimeistään 6.6.2023.

Lakiesityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi oleskeluoikeutta koskevia vaatimuksia valtion tukemien asuntojen asukasvalintasäännöksissä. Keskeisenä ehdotuksena on, että valtion tukemiin asuntoihin voi valita asukkaaksi Suomen kansalaiseen rinnastettavan henkilön, kun henkilön oleskelulupa täyttää laissa säädetyt vaatimukset. Lakiehdotuksen tavoitteena on, että Ukrainasta sotaa paenneet, tilapäistä suojelua saavat henkilöt voisivat tulla valituiksi valtion tukemien asuntojen asukasvalinnassa. Tavoitteena on selkeyttää oikeustilaa myös mahdollisissa tulevissa tilapäisen suojelun tilanteissa, yhtenäistää soveltamiskäytäntöä ja vähentää epäselviä tulkintatilanteita asukasvalinnassa. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2023.

Vantaalla on yli 18 000 valtion tukemaa vuokra-asuntoa ja yli 5 000 asumisoikeusasuntoa, jossa sovelletaan valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalintaa. Suurin valtion tukeman vuokra-asuntokannan omistaja ja rakennuttaja Vantaalla on kaupungin omistama VAV-konserni. VAV rakennuttaa, omistaa ja hallinnoi Vantaalla yli 11 000 vuokrakotia, joissa asuu lähes joka kymmenes vantaalainen. VAV rakennuttaa jatkuvasti uusia valtion tukemia asuntokohteita vantaalaisten kasvaviin asuntotarpeisiin.

Vantaan kaupunki näkee lakiesityksen mukaisen valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalintasäännösten uudistamisen kannatettavana. Lakiesityksessä pyritään parantamaan Suomessa laillisesti oleskelevien henkilöiden oikeudellista asemaa, yhdenvertaisuutta ja asumisedellytyksiä. Suomen kansalaiseen rinnastaminen asukasvalinnassa edellyttää tällä hetkellä pääsääntöisesti sitä, että kolmannen maan kansalaiselle on myönnetty oleskelulupa vähintään vuodeksi. Ukrainasta sodan vuoksi paenneet ovat suurin ryhmä, jonka mahdollisuuksia tulla valituksi valtion tukemiin asuntoihin on heikentänyt vaatimus vuoden oleskeluluvasta. Vuoden oleskeluluvan edellyttäminen valtion tukemien asuntojen

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Toimiala, Verksamhetsområde
Matkapuhelin, Mobiltelefon
Y-tunnus, FO-nummer 01246109
ID 2746660

asukasvalinnassa ei ole perusteltua, koska se johtaa tilanteisiin, jossa eniten asunnontarpeessa olevat ihmiset eivät voi tulla valituiksi ARA-asukkaiksi.

Asukasvalinnassa keskeisintä on hakijan asunnontarve. Niin vuokrataloyhteisöt kuin asukkaatkin hyötyvät siitä, että valtion tukemiin asuntoihin voidaan valita Suomen kansalainen tai Suomen kansalaiseen rinnastettava henkilö, joka on kiireellisimmässä asunnontarpeessa. Esitetyt tarkennukset säännöksiin selkeyttävät oikeustilaa. Kaupungin arvion mukaan esitetyt tarkennukset eivät vaikuttaisi asukasvalintaa valvovien viranomaisten työmäärään kunnissa. Valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntoyhteisöjen asuntojen hakijamäärää ehdotettu lakiesitys voi lisätä jonkin verran.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

19 § **HSL-palvelumaksun käyttöön ottaminen**

VD/3472/02.09.01.01/2023

KK/ST-V/UV/MT

HSL on päättänyt 20.4.2023, että se ottaa 1.6.2023 alkaen käyttöön palvelumaksun matkakortin lataus- ja asiakaspäivitystapahtumissa, jotka asiakkaalla on mahdollisuus tehdä maksutta HSL-sovelluksessa tai verkkopalvelussa itsepalveluna.

HSL on perustellut palvelumaksua seuraavasti: Palvelumaksun tarkoituksena on vähentää palvelupisteen ruuhkautumista ja ohjata asiakkaita itsepalveluun. Ruuhkien väheneminen parantaa sekä asiakaskokemusta että työntekijäkokemusta palvelupisteasioinnissa.

HSL:n asiakasmäärien hillitsemiseksi kuntien asiointipisteillä on tärkeää, että Vantaan ja Espoon kaupungit etenevät yhtenäisesti ja ottavat käyttöön samat palvelumaksut samaan aikaan HSL:n kanssa. Espoon kaupunki valmistelee Vantaan tavoin vastaavaa palvelumaksua ja samassa aikataulussa kuin HSL.

Jos Vantaan kaupunki tarjoaisi ilmaiseksi palvelun, josta HSL veloittaa, etenkin Vantaa-infon Tikkurilan ja Myyrmäen asiointipisteissä asiakasmäärät hyvin todennäköisesti lisääntyisivät. Helsingistä matkustetaan HSL-lippuostoksille naapurikaupunkeihin maksuttoman palvelun perässä. HSL-myyntipalvelujen jatkaminen maksuttomana johtaisi mahdollisesti siihen, että asiointipisteet tarvitsisivat lisää sekä henkilöstöä että tiloja. Lisäksi maksutonta palvelua HSL:n puolesta tarjoamalla Vantaa-infon asiointipisteet profiloituisivat entistä vahvemmin HSL-myyntipisteiksi kuntalaisneuvonnan sijaan. Jo nyt asiointipisteiden asiakaskäynneistä yli puolet liittyy HSL:n asioihin.

Julkisten palvelujen digitalisoituminen on muuttanut ja muuttaa neuvontapalvelujen tarvetta. Perinteisten kassapalvelujen tarve vähenee mutta tukea verkkoasiointiin kaivataan koko ajan enemmän – sekä kasvokkain että etänä, verkon välityksellä. Jos Vantaa tarjoaisi ilmaiseksi HSL-matkakorttipalvelut, toisin kuin HSL itse, henkilöstön työajasta suurin osa kuluisi edelleen kassapalveluihin, ja mahdollisesti osuus vain kasvaisi. Tämä olisi pois digitukityöltä sekä muusta asiakasohjauksesta ja neuvonnasta, jota annetaan Vantaan kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden palveluista.

Vantaan ja Espoon kaupunkien asiointipalvelujen yhteinen näkemys on, että selkeyden vuoksi maksujen on hyvä olla yhtenevät kaikilla julkisilla toimijoilla. Kaikki nyt maksullisiksi muuttuvat HSL-palvelut voi hoitaa ilmaiseksi verkon kautta. Vantaa-info tarjoaa tukea HSL-digiasiointiin jatkossakin maksutta. Välttämättä asiakas ei tarvitse omaa älylaitetta tai tietokonettakaan, koska HSL-matkakorttia pystyy lataamaan myös esimerkiksi kaupungin asiakaskoneilla.

Kaupunginhallitus 22.5.2023 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että
a) Vantaan kaupunki veloittaa HSL:n kassapalveluista seuraavan suuruisen palvelumaksun 1.6.2023 alkaen:
   - Kausilipun lataus: 5 euroa
   - Vuorokausilipun, kertalipun tai arvon lataus: 1 euro
   - Muutos HSL-kortin tietoihin, kuten asiakasryhmään: 8 euroa

- Palvelumaksun enimmäisveloitus: 8 euroa/kerta-asiointi/kortti

b) palvelumaksua ei peritä
- 70 vuotta täyttäneiltä (henkilökohtaisen matkakortin lataus ja/tai päivitys)
- Toimintarajoitteisilta asiakkailta (henkilökohtaisen matkakortin lataus ja/tai päivitys)
- Asiakasryhmän päivittämisestä HSL-kortille sellaisilta asiakkailta, joiden asiakasryhmää tai alennusoikeutta ei ole mahdollista tarkastaa HSL-sovelluksessa (Kelan maksamaa kansan- tai takuueläkettä tai kuntoutustukea saavat, 70 vuotta täyttäneet, liikuntarajoitteiset, opiskelijat, joiden alennusoikeutta ei ole mahdollista tarkastaa Opetushallituksen Oma opintopolku -palvelusta, vaihto-opiskelijat sekä henkilöt, joilla on sovelluksen käytön estävä toimintarajoite)
- Laskutusasiakkailta (esim. Kelan tai hyvinvointialueen maksusitoumusasiakkailta)
- Kaupungin sisäisesti (muistiotositteilla ladattavista HSL-korteista, esim. koulut, päiväkodit)
- Asiakaspalvelussa tai jälleenmyyjällä tapahtuneiden virheiden korjauksesta

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

_____

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 19

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään, että
a) Vantaan kaupunki veloittaa HSL:n kassapalveluista seuraavan suuruisen palvelumaksun 1.6.2023 alkaen:
   - Kausilipun lataus: 5 euroa
   - Vuorokausilipun, kertalipun tai arvon lataus: 1 euro
   - Muutos HSL-kortin tietoihin, kuten asiakasryhmään: 8 euroa
   - Palvelumaksun enimmäisveloitus: 8 euroa/kerta-asiointi/kortti

b) palvelumaksua ei peritä
   - 70 vuotta täyttäneiltä (henkilökohtaisen matkakortin lataus ja/tai päivitys)
   - Toimintarajoitteisilta asiakkailta (henkilökohtaisen matkakortin lataus ja/tai päivitys)
   - Asiakasryhmän päivittämisestä HSL-kortille sellaisilta asiakkailta, joiden asiakasryhmää tai alennusoikeutta ei ole mahdollista tarkastaa HSL-sovelluksessa (Kelan maksamaa kansan- tai takuueläkettä tai kuntoutustukea saavat, 70 vuotta täyttäneet, liikuntarajoitteiset, opiskelijat, joiden alennusoikeutta ei ole mahdollista tarkastaa Opetushallituksen Oma opintopolku -palvelusta, vaihto-opiskelijat sekä henkilöt, joilla on sovelluksen käytön estävä toimintarajoite)
   - Laskutusasiakkailta (esim. Kelan tai hyvinvointialueen maksusitoumusasiakkailta)
   - Kaupungin sisäisesti (muistiotositteilla ladattavista HSL-korteista, esim. koulut, päiväkodit)
   - Asiakaspalvelussa tai jälleenmyyjällä tapahtuneiden virheiden korjauksesta

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginhallituksen jäsen Ville Karinen esitti kaupunginhallituksen jäsenen Hanna Valtasen kannattamana asian hylkäämistä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat vs. kaupunginjohtajan esityksen hyväksymistä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat vs. kaupunginjohtajan esityksen hylkäämistä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 9 jaa-ääntä (Tahvanainen, Abdi, Kaukola, Tammi, Multala, Kasonen, Kaiju, Orpana ja Luokkala) ja 6 ei-ääntä (Valtanen, Norrena, Kärki, Lundell, Niikko, Karinen), joten puheenjohtaja totesi vs. kaupunginjohtajan esityksen tulleen hyväksytyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asiaan seuraavan yhteisen pöytäkirjalausuman:

”*Kaupunginhallitus edellyttää selvitystä HSL -palvelumaksun käyttöönoton vaikutuksista 31.1.2024 mennessä.”*

Liitteet: - Äänestysraportti KH 5.6.2023 § 19

Täytäntöönpano: Kasvupalvelut / kuntalaispalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
Kuntalaispalveluiden päällikkö Ulla Virtanen, p. 050 314 5641 (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Äänestyksen Raportti

§ 19 HSL-palvelumaksun käyttöön ottaminen

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginhallitus 5.6.2023
Aiheen nimi:	§ 19 HSL-palvelumaksun käyttöön ottaminen
Äänestyksen nimi:	JAA = vs. kaupunginjohtajan esitys, EI = Hylkäys
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkaa:	5.6.2023 17.52.08
Äänestys päättynyt:	5.6.2023 17.53.01

Äänestyksen kokonais tulokset

Osallistujat:

Paikalla	15	

Äänet:

JAA	9	60%
EI	6	40%
Tyhjää	0	0%
DNPV	0	0%

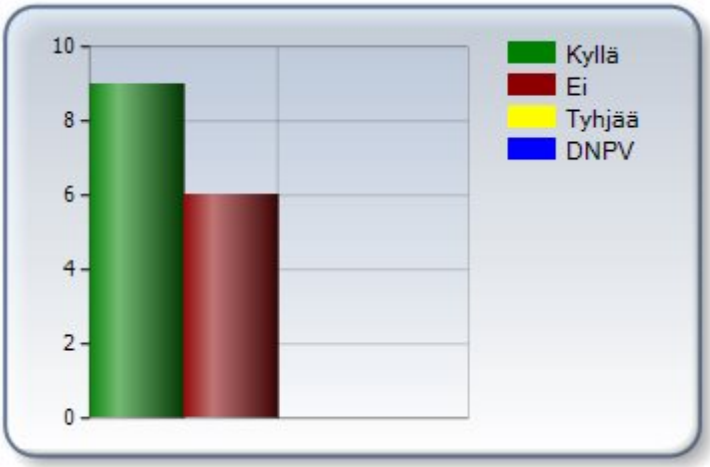

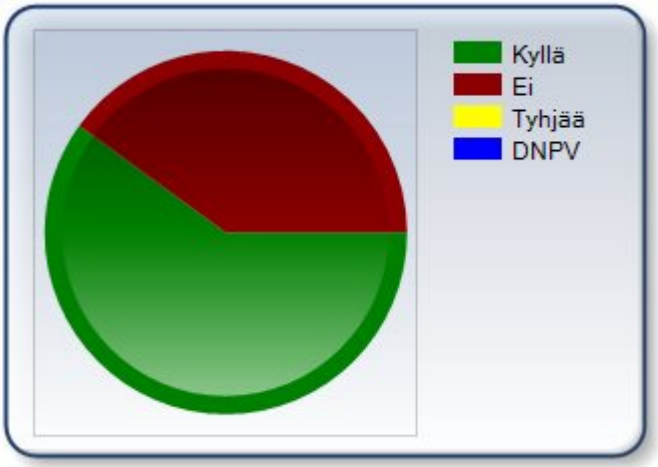

Äänestyksen Raportti

JAA=POHJA EI=HYLKÄYS

Puolueiden äänestys tulokset

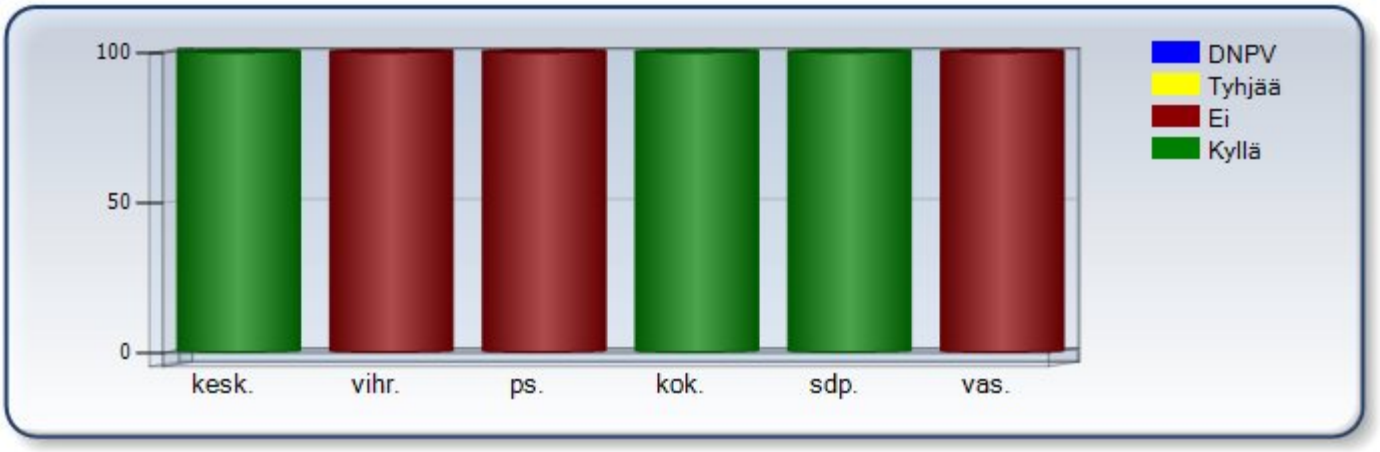

kesk.

JAA	1
EI	0
Tyhjää	0
DNPV	0

kok.

JAA	4
EI	0
Tyhjää	0
DNPV	0

ps.

JAA	0
EI	3
Tyhjää	0
DNPV	0

sdp.

JAA	4
EI	0
Tyhjää	0
DNPV	0

vas.

JAA	0
EI	1
Tyhjää	0
DNPV	0

vihr.	
JAA	0
EI	2
Tyhjää	0
DNPV	0

Äänestyksen Raportti

JAA=POHJA EI=HYLKÄYS

Henkilökohtaiset Äänestys tulokset

JAA	
Abdi	sdp.
Kaiju	kok.
Kasonen	kok.
Kaukola	sdp.
Luokkala	kesk.
Multala	kok.
Orpana	kok.
Tahvanainen	sdp.
Tammi	sdp.

EI	
Karinen	vas.
Kärki	ps.
Lundell	ps.
Niikko	ps.
Norrena	vihr.
Valtanen	vihr.

20 § Oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien hankinta Kuntien Tiera Oy:lta

VD/3477/00.01.01.01/2023

KK/TE/MT

Oppimateriaalien hankinta on aikaisemmin toteutettu KL-Kuntahankintojen kautta yhteishankintana. KL-Kuntahankintojen 1.9.2019 yhdistyttyä Hansel Oy:öön tätä mahdollisuutta ei enää ollut. Vantaan kaupunki toteutti oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien hankinnan kaudelle 23.1.2020 – 22.1.2024 yhteistyössä Kuntien Tiera Oy:n kanssa siten, että Vantaan kaupunki teki hankinnasta oman hankintapäätöksen ja sopimuksen valitun toimittajan kanssa.

Vantaan kaupunginhallitus on kokouksessaan 19.10.2020 § 14 päättänyt DigiOne-yhteistyösopimuksesta ja Kuntien Tiera Oy:n osakkeiden merkitsemisestä, jotta DigiOne voidaan hankkia yhteistyössä muiden kaupunkien kanssa ns. sidosyksikköhankintana. Kaupunginhallitus päätti 19.10.2020 muun ohella hyväksyä DigiOne-yhteistyösopimuksen ja Kuntien Tiera Oy:n osakkeiden merkitsemisestä, mutta samalla kaupunginhallitus päätti, ettei päätöksellä ole tarkoitus muuttaa kaupungin hankintakäytäntöjä. Syntynyttä sidosyksikköasemaa oli tarkoitus käyttää vain DigiOne-hankkeeseen.

Tämän jälkeen kaupunginhallitus on päätöksellään 13.12.2021 § 13 päättänyt oikeuttaa tietohallintojohtajan hankkimaan Kuntien Tiera Oy:ltä palveluja, mikäli katsoo ne Vantaan kaupungin tarpeita ja vaatimuksia vastaavaksi, hyödylliseksi ja hinnaltaan kustannustehokkaaksi.

Vantaan kaupunki on jatkuvasti tehnyt yhteistyötä oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien toimittajan kanssa yhdessä Kuntien Tieran edustajien kanssa. Nyt hankittaessa uutta toimittajaa hankintakanavalle sekä sitä kautta toimitettaville oppimateriaaleille, on tärkeää, että hankinnassa otetaan DigiOne-hankkeen vaatimukset ja määrittelyt huomioon. Vantaan kaupungin kannalta loogisin ja kustannustehokkain ratkaisu on, että oppimateriaalien hankintakanava ja oppimateriaalit hankitaan ns. sidosyksikköhankintana liittymällä Kuntien Tieran Oy:n jäsenkunnilleen järjestämään kilpailutukseen.

Hankintajohtaja esittää, että oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien hankinnassa voitaisiin käyttää Kuntien Tiera Oy:tä sidosyksikkönä.

Voimassa olevan hallintosäännön 14 luvun 8 §:n 1. kohdan mukaan hankintajohtajalla on päätösvalta oppimateriaalien hankinnassa ja 14 luvun 20 §:n mukaisesti hankintajohtajalla on hankintatoimivaltaansa kuuluvan hankinnan osalta oikeus päättää yhteishankintayksikön tai muun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun tai kilpailuttamaan hankintasopimukseen liittymisestä.

Mikäli kaupunginhallitus päättää hyväksyä Kuntien Tiera Oy:n käyttämisen sidosyksikkönä oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien hankinnassa, varsinaisista hankinnoista päättää hankintajohtaja toimivaltansa nojalla.

Kaupunginhallitus 22.5.2023 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä Kuntien Tiera Oy:n käyttäminen sidosyksikkönä oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien hankinnassa.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 20

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä Kuntien Tiera Oy:n käyttäminen sidosyksikkönä oppimateriaalien hankintakanavan ja oppimateriaalien hankinnassa.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:
Merkittiin, että vs. kaupunginjohtaja Katri Kalske poistui yhteisöjäävinä kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: hankintajohtaja

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
hankintajohtaja Tiina Ekholm, 050 3813852
(tiina.ekholm@vantaa.fi)

21 § Vantaan kaupungin tietotilinpäätös 2022

VD/3532/00.01.02.01/2023

KK/TA/MT

Tietotilinpäätös antaa kuvan kaupungin henkilötietojen käsittelyn tilasta ja arvion tietosuojan toteutumisesta. Tietotilinpäätöksen tavoite on myös tukea tietosuojatyön tekemistä ja kehittämistä. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisina rekisterinpitäjinä Vantaan kaupungin toimialat ja palvelualueet vastaavat siitä, että yleisen tietosuoja-asetuksen ja lainsäädännön vaatimuksia ja periaatteita henkilötietojen käsittelystä noudatetaan ja se pystytään osoittamaan. Tietotilinpäätös on keino täyttää tämä osoitusvelvollisuus.

Tämä tietotilinpäätös kuvaa henkilötietojen käsittelyä Vantaan kaupungissa vuonna 2022. Tietotilinpäätökset on laadittu Vantaalla vuodesta 2018 alkaen, jolloin EU:n yleistä tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa.

Jokainen toimiala on valmistellut ennalta annettujen kysymysten perusteella tietotilinpäätökseen oman kuvauksen toimialan tietojen käsittelystä ja tietosuojasta.

Vuoden 2022 tietotilinpäätöksessä toimialat ja palvelualueet ovat vastanneet seuraavaan kuuteen asiakokonaisuuteen:

1) Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta
2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin
3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit
4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat
5) Tietosuojakoulutus
6) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä.

Tietotilinpäätökseen sisältyy myös kaupungin tietosuojavastaavan raportti. Tietosuojavastaavan tehtävät on määritelty EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu mm. seurata tietosuojasäännösten noudattamista koko organisaatiossa ja tuoda esiin havaitsemiaan puutteita. Tietosuojavastaavan raportissa vuonna 2022 painotetaan kuutta eri asiakokonaisuutta:

1) Kaupungin työntekijöiden pakollinen tietosuojakoulutus ja testi
2) Lokitiedot henkilötietojen käsittelyn valvontavälineenä
3) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin
4) Henkilötietoja käsiteltäessä kaupunki on sopimusosapuolena järjestelmän tai sovelluksen toimittajan kanssa
5) Tietosuojan vaikutustenarviointien tilanne kaupungissa
6) Tietosuojatyöryhmien käsittelemät asiat

Vuonna 2022 otettiin kaupungissa käyttöön ensimmäinen pakollinen tietosuojakoulutus ja testi. Koulutus ja testi koskivat kaikkia henkilötietoja käsitteleviä työntekijöitä. Koulutukset ovat tärkeä väline vahvistaa henkilötietoja käsittelevien työntekijöiden osaamista, ja tätä kautta ennaltaehkäistään henkilötietojen käsittelyssä tapahtuvia virheitä ja vähennetään käsittelyyn liittyviä riskejä.

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit ovat perusta hyvälle henkilötietojen käsittelylle. Vuonna 2022 otettiin kaupungissa käyttöön uusi tietosuojan vaikutustenarviointia koskeva ohjeistus. Tietosuojan vaikutustenarvioinnit ovat lakisääteinen velvollisuus, eikä henkilötietojen käsittelyä saa aloittaa ennen

kuin vaikutustenarviointi on tehty. Tietosuojan vaikutustenarviointien tekemiseen tulisi kaupungissa resursoida enemmän. Kaupungissa aloitetaan edelleen henkilötietojen käsittelyprosesseja ja otetaan käyttöön järjestelmiä ja sovelluksia ilman tehtyä vaikutustenarviointia.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 21

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi Vantaan kaupungin tietotilinpäätös 2022.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Tietotilinpäätös 2022

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
tietosuojavastaava, lakimies Mikael Valtomaa
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VANTAAN KAUPUNGIN TIETOTILINPÄÄTÖS

2022

Vantaa
Vanda

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO **3**

TIETOSUOJAVASTAAVAN RAPORTTI VUODELTA 2022 ..... **5**

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA **22**

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA **38**

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA **46**

KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA **50**

TALOUS JA STRATEGIA 50

KASVUPALVELUT 54

KUNTADEMOKRATIA 66

SISÄINEN TARKASTUS 68

VIESTINTÄ 69

HENKILÖSTÖ- JA KONSERNIPALVELUT 72

TIETOHALLINTO 74

KAUPUNKIKULTTUURIN JA HYVINVOINNIN TOIMIALA **77**

TIETOTILINPÄÄTÖKSEN LIITTEET **81**

Liite 1: Vuoden 2022 tietotilinpäätöksen rakenne 81

Liite 2: Vantaan kaupungin henkilötietojen tietoturvaloukkaukset 2022 toimialoittain 84

Liite 3: Vantaan kaupungin henkilötietojen tietoturvaloukkaukset 2022 85

3.5.2023 Vantaan kaupunki

JOHDANTO

Tietotilinpäätös antaa kokonaiskuvan ja arvion henkilötietojen käsittelyn tilasta, kehityksestä, uhista ja kehittämistoimenpiteistä Vantaan kaupungissa. Vuoden 2022 tietotilinpäätös on Vantaan kaupungin viides tietotilinpäätös. Ensimmäinen tietotilinpäätös tehtiin vuodelta 2018, kun EU:n yleistä tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa.

Vantaan kaupungin hallintosäännön ja tietosuojapolitiikan mukaan toimialat ja palvelualueet vastaavat tietosuojan toteuttamisesta ja tietosuojan resursseista omalla toimialalla ja palvelualueella. Vuoden 2022 tietotilinpäätökseen on kerätty tiedot toimialoittain kuten aikaisempinakin vuosina.

Toimialat ja palvelualueet ovat kirjoittaneet oman osuutensa tietotilinpäätökseen ennalta annettujen aiheiden ja kysymysten perusteella. Näin saadaan kokonaiskuva asioiden tilasta koko kaupungissa. Tämän lisäksi toimialoilla ja palvelualueilla on ollut mahdollisuus nostaa esille muita tärkeinä pitämiään asioita. Toimialojen ja palvelualueiden osuudet on käsitelty toimialojen ja palvelualueiden johtoryhmissä omien käytänteiden mukaisesti.

Vuoden 2022 tietotilinpäätöksessä toimialat ja palvelualueet ovat vastanneet seuraavaan kuuteen asiakokonaisuuteen:

1) Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta
2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin
3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit
4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat
5) Tietosuojakoulutus
6) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä.

Toimialojen ja palvelualueiden tuli toimittaa omat osuutensa tietosuojavastaavalle 28.2.2023 mennessä. Määräajan noudattaminen on tärkeätä, sillä se heijastuu kokonaisraportin koostamiseen ja siten myös käsittelyaikatauluihin kaupungin johtoryhmässä ja lopulta kaupunginhallituksessa. Esimerkillisesti aikataulussa omat raporttinsa toimittivat Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala sekä Kaupunkistrategian ja johdon toimialalta Kasvupalveluiden, Sisäisen tarkastuksen sekä Talouden ja strategian palvelualueet.

Raportteihin tuli oheistaa liitteenä myös vuoden 2022 tilannetta yksilöivä vaikutustenarvioiden Excel-hallintatiedosto sekä lokitustaulukko, johon tuli kirjata ja kuvata järjestelmät, joiden lokitus ei vastannut tiedonhallintalain vaatimuksia. Näiden hallintatiedostojen tarkoitus on selkeyttää tietosuojatyön tilannetta toimialalla/palvelualueella sekä osaltaan varmistaa, että kaikki tarvittavat tahot ovat selvillä siitä, missä vaiheessa järjestelmien ja prosessien tietosuojaselvitykset ovat kulloinkin menossa. Ajantasaiset taulukot ovat yksinkertainen ja yhtenäinen tapa huolehtia työn aikataulutuksesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, Kasvatuksen ja oppimisen toimiala sekä Kaupunkistrategian ja johdon toimialalta Talouden ja strategian, Kasvupalveluiden, Kuntademokratian, Sisäisen tarkastuksen sekä HR:n palvelualueet olivat asianmukaisesti oheistaneet tarvittavat Excel-työvälineet raportteihinsa.

Tietotilinpäätökseen sisältyy myös kaupungin tietosuojavastaavan vuosikatsaus, jossa tarkastellaan Vantaan kaupungin tietosuojan tilannetta kuuden pääkohdan kautta, mm. tietosuojaryhmän työ, henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin, sekä vaikutustenarviointien tämän hetkinen tilanne.

TIETOSUOJAVASTAAVAN RAPORTTI VUODELTA 2022

Tietosuojavastaavan tehtävät on määritelty EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu mm. seurata tietosuojasäännösten noudattamista koko organisaatiossa ja tuoda esiin havaitsemiaan puutteita. Tietosuojasäännösten noudattaminen on kuitenkin aina rekisterinpitäjän vastuulla. Vantaalla rekisterinpitäjinä toimivat toimialat ja palvelualueet omien henkilötietojensa osalta.

Tietosuojavastaavan raportti on sisältynyt kaikkiin aikaisempiin tietotilinpäätöksiin, joita on tehty vuodesta 2018 alkaen. Tietosuojavastaavan raportissa tuodaan esiin vuosittain kaupungin henkilötietojen käsittelyyn liittyviä ajankohtaisia ja tärkeitä asioita.

Vuoden 2022 tietosuojavastaavan raportissa on nostettu esille kuusi kokonaisuutta:

1) Kaupungin työntekijöiden pakollinen tietosuojakoulutus ja testi

Kaupungin henkilötietoja käsitteleville työntekijöille pakollinen tietosuojakoulutus ja testi otettiin käyttöön vuoden 2022 alusta. Pakollista koulutusta ja testiä ei ole ennen ollut kaupungissa käytössä. Koulutuksen ja testin suorittaminen on edellytys sille, että työntekijä voi käsitellä henkilötietoja.

2) Lokitiedot henkilötietojen käsittelyn valvontavälineenä

Lokitietojen kerääminen on ollut pakollista 1.1.2022 alkaen henkilötietoja käsiteltäessä, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Vuonna 2022 kaupungissa otettiin käyttöön yleinen lokitieto-ohje.

3) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Euroopan unionin tuomioistuimen 2020 antaman päätöksen jälkeen henkilötietojen siirto ja käsittely Yhdysvalloissa edellyttää rekisterinpitäjältä eli kaupungilta erityisiä toimenpiteitä. Kaupungilla on käytössä yhdysvaltalaisia järjestelmiä ja sovelluksia, joiden osalta tulee huolehtia siitä, että käsittelyt ja siirrot ovat tuomioistuimen päätöksen mukaisia.

4) Henkilötietoja käsiteltäessä kaupunki on sopimusosapuolena järjestelmän tai sovelluksen toimittajan kanssa

Työntekijä ei voi olla sopimusosapuolena järjestelmän tai sovellusten toimittajien kanssa, kun käsitellään työtehtäviin kuuluvia henkilötietoja. Ongelma on tullut esille työntekijöiden käyttäessä pikaviestipalveluja.

5) Tietosuojan vaikutustenarviointien tilanne kaupungissa

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit ovat keskeinen ja tärkeä osa tietosuojan toteutumiselle kaupungissa. Vaikutustenarvioinnit ovat lain mukaan pakollisia lähes kaikissa henkilötietojen käsittelytoimissa kaupungissa. Vaikutustenarviointeja tehdään toimialoilla ja palvelualueilla vaihtelevasti. Henkilötietoja käsitellään kaupungissa osassa palveluja yhä edelleen niin, että käsittelystä ei ole tehty lain edellyttämää tietosuojan vaikutustenarviointia.

6) Tietosuojatyöryhmien käsittelemät asiat

Tuotu esiin kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmässä ja pääkaupunkiseudun tietosuojavastaavien työryhmässä vuonna 2022 käsiteltyjä asioita.

1. KAUPUNGIN TYÖNTEKIJÖIDEN PAKOLLINEN TIETOSUOJAKOULUTUS JA TESTI

Kaupungissa otettiin 1.1.2022 käyttöön ensimmäinen kaikkia henkilötietoja käsitteleviä työntekijöitä koskeva pakollinen tietosuoja- ja tietoturvakoulutus. Toimialat ja palvelualueet määrittelivät, ketkä työntekijät käsittelevät toimialalla henkilötietoja. Hyväksytyt koulutukset olivat edellytys henkilötietojen käsittelylle 1.7.2022 alkaen. Esihenkilöt vastasivat oman tiiminsä osalta siitä, että kaikki henkilötietoja käsittelevät työntekijät suorittivat kaikki kolme koulutusta 30.6.2022 mennessä.

Pakollisia tietosuojakoulutuksia on kolme:

- Tietosuoja 1 - Tietosuojan perusteet henkilöstölle
- Tietosuoja 2 - Vantaan kaupungin oma tietosuojatesti henkilöstölle
- Tietoturva 1 - Digiturvallinen työelämä

Koulutuksista Tietosuoja 1 ja Tietoturva 1 ovat Digi- ja väestötietoviraston, eOppivan, Kuntaliiton ja Oikeusministeriön tuottamia tietosuojakoulutuksia julkishallinnolle, ja ne on integroitu Vantaan Oppiva-ympäristöön. Tietosuoja 2 -koulutuksessa käydään läpi Vantaan kaupungin omia käytäntöjä tietosuoja-asioissa.

Tietosuojakoulutukset ovat **tärkeä väline vahvistaa henkilötietoja käsittelevien työntekijöiden osaamista,** ja tätä kautta ennaltaehkäistään henkilötietojen käsittelyssä tapahtuvia virheitä ja vähennetään käsittelyyn liittyviä riskejä. Virheistä kärsivät

aina viime kädessä rekisteröidyt eli henkilöt, joiden henkilötietoja kaupungissa käsitellään.

Koulutusten järjestämisellä kaupunki myös tuo esiin, että kaupungissa pyritään huolehtimaan tietosuojasta. Tämä on **osa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista osoitusvelvollisuutta.**

Jatkossa kaikki kolme koulutusta suoritetaan osana Vantaan kaupungin uusien työntekijöiden perehdytystä, jos heidän työnsä sisältää henkilötietojen käsittelyä. Nämä vuonna 2022 käyttöön otetut koulutukset ja testit on sovittu suoritettavaksi kerran työsuhteen aikana. Vastaavanlaisia **pakollisia koulutuksia ja testejä tullaan myös jatkossa järjestämään koko henkilökunnalle.**

2. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ SYNTYVIEN LOKITIETOJEN KERÄÄMINEN JA KÄSITTELY KAUPUNGISSA

Vuonna 2022 kaupungissa otettiin käyttöön yleinen lokitieto-ohje. Ohjeessa määritellään kaupungissa noudatettavat yleiset menettelytavat henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen keräämiseen, käyttöön ja luovuttamiseen sekä henkilötietojen käytönvalvonnalle lokitietojen avulla. Toimialoilla voi olla käytössä yleistä ohjetta tarkentavia ohjeita, joissa huomioidaan toimialojen oma erityislainsäädäntö ja omat menettelytavat.

Ohjetta käsiteltiin kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmässä huhtikuussa 2022.

Kaupungin lokitieto-ohjeessa käsitellään seuraavia kokonaisuuksia:

> Mitä lokitiedot ovat, lokitietojen keräämisen oikeudellinen perusta, lokitietojen salassapito, lokirekisterin käyttötarkoitus, tietojen tarpeellisuuden selvittäminen ja kuvaaminen, järjestelmien hankinnat ja lokit, lokitietojen säilyttäminen ja hävittäminen, työntekijöiden oikeus omiin lokitietoihin, lokitiedot sisäisen valvonnan välineenä, lokitietojen selvityspyyntö viranomaiselta, asiakkaan tai muun henkilön lokitietopyynnöt työntekijöiden käyttölokista, lokitietojen hakeminen ja selvittäminen, työntekijän kuuleminen väärinkäyttöepäilyssä, yhteistoimintamenettely, lainsäädäntö ja seuraamukset henkilötietojen lainvastaisesta käsittelystä.

Lokitietojen keräämisen peruste

Lokien kerääminen ja käsittely **perustuvat lakiin.** Tiedonhallintalain 17 §:n mukaan **kaupungin on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä**

tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Tämä on koskenut 1.1.2022 alkaen sekä uusia hankittavia järjestelmiä että vanhoja, jo käytössä olleita järjestelmiä. Lokitietojen käyttötarkoituksena on tietojärjestelmissä olevien tietojen käytön ja luovutuksen seuranta sekä tietojärjestelmän teknisten virheiden selvittäminen.

Lokitietoja tuotetaan ja kerätään tietojärjestelmän käytöstä ja tietojen luovutuksista, mutta missä laajuudessa ja mitä lokitietoja, perustuu tiedonhallintalain mukaiseen **tarpeellisuusarviointiin.** Tarpeellisuusarviointiin vaikuttaa myös yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyt vaatimukset teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden toteuttamiseksi henkilötietojen suojaamiseksi.

Lokitietojen kerääminen on sidottu tietojen tarpeellisuuteen, jota arvioidaan riskiperusteisesti. Ennen tietojärjestelmän ja siihen liittyvien lokijärjestelyiden toteuttamista toteutus, käyttötapa sekä kerättävien ja käsiteltävien tietojen tarpeellisuus selvitetään ja kuvataan osana tietosuojan vaikutustenarviointia.

Mihin lokitietoja tarvitaan?

Lokitietojen perusteella voidaan **selvittää virhetilanteita** ja **valvoa tietojärjestelmien käyttöä** muun muassa oikeusturvan toteuttamiseksi ja virkavastuun todentamiseksi sekä häiriöiden ja riskin muodostavien poikkeamien tunnistamiseksi.

Käyttölokirekisteriin tallennettujen tietojen perusteella voidaan varmistua siitä, että tietoja ovat käsitelleet vain työntekijät, joiden tehtäviin henkilötietojen käsittely kuuluu. Käyttölokirekisteriin tallennetut tiedot parantavat myös työntekijän oikeusturvaa. Työntekijä pystyy käyttölokirekisteriin tallennettujen merkintöjen perusteella osoittamaan, että hän on käsitellyt vain tietoja, joita hän on tarvinnut työtehtävissään.

Lokitietojen merkitys rekisteröidyn eli työntekijän tai asiakkaan kannalta

Asiakkaalle annetun lokitietoselvityksen perusteella hänellä on mahdollisuus arvioida, **onko hänen tietojensa käsittelyssä menetelty lain mukaisesti.** Asiakkaan näkemys on myös tärkeää, koska ainoastaan hänellä on tieto siitä, ketkä työntekijät mahdollisesti tuntevat hänet muutoin kuin asiakassuhteen kautta.

Jos asiakkaalla on syytä epäillä, että hänen tietojaan on käsitelty tai katsottu ilman lain mukaista perustetta, voidaan asiakkaan tekemän pyynnön perusteella käynnistää lokiselvitysprosessi.

Yksiköt, joihin asiakkaan epäilyt kohdistuvat, pyytävät lokitiedot ajoilta, joihin epäily kohdistuu. Lokilistojen pyytäminen tapahtuu toimialojen ja palvelualueiden omien prosessien mukaisesti. Oikeus pyytää lokilistoja on henkilöillä, joilla muutenkin on valvontaoikeus työntekijöihin, joiden tiedot ilmenevät lokilistoista.

Lokitietojen sisällyttäminen hankintoihin

Lokeihin liittyvät vaatimukset määritellään ja edellytetään toteutettavaksi myös järjestelmäkehityksen, hankinnan tai ulkoistuksen yhteydessä lisäämällä ne osaksi näitä koskevia vaatimusmäärittelyitä, suunnitelmia ja sopimuksia.

Lokitietojen säilytysajat

Tietosuoja-asetus ja tiedonhallintalaki eivät sisällä lokitietojen säilytysaikaa koskevaa säännöstä, vaan lokitietojen säilytysaika määritellään tarpeellisuusvaatimus huomioon ottaen siten kuin muukin tietojen säilyttäminen. Toimialojen ja palvelualueiden on arvioitava henkilötietojen säilytysaikaa ja tarpeellisuutta kysymyksessä olevaa käyttötarkoitusta vasten.

Säilytysaika johdetaan aina käyttötarkoituksesta eli siitä, miksi lokia ja sen tietoja kerätään. Säilytysaika on tyypillisesti vähintään viisi vuotta viranomaistoiminnassa rikosoikeudellisten vanhentumisaikojen vuoksi.

Kun lokitietojen käsittelylle ei ole enää tarvetta ja niiden säilytysaika on umpeutunut, ne joko poistetaan tai anonymisoidaan. Lokitietoja ei saa jäädä tämän jälkeen mihinkään.

Kaupungin työntekijän oikeus omiin lokitietoihin

Lokirekisterin rekisteröidyllä eli työntekijällä on tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukainen tietojen **tarkastusoikeus omiin tietoihinsa.** Artiklan mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä eli kaupungilta vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä, ja jos näitä henkilötietoja käsitellään, oikeus saada pääsy henkilötietoihin sekä artiklassa mainitut muut tiedot. Tarkastusoikeus on vain henkilöillä itsellään.

Lokitiedot henkilötietojen käsittelyn valvonnan välineenä

Henkilötietojen käyttöä tulee valvoa. Henkilötietojen käsittelystä syntyvät **lokitiedot ovat yksi tärkeä keino henkilötietojen käytön valvonnalle.** Kaupungin hallintosäännön mukaan toimialat ja palvelualueet vastaavat omalta osaltaan tietosuojasta

ja henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen käsittelyn valvonta on osa hallintosäännön mukaista tietosuojavastuuta.

Toimialojen ja palvelualueiden tulee suunnitella menettelytavat suoritettavalle lokitietojen valvonnalle. Toimialojen ja palvelualueiden tulee myös huolehtia ostopalveluina hankittavien palveluntuottajien henkilötietojen käsittelyn valvonnasta.

Lokitiedoista ilmenee, että henkilötietoja käsitelty lainvastaisesti

Henkilötietojen lainvastaisesta käsittelystä tulee ilmoittaa henkilölle, jonka tietoja on väärin perustein käsitelty tai katsottu. Henkilön, jonka tietoja on väärin perustein katsottu, on **oikeus tietää, kuka henkilö hänen tietojaan on väärin perustein katsonut ja mitä tietoja on katsottu** ja milloin niitä on katsottu. Hänelle annetaan tältä osin lokitiedot ja muu selvityksessä esiin tullut aineisto. Henkilöllä itsellään on aina mahdollisuus saattaa asia oikeuden käsiteltäväksi, ja häntä informoidaan siitä, että hänellä on mahdollisuus tehdä asiassa rikosilmoitus (kyseessä on asianomistajarikos tai -rikkomus).

Lainvastaisen henkilötietojen käsittelyn rangaistavuus

Henkilötietojen lainvastaisesta käsittelystä on seuraamuksia mm. **rikoslaissa ja tietosuojalaissa**. Rikosnimikkeitä ovat tietosuojarikos, virkavelvollisuuden rikkominen, virkasalaisuuden rikkominen, salassapitorikos ja salassapitorikkomus. Rangaistus voi olla korkeimmillaan 1 vuosi vankeutta. Näiden lisäksi voi tulla kysymykseen vahingonkorvausvastuu. Rangaistavuudella on myös ennalta ehkäisevät vaikutukset.

Kaupungissa käytettävien järjestelmien ja sovellusten lokituksen kartoitus

Vuoden 2022 tietotilinpäätökseen **toimialojen ja palvelualueiden tuli kerätä tiedot** sellaisista järjestelmistä tai sovelluksista, joissa käsitellään lakisääteisen tehtävän perusteella henkilötietoja, mutta lokitus on puutteellinen tai lokitusta ei ole lainkaan tehty. Tiedot kerättiin Excel-taulukoihin, jotka ovat tietotilinpäätöksen liitteenä.

Lisäksi toimialojen ja palvelualueiden tuli selvittää, **miten henkilötietojen käytön valvonta on järjestetty toimialalla/palvelualueella?** Toimialan/palvelualueen ohje lokitietojen valvonnasta tuli liittää myös tietotilinpäätökseen. Toimialojen ja palvelualueiden tuli selvittää myös, **kuinka monta henkilötietojen käsittelyä koskevaa lokitietojen tarkastusta vuonna 2022 on suoritettu.** Miten tarkastukset jakautuivat: pistokokein tehdyt, suunnitelmaan perustuvat, epäily väärinkäytöksestä tai muu peruste.

Lokilistojen ymmärrettävyys on tärkeää, jotta valvonta voisi käytännössä onnistua. Toimialoilta ja palvelualueilta pyydettiin selvitystä siitä, **ovatko lokilistat ymmärrettäviä** eli pystyykö lokilistaa tarkastava henkilö niitten perusteella päättelemään, onko tietoja käsitelty lainmukaisesti. Haittaako lokilistan vaikeaselkoisuus tarkastamista ja viekö se vaikealukuisuuden johdosta liikaa työaikaa?

3. KAUPUNGIN TYÖNTEKIJÖIDEN JA ASIAKKAIDEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY YHDYSVALLOISSA

Henkilötietojen käsittely Yhdysvalloissa on **kaupungin toimintojen kannalta merkityksellistä,** sillä osa kaupungin käyttämistä järjestelmistä ja sovelluksista on yhdysvaltalaisia, kuten esimerkiksi Microsoft. Tämä tarkoittaa, että näissä järjestelmissä ja sovelluksissa henkilötietoja käsitellään Yhdysvalloissa.

EU:n kansalaisten henkilötietojen käsittely Yhdysvalloissa on tullut ongelmalliseksi Euroopan unionin Schrems II -tuomion johdosta heinäkuusta 2020 alkaen. **Mikäli kaupungin omistamia henkilötietoja halutaan edelleen käsitellä Yhdysvalloissa, niin tällöin tulee käyttää uusia komission hyväksymiä vakiolausekkeita** ja tämän **lisäksi käyttää täydentäviä suojatoimenpiteitä**, joilla esim. huolehditaan siitä, että Yhdysvaltojen viranomaiset eivät pääse käsiksi käsiteltäviin henkilötietoihin.

Tiedonsiirrot Yhdysvaltoihin EU:n tietosuoja-asetuksen mukaan

Yleinen EU:n tietosuoja-asetus edellyttää, että henkilötietojen siirtäminen unionista kolmansissa maissa oleville rekisterinpitäjille, henkilötietojen käsittelijöille tai muille vastaanottajille ei vaaranna yleiseen tietosuoja-asetukseen perustuvaa henkilötietojen suojan tasoa. Henkilötietojen käsittely Yhdysvalloissa tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä kolmansissa maissa.

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu vaikeutti tiedonsiirtoja Yhdysvaltoihin

Euroopan unionin tuomioistuin antoi heinäkuussa 2020 tuomion (Schrems II), jolla voimassa ollut tietosuojan tason riittävyyttä koskeva EU:n ja Yhdysvaltojen välinen Privacy Shield -sopimus todettiin pätemättömäksi. Tämän johdosta henkilötietojen siirrot Euroopan talousalueen ulkopuolelle edellyttävät erityistä riskiarviointia ja mahdollisia lisätoimia. Tämä tarkoittaa vakiolausekkeiden ja täydentävien suojatoimien käyttämistä.

Tuomioistuimen päätös koskee **kaikkea henkilötietoja sisältävän datan siirtämistä Euroopan talousalueen ulkopuolella** sijaitseville palvelimille sekä datan käsittelyn Euroopan talousalueen ulkopuolelta mahdollistavan teknisen käyttöyhteyden avaamista Suomessa tai muualla Euroopan talousalueella säilytettävään dataan.

Yhdysvaltojen viranomaisilla on pääsy EU:sta siirrettäviin henkilötietoihin

Vuonna 2013 kävi ilmi, että eräät maailman suurimmista teknologiayrityksistä kuten Microsoft, Facebook (Meta), Google, Skypeman ja Apple, olivat mukana Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuusviraston (NSA) valvontaohjelmissa. Tämä mahdollisti **turvallisuusviraston pääsyn teknologiayritysten keskuspalvelimille.**

Yhdysvaltalaisyritysten tulee niin ikään viranomaisen oikeudellisesti sitovasta pyynnöstä **luovuttaa henkilötietoja viranomaiselle Yhdysvaltojen kansallisen sääntelyn nojalla**. Näin ollen viranomaisten pääsy henkilötietoihin ulottuu myös toimijoihin, jotka eivät ole mukana NSA:n valvontaohjelmissa. Yrityksillä on myös velvollisuus luovuttaa salausavain Yhdysvaltojen viranomaisille. Täydentäviä suojatoimia käytettäessä tulisi pystyä estämään yhdysvaltalaisviranomaisten pääsy henkilötietoihin Yhdysvaltojen kansallisen lainsäädännön nojalla.

Uusi sopimus EU:n ja Yhdysvaltojen välillä

Yhdysvaltain presidentti Joe Biden on lokakuussa 2022 allekirjoittanut EU:n ja Yhdysvaltojen välistä datan vaihtoa koskevan asetuksen. Tietosuojaa vahvistavan toimeenpanomääräyksen tarkoituksena on toimia pohjana uudelle Privacy Shield -puitejärjestelylle Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen väliseen tiedonsiirtoon. EU:n tuomioistuin mitätöi heinäkuussa 2020 Schrems II -tuomiossaan silloin käytössä olleen Privacy Shield -järjestelyn.

Sopimuksen käsittely EU:ssa

Tietosuojatason vastaavuuspäätöksen tekeminen on monivaiheinen prosessi, johon kuuluu lausunnon saaminen Euroopan tietosuojaneuvostolta (EDPB) sekä myönteisen kannan saaminen EU:n jäsenvaltioiden edustajista koostuvalta komitealta. Lopuksi Euroopan parlamentilla on oikeus tarkastaa tietosuojatason riittävyyttä koskevan vastaavuuspäätöksen luonnos.

Kun puitejärjestely saadaan hyväksyttyä, voivat EU:n ja Yhdysvaltojen kauppaministeriön sertifioimat yritykset jakaa tietoa turvallisesti uuden Privacy Shield 2.0 -puitejärjestelyn mukaisesti.

Se, vastaako uusi puitejärjestely Euroopan tietosuojavaatimuksia, on kuitenkin kriittinen kysymys, joka saatetaan riitauttaa EU-tuomioistuimessa.

Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto päätösluonnoksesta

Joulukuussa 2022 komissio julkaisi päätösluonnoksen Yhdysvaltojen tietosuojan tason riittävyydestä ja toimitti luonnoksen Euroopan tietosuojaneuvoston arvioitavaksi.

Kannanotossaan Euroopan tietosuojaneuvosto katsoo, että Yhdysvaltoja koskevassa riittävyyspäätöksen luonnoksessa esitetään **useita merkittäviä parannuksia**. Tietosuojaneuvoston **esiin nostamat huolenaiheet** liittyvät erityisesti eräisiin rekisteröityjen oikeuksiin, tietojen edelleen siirtämiseen, poikkeusten soveltamisalaan, tilapäiseen laajamittaiseen tietojenkeruuseen ja oikeussuojamekanismin käytännön toimintaan.

Tietosuojaneuvoston lausunnossa tarkastellaan sekä kaupallisia näkökohtia että Yhdysvaltojen viranomaisten pääsyä tietoihin ja niiden käyttöä. Riittävyyspäätöstä sovellettaisiin vain sertifioituneisiin yhdysvaltalaisiin organisaatioihin, jotka ovat sitoutuneet tietosuojakehyksessä sovittuihin suojatoimiin.

Kaupallisten seikkojen osalta tietosuojaneuvosto on tyytyväinen päivityksiin, joita tietosuojakehyksen periaatteisiin on tehty. Useat periaatteet ovat olennaisilta osin samat kuin Privacy Shield -järjestelyssä. Periaatteisiin liittyy kuitenkin edelleen joitakin huolenaiheita, jotka koskevat esimerkiksi tiedonsaantioikeutta koskevia poikkeuksia, keskeisten määritelmien puuttumista, periaatteiden soveltamista henkilötietojen käsittelijöihin, laajaa poikkeusta julkisesti saatavilla olevien tietojen saantioikeuteen sekä automaattista päätöksentekoa ja profilointia koskevien erityissääntöjen puuttumista.

Tietosuojaneuvosto esittää, että riittävyyspäätöksen hyväksymisen ja voimaantulon ehtona olisi, että kaikki Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaiset hyväksyvät uudistetut toimintaperiaatteet ja menettelyt Yhdysvaltojen presidentin lokakuussa 2022 antaman toimeenpanomääräyksen (Executive Order) täytäntöönpanemiseksi. Tietosuojaneuvosto suosittelee, että komissio arvioi näitä Yhdysvaltojen oikeuskehyksen päivitettyjä menettelyjä ja jakaa arvionsa tietosuojaneuvostolle.

Tietosuojaneuvosto toteaa, että tietojen edelleen siirroilla ei saa heikentää tietosuojan tasoa. Sen vuoksi se pyytää komissiota selventämään päätösluonnoksessa, että suojatoimien, jotka alkuperäinen vastaanottaja asettaa tietojen tuojalle kolman-

nessa maassa, on oltava tehokkaita kolmannen maan lainsäädännön valossa ennen tietojen edelleen siirtoa.

Lisäksi tietosuojaneuvosto pyytää komissiota selventämään poikkeusten soveltamisalaa, jotka koskevat velvollisuutta noudattaa tietosuojakehyksen periaatteita. Tietosuojaneuvosto tulee seuraamaan tiiviisti näitä näkökohtia sekä EU-alueen rekisteröidyille tarjottujen oikeussuojakeinojen tehokkuutta.

Yhdysvaltoihin siirrettyjen tietojen osalta tietosuojaneuvosto panee merkille Yhdysvaltojen toimeenpanomääräyksen tuomat merkittävät parannukset. Toimeenpanomääräyksen mukaan tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden periaatteita sovellettaisiin Yhdysvaltojen tiedustelutietojen keräämiseen. Lisäksi uusi oikeussuojamekanismi luo oikeuksia EU:n kansalaisille.

Yhdysvaltoihin tapahtuvan tiedonsiirron käsittely kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmässä

Henkilötietojen Yhdysvaltoihin tapahtuvien tiedonsiirtojen oikeudelliset ongelmat ovat olleet esillä myös vuonna 2022 kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmässä. Asiaa on käsitelty tammikuun ja elokuun kokouksissa. Asiaa on käsitelty työryhmässä ensimmäisen kerran vuonna 2020, kun Schrems II -tuomio tuli voimaan. **Kaupungin tulee rekisterinpitäjänä huolehtia asianmukaisesti siitä, että kansainväliset tiedonsiirrot tapahtuvat voimassa olevan lainsäädännön ja oikeuskäytännön mukaisesti**.

Henkilötietojen siirron edellytyksenä on ollut, että siirto ei vaaranna tietosuoja-asetukseen perustuvaa henkilötietojen suojatasoa. **Kaupungin tulisi itse tarkastaa suojatoimenpiteet ja niiden riittävyys, jos tietoja siirretään Yhdysvaltoihin**. Käsittelijän ilmoitus, että he täyttävät vaatimukset, ei ole riittävä peruste siirrolle.

Ohjeena on ollut, että **toimialojen ja palvelualueiden** on tullut kartoittaa palvelut, joissa tapahtuu tiedonsiirtoa Yhdysvaltoihin ja **ottaa niissä käyttöön uudet vakiolausekkeet ja lisäksi sopia mahdollisista suojatoimenpiteistä.**

Kaupungissa käytettävä uusia vakiolausekkeita ja tarvittaessa suojaavia lisätoimenpiteitä

Mikäli kaupungin on välttämätöntä käsitellä asiakkaiden ja henkilökunnan henkilötietoja Yhdysvalloissa, niin tällöin on lähdettävä verrattain raskaaseen tietosuoja-asetuksen ja Schrems II -ratkaisun mukaiseen **prosessiin, jossa sopimuksessa**

erityisselvittelyjen ja vakuutuksien kautta varmistetaan riittävän tietosuojan taso kautta koko käsittelyn.

Tietojen viejänä **kaupunki on vastuussa tietosuojan tason varmistamisesta**, kun mallisopimuslausekkeiden käyttöä harkitaan. Tietojen viejänä kaupungin on tehtävä tietosuojan tasosta arviointi, jossa huomioidaan mallisopimuslausekkeiden sisältö, erityiset siirtoon liittyvät olosuhteet sekä tietojen tuojan eli Yhdysvaltojen oikeudellinen järjestelmä. Tietojen tuoja voi tarvittaessa avustaa arvioinnissa.

Euroopan komission hyväksymät uudet **vakiolausekkeet tulivat voimaan kesäkuussa 2021**. Uudet vakiolausekkeet on laadittu vastaamaan EU:n tuomioistuimen Schrems II -tuomion edellytyksiin. Vakiolausekkeet voivat tulla sovellettavaksi sellaisenaan, mutta edellyttävät aina tapauskohtaista arviointia.

Uusien **vakiolausekkeiden käyttö on edellytys kaikelle henkilötietojen siirrolle Yhdysvaltoihin**. Kaikki aikaisemmat sopimukset tietojen siirrosta on tullut päivittää ja ottaa käyttöön uudet vakiolausekkeet. **Mikäli uusia komission hyväksymiä vakiolausekkeita ei käytetä, niin tällöin rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta eli käsittely on tältä osin lainvastaista**. Uusien vakiolausekkeiden käytön **lisäksi tulee tarvittaessa käyttää lisäsuojatoimenpiteitä**. EU-tuomioistuin on korostanut, että siirrettävillä tiedoilla on riski päätyä Yhdysvaltojen tiedustelupalvelun käsiin, ellei niitä suojata asianmukaisesti. **Kaupungin on rekisterinpitäjän keskeytettävä henkilötietojen siirrot, jos se ei voi toteuttaa riittäviä lisätoimenpiteitä henkilötietojen suojan varmistamiseksi.**

4. HENKILÖTIETOJA KÄSITELTÄESSÄ KAUPUNKI ON SOPIMUSOSAPUOLENA JÄRJESTELMIEN JA SOVELLUKSIEN TOIMITTAJAN KANSSA

Kaupungin työntekijöiden tai asiakkaiden henkilötietoja järjestelmissä ja sopimuksissa käsiteltäessä **kaupungin tulee aina olla sopimusosapuolena** järjestelmän tai sovelluksen toimittajan kanssa.

Ongelma sopimusosapuolesta on tullut esille joidenkin työntekijöiden käyttäessä pikaviestisovelluksia, kuten WhatsAppia. Pikaviestisovelluksia on käytetty asiakkaiden ja toisten työntekijöiden kanssa viestittelyyn. Työtehtävien hoidossa henkilötietojen käsittely on sallittu ainoastaan järjestelmissä ja sovelluksissa, joissa kaupunki on sopimusosapuolena. Käytetyissä pikaviestipalveluissa työntekijä on ollut sopimusosapuolena ja henkilötiedot ovat tallentuneet työntekijän henkilökohtaiselle tilille, johon kaupungilla ei ole ollut oikeutta, vaikka kaupunki on ollut rekisterinpitäjänä henkilötietojen omistaja.

Työntekijän ollessa sopimusosapuolena käsittelyssä on monia oikeudellisia ongelmia.

- Rekisterinpitäjällä eli kaupungilla ei ole keinoja valvoa, miten henkilötietoja palvelussa käytetään, tai asettaa muutoinkaan käytölle rajoituksia
- Laitteen hukkuessa tai varkaustapauksessa kaupunki ei voi tehdä asiakkaiden tiedoille mitään vaan kaikki riippuu työntekijästä
- Työntekijä on sopimussuhteessa ja tiedot tallentuvat työntekijän tilille
- Asiakkaalla on oikeus tarkastaa omat tietonsa. Tietojen tarkastusoikeutta ei voida toteuttaa, kun tiedot ovat tallennettu työntekijän henkilökohtaiselle tilille, johon kaupungilla rekisterinpitäjänä ei ole oikeutta
- Kaupunki ei pysty turvaamaan henkilötietojen tietoturvallista käsittelyä, koska työntekijä on tilin ja laitteiden omistaja ja sopimussuhteessa käsittelijään
- Työntekijän vaihtaessa työpaikkaa tai työtehtävien muuttuessa työntekijällä ei ole enää oikeutta asiakastietoihin ja tätä ei voida turvata, kun asiakastiedot ovat työntekijän tilillä
- Kaupunki ei pysty rekisterinpitäjänä määrittelemään tietojen säilytysaikoja eikä pysty toteuttamaan lainsäädännön asettamia tietojen säilytysaikoja eikä valvomaan tietojen säilytystä
- Tietoja ei pystytä poistamaan, kun niiden lainsäädännön asettama säilytysaika on päättynyt
- Asiakkaalle ei pystytä kertomaan ketkä hänen tietojaan lopulta käsittelevät
- Kaupungissa on yleisesti ohjeistettu, että pikaviestipalveluja tai muitakaan sovelluksia, joissa työntekijä on sopimusosapuolena, ei tulisi käyttää. Toimialat ja palvelualueet vastaavat henkilötietojen lainmukaisesta käsittelystä omalta osaltaan.

5.TIETOSUOJAN VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Tietosuojan vaikutustenarvioinneilla on keskeinen merkitys siihen, miten tietosuoja toteutuu kaupungissa käytännössä. Tietosuojan vaikutustenarviointien tärkeys on nostettu esiin jokaisessa tietosuojavastaavan raportissa vuodesta 2018 alkaen. Aikaisemmissa raporteissa tietosuojan vaikutustenarviointeja on käsitelty laajasti, ja vuoden 2022 raportissa painotetaan edelleen, että tietosuojan vaikutustenarviointi on **lainsäädännön edellyttämä pakollinen toimenpide.**

Tietosuojan vaikutustenarviointien tilanne kaupungissa on monelta osin parantunut, mutta **edelleen kaupungissa aloitetaan merkittäviä henkilötietojen käsittely-prosesseja, joista ei tehdä lain mukaista pakollista vaikutustenarviointia ennen**

käsittelyn aloittamista. Kyse voi monesti olla tietämättömyydestä, kun projektia vetävä työntekijä/konsultti ei ole tietoinen vaikutustenarvioinnin pakollisuudesta. Huolestuttavinta on kuitenkin se, että henkilötietojen käsittelyä voidaan edelleen jatkaa ilman tehtyä vaikutustenarviointia, vaikka tietosuojavastaava asiasta huomauttaisi. Mikäli henkilötietojen käsittely on jo aloitettu, niin vaikutustenarviointi tulee tehdä välittömästi tai sitten henkilötietojen käsittely tulee keskeyttää.

Tietosuojan vaikutustenarvioinnin pakollisuus

Vaikutustenarvioinnin tekeminen on pakollista, kun lainsäädännössä määritellyt kriteerit täyttyvät. Onko vaikutustenarviointi tehtävä vai ei, määritellään vaikutustenarvioinnin alkukartoituksessa, joka tulee tehdä kaikista prosesseista, järjestelmistä ja sovelluksista, joissa käsitellään henkilötietoja.

Kaupungissa käsitellään paljon henkilötietoja, sekä asiakkaiden että työntekijöiden. **Vaikutustenarvioinnin edellytykset täyttyvät lähes aina kun kaupungissa käsitellään henkilötietoja.** Vaikutustenarviointi tulee **tehdä aina ennen kuin henkilötietojen käsittely aloitetaan.** Ellei vaikutustenarviointia ole tehty, niin henkilötietojen käsittelyä ei saa aloittaa. Mikäli henkilötietojen käsittely on lainvastaisesti jo aloitettu, niin käsittely pitää keskeyttää.

Kaupungissa käsitellään henkilötietoja viranomaisena. Toimialat ja palvelualueet ovat hallintosäännön mukaan vastuussa tietosuojasta, jonka yhtenä tärkeänä osana ovat tietosuojan vaikutustenarvioinnit. **Vaikutustenarvioinnin tekemättä jättämisellä ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista toimitaan lainvastaisesti ja vaarannetaan rekisteröityjen eli asiakkaiden ja työntekijöiden oikeuksia ja vapauksia ja voidaan aiheuttaa heille vakavia riskejä.** Tietosuojan vaikutustenarviointi **ei ole resurssikysymys, vaan lainsäädännön asettama pakollinen toiminta ja velvollisuus,** jolla turvataan henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Uusi ohjeistus, työkalut ja prosessi käyttöön vuonna 2022

Tietosuojan vaikutustenarvioinnin uusi ohjeistus ja työkalut otettiin käyttöön vuoden 2022 alusta. Samalla uudistettiin vaikutustenarvioinnin prosessi kaupungin johtoryhmässä hyväksytyn esityksen mukaisesti.

Tällä hetkellä kaupungissa on käytössä kattava ajantasainen ohjeistus, työkalut ja hyväksytty prosessi vaikutustenarviointien tekemiseen.

Tietosuojan vaikutustenarviointien vetäjät

Tietosuojan vaikutustenarvioinnin vetäjät ovat keskeisessä ja tärkeässä roolissa vaikutustenarvioinneissa. Vaikutustenarvioinnin vetäminen edellyttää, että vetäjä on perehtynyt vaikutustenarviointia koskevaan lainsäädäntöön ja kaupungin ohjeistukseen, ja että hän on opetellut käyttämään vaikutustenarvioinnin työkaluja.

Heidän tehtävinään on:

> Vaikutustenarvioinnin vetovastuu ja prosessin eteenpäin vieminen, kokousten järjestäminen, selvitysten hankkiminen asiantuntijoilta, työnjaosta sopiminen, jos vaikutustenarviointi koskee useampaa toimialaa/palvelualuetta, Excel-työkalun täyttäminen ja riskien arvioiminen, kaikki dokumentointi, hyväksymisen hankkiminen vaikutustenarvioinnille, vaikutustenarviointien Astaan vieminen, vaikutustenarviointien päivittäminen, oman toimialan/palvelualueen vaikutustenarviointien hallinnointi, palveluntuottajien tekemien vaikutustenarviointien tarkastaminen ja hyväksymisen hankkiminen niille, yhteisrekisterinpitäjyyshankkeissa kaupungin edustajana osallistuminen vaikutustenarvioinnin tekemiseen ja osallistuminen järjestelmien ja sovellusten hankinnoista tehtäviin vaikutustenarviointeihin.

Vaikutustenarvioinnin vetäminen vaatii perehtymisen lisäksi myös paljon työaikaa. Vetäjille tulisi resurssoida tarpeeksi työaikaa, jotta he pystyvät selviämään tehtävistään. Vuoden 2022 aikana on myös ollut tilanteita, jolloin toimialalla/palvelualueella ei ole ollut henkilöä, joka ryhtyisi vetämään vaikutustenarviointia. Henkilöä ei ole joko ollenkaan nimetty tai työtehtäviä vaihtaneen henkilön tilalle ei ole nimetty uutta henkilöä. Vaikutustenarviointia ei ole tällöin edes aloitettu, vaikka henkilötietojen käsittely on aloitettu.

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit ovat jatkuva prosessi

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit vaativat jatkuvaa työtä ja päivittämistä. Tehtyjä vaikutustenarviointeja tulee päivittää aina kun järjestelmiin tai sovelluksiin tehdään teknisiä muutoksia, joilla voi olla vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn. Järjestelmiä ja sovelluksia kehitetään koko ajan ja tällöin tulee aina myös arvioida teknisten muutosten vaikutus henkilötietojen suojaan. Tämä arviointi tapahtuu tietosuojan vaikutustenarvioinnin kautta.

Vaikutustenarvioinnin vetäjälle tulee ilmoittaa kaikki järjestelmään tai sovellukseen suunniteltavat muutokset, joilla voi olla vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn eikä niitä

ole jo huomioitu tehdyssä vaikutustenarvioinnissa. Muutosten riskit arvioidaan vaikutustenarvioinnissa ja yritetään löytää henkilötietojen suojan kannalta paras ratkaisu.

Vaikutustenarviointien päivittämisen laiminlyönti voi johtaa vakaviin seurauksiin henkilötietojen käsittelyssä. Käyttöön voidaan ottaa käsittelytapoja, joilla voi olla korkea riski henkilötietojen suojan kannalta. Vastuu ilmoittamisesta on työntekijöillä, jotka ovat suunnittelemassa ja käyttöönottamassa muutoksia. Ilman heidän ilmoitustaan vaikutustenarvioinnin vetäjä ei voi päivittää vaikutustenarviointia eikä henkilötietojen käsittelystä vastaava johtaja voi hyväksyä muutoksia.

Vaikutustenarviointikoulutukset

Vuoden 2022 alussa tietosuojavastaava piti nimetyille vaikutustenarviointien vetäjille ja muille toimialojen määräämille henkilöille kolme erillistä koulutusta. Koulutusten aiheet olivat:

1. Vaikutustenarvioinnin ohjeistus, työkalut ja prosessi
2. Excel-kirjaamistyökalun käyttö vaikutustenarvioinnin kirjaamisessa
3. Riskien arviointi vaikutustenarvioinnissa

Kaikki koulutukset tallennettiin ja ne ovat kaikkien työntekijöiden katsottavissa kaupungin sisäisellä tietosuojasivustolla. Vaikutustenarvioinnin vetäjät vaihtuvat ja tulee uusia vetäjiä ja heillä on mahdollisuus käydä koulutukset läpi tallenteiden muodossa.

6. TIETOSUOJATYÖRYHMIEN KÄSITTELEMÄT ASIAT

Kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä ja sen käsittelemät asiat vuonna 2022

Kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä on kaupunginjohtajan päätöksellä perustettu ryhmä. Kaupungin tietosuojavastaava toimii ryhmän puheenjohtajana. Sihteerinä toimii kuntademokratian nimeämä henkilö. Toimialat ja palvelualueet nimeävät ryhmän jäsenet. Toimialat ja palvelualueet päättävät omalta osaltaan nimettävien jäsenten määrän. Jäsenten määrää ei ole rajoitettu. Jäsenmäärä vaihtelee vuoden sisälläkin, ja vuonna 2022 oli jäseniä keskimäärin 25.

Ryhmä käsittelee kaupunkia koskevia tietosuoja ja tietoturva-asioita. Tietosuojavastaava, tietoturvapäällikkö ja jäsenet voivat tuoda asioita työryhmän käsiteltäväksi. Työryhmän ensisijaisena tarkoituksena on käsitellä asioita, jotka koskettavat koko

kaupunkia. Työryhmässä voidaan käsitellä myös yksittäistä toimialaa tai palvelualuetta koskevaa asiaa.

Työryhmällä ei ole päätäntävaltaa. Tietosuojaa koskevien asioiden osalta päätäntävalta menee kaupungin hallintosäännön mukaisesti. Työryhmässä käsittelyn tarkoituksena on saada koko kaupunkia koskevat yleiset ohjeistukset ja linjaukset toimialojen ja palvelualueiden tietoon ja avuksi tietosuojan toteuttamiseen. Yleiset ohjeistukset mahdollistavat kaupungin yhteisen linjan tietosuoja-asioissa.

Mikäli ohjeistusten ja linjausten halutaan suoraan sitovan kaikkia toimialoja ja palvelualueita, niin kaupunginjohtajan tulee tehdä asiassa päätös. Tällöin toimialan/palvelualueen ei tarvitse tehdä erillistä päätöstä noudatettavasta toimintatavasta. Kaupunginjohtajan päätös ei kuitenkaan poista kustakin henkilörekisteristä vastuussa olevan viranhaltijan juridista vastuuta kyseisessä henkilörekisterissä käsiteltävistä henkilötiedoista.

Ryhmän jäsenet tuovat esiin toimialoilla/palvelualueilla ilmaantuneita asioita, joihin toivottaisiin saatavan linjausta tai tukea asian ratkaisuun. Jäsenet voivat tuoda esiin myös toimialan tarpeita ohjeistuksen suhteen ja esittävät kantoja ohjeistuksen ja linjausten suhteen. Jäsenten tehtävänä on viedä ryhmässä käsiteltyjä ohjeistuksia ja linjauksia toimialan/palvelualueen johdolle päätettäväksi ja toimeenpantavaksi, esim. omiin johtoryhmiin.

Vuonna 2022 kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän keskeiset tehtävät ja vastuut kirjattiin ylös diasarjaksi. Uusien jäsenten on tätä kautta mahdollisuus tutustua ryhmän toimintaperiaatteisiin. Diasarja on tallennettu kaupungin intranettiin ja se on kaikkien kaupungin työntekijöiden saatavana.

Vuonna 2022 tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä **kokoontui 8 kertaa.** Työryhmän muistiot ovat nähtävissä kaupungin sisäisellä tietosuojasivustolla. Kokouksissa käsiteltäviä aiheita olivat mm:

- Googlen opetusohjelman käyttö kouluissa
- Tietosuojan vaikutustenarvioinnin uusi ohjeistus ja työkalut
- Tietojen käsittelysijaintien tietoturvaperiaatteet
- Vaikutustenarviointi jaetuista verkkolevyasemista
- Informointiasiakirjojen päivittäminen ja käännökset ruotsiksi
- Sähköpostiyhteyden salaaminen
- Lokitietojen kerääminen, käyttö, luovuttaminen ja valvontaohje
- Vaikutustenarviointiin liittyvän tietovuokaavion mallipohja

- Tietotilinpäätös 2021 esittely
- Yhteisrekisterinpitäjyysohjeistus ja mallisopimus
- Pääkäyttäjien ja muiden vastaavien henkilöiden turvallisuusselvitykset
- Tietoturvaloukkausilmoitusten uusi kirjaamiskäytäntö Astaan
- Sijaintitoiminnon käyttäminen työntekijän kannettavissa laitteissa
- Google Analyticsin käyttö henkilötietojen käsittelyssä
- WhatsApp-sovelluksen käyttö henkilötietoja käsiteltäessä
- Tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän tehtävät
- Teams-kokousten nauhoittaminen
- EU:n ja Yhdysvaltojen välinen sopimus tietojen siirrosta
- Lokitietojen tarpeellisuuden arviointi henkilötietojen käsittelyssä laki-sääteisten tehtävien osalta
- Vuoden 2022 tietotilinpäätöksen aiheet

Pääkaupunkiseudun tietosuojatyöryhmä ja sen käsittelemät asiat vuonna 2022

Pääkaupunkiseudun tietosuojatyöryhmään kuuluvat Vantaan, Helsingin, Espoon ja Kelan tietosuojavastaavat. Työryhmässä käsitellään kaupunkeja ja Kelaa koskevia tietosuoja-asioita. Asioiden yhdessä käsittelemisestä saadaan paljon hyötyä, koska kaikkia kaupunkeja koskevat samat säännöt ja velvollisuudet. Resursseja säästyy, ja lainsäädännön tulkinnat ja linjaukset pystytään pitämään yhtenäisinä.

Vuonna 2022 työryhmä **kokoontui 5 kertaa** ja työryhmässä käsiteltiin mm seuraavia asioita:

- Evästeitä koskeva ohjeistus
- Henkilötietojen siirto EU:n ja Yhdysvaltojen välillä
- Espoon tekemä Microsoft O365 vaikutustenarviointi
- Tietovarastoiden käyttö
- Automaattiseen päätöksentekoon liittyvä lainvalmistelu
- Rekisteröidyn informointi
- Tutkimusluvat
- Tiedonsiirtoja koskevat TIA-arviot
- Henkilötiedot pilvipalveluissa
- Tietosuoja ja perusoikeudet
- Hyvinvointialueiden tiedonsiirrot
- Tietosuojapoikkeamien dokumentointi
- Henkilötietojen käytön lokitus

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa johtaa sosiaali- ja terveyslautakunta, jonka alaisuudessa toimii yksilöasioita käsittelevä jaosto. Toimiala vastaa kuntalaisten terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen ja ylläpitämisen edellytyksistä. Toimialaan kuuluvat talous- ja hallintopalveluiden, perhe- ja sosiaalipalveluiden, terveyspalveluiden, vanhus- ja vammaispalveluiden palvelualueet sekä suun terveydenhuollon liikelaitos.

Toimialan tietoturva- ja tietosuojavastuut määräytyvät Vantaan kaupungin hallintosäännön sekä kaupunginhallituksen hyväksymän tietoturva- ja tietosuojapolitiikan mukaisesti. Henkilöstöä koskee myös lakisääteinen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus.

Toimialan tehtävistä johtuen suuri osa henkilöstöstä käsittelee salassa pidettäviä asiakas- ja potilastietoja. Henkilöstö voi käsitellä asiakas- tai potilassuhteessa asiakkaaseen työtehtäviensä kannalta välttämättömiä asiakastietoja. Jokaisella on vastuu siitä, että tiedot on tallennettu lain edellyttämällä tavalla sellaisiin paikkoihin, jossa tietojen käyttöä pystytään valvomaan. Lisäksi jokaisella on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan puutteista tai ongelmista tietosuojassa, jotta niihin pystytään puuttumaan.

Toimialalle on nimetty oma tietosuojavastaava, jonka tehtävänä on muun muassa palvelualueiden tietosuojakonsultaatioihin ja tietojen luovutuspyyntöihin vastaaminen, koulutusten pitäminen, ohjeistusten laatiminen, tietoturvaloukkausten käsittely, tietosuojaa koskeviin vaikutustenarvionteihin sekä vaihteleviin sopimus- ja hanketyöryhmiin osallistuminen.

TIETOSUOJA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALALLA VUONNA 2022

Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen sekä tietojen käytön ja luovutuksen valvonta

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) eli tiedonhallintalain 17 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Edellä

mainittua lokitietojen keräämistä koskevaa vaatimusta on sovellettu tiedonhallintalain myötä kaikkiin hankittuihin tietojärjestelmiin 1.1.2022 alkaen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021) eli asiakastietolain 25 §:n mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelunantajan on kerättävä lokitiedot asiakasrekisterikohtaisesti kaikesta asiakastietojen käytöstä ja luovutuksesta seurantaa ja valvontaa varten.

Kaupunkitasoinen lokitietoja koskeva yleinen, uusi ohje on annettu huhtikuussa 2022. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu oma Tietojen käytön valvonta -ohje, joka on hyväksytty toimialan johtoryhmässä elokuussa 2022. Ohje on viety sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuoja ja tietoturva -sivuille sekä liitetty tämän tietotilinpäätöksen liitteeksi (liite 1). Ohjeessa on kuvattu, miten sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla henkilötietojen käytön valvonta on järjestetty.

Sosiaali- ja terveystoimessa valvotaan asiakas- ja potilastietojen käyttöä seuraamalla lokitietoja säännöllisesti sovituilla tarkastuksilla sekä pistokokein tehdyillä tarkastuksilla. Tarkastukset eivät edellytä epäilyä henkilötietojen mahdollisesta luvattomasta käsittelystä. Säännönmukaisten ja pistokokein tehtävien lokitietojen tarkastusten lisäksi lokitiedot tarkistetaan välittömästi, jos herää epäily henkilötietojen vääränlaisesta käsittelystä. Mahdollisen epäilyn henkilötietojen vääränlaisesta käsittelystä voi havaita esihenkilö, kaupungin työntekijä, tietosuojavastaava, kuntalainen tai muu ulkopuolinen. Epäily voidaan esittää vapaamuotoisesti ja nimettömänä. Lisäksi tietojärjestelmien pääkäyttäjät seuraavat säännöllisesti lokeja.

Lähtökohta on, että palveluyksiköiden tulee vuosittain tarkastaa vähintään yhden työntekijän lokitiedot kuukauden ajalta. Lisäksi palveluyksikön päällikkö päättää muusta omaan toimintaan sopivasta säännöllisestä valvonnasta tai ylimääräisestä satunnaisvalvonnasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala huolehtii myös ostopalveluina hankittavien palveluntuottajien henkilötietojen käsittelyn valvonnasta. Toimiala vastaa rekisterinpitäjänä palveluntuottajien henkilötietojen käsittelystä, mutta palveluntuottajat vastaavat omien työntekijöidensä henkilötiedoista, joita ovat muun muassa lokitiedot. Palveluntuottajien kanssa tehtävissä sopimuksissa on määräykset menettelytavoista lokitietojen valvonnan osalta ja palveluntuottajan raportointivelvollisuudesta. Palvelualueiden tulee huolehtia, että palveluntuottajat toteuttavat lokivalvonnan säännöllisesti. Vuosittain tulee tarkastaa vähintään yhden työntekijän lokitiedot kuukauden ajalta. Lisäksi kaikkien sosiaali- ja terveystoimen ostopalveluina hankkimien ulkopuolisten palveluntuottajien tulee antaa vuosittain selvitys oman toimintansa tietosuojan tilasta ja lokitietojen valvonnasta.

Edellä mainittujen sisäisten tarkastusten lisäksi lokitietojen tarkastus voi tulla kyseeseen lokirekisterin rekisteröidyn, eli työntekijän, tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaisen tarkastusoikeuden perusteella. Artiklan mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä, ja jos näitä henkilötietoja käsitellään, oikeus saada pääsy henkilötietoihin sekä artiklassa mainitut muut tiedot.

Lokitietojen selvityspyynnön voi esittää myös toinen viranomainen osana viranomaisen suorittamaa tarkastustehtävää tai muuta selvitystä. Tällöin toimitaan kuten muidenkin viranomaisten selvityspyyntöjen osalta. Lokitiedot voidaan toimittaa toiselle viranomaiselle, jos siihen on lakiin perustuva oikeus.

Asiakkaan tai potilaan tekemät lokitietopyyntöjen tarkastukset käsitellään sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla pääsääntöisesti asiakastietolain 26 §:ssä säädetyn tiedonsaantioikeuden perusteella. Asiakastietolain 26 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus saada asiakastietojensa käsittelyyn liittyvien oikeuksiensa selvittämistä tai toteuttamista varten sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelunantajalta kirjallisesta pyynnöstä kohtuullisessa ajassa ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa lokirekisterin perusteella maksutta tieto siitä, kuka on käyttänyt tai kenelle on luovutettu häntä koskevia tietoja sekä mikä on ollut käytön tai luovutuksen peruste. Asiakas ei saa käyttää tai luovuttaa saamiaan lokitietoja edelleen muuhun tarkoitukseen kuin omien asiakastietojensa käsittelyyn liittyvien oikeuksiensa selvittämistä ja toteuttamista varten.

Lokitiedot tarkastusta varten pyydetään kaikissa edellä mainituissa tapauksissa palvelualueen pääkäyttäjältä. Lokitietopyynnöt tehdään ASTA:n kautta, jota varten on laadittu oma Lokitietojen pyytäminen -ohje. Ohjeessa kerrotaan kuinka lokitietopyynnön voi tehdä ASTA:ssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on tunnistettu yksi tietojärjestelmä, jossa käsitellään lakisääteisen tehtävän perusteella henkilötietoja, mutta lokirekisterin muodostuminen on puutteellinen tai lokirekisteriä ei ole synny lainkaan. Tämä järjestelmä on yksilöity Excel-taulukko, joka on liitetty tähän tietotilinpäätökseen (liite 2). Tietojärjestelmä on suun terveydenhuollon Digora-järjestelmä, josta ei muodostu lokitietoja.

Kaikkiaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on vuonna 2022 suoritettu 61 lokitietojen tarkastusta (kappalemäärä tarkastettu 9.12.2022). Tietotilinpäätöstä kirjoitettaessa joulukuussa 2022 selvittelyssä on lisäksi 2 tapausta, joista toinen on sormenjälki ja toinen sosiaalihuollon lokitietojen tarkastus. Lisäksi WinHITin katselu-

oikeudesta on vuonna 2022 yhteensä 18 käyttölokitietojen tarkastuspyyntöä käsitelty. Tarkastukset ovat jakautuneet seuraavasti:

Lokitieto-pyyntöjen lukumäärä	**Ammattilaisen sormenjälki**	**Pisto-kokeena tehty**	**Suunnitelmaan perustuva lokitietopyyntö**	**Epäily väärinkäytöksestä** Kansalainen/esihenkilö epäilyt	**Muu syy**
61	7	5	5	41	8

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on pyydetty lokilistoja tarkastavia henkilöitä arvioimaan lokilistojen ymmärrettävyyttä. Lokilistoja ei voida pitää niin ymmärrettävinä, että niiden perusteella lokilistaa tarkastava henkilö pystyisi selkeästi päättelemään, onko tietoja käsitelty lainmukaisesti. Lokilistojen vaikeaselkoisuus vaikeuttaa lokilistojen tarkastamista ja vie paljon työaikaa. Erityisesti Apotin lokitiedot ovat haasteellisia ja niiden suhteen tehdään paljon yhteistyötä Digiyksikön ja Apotin kanssa, jotta saadaan tarvittava ymmärrys yksittäistapauksessa.

Tietojen siirto Yhdysvaltoihin

EU:n yleinen tietosuoja-asetus edellyttää, että henkilötietojen siirroille EU:n ja ETA:n ulkopuolelle on olemassa tietosuoja-asetuksen V luvussa määritelty siirtoperuste, joita ovat muun muassa Euroopan komission hyväksymät vakiosopimuslausekkeet (*standard contractual clauses*, SCC) ja vastaavuuspäätökset (*adequacy decision*), joissa tietyn valtion tietosuojan taso katsotaan EU:n näkökulmasta riittäväksi.

Kesäkuussa 2021 Euroopan komissio hyväksyi päivitetyt vakiolausekkeet, jotka ovat voimassa 27.6.2021 alkaen. Uudet vakiolausekkeet korvaavat edelliset lausekkeet ja niiden käyttöönoton siirtymäaikaa on 27.12.2022 saakka. Uusissa vakiolausekkeissa on otettu huomioon EU-tuomioistuimen kesällä 2020 antama nk. Schrems II -ratkaisu, jonka mukaan mm. vakiolausekkeet eivät automaattisesti takaa riittävää suojaa Yhdysvaltoihin siirretyille henkilötiedoille, sillä ne eivät sido Yhdysvaltain tiedusteluviranomaisia. EU-tuomioistuimen mukaan Yhdysvaltain lainsäädäntöön sisältyvät viranomaisten oikeudet tarkastella ja käyttää henkilötietoja eivät täytä EU:n tietosuojasääntelyn vaatimuksia eivätkä EU:n kansalaisten oikeussuojakeinot puuttua henkilötietojen käsittelyyn Yhdysvalloissa ole riittäviä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla tapahtuu henkilötietojen siirtoa EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelle asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotissa, jonka järjestelmä-

toimittaja on yhdysvaltalainen Epic Systems Corporation (jatkossa Epic). Apotin palvelimet sijaitsevat Suomessa, mutta EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelta on mahdollisuus päästä Apotin henkilötietoihin etäyhteyden avulla. Apotin osalta EU:n ja ETA:n ulkopuoliset maat, joihin tietoja siirretään ovat Yhdysvallat (Wisconsin) ja Yhdistynyt kuningaskunta (Bristol, Englanti). Henkilötietoja käsitellään Yhdysvalloissa tai Englannissa tilanteissa, joissa Epic tekee muutoksia tuotantoon osana dokumentoitua prosessia, joka hyväksytään tapauskohtaisesti Apotin kanssa. Suurin osa näistä muutoksista ei kuitenkaan koske pääsyä henkilötietoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on Apotin kanssa tietojenkäsittelysopimus (*Data Processing Agreement*, DPA) ja Apotilla on edelleen käsittelysopimus Epicin kanssa, jossa tiedonsiirto EU:n ja ETA:n ulkopuolelle perustuu sekä vakiosopimuslausekkeisiin että vastaavuuspäätöksiin. Osana tietojenkäsittelysopimusta on *Transfer Impact Assessment* (TIA, eli tiedonsiirron vaikutustenarviointi). Euroopan komission hyväksymien päivitettyjen vakiolausekkeiden takia sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on käsitelty Apotin kanssa vakiolausekkeiden päivitys ja korvaaminen uusilla joulukuussa 2022 liittyen tiedonsiirtoihin Yhdysvaltoihin. Yhdistynyt kuningaskunta kuuluu Euroopan komission hyväksymien vastaavuuspäätöksien saaneisiin maihin.

Vakiolausekkeiden päivityksen yhteydessä on Yhdysvaltojen lainsäädäntöä arvioitu Apotin ja toimesta seuraavasti:

> *FISA (FOREIGN INTELLIGENCE SURVEILLANCE ACT OF 1978) § 702*
>
> Keskeinen säännös, jonka nojalla hallitus voi tarkkailla Yhdysvaltojen ulkopuolella sijaitsevia ulkomaisia henkilöitä kohdennetusti sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien avustamana hankkiakseen ulkomaisia tiedustelutietoja.

Apotti on arvioinut, ettei Epic ole pykälän alainen, koska Epic ei ole laissa tarkoitettu "sähköisen viestinnän palveluntarjoaja".

> *Executive Order nro 12333 ("EO 12333")*
>
> Säännös antaa Yhdysvaltain tiedusteluviranomaisille valtuudet suorittaa tiettyjä tiedustelu- ja vastatiedustelutoimia valvomalla valtameren välisen televiestintäinfrastruktuurin läpi kulkevaa dataa.

Apotti on arvioinut, ettei EO 12333 ei sisällä mahdollisuutta velvoittaa yksityisiä yrityksiä luovuttamaan tietoja Yhdysvaltain tiedusteluviranomaisille. Niissä yksittäis-

tapauksissa, joissa Epic tekee muutoksia tuotantoon ja henkilötietoja käsiteltäisiin Yhdysvalloissa, tiedot salataan siten, ettei EO 12333:n mukainen tarkkailu ole mahdollista. Epicin ja sen tilaajaorganisaatioiden välinen viestintä, johon liittyisi henkilötietoja, tapahtuu salattujen yhteyksien kautta (esim. VPN, Transport Layer Security, tiedostotason salaus), joten viestinnän sisältöä ei voida tarkastella, jos viestintä siepataan siirrettäessä tietoliikenneoperaattoreita.

Vakiolausekkeissa kuvataan lisäksi käytössä olevat operatiiviset ja tekniset toimenpiteet mahdollisten tiedonsiirtojen suojaamiseksi. Lisäsuojatoimenpiteitä ovat muun muassa seuraavat Euroopan tietosuojaneuvoston mukaiset suojatoimenpiteet:

- Rajataan siirtojen määrää Yhdysvaltoihin. Suurin osa niistä tapahtuu ETA:n sisällä
- Korkean tason salaus, joka tekee pääsyn mahdottomaksi
- Kaikki Epic-henkilöstö koulutetaan ennen kuin hyväksytään Apotin työhön
- Epicillä on tietoturva-auditointi vuosittain
- Epicillä on ISO:27001-sertifikaatti
- Henkilötietoja ei saa lähettää sähköpostitse tai salaamattomalla tavalla.

Sosiaali- ja terveystoimen tietosuojavastaavan käsityksen mukaan Apotin selvitystä Yhdysvaltojen lainsäädännöstä ja vakiolausekkeiden lisäsuojatoimenpiteistä on tietyllä varauksella pidettävä riittävänä, ettei Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaiset pääse käsittelemään yksittäistapauksessa henkilötietoja. Edellä mainittu selvitys lainsäädännöstä ja lisäsuojatoimenpiteistä ei kuitenkaan muuta sitä seikkaa, ettei EU:n kansalaisten oikeussuojakeinot puuttua henkilötietojen käsittelyyn Yhdysvalloissa ole riittäviä. Yhdysvalloissa ei ole virallista liittovaltiotason tietosuojaviranomaista, joka vastaisi EU:n tietosuojasääntelyn oikeussuojakeinoista puuttua henkilötietojen käsittelyyn.

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Kaupungin johtoryhmä hyväksyi vaikutustenarviointien prosessiuudistuksen 11.10.2021, ja tietosuojan vaikutustenarvioinnin uusi ohjeistus ja Excel-työkalu tulivat käyttöön vuoden 2022 alusta lukien.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on nimennyt uuden prosessin mukaisesti vaikutustenarviointien vetäjiä, jotka ovat toimineet vaikutustenarviointien vastuuhenkilöinä. Vaikutustenarviointien vastuuhenkilöiden tehtävänä on ollut vaikutustenarviointien tekeminen, päivittäminen ja hallinnointi sekä kokousten järjestäminen ja asiantuntijoiden konsultointi. Vastuuhenkilöiden on varmistettava, että vaikutusten-

arvioinnit tulevat tehtyä lainsäädännön ja kaupungin ohjeistuksen edellyttämällä tavalla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalta vaikutustenarviointien vetäjiä on nimetty yhteensä 10 henkilöä, jotka jakautuvat palvelualueittain seuraavasti:

- terveyspalveluista 2 hlö,
- perhe- ja sosiaalipalveluista 2 hlö,
- vanhus- ja vammaispalveluista 4 hlö,
- suun terveydenhuollon liikelaitoksesta 2 hlö.

Talous- ja hallintopalveluista ei ole nimetty yhtään vaikutustenarviointien vetäjää.

Vaikutustenarviointien vetäjien määrää voidaan pitää sinänsä riittävänä, mutta vetäjillä ei ole kuitenkaan omasta mielestään ole ollut riittävästi työaikaa vaikutustenarviointeihin perehtymiseen eikä niiden tekemiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojavastaavalle on vuoden 2022 aikana raportoitu toistuvasti, että uudistunut prosessi koetaan työlääksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojavastaavan näkemyksen mukaan tähän keskeisinä syinä on ensinnäkin se, että vaikutustenarviointeja ei ole aikaisemmin tehty taikka hallinnoitu vastaavassa mittakaavassa. Vaikutustenarviointien tekeminen on alkanut vuonna 2018. Vuonna 2021 vaikutustenarviointien määrää ja kohteita kartoitettaessa ei pystytty paikantamaan kuin reilu kymmenen tehtyä vaikutustenarviointia. Näin ollen joko vaikutustenarviointeja ei ole tehty taikka sitten niitä ei ole asianmukaisesti tallennettu, jolloin mahdollinen aikaisempi työ ei ole ollut hyödynnettävissä. Toiseksi syyksi on arvioitu se, että uudistunut vaikutustenarviointiprosessi on vaatinut opettelua eikä uuden prosessin edellyttämä työ ole ollut jyvitettynä vaikutustenarviointien vetäjien työaikaan. Vaikutustenarviointeja koskeva tehtäväkokonaisuus on tullut isona kokonaisuutena vetäjien jo olemassa olevien työtehtävien lisäksi ja on vaatinut opettelua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojavastaava on neuvonut ja tukenut palvelualueita, kuinka vaikutustenarviointeja saataisiin tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti tehtyä sekä korostanut, että kysymys on lainsäädännön vaatimuksista, jotka on rekisterinpitäjän edun mukaisesti saatava kuntoon. Uudistunutta vaikutustenarviointiprosessia on pidettävä nyt ensimmäistä kertaa selkeänä ja toimivana, ja siihen liittyvät ongelmat ovat koskeneet lähinnä resursseja. Vaikutustenarviointien prosessiuudistus on tuonut merkittäviä parannuksia vaikutustenarviointien hallintaan, niiden tason parantumiseen ja tehokkaaseen toteuttamiseen. Tietotilinpäätöksen liitteeksi on liitetty lista kaikista sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla vuonna 2022 tehdyistä vaikutustenarvioinneista (liite 3).

Ruotsinkieliset informointiasiakirjat

EU:n tietosuoja-asetuksen 12–22 artikloissa säädetään henkilötietojen käsittelyn informoinnista ja rekisteröidyn oikeuksista. Kaupungin on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet toimittaakseen asiakkaille asetuksen edellyttämät tiedot henkilötietojen käsittelystä tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä. Lisäksi EU:n tietosuoja-työryhmä on antanut suuntaviivat rekisterinpitäjän informointikäytännöistä. Tällä EU:n tietosuoja-asetuksen edellyttämällä informoinnilla ei ole virallista nimeä. Vantaalla tätä asiakirjaa on kutsuttu informointiasiakirjaksi.

Vantaa on kaksikielinen viranomainen, minkä vuoksi palvelut tulee järjestää molemmilla kansalliskielillä, eli suomeksi ja ruotsiksi. Kansalaisten kielelliset oikeudet ja kaupungin velvollisuudet toteuttaa kielellisiä oikeuksia määritellään kielilaissa ja hallintosäännössä. Informointiasiakirjojen kääntämistä ruotsiksi on käsitelty 8.3.2022 tietosuojatyöryhmän kokouksessa. Käännösten tekemisen tarvetta myös englanniksi tuli asiakaskunnasta riippuen selvittää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu seuraavat informointiasiakirjat palvelukokonaisuuksittain, jotka on katsottu olevan informoinnin kannalta sopivia asiakkaalle:

- COVID-19-tartuntojen seurannan ja jäljityksen rekisteri
- COVID-19-tukipalvelut
- Iäkkäiden palvelut
- Lapsiperheille annettava tuki
- Lastensuojelu
- Maahanmuuttajien vastaanottotoiminta
- Omaishoidon tuki
- Perheoikeus
- Päihdehuolto
- Sosiaalihuolto
- Sovittelutoimisto
- Terveydenhuolto
- Toimeentulotuen ja sosiaalisen luototuksen palvelut
- Työikäisille suunnatut palvelut
- Vammaispalvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan informointiasiakirjat löytyvät muiden kaupungin toimialojen tavoin kaupungin verkkosivuilta. Sosiaali- ja terveydenhuollon

toimialalla on vuonna 2022 käyty läpi kaikki toimialan informointiasiakirjat. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan informointiasiakirjoista on laadittu ruotsinkielisiksi versiot, jotka ovat löytyneet kaupungin verkkosivuilta. Joulukuussa 2022 tarkistettaessa kaupungin verkkosivuilta ruotsinkielisiä versiota on huomattu, että ne on poistettu verkkosivuilta. Kaikista informointiasiakirjoista on laadittu ruotsinkielisiksi versiot ja selvitetään, miksi ne on verkkosivuilta poistettu. Myöskään englanninkielisiä versiota ei ollut saatavilla kaupungin verkkosivuilla.

Informointiasiakirjojen päivittämisen ja ajan tasalla pitämisen valvonta on sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla määritelty toimialan tietosuojavastaavan tehtäväksi.

Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon informointiasiakirjat on päivitetty joulukuussa 2022 liittyen toimialan palveluiden siirtymiseen hyvinvointialueelle sote-uudistuksen johdosta. Uudet informointiasiakirjat, jatkossa tietosuojaselosteet, tullaan julkaisemaan 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Tietosuojakoulutus

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on kaikkien työntekijöiden edellytetty suorittavan pakolliset tietosuoja- ja tietoturvakoulutukset Vantaan koulutustenhallinnointijärjestelmä Osumassa. Hyväksytyt koulutukset ovat olleet edellytys henkilötietojen käsittelylle 1.7.2022 alkaen. Yleiskoulutukset koostuivat kolmesta osasta:

Tietosuoja 1 – Tietosuojan perusteet henkilöstölle
Tietosuoja 2 – Vantaan kaupungin oma tietosuojatesti henkilöstölle
Tietoturva 1 – Digiturvallinen työelämä (DVV:n koulutus)

Kaikille työntekijöille pakolliset tietosuojakoulutukset tuli suorittaa kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla kaikkien työntekijöiden on edellytetty suorittavan koulutuksen. Lisäksi uusia työntekijöitä on velvoitettu suorittamaan koulutus ennen kuin he alkavat käsitellä henkilötietoja.

Vantaan koulutustenhallinnointijärjestelmä Osumassa järjestetyn koulutuksen lisäksi toimialalla on järjestetty tammikuussa ja kesäkuussa henkilöstölle suunnatut tietoturvaloukkauksia koskevat koulutukset, kuinka toimia, kun havaitsee tietoturvaloukkauksen. Lisäksi toimialalla on järjestetty laajempi tietosuojakoulutus asiakas- ja potilastietojen käsittelystä koko toimialalle. Koulutus on nauhoitettu ja viety intraan, jotta se tavoittaisi mahdollisimman suuren määrän henkilöstöä.

Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

Resurssit

Vuonna 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on toiminut tietosuoja-vastaavana täyspäiväisesti lakimies, jonka tehtäviin on kuulunut toimialan tietosuoja-asiat. Lisäksi toimialalla on tammikuusta elokuuhun toiminut osa-aikainen lakimiesharjoittelija, joka on keskittynyt tietosuoja-asioihin. Vuoteen 2021 verrattuna toimialalla tietosuojaresurssit ovat hetkellisesti parantuneet tietosuojaan keskittyvän lakimiesharjoittelijan lisäämisen takia. Lisäksi vuoteen 2021 verrattuna toimialan tietosuoja-asioiden hallinnointi on parantunut henkilöstön pysyvyyden takia. Vuonna 2021 tietosuojavastaavana toimi vaihtuvuuden takia kolme eri lakimiestä ja hetkellisesti tehtävää hoidettiin myös muiden työtehtävien ohella erillisen tietosuoja-vastaavan puuttuessa. Vuonna 2022 toimialalla on toiminut lakimies yhtäjaksoisesti tietosuojavastaavana, mikä on parantanut toimialan tietosuojan kokonaiskuvan hallintaa.

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on nimetty tietosuojatiimi, jonka kokoonpanoon kuuluu toimialan tietosuojavastaava, tiedonhallinnan suunnittelija (poissa), lakimies (osittainen työpanos), hallintopäällikkö ja lakimiesharjoittelija. Tietosuojatiimi on kokoontunut satunnaisesti. Käytännössä vuonna 2022 tietosuojatiimiin on osallistunut tietosuojavastaava ja hallintopäällikkö.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla tietosuojaan osoitettuja resursseja ei voida pitää riittävänä. Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palveluiden järjestämisvastuun siirtyessä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on suoritettu tietosuojaresurssien vertailua suurin piirtein samankokoisten organisaatioiden kesken. Vertailussa kävi ilmi, että esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on resursoitu tietosuojaan tietosuojavastaava ja neljä tietosuoja-asiantuntijaa sekä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle tietosuojavastaava, kaksi tietosuoja-asiantuntijaa ja tietosuojasihteeri. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle tietosuojaan on resursoitu tietosuojavastaava ja lakimiehen osittainen työpanos.

Tietoturvaloukkaukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla raportoitiin vuoden 2022 aikana 156 (tarkastettu 21.12.2022) tietoturvaloukkausta. Loukkauksia raportoitiin jonkin verran vähemmän verrattuna vuoteen 2021, jolloin tietoturvaloukkauksia raportoitiin 174.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu prosessiohje tietoturva-loukkauksista ilmoittamiseen. Ohje on nähtävillä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan intran tietosuojasivustolla. Lisäksi Vantaan kaupungin intran tietosuojasivustolla on lisäohjeita tietoturvaloukkauksista. Tietoturvaloukkausten prosessiohjetta on käyty läpi henkilöstön kanssa, ja myös esimiehet ovat saaneet ohjeistusta siitä, miten

tulee toimia, kun tietoturvaloukkaus tapahtuu. Toimialalla on vuoden 2022 aikana järjestetty tammikuussa ja kesäkuussa henkilöstölle suunnatut koulutukset kuinka toimia, kun havaitsee tietoturvaloukkauksen. Tietoturvaloukkausten prosessiohjetta myös päivitetään tarpeen mukaan.

Tietoturvaloukkausten ilmoittamiseen on olemassa oma lomakepohja, joka tulee täyttää, jotta kaikki tarvittavat tiedot ilmoitetaan. Lomake lähetetään sähköpostilla sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojavastaavalle, Vantaan kaupungin tietosuojavastaavalle, sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajalle sekä palvelualuejohtajille. Tietoturvaloukkausilmoitus kirjataan lisäksi Asta-asianhallintajärjestelmään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojavastaava raportoi tietoturvaloukkauksista sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan johtoryhmässä puolivuosittain. Viimeisen kerran tietoturvaloukkauksista on raportoitu vuoden 2022 marraskuussa. Lisäksi tietoturvaloukkauksia käsitellään myös yksiköiden kokouksissa ja johtoryhmissä.

Tutkimustoiminta

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla toimii tutkimustoiminnan koordinaatioryhmä, jossa käsitellään tutkimuslupahakemuksiin liittyviä kysymyksiä. Vuoden 2022 aikana ryhmän toimintaan on osallistunut lakimies käytettävissä olevien resurssien mukaan. Koordinaatioryhmä on kokoontunut vuoden 2022 aikana 11 kertaa, eli noin kerran kuussa. Tutkimustoiminnan koordinaatioryhmässä tarkastellaan Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialueelle saapuneita tutkimus- ja tietolupahakemuksia.

Vuoden 2022 aikana myönnettiin yhteensä 31 tutkimuslupaa 19.12.2022 mennessä. Kaikkiaan toimiala vastaanotti yhteensä 42 tutkimuslupahakemusta. Lisäksi toimialalle on jätetty tutkimusilmoituksia, joissa ei käsitellä henkilötietoja. Vantaan kaupungin verkkosivuilla julkaistaan myönnettyjä tutkimuslupia koskevat päätökset. Edellä mainittujen lisäksi kaupunki on vastaanottanut kolme aineisto/poiminta-kustannusarviopyyntöä Findatalta.

Pääasiassa Vantaan kaupungille saapuu tutkimuslupia, joissa on kyse tutkimuksista, missä rekisteröityihin ollaan myöhemmin suoraan yhteydessä ja heiltä pyydetään erillinen lupa henkilötietojen käsittelyyn. Mikäli tutkimuksissa syntyy henkilörekisteri, tutkijoilta on lisäksi pyydetty erillinen rekisteriseloste ja arkistointisuunnitelma sekä tutkimuksen luonteesta riippuen erillinen suostumus- ja informointiasiakirja. Lisäksi

tutkijoita on ohjeistettu EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen vaikutusten-arvioinnin laatimiseen. Tutkimuksen toteuttajan on edellytetty kaikissa henkilötietojen käsittelyn vaiheissa huolehtimaan siitä, ettei rekisteröidyn yksityisyyttä perusteettomasti vaaranneta.

Tutkimustoiminnan koordinaatioryhmä on pitänyt keväällä 2022 amk-verkostolle infotilaisuus henkilötietojen käsittelystä tutkimustoiminnassa, ja syksyllä on valmistauduttu turvalliseen siirtymään hyvinvointialueelle myös tutkimus- ja tietolupien osalta. Lisäksi tutkimustoiminnan ohjeita on päivitetty vuoden 2022 aikana.

Tietojen luovutukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla luovutetaan henkilötietoja rekisteröidylle itselleen EU:n tietosuoja-asetukseen perustuvan tarkastusoikeuden perusteella. Lisäksi julkisuuslain perusteella rekisteröidyllä on oikeus saada tieto itseään koskevista asiakirjoista ja oikeus saada tietoa asianosaisaseman perusteella.

Tietoja voidaan luovuttaa sivullisille vain siihen oikeuttavan lainsäännöksen perusteella tai rekisteröidyn suostumuksella. Asiakas- ja potilastietojen luovuttamisesta sivullisille säädetään muun muassa laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä laissa potilaan asemasta ja oikeuksista.

Tietoja pyydetään pääsääntöisesti kirjallisesti. Tietopyyntö tulee toimittaa Vantaan kaupungin kirjaamoon, Vantaa-infoon tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteeseen.

Viime kädessä päätöksen tietojen luovuttamisesta tekee Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan palvelualuejohtaja tai hänen määräämänsä. Päätöksenteko-oikeus on voitu delegoida esimerkiksi palvelupäälliköille. Kun tietoja on pyydetty EU:n tietosuoja-asetuksen tarkastusoikeuden perusteella ja pyynnöstä kieltäydytään, annetaan asiakkaalle todistus tarkastusoikeudesta kieltäytymisestä. Asiakkaalla on oikeus valittaa kieltäytymisestä tietosuojavaltuutetulle. Kun tietoja pyydetään julkisuuslain perusteella ja tietojen antamisesta kieltäydytään, tulee asiakkaalle antaa viranhaltijapäätös tietojen luovuttamatta jättämisestä. Asiakkaalla on oikeus valittaa asiasta hallinto-oikeuteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu erilaisia ohjeita tietojen luovutusta koskien. Tällä hetkellä ohjepankista löytyy seuraavat ohjeet: yleinen ohje tietojen luovuttamisesta sosiaali- ja terveystoimessa sekä tarkemmat ohjeet tietojen luovuttamisesta lastensuojelussa, tietojen luovuttamisesta tartuntatautitapauksissa sekä

ohje tietojen luovuttamatta jättämisestä sosiaalihuollossa. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietojen luovuttamisen prosesseja kehitetään jatkuvasti.

Vuonna 2022 tietojen luovuttamistilanteissa on noussut toistuvasti esiin Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmän ns. PP30 ennakkokantahaku. Ennakkokantahaku on Apotti- asiakas- ja potilastietojärjestelmän automaattisesti tekemä ennakkohaku, joka näkyy potilaalle OmaKannassa luovutusilmoituksena. Tämä OmaKannasta nähtävä luovutusilmoitus kertoo, että tietoja on luovutettu Kannasta Apottiin. Jokaisesta luovutetusta tiedosta menee erillinen tieto, vaikka ammattihenkilö ei edes avaa Apottiin tuotua linkkiä tai lue tietoa. Apotin selvityksen mukaan kannasta haettua tietoa ei tallenneta pysyvästi Apottiin. Tiedot poistetaan automaattisesti tyypillisesti vuorokauden sisään niiden hausta. Ennakkokantahaun tarkoituksena on, että ammattihenkilöllä olisi tarvittava tieto oikea-aikaisesti saatavilla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan kannalta Apotin ennakkokantahaku on erittäin työläs ja hidas prosessi. Koska ennakkokantahaku näkyy OmaKannassa potilaalle luovutusilmoituksena, sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle on tullut toistuvasti kysymyksiä, mikä on ollut tietojen luovutuksen peruste. Kun asiakas tätä tiedustelee, Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla tilataan tapahtumasta lokitiedot ja tiedustellaan, onko Apotti tehnyt PP30 ennakkohaun tietyillä päivämäärillä. Näiden tietojen pohjalta yleensä vastataan potilaalle, ettei kukaan henkilö ole tehnyt järjestelmässä Kanta-hakua vaan kyseessä on järjestelmän automaattisesti tekemä ennakkohaku, joka näkyy potilaalle Omakannassa.

Lisäksi hämmennystä asiakkaissa aiheuttaa se, että ennakkokantahaku tapahtuu riippumatta siitä, onko kyseessä kieltopotilas vai ei. Eli vaikka asiakkaalla olisi luovutuskiellot voimassa, järjestelmän suunniteltu ennakkokantahaku tapahtuu sisäänkirjauksen yhteydessä. Ainoastaan niissä tapauksissa, kun kansalaista ei ole informoitu Kanta-palvelusta tai Kanta-suostumus puuttuu, Kanta palauttaa sanoman tuloksettomana/epäonnistuneena. Muissa tapauksissa ennakkokantahaku tapahtuu automaattisesti riippumatta siitä, onko kyseessä kieltopotilas vai tietojen siirron salliva kansalainen. PP30 Ennakkokantahaun ei pitäisi palauttaa kansalaisesta muita tietoja kuin ne, joihin kansalainen on antanut suostumuksensa. Ennakkokantahaun jälkeen käyttölokitapahtumista tulisi voida todentaa lähteneet sanomat ja se, onko Vantaan työntekijät käsitellyt tosiasiassa mitään Kanta-asiakirjoja järjestelmässä.

Epäselvää on, missä kaikissa tilanteissa Apotti tekee ennakkohaun Kantaan. Apotilta on pyydetty tuomaan selvitys kaikista niistä tilanteista, joissa ennakkokantahaku tapahtuu. Esimerkiksi on havaittu, että Apotin tekninen palvelutunnus käynnistää

ennakkokantahaun seuraavissa tilanteissa, joissa Kanta-haulla ei ole mitään tekemistä hoidon kanssa:

- yleisviesti Maisa-asiakasportaalista
- skannaus XDS:ään (esim. henkilö voi lähettää hoitotahdon, jonka skannaaminen XDS-järjestelmään saa aikaan ennakkohaun Kantaan. Henkilöllä ei ole sillä hetkellä välttämättä käynnissä mitään hoitoja)
- määräyksen tekeminen (esim. labramääräys generoi tapahtuman)
- Puhelu -palvelukontakti on generoinut tapahtuman, jonka seurauksena Apotti-järjestelmä on tehnyt ennakkokantahaun
- lähetteen saapuminen.

Tietosuojavastaavan käsityksen mukaan vaikuttaa hyvinkin ilmeiseltä, ettei Apotin ennakkokantahaku ole yleisen tietosuoja asetuksen eikä kansallisen lainsäädännön (esim. potilasasiakirja-asetuksen 94/2022 4 §) mukainen, kun järjestelmä vaikuttaa käsittelevän kaikenlaisia tietoja Kannasta varmuuden vuoksi. Tietosuojavastaavan käsityksen mukaan olisi selvitettävä kaikki tilanteet, joissa ennakkokantahaku tapahtuu ja sen ylimääräisiä ennakkohakuja on ryhdyttävä poistamaan. Tätä kehittämistoivetta on tuotu Apotin suuntaan esiin muidenkin tilaajaorganisaatioiden toimesta.

Lisäksi HUS:n toimesta on lähetetty kehittämistoive Kelalle liittyen Omakantaan koskien ennakkokantahakuja. Kehittämistoiveessa on esitetty näkemys kehittää Omakannan informatiivisuutta kansalaisten suuntaan. Tärkeää on, että kansalaiselle tulee selväksi, että kyseessä on järjestelmän tekemä Kanta-haku, eikä kenenkään yksittäisen käyttäjän tekemä haku. Nykyinen Omakannan informaatio aiheuttaa kansalaisille suurta hämmennystä. Kansalaisen pitäisi saada riittävän tarkka informaatio Omakannassa siitä, miksi ja kenen toimesta hänen tietojaan on muokattu ja mikäli kyseessä on järjestelmän tekemä tietojen luovutus, niin tämänkin tulisi ilmoittaa kansalaiselle riittävän ymmärtävällä tavalla Omakannassa.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 3.3.2022

Vantaan sosiaali- ja terveystoimessa on vuoden 2022 aikana myös selvitetty Apotti-tietojärjestelmän tiedonvaihtotoimintoihin liittyviä lainvastaisia toimintatapoja. Tiedonvaihtotoimintojen lainvastaisuus vahvistettiin Helsingin hallinto-oikeuden päätöksellä 3.3.2022 (liite 4). Päätöksen taustalla on tietosuojavaltuutetun 23.9.2020 dnro 4844/83/2020 päätös (liite 5), jolla tietosuojavaltuutettu on antanut rekisterinpitäjälle (Helsingin kaupunki) kirjallisen ohjeen sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisen varoituksen. Tietosuojavaltuutetun varoituskohteena on ollut Apotin GL 3 käyttöönoton yhteydessä tehdyt tietosuojaratkaisut

(Terveydenhuollon työroolit, Suostumus RYN, Pitkäkestoinen ja lyhytkestoinen RYN). Tiedonvaihtotoiminnot ovat Vantaan sosiaali- ja terveystoimessakin käytössä olevia.

Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen keskeisenä sisältönä on se, että sosiaalihuollon asiakaslaissa ja potilaslaissa lähtökohtana on, että salassa pidettävien asiakas- ja potilastietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan suostumukseen. Jos suostumusta ei ole mahdollista saada, sosiaalihuollon asiakaslain mukaan sosiaalihuollon järjestäjä tai toteuttaja saa tietyin edellytyksin antaa salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan hoidon, huollon tai koulutuksen tarpeen selvittämiseksi, järjestämiseksi tai toteuttamiseksi taikka toimeentulon edellytysten turvaamiseksi. Sosiaalihuollon asiakaslain mukaan tilanteissa, joissa asiakkaan suostumusta tietojen luovuttamiselle ei ole, tulee sosiaalihuollon järjestäjän tai toteuttajan arvioida tietojen luovuttamisen välttämättömyys ja muiden luovutusedellytysten täyttyminen. Potilaslaissa on samansuuntaisesti säädetty siitä, että terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö saa tietyin edellytyksin ja tietyissä tilanteissa luovuttaa potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja ilman suostumusta.

Helsingin hallinto-oikeuden päätöksessä todetulla tavalla toiminnallisuuksien lainvastaisuuden perusteena on lähtökohtaisesti se, että tietoja vastaanottava taho tekee tarpeellisuus- ja välttämättömyysharkinnan itse eikä tietoja luovuttava taho. Poimintoja Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 3.3.2022 (s. 16):

> Hallinto-oikeus toteaa, että sosiaalihuollon asiakaslain mukaan tilanteissa, joissa asiakkaan suostumusta tietojen luovuttamiselle ei ole, tulee sosiaalihuollon järjestäjän tai toteuttajan arvioida tietojen luovuttamisen välttämättömyys ja muiden luovutusedellytysten täyttyminen. Potilaslaissa on vastaavasti säädetty siitä, että terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö saa tietyin edellytyksin ja tietyissä tilanteissa luovuttaa potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja ilman suostumusta.
>
> Ehdotetussa toimintamallissa tarpeellisuus- ja välttämättömyysharkinnan tekee tietoja vastaanottava taho, eikä sosiaalihuollon järjestäjä tai toteuttaja aktiivisesti osallistu tietojen luovuttamiseen. Tietoja vastaanottava terveydenhuollon taho arvioisi tietojen tarpeellisuutta näkemättä tietoja. Hallinto-oikeus katsoo, että tällainen toimintatapa ei ole sosiaalihuollon asiakaslain eikä potilaslain mukaan mahdollista. Näin ollen kyse on henkilötietojen lainvastaisesta käsittelystä.

Apotin ja asiakasorganisaatioiden tietosuojaryhmässä päätettiin 22.3.2022 perustaa juristityöryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää hallinto-oikeuden päätöksen oikeudellisten vaikutusten laajuutta. Juristityöryhmän suosituksena oli luovutustoiminnallisuuden rakentaminen Apottiin, jossa tapahtuisi aito tietojen luovutus, joka huomioi potilaslain ja asiakastietolain tietojen luovutusta koskevat edellytykset eli jossa tietoja luovuttava taho tekee lain edellyttämän tarpeellisuus- ja välttämättömyysharkinnan luovutusperusteen olemassaolosta. Juristityöryhmän loppuraportti on liitetty tietotilinpäätöksen liitteeksi (liite 7). Loppuraportin valmistumisen jälkeen asiaa on käsitelty Apotin ja asiakasorganisaatioiden tietosuojaryhmässä 31.10.2022. Tämän jälkeen Apotti-tietojärjestelmän tiedonvaihtotoimintoja koskevat ratkaisumahdollisuudet on viety 11.11.2022 Apotin ohjausryhmään tilannekatsaukseksi ja edelleen päätettäväksi myöhemmin. Apotin ohjausryhmän päätös ei ole vielä tiedossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojavastaavan suositus on, että Apotin henkilötietojen käsittely tulee lainvastaisena lopettaa niiltä osin kuin mihin hallinto-oikeus otti kantaa. RYN-navigaattorin käyttö tulee lainvastaisena lopettaa. Lisäksi seuraavat työroolit tulee lainvastaisena lopettaa: iäkkäiden palveluiden työroolit, päihdehuollon työroolit, kahteen rekisteriin kirjaavat työroolit ja terveydenhuollon hallinnollisten tietojen näkyvyyden sosiaalihuoltoon mahdollistavat työroolit. Hallinto-oikeuden päätöksen kuvaamia näkyvyyksiä yli sosiaalihuollon rekisterin ja terveydenhuollon rekisterin ei saa olla.

LIITTEET:

1. Tietojen käytön valvonta OHJE 16.8.2022
2. Järjestelmien lokitus Excel-työkalu
3. SOTE Vaikutustenarvioinnit 2022
4. Helsingin hallinto-oikeuden päätös 3.3.2022
5. Tietosuojavaltuutetun 23.9.2020 dnro 4844/83/2020 päätös
6. Juristiryhmän loppuraportti 31.10.2022

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA

Tietotilinpäätös 2022

Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

Lokitiedot toimivat henkilötietojen suojaamisen välineinä ja niiden avulla huolehditaan järjestelmien käyttäjien oikeusturvasta. Lokitietojen merkitys korostuu, kun käsitellään suuria määriä henkilötietoja, joista osa on salassa pidettäviä tietoja. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan kouluhallinnon-, asiakasohjaus- ja opiskelijahallintajärjestelmät on lokitettu.

Toimialalle hankittavissa järjestelmissä ja sovelluksissa käytetään lähtökohtaisesti kaupungin omaa tietoturvallisuussopimusta. Tietoturvallisuussopimuksessa edellytetään, että järjestelmän tulee kerätä tiedonhallintalaissa tarkoitetut käyttö- ja luovutuslokitiedot silloin, kun käsitellään henkilötietoja, käsitellään salassa pidettäviä tietoja, lokitiedot ovat tarpeen käyttäjien oikeusturvan kannalta tai lokitiedot ovat tarpeen teknisten virheiden selvittämiseksi. Tietoturvallisuussopimuksen lisäksi tietosuojan vaikutustenarvioinnissa pyritään tunnistamaan ja vähentämään henkilötietojen käytön valvontaan liittyviä riskejä.

Työntekijöiden valvonta on järjestetty lokitietojen keräämisellä. Valvonta kuuluu työnjohdon tehtäviin. Valvonta tapahtuu pääkäyttäjien toimesta ja tarkistuksia suoritetaan tarpeen mukaan, mikäli on syytä epäillä väärinkäytöksiä tapahtuneen. Tarvittaessa palveluntoimittajalta pyydetään käyttöä koskevat lokitiedot. Toimialan käyttämien järjestelmien lokeissa ei tällä hetkellä ole rakennettuna seurantaan automaatioita. Järjestelmien käytössä ei ole havaittu väärinkäyttöjä, eikä toimialalla ole tehty vuonna 2022 lokitietojen satunnaisia tarkastuksia.

Toimialalla ei ole laadittu omaa lokitietoja koskevaa ohjeistusta, vaan tarvittaessa käytetään kaupungin yleistä lokitieto-ohjetta. Lokitietoseurannan- ja hallinnan osalta toimiala on tunnistanut kehittämistarpeita ja -kohteita. Tietojärjestelmien lokitietojen käytettävyys ja käsittely tulee olla suunnitelmallisempaa sekä seurantakäytäntöihin ja havaintoihin reagoimiseksi on määritettävä tarpeelliset prosessit.

Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin ei ole mahdollista ilman sopimuksiin sisällytettäviä vakiosopimuslausekkeita ja niihin liittyviä täydentäviä suojatoimia. Malli-

sopimuslausekkeiden lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon muun muassa Yhdysvaltojen oikeusjärjestelmään liittyvät merkitykselliset tekijät, kuten Yhdysvaltojen lainsäädännön ja viranomaisten tiedonsaantioikeudet. Tämä tuo merkittävän lisähaasteen yhdysvaltalaisten palveluiden tietosuojan ja tietoturvan arvioimiselle. Kouluissa käytettävät suuret yhdysvaltalaiset ekosysteemit (Google Workspace for Education[1] ja Microsoft O365[2]) ovat merkittävä osa koulujen arkipäivän opetusta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalle hankitaan ensisijaisesti järjestelmiä ja sovelluksia, joissa käsiteltäviä henkilötietoja ei siirretä EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelle kolmansiin maihin. Poikkeuksen muodostavat sähköiset opiskeluympäristöpalvelut Google Workspace for Education ja Microsoft O365. Google Workspace for Education ja Microsoft O365 ovat yhdysvaltalaisia palvelukokonaisuuksia, joihin sisältyy Yhdysvaltojen viranomaisten mahdollisuus erityisten toimenpiteiden kautta päästä käsiksi yksilön henkilötietoihin.

Google Workspace for Education on toimialalla pääoppimisalusta, jota käytetään perusopetuslain ja lukiolain mukaisen opetuksen järjestämiseen. Toimialan käytössä oleva Google for Education Fundamentals koostuu kolmesta osa-alueesta – Chromebook-kannettavista, Google Workspace for Education -sovelluksista sekä Classroomista, sähköisestä oppimisen koordinoinnin alustasta.

Kasvatuksen ja opetuksen järjestäjä voi sallia järjestelmän tai sovelluksen käytön tehtyään tietosuojan vaikutustenarvioinnin sekä solmittuaan toimittajan kanssa henkilötietojen käsittelysopimuksen. Sovellusten ja palvelujen tietosuojan toteutumisessa käytetään apuna myös ulkopuolisia toimijoita.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala hankkii Googlen palvelut Cloudpoint Oy:lta. Cloudpoint Oy:n Luuppi-tietosuojapalvelu on asiantuntijapalvelu kuntien tietosuojan hallintaan. Palvelun avulla tietosuoja-asiantuntijat esitarkastavat järjestelmiä ja sovelluksia sekä seuraavat ovatko palvelujen tietosuojaehdot tietosuoja-asetuksen

[1] EU komission hyväksymät mallisopimuslausekkeet: **https://gsuite.google.com/terms/mcc_terms.html** ja Googlen lisäsopimuslauseke: **https://gsuite.google.com/terms/dpa_terms.html**
[2] EU komission hyväksymät mallisopimuslausekkeet ja Microsoft-palvelujen sopimusehdot: **https://wwlpdocumentsearch.blob.core.windows.net/prodv2/MicrosoftProductandServicesDPA(WW)(Finnish)(Jan2023)(CR).docx?sv=2020-08-04&se=2123-02-07T15:02:10Z&sr=b&sp=r&sig=rWEB3H3fuk4q2PWe11IXB%2FnunVuVChDzISORvKlPDHE%3D**

ja opetuksen järjestämistä koskevien lakien mukaisia. Kasvatuksen ja opetuksen järjestäjä rekisterinpitäjänä tekee päätöksen palvelujen käyttöönotosta ja on rekisterinpitäjänä vastuussa.

Rekisterinpitäjän vastuu henkilötietojen käsittelyn suhteen on laaja. Koska Yhdysvaltoihin mahdollisesti siirrettävät henkilötiedot eivät ole samanlaisen suojan piirissa kuin EU:ssa, tulee toimialan arvioida tarvetta lisäsuojatoimenpiteille niiltä osin kuin tietosuojaa koskevat vakiolausekkeet eivät voi tarjota riittäviä suojatoimia.

Yksi vaihtoehto lisäsuojatoimenpiteille on rajata tiedon tallentamista Euroopan data-alueelle Google Workspace for Education maksullisella lisäpalvelulla. Data-alueen määrittäminen tarkoittaa sitä, että tiedot säilytetään määritetyllä Euroopassa sijaitsevalla palvelimella, mikä pienentää säännönmukaista tietovirtaa Yhdysvaltoihin. Pilvipalveluiden luonteen vuoksi on data-alueen määrittämisestä huolimatta olemassa mahdollisuus, että henkilötietoja siirtyy Yhdysvaltoihin. Opetuksen järjestäjä voi myös määrittää osassa palveluita kryptausavaimet asiakaspuolen salauksella (Client-side Encryption, CSE), jolloin Google ei pääse käsiksi tietoihin, eikä näin ollen henkilötietoja voi siirtyä Yhdysvaltoihin.

Vuosi 2023 tulee olemaan toimialalle tietosuojan kannalta merkittävä. Hallinto-oikeus antaa odotettavasti ratkaisun tietosuojavaltuutetun päätökseen, joka koskee koulun opetusohjelman käyttöön liittyvää henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta ja siirtoa kolmansiin maihin. Lisäksi EU ja Yhdysvallat valmistelevat uutta EU-U.S. tiedonsiirtosopimusta. Uuden sopimuksen tarkoituksena on korvata käytössä olevat mallisopimuslausekkeet henkilötietojen siirrossa EU:sta Yhdysvaltoihin ja taata EU:n kansalaisten oikeuksien toteutuminen.

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla tietosuojan vaikutustenarvioinnit nostettiin kehittämiskohteeksi vuonna 2021. Vaikutustenarviointien laatu oli vaihtelevaa ja dokumentoinnin hallinta oli hajanaista. Vaikutustenarviointeja ryhdyttiin usein toteuttamaan liian myöhään, jolloin niiden tekemisessä tuli kiire tai niiden tarkoituksena oleva riskienhallinta ei enää ehtinyt toteutua. Näitä puutteita ryhdyttiin kehittämään muun muassa johdonmukaistamalla vaikutustenarviointiprosessia. Toimialalta nimettiin viisi tietosuojan vaikutustenarvioinnin vastuuhenkilöä. Lisäksi kaupungin uusi tietosuojan vaikutustenarvioinnin ohjeistus ja Excel-työkalu otettiin käyttöön vuoden 2022 aikana.

Toimialalla henkilötietojen käsittelyn suurimmat henkilötietoryhmät liittyvät kasvatuksen ja opetuksen järjestämiseen. Vaikutustenarvioinneilla kerätään oleellista tietoa päätöksenteon tueksi ja pyritään pienentämään havaittuja rekisteröidylle aiheutuvia riskejä hyväksyttävälle tasolle. Vuonna 2022 käyttöönotettu uusi vaikutustenarvioinnin Excel-työkalu on tehnyt riskien arvioimisesta johdonmukaisempaa, tehokkaampaa ja riskejä on havaittu kattavammin. Vaikutustenarvioinnit ovat tuoneet esiin piilossa olleita tietosuojan haasteita eri prosesseissa. Toimialalla on havaittu, että palvelualueilla käytössä olevat järjestelmät ja niiden kehitystyö ei ole aina ollut riittävän ketterää lainsäädännön muutoksiin nähden. Vaikutustenarviointi on todettu olevan tärkeä väline myös tietojen elinkaaren hallintaan.

Tietosuojan vaikutustenarviointien vastuuhenkilöiden määrä on koettu liian vähäiseksi, eikä vastuuhenkilöillä ole riittävästi työaikaa annettuun tehtävään. Tehtävä on haasteellinen, koska kasvatuksessa ja opetuksessa on paljon erilaisia sovelluksia ja ohjelmia, joissa käsitellään henkilötietoja. Nykyisellä resurssilla vaikutustenarviointien tekeminen on pois palvelualueen kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisestä. Resurssipulasta huolimatta vaikutustenarvioinnin kokonaisuudistus on ollut merkittävä parannus toimialan tietosuojan kehityksessä.

Toimialalla tehtiin vuonna 2022 tietosuojan vaikutustenarviointeja muun muassa Google Workspace for Education sähköisestä opetusjärjestelmästä, SanomaPron oppimisympäristöstä, kasvatuksen ja oppimisen toimialan kameravalvonnasta ja henkilötietoja sisältävien tiedostojen pilvitallennuksesta Microsoft O365 -ympäristössä. Hyvinvointialueen valmistelussa tehtiin vaikutustenarviointi käyttöoikeuksien myöntämisestä opiskeluhuollon työntekijöille. Hyvinvointialueen valmistelussa tunnistettiin välttämättömäksi mahdollistaa opiskeluhuollon järjestämisvastuun turvallinen siirtymä hyvinvointialueelle siten, että oppilaille ja opiskelijoille kuuluvien opiskeluhuollon palvelujen toteuttaminen pystyi jatkumaan ilman häiriöitä. Hyvinvointialueuudistuksen takia toimiala joutui puntaroimaan käyttöoikeuksien myöntämistä oppilasrekisteriin opiskeluhuollon työntekijöille. Käyttöoikeuksien ja tietojen tarkasteluoikeuksien jatkuminen oppilasrekisteriin oli palvelutuotannon jatkuvuuden turvaamisen kannalta välttämätöntä.

Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä VaSaa on alettu rakentaa varhaiskasvatuksen tarpeisiin, jotta lasten ja perheiden tietoja voitaisiin käsitellä lainsäädännön vaatimalla tavalla. Järjestelmän myöhästyminen on aiheuttanut sen, että tietojen käsittelyssä on ollut tietosuojahaasteita. Vaikutustenarviointien kautta on pyritty tunnistamaan pahimmat ongelmapaikat ja vähentämään riskejä niin paljon kuin mahdollista.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvien riskien tunnistamisen merkitys korostuu toimialalla erityisesti, koska toimialan rekisterit ovat pääasiassa lakisääteistä tehtävää varten. Riskit ovat liittyneet muun muassa teknisiin ja organisatorisiin ratkaisuihin, henkilöstön kykyyn käyttää laitteita tietoturvallisesti sekä fyysisesti tapahtuvissa palveluissa henkilötietojen suojaamiseen sivullisten henkilöiden läsnä ollessa. Henkilöstön tietosuojan osaamisen ylläpitämiseen ja lisäämiseen panostetaan edelleen, sekä vaikutustenarviointien laatimista tullaan jatkossa kehittämään muun muassa prosesseja yksinkertaistamalla.

Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tietosuojan informointiasiakirjoja päivitettiin vuonna 2022. Lisäksi jokainen informointiasiakirja käännettiin ruotsin kielelle. Informointiasiakirjojen kääntäminen englannin kielelle on toistaiseksi kesken.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla oli vuonna 2022 seuraavat tietosuojan informointiasiakirjat:

- Lasten päivähoito
- Varhaiskasvatuksen psykologien ja kuraattorien asiakkaat
- Esiopetuksen oppilaat
- Perusopetuksen oppilaat
- Lukio-opetuksen opiskelijat
- Vantaan ammattiopisto Varian opiskelijat
- Opiskeluhuollon asiakkaat
- Oppilas- ja opiskelijahuollon psykologien asiakkaat
- Oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattorien asiakkaat
- Henkilötietojen käsittely SPro-tietojärjestelmärekisterissä
- Småbarnspedagogik
- Behandlingen av personuppgifter i psykologernas och kuratorernas arbete inom småbarnspedagogiken
- Förskoleundervisning
- Grundläggande utbildning
- Gymnasieutbildningen
- Yrkesutbildningen
- Elev/studerandevård
- I psykologernas individinriktade arbete inom elev- och studerandevården
- I kuratorernas individinriktade arbete inom elev- och studerandevården
- Behandling av personuppgifter i datasystemregistret SPro

- Henkilötietojen käsittely tutkimuslupahakemuksien käsittelyssä
- Kameravalvonnan henkilötietojen käsittely kaupungin päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa

- Behandling av personuppgifter vid handläggningen av ansökningar om forskningstillstånd
- Kameraövervakning i Vanda stads daghem, skolor och läroanstalter

Hallintosäännön mukaan palvelualuejohtaja vastaa palvelualueensa tietosuojan ja tietoturvan järjestämisestä. Vastuu informointiasiakirjojen ajantasaisuudesta ja sisällöstä on palvelualueilla. Informointiasiakirjojen päivittäminen tehdään yhteistyössä palvelualueen ja toimialan lakimiehen kanssa. Kun informointiasiakirjojen päivittämiselle tulee tarvetta, palvelualueelta ollaan yhteydessä toimialan lakimieheen, joka tarkastaa päivitystarpeen.

Tietosuojakoulutus

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla lähes jokainen työntekijä käsittelee henkilötietoja. Varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisen asteen koulutuksessa käsitellään merkittäviä määriä lasten, oppilaiden, opiskelijoiden sekä huoltajien henkilötietoja. Henkilötietoja käsitellään ensisijaisesti lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi eli kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestämiseksi. Henkilötietojen käsittelyyn liittyy erilaisia velvollisuuksia, jotka on huomioitava päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten arjessa. Henkilötietoja käsitellään muun muassa päätöksentekoa varten, mutta tietoja tarvitaan yleensä myös päivittäisten asioiden kuten kuljetusten ja aterioiden järjestämiseksi.

Rekisterinpitäjän tulee huolehtia siitä, että henkilötietoja käsittelevät henkilöt ovat asianmukaisesti koulutettuja ja henkilöstöllä on riittävä tietosuoja- ja tietoturvaosaaminen. Tavoitteena on hyvä henkilötietojen käsittelytapa. Jokaisen henkilötietoja käsittelevän kaupungin työntekijän on suoritettava kaupungin tietosuojakoulutukset hyväksytysti. Hyväksytyt koulutukset ovat edellytys henkilötietojen käsittelylle. Pakollinen tietosuojakoulutus on edellytetty niin vanhoilta kuin uusiltakin työntekijöiltä.

Koulutussuoritusten seuranta on ollut haasteellista, eikä tietotilinpäätöstä kirjoittaessa ole ollut saatavilla tietoa, kuinka moni työntekijä on suorittanut pakollisen tietosuojakoulutuksen. Uusia työntekijöitä velvoitetaan suorittamaan koulutus ennen kuin he alkavat käsitellä henkilötietoja. Oman haasteensa tuo sen varmistaminen,

että kaikki uudet toimialan työntekijät saavat riittävän koulutuksen henkilötietojen asianmukaista käsittelyä koskien.

Henkilöstön tietosuojaosaamisen taso vaihtelee riippuen muun muassa siitä, kuinka paljon he käsittelevät henkilötietoja työtehtävissään ja ovat tietosuoja-asioiden kanssa työtehtäviensä kautta tekemisissä. Jatkuvasti muuttuvassa työelämässä uuden toimintatavan sisäistäminen on haasteellista, jos ei käytännössä tiedä, mistä on kyse ja asia ei tunnu järkevältä arjen työtehtävissä. Pääsääntöisesti toimialan tietosuojaosaaminen on ollut nousujohteista. Käytännön työssä tämä on näkynyt muun muassa siten, että tietoturvaloukkauksia on tunnistettu entistä tarkemmin ja niihin on osattu varautua ennaltaehkäisevästi.

Henkilöstön tietosuojan osaamisen ylläpitämiseen ja lisäämiseen sekä tietosuoja-prosessien kehittämiseen panostetaan edelleen. Ohjeistukselle ja jatkuvalle koulutukselle käytännön esimerkein nähdään edelleen olevan tarvetta asian-mukaisen henkilötietojen käsittelyn varmistamiseksi. Erityisesti rooliperusteiselle tietosuojakoulutukselle ja ohjeistamiselle on toimialalla tarvetta.

Toimialan omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

Tietosuoja-asetuksen myötä tietosuojaa koskeva yleinen tietoisuus oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuista on kasvanut. Mediahuomio ja yleinen julkinen keskustelu henkilötietojen väärinkäytöksiin liittyvien riskien hallinnan tärkeydestä on lisääntynyt. Se on tuonut tietosuojakysymykset ja rekisteröidyn oikeudet paremmin kuntalaisten tietoisuuteen.

Silloin kun kuntalaiset tuntevat tietosuojaoikeutensa, he ovat myös aktiivisia käyttämään niitä. Tietoisuus oikeuksista on lisännyt kantelujen määrää. Vuonna 2022 toimialan henkilötietojen tietoturvaloukkausilmoitusten määrä ei muuttunut merkittä-västi edelliseen vuoteen verrattuna. Sen sijaan kanteluita ja huomautuksia on saapunut aiempia vuosia enemmän suoraan toimialan johdolle. Kuntalaiset ovat kiinnittäneet huomiota henkilötietojen käsittelyn yksityiskohtiin, kuten esimerkiksi kuvauslupiin, tietoturvallisuuteen ja viestintäsovellusten käyttöön sekä myös yleisesti tietosuojalainsäädännön noudattamiseen.

Yksi ensimmäisistä ja tärkeimmistä toimenpiteistä tietosuojatyön onnistumiselle on toimialan johdon tuki tietosuojatyölle. Toimialan ja palvelualueiden johto vastaa siitä, että tietosuoja toteutuu osana jokapäiväistä toimintaa muun muassa organisoinnin, resursoinnin ja valvonnan keinoin. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla toimiva tietosuojaryhmä vei vuoden 2022 aikana toimialan johtoryhmälle tiedoksi useita ajan-

kohtaisia tietosuoja-asioita. Johtoryhmältä pyydettiin muun muassa linjauksia erilaisiin toimintamalleihin. Tämän myötä aiempia toimintamalleja ryhdyttiin tarkastelemaan kriittisemmin. Toimintamallien uudelleentarkastelu on ollut seurausta myös siitä, että tietosuojavaltuutettu on antanut uusia valtakunnallisesti opetustoimea koskevia ohjaavia päätöksiä.

Liitteet

1. Järjestelmien lokitus Excel-työkalu
2. Vaikutustenarvioinnin Excel-hallinnointityökalu

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Kaupunkiympäristön toimialan tietotilinpäätös 2022

1) Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

Kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa olevista tietojärjestelmistä toiminnanohjausjärjestelmä MATTI on tunnistettu lokitukseltaan puutteelliseksi. Tästä johtuen toimialalla käynnistettiin vuoden 2022 aikana lokitustarpeen määrittelytyö liittyen toimialalla käytössä olevaan MATTI-järjestelmään. MATTI-järjestelmässä kerätään ja säilytetään henkilötietoja liittyen toimialan tehtäviin (mm. kiinteistörekisterin ylläpitoon liittyviä tietoja, asiakasprosesseihin liittyviä tietoja (kiinteistöomaisuuden hallinta ja viranomaisprosessit) sekä maankäytön vuorovaikutusprosesseihin liittyviä osallisten tietoja). Järjestelmässä ei lähtökohtaisesti säilytetä arkaluonteista henkilötietoa, minkä vuoksi osa kaupunkiympäristön toimialan prosesseista on rajattu järjestelmän ulkopuolelle (esim. vahingonkorvausasiat). Tällä hetkellä MATTI-järjestelmässä ei ole käyttäjälokitusta. Lokitustarpeen määrittely aloitettiin päivittämällä järjestelmän vaikutustenarviointi vastaamaan kaupungin uusittua ohjeistusta. Samalla lokituksen tilannetta oli mahdollista arvioida suhteessa vuoden 2022 aikana päivitettyyn kaupunkitasoiseen lokitusohjeeseen, jossa on huomioitu aihetta koskevat lainsäädäntöuudistukset. Käyttäjälokituksen rakentamista jatketaan vuonna 2023.

Kaupunkiympäristön toimialalla ei ole erillistä ohjetta henkilötietojen valvontaan liittyen tai lokitietojen tarkastukseen liittyen. Lokitietoja tarkastetaan pääsääntöisesti, jos ilmenee perusteltua syytä olettaa, että niitä on käytetty vääriin tarkoitusperiin tai väärin perustein. Toimiala noudattaa kaupunkitasoisia tietosuoja- ja tietoturvaohjeistuksia, jotka määrittelevät toimintamallit ja järjestelmät mm. henkilötietoja tai salassa pidettäviä henkilötietoja sisältävien asiakirjojen säilytykseen ja lähettämiseen liittyen. Henkilöstön koulutukseen tietosuoja- ja tietoturva-asioissa on kiinnitetty erityistä huomiota vuoden 2022 aikana.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyviä lokitietojen tarkastuksia ei ole toimialalla suoritettu yhtään vuoden 2022 aikana.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

- Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:

Meillä ei toimialoilla ole tiedossa, että siirretäänkö jotain tietoja tai henkilötietoja Yhdysvaltoihin ohjelmistoista. Eli tietojemme mukaan ei. Mielestämme tämä on enemmän kaupunkitasoinen / tietohallintotasoinen asia.

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Vuonna 2022 toimialalla on tehty tai aloitettu kolme vaikutustenarviointia tai vaikutustenarvioinnin päivitystä. Kaikki vaikutustenarvioinnit tehtiin uuden, vuoden alusta käyttöön tulleen ohjeistuksen mukaisesti. Vuoden 2022 aikana valmiiksi saatu vaikutustenarviointi koski Iloq S5 lukitusjärjestelmää. Lisäksi vuonna 2022 aloitettiin kaupunkitasoinen kameravalvonnan vaikutustenarviointi sekä Matti-järjestelmän vaikutustenarvioinnin päivitys, jotka molemmat valmistuvat alkuvuodesta 2023.

Vaikutustenarviointimenettelyn kaupunkitasoiset ohjeet uudistettiin vuoden 2022 alussa siten, että jokaiselta toimialalta nimettiin vaikutustenarviointien tekemisestä vastaava henkilö/henkilöt, joille toimialan vaikutustenarvioinnit keskitettiin. Samalla vaikutustenarviointilomake uudistettiin. Tietosuojakysymyksiin liittyviä henkilöresursseja ei uudistuksessa lisätty, vaan työt siirrettiin olemassa oleville henkilöille uusina työtehtävinä. Tällä hetkellä vaikutustenarviointeja kaupunkiympäristön toimialalla tekee muiden työtehtävien ohella kolme henkilöä, jotka eivät ole tietosuoja-asioiden ammattilaisia.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että vaikutustenarviointien tekemiseen kuluu osa-aikaisesti tietosuoja-asioita tekeviltä henkilöiltä todella paljon aikaa, mikä ei ole kaupungissa järkevää ajan ja resurssien käyttöä. Vaikutustenarviointien tekeminen tulisi keskittää kaupungissa keskushallinnon alaisuuteen, jolloin niiden tekeminen tehostuisi huomattavasti. Keskitetyssä yksikössä olisi myös mahdollista panostaa tietosuoja-asioiden parissa työskentelevien osaamiseen (pätevyysvaatimuksiin ja osaamisen ylläpitoon) huomattavasti enemmän kuin nykyisessä hajautetussa mallissa.

Vaikutustenarviointien keskittäminen edesauttaisi kaupunkitasoisen tietosuojan kehittymistä etenkin niissä järjestelmissä, joita käytetään laajasti toimialarajojen yli. Nämä järjestelmät ovat tietosuojan kannalta keskeisiä, koska niiden käyttäjämassa on huomattavan suuri. Hajautetussa järjestelmässä riskinä on, että tietosuojaltaan kaikkein keskeisimpien järjestelmien vaikutustenarviointi jää tekemättä, koska omistajuutta ei löydy, tai vaihtoehtoisesti eri toimialoilla tehdään huomattava määrä päällekkäistä työtä.

Varsinaisia isoja hyötyjä toimialalla ei ole havaittu tietosuojan vaikutustenarviointien uudessa toimintatavassa. Uusi vaikutustenarviointilomake on juridisesti aiempaa kattavampi, mutta toisaalta sen vaikeaselkoinen kieli ja osin päällekkäiset kysymykset vaikeuttavat tietosuoja-asioiden läpikäymistä järjestelmäosaajien kanssa. Yleisesti ottaen vaikutustenarviointia voidaan kuitenkin pitää hyödyllisenä, koska sen yhteydessä tietosuoja-asiat ovat esillä ja mahdolliset järjestelmien ongelmakohdat tai ongelmalliset käytännöt on helpompi havaita. Tyypillisesti kaupunkiympäristön toimialalla tehtyjen vaikutustenarviointien yhteydessä on löydetty tietosuojan näkökulmasta puutteellisia ohjeita ja toimintatapoja, joihin puuttumalla on voitu suhteellisen helposti parantaa henkilötietojen suojaa toimialan prosesseissa.

Vuoden 2022 aikana toimialalla esiin tulleet vakavimmat puutteet tietosuoja-asioissa liittyvät edellä kuvattuun MATTI-järjestelmän puuttuvaan lokitukseen sekä kaupunkitasoisen kameravalvonnan puuttuneeseen vaikutustenarviointiin, joka valmistuu alkuvuodesta 2023. Kameravalvonnan vaikutustenarvioinnin viivästymisessä merkittävä tekijä on ollut epäselvyys siitä, kenen vastuulla kaupungin kameravalvonta ja sen tietosuoja on. Arviointityö tehtiin lopulta poikkihallinnollisena yhteistyönä kaupunkiympäristön toimialan johdolla. Käytännössä kaupunkiympäristön toimialan mahdollisuudet ohjata tai valvoa muiden toimialojen käytänteitä kameravalvonnassa ovat erittäin rajalliset, kun puhutaan muiden toimialojen hallintaan luovutetuista tiloista.

4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Useita toimialan informointiasiakirjoja on päivitetty kuluvan vuoden aikana. Mitään suurempaa päivitystä informointiasiakirjoille ei ole ollut tarvetta tehdä johtuen vuonna 2021 tehdystä koko toimialaa koskeneesta informointiasiakirjojen laajamittaisesta päivitystyöstä. Vantaa.fi -verkkosivujen käyttöönoton yhteydessä informointiasiakirjat muutettiin saavutettavaan muotoon ja vietiin uudistetuille verkkosivuille.

Kaikki toimialan informointiasiakirjat on käännetty ruotsiksi vuoden aikana kielenkääntäjien toimesta. Kaupungin verkkosivujen uusiminen alkuvuodesta 2022 aiheutti merkittävää viivettä kaikkiin käännöspalveluihin ja vaikutti myös informointiasiakirjojen kääntämistyön kestoon. Käännökset valmistuivat joulukuussa 2022. Kaupungin verkkosivuille ruotsinkieliset käännökset on viety vuoden 2023 alussa. Kaupunkiympäristön toimialalla ei ole tunnistettu tarvetta käännättää informointiasiakirjoja muille kielille.

Informointiasiakirjojen ylläpito ja päivittäminen on jatkuvaa työtä, joka on kaupunkiympäristön toimialalla nimettyjen tietosuojayhdyshenkilöiden vastuulla. Asiakirjojen

päivittämistarpeita saattaa tulla esiin esim. prosessien muuttuessa tai mikäli informointiasiakirjoissa havaitaan puutteita.

5) Tietosuojakoulutus

Kaupunkiympäristön toimialan henkilöstö osallistui alkuvuodesta aktiivisesti koko henkilöstölle järjestettyihin tietosuoja- ja tietoturva-aiheisiin verkkokoulutuksiin (3 erillistä koulutusta). Koulutukset olivat pakollisia niille, jotka käsittelevät työssään henkilötietoja. Käytännössä tämä tarkoitti likimain koko toimialan henkilökuntaa.

Koulutushallintajärjestelmä Osumasta saatujen raporttien mukaan likimain koko kaupunkiympäristön toimiala on suorittanut tietosuojaan ja tietoturvaan liittyneet verkkokoulutukset vuoden 2022 aikana. Tarkkaa tietoa koulutuksen suorittajien määrästä ei ole mahdollista saada vuoden aikana tapahtuneiden järjestelmä-muutosten sekä henkilövaihdosten vuoksi.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemyksen mukaan tietosuojakoulutukset olisivat hyvä lisä kaupunkitasoiseen perehdytysohjelmaan. Tällä hetkellä koulutukset eivät ole Osumassa saatavilla henkilövaihdosten vuoksi, mutta tilanne korjaantuu kevään 2023 aikana.

6) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

Kato-toimialalla on vuoden 2022 aikana tullut tietoomme 7 tietoturvaloukkausta, eli todella vähän. Ne on kaikki käsitelty tietoturvaloukkausprosessien mukaisesti.

Yleisenä nostonamme on edelleen, että toivomme että kaupungin tietosuoja-asioita keskitettäisiin enemmän kaupungin lakiasioiden ja päätösvalmistelun alaisuuteen, jolloin niistä vastaisi henkilöt, jotka tekevät niitä koko ajan ja enemmän. Nyt samoja asioita pyöritellään kaikilla toimialoilla, mikä ei todellakaan ole tehokasta työajan käyttöä.

KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA

TALOUS JA STRATEGIA

Talous ja strategia -palvelualueen tietotilinpäätös 2022

1) Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

Palvelualue havaitsi vuoden 2022 vaikutustenarvioinneissa, että Facta Väestö -osa ei täytä tiedonhallintalain lokitusvaatimuksia. Tiedonhallintalain siirtymäaika lokituksen toteuttamiseksi päättyi 31.12.2021. Järjestelmän käyttöliittymässä käyttäjien tekemät yksittäiset henkilötietojen tarkastelut lokitetaan. Facta Väestö -järjestelmässä ei kuitenkaan ole lokitusta tietokantaan tehdyille SQL-kyselyille eikä pääkäyttäjien käyttöliittymässä tekemille massakyselyille. Facta Väestö -osasta Tilasto- ja tutkimusrekisteriin otettujen aineistojen käyttöä ei lokiteta ollenkaan. Palvelualue on pyytänyt toukokuussa 2022 lokituksen toteutusta tietohallinnolta sekä Facta Väestö -osaan että Tilasto- ja tutkimusrekisterin käyttämälle jaetulle verkkolevyasemalle, mutta tietohallinto ei saanut lokituksia toteutettua vuoden 2022 aikana. Lokituksen puuttuminen on aiheuttanut merkittävää haittaa tutkimus- ja tietopalvelutiimin toiminnalle, koska tiimi ei ole voinut laillisesti käyttää kaikkia tarvitsemiaan henkilötietoja. Lokien tuottama tieto edistäisi järjestelmän ylläpitäjien ja käyttäjien oikeusturvan toteutumista.

Palvelualue ei ole järjestänyt säännöllistä henkilötietolokien valvontaa eikä ole tehnyt henkilötietolokien tarkastuksia vuonna 2022. Lokituksen toteutuksen yhteydessä palvelualue laatii prosessit ja ohjeet lokien tarkastukseen ja henkilötietojen käytön valvontaan. Palvelualueen tietojärjestelmät ovat kuitenkin pääosin taloushallinnon järjestelmiä, joissa on järjestelmäkohtaisia automaattihälytyksiä poikkeavista tapahtumista, joita Vantaan kaupungin järjestelmätoimittajien tietoturva-asiantuntijat analysoivat.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Palvelualueella ei ole käytössä henkilötietoja Yhdysvaltoihin siirtäviä sovelluksia muita kuin Office 365 -sovellukset. O365 on sähköinen työskentely-ympäristö, jota käytetään työsuhteen, luottamushenkilöiden ja yhteistyökumppaneiden työtehtävien ja velvoitteiden täyttämiseen. O365 sisältää sähköisiä työvälineitä ja käyttäjien tuottamaa sisältöä. Microsoft saattaa siirtää henkilötietoja Euroopan unionin tai Euroo-

pan talousalueen ulkopuolelle (Microsoft online) käyttö- ja tukipalveluiden toteuttamiseksi. Henkilötietojen tallennuksessa O365-ympäristöön palvelualue noudattaa Vantaan kaupungin tietohallinnon tietojen käsittelysijaintien tietoturvaperiaatteita.

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Talous ja strategia -palvelualue teki viisi uutta vaikutustenarviointia vuoden 2022 aikana. Arvioitavat kohteet olivat SAP Concur, FPM-järjestelmä, VTJ-kysely, Tilasto- ja tutkimusrekisteri ja Thinking Portfolio. Lisäksi palvelualue päivitti Facta Väestö -osan ja Webropol-kyselysovelluksen vaikutustenarvioinnit.

Vaikutustenarvioinnit ohjaavat sekä Vantaan oman että toimittajan vastuulla olevan dokumentaation ja prosessien laatimiseen ja ajantasaistamiseen. Yhteinen pohdinta antaa näkemyksen siitä, mitä henkilötietoja järjestelmään kertyy, tarvitaanko niitä, millä perusteella niitä kerätään, mitä niillä tehdään ja miten niistä pidetään huolta. Järjestelmien ylläpidossa erilaiset tietosuojariskit tulevat myös paremmin havaituiksi ja torjutuiksi, kun ylläpitäjät ovat pohtineet asioita vaikutustenarvioinneissa. Vaikutustenarvioinnit ovat konkretisoineet toimittajien kanssa laadittujen sopimusten vaatimuksia. Se auttaa toimittajia ymmärtämään, että sopimusten vaatimukset ovat todellisia eivätkä pelkkiä muodollisuuksia, joihin ei tarvitse kiinnittää huomiota.

Vaikutustenarviointien perusteella palvelualueen henkilötietojen käsittelylle on löytynyt lainmukainen peruste ja henkilörekisterit on tunnistettu. Rekisteröidyn mahdollisuudet tarkastaa omat henkilötietonsa on toteutettu Facta Väestö -osassa ja Webropol-järjestelmässä, joissa käsitellään Vantaan kaupungin asukkaiden henkilötietoja. Niistä löytyvät selosteet käsittelytoimista Vantaan intrassa ja informointiasiakirjat Vantaan kaupungin ulkoisilta verkkosivuilta. Henkilötietojen käsittelijän kanssa on edellytetty tietosuoja- ja salassapitoliitettä. Henkilötietoja ei käsitellä EU/ETA-alueen ulkopuolella. Uudempien järjestelmien (SAP Concur, Thinking Portfolio, FPM ja Webropol) vaikutustenarvioinneissa palvelualue ei löytänyt merkittäviä tietosuojariskejä, joten niissä tietosuoja on otettu hyvin huomioon.

Vaikutustenarvioinneissa havaitut tietosuojariskit liittyvät vanhaan Facta Väestö -järjestelmään, vaikka vaikutustenarvioinneissa sovittujen toimenpiteiden avulla palvelualue on yhdessä tietohallinnon kanssa saanut Facta Väestö -osan tietosuojaa parannettua. Vuoden 2022 Facta Väestö -osan vaikutustenarvioinnissa palvelualue ei löytänyt yhtään riskiä, joissa riskiluku olisi ollut yli kahdeksan, kun edellisessä vaikutustenarvioinnissa oli neljä riskiä maksimiriskiluvulla 16 ja kaksi riskiä riskiluvulla 12. Riskilukujen summa pieneni vuoden 2022 vaikutustenarvioinnissa vuoden 2020 vaikutustenarvioinnin 183:sta 108:aan eli -41 %.

Facta Väestö -osasta SAS-tilastoajoihin Tilasto- ja tutkimusrekisteriin siirrettyjen henkilötietojen suojaamisessa on parannettavaa. Tietoja säilytetään jaetulla verkkolevyasemalla, jota kutsutaan G-levyksi. Jaettuja verkkolevyasemia ei ole teknisesti suojattu lainmukaiseen henkilötietojen käsittelyyn, sillä 1) tietojen näkyvyyden minimoimista vain välttämättömiin tietoihin ei ole, 2) tiedon hakujen rajaaminen on mahdollista vain käyttöoikeuksien puitteissa, 3) järjestelmä itsessään ei mitenkään kontrolloi tietojen luovuttamista eikä myöskään lokita tietojen käsittelyä ja 4) verkkolevyllä on kymmeniä ylläpitäjiä, joita ei valvota. Tiedonhallintalain siirtymäajan päätyttyä vuoden 2022 alussa henkilötietoaineistojen säilyttäminen sisäisellä verkkolevyllä ilman lokitusta on lisäksi tiedonhallintalain vastaista.

Digi- ja väestötietoviraston (DVV) ylläpitämän VTJ-kyselyn käytössä on erilliskäyttövaltuushallinnan aiheuttamia riskejä, vaikka DVV ylläpitää ja seuraa järjestelmää. Käyttäjä voi käynnistää selainpohjaisen sovelluksen missä ja milloin vain. Ilman VTJ-kyselyn yhteyttä Vantaan kaupungin käyttövaltuushallintaan palvelualueen ei ole mahdollista aukottomasti varmistaa, ettei VTJ-kyselyssä ole ainakin tilapäisesti voimassa Vantaan palveluksesta poistuneiden henkilöiden käyttäjätunnuksia.

Talouden ja strategian palvelualueella on yksi vaikutustenarviointien vetäjä. Yksi vaikutustenarviointi vaati vetäjältä keskimäärin kaksi henkilötyöpäivää, jolloin seitsemän vaikutustenarviointia vei vetäjän työaikaa 14 henkilötyöpäivää. Talouden ja strategian palvelualueella on 25 tuotantojärjestelmää, joissa vetäjän oli luotettava Thinking Portfolio -järjestelmän sovellussalkkuosion merkintöihin henkilötietojen käsittelystä ja sen perusteella vaikutustenarvioinnin tarpeesta. Palvelualueen käyttämistä järjestelmistä SAP ERP ja Perintäpalvelu tarvitsevat vielä mahdollisesti vaikutustenarvioinnin, mihin vetäjän aika ei vuonna 2022 riittänyt. iScala-järjestelmän tilanne on epäselvä, koska se on sovellussalkun mukaan poistuva järjestelmä.

4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Talous ja strategia -palvelualueen kaikki informointiasiakirjat on päivitetty Vantaan kaupungin verkkosivuille sekä suomeksi että ruotsiksi vuonna 2022. Vantaan viestintä päivittää strategia- ja tutkimusyksikön pyynnöstä informointiasiakirjojen tekstejä. Tekstien ajantasaisuuden varmistaa strategia- ja tutkimusyksikön suunnittelija.

5) Tietosuojakoulutus

Tietosuojakoulutuksessa on kolme osiota, Tietoturva 1 sekä Tietosuoja 1 ja 2. Palvelualueen 104 työntekijästä 98 työntekijää (94 %) suoritti koulutuksen. Palvelualueella 6 työntekijää on suorittanut koulutuksen välillä 1.7.2022-31.12.2022.

Yksikkö	Henkilöitä	Koulutuksen suorittaneet	%	30.6.2022 jälkeen koulutuksen suorittaneet
Talousohjaus	7	7	100	1
Talouspalvelut	77	73	95	5
Rahoitus ja riskien hallinta	5	4	80	0
Strategia ja tutkimus	15	14	93	0
Yhteensä	104	98	94	6

Uusia työntekijöitä on velvoitettu suorittamaan koulutus ennen kuin he alkavat käsitellä henkilötietoja. Koulutusympäristön ongelmien takia rahoituksessa yksi henkilö ja talouspalveluissa kolme uutta työntekijää ei ole kuitenkaan päässyt suorittamaan koulutusta. Osalla käyttäjistä on ollut hankaluuksia tallentaa suorituksiaan Vantaan eOppiva-järjestelmässä, vaikka muuten koulutukseen osallistuneet ovat kokeneet koulutukset hyödyllisiksi.

6) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

Palvelualue omistaa Thinking Portfolio -järjestelmän, jonka hallinnoinnista vastaa kuitenkin lähes yksinomaan Vantaan tietohallinto. Thinking Portfoliossa on sovellus-salkkuosiossa Tietosuoja- ja Tietoturva-välilehdet, jotka täydellisesti täytettyinä edistäisivät eri järjestelmien tietosuojan arviointeja. Niistä kuitenkin puuttuu merkintöjä, minkä takia palvelualue toivoo tietohallinnon päivittävän sovellussalkkua aktiivisemmin.

Talouden ja strategian palvelualueella oli kaksi tietoturvaloukkausilmoitusta vuonna 2022, joissa molemmissa oli kyse henkilötietojen joutumisesta väärälle vastaan-ottajalle. Kumpikaan tapaus ei aiheuttanut vahinkoa rekisteröityjen oikeuksille.

Tutkimus- ja tietopalvelu luovutti vuoden 2022 tammikuussa Facta Väestö -osasta rakennustasoiset väestötiedot HSY:n SeutuData-palveluun. Samat tiedot palvelualue luovutti myös Vantaan kaupungin maankäytölle. Muita tietopyyntöjä Facta Väestö -osasta palvelualue ei toteuttanut sen jälkeen, kun palvelualue havaitsi Facta Väestö -osan vaikutustenarvioinnin päivityksessä järjestelmään tehdyt massakyselyt tiedon-hallintalain vastaiseksi lokituksen puuttumisen takia. Palvelualueen oli ohjattava tietojen pyytäjät käyttämään Digi- ja väestötietoviraston maksullisia palveluita.

KASVUPALVELUT

Tietotilinpäätös 2022

Vuoden 2022 tietotilinpäätös noudattaa aikaisempien vuosien tietotilinpäätösten rakennetta. Aikaisemmat tietotilinpäätökset vuosilta 2018, 2019, 2020 ja 2021 löytyvät sharepointin tietosuoja ja tietoturva -sivustolta osiosta tietosuoja/yhteiset.

Toimialojen/palvelualueiden selvitykset kootaan itsenäisinä osina tietotilinpäätökseen, ja kukin toimiala/palvelualue vastaa omalta osaltaan tiedoista ja ulkoasusta. Tietotilinpäätökseen tulee kirjata asioiden todellinen tila. Tietotilinpäätöksestä kootaan myös erillinen julkinen versio.

Toimialojen/palvelualueiden tulee toimittaa omat tietotilinpäätökset 28.2.2023 mennessä sähköpostitse tietosuojavastaava Mikael Valtomaalle.

Vuoden 2022 tietotilinpäätöksessä keskitytään seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

1) Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

- Tiedonhallintalain 17 §:n mukaan kaupungin on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään **tarpeelliset lokitiedot**, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Tämä on koskenut 1.1.2022 alkaen sekä uusia hankittavia järjestelmiä että vanhoja, jo käytössä olleita järjestelmiä.
- Henkilötietoja koskeva yleinen lokitieto-ohjeistus käsiteltiin tietosuojatyöryhmässä huhtikuussa 2022 ja löytyy tietosuoja- ja tietoturva sharepoint-sivustolta osiosta tietosuoja/yhteiset/ohjeet.
- Määritelmä mitkä katsotaan **tarpeellisiksi lokitiedoiksi löytyy lokitieto-ohjeen sivuilta 8-10**.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**

A. Toimialan/palvelualueen tulee kerätä tiedot sellaisista järjestelmistä tai sovelluksista, joissa käsitellään lakisääteisen tehtävän perusteella henkilötietoja, mutta lokitus on puutteellinen tai lokitusta ei ole lainkaan tehty. Tiedot kerätään Excel-taulukkoon, joka liitetään sellaisenaan tietotilinpäätökseen.

   Kasvupalveluissa ei ole sellaisia järjestelmiä ja sovelluksia, joissa lokitus on puutteellinen tai lokitusta ei ole lainkaan tehty.

B. Miten henkilötietojen käytön valvonta on järjestetty toimialalla/palvelualueella? Toimialan/palvelualueen ohje lokitietojen valvonnasta liitetään tietotilinpäätökseen.

Työllisyyspalveluiden johtoryhmä on hyväksynyt 8.2.2023 lokitietojen valvontaohjeen URA VDI- ja TYPPI-järjestelmistä sekä Hakosalo-järjestelmän työllisyyspalveluiden osiosta, jossa käsitellään yksityishenkilöiden henkilötietoja.

Lokitietojen valvontaohje on tietotilinpäätöksen liitteenä (ks. Liitteet 1–3)

C. Kuinka monta henkilötietojen käsittelyä koskevaa lokitietojen tarkastusta vuonna 2022 on suoritettu. Miten tarkastukset jakautuivat: pistokokein tehdyt, suunnitelmaan perustuvat, epäily väärinkäytöksestä tai muu peruste.

Elinkeinopalveluissa ei tehty vuonna 2022 yhtään lokitietojen tarkastusta, koska elinkeinopalvelujen toiminnassa käsitellään yritysten ja niiden edustajien tietoja, eikä lokivalvonnalle ole ollut näin tarvetta.

Työllisyyspalveluissa tehtiin vuoden 2022 aikana kaksi lokitietopyyntöä:

- Kuntouttavassa työtoiminnassa tehtiin yksi Apotti-järjestelmää koskevaa lokitietopyyntö väärinkäytösepäilyn perusteella.
- Valmennuspalveluissa tehtiin yksi URA-järjestelmää koskeva lokitietopyyntö väärinkäytösepäilyn perusteella.

D. Ovatko lokilistat ymmärrettäviä eli niitten perusteella lokilistaa tarkastava henkilö pystyy päättelemään, onko tietoja käsitelty lainmukaisesti. Haittaako lokilistan vaikeaselkoisuus tarkastamista ja viekö se vaikealukuisuuden johdosta liikaa työaikaa?

Kuntouttavassa työtoiminnassa tehtiin lokitietopyyntö Apotista elokuussa 2022, mutta helmikuuhun 2023 mennessä pyydettyjä tietoja ei ollut vielä saatu.

Valmennuspalveluiden tekemän lokitietopyynnön yhteydessä keskusteltiin ensin KEHA-keskuksen edustajan kanssa, mitä tietoa lokilistaan rajataan. Saatu lokilista oli helppolukuinen, ja siitä näki helposti, ketkä olivat käyneet asiakkaan tiedoissa tietyllä aikavälillä.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

- Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin ei ole ollut mahdollista heinäkuusta 2020 lähtien ilman sopimuksiin sisällytettäviä vakiosopimuslausekkeita ja niihin liittyviä täydentäviä suojatoimia.
- Tällä hetkellä Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaisilla on mahdollisuus päästä käsiksi henkilötietoihin.
- Vakiosopimuslausekkeilla ja täydentävillä suojatoimilla pitäisi pystyä estämään tiedusteluviranomaisten pääsy henkilötietoihin.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**

A. Toimialojen/palvelualueiden tulisi kartoittaa kaikki käytössä olevat järjestelmät/sovellukset, joissa tapahtuu henkilötietojen siirtoa Yhdysvaltoihin.

Käsittelemme tietotilinpäätöksessä henkilötietojen siirtoa Yhdysvaltoihin vain kasvupalveluiden käyttämien järjestelmien näkökulmasta. Käsittelyn ulkopuolelle on rajattu ne järjestelmät, joita käytetään Vantaan kaupungilla yhteisesti (esim. Office 365 ja Hertta).

Kasvupalveluiden lakimies on osoittanut järjestelmistä vastaaville tahoille seuraavan kyselyn:

a) Onko henkilötietoja luovutettu Yhdysvaltoihin ja onko tiedonsiirroissa käytetty komission hyväksymiä vakiosopimuslausekkeita ja täydentäviä suojatoimia?
b) Jos vakiosopimuslausekkeita on käytetty, niin miten täydentävillä suojatoimilla on varmistettu, että Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaiset eivät pääse henkilötietoihin?

Saadut vastaukset:

- URA-järjestelmän ja TYPPI-järjestelmän osalta tiedusteluun on vastannut KEHA-keskuksen tietosuojavastaava Mia Niskanen. Hänen vastauksestaan voidaan tulkita, että henkilötietoja ei ole luovutettu järjestelmistä Yhdysvaltoihin:

“URA VDI-palvelu toimii yhteystapana TE-toimistojen ulkopuolella työskenteleville URA-palvelun käyttäjille. URA-palvelu itsessään toimii täysin VY-verkon sisällä ja palvelimet sijaitsevat Suomessa onpremises -konesalissa. Sama koskee TYPPI-järjestelmää.

URA-VDI-palvelussa käytetään Citrixin palveluilla toteutettua käyttöliittymää Microsoft Azure-ympäristössä toimiville virtuaalityöasemille, joiden kautta on mahdollista käynnistää URA-sovellus.

Virtuaalityöasemat, joilla URAn käyttö tapahtuu, on salattu KEHA-keskuksen hallinnoimalla varmenteella, jolloin palvelun tuottajalla tai palveluntuottajalta tietoa vaativilla tiedusteluviranomaisilla ei ole pääsyä salaamattomaan tietoon. URAn asiakastietoja ei myöskään tallenneta näille virtuaalityöasemille, vaan ne toimivat ainoastaan "päätteinä" URA-tietojen käsittelyyn ja koko työasema poistetaan aina sen käytön päättyessä."

-Koulutusportti --> KEHA:n edustaja ja Koulutusportin pääkäyttäjä Jarno Ruotsalainen on vastannut, että Koulutusportti-järjestelmässä olevia henkilötietoja ei ole luovutettu Yhdysvaltoihin.

-Hakosalo --> Hakosalo Oy:n toimitusjohtaja Jouni Hakosalo on vastannut, että *"A) ei ole luovutettu; B) palvelimet ovat Suomessa eikä ulkopuolisilla ole pääsyä niihin. Kts: www.hakosalo.fi/tietoturva"*

B. Missä tiedonsiirroissa on käytetty komission hyväksymiä vakiosopimus-lausekkeita ja täydentäviä suojatoimia.

C. Jos vakiosopimuslausekkeita on käytetty, niin miten täydentävillä suojatoimilla on varmistettu, että Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaiset eivät pääse henkilö-tietoihin.

D. Miten toimiala/palvelualue aikoo toimia järjestelmien/sovellusten osalta, joissa on havaittu henkilötietojen siirtyvän EU:n tuomioistuimen päätöksen vastaisesti Yhdysvaltoihin.

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

- Kaupungin johtoryhmässä käsitelty tietosuojan vaikutustenarvioinnin uusi ohjeistus ja Excel-työkalu tulivat käyttöön vuoden 2022 alussa.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**

A. Lista kaikista toimialalla/palvelualueella tehdyistä vaikutustenarvioinneista liitteenä olevaan Excel-taulukkoon. Koskee vuoden 2022 loppuun mennessä tehtyjä tai kesken olevia vaikutustenarviointeja. Vaikutustenarviointien tekeminen on alkanut vuonna 2018.

Ks. liite 2022 Kasvupalveluiden vaikutustenarvioinnit

B. Keskeiset hyödyt ja ongelmat mitä vaikutustenarvioinnit ovat tuoneet esiin.

Työllisyyspalvelut:

Vaikutustenarvioinnin ansiosta mm. hankintoihin ja palveluiden tuotantoon liittyvät prosessit ja vastuut on pitänyt miettiä jo hyvissä ajoin ennen toteutusta kuntoon. Arviointi on auttanut varmistamaan, että hankittava palvelu on tietosuojan ja -turvan näkökulmasta toteuttamiskelpoinen.

Arvioinnin aikana on käytävä läpi arvioinnin kohteena olevan palvelun eri vaiheet ja arvioitava muun muassa kerättävien tietojen tarpeellisuus. Se auttaa karsimaan esimerkiksi vanhasta tottumuksesta kerättävät tiedot. Lisäksi arviointi on nostanut esille henkilötietojen käsittelijän kanssa sovittavia asioita, kuten toimintamallin tietopyyntöjen ja tietoturvaloukkausten osalta. Arviointien myötä henkilötietojen käsittelystä on tullut entistä läpinäkyvämpää ja asiantuntijoiden vastuu tietojen luovuttamisessa ja käsittelyssä on korostunut.

Vaikutustenarvioinnit ovat tuoneet esiin muun muassa puutteellisten ohjausohjeiden mahdolliset seuraukset, puutteet palveluntuottajien kanssa sovittavista tarkemmista ohjeistuksista sekä puutteet tietosuojaliitteiden sisältöjen toteutumisen seurantakäytännöistä, tietoturvallisten asiakaskontaktoinnin videotyövälineiden puutteen sekä tiedonkulun ongelmakohdat tilanteessa, jossa aiemmin ilmoitetut tiedot muuttuvat.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin liittyvän pirstaleisen ja vaikealukuisen tietosuojalainsäädännön noudattaminen/tulkitseminen on vaikeuttanut ja monimutkaistanut käytännön toteutusta, jopa niin, että välillä on tuntunut, että sujuva asiakasta palveleva toiminta on monimutkaistunut/hidastunut tietosuojasyistä, mikä ei ole kuitenkaan GDPR:n tarkoitus. Käytössä olevat järjestelmät eivät tue tarpeita ja toimintaa tavalla, jota tietosuojalainsäädäntö edellyttäisi. Vaikutustenarviointi tuntuu välillä suhteettoman raskaalta prosessilta, ja vaikutustenarvioinnissa kysytyt asiat ovat osittain hyvin teoreettisia. Osaamisen tason on oltava korkea.

Elinkeinopalvelut:

Valtaosa vaikutustenarvioinneista koskee ei-lakisääteisiä hankkeita. Niiden osalta ei ole noussut esille erityisiä huolenaiheita.

Vaikutustenarviointiin tarkoitetut työkalut ovat tukeneet tietosuoja-asioiden työstämistä. Vaikutustenarvioinnit ovat myös edesauttaneet laaja-alaisempaa pohdintaa tietosuojan sisällöstä. Jatkossa tietosuojaan liittyvää osaamista tulisi edelleen syventää ja siihen liittyviä rooleja ja termejä selkeyttää.

C. Mitkä asiat ovat vaikutustenarviointien perusteella kunnossa ja mitkä asiat eivät ole vaikutustenarviointien perusteella kunnossa

Työllisyyspalvelut

Perusasiakastyössä on huomioitu hyvin tietosuojaan ja -turvaan liittyvät asiat. Tietoja käsitellään perustellusti ja niitä käsittelevät vain henkilöt, joilla on siihen oikeus. Asiantuntijoiden eli omavalmentajien virkavastuu sitoo jo useita tietojen luovuttamiseen ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä. Vaikutustenarvioinnin aikana on varmistunut, että asiakaspalvelijat ovat omaksuneet tietosuojalain vaatimukset eli tietoa ja koulutusta on ollut saatavilla ja sitä on hyödynnetty.

Puutteita on kuitenkin esimerkiksi palveluntuottajien tietosuojaliitteissä määriteltyjen ehtojen noudattamisen seurannassa sekä palvelun-tuottajien käyttämien järjestelmien sopimisessa ja arvioinnissa. Lisäksi esiin on noussut osaamispuutteet tietosuojaliitteiden tarkemman tuntemisen osalta, mikä vaikeuttaa myös toteutumisen seurantaa.

Työllisyyspalvelun käytössä olevat järjestelmät ja sovellukset eivät kaikilta osiltaan mahdollista tai helpota suojattua tietojen vaihtoa. Myös hankinnoissa tarvittaisiin enemmän tietoa palveluntuottajan järjestel-mistä ja tietosuojakäytänteistä. Tätä voisi kehittää esim. niin, että palveluntuottajalta kysyttäisiin jo tarjousvaiheessa käytössä olevista järjestelmistä tietojen välittämisen kannalta oleellisia tarkennuksia.

Elinkeinopalvelut

Vaikutustenarviointeja tehdään ja ne ovat osa kehittämishankkeita ja prosesseja. Tietosuoja on osa tekemisen kulttuuria. Vaikutusten-arviointiin liittyvät työkalut vaativat kuitenkin edelleen kehittämistä. Haasteeksi vaikutustenarvioinneissa on havaittu yhteishankkeet ja näissä toimijoiden erilaiset prosessit ja mallit. Nämä vaativat edelleen kehittämistä.

D. Kuinka monta vaikutustenarviointien vetäjää on nimetty ja onko määrä riittävä

Työllisyyspalveluissa oli viime vuonna yksi nimetty vaikutustenarviointien vetäjä. Elinkeinopalveluihin nimettiin loppuvuonna vaikutustenarviointien vetäjä. Vaikutustenarviointien vetäjien määrää ei ole koettu riittäväksi.

E. Onko vaikutustenarviointien vetäjillä omasta mielestään riittävästi työaikaa vaikutustenarviointien tekemiseen

Kasvupalveluiden vaikutustenarviointien vetäjät ovat ehtineet tehdä välttämättömiä, ajankohtaisiin hankintoihin ja hankkeisiin liittyviä arviointeja. Arviointien laatiminen kaikista kasvupalveluiden järjestelmistä ja prosesseista, joissa käsitellään henkilötietoja, vaatisi enemmän työaikaa ja osaamista.

4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

- Informointiasiakirjojen kääntämistä ruotsiksi käsiteltiin 8.3.2022 tietosuojatyöryhmän kokouksessa. Päivitetyt informointiasiakirjat tuli lähettää kääntäjille mahdollisuuksien mukaan huhtikuun loppuun mennessä.
- Käännösten tekemisen tarvetta myös englanniksi tai muulle kielelle tuli asiakaskunnasta riippuen selvittää.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**

A. Onko informointiasiakirjoja päivitetty vuonna 2022 ja kuinka suuri osuus informointiasiakirjoista (tämä koskee sekä suomenkielisiä että ruotsinkielisiä).

Työllisyyspalveluiden ja elinkeinopalveluiden informointiasiakirjat päivitettiin keväällä 2022. Lisäksi työllisyyspalveluiden informointiasiakirjaa ollaan jälleen päivittämässä.

B. Kuinka monta informointiasiakirjaa on käännetty ruotsiksi ja kuinka monta informointiasiakirjaa on vielä kääntämättä.

Työllisyyspalveluiden informointiasiakirja on käännetty ruotsiksi.

C. Mihin mennessä on tarkoitus lähettää kääntämättä olevat informointiasiakirjat kääntäjille ruotsiksi käännettäviksi.

Elinkeinopalveluiden informointiasiakirja on käännetty ruotsiksi tammikuussa 2023.

D. Onko ollut tarvetta informointiasiakirjojen kääntämiselle englanniksi tai muulle kielelle.

Työllisyyspalveluiden informointiasiakirja on käännetty englanniksi, koska iso osa asiakkaista on vieraskielisiä. Elinkeinopalveluiden informointiasiakirja on käännetty englanniksi tammikuussa 2023.

E. Kenen vastuulla on informointiasiakirjojen päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen.

Työllisyyspalveluissa lakimies ja suunnittelija vastaavat informointi-asiakirjan päivittämisestä. Elinkeinopalveluissa suunnittelija vastaa informointiasiakirjan päivittämisestä.

5) Tietosuojakoulutus

- Kaikille työntekijöille pakollinen tietosuojakoulutus tuli suorittaa kesäkuuhun 2022 loppuun mennessä.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**

A. Kuinka moni työntekijä suoritti koulutuksen. Työntekijöiden määrä ja prosenttiosuus kaikista työntekijöistä. Tilaston voi tehdä toimialan /palvelualueen oman organisaation mukaisesti.
B. Onko uusia työntekijöitä velvoitettu suorittamaan koulutus ennen kuin he alkavat käsitellä henkilötietoja.
C. Kuinka monta uutta työntekijää on suorittanut koulutuksen eli 30.6.22 jälkeen suoritetut koulutukset.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluissa (neuvonta, valmennuspalvelut, kotoutujien ja vieraskielisten tiimit, Osaamiskeskus, tukipalvelut, työnantajapalvelut, hallinto ja kokeilutoimiston tiimi) 66 työntekijää (n. 73 %) suoritti kaikki kolme pakollista tietosuojakoulutusta. Työntekijöistä 11 (n. 12 %) suoritti 1–2 pakollisista koulutuksista.

Ainakin 8 työntekijää suoritti tietosuojakoulutukset 30.6.22 jälkeen. Asian selvittämistä vaikeutti se, ettei Osumassa ollut tietoa koulutusten suorittamisen ajankohdasta.

Tietosuojakoulutusten suorittaminen on osa uusien työntekijöiden perehdytysohjelmaa.

Työllisyyden kuntakokeilussa työskentelee myös työntekijöitä, joiden hallinnollinen organisaatio on TE-toimisto tai Keravan kaupunki. Perehdytysohjelmassa heitä on ohjeistettu suorittamaan oman hallinnollisen organisaation järjestämät tietosuojakoulutukset.

Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttavassa työtoiminnassa kaikki valmennustalojen pajaohjaajat ja sosiaaliohjaajat suorittivat tietosuojakoulutuksen kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Valmennustalo Koutsissa koulutuksen suoritti 14 henkilöä (100 %), valmennustalo Reelissä 16 henkilöä (100 %), valmennustalo Luxissa 20 henkilöä (100 %) ja sosiaaliohjaajien tiimissä 19 henkilöä (100 %). Tietosuojakoulutuksen kävivät kesäkuun loppuun mennessä myös kuntouttavan työtoiminnan esimiehet (4 henkilöä) ja suunnittelija (1 henkilö).

Uudet työntekijät velvoitetaan käymään tietosuojakoulutus heti työsuhteen alussa, tästä kerrotaan perehdytyksen yhteydessä. Kesäkuun jälkeen koulutuksia on kuntouttavassa työtoiminnassa käyty seuraavasti: Valmennustalo Koutsi 3 henkilöä, valmennustalo Reeli 5 henkilöä, valmennustalo Luxi 1 henkilö ja sosiaaliohjaajien tiimi 3 henkilöä.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden työntekijöistä 17 (85 %) suoritti pakolliset tietosuojakoulutukset. Kesäkuun jälkeen uusia koulutuksia ei ole suoritettu. Uudet työntekijät velvoitetaan käymään tietosuojakoulutus heti työsuhteen alussa, ja tästä kerrotaan perehdytyksen yhteydessä.

6) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

6.1 Vantaan kaupungin työllisyyspalveluista yhteisrekisterinpitäjä kuntakokeilutehtävien osalta

Kasvupalveluiden palvelualueeseen kuuluvassa työllisyyspalveluissa asiakkaiden henkilötietojen käsittely tapahtuu pääosin hoidettaessa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa (1269/2020, jäljempänä kuntakokeilulaki) määriteltyjä tehtäviä. Kokeilualueen kunnan on käytettävä kuntakokeilulain 14 §:n 4 momentin nojalla kuntakokeilulaissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012, jäljempänä JTYPL) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja

(URA VDI-järjestelmä). Tiedot, joita järjestelmässä saa käsitellä määritellään JTYPL 13 luvun 2 §:ssä. Lisäksi työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYP) kokeilualueen kunnan tulee käyttää asiakastietojen käsittelyyn kuntakokeilulain 14 a §:n nojalla TYPPI-järjestelmää, josta säädetään TYP-lain (1369/2014) 9 a §:ssä. Tiedot, joita TYPPI-järjestelmässä saa käsitellä määritellään TYP-lain 9 §:ssä.

Toiseksi Työllisyyspalvelut tarjoaa kuntakokeiluja täydentäviä muita työllistymispalveluita yleisen toimialansa puitteissa, jonka osalta henkilötietojen käsittely tapahtuu Hakosalo-järjestelmän työllisyyspalveluosiossa, johon on oma kirjautuminen.

Kuntakokeilutehtävien osalta merkityksellisenä muutoksena vuonna 2022 voidaan pitää sitä, että 23.5.2022 voimaan tulleiden lakimuutosten jälkeen kokeilualueen kunnista, kuten Vantaan kaupungista, on tullut yhteisrekisterinpitäjä kuntakokeilutehtävien osalta KEHA-keskuksen kanssa (ns. TE-digiä koskeva HE 225/2021 vp.). Osapuolten keskinäinen vastuunjako rekisterinpitäjinä määrittyy siten, että kokeilualueen kunta vastaa asiakkaidensa osalta muista kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisista EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta. KEHA-keskus vastaa rekisterinpitäjänä mainitun säännöksen nojalla tietojärjestelmäpalvelujen yleisen tietosuoja-asetuksen

1) 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
2) 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta;
3) 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
4) 36 artiklassa tarkoitetusta ennakkokuulemisesta;
5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYP) kokeilualueen kunnista on tullut samoin yhteisrekisterinpitäjä KEHA-keskuksen kanssa kuntakokeilulain 14 a §:n 2 momentin nojalla omien asiakkaidensa osalta. TYP-lain 9 b §:n 2 momentin mukaan KEHA-keskus vastaa tällöin asiakastietojärjestelmän ja tietoaineiston yleisen tietosuoja-asetuksen

1) 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
2) 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta;
3) 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;

4) 36 artiklassa tarkoitetusta ennakkokuulemisesta;
5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän ja tietoaineiston tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot tai kokeilualueen kunnat, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

Em. lakimuutosten johdosta toimenpiteenä Työllisyyspalveluiden informointiasiakirjaa on päivitetty ja henkilökunnalle on pidetty myös tunnin mittainen tietosuojakoulutus, jossa on käsitelty rekisterinpitäjän velvollisuuksien ohella tietosuoja-asioita laajemminkin.

Elinkeinopalveluiden osalta todetaan, että yhteisrekisterinpitäjyydestä ei vielä ole paljon kokemusta. Yhteishankkeissa yhteisrekisterinpitäjyys on noussut esiin, koska hankkeeseen osallistuvilla tahoilla saattaa olla tarve määritellä omia tietojen käsittelyn tarkoituksia. Yhteistyön toimivuutta em. hankkeissa on hyvä arvioida tulevina vuosina. Jokaisella yhteisrekisterinpitäjällä on omat mallinsa ja prosessinsa ja näiden yhteensovittaminen rekisterinpitäjien kesken voi olla haasteellista. Rekisterinpitoon liittyvät riskit kasvavat osapuolten lukumäärän kasvaessa.

6.2 Kasvupalveluiden tietosuojatyöryhmä ja tietosuojavalveutuneisuuden lisääntyminen kasvupalveluissa

Myönteisenä asiana voidaan mainita yleisen tietosuojavalveutuneisuuden lisääntyminen, joka on ilmennyt mm. työllisyyspalveluiden johtoryhmän keskusteluissa. Samoin henkilökunnalla on selvää halua kehittää osaamistaan tietosuojan osalta.

Tammikuussa 2022 kasvupalveluissa aloitti uusi määräaikainen lakimies, joka on osallistunut tietosuojavastaavan ohella tietosuojatyöhön mm. kouluttamalla henkilökuntaa ja osallistumalla vaikutustenarviointien tekemiseen. Työllisyyspalveluiden ja elinkeinopalveluiden välille on kehitetty yhteistyörakennetta tietosuoja-asioihin (kasvupalveluiden uusi tietosuojatyöryhmä). Myönteisenä asiana voidaan pitää elinkeinopalveluiden suunnittelijan ottamaa roolia tietosuoja-asioissa ja mm. vaikutustenarviointikoulutusten suorittamista. Lisäksi kasvupalveluissa on syyskuussa 2022 aloittanut toinen määräaikainen lakimies, joka on osallistunut elinkeinopalveluiden tietosuoja-asioiden kehittämistyöhön.

6.3 Vaikutustenarviointikoulutukset

Vuonna 2022 kaupungin vaikutustenarviointikoulutuksen suoritti työllisyyspalveluista tietosuojavastaava Kirsi Tuovinen ja elinkeinopalveluista Sirkku Alaluusua.

6.4 Pakolliset tietosuojakoulutukset.

Pakollisten tietosuojakoulutusten suorittamisen esti loppuvuonna se, etteivät uudet työntekijät päässeet kirjautumaan Osumaan järjestelmän ongelmien vuoksi.

Tammi-helmikuussa 2023 tietosuojakoulutuksia ei ollut Osumassa tarjolla.

Kasvupalveluiden tietosuojatyöryhmässä on keskusteltu siitä, että koulutusten suorittamista tulee valvoa asianmukaisesti. Tehtävä kuulunee esihenkilöille. Toisaalta koulutusten tulee olla myös saatavilla henkilökunnalle, jotta ne voidaan suorittaa.

6.5 Toiminnan jatkuvuus, kehittämisnäkökulma ja riittävät resurssit

Kasvupalveluiden palvelualueen juridinen toimintaympäristö on tietosuojan näkökulmasta pluralistinen ja haastava. Toimintaympäristöä leimaa elinkeinopalveluiden erilaiset hankkeet mm. erilaisten yhteisöjen kanssa, jolloin voi tulla arvioitavaksi esimerkiksi sitoutuminen yhteisrekisterinpitäjyyteen. Toisaalta työllisyyspalvelut hoitavat kuntakokeilussa lakisääteisiä tehtäviä, joihin sovellettavia tietosuojasäännöksiä on GDPR:n ja tietosuojalain lisäksi pirstaleisesti ja varsin vaikealukuisesti useissa eri laeissa (kuntakokeilulaki, JTYPL, TYP-laki, Koto-laki, TTL, Kunty-laki). Lainsäädäntö on myös muuttunut viime aikoina voimakkaasti, jolloin tulkinnat eivät ole ehtineet vakiintua. KEHA-keskus ja TEM kohdistavat kokeilualueen kuntiin ohjausta myös laintulkintojen osalta, jota on pystyttävä tarvittaessa arvioimaan kriittisesti.

Kasvupalveluiden tietosuojatyöryhmässä on todettu, että tietosuoja-asioissa korostuu tarve toiminnan jatkuvuudelle, pitkäkestoiselle sitoutumiselle ja riittäville resursseille. Ratkaisujen löytäminen tietosuojahaasteisiin edellyttää osaamista, joka syntyy kokemuksen kautta. Tämän osaamisen syntymistä voidaan edistää turvaamalla toiminnan jatkuvuus, tiedon ja osaamisen karttuminen sekä mahdollisuus panostaa tietosuojaan. Tietosuojaosaamisen merkitys tulee korostumaan entisestään TE-palvelujen siirtyessä pysyvästi kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen.

Vaikutustenarviointien yhteydessä on tunnistettu tarve järjestelmiä koskevalle vahvemmalle tietoturvaosaamiselle/tietoturvanäkökulmalle.

Toiminnan kehittämisen kannalta on haasteellista, että työllisyyspalveluiden molemmat tietosuojavastaavat (Tuovinen ja Aalto) ovat siirtyneet toisiin tehtäviin ja kasvupalveluiden toisen lakimiehen työsuhde on päättymässä maaliskuussa 2023.

6.6 Muita nostoja

Järjestelmien omistajuus. Yhteiskäytössä olevat järjestelmät voivat olla haasteellisia ja käyttäjien roolit tietosuoja-asioissa epäselviä. Vastuita ja rooleja olisi hyvä tarkentaa.

Yhteistyösopimuksiin tulisi kirjata tiedonsiirtoihin Yhdysvaltoihin liittyvät asiat.

Olisi hyvä, jos Vantaalla olisi vain yksi malli, jota kaikki noudattaisivat. Valmis malli voisi olla esim. mukana osana dokumenttia “Seloste käsittelytoimista”.

KUNTADEMOKRATIA

Tietotilinpäätös 2022

1) Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

Kuntademokratian palvelualueella ei ole erityistä ohjetta lokitietojen valvontaan. Asianhallintajärjestelmä Astan lokitietoja tarkastellaan tarvittaessa, esim. tietopyynnön tai tietoturvarikkomusepäilyn yhteydessä. Lokitiedot ovat helposti luettavia ja ymmärrettäviä.

Vuonna 2022 ei ole suoritettu yhtään lokitietojen tarkastusta.

Lokitustiedosto liitteenä.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Vantaa.fi:ssä ja *.vantaa.fi-teemasivustoilla käytetään Google Analytics 4 kävijäseurantaa vanhemman Google Universal Analytics sijasta. Vaikkakin GA4:n palvelimet sijaitsevat toki Yhdysvalloissa aivan kuten UA-versionkin, erona vanhempaan versioon on se, että GA4 oletusarvoisesti anonymisoi IP-osoitteet. Henkilötietojen kannalta GA4 on täten lähtökohtaisesti tietosuojaturvallisempi.

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Palvelualueella ei ole tehty yhtään vaikutustenarviointia vuonna 2022. Asianhallintajärjestelmä Astasta on tehty alkukartoitus vuonna 2019.

Palvelualueella oli kaksi tietosuojavastuuhenkilöä, joista molemmat siirtyivät toisiin tehtäviin vuoden 2022 aikana. Varsinaista vaikutustenarviointien vetäjää ei alueella

ollut; roolissa toimi tietosuojavastaava oman toimensa ohessa. Muiden velvollisuuksien ohella vaikutustenarviointien vetämiselle ei ollut riittävästi työaikaa.

4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Palvelualueella on kaksi informointiasiakirjaa. *Henkilötietojen käsittely Vantaan kaupungin hallintoasioissa* on päivitetty 10.3.2022, ja *Henkilötietojen käsittely Vantaan kaupungin suhdetoiminnan asiakasrekisterissä* on päivitetty 14.3.2022.

Kumpaakaan mainituista asiakirjoista ei ollut käännetty ruotsiksi. Hallintoasia-asiakirja on lähetetty ruotsinnettavaksi 03/2023. Suhdetoiminnan asiakasrekisteriä koskeva informointiasiakirja lähetetään ruotsinnettavaksi 04/2023.

Hallintoasia-asiakirjaa ei tarvinne englannintaa, koska hallintoasioiden käsittely tapahtuu vain suomeksi tai ruotsiksi. Myöskään suhdetoiminnan asiakasrekisteriä koskevan informointiasiakirjan englannintamista ei ole katsottu välttämättömäksi.

Hallintoasioiden informointiasiakirjalla ei juuri tällä hetkellä ole nimettyä päivitysvastuuhenkilöä, mutta asia korjaantunee syksyyn mennessä. Suhdetoiminta-asiakirjan päivitysvastuu on pr-palveluilla.

5) Tietosuojakoulutus

Lakiasiat ja päätösvalmistelu: 14/15 henkilöä on suorittanut tietosuojakoulutukset eli 93 % 30.6.2022 mennessä. Loppuvuoden aikana ei ole tullut uusia työntekijöitä.

Kaupunkiturvallisuus: 2/3 henkilöä on suorittanut koulutukset.

Hallintopalvelut: Uusia työntekijöitä ohjeistetaan suorittamaan koulutukset mahdollisuuksien mukaan heti töiden alettua.

- PR- ja assistenttitiimi: koulutukset suorittanut 9/10 henkiöä. Syksyn 2022 aikana koulutuksen suorittanut 1 uusi työntekijä.
- Kirjaamo ja tiedonhallinta: 8/8 on suorittanut koulutukset. Syksyn 2022 suorittaneita 2 kpl.
- Arkisto: 5/5 on suorittanut koulutukset. Syksyn 2022 suorituksia 1 kpl.
- Vaalitoimisto: 2/2. Syksyllä ei suorituksia.

SISÄINEN TARKASTUS

Sisäisen tarkastuksen selvitys vuodelta 2022 kaupungin tietotilinpäätökseen

1. Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

Sisäisellä tarkastuksella ei ole ollut käytössä vuonna 2022 sellaisia järjestelmiä, joiden osalta sisäisen tarkastuksen tulisi huolehtia lokitietoja keräämisestä ja valvoa henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuutta hyödyntämällä lokitietoja.

2. Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Sisäisellä tarkastuksella ei ole ollut vastuullaan vuonna 2022 sellaisia järjestelmiä /sovelluksia, joissa tapahtuu henkilötietojen siirtoa Yhdysvaltoihin.

3. Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Vuonna 2022 on tehty vaikutustenarviointi väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanava-järjestelmään, joka otetaan käyttöön keväällä 2023. Järjestelmästä hankinnan kilpailutusvaiheessa vuonna 2021 on tehty henkilötietojen käsittelyyn liittyvä riskiarviointi, joten nyt tehty laajempi vaikutustenarviointi ei tuonut merkittävää uutta. Vaikutustenarvioinnin tekijöitä/vetäjiä sisäisessä tarkastuksessa on yksi. Tarkastusjohtajalta löytyy riittävä aika vaikutustenarviointien tekemiseen/vetämiseen, koska sisäisessä tarkastuksessa vaikutustenarviointeja tulee laadittavaksi harvakseltaan.

4. Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavasta vuodenvaihteessa 2022/2023 tehty informointiasiakirja on käännetty ruotsiksi ja englanniksi. Informointiasiakirjan ajan tasalla pidosta huolehtii tarkastusjohtaja.

5. Tietosuojakoulutus

Sisäisen tarkastuksen koko henkilöstö on suorittanut pakollisen tietosuoja-koulutuksen kesäkuun 2022 loppuun mennessä.

VIESTINTÄ

Tietotilinpäätös 2022: Viestintä 18.4.2023

TIETOTURVAKOULUTUKSET

Kaupunkistrategia ja johto toimialan viestinnässä kaikki henkilöt suorittavat tietosuojakoulutukset.

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN LOPPUAIKANA

Viestinnän palveluyksikkö on laatinut omistamiinsa palveluprosesseihin liittyvät henkilötietojen sisäiseen käyttöön tarkoitetut käsittelyselosteet sekä julkiset informointiasiakirjat. Asiakirjat on julkaistu vantaa.fi-sivustolla. Tietoisuus henkilötietojen ja yksityisyyden suojaamisesta on vahvistunut viestinnän tehtävissä edelleen. Viestintä on tuonut tietosuojaan liittyvät kysymykset esille toimialojen yhteisissä toimintaprosesseissa ja tarkastellut käyttäjille suunnattuja ohjeita tietosuojan näkökulmasta.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Viestinnän palvelualueen yleiset ohjeet ovat luettavissa Tietosuoja ja tietoturva -sivulla intrassa. Viestinnän omien ohjeiden kartoitusta, päivitystä, kokoamista ja raportointia tehdään vuoden ympäri jatkuvasti. Ohjeistukset kootaan ja päivitetään Tietosuoja ja tietoturva -sivustolle, jotta ne ovat kaikkien saatavilla:

- **Linkki intrasivulle**
- **Linkki vantaa.fi-sivulle**

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Viestintä on tehnyt uudesta vantaa.fi:stä alkukartoituksen vuonna 2021. Muita arviointeja on päivitetty.

Kriisiviestintä: median ja johtajiston yhteystiedot

Vaikutustenarviointi tehty. Korkeita riskejä ei havaittu, kun medialta vain sähköpostiosoitteet listataan. Molemmat listaukset Word-tiedostoina kaupungin Teamsissä, Viestinnän varallaolon kanavassa, johon vain varallaolijoilla pääsy.

Drupal-julkaisujärjestelmä

Vaikutustenarviointi tehty. Korkeita riskejä ei havaittu. Toimittaja on tietoinen tietosuojasäännöksistä.

Apsis-uutiskirjepalvelu

Vaikutustenarviointi tehty. Korkeita riskejä ei havaittu. Järjestelmän toimittajan kanssa yhteistyö on sujunut hyvin. Toimittajat ovat tietoisia tietosuojasäännöksistä.

Siteimprove

Vaikutustenarviointi tehty. Korkeita riskejä ei havaittu. Analytiikasta näkee anonymisoidun sijaintitiedon, jota ei voi liittää henkilöön.

Meltwater -mediaseuranta- ja tiedotejakelupalvelu

Vaikutustenarviointi tehty. Korkeita riskejä ei havaittu. Palvelu sisältää sisäisten käyttäjien nimet ja sähköpostiosoitteet, toimittaja vastaa mediatietokannasta. Vuoden 2022 uusien tietojen perusteella havaittiin, että osa toimittajan palvelimista sijaitsee Yhdysvalloissa, asia on Vantaan tietosuojaryhmän arvioitavana ja viestintä odottaa vahvistusta/vastausta tietohallinnolta ja tietoturvaryhmältä havaintoon.

Meltwater –Sprout Social

Vaikutustenarviointi tehty. Korkeita riskejä ei havaittu. Palvelu sisältää sisäisten käyttäjien nimet ja sähköpostiosoitteet. Alusta kilpailutetaan vuodelle 2024 ja arviointi suoritetaan siinä uudelleen.

Aineistopankin kuvauslupa

Vaikutustenarviointi tehty. Kuvauslupa sisältää henkilötietoja ja tunnistetietoja. Lupa tallennetaan Vantaan aineistopankkiin käyttäjäoikeuksien taakse. Kuvauslupa koskee Vantaan aineistopankkiin vietäviä kuvia. Luvan pystyvät näkemään vain määritellyt henkilöt aineistoadmin- ja pääkäyttäjäoikeuksilla. Aineistopankkiin arkistoidut luvat pystytään yhdistämään kuviin, joka edesauttaa kuvankäyttöoikeuksien hallintaa. Kuvausluvassa määritellään käyttöoikeus valokuvaan aikamäärällisesti. Käyttöoikeuden mukaisesti valokuvat arkistoituvat automaattisesti aineistopankista eivätkä ole sen jälkeen käytettävissä.

Henkilötietojen käsittely Vantaan kaupungin kuvausluvassa -informointiasiakirja on päivitetty vantaa.fi-sivulle. **Asiakirjaa ei ole käännetty eri kieliversioille.** Aineistopankin kuvausluvan informointiasiakirjan päivittäminen on aineistopankin tuoteomistaja Heidi Höltän vastuulla.

Kuvauslupa on käännätetty englanniksi ja ruotsiksi. Kuvauslupa löytyy aineistopankista.

Aineistopankki on henkilöstölle ja Vantaan yhteistyökumppaneille tarkoitettu aineistopankki. Järjestelmään ei tule päästää satunnaisia ulkopuolisia käyttäjiä.

Gredi-brändipankki

Vaikutustenarviointi tehty. Ohjausryhmässä oli todettu, ettei vaikutustenarviointia tarvitse tehdä.

Tulevaisuudessa, jos kuvia siirrätetään aineistopankista brändipankkiin, tulee huomioida informointiasiakirjoihin myös brändipankin osuus kuvausluvissa. Brändipankki on henkilöstölle tarkoitettu työkalu brändinhallintaan.

Henkilötietojen käsittely Vantaan brändipankissa -informointiasiakirja on tehty ja päivitetty vantaa.fi-sivustolle 24.2.2023.

HENKILÖTIETOJEN SIIRTO YHDYSVALTOIHIN

Vantaa ei salli henkilötietojen siirtoa Yhdysvaltoihin. Meillä ei ole sallittua käyttää palveluja, joissa henkilötietoja käsiteltäisiin muualta kuin EU-alueelta. Eli me emme siirrä mitään tietoja EU-alueen ulkopuolelle, emmekä salli toimittajien tehdä niin. Sopimukset estävät myöskin tämän. Jos toimittaja tekisi jotain poikkeuksia käsittelyssä, niin se käsiteltäisiin tietosuojaloukkauksena. Toimittajan seurannassa on erikseen kohta, jossa käsitellään mahdolliset tietosuoja- ja tietoturvapoikkeamat (Heikki Laukkanen, palvelupäällikkö). Tietoturvapäällikkö Tapio Heinäaro on vastannut tähän tietotilinpäätöksen osa-alueeseen omassa roolissaan kaupunginlaajuisesti.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2022 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Tunnistetut prosessien ja toimintojen kehittämiskohteet ja tekeillä olevat alkukartoitukset:

- Aineistopankin alkukartoitus. Kuvien käytön ja luovutuksen toimintatapoja tarkistetaan ja dokumentoidaan edelleen.
- Aineistopankin aineistonsiirrolle VAKE:lle on luotu prosessi, jonka mukaan toimitaan. Siirto voidaan tehdä, kun VAKElta on tullut virallinen siirtopyyntö s-postilla ja kirjalliset suostumukset kuvien siirtoon kuvissa esiintyviltä henkilöiltä. Siirretyt kuvat viedään aineistopankin arkistoon, ja ne poistetaan sieltä sopivana hetkenä.
- Nykyisen vantaa.fi -sivuston alkukartoitus, jonka perusteella upotettavien sisältöjen osalta viestintä pyytää tietoturvapäälliköltä tietosuojalausuntoa ja

linjausta Microsoft 365 -tuotteiden käytöstä verkkoviestinnässä. Linjauksia on tehty muissa isoissa kaupungeissa.

- Sproutin alkukartoitus edelleen työn alla.
- Tapahtumakalenterin alkukartoitus tehty (vanha alustaversio, ei enää käytössä). Tapahtumakalenterin omistajuus siirtynyt vuoden 2022 lopussa/2023 alussa kaupunkikulttuuriin. Palvelu on myös siirtynyt uudistuksessa uuteen alustaversioon, josta on tehtävä uusi vaikutustenarviointi. Edellisessä arvioinnissa tehty havainto, että kartoitusta on täsmennettävä tietojen säilytyksen osalta.
- Vantaa-kanavan alkukartoitus: priorisointikriteereinä ovat käsiteltävien henkilötietojen määrä tai arkaluonteisuus tai epäily prosessin/järjestelmän toimivuudesta siltä osin, että lainmukainen henkilötietojen käsittely voi mahdollisesti vaarantua.

HENKILÖSTÖ- JA KONSERNIPALVELUT

Keskitetyn HR:n selvitys vuoden 2022 tietotilinpäätökseen

1. Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen

Yleisen lokitieto-ohjeen mukaan lokitietojen kerääminen on sidottu tietojen tarpeellisuuteen, jota arvioidaan riskiperusteisesti ja lokitietojen kerääminen tietojärjestelmän käytöstä ja tietojen luovutuksista on tarpeellista erityisesti silloin kun tietojärjestelmässä käsitellään salassa pidettäviä tietoja. Kaikissa keskitetyn HR:n vastuulla olevissa järjestelmissä ei käsitellä salassa pidettäviä tietoja.

Lokitieto-ohjeen mukaan viranomaisen käsitellessä henkilötietoja, joiden käsittely perustuu viranomaiselle annettuun lakisääteiseen tehtävään, tulisi mm. seuraavat seikat pystyä selvittämään lokien avulla:

- Mitä tietoja luovutettiin, milloin luovutettiin, kenelle luovutettiin ja kuka luovutti.
- Lokimerkinnät tulisi jäädä tietoihin, joita asiakkaan tietopyynnön perusteella on haettu ja luovutettu asiakkaalle.
- Jos on virheellinen tieto, joka oikaistaan, niin pitää jäädä merkintä kuka tiedon oikaisi ja milloin oikaisu tapahtui.
- Kuka on asiakkaan tietoja käsitellyt, mitä tietoja on käsitelty ja milloin tietoja on käsitelty.

2. HR:n vastuulla olevien järjestelmien lokitus sekä käytön ja luovutuksen valvonta

Keskitetyn HR:n vastuulla olevissa järjestelmissä lokituksissa ei pääsääntöisesti ole puutteita. Järjestelmien lokituksista on yhteenvetotiedot liitteessä 1.

Keskitetylle HR:lle on laadittu sisäiset toimintaohjeet, joiden läpikäynti on sisällytetty HR-henkilöstön tietosuojaperehdytykseen. Ohjeet ovat koko HR-henkilöstön saatavilla Teamsissä. Ohjeissa on todettu, että HR:ssä työskentelevillä on vaitiolovelvollisuus, ja ensisijainen valvonta perustuu jokaisen HR:ssä työskentelevän työntekijän vastuuseen tarkastella vain työtehtävien hoitamisessa välttämättömiä henkilötietoja ja vastata siitä, että tietosuoja toteutuu lainsäädännön tarkoittamalla tavalla. Päälliköt vastaavat siitä, että työprosessit ovat kunnossa, eivätkä niiden mukaiset roolit ole ristiriidassa suhteessa pääsyyn järjestelmissä oleviin henkilötietoihin.

Keskitetyn HR:n vastuulla olevista järjestelmistä ei ole vielä laadittu ohjetta lokitietojen valvonnasta, eikä niihin ole tehty suunniteltuja tarkastuksia vuonna 2022. Esihenkilöillä on työnjohto-oikeuteensa perustuva mahdollisuus saada käyttöönsä lokitietoja henkilötietojen käytön valvomiseksi tarvittaessa. Saatavissa olevat lokitiedot ovat ymmärrettäviä, ja niiden perusteella pystyy varmistamaan tietojen asianmukaisen käsittelyn.

3. Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Keskitetyn HR:n vastuulla olevista järjestelmistä ei tapahdu tietojen siirtoa Yhdysvaltoihin. Hertta-henkilötietojärjestelmästä niitä on mahdollista siirtää tarjottavien palveluiden toimittamiseksi vain asiakkaan luvalla EU:n ja ETA- alueen ulkopuoliseen kansainväliseen organisaatioon Tietosuojalainsäädännön mukaisesti.

4. Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Lista keskitetyn HR:n vastuulla olevista järjestelmistä tehdyistä vaikutustenarvioinneista on liitteenä 2.

Keskeisenä riskinä useammassa vaikutustenarvioinnissa todetaan se, että henkilötieto voi päätyä sivulliselle joko inhimillisen erehdyksen tai käyttöoikeusrajauksissa olevan puutteen tai virheen takia. Arviointien perusteella teknisissä suojauksissa ei pääsääntöisesti nähdä ongelmia.

Vaikutustenarviointien vetäjiä on nimetty HR:ssä kaksi. Vaihtuvuuden takia vetäjiä ei saatu organisoimaan vielä puuttuvien vaikutustenarviointien käynnistämistä vuonna

2022. Vetäjien käsityksen mukaan heillä ei ole ollut myöskään riittävästi aikaa arviointien fasilitointiin.

5. Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Kaksi informointiasiakirjaa kuudesta on päivitetty vuoden 2022 aikana: Henkilötietojen käsittely työvuorosuunnittelussa sekä henkilötietojen käsittely palvelussuhteen aloituksessa ja sen aikana.

Henkilötietojen käsittelystä rekrytoinnin yhteydessä laaditusta informointiasiakirjasta on ruotsinkielinen versio saatavilla Vantaan rekrytointijärjestelmässä. Muiden informointiasiakirjojen käännättämiseen ruotsin tai muille kielille ei ole todettu tarvetta. Vastuu informointiasiakirjan ajan tasalla pitämisestä on prosessin omistajalla, ja käytännössä tehtävästä vastaavat prosesseissa toimivat pääkäyttäjät.

6. Tietosuojakoulutus

Kaikki työntekijät ohjattiin suorittamaan Osumassa olleet pakolliset tietosuojakoulutukset kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Tietoa koulutukset suorittaneiden osuudesta ole saatavissa.

Tietosuojakoulutukset sisältyvät uusien työntekijöiden perehdytykseen.

7. Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

Keskitetyssä HR:ssä otettiin käyttöön uusi HR- ja palkkajärjestelmä, jonka käyttöoikeudet perustuvat järjestelmän roolituksiin. Käyttöönoton yhteydessä raportoitiin useampia käyttöoikeuksiin liittyviä virhetilanteita, jotka järjestelmätoimittaja on yhtä lukuun ottamatta korjannut.

Liite 1 Järjestelmien lokitus HR
Liite 2 Vaikutustenarvioinnit HR

TIETOHALLINTO

Tietotilinpäätös 2022 Tietohallinto (Ohjeistus Tietotilinpäätös aiheet 2022.)

1. Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

Kaupunki on huomioinut tiedonhallintalain lokitusvaatimukset osana kaupungin tietojärjestelmien hankintoja ja hankintamenettelyä. Hankinta-asiakirjoissa on eritelty

sekä lain vaatimat että kaupungin omat harkinnanvaraiset tarpeellisuusarviointiin perustuvat lokitoiminnallisuudet.

Tietohallinnon osalta lokitietojen seuranta ja toimintaohjeet poikkeamatilanteisiin on sisällytetty infrapalvelutuottajan vastuisiin ja tehtäviin.

2. Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Kaupungin hankintavaatimukset edellyttävät, että sikäli kun henkilötietoja siirretään kolmansiin maihin, henkilötietojen siirto tulee tehdä asianmukaisella siirtosopimuksella noudattaen EU-komission kulloinkin voimassa olevia mallilausekkeita ja voimassa olevia henkilötietojen siirtoa koskevia vaatimuksia.

Tietohallinto seuraa eurooppalaisen ja kansallisen tietosuojaviranomaisen päätöksentekoa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin näiden päätösten edellyttämällä tavalla.

3. Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Vuonna 2022 valmistuneet vaikutustenarvioinnit:

- IT-infrastruktuuri: Jaetut verkkolevyasemat (mm. ns. "G-asema" tai "H-asema")
- IT-infrastruktuuri: Microsoft Office 365 -pilvipalvelun SharePoint- ja OneDrive tallennusratkaisut (Salassa pidettävä JulkL 621/1999 24 § kohta 7)

Vuonna 2022 aloitetut mutta kesken olevat vaikutustenarvioinnit:

- Käyttövaltuushallintaprosessi (KVH)
- Tietoturvaprosessi, SIEM-lokivarasto, SOC-tietoturvavalvomo

4. Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Tietohallinto on yleisesti sovellusten ja järjestelmien suhteen toimialoja avustava taho. Myös informointiasiakirjojen suhteen päävastuu niistä on toimialoilla, ja Tietohallinnon rooli on osallistua asiaan tarvittavissa määrin.

5. Tietosuojakoulutus

Tietosuojakoulutus on sisällytetty perehdytysohjelman pakollisiin kursseihin ja kurssitarjontaan. Kaupungin siirtyminen uuteen henkilöstöjärjestelmään syksyllä 2022 on siirtänyt loppuvuonna toteutettavia kursseja seuraavalle kaudelle. Vuoden 2022 lopullisia toteutumatietoja ei ole saatavilla.

6. Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

Tietohallinto on näköalapaikalla suhteessa toimialojen (henkilö-) tietojen käsittelyyn. Toimialat ottavat henkilötietojen käsittelyssä tietosuojanäkökulmat huomioon ja esimerkiksi vaikutustenarviointeja tehdään laajasti ja niissä käytetään Tietohallinnon asiantuntijoita apuna.

KAUPUNKIKULTTUURIN JA HYVINVOINNIN TOIMIALA

(ent. kaupunkikulttuurin toimiala, nimi muuttunut 1.1.2023 alkaen)

TIETOTILINPÄÄTÖS 2022

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ SYNTYVIEN LOKILISTOJEN KERÄÄMINEN JA KÄYTÖN SEKÄ LUOVUTUKSEN VALVONTA

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla on vain muutama henkilötietorekisteri, josta kertyy tai pitää kertyä lokitietoa. Tästä syystä toimialalta ei löydy yleistä ohjetta koskien lokitietojen valvontaa tai käyttöä, vaan valvontaa toteuttavat henkilötietoja käsittelevien esihenkilöt. Valvontaa suoritetaan aina tapauskohtaisesti riippuen tilanteista noudattaen Vantaan kaupungin yleisiä ohjeistuksia. Lokitietojen pistotarkastuksista ei ole tietoa vuodelta 2022, eikä tarkastuspyyntöjä ole tullut. Myöskään epäilyjä väärinkäytöksistä ei ole ollut. Lokilistat ovat ymmärrettäviä, eikä niiden tarkastamiseen saatavilla olevien tietojen perusteella mene liikaa työaikaa. Esimerkiksi kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle kuuluvan varausjärjestelmä Timmin valvontalokista voi nähdä, millä tunnuksilla tietoja on käsitelty. Kyseinen valvontaloki on vain järjestelmän pääkäyttäjän käytössä, joten valvontatehtävä tässä tapauksessa kuuluu pääkäyttäjälle. Lisäksi esimerkiksi Vantaan Korttelilliigan henkilötietorekisteristä kertyy lokitietoa, jonka tiedot ovat tarvittaessa helposti tarkistettavissa.

TIETOJEN SIIRTO YHDYSVALTOIHIN

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalta ei siirry tietoja Yhdysvaltoihin, eikä tästä syystä saatavilla olevien tietojen mukaan ole ollut tarvetta vakiosopimuslausekkeiden käyttöön.

TIETOSUOJAN VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla kaikkia tietosuojan vaikutustenarviointeja ei ollut mahdollista vuoden 2022 aikana tehdä ajallaan resurssipulan vuoksi. Vuoden 2022 aikana vaikutustenarviointeja tehtiin alusta loppuun kahdeksan (8) kappaletta ja kaksi (2) kappaletta päivitettiin. Tekemättömiä ja aloittamattomia vaikutustenarviointeja vuoden 2022 loppuun kertyi n. 30 kappaletta, mutta tilanne on tarkoitus yrittää korjata vuoden 2023 aikana alla tarkemmin selvitetyn mukaisesti. Määrien perusteella voidaan yksiselitteisesti todeta, että vuoden 2022 aikana kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla vaikutustenarviointien määrä on kasva-

nut paljon edellisvuodesta ja vain pieni osa näistä on pystytty tekemään ajallaan eli silloin, kuin pitäisi. Tämä on johtunut siitä, ettei toimiala pystynyt nimeämään vuoden 2022 aikana onnistuneesti vaikutustenarvioinnin vetäjää tai vetäjiä. Vaikutustenarviointien määrän kasvun takia vaikutustenarviointien tekeminen ja prosessin vetovastuutehtävä vievät jatkuvasti enemmän työaikaa, jota ei ole pystytty ottamaan kenenkään työntekijän muusta työajasta.

Vaikutustenarviointien tekeminen on koettu todella tärkeäksi, koska niiden avulla on pystytty löytämään mahdollisia riskejä, jonka vuoksi mahdollisuudet varautua erilaisiin yllättäviinkin riskeihin ovat olleet paremmat. Erityisesti uuden Excel-työkalun avulla on pystytty aikaisempaa paremmin huomioimaan tietojen käsittelyn mahdolliset kriittiset kohdat. Uuden työkalun avulla on ollut vaivattomampaa tiedostaa erilaiset tilanteet, jotka mahdollisesti voivat aiheuttaa tietojenkäsittelyn erilaisia riskejä ja kiinnittää huomiota asioihin, jotka vaativat vielä tarkennuksia tai parannuksia ennen rekisterin/järjestelmän käyttöönottoa. Usein vaikutustenarviointien tekemisen yhteydessä nousi esiin asioita, joita oli hyvä pohtia vielä tarkemmin. Esimerkiksi henkilötietojen säilytysajat ja poistamisprosessit tarvitsivat usein tarkennuksia ja selkeimpiä konkreettisia suunnitelmia. Vaikutustenarvioinnin myötä joissain tapauksissa tietojen säilytysaika oli selvitetty, mutta konkreettisia poistotoimenpiteitä ei ollut suunniteltu riittävällä tasolla valmiiksi. Vuonna 2022 tehtyjen vaikutustenarviointien perusteella useimmat asiat olivat yleisesti katsottuna kunnossa. Vuoden 2022 aikana tehtyjen vaikutustenarviointien perusteella tietosuoja-asioiden yleistilaa on vaikea täysin arvioida, koska suurin osa vuoden 2022 keskeneräisistä tai tekemättömistä vaikutustenarvioinneista siirtyi vuodelle 2023. Yleisesti tietosuoja-asiat olivat pääpiirteittäin kunnossa, mutta joitain ongelmia ratkottavaksi löytyi. Joka tapauksessa voidaan todeta, että vaikutustenarvioinneista on hyötyä ja niiden tekeminen on osoittautunut erittäin tärkeäksi.

Kuten jo aikaisemmin todettiin, alun perin kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla oli vaikeuksia nimetä vaikutustenarviointien vetäjää johtuen resurssipulasta. Yksi nimellinen vetäjä nimettiin, mutta kaikkia vaikutustenarviointeja ei pystytty kyseisellä resurssilla tekemään, joten vain pieni osa vaikutustenarvioinneista saatettiin loppuun vuoden 2022 aikana. Kuitenkin tilanne korjattiin, ja loppuvuonna 2022 toimiala sai uuden henkilöresurssin (Suunnittelija), jonka työnkuvaan yhtenä työtehtävänä sisältyy vaikutustenarviointien vetäjänä toimiminen. Tavoitteena on saattaa suurin osa keskeneräisistä ja tekemättömistä vaikutustenarvioinneista loppuun vuoden 2023 aikana. Kuitenkin tämänhetkisen arviomme mukaan vaikutustenarviointien vetäjän työaika ei toivotulla tavalla riitä vaikutustenarviointien

tekemiseen tällä hetkellä, mutta toivon mukaan tilanne saadaan ainakin osittain korjattua vuoden 2023 aikana.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan tilanne vaikutustenarviointien osalta on aiemmin todetulla tavalla päässyt kasaantumaan, joten vaikutustenarviontien ajan tasalle vieminen vaatii aikaa, mutta tavoite vuoden 2023 ajalle on saattaa tilanne mahdollisimman hyvälle tasolle. Tämä tarkoittaa kokonaan tekemättömien vaikutustenarviointien tekemistä sekä jo olemassa olevien päivittämistä. Myös kokonaan uusia henkilötietorekistereitä perustetaan vuoden 2023 aikana, joten vaikutustenarviointeja tehdään myös näiden osalta. Kun vaikutustenarvioinnit saadaan ajan tasalle eli kasaantunut tilanne on saatu purettua, niin luonnollisesti myös vaikutustenarviontien vetäjän työaika tulee jatkossa paremmin riittämään. Tietosuoja-asiat ovat kuitenkin räjähdysmäisesti lisääntyneet, eikä näihin olla aina pystytty reagoimaan tarvittavalla tavalla.

RUOTSINKIELISET INFORMOINTIASIAKIRJAT

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla informointiasiakirjojen yleisiä päivitystarpeita on kartoitettu tapauskohtaisesti eli kaikki päivittämistä vaativat informointiasiakirjat on päivitetty tarpeen mukaan. Toimialamme ruotsinkielisiä informointiasiakirjoja ei vielä löydy nettisivuilta, mutta ne tullaan lisäämään sinne vuoden 2023 aikana. Nyt suurin osa informointiasiakirjoista on jo käännetty ruotsiksi eli niistä on olemassa käännetyt versiot. Käytäntönä on ollut, että kaikista kokonaan uusista informointiasiakirjoista on tehty ja tehdään jatkossakin automaattisesti myös ruotsinkieliset versiot. Ruotsinkielisille informointiasiakirjoille on ollut tarvetta.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla informointiasiakirjoista on vastuussa se, kuka hallinnoi kyseistä henkilötietorekisteriä. Päivittäminen tehdään aina yhteistyössä esimerkiksi projektiryhmään kuuluvien henkilöiden kanssa, koska he tietävät kyseisten rekisterien henkilötietojen käsittelyn kulun parhaiten ja suunnittelevat tietojen käsittelyn eri vaiheet. Toimialan juristi on myös vahvasti mukana informointiasiakirjojen päivittämisessä. Toimialalla on muutama henkilö, jotka osaavat päivittää teknisesti toimialamme informointiasiakirjoja ja vievät niitä keskitetysti nettisivuillemme pyynnöstä.

TIETOSUOJAKOULUTUS

Saatavilla olevien tietojen mukaan kaikki henkilötietoja käsittelevät työntekijät ovat suorittaneet pakollisen tietosuojakoulutuksen. Lähtökohtaisesti uusia työntekijöitä velvoitetaan suorittamaan koulutus ennen kuin he alkavat käsittelemään

henkilötietoja, mutta ajoittaisia ongelmia on liittynyt muun muassa tunnusten saantiin, jotka ovat edellytyksenä koulutuksen suorittamiselle. Pakollinen koulutus on joka tapauksessa vaadittu suoritettavaksi aina mahdollisimman pian.

TOIMIALAN OMAT NOSTOT VUODEN 2022 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan palvelualueet yleisesti toivovat, että tietosuoja-asioihin, erityisesti tietosuojan vaikutustenarviointeihin saataisiin lisää osaamista ja resursseja. Tietosuojakoulutusvelvollisuus kuitenkin nosti henkilötietojen käsittelyyn liittyvää tietoisuutta ja osaamista koko henkilöstössä. Vuoden 2022 aikana henkilötietojen käsittelyyn on kiinnitetty erityistä huomiota ja sen myötä kehitetty myös asiakastietojen kirjaamiseen ja siirtämiseen liittyviä työkäytänteitä. Tärkeänä on myös pidetty jatkuvaa, säännöllistä tiedottamista muuttuvasta tietosuojalainsäädännöstä sekä tehokasta tiedottamista yleisesti tietosuoja-asioista. Tiedottamista, joka tavoittaa laajemmin koko henkilöstön toivottiin vieläkin lisää.

TIETOTILINPÄÄTÖKSEN LIITTEET

Liite 1: Vuoden 2022 tietotilinpäätöksen rakenne

Vuoden 2022 tietotilinpäätöksessä keskitytään seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

1) Henkilötietojen käsittelystä syntyvien lokitietojen kerääminen, ja käytön ja luovutuksen valvonta

- Tiedonhallintalain 17 §:n mukaan kaupungin on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään **tarpeelliset lokitiedot**, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Tämä on koskenut 1.1.2022 alkaen sekä uusia hankittavia järjestelmiä että vanhoja, jo käytössä olleita järjestelmiä.
- Henkilötietoja koskeva yleinen lokitieto-ohjeistus käsiteltiin tietosuojatyöryhmässä huhtikuussa 2022 ja löytyy sharepointin tietosuoja ja tietoturva -sivustolta osiosta tietosuoja/yhteiset/ohjeet.
- Määritelmä mitkä katsotaan **tarpeellisiksi lokitiedoiksi löytyy lokitieto-ohjeen sivuilta 8-10**.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**
  A. Toimialan/palvelualueen tulee kerätä tiedot sellaisista järjestelmistä tai sovelluksista, joissa käsitellään lakisääteisen tehtävän perusteella henkilötietoja, mutta lokitus on puutteellinen tai lokitusta ei ole lainkaan tehty. Tiedot kerätään Excel-taulukkoon, joka liitetään sellaisenaan tietotilinpäätökseen.
  B. Miten henkilötietojen käytön valvonta on järjestetty toimialalla/palvelualueella? Toimialan/palvelualueen ohje lokitietojen valvonnasta liitetään tietotilinpäätökseen.
  C. Kuinka monta henkilötietojen käsittelyä koskevaa lokitietojen tarkastusta vuonna 2022 on suoritettu. Miten tarkastukset jakautuivat: pistokokein tehdyt, suunnitelmaan perustuvat, epäily väärinkäytöksestä tai muu peruste.
  D. Ovatko lokilistat ymmärrettäviä eli niitten perusteella lokilistaa tarkastava henkilö pystyy päättelemään, onko tietoja käsitelty lainmukaisesti. Haittaako lokilistan vaikeaselkoisuus tarkastamista ja viekö se vaikealukuisuuden johdosta liikaa työaikaa?

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

- Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin ei ole ollut mahdollista heinäkuusta 2020 lähtien ilman sopimuksiin sisällytettäviä vakiosopimuslausekkeita ja niihin liittyviä täydentäviä suojatoimia.
- Tällä hetkellä Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaisilla on mahdollisuus päästä käsiksi henkilötietoihin.
- Vakiosopimuslausekkeilla ja täydentävillä suojatoimilla pitäisi pystyä estämään tiedusteluviranomaisten pääsy henkilötietoihin.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**
  A. Toimialojen/palvelualueiden tulisi kartoittaa kaikki käytössä olevat järjestelmät/sovellukset, joissa tapahtuu henkilötietojen siirtoa Yhdysvaltoihin.
  B. Missä tiedonsiirroissa on käytetty komission hyväksymiä vakiosopimuslausekkeita ja täydentäviä suojatoimia.
  C. Jos vakiosopimuslausekkeita on käytetty, niin miten täydentävillä suojatoimilla on varmistettu, että Yhdysvaltojen tiedusteluviranomaiset eivät pääse henkilötietoihin.
  D. Miten toimiala/palvelualue aikoo toimia järjestelmien/sovellusten osalta, joissa on havaittu henkilötietojen siirtyvän EU:n tuomioistuimen päätöksen vastaisesti Yhdysvaltoihin.

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

- Kaupungin johtoryhmässä käsitelty tietosuojan vaikutustenarvioinnin uusi ohjeistus ja Excel-työkalu tulivat käyttöön vuoden 2022 alussa.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**
  A. Lista kaikista toimialalla/palvelualueella tehdyistä vaikutustenarvioinneista liitteenä olevaan Excel-taulukkoon. Koskee vuoden 2022 loppuun mennessä tehtyjä tai kesken olevia vaikutustenarviointeja. Vaikutustenarviointien tekeminen on alkanut vuonna 2018.
  B. Keskeiset hyödyt ja ongelmat mitä vaikutustenarvioinnit ovat tuoneet esiin.
  C. Mitkä asiat ovat vaikutustenarviointien perusteella kunnossa ja mitkä asiat eivät ole vaikutustenarviointien perusteella kunnossa.
  D. Kuinka monta vaikutustenarviointien vetäjää on nimetty ja onko määrä riittävä.
  E. Onko vaikutustenarviointien vetäjillä omasta mielestään riittävästi työaikaa vaikutustenarviointien tekemiseen.

4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

- Informointiasiakirjojen kääntämistä ruotsiksi käsiteltiin 8.3.2022 tietosuoja-työryhmän kokouksessa. Päivitetyt Informointiasiakirjat tuli lähettää kääntäjille mahdollisuuksien mukaan huhtikuun loppuun mennessä.
- Käännösten tekemisen tarvetta myös englanniksi tai muulle kielelle tuli asiakaskunnasta riippuen selvittää.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**
  A. Onko informointiasiakirjoja päivitetty vuonna 2022 ja kuinka suuri osuus informointiasiakirjoista (tämä koskee sekä suomenkielisiä että ruotsinkielisiä).
  B. Kuinka monta informointiasiakirjaa on käännetty ruotsiksi ja kuinka monta informointiasiakirjaa on vielä kääntämättä.
  C. Mihin mennessä on tarkoitus lähettää kääntämättä olevat informointi-asiakirjat kääntäjille ruotsiksi käännettäviksi.
  D. Onko ollut tarvetta informointiasiakirjojen kääntämiselle englanniksi tai muulle kielelle.
  E. Kenen vastuulla on informointiasiakirjojen päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen.

5) Tietosuojakoulutus

- Kaikille työntekijöille pakollinen tietosuojakoulutus tuli suorittaa kesäkuuhun 2022 loppuun mennessä.
- **Toimialojen/palvelualueiden tehtävät:**
  A. Kuinka moni työntekijä suoritti koulutuksen. Työntekijöiden määrä ja prosenttiosuus kaikista työntekijöistä. Tilaston voi tehdä toimialan/ palvelu-alueen oman organisaation mukaisesti.
  B. Onko uusia työntekijöitä velvoitettu suorittamaan koulutus ennen kuin he alkavat käsitellä henkilötietoja.
  C. Kuinka monta uutta työntekijää on suorittanut koulutuksen eli 30.6.22 jälkeen suoritetut koulutukset.

6) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä

Liite 2: Vantaan kaupungin henkilötietojen tietoturvaloukkaukset 2022 toimialoittain

TOIMIALA	LOUKKAUKSIEN LUKUMÄÄRÄ
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	156
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	62
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala	7
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala	22
Kaupunkiympäristön toimiala	7
YHTEENSÄ	254

Liite 3: Vantaan kaupungin henkilötietojen tietoturvaloukkaukset 2022

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA

Tammikuu	• Työntekijä lähettänyt kuvan lääkärintodistuksestaan WhatsApp-sovelluksessa henkilölle. • Henkilö vahingossa lisännyt kuvan omaan tilapäivitykseen sovelluksessa. Oli nähtävissä yhteystiedoille n. 15min • Vain yksi henkilö huomasi tilapäivityksen ja ilmoitti siitä kyseiselle tilapäivityksen vahingossa tehneelle > poisti välittömästi päivityksen
	• Asiakkaan päätöksessä oli toisen asiakkaan tiedot. • Tieto kopioitunut toisen asiakkaan päätökseen vahingossa Apotissa (työntekijän tekemän edellisen ja vastaavan päätös -tiedon kopioinnissa) • Toisen asiakkaan tiedot kopioitunut toisen asiakkaan päätökseen > Väärä tieto pyydetty poistettavaksi heti tiedon saavuttua • Nimi ja hetu
	• Asiakasta koskeva lähete välitetty sähköpostitse erehdyksessä ulkopuoliselle henkilölle (toiselle työntekijälle). • Kirjoitettu erehdyksessä viestin *kopio*-kenttään, tarkoituksena kirjoittaa se *aihe*-kenttään. Sähköpostiohjelma hakenut osoitteistosta väärän henkilön sähköpostiosoitteen ja viestin kopio lähtenyt huomaamatta myös hänelle. • Nimi, osoite, henkilötunnus, kuvausta asiakkaan tilanteesta ja palvelun-tarpeesta/arkaluontoisia tietoja • Lähetetty sähköpostiviesti peruutettu ennen kuin vastaanottaja ehti avata sitä > henkilötiedot eivät ehtineet päätyä vääriin käsiin.
	• Toisen yksikön työntekijä oli tehnyt uudesta asiakkaasta palvelulähetteen päihdepoliklinikalle ja työntekijä hyväksyi lähetteen. Samalla hän teki itselleen muistilapun, johon kirjasi sekä työntekijän että asiakkaan nimen. Lomansa jälkeen työntekijän oli tarkoitus palata asiakkaan palvelulähetteeseen ja sen jälkeen laittaa aikaehdotus Teams-hoitopalaverista työntekijälle. • Muistilapusta työntekijä katsoi vahingossa asiakkaaksi työntekijän nimen ja avasi Apotista hänen tietonsa henkilöhaun kautta. Koska palvelulähetettä ei löytynyt, huomasi että kyseessä olikin työterveyshoitaja eikä asiakas. • Työntekijä soitti kyseiselle henkilölle ja kertoi tapahtuneesta virheestä sekä siitä, että tapahtuneesta tehdään tietoturvaloukkausilmoitus.
	• Loppukäyttäjä HUSin yksiköstä havainnut saaneensa työkoriinsa hänelle kuulumattomia kirjausten vahvistuspyyntöviestejä Vantaan yksikössä opiskelijana olleelta loppukäyttäjältä. Loppukäyttäjä HUSilla ollut kyseisen opiskelijan ohjaajana HUSissa yli vuosi sitten (kaikki salassapitovelvollisia). • Ongelmaan ei löydetty ratkaisua it-tuesta, ongelman ratkaisu (eli mm. viestien uudelleenohjaus) siirretty Apotille
	• Lastenvalvojapalvelun asiakkaalle on lähetetty postissa lastenvalvojan vahvistamaan huoltosopimukseen liittyvä päätös, jossa on ollut toisen asiakkaan henkilötietoja. Virheellisen päätöksen saanut asiakas on huomannut asian ja

ollut yhteydessä yksikköön. Väärät henkilötiedot ovat tulleet päätökseen todennäköisesti jonkinlaisen tallennusvirheen seurauksena, mutta virhettä ei ole vielä pystytty jäljittämään. • Henkilöä on pyydetty palauttamaan virheelliset tiedot sisältävä päätös ja hän on näin luvannut tehdä. Tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneen alaikäisen lapsen huoltajalle on ilmoitettu asiasta puhelimitse.
• Iltapäivätoiminnan palveluntuottajan virallinen kirje ja siihen liittyvä sähköpostiviesti lähti opetustoimen asiantuntijalta sähköpostitse lakimiehen sijaan varhaiskasvatuksen esihenkilölle (samantyyppiset etunimet). • Sähköpostin saanutta koskee salassapitovelvollisuus ja häntä pyydetty poistamaan viesti
• Päästy katsomaan eHijatista palkkatietoja, koska luultu virheellisesti, että oikeus tietoihin, koska on ollut pääsy järjestelmään. • Kohteena olevat henkilötiedot: Työkavereiden palkkatiedot ja palkanlisätiedot. • Tämä saattaa aiheuttaa turhaa pahaa mieltä, ja herättää kysymyksiä ja keskustelua.
• Työntekijällä on tavallisen työpäivän mukaisesti ollut tietokoneella auki yhtä aikaa mm. sähköpostisovellus ja Apotti-potilastietojärjestelmä. Työntekijällä on ollut tarkoituksena kirjoittaa toisen työntekijän etu- ja sukunimi sähköpostin hakukenttään, mutta hän kirjoitti sen vahingossa Apotin hakukenttään. • Työntekijä tajusi virheensä välittömästi hakunappia painettuaan ja hän sulki mahdolliset useat henkilöhakukenttään ilmestyneet hakutulokset niin pian kuin se oli mahdollista. Nimellä hakutuloksia tuli useampia, eikä kenenkään potilas-/terveystietoihin menty.
• Asiakkaan perhe muuttanut Vantaalle ja asiakkaan huoltaja asentanut itselleen Maisa-sovelluksen, jonka kautta tehnyt hakemuksen liikkumista tukeviin palveluihin. Hakemus tullut liikkumista tukevien palveluiden jonoon vanhemman nimellä, vaikka todellinen asiakas on alaikäinen lapsi, jolla ei siis omaa Maisa-tiliä käytössä. Asiakkaan huoltajalle soitettu sekä kerrottu, että hakemus on tullut nyt hänen nimellään. • Huoltajan Maisa-hakemuksesta avattu kertomuksen tarkastelu ja katsottu puhelinnumero ja hänelle soitettu. Muita tietoja ei ole katsottu. • Asiakkaalle kerrottu asiasta puhelimitse
• Helsingin kaupungilla työskentelevä loppukäyttäjä oli ajanut Apotti-järjestelmästä raporttipohjan AVO PÄIH Korvaushoidossa olevat asiakkaat (ostopalvelu) - kirjautumisalue (Crystal) ja havainnut näkevänsä raportilla Vantaan asiakkaiden HETU-tason tietoja. • Tarkasteltu Apotissa asiaa ja havaittu, että raporttiin oli kovakoodattu virheellisesti palvelualueen tiedoksi Vantaa, jolloin käyttäjän palvelualueesta riippumatta, raportti tuotti Vantaan tilastotietoja päihdehuollon korvaushoidon ostopalveluasiakkaista. Loppukäyttäjälle ohjattu korvaavan raportin käyttö, kunnes korjaukset on saatu vietyä Apotin tuotantojärjestelmään. • Apotin toimesta raporttipohjaan AVO PÄIH Korvaushoidossa olevat asiakkaat (ostopalvelu) - kirjautumisalue (Crystal) korjattiin palvelualuerajausta niin, että se toimii käyttäjän kirjautumistietojen mukaan. Korjaus viety Apotin

tuotantoympäristöön, jonka jälkeen toisen organisaation asiakkaiden tietoja ei ole enää nähtävissä.
• Soster/Perhe- ja sosiaalipalvelujen hallinto muutti. Muuttolaatikoiden pakkaamisesta vastuussa ollut hallintosihteeri oli saanut ohjeen, että tietosuojamateriaali on pakattava lukittaviin muuttolaatikoihin. Hän ei ollut saanut tarkoitukseen tilattuja muuttolaatikoita, mutta laatikoissa oli suljettavat kannet, jotka olivat pakkaajan antaman tiedon mukaan kiinni. Osa materiaalista oli kuitenkin uuteen osoitteeseen tullessaan avoimissa laatikoissa, joissa ei ole kantta lainkaan.
• Sähköpostin lähettäjälle oli ilmoitettu väärä sähköposti. Tämän seurauksena henkilötietoja on lähetty sähköpostitse väärälle henkilölle, muulle sivulliselle. Sähköposti oli salattu. • Vastaanottajalle lähetettiin vastausviesti, missä pyydettiin poistamaan virheellisesti lähetetty sähköposti. • **Ilmoitettu TSV**
• Apotti-viestejä lukiessa avattu vahingossa väärän asiakkaan tiedot. Luettu asiakkaan nimi ja suljettu asiakastiedot välittömästi. • Työntekijä salassapitovelvollinen > ei jatkotoimenpiteitä
• Apotin sovelluskehittäjä havainnut tunnuksien sekoittumisen loppukäyttäjän häiriötä selvittäessä. Loppukäyttäjä oli tehnyt häiriön Apotille, koska hänen käyttäjätunnukseltaan oli kadonnut kaikki aiemmin luodut fraasit ja muu tunnukseen tehty personointi. • Samassa yksikössä työskentelevien loppukäyttäjien tunnukset olivat menneet sekaisin ja käyttäjän A käyttäjätunnukseen oli kiinnitetty käyttäjän B henkilötunnus 31.12.2021 yksikön esihenkilön toimesta ja Vantaan pääkäyttäjä oli hyväksynyt muutoksen.
• Terveydenhoitaja lopetti työt Vantaalla. Hän työskenteli ennen Vantaata Helsingissä. Nyt hänen helsinkiläisten potilaiden työkoriviestit tulevat sijaiselle. • Tahaton tapahtuma, työkoriviestit käännetty sijaiselle
• Kuntakokeilun SharePointin tiedostoihin oli ilmaantunut asiakkaan nimen sisältävä tiedosto. Tiedosto itsessään oli tyhjä, mutta asiakkaan nimi oli siinä näkyvillä. Arkaluontoista tietoa ei ollut kuitenkaan nähtävillä • Tahaton tapahtuma. Työntekijä ei tiennyt, että asiakkaan nimen sisältävä tiedosto oli tallentunut väärään paikkaan.
• Asiakkaan ja asiakkaan toisen työntekijän saapuessa vastaanottohuoneeseen lääkärin tietokone kiinni telakassa ja telakan näyttö pöydällä huoneessa siten, että huoneessa olijat saattoivat nähdä mitä ruudulla tapahtui. Ruudulla auki lääkärin kyseisen päivän ajanvarauskalenteri, josta huoneessa olijat saattoivat nähdä, keille muille aikoja oli kyseisenä päivänä varattu. • Ajanvarausnäytöltä nähdään henkilön nimi, hetu, ja ajanvarauksen ajankohta • Tahaton tapahtuma, mahdollisesti tietoja nähneet salassapitovelvollisia
• Asiakkaan asuntohakemukseen tallentui automaattisesti toisen asiakkaan sähköpostiosoite työntekijän tietokoneelta. Asuntohakemuksen kooste meni tälle toiselle asiakkaalle. Koosteessa on henkilötietoja, mm osoite • Ilmoitettu tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneelle

	• Asiakkaiden ruokakuntaan on tullut näkyviin lista muita Poste Restante -osoitteen ilmoittaneita henkilöitä, kun asiakkaan postinumero korjattiin. Asiakkaan tiedoissa käyvälle ammattihenkilölle tulee näkyviin listausta Poste Restante -osoitteella olevista kuntalaisista ja heidän yhteystiedoistaan, eli ruokakuntanäkymässä näkynyt Poste Restante -osoitteella, postinumerolla ja kunnalla varustettuja muita asiakkaita. Nämä poste restante -asiakkaat nousevat, vaikka he eivät olisi asiakkuudessa kyseiseen yksikköön • Apotissa tämä Posti Restante -ongelma ei koske kaikkia kuntia, vaan ainoastaan Helsinkiä ja Vantaata.
	• lääkärin digikonsultaation tekstikenttään on kirjattu turvakieltoasiakkaan osoite-tietoja • Asiakkaiden tietoja on voinut päätyä ainoastaan salassapitovelvollisille > ei aiheuta jatkotoimenpiteitä
	• Työntekijä meni epähuomiossa omaishoitajana toimivan henkilön tietoihin kirjaamaan puhelinkontaktia, vaikka tarkoitus oli mennä kirjaamaan asiakkaan tietoihin. Työntekijä sulki kontaktin välittömästi, kun huomasi olevansa väärän henkilön tiedoissa ja ilmoitti asiasta. • Työntekijä vaitiolovelvollinen
	• Työntekijä oli työmatkalla työpaikalle aamulla ja käytti työpuhelinta, myöhemmin hän huomasi puhelimen hävinneen. Puhelinliittymä suljettiin välittömästi. • Puhelin löytynyt lopulta
	• Työntekijä kirjasi asiakkaan vuorokirjauksen ja vuoroyhteenvedon epähuo-miossa toisen asiakkaan tietoihin. • Ei kirjattu henkilötietoja niin, että henkilö olisi siitä tunnistettavissa
Helmikuu	• Lääkäri soitti väärälle henkilölle/potilaalle puhelimeen. Puhelu meni vastaajaan ja lääkäri jätti vastaajaan viestin, jossa esitteli itsensä ja kertoi yksityiskohtai-sesti potilaan asioita. • **Ilmoitettu TSV**
	• Neuvolan terveydenhoitaja sai viisi työkoriviestiä potilaista, jotka eivät iän puolesta olleet neuvolan asiakkaita. • Esihenkilö sai niistä tiedon samana päivänä ja hän poisti lähteneen työntekijän työkoriviestisiirron heti tiedon saatuaan • Työntekijä salassapitovelvollinen
	• Työntekijä havainnut asiakaskertomusmerkinnän kuittauksen jälkeen kirjauksen menneen väärälle henkilölle • Asiakkaan tietoihin jäi ainoastaan merkintä sähköpostista ja lähettävä taho, ei muuta sisältöä
	• Asiakkaallemme (Hoitotarvikejakelu) on mennyt Resmedilta tarvikepaketti. Paketin mukaan on joutunut toisen asiakkaan tavarasaatelomake, jossa lukee yhteystiedot ja tietysti luetteloitu tarvikkeista. • Asiakas, joka otti paketin vastaan, kertoi tuhoavansa lomakkeen, jottei tietoja jää levitettäväksi. Ilmoitettu myös loukkauksen kohteelle • Tahaton tapahtuma, ulkopuolinen • **Ilmoitettu tsv**

• lääkärin digikonsultaation tekstikenttään on kirjattu turvakieltoasiakkaan osoite-tietoja. • Asiakkaiden osoitetietoja voi päätyä salassapitovelvollisille ammattihenkilöille, jotka eivät osallistu asiakkaan hoitoon > ei lisätoimenpiteitä • Ilmoitettu Apotille virheestä
• Asiakas 1:lle oli tehty Apotti-kirjaus asiakas 2:n kanssa käydystä keskustelusta. Kirjauksessa oli käytetty asiakas 1:n etunimeä ja tekstin loppupuolella oli vain kerran mainittu asiakas 2:n nimi. • Asiakas 1 pyysi poistamaan kirjauksen, joka ei koske häntä > että asiakas 2:een ei tarvitse olla yhteydessä tässä tilanteessa, koska hän ei ole tunnistettavissa näistä kirjauksista.
• Sosiaaliohjaaja teki asiakasperheen vanhemmille ja sosiaaliohjaajille yhteistä keskusteluryhmää WhatsAppiin, ja lisäsi epähuomiossa väärän henkilön ryhmään (entisen asiakkaan). Ryhmän nimenä oli uuden asiakkaan sukunimi, ja lisätyn henkilön puhelinnumero oli näkyvissä hänen ollessaan liitettynä ryhmään. Sovelluksessa ryhmässä toisille näkyy vain etunimi ja puhelinnumero niiden henkilöiden välillä, joilla ei ole keskenään tallennettuina toistensa numeroita/ tietoja puhelimeen. • **Ilmoitettu tsv**
• Yhden yksikön työntekijätiedot olivat hetken aikaa esimiesfoorumin tiedostossa. Mahdollinen tiedoston jako henkilölle, jolla ei ole toimensa kannalta tarvetta ko. tietoihin. • Ei merkittävää haittaa. Tiedot oli poistettu nopeasti ja tiedon oli poistanut toinen esimies (salassapitovelvollisuus)
• Päiväkodin johtaja teki Tutkaan ilmoituksen kaatumisesta työmatkalla. Ilmoitus oli mennyt järjestelmässä ilmoittajan kollegaesimiehelle, joka välitti ilmoituksen oikealle taholle, eli varhaiskasvatuspäällikölle. • Kyseessä järjestelmävirhe; ilmoitettu virheestä oikealle taholle
• Raportti Apotin tietosuojavastaavan vastaanottamista henkilötietojen tietoturva-loukkauksia koskevista ilmoituksista ajalta 01.01-31.01.2022 koskien Vantaan henkilötietoja (3kpl) • Diaarinumerolla A85 ei ole erillistä ilmoitusta, virhe numeroinnissa. • **AP-INC0321131_AP-INC0328024_VAN_040122_A86**: Loppukäyttäjä HUSin yksiköstä HY LAS 5 oli havainnut saaneensa työkoriinsa kirjausten. Korjaus: Apotin sovelluskehityksen ja Vantaan pääkäyttäjien toimesta selvitetty. Viestien uudelleen lähetyksen jälkeen kyseiset virheelliset vahvistusviestit poistuvat HUSin loppukäyttäjän työkorista. • **AP-INC0330549_AP-INC0330828_VAN_140122_A87:** Helsingin kaupungilla työskentelevä loppukäyttäjä oli ajanut Apotti järjestelmästä raporttipohjan havainnut näkevänsä raportilla Vantaan asiakkaiden HETU-tason tietoja liikaa. Tarkasteltu Apotissa asiaa ja havaittu, että raporttiin oli kovakoodattu virheellisesti palvelualueen tiedoksi Vantaa > tilanne korjattu • **AP-INC0333997_AP-INC0334154_VAN_190122_A87:** Samassa yksikössä työskentelevien loppukäyttäjien tunnukset olivat menneet sekaisin ja käyttäjän A käyttäjätunnukseen oli kiinnitetty käyttäjän B henkilötunnus 31.12.2021

yksikön esihenkilön toimesta ja Vantaan pääkäyttäjä oli hyväksynyt muutoksen. Käyttäjä A on käyttänyt Apottia välillä 31.12.2021-17.1.2022 käyttäjätunnuksella, johon oli kiinnitetty käyttäjän B henkilötunnus. 31.12.2021 loppukäyttäjän A alkuperäiseen käyttäjätunnukseen oli kiinnitetty käyttäjän B henkilötunnus, ei muita tietoja. 17.1.2021 käyttäjän A alkuperäiseen käyttäjätunnukseen oli korjattu muutkin käyttäjän B tiedot ja esihenkilö oli luvittanut käyttäjälle A uudet käyttäjätunnukset. > Tilanne korjattu
• Apotti-järjestelmän mukaan asiakkaan lähiverkostoon kuuluvat avomies ja lapsi, ja he asuvat samassa osoitteessa. Tämä tieto näkyy Apotti-tietojärjestelmän etusivulla. Kun asiakas haki täydentävää toimeentulotukea pyykinpesukoneeseen, asiakkaalle lähetetyssä päätöksessä ja maksusitoumuksessa ”päätökseen osallisina” näkyivät asiakas, avomies ja lapsi, kaikilla koko nimi ja henkilötunnus. Päätös ja maksusitoumus lähetettiin asiakkaalle postitse kotiin. Ilmeisesti asiakas ei ollut reagoinut 16.12.2022 lähetettyyn kirjeeseen miten-kään, vaan vastuutyöntekijänä toimiva nuorten sosiaalityön sosiaalityöntekijä huomasi asian 16.2.2022, jolloin ilmoitti asiasta välittömästi täydentävän toimeentulotuen yksikköön. • Ei vaatinut lisätoimenpiteitä
• Asiakkaalle on lähetetty erehdyksessä e-kirjeen liitteenä tämän oman eristämispäätöksen lisäksi toisen asiakkaan, joka alaikäinen, eristämispäätös. Vastaanottaja reagoinut viestiin heti. • Tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneelle henkilön huoltajalle on soitettu ja kerrottu tapahtuneesta. • **Ilmoitettu tsv**
• Työntekijä teki sovitusti kaksi ajanvarausta asiakkaalle. Hän havaitsi, että asiakkaalla ei ole asiakkuutta päihdepalveluissa ja laittoi asiasta viestin asiakkaan omatyöntekijälle, joka ilmoitti, ettei ko. henkilö ole hänen asiakkaansa vaan toinen etunimeltään samanniminen henkilö. Eli ajanvarauksia tehnyt työntekijä oli katsonut nimen väärin ja syöttänyt tämän nimen Apottiin ajanvarauksia tehdessään. • Työntekijät salassapitovelvollisia, ei lisätoimenpiteitä
• Valmennustalo Luxin kuntouttavan työtoiminnan sopimuksen tulostaminen. Tavoitteena tulostaa asiakkaan sopimus turvatulostimeen A. Käytävällä sijaitsevan turvatulostimen A näyttö ilmoittanut, että tulostustöitä ei ole, vaikka tulostinasetukset koneella kunnossa. Tulostettu uudelleen toiseen tulostimeen B onnistuneesti. Noin tuntia myöhemmin henkilökuntaan kuuluva työntekijä löytänyt paperit, ne olivat "itsekseen" omia aikojaan tulostuneet tulostimeen A. • Työntekijät salassapitovelvollisia, ei ilmoitusta tsv
• Tehdessä ryhmäajanvarausta, käyntikirjausta ja päätöstä asiakkaalle ja hänen veljelleen tehtäessä Apotti-tietojärjestelmässä. Kun oli valittu oikean veljen nimi henkilöhausta, valittiin hänen veljensä, joka ei ollutkaan hänen veljensä vaan samanniminen henkilö. Kun piti alkaa kirjata käyntiä, huomattiin että veljellä ei ollutkaan asiakkuutta. Arveltu, että se oli suljettu, koska veljesten asiakkuus oli päättynyt perhesosiaalityössä. Avattu asiakkuus, koska oletettu että se oli

	suljettu. Virhe huomattu osoitteesta kun on oltu lähettämässä kirjettä päätöksestä veljen vanhemmalle. • Ei haittaa, koska ehditty poistaa asiakkuus, kirjaus ja päätös Apotista puolessa tunnissa ennen käynnin kuittausta. • On ilmoitettu puhelimitse tietoturvaloukkauksesta lapsen huoltajalle
	• Vantin sisäisen postin mukana lähtenyt avoimessa kirjekuoressa potilaan hautauslupa (sisältäen nimen, hetun, lääkärin nimen ja yksilöintitunnuksen). Kuori oli toimitettu kaupungintalolle ja sieltä takaisin sairaalalle. • **Ilmoitettu tsv**
	• Apotissa lapsen nimellä tehty päätös taloudellisesta tuesta (sisälsi Lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen etunimen ja henkilötunnuksen) on lähetetty perheen vanhaan osoitteeseen. Asiakas on ilmoittanut sosiaalityöntekijälle, että päätös on toimitettu heille, mutta kirjekuori on ollut avattu. • **Ilmoitettu tsv**
	• Työntekijä teki merkinnän väärälle asiakkaalle. Hän huomasi itse asian heti sen jälkeen, kun oli kuitannut merkinnän. Työntekijä poisti välittömästi merkinnän/ palvelukontaktin. Merkintä ei sisältänyt arkaluonteista/ tunnistetietoja.
	• Palveluohjaaja oli asiakaskäynnillä ja asiakas oli ottanut puheeksi henkilökohtaisen avun kuulemistilaisuuden materiaali oli lähetty siten, että henkilökohtaiset sähköpostiosoitteet olivat näkyvillä. • **Ilmoitettu tsv**
	• Yksityiseen yritykseen lähetetty kirje palautui takaisin, koska siinä virheellinen osoitetieto. Kuoren merkinnöistä saattoi tietää vain paluuosoitteen ja yrityksen, jolle kirje oli alkujaan osoitettu. Samassa paluuosoitteessa toimii ainakin kaksi erillistä Vantaan kaupungin yksikköä. • Kirjeen avasi ”väärän” yksikön työntekijä, kirje ohjattu eteenpäin. Lopuksi posteja käsittelevä henkilö hävitti kirjeen. • Sisäinen tahaton tapahtuma. Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Tietoturvaloukkauksen aiheutti Apotin käyttäjätunnuksesta johtuva tekninen poikkeama. Tietoturvaloukkauksen sisältö on selvitetty kohdassa kuvaus toimenpiteistä aikajärjestyksessä. • Tahaton tapahtuma, viasta ilmoitettu Apotille • Työntekijää koskee vaitiolo ja salassapitovelvollisuus.
	• Aikuissosiaalityön yksikön työntekijä kirjoitti merkinnän väärän asiakkaan kohdalle Apotissa. Asia havaittiin välittömästi, esimiehen sijainen ohjeisti työntekijää tekemään tiketin tapahtuneesta, ja tieto päästiin poistamaan väärästä asiakasmerkinnästä kokonaan n. tunnin sisällä. Asiakkaalla, jonka tietokantaan Apotissa asia kirjautui vahingossa, ei ollut Maisa käytössä, joten ulkopuoliset henkilöt eivät nähneet kirjausta. Asiakkaalle, jonka tiedot kirjattu väärän henkilön tietokantaan ilmoitettu tapahtuneesta puhelimitse
	• Asiakkaalle on lähetetty sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston päätökset vanhaan osoitteeseen joulukuussa ja tammikuussa. Jaostossa käsitellään asiakkaiden oikaisuvaatimuksia viiveellä > osoitteenmuutos näkynyt päätösesityksissä. Lakiyksikköön ei erikseen ilmoitettu asiakkaan osoitteenmuutoksesta (lakiyksiköllä ole pääsyä osoitetietoihin). Tammikuun päätökset ovat

	saapuneet asiakkaalle viiveellä helmikuussa, mutta joulukuun päätöksistä ei ole tietoa. • Ilmoitettu asiakkaalle; **ilmoitettu TSV**
Maaliskuu	• Väärän asiakkaan tiedot ilmoitettu kuntouttavan työtoiminnan alkuhaastattelua varten > väärälle henkilölle avattu Apotti-asiakastietojärjestelmään asiakastapaamiskontakti ja samalla nähty väärän henkilön perustiedot. • Asiakastapaamiskontakti on nyt poistettu. Virheellisen e-tunnisteen laittanut työntekijä myös avannut väärälle henkilölle hakemus/ilmoitus palvelukontaktin. Tämä kontakti poistetaan myös. • Tahaton sisäinen tapahtuma. Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Työtekijä lähetti väärälle palveluntuottajalle selvityspyynnön liittyen asiakkaan antamaan palautteeseen. Selvityspyynnöstä kävi ilmi asiakkaan nimi, että hän saa kotihoidon palvelua, hänen yhden lääkkeensä nimen, sekä yhden fysiologisen mittaustuloksen muutoksen (mutta ei sen suuruutta). Sähköposti lähti palveluntuottajalle salaamattomana > pyydetty poistamaan viesti kokonaisuudessaan • Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Vantaalla työskentelee 2 saman nimistä henkilöä. Viesti lähti väärälle saman nimiselle henkilölle, vähäinen haitta työntekijät salassapitovelvollisia
	• Yksikönjohtaja on tarkistanut yksikön kaapistojen lukituksia ja niissä säilytettäviä asiakirjoja varmistaakseen, että salassapidettävät asiakirjat ovat aina ns. kahden lukon takana. Tässä yhteydessä löytyivät asiakkaita koskevat asiakirjat toimistosta lukitsemattomasta kaapista. • Vantaalaisia on ollut yksi ja muut rekisteröidyt ovat toisen palvelujen järjestäjän asiakkaita > Vantaalaisen asiakkaan henkilötunnus ei ole vaarantunut.
	• Puhelun yhteydessä, jolloin tietoturvaloukkaus tapahtui työntekijälle selvinnyt, että keskustelee äidinäidin äidin, eikä lasten äidin kanssa jolle oli pyrkinyt soittamaan. Käsitelty asiaa: *Lapsiperheiden ja lastensuojelun päivystykseen saapunut ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta* • Ilmoitettu loukkauksen kohteelle; **ilmoitettu TSV**
	• Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan asiakasta koskeva kirje oli ohjattu Postista yksityishenkilön osoitteeseen. Selvästä vastaanottajasta ja osoitteesta (kyseessä yritys) huolimatta Posti oli painanut kuoreen yksityishenkilön osoitteen. Postikuoressa on lähettäjän osoite asianmukaisesti, joten on epäselvää, miksi Posti on lisännyt/vaihtanut kuoreen yksityishenkilön osoitteen, eikä ole palauttanut kuorta lähettäjälle. Yksityishenkilö oli avannut kuoren ja lukenut sisällön tarkastamatta alkuperäistä vastaanottajan nimeä ja osoitetta, sillä kuoressa oli ollut hänen osoitteensa painettuna isolla • **Ilmoitettu tsv**
	• Facebook-ryhmässä kirjoitus, jossa henkilö kertoo saaneensa lääkärin lausunnon mukana toisen potilaan reseptin. • Ei saatu lisätietoja / näyttöä /faktoja asiasta
	• Asiakas saanut mahdollisesti kuvattua videopuhelunsa aikana toisten laitoksen asiakkaiden tietoja toimistossa sekä yhtä asiakashuonetta. Asiakas mennyt estelyistä/kielloista huolimatta asiakashuoneeseen ja sen jälkeen toimistoon,

	jonne asiakkailla ei ole pääsyä, jossa ko. tiedot olivat, eikä hän poistunut kehotuksista huolimatta ja lopulta hänet on siirretty toimistosta pois • Tahallinen tapahtuma • **Ilmoitettu tsv**
	• Kirjattu ja kuitattu työntekijän A työpäivää, kirjaus olikin mennyt väärälle työntekijälle B jossa mainittiin työntekijä A nimi
	• Lääkäri kirjannut väärän asiakkaan tietoihin toisen asiakkaan tietoja; lääkärin arvio hoidontarpeesta. Asiakkaat olleet samannimisiä • **Ilmoitettu tsv** ja tietoturvaloukkauksen kohteelle
Huhtikuu	• Kaksi potilasta, joilla oli samankaltainen etunimi oli varattuna peräkkäisille ajoille hammashoitolaan. 1.potilas ei saapunut vastaanotolle ja toinen saapui. Purennan tutkimus kirjattiin väärän potilaan tietoihin ja väärä potilas merkittiin jättäneen tulematta > ei tunnistettavissa kirjatuista tiedoista • Ilmoitettu tietoturvaloukkauksen kohteille
	• Työntekijä tapasi kaksi asiakasta. Hän tapasi asiakkaat jalkautuneena poliklinikan ulkopuolelle, joten kirjaaminen jäi tehtäväksi seuraavana päivänä toimistolla. Muiden työkiireiden takia kirjaaminen vielä 2-3 päivää myöhemmälle. Heti kirjattuaan hän huomasi kirjanneensa tapaamisen tiedot väärälle • Tiedoista ei tunnistettavissa henkilöä
	• Työntekijä oli kertonut potilaan asioita ulkopuoliselle henkilölle ilman potilaan lupaa ja tietämättä • **Ilmoitettu tsv**
	• Työntekijä unohti työrepun asiakkaan luokse. Repussa oli mm. työpaikan tietokone sekä paperikalenteri, joka sisälsi kotipalvelun asiakkaiden osoitetietoja. • Unohtunut työreppu sisältöineen noudettiin takaisin • **Ilmoitettu tsv**
	• Vantaan edustaja lähetti vahingossa yksikköön sähköpostilla tyhjän excel-pohjan sijaan excel-taulukon, jossa oli toisen yksikön tietoja -> vastaanottaja salassapitovelvollinen
	• Toisen potilaan valokuvat laitettiin väärän potilaan tietoihin Apottiin. Valokuvat selästä, joten potilasta ei voi tunnistaa. Apottiin = valokuvissa ei ollut esillä potilaan henkilötietoja, eikä kuvien perusteella voi potilasta tunnistaa. • Tiedot poistettu ja siirretty oikeaan
	• kuntoutuskeskuksen osasto työntekijä on kirjannut vuoroyhteenvedon väärälle asiakkaalle. • Kirjaus ei sisältänyt varsinaisia henkilötietoja
	• Käyty Apotti-järjestelmässä väärän potilaan tiedoissa. Samalla puhelinnumerolla ja sukunimellä ollut useampi potilas järjestelmässä ja valittu epähuomiossa väärä potilas. • Mitään tietoihin ei kirjattu / työntekijöillä salassapitovelvollisuus
	• kuvaus Uudessa HUSAsvia HR-järjestelmässä virkamääräystä tehdessä pitää syöttää sijaistettavan nimi ja tässä kohdin hakukenttä näyttää liikaa tietoja henkilötunnuksia ilman että henkilöt olisivat omia alaisia tai edes omasta organisaatiosta. (nimi, hetu)

	• Työntekijällä näkyi Apotissa Katriinan sairaalan neurologisen osaston asiakkaat koontinäytössä, koska aiemman harjoittelujakson takia koontinäyttönäkymäksi oli jäänyt tuo, vaikka työntekijä oli jo siirtynyt Vantaan kaupungin palvelukseen.
	• Sosiaalihuollon avopalveluyksikössä työskentelevä ammattilainen oli huomannut Työkoriin järjestelmän lähettämän automaattiviestin yhteydessä, että kansalaisen tietopalkissa näkyy tieto, joka ei ole nähtävissä muualla sosiaalihuollon rekisterissä • Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Vantaan loppukäyttäjä havainnut työkorissaan virheellisesti lähetetyn digi-konsultaation hänelle vieraalta Vantaan ammattihenkilöltä > tehty Apotille palvelupyyntö virheellisen työkoriviestin poistosta.
	• Työntekijän nimellä tuli toimipisteeseen kirje, jolloin työntekijä pyysi kollegaansa vilkaisemaan, liittyykö tämä kirje heidän yhteiseen tapaukseensa. Tällöin havaittu nopeasti, ettei kirje ole työntekijälle osoitettu, vaan hänen siskolleen jolla on sama sukunimi ja eri tehtävissä Vantaalla. Kirjeessä luki selkeästi työntekijän etunimi ja sukunimi, sekä työpaikan osoite. • Työntekijät salassapitovelvollisia
Toukokuu	• Laskutettu asiakkaan hoidosta vaikka ei ole pitänyt; laskun mukana tulee toimittaa hoitokertomuksen tiedot ao. käynniltä. Niinpä laskutukseen on mennyt tiedot myös lapsen hoidosta turhaan • Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Yksikön esimies huomasi oman sähköpostitse lähetetyn työaikaraporttinsa sisältävän myös muiden työntekijöiden huhtikuun työaikaraportit ja ilmoitti asiasta työaikaraportit lähettäneelle työntekijälle. • Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Palvelukontakti väärän henkilön tietoihin, tietoja ei ollut tallennettu nähtäville • Työntekijä salassapitovelvollinen
	• Omaishoitaja saanut HUS Asvialta kotiin ikkunallisessa kirjekuoressa ns. palkkakuitin. Ikkunallisessa kirjekuoressa näkyi Omaishoitaja + nimi. Kirje mennyt ensin väärään postilaatikkoon, kirjettä ei kuitenkaan avattu > naapuri oli saanut tietää, että puoliso toimii asiakkaan omaishoitajana. • Ulkopuolinen tahaton tapahtuma • **Ilmoitettu tsv**
	• Työntekijä huomasi lähettäneensä sähköpostin väärälle henkilölle • ulkopuolinen henkilö oli saanut tietoonsa alkuperäisen sähköpostin lähettäneen äidin nimen ja sähköpostiosoitteen • **Ilmoitettu tsv**
	• Lähihoitaja sai kotikäynnillä tiedon kotihoidon asiakkaalta, että toisen asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma oli hänellä allekirjoitettavana. Asiakas oli allekirjoittanut 2 kpl toisen (saman asiakkaan) asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmia. • Kohteelle ilmoitettu • **tsv**
	• Asiakkaalta/käyttäjältä tullut Maisa-viestillä tieto siitä, että hänen Maisa-sovellukseensa on tullut toisen henkilön sosiaalihuollon käyntiyhteenveto/-raportti • Apottiin tehty häiriötiketti

	• Neuvolasta on tehty maksusitoumus ja se on lähtenyt väärään paikkaan. Maksusitoumuksessa on ollut lapsen etu- ja sukunimi sekä henkilötunnus, ostettava palvelu • Sitoumuksen saanut myös salassapitovelvollinen > pyydetty poistamaan tiedot
	• Kirjauduttu Apottiin huomattu että on tullut työkoriin Maisa-viestejä asiakkaista, jotka eivät kuulu kyseiselle työntekijälle
	• Työntekijä on ollut aikaisemmin Vantaan terveyspalveluissa, mutta Apottiin jäänyt työkoriin potilaita koskevia viestejä • Apotille tehty tiketti
	• työntekijä lähettänyt selvityksen asiakkaansa työhistoriasta hänen äidilleen salattuna sähköpostiviestinä ilman, että on ilmoittanut siitä asiakkaalle tai pyytänyt siihen erikseen lupaa • **Ilmoitettu tsv**
	• Menty epähuomiossa asiakkaan tietojen sijaan asiakkaan työntekijän tietoihin Apotissa
	• Fysioterapeuttiopiskelijoiden tulee ohjata kirjaukset hyväksyttäväksi toiselle fysioterapeutille. Fysioterapeuttiopiskelija oli valinnut osaston fysioterapeutin hyväksyjäksi, mutta jostain syystä kirjaus ohjautui aiemmalle ohjaajalle. • Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan vahtimestari ilmoitti yksikköön A, että toimintayksikön B pihalta oli löytynyt paperisia, salassa pidettäviä asiakirjoja sosiaali- ja terveydenhuollon yksikön A asiakkaasta. • Asiakkaalle ilmoitettu; oli tietoinen kadonneista asiakirjoista • Ulkopuolinen (as. itse), tahaton tapahtuma
Kesäkuu	• Työntekijä on epähuomiossa lisännyt yhden x kunnan asiakkaan tiedot y kunnan laskulle. Y kunta käsitteli laskun ja alkoi kirjata ostopalvelutoimenpiteitä asiakaskohtaisesti, jolloin huomattiin, ettei yksi asiakas olekaan x kuntalainen. • Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Huomattiin, että kaksi henkilöä asuu samassa osoitteessa, samalla suku-nimellä. Havaittu, että menty väärän henkilön tietoihin, kun palvelukontakti avattu. Suljettu heti. • Työntekijä salassapitovelvollinen
	• Lomake on kuitenkin mennyt yksikköön, jonne se on tarkoitettu, vaikkakin väärään sähköpostiin
	• Apotissa on reititetty vahingossa asiakkaan kirjaus väärälle työntekijälle. Apotissa on kaksi samannimistä henkilöä, jotka molemmat työskentelevät HUS:lla, eikä heillä näy tarkennuksena työpaikkoja, joten reititys on mennyt väärälle henkilölle.
	• Fysioterapeutilta tippui potilaslista, missä näkynyt osaston potilaiden nimet, mahdolliset DNR päätökset sekä tilastointeja. • Potilaslistan löysi kaupungin työntekijä, jolla on salassapitovelvollisuus
	• Kansalainen oli kirjautunut ensimmäistä kertaa Apotin Maisa -asiakasportaaliin ja havainnut näkevänsä toisen henkilön tietoja. Kansalainen ei tuntenut henkilöä, jonka tietoihin hänellä oli näkyvyys. Apotin pääkäyttäjä tehnyt asiasta Apotille häiriöilmoituksen

• **Ilmoitettu tsv**
• Työntekijä on yrittänyt tarkistaa yhden asiakkaan tietoa, on auennut väärän asiakkaan palvelukontakti valinta –ikkuna
• Kiireessä lähetetty sähköpostiviesti noin 60 henkilölle, joka sisälsi yhden henkilön henkilötietoja • Tahaton, kaupungin sisäinen • **Ilmoitettu tsv** ja kohteelle
• Hus loppukäyttäjä havainnut työkorissaan virheellisiä labravastauksia potilaalta, johon hänellä ei ole hoitosuhdetta. Tehty häiriötiketti
• Asiakastapaamisella tabletille oli jäänyt sellainen näkymä, jossa näkyi osittain muita asiakaslistoja. Listalla näkyi muutaman nimi. Työntekijä huomasi tilanteen ja korjasi sen. Asiakas sanoi ettei ollut huomannut kyseistä asiaa • Ulkopuolinen, tahaton tapahtuma
• Palveluntuottaja on kysynyt lapsen maksusitoumuksesta, on luettu ja havaittu, että maksusitoumus on tehty ja lähetetty väärälle palveluntuottajalle. Dokumentti poistettu väärästä osoitteesta
• Omaishoitajan mukaan ikkunallisesta kirjekuoresta voi näkyä omaishoitajan henkilöturvatunnus (ohutta paperia) • **Ilmoitettu tsv**
• Yksittäinen Helsingin sosiaalihuollon käyttäjä raportoi ongelmasta torstaina HUS:n tikettijärjestelmään, josta HUS:n asiantuntija otti asian selvitettäväksi ja välitti työpyynnön > tilanne korjattu • **Ilmoitettu tsv**
• Päivystystilanteessa työntekijät kirjasivat päivystämänsä asiakkaan tietoja Apotti-järjestelmään ja alkoivat kuitata kirjaamaansa tekstiä. Kuittauksen jälkeen Apotti ehdotti, että ”siirry seuraavaan” ja tarjosi tuntemattoman henkilön tietoja. • kirjausta ei kuitenkaan jäänyt tuntemattoman asiakkaan tietoihin, eikä tietoja katseltu • Sisäinen tahaton tapahtuma; järjestelmävirhe
• Työntekijä avannut hänelle lähetetyn työaikaraportin ja huomannut sen sisältävän lisäksi toisen työntekijän työaikaraportin.
• Asiakkaalle lähtenyt virheellisesti viesti varatusta ajasta; ei sisältänyt henkilö-tietoja
• Häiriöilmoituksen selvittelyissä on löydetty järjestelmästä kieltopotilaita, joilla on palvelukontakteja väärän palvelualueen potilastietueella
• Käytettäessä Apottia ja katsoessa avoimia palvelukontakteja havaittu puhelu, joka jäänyt avoimeksi netin pätkiessä kyseisenä päivänä puheluja kirjatessa samannimiselle asiakkaalle. Havaittu, että kuuluu toisen työntekijän asiakas-listoille • Puhelukontakti on ehtinyt kirjautua henkilölle, mutta ilman tekstiä koska palvelukontakti oli avoimessa tilassa
• Arviointitiimin tulevan asiakkaan mediatiedostoissa väärän potilaan kasvoista kuvia 3kpl • Tahaton, ulkopuolinen tapahtuma

	• Avattu virheellisesti työntekijän tiedot Apotissa asiakkaan sijasta, inhimillinen erehdys
	• Käyty tarkistamassa asiakkaan ruokakunnan Apotista > Listauksesta näkee kaikkien (jotka sijoitettu samalle osastolle) asiakkaiden koko asiakkaan nimi, ikä ja puhelinnumero • Kyseessä järjestelmävirhe
	• Hoitaja oli tekemässä potilaalle ajanvarausta Apottiin. Hoitaja kysyi potilaalta, onko tämä siirtänyt kirjansa toiseen kuntaa. Potilas totesi, että hoitaja on varmaankin väärän henkilön tiedossa. Näin hoitaja huomasi olevansa väärän henkilön tiedoissa.
	• kuntalainen ilmoitti palautteena Oma Vantaa -palautepalvelujärjestelmän kautta tapahtumasta • Saapunut huijausviesti Maisa-palvelun tunnusten vaihtoon liittyen • Ulkopuolinen tahallinen
	• Työntekijä lähetti sähköpostitse väärälle henkilölle asiakastietoa sisältävän asiakirjan. Vastaanottava henkilö työskentelee tukihenkilönä säätiössä, joka tuottaa palveluita ja tukea niitä tarvitseville henkiköille ja väärä sähköposti meni tämän henkilön työsähköpostiin. • Henkilö on salassapitovelvollinen.
	• Fysioterapeutti tulostanut potilastietojärjestelmästä listan osaston potilaista > tulostettu lista kadonnut.
Heinäkuu	• Palveluntuottajalta on tullut lasku asiakkaan palveluntuottamisesta. Avattu vahingossa väärän henkilön tiedot Apotista päätöksen tarkastelua varten.
	• Viikonlopun korvaushoidon lääkkeenjaossa työntekijä yrittänyt poistaa asiakkaalta virheellistä ajanvarausta. Tehnyt haun asiakkaan nimellä. Valinnut väärän asiakkaan tiedot. Havaittuaan asian työntekijä teki Apottiin merkinnän väärän henkilön tietojen avaamisesta.
	• Rutiininomaisen Apotin raporttiajon kautta huomattu, että raportille muodostuu laajemmin tietoja kuin pitäisi
	• kutsui asiakkaan sopimuksen allekirjoitukseen nimellä, mutta väärä asiakas lähti mukaan ja allekirjoitti toisen henkilön sopimuksen. Asia huomattiin heti ja väärin allekirjoitettu sopimus poistettiin Apotin järjestelmästä • **Ilmoitettu tsv**
	• Potilas oli hoidettavana terveysaseman asemakonsulttina toimivalla lääkärillä, kun kesken vastaanoton lääkäriä konsultoitiin toisesta potilaasta, jota lääkäri kävi katsomassa hoitajan huoneessa. Lääkäri ei huomannut vastaanotto-huoneeseen palatessaan, että auki olivatkin konsultoidun potilaan eivätkä alkuperäisen potilaan tiedot, jolloin tiedot tulivat väärän potilaan tietoihin. Lääkäri oli väärän henkilön dokumentit. Lääkäri oli saanut tiedon tapahtuneesta saman tien, poistanut kirjaukset väärältä potilaalta ja siirtänyt ne oikean potilaan tietoihin. • Molempiin potilaisiin oltiin puhelimitse yhteydessä samana päivänä liittyen tietoturvarikkeeseen • **Ilmoitettu tsv**

	• Työntekijä kävi asiakastapaamisella asiakasperheen äidin kanssa tabletiltaan läpi asiakastietojärjestelmästä kuukausitiivistelmää. Tabletille oli jäänyt sellainen näkymä, jossa ruudun sivuosassa näkyy osittainen lista kyseisen työntekijän asiakkuuksista. Listalla näkyi asiakkaiden nimiä. • Työntekijä huomasi tilanteen muutaman minuutin kuluttua ja kävi keskustelun kyseisen asiakkaan kanssa pahoitellen tapahtunutta. Asiakas sanoi olleensa niin keskittynyt lukemaansa, koska siinä oli häntä pohdituttavia asioita, ettei ollut nimiin huomiota kiinnittänyt • **Ilmoitettu tsv**
	• Kirjattu Apottiin väärälle henkilölle toisen henkilön tietoja • Ilmoitus ei koskaan päätynyt asiakkaan/ulkopuolisen nähtäville • Poistettiin välittömästi
	• Työntekijä vahingossa avannut väärän henkilön tiedot > suljettu välittömästi asian huomattua, ei tehty kirjauksia
	• sairaanhoitaja oli jättänyt potilaskansioita potilaan kotiin, poistuttuaan kohteesta. Hoitaja ei päässyt niitä noutamaan, oven lukituksen vuoksi. Potilas huonokuntoinen eikä päässyt ovea avaamaan. • **Ilmoitettu tsv**
	• Työntekijä huomasi lähettäneensä asiakkaasta toisen kaupungin palveluihin sähköpostia liitteineen salaamattomana
	• Kaupungin Intrassa eräällä sivulla on linkki exceliin. Tässä linkistä aukeaa lomake, jossa on kaupungin työntekijän tietoja • Lomake muutettu sellaiseksi ettei siihen voi vahingossa lisätä tietoja
Elokuu	• Asiakkaan 1 tietoihin on kirjoitettu Maisa-viestin sisältö, jossa kerrotaan ilmoittajan sekä asiakkaan 2 henkilökohtaisia tietoja. Ilmoitettu asiakkaalle • **Ilmoitettu TSV**
	• Sähköpostiosoite kirjattu väärin allekirjoituspalveluun, jolloin tieto työsopimuksen allekirjoittamisesta mennyt väärälle henkilölle. Väärä henkilö teki ilmoituksen. • **Ilmoitettu TSV**
	• Työntekijä tulosti potilaslistaa (x2) ja ne tulostuivat väärälle tulostimelle. Tarkistaessa tämä huomattiin. Vastaanottavasta yksiköstä oltiin yhteydessä työntekijään ja sieltä hävitettiin potilaslistat. Ohjautuneet salassapitovelvollisille henkilöille.
	• Lähetetty asiakkaan palautteen perusteella selvityspyyntö yksikköön, jossa on ollut yksityisyyden suojaan liittyvää tietoa. Pian lähetyksen jälkeen havaittu, että sähköposti lähti salaamattomana. Asiakasta tavoiteltu asiasta.
	• Asiakkaasta (alle 65v.) tullut huoli-ilmoitus iäkkäiden palveluihin soittona. Huoli-ilmoitus kuului työikäisten palveluihin. Soittoa oltu kirjaamassa puhelun jälkeen > kirjaus keskeytetty ja poistettu asiakkaan tiedoista. • Tahaton, työntekijällä salassapitovelvollisuus
	• Apotti-muistiinpano kirjattu epähuomiossa väärälle henkilölle. Muistiinpanoista ei ole suoraan mahdollista tunnistaa ketä ne koskee.

• Asiakastapaamisella työntekijä kirjautui Apotin ajanvarausnäkymään ja huomasi heti avanneensa samannimisen, mutta väärän henkilön tiedot, koska siellä ei ollut ajanvarauksia. • Tahaton tapahtuma, työntekijällä salassapitovelvollisuus
• Vainajan hautauslupa lähetetty terveysasemalta vakuutusyhtiöön
• Potilaalle oli annettu ns. lainalukulaite Diabetesyksiköstä käyttöön ja kun hän palautti laitteen, niin tietoja purettaessa tiedot yhdistyivätkin k.o laitetta aiemmin käyttäneelle asiakkaalle / hänen käytössä olevalle tilille. • Hoitaja huomasi asian heti tietoja purkaessaan, ja peruutti potilaan luomisen LibreView palveluun • Ei sisältänyt henkilötietoja
• Työntekijä huomasi laskulta katsoneensa asiakkaan nimen sijaan terapeutin nimen mukaan tietoja asiakas- ja potilastietojärjestelmässä.
• asiakkaan tapaamisen kirjaus, joka epähuomiossa laadittu toisen asiakkaan Apottiin • Asia korjattu välittömästi
• Henkilö soitti yksikön esimiehelle ja kertoi havainneensa omissa Maisa-tiedoissaan, että siellä näkyy virheellisesti tieto puhelusta • Merkintä sovittu poistettavaksi
• sosiaalityöntekijälle oli tullut postia sisäpostissa väärään osoitteeseen
• Jotkut loppukäyttäjät huomasivat, että potilaiden reseptitiedot eivät resepti-keskuksessa vastanneet määrättyä lääkettä • Yhtäkään tunnistetuista virheellisistä reseptin uudistamispyynnöistä ei ole hyväksytty.
• HUS:n luovutuskiellon tehneiden potilaiden palvelutapahtumien potilastietoja tallentunut Vantaan perusterveydenhuollon potilasrekisteriin ja päinvastoin Vantaan kieltopotilaiden ne palvelukontaktit, jotka olisi pitänyt tallentaa Vantaan rekisteriin, menivät sen sijaan toiselle palvelualueelle. Toisin sanoen jälkimmäisten osalta palvelukontaktien rekisterinpitäjä on Vantaa, mutta palvelukontaktit eivät ole näkyvissä Vantaan rekisterissä Apotti-järjestelmää käytettäessä. • Tietoturvaloukkauksen kohteelle ilmoitetaan • **Ilmoitettu tsv**
• Toinen työntekijä kertoi yhden työntekijän katselleen omia ja perheenjäsenten tietoja Apotissa • Sisäinen tahallinen tapahtuma • **Ilmoitettu tsv**
• Tehty erehdyksessä kirjaus väärälle henkilölle • Henkilö ei tunnistettavissa tiedoista
• Vainajan hautauslupa lähetetty terveysasemalta vakuutusyhtiöön
• Asiakas oli vastaanotolla käyttäytynyt ammattilaisen kokemuksen mukaan aggressiivisesti. Asiakas ohjattiin jatkotutkimuksiin. Ammattilainen konsultoi esimiestään, joka oli ohjannut ammattilaista pyytämään vartijat paikalle asiakkaan palatessa vastaanotolle. Esimies oli ohjeistuksellaan tarkoittanut vartijoiden kutsumista vastaanottohuoneen läheisyyteen. Asiakkaan palattua

	vastaanotolle, ammattilainen oli kutsunut vartijat paikalle vastaanotto-huoneeseen. Asiakas oli reagoinut tähän, mutta sallinut vartijoiden olevan paikalla, kun hänen terveystietojaan käsiteltiin. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden asiakkaan terveystiedot.
	• työntekijä havaitsi vieraan palvelukontaktin oman asiakkaansa tiedoissa Apotti-järjestelmässä hoitaessaan asiakkaan asioita
	• Työtekijä teki väärän asiakkaan tietoihin toista henkilöä koskevan päätöksen. • tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneen henkilön tiedot eivät koskaan päätyneet väärän henkilön nähtäväksi
	• eduvantaa-tiliin oli linkitetty täysin eri henkilö ja siellä oli eri henkilön henkilö-tunnukset ym. Ilmeisesti tästä syystä salasana lähetetty väärälle esihenkilölle
Syyskuu	• Asiakkaan tiedoissa, kuntakokeilun järjestelmässä näkyy valtuutetun Vantaan kaupungin toimihenkilön henkilötietoja • **Ilmoitettu tsv**
	• Vantaalle on saapunut väärä lasku, jonka piti kuulua Helsingin kaupungille
	• työntekijä mennyt Vantaan apottitunnuksilla kirjautuneena toisiin organisaa-tioihin • **Ilmoitettu tsv** • Sisäinen tahallinen
	• Työsopimuksen sähköinen allekirjoituslinkki lähetetty vahingossa väärään osoitteeseen • **Ilmoitettu tsv**
	• Asiakkaan puoltolausunto joka sisältää kaikki henkilötiedot meni väärään sähköpostiosoitteeseen • **Ilmoitettu tsv**
	• Rekisteröity pyytänyt Helsingin tietopyynnöistä lokitietojaan. Lokitiedoista käynyt ilmi, että kaupungista toiseen siirtynyt työntekijä olisi katsellut vantaa-laisen rekisteröidyn tietoja • merkinnät liittyvät virheklikkauksiin, kun työntekijä on poistanut vanhoja Vantaalla saatuja viestejä
	• asiakkuuteen liittyviä asiakirjoja sisältänyt kansio ilmestynyt psykologin työpöydälle. Normaalisti tällaiset asiakirjat lukittujen ovien takana/kaapistossa
	• Työvalmentaja tarkasti yhdessä kuntakokeilun asiakkaan kanssa kuntakokeilun ”oma asiointi” palvelusta asiakkaan tiedot, missä näkyi työvalmentajien (kahden eri henkilön) koko sosiaaliturvatunnukset • **Ilmoitettu tsv**
	• Luovutettu väärälle henkilölle tuloste joka sisälsi henkilötietoja • **Ilmoitettu tsv**
	• Avattu vahingossa väärän henkilön tiedot > Työntekijä loi palvelukontaktiin Virhe -palvelukontaktin
	• Tietojen arkistoinnin yhteydessä on arkistoitunut asiakkaan nimiin asiakirjoja, jotka ovat asiakkaan tiedot, mutta eri sopimussisällöt • Muulla kuin rekisterinpitäjällä ei ole pääsyä vanhoihin sosiaalihuollon asiakas-tietoihin

	• Työntekijä on ajanvaraustilanteen jälkeen lähettänyt asiakkaalle ajanvaraus-kirjeen, jossa on ollut kahden ulkopuolisen henkilön tietoja • Kirje toimitettu avaamattomana ajan varanneelle asiakkaalle
	• Järjestelmään asiakkaalle määriteltiin väärä palveluntuottaja, jolloin asiakkaan nimi näkyi palveluntuottajalle ”asiakkaat”- listauksessa • Tiedot ovat näkyneet salassapitovelvollisuuden piirissä oleville henkilöille
	• Avattu vahingossa väärän henkilön tiedot Apotista
	• Yksikön työntekijöiden sosiaaliturvatunnukset lähetettiin yhdelle työntekijälle. • Pyydetty hävittämään tiedosto
	• Asiakasasioista on keskusteltu tilanteessa, jotka liittyneet turvallisuuteen yhteisöissämme, vanhoista asiakkaista juteltu
	• Täytetty Excel, jossa yhden ihmisen henkilötietoja, lähtenyt liian suurella jakelulla työntekijöille
	• Astan kautta käsittelypyyntö ohjattu väärälle työntekijälle
	• työntekijä lähettänyt viestiketjun palveluyksikön johtajalle pyytäen eräiden asiakkaiden tilinnumeroita. Viesti edelleen lähetetty pyyntö asiakkaiden omaisille, jotka ovat myös asiakkaiden edunvalvojia. Asiakkaiden omaiset olivat lähettäneet vastauksen; asiakkaiden tilinumerot. • Huomattu että koko viestiketjun alussa on myös yhden toisen asiakkaan henkilötietoja • **Ilmoitettu tsv**
	• yksikön esihenkilö löysi dosetin (sis henkilötietoja) tiloista, jotka ovat olleet kuukausia tyhjillään asukkaista ja tiloissa on tehty remonttia > tietojen mukaan kukaan muu ei ole dosettia nähnyt
	• Havaittu asiakkaan työnhakutiedoista, että työvalmentajan koko henkilötunnus on kirjattu näkyviin asiakkaalle • **tsv**
	• Toista lasta koskeva puhelu on kirjattu virheellisesti toisen lapsen tietoihin Apottiin. Asiakkaan huoltaja huomasi oman lapsen asiakirjoissa vierasta lasta koskevan kirjauksen ja otti yhteyttä lapsensa asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään. • Kohteena ollut henkilötieto: lastensuojeluilmoituksen käsittelyyn liittyvä puhelu. Kirjauksessa mainitaan lapsi etunimeltä. Kirjauksessa ei ole mitään yksityiskohtaista tai arkaluontoista tietoa toisesta lapsesta tai hänen perheestään. Kirjauksesta ei voi päätellä, ketä lasta/perhettä kirjaus koskee.
Lokakuu	• Vantaan diabetesyksikön hoitaja teki digikonsultaation potilaan asioista ja hoidosta diabeteslääkärille. Lääkäri vastasi digikonsultaatioon, jolloin vastaus oli mennyt myös saman nimiselle hoitajalle Hus Korvaklinikalle. Hus puolen hoitaja sai siis tietoonsa potilaan nimen ja henkilötiedot sekä terveystietoja. Hus Korvaklinikan hoitaja ilmoitti Vantaan diabeteslääkärille että oli saanut viesti ja se ei kuulu hänelle. Myös oikea hoitaja oli saanut vastauksen esittämäänsä kysymykseen eikä ollut huomannut, että vastauksen saajia oli ollut kaksi. • Yhden potilaan henkilötiedot, hetu ja terveystiedot. • Tahaton; salassapitovelvollisuus.

	• Apotti selvitti: on olemassa toinen saman niminen hoitaja Hus puolella, ja esimies oli vahingossa laittanut hänelle Vantaan työpisteen aktiiviseksi. Asiaa aloitettiin heti korjata ja väärän hoitajan työpiste passivoitiin Vantaan puolella.
	• Asiakkaan saama päätös lähetetty virheelliseen sähköpostiosoitteeseen. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden henkilön hetu, nimi, ikä, terveystieto ja sisältö asiakkaalle myönnetystä päätöksestä. • Tahaton tapahtuma, huolimattomuusvirhe. • **Ilmoitettu tsv.**
	• Potilastietoja sisältäviä tulosteita tulostui toisen toimialan palveluyksikön verkkotulostimeen. Osaston lääkehuoneen tietokoneesta löytyi asennettuna toisen toimialan tulostin, mikä mahdollisti virheellisen valinnan tulostamiselle. Tulostinvalikosta ei näy verkkotulostimen sijaintia, joten on ollut mahdotonta tietää minne tuloste menee. • Kohteena ollut henkilötieto: Potilaan nimi, ikä, sukupuoli, diagnoosi, vuodepaikka. Useamman kuukauden ajalta 2- 5 erillistä tapausta.
	• Lähetetty palveluntuottajalle huoli-ilmoitukseen liittyvä tietopyyntö, jossa oli asiakkaiden nimiä • Salassapitovelvollisia
	• Työvalmentaja oli katsomassa sähköpostin kautta toisen työvalmentajan työpuhelinnumeroa ja huomasi näkyviin tulevan kolmannen työvalmentajan (joka tällä hetkellä työvapaalla) henkilökohtainen puhelinnumeron tulevan esiin. Toinen työvalmentaja on tämän kolmannen työvalmentajan työvapaan sijainen. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden työntekijän henkilökohtainen puhelinnumero.
	• Potilaan poliklinikalta saamassa lääkeannoksen kuoressa oli toisen potilaan nimitarra. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden henkilön nimi ja hetu. • Tahaton tapahtuma. Hoitaja, joka oli annostellut lääkkeen, oli vahingossa laittanut väärän tarran. Toinen hoitaja, joka oli antanut lääkekuoren potilaalle, oli tarkistanut vain, että kuoressa oli oikea lääkeannos, mutta ei kuoressa ollutta nimeä. • **Ilmoitettu tsv**.
	• Rekisteröity pyytänyt Helsingin tietopyynnöistä lokitietojaan. Lokitiedoista käynyt ilmi, että Vantaan kaupungilta Helsingin Kontulan kotihoitoon siirtynyt työntekijä vantaalaisen rekisteröidyn tietoja 12.4.2022 ja 29.4.2022. Lokitietojen katselun selitteenä on "Työkoriviesti katsottu". • Selvityksen mukaan kyseessä ovat rekisteröidyn ja työntekijän välillä Maisassa käydyt viestit, kun työntekijä vielä työskenteli Vantaan kaupungilla. Kun työntekijä on siirtynyt Vantaalta Helsingin kaupungin palvelukseen, vanhat Vantaan työkoriviestit eivät poistuneet vaan säilyivät työntekijän Apotti-työkorissa. Saadun selvityksen mukaan lokitiedoissa 12.4.2022 ja 29.4.2022 työkoreihin liittyvät merkinnät liittyvät virheklikkauksiin, kun työntekijä on poistanut vanhoja Vantaalla saatuja viestejä. Saadun selvityksen mukaan vanhat viestit on poistettu työntekijän työkorista kevään 2022 aikana.
	• Asiakastapaamisella työvalmentaja on hoitanut asiakkaan kanssa työllisyyteen liittyviä asioita TE-toimiston Oma Asiointi palvelussa asiakkaan luvalla. Tässä

	yhteydessä on ilmennyt, että työvalmentajan nimi ja henkilötunnus on asiakkaan nähtävillä TE-toimiston Oma-Asiointi palvelussa. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden työvalmentajan nimi, syntymäaika ja henkilötunnus. • **Ilmoitettu tsv**.
	• Työntekijällä oli varattuna tapaaminen asiakkaan kanssa, jolla asiakkuus myös toisessa sote-yksikössä. Työntekijä katsoi kyseisen yksikön asiakaskertomusmerkintää valmistautuessaan asiakastapaamiseen. Asiakas oli työntekijälle aiemmin kertonut tämän toisen yksikön asiakkuudestaan. Asiakkaan antamaa suostumusta ei ollut pyydetty. • Kohteena ollut henkilötieto: Toisessa yksikössä tehtyä asiakaskirjamerkintä.
	• Toiminnanohjaaja toimittanut Kuntakokeiluun valtakirjan asiakkaan työllistymiseen liittyvien asioiden hoitamista varten. Kuntakokeilun virkailija kirjannut toiminnanohjaajan henkilötunnuksen asiakkaan tietoihin. Hetu on näkyvissä asiakkaan tiedoissa TE-palveluiden oma-asioinnissa, kun valitaan tuloste, jossa kaikki asiakasta koskevat tiedot näkyvät. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden toiminnanohjaajan nimi ja henkilötunnus. • **Ilmoitettu tsv**.
	• Työntekijä laatinut täydentävään toimeentulotukeen etuuskäsittelyohjeen eri henkilölle kuin oli tarkoitus. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden asiakkaan perustiedot ja täydentävän toimeentulotuen tiedot.
	• Työntekijä on mennyt vahingossa samannimisen asiakkaan tietoinen. Apotissa yritetty kirjata soitto, jolloin valittu väärä asiakas. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden asiakkaan perustiedot Apotin profiilista, ei menty muihin tietoihin.
	• Nuorelle lähetetty puhelimitse viestillä kuva toisen nuoren kotiharjoittelusuunnitelmasta. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden alaikäisen asiakkaan koko nimi ja kuvaus kotiharjoittelun sisällöstä sekä sille asetetuista tavoitteista. • **Ilmoitettu tsv.**
	• Työntekijä meni väärän henkilön asiakastietoihin. Asiakkailla oli sama nimi. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden asiakkaan perustiedot Apotin profiilissa.
	• Työntekijä käveli porraskäytävässä ja huomasi tasanteella potilastarran, mikä oli kiinni ”veripussin” letkun palasessa. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden potilaan nimi ja hetu.
	• Työntekijä tehnyt kirjauksen väärälle (samannimiselle) asiakkaalle kaksi kertaa. • Kohteena ollut henkilötieto: Kyseisessä kirjauksessa ei ole asiakkaan koko nimeä, vain etunimi ja hänen lähiomaisten etunimiä mainitaan. Kirjauksesta ei käy ilmi asiakkaan kotikuntaa, osoitetta, puhelinnumeroa tai muita tunnistetietoja kuin hänen etunimensä. Kirjauksessa on kuvausta asiakkaan elämäntilanteesta sekä psyykkisestä voinnista.
Marraskuu	• Asiakaskäyntilista pudonnut vahingossa taskusta kauppaan. Kaupan työntekijä ilmoittanut listan löytymisestä.

	• Kohteena ollut henkilötieto: 9 + 1 henkilöä. Asiakkaan koko nimi, osoitetiedot, puhelinnumerot. Kahdelta asiakkaalta ovikoodit, käyntien sisältö mukaan lukien terveystietoja, yhden omaisen nimi. • **Ilmoitettu tsv**.
	• Työntekijä edelleenlähetti asiakastietoja sisältävän sähköpostiviestiketjun henkilölle, joka ei tällä hetkellä työnsä puolesta saa käsitellä asiakastietoja, vaan työskentelee valmistelutehtävissä. • Kohteena ollut henkilötieto: Valmisteilla olevan asiakasmaksupäätöksen sisältönä yhden asiakkaan nimi, henkilötunnus ja yksilöity tieto, miltä palvelun-tuottajalta asiakas saa palvelua ja millä ajalla sekä tieto asiakkaalle maksettavista Kelan etuuksista. Viestiketjusta selviää, että on kyse lastensuojelun asiakkuudesta.
	• Vantaan loppukäyttäjä havainnut skannatessaan XDS-arkistoon dokumentteja, että lasten- ja perhepalveluiden yksikössä näkyi myös lastensuojelun palvelu-kontakteja, jotka eivät saa THL:n määräysten mukaan näkyä • Virhe johtui teknisestä määrittelystä • Koski 11 käyttäjää • 1-3 per kontakti ja per asiakas
	• Potilas asioinut apteekissa, jossa kerrottu, että potilaan resepti on mitätöity eikä lääkettä voi reseptillä saada • Potilas pyytänyt lääkkeen reseptin uusimista Hakunilan terveysasemalta. Sovitun toimintamallin mukaan lääkärityön ruuhkauduttua toisen terveys-aseman (Länsimäen) lääkäri auttanut Hakunilan reseptien uusimisessa. Kun hän on uusinut pyydetyn reseptin, hän on samalla vahingossa mitätöinyt potilaan toisen lääkkeen reseptin • Reseptin mitätöinti ilman nimenomaista pyyntöä potilaalta lääkkeen lopetuksesta johti siihen, ettei potilas saanut käytössä olevaa lääkettä sillä kertaa apteekista ja pahimmillaan voisi johtaa lääkehoidon keskeytymiseen
	• Sairaalan Laitosmies löytänyt sairaalan vainajansäilytystilan lattialta vainajan henkilötietoja sisältäviä papereita • Vainajan nimi ja henkilöturvatunnus • Henkilötiedot hävitetty välittömästi
	• posti oli päätynyt toisen samannimisen työntekijän postiin. • Kirje sisälsi arkaluontoista tietoa asiakkaan tilanteesta. • Kirje sisälsi sijaisperhehakemuksen, jossa on sijaisperheeksi hakevan perheen henkilötietoja (osoitteet, puhelinnumerot, sähköpostit, sairaudet yms.) sekä sijoitettujen lasten nimet. • Koski 2 perhettä ja 5 henkilöä
	• Raportin ajanut henkilö huomasi raportin avatessaan, että oli ottanut väärän raportin. • Tarkoituksena oli ottaa vuoden 2022 koontiraportti (excel), jossa vain kokoama-tiedot, mutta hän ottikin epähuomiossa raportin, jossa yksittäisten asiakkaiden matkat on raportoitu. Tässä raportissa oli asiakkaiden nimiä. • Yhteensä matkoja tehneitä asiakkaita oli marraskuun 2022 aikana 2727. Työntekijä ehti nähdä yhden nimen.

Joulukuu	• Turva-auttaja oli aamuyöllä käynyt vantaalaisen turvapalveluasiakkaan kotona. Aamulla asiakkaan tytär meni käymään asiakkaan luona ja löysi turva-auttajalta pudonneita asiakaslistoja parkkipaikalta. • Paperit löytänyt henkilö (sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijä) ilmoitti asiasta Vantaalle ostopalveluyksikköön. Palveluntuottaja sai tiedon heillä tapahtuneesta tietoturvaloukkauksesta Vantaan ostopalveluyksiköltä • Asiakkaiden nimet, osoitteet, turva-auttajan käynteihin liittyvää tietoa (millaista apua asiakas tarvinnut / saanut). Mahdollisesti henkilötunnukset?
	• Työntekijä kirjoitti epähuomiossa Apotin hakukenttään asiakkaansa työntekijän nimen ja painoi enter. Hän luuli kirjoittavansa nimen sähköpostin hakukenttään. Työntekijä poistui välittömästi avautuneesta hakunäkymästä virheen huomattuaan, eikä nähnyt tietoja, joita haussa avautui. • Haku-näkymässä avautuvia tietoja
	• Työntekijä oli kirjaamassa asiakkaan tietoihin asiakaskertomusmerkintää ilman asiakaskontaktia ja postittamassa kirjettä, kun huomasi että osoitteet eivät täsmää. • Aikuinen henkilö, jolla ei ole asiakkuutta asiakasohjausyksikköön.
	• Asiakkaalle lähetettiin kirje, jossa oli myös toisen potilaan tietoja • Asiakas hävitti toisen potilaan tiedot • **Ilmoitus tsv:lle**
	• Henkilökunnan puhtaiden vaatteiden mukana palautui kirjekuori, jossa oli likaisten vaatteiden taskuista löytyneitä tavaroita • kuoren sisältöä tarkistettaessa löytyi mm. lääkepussi, jossa kiinni potilastarra (kuori toimitettiin ao. osastolle)

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA

Tammikuu	• Vantaan sisäisellä salatulla sähköpostilla lähetetty lausuntopyyntö asiakkaasta väärän koulun rehtorille. Vastaanottajalla vaitiolovelvollisuus. • Virhe on huomattu pian sen tapahtumisen jälkeen ja sähköpostin vastaanottajaa on pyydetty poistamaan saamansa virheellinen viesti
Helmikuu	• Suljettuun WhatsApp lähettäjälistaan työtekijä lähetti erehdyksessä kuvan. Lapsen vanhemmat olivat kieltäneet kuvauslupalomakkeessa lapsen kasvokuvien näkymisen sosiaalisessa mediassa. > Vanhempia pyydetty poistamaan kuva välittömästi
	• Työntekijä avasi väärälle henkilölle asiakkuuden asiakastietojärjestelmässä. Havaittuaan tietoturvaloukkauksen työntekijä on viipymättä tehnyt tarvittavat toimenpiteet eli ilmoittanut esihenkilölle tapahtuneesta tietoturvaloukkauksesta ja tehnyt Apotti-tukihenkilön avustuksella tarvittavat toimenpiteet asiakastietojärjestelmässä.
Maaliskuu	• Varhaiskasvatuksen opettaja lähetti huoltajalle täytetyn lapsen pedagogisen arvion tavallisena sähköpostina. Opettaja huomasi virheen itse ja ilmoitti asiasta päiväkodin johtajalle.
	• Varhaiskasvatussuunnitelma on mennyt väärän lapsen huoltajille • Loukkauksen kohteelle/kohteille ilmoitettu

	• Oppilasta koskeva sähköposti meni väärälle mutta salassapitovelvolliselle henkilölle. • Pyydetty poistamaan kyseinen sähköposti
	• työntekijä lähetti tiedotteen vanhemmille talossa pidetystä sisääntuloharjoituksesta sähköpostilla ilman piilokopiota; vanhemmat näkivät toistensa sähköpostiosoitteet • Vanhemmille ilmoitettiin heti ja pyydettiin poistamaan kyseinen viesti ja pyydettiin anteeksi tapahtunutta • **Ilmoitettu tsv**
	• Kaupungin työntekijä lähetti sähköpostin (sisälsi lapsen nimen) lähti väärälle työntekijälle. • Pyydetty poistamaan viesti kokonaisuudessaan • Työntekijät salassapitovelvollisia
	• Työsopimus on lähetetty sähköiseen allekirjoitukseen Vantaan kaupungin järjestelmän kautta työntekijälle väärään sähköpostiosoitteeseen. • Asiakas ilmoittanut itse väärän spostiosoitteen, joka kuitenkin hänen hallinnassaan
	• Ryhmän viikkokirje lähetettiin epähuomiossa kopiona eikä piilokopiona. Ryhmän lasten huoltajat pääsivät näkemään toistensa sähköpostisosoitteet.
Huhtikuu	• Oppilaiden terveyskyselyjä on mennyt kirjekuoressa väärään yksikköön; virheellisiä palautuskuoria saapunut. Kirjeet saaneet salassapitovelvollisia.
	• Työntekijä antoi kahdelle perheelle vahingossa väärän LEOPS lomakkeen läpiluettavaksi ja allekirjoitettavaksi > molemmat palauttivat lomakkeet, ja ilmoitti asiasta • Sisälsi alaikäisten henkilötietoja • Tahallinen tapahtuma • **Ilmoitettu tsv**
	• Huoltajille lähetetty kaksi tiedotetta, joissa on näkynyt muiden vanhempien sähköpostiosoitteet > ilmoitettu vanhemmille • Sisäinen tahaton • **Ilmoitettu tsv**
	• Varhaiskasvatuksen työntekijä lähetti huoltajille tiedotteen tavallisena sähköpostina, jolloin he näkivät toistensa sähköpostiosoitteet • Huoltajille lähetettiin uusi sähköposti piilokopiona, jossa asiaa pahoiteltiin ja virheellinen viesti pyydettiin poistamaan • **Ilmoitettu tsv**
	• sähköpostilla lähetetty viesti niin, että vanhemmat näkivät toistensa sähköpostiosoitteet > vanhemmille ilmoitettu tapahtuneesta • **Ilmoitettu tsv**
	• Opettaja kirjautui Wilmaan siten, että hänen salasanansa näkyi oppilaille • Salasanaa käyttäen kirjauduttiin opettajan Wilmaan ja lähetettiin hänen nimissään kaksi Wilma-viestiä sekä poistettiin saapuneet viestit tietyltä ajalta. • **Ilmoitus tsv**

	• Sisäisessä postissa kirjeenä lähetetty lapsen dokumentteja. Kirje ei koskaan saapunut perille. • Kohteena ollut henkilötieto: Kadonneet dokumentit ovat lapsen pedagoginen selvitys, vanhempien allekirjoittamat toiveet koululle, HUS:in lääkärin- ja terapeuttien lausuntoja yhteensä neljältä taholta. • Kadonneiden kirjeiden tapauksia oli kaksi.
	• Työntekijä havaitsi lähettäneensä salatun sähköpostiviestin väärälle vastaanottajalle, joka on kuitenkin myös viranomainen ja salassapitovelvollinen.
Toukokuu	• Työntekijä lähetti lapsiryhmän huoltajille yleisen tiedotteen ilman piilokopiota > ao ilmoitettu ja pahoiteltu asiaa • **Ilmoitettu tsv**
	• Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laitettiin erehdyksessä viereisessä lokerossa olleen lapsen reppuun • **tsv**
	• Erehdyksessä luotiin tekstiviestiryhmä, jossa vastaanottajat voivat nähdä toistensa puhelinnumerot ja joissakin tapauksessa vastaukset. • **Ilmoitettu tsv**
	• Päiväkodin lapsiryhmän puhelin (pääsykoodi on) on hävinnyt iltapäiväulkoilun jälkeen iltapäivällä. • Liittymä suljettu
Kesäkuu	• Työntekijä on varannut Apotista ajanvarauksen väärälle henkilölle, jolla sama nimi kuin omalla asiakkaalla. Työntekijä huomasi virheen avattuaan Apotin kirjaamissivun. • Ei aiheuta haittaa henkilölle
	• Aurinkokiven talon (koulu, päiväkoti, neuvola) postilaatikko on rikottu yöllä ja saapunutta postia avattu ja poltettu • Ulkopuolinen, tahallinen • **Ilmoitettu tsv**
	• Perheneuvolan tapaamisella lapsen vanhempi kertoi lapsen opettajan postittaneen lapsesta täytettyjä kyselylomakkeita perheneuvolaan edellisellä viikolla; vanhempaa tiedotettu. Lomakkeet ei kuitenkaan saapuneet perheneuvolaan. Opettajalle annettu postitusta varten Vantaan kaupungin palautuskuori, jossa on työntekijän nimi kenelle posti on tarkoitettu
	• Opettaja ilmoitti sähköpostilla, että hänelle osoitettu kirje, jossa oli viranhoitomääräys oli mennyt opettajan vanhaan osoitteeseen ja saapunut hänelle viiveellä • **Ilmoitettu tsv**
	• Suunniteltu lukion erityisen tuen lomakkeen käyttöönottoa ja huomattu, että lukioon otettujen uusien opiskelijoiden aiemmat pedagogiset asiakirjat näkyvät Wilmassa.
	• Työntekijä huomasi itse, että hän oli lähettänyt sähköpostin väärälle Vantaan työntekijälle.

Elokuu	• Uusi työntekijä havaitsi, että koulupsykologin asiakaskansioita on säilytetty ohjeistuksen vastaisesti koulun arkistossa, johon on pääsy muutamalla salassapitovelvollisella henkilöllä.
	• Väärän dokumentin vastaanottanut henkilö ilmoitti sähköpostilla, ettei dokumentti tullut oikealle henkilölle. Tämän jälkeen asiakaspalvelija pyysi häneltä poistamaan kyseiset dokumentit itseltään. • **Ilmoitettu TSV**
	• Päiväkodin työntekijä lähetti perheille tekstiviestillä viestin. Hän kirjoitti viestin ja valitsi saajaksi kaikkien lasten vanhemmat. Tekstiviestissä näkyi kaikki viestin vastaanottajat. • **Ilmoitettu TSV**
	• Työntekijä lähetti huoltajille tiedotteen tavallisena sähköpostina, ei piilokopiona >vastaanottajat näkevät toistensa s-postiosoitteet • Tehty asianmukaiset toimenpiteet; Sisäinen ja tahaton tapahtuma • **Ilmoitettu tsv**
	• Työntekijän asioidessa asiakkaan puolesta, hakemus ohjautui automaattisesti järjestelmässä väärälle henkilölle • Asia korjattiin nopeasti • Tahaton sisäinen tapahtuma • **Ilmoitettu** ao ja **tsv**
	• sähköposti vahingossa tavallisena viestinä eikä piilokopiona. • **Ilmoitettu tsv**
	• tietojärjestelmän opettajarekisteriin on kirjattu henkilöitä alueille, joissa he eivät työskentele
	• työntekijä huomasi lähettäneensä ”lähetä edelleen” komennolla vanhemmalle sähköpostin, johon hän oli unohtanut toisen vanhemman viestin alle • Sisälsi tunnistetietoja • **Ilmoitettu tsv**
	• Sähköposti on lähetetty niin, että vastaanottajien osoitteet ovat näkyneet kaikille vastaanottajille • **Ilmoitettu tsv**
	• Sähköposti on lähetetty niin, että vastaanottajien osoitteet on näkyneet kaikille ryhmän huoltajille
	• epähuomiossa lähetetty Wilmassa huoltajille viestin, jossa näkyi yhden oppilaan osalta vastaanottokoti huoltajan yhteystietona • **Ilmoitettu tsv**
Syyskuu	• Työntekijä lähettänyt sähköpostin huoltajille ilman piilokopiotoimintoa • **Ilmoitettu tsv**
	• Huoltajien sähköposti lähetettiin epähuomiossa kopiona, jolloin huoltajat näkevät toistensa sähköpostiosoitteet. • **Ilmoitettu tsv**
	• Kuntalainen tehnyt oikaisuvaatimuksen kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätöksestä. Oikaisuvaatimuksessa oli kuntalaisen nimi, puhelinnumero, osoite ja sähköpostiosoite

	• **ilmoitettu tsv**
	• Päiväkotiryhmästä oltiin yhteydessä sähköpostitse työntekijään ja kerrottiin, että lapsen nimi oli kirjautunut muuten tyhjälle esitietolomakkeelle. Ko. jaetulle lomakkeelle ei saisi kirjata nimitietoja • Kaikki tiedon nähneet salassapitovelvollisia
	• lähetetty ryhmäviestillä kutsu. Ryhmäviestin vastaanottajina oli ryhmän lasten huoltajat eli heidän puhelinnumeronsa tulivat muille huoltajille näkyviin. • **Ilmoitettu tsv**
	• Työntekijä lähetti asiakkaan vanhemmalle sähköpostin. Sähköpostissa ei ollut henkilö- eikä tunnistetietoja. Sähköposti meni kuitenkin väärälle henkilölle, joka sattumalta kuului samaan perheeseen.
Lokakuu	• Väärälle esihenkilölle saapunut 15 eduvantaatunnusta
	• Viesti lähetetty huoltajille ilman piilokopio-ominaisuutta • Tahaton sisäinen tapahtuma • **Ilmoitettu tsv**
	• Väärän sähköpostin saanut henkilö vastasi sähköpostiin, että on saanut hänelle kuulumatonta postia. Laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja lähetti ’Kutsu huoltajan kuulemiseen’ -lomakkeen salattuna väärään sähköposti-osoitteeseen. Henkilöä, joka sai hänelle kuulumattoman sähköpostin, pyydettiin hävittämään viesti. • Kutsussa oli lapsen nimi ja osoite sekä varhaiskasvatuspaikan osoite • Kohderyhmä: yhden asiakasperheen alaikäinen lapsi. • Kohteeksi joutuneelle lapsen huoltajalle on puhelimitse ilmoitettu tietoturvaloukkauksesta 4.10.2022 klo 14.20.
	• Asiakas (oppilaitos) sai toisen oppilaitoksen Tilastokeskuksen kyselyn käyttäjätunnuksen ja salasanan tietoonsa. • Kohteena ollut henkilötieto: Kyselyn sisällöstä ilmoittajalla ei ole tarkempaa tietoa. Opiskelijakysely. • Henkilöiden määrä: Oppilaitoksen opiskelijat, jotka osallistuvat kyselyyn
	• Varhaiskasvatuksen asiakasjärjestelmä VaSaan oli siirtynyt Vatj-tiedonsiirron myötä perheen kotitalouteen lapsi, joka ei perheeseen kuulunut. • Tahaton tapahtuma. Kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijä oli lisännyt käsin lapsen varhaiskasvatuksen vanhassa toiminnanohjausjärjestelmässä Vatj:ssä virheellisesti väärään perheeseen, josta tieto siirtyi uuteen järjestelmään teknisen siirron myötä. • Kohteena ollut henkilötieto: Nimi, hetu, osoite, tuloselvitys, maksupäätös. Lapsi, jonka henkilötiedot olivat väärässä perheessä. Lapselle tehty väärän perheen tuloselvitys, ja maksupäätöksessä näkyi hänen oikeille huoltajilleen virheellisen ”huoltajan” nimi- ja yhteystiedot. Sen perheen, jossa lapsi virheellisesti oli, huoltajien yhteystiedot lapsen dokumenttien kautta lapsen oikeille huoltajille. • **Ilmoitettu tsv.**
Marraskuu	• Yhden ryhmän puhelin jäi ulos, päiväkodin pihalle, viikonlopun ajaksi. Puhelimen pääsykoodi oli estänyt henkilöä saamasta puhelimesta mitään tietoja.

	• Lähetetty opiskelijalle ja opiskelijan huoltajalle sähköpostitse kutsu kuulemistilaisuuteen. Opiskelija oli yhteishaun aikaan merkinnyt huoltajan s-posti-osoitteen virheellisesti. Sähköposti meni väärälle henkilölle ja tämän kautta sosiaaliseen mediaan. • Kohteena ollut henkilötieto: Opiskelijan nimi, sähköposti, osoite, heikko opintomenestys ja mahdollinen eronneeksi katsominen.
	• Oppilaitoksen lähettämä kuulemiskutsu oli mennyt väärään osoitteeseen. Väärä vastaanottaja avasi kuoren ja ilmoitti oppilaitokseen saaneensa väärän henkilön postia. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden opiskelijan kutsu kuulemistilaisuuteen: opintojen aloituspäivä, opintosuoritusten määrä, perustelut kuulemistilaisuuden järjestämiseen ja tieto koulutussopimuksen purkuperusteesta, ajankohta selvityspyynnön toimittamiseen ja kuulemistilaisuuteen.
	• Sähköposti lähetettiin ryhmän huoltajille ilman piilokopiotoimintoa. • Kohteena ollut henkilötieto: 18 asiakkaan/huoltajan sähköpostiosoitteet. • **Ilmoitettu tsv.**
	• varhaiskasvatuksenopettaja lähetti vanhemmalle sähköpostiketjun, joka toi esille muiden vanhempien sähköpostiosoitteet • Koski 12 vanhempaa • **Ilmoitus tsv:lle**
	• Tekstiviesti lähetettiin kahden ryhmän huoltajille siten, että huoltajat näkivät toistensa puhelinnumerot • Koski 45 henkilöä • **Ilmoitus tsv:lle**
	• Kuraattori erehtyi asiakkaan nimestä ja meni asiakkaan tietoihin Apotissa. • Kirjauksia ei ole katsottu, vain kertomuksen tarkasteluvälilehti oli näkyvillä. • Tietoihin pääsi koska asiakkaalla oli toisen kuraattorin asiakkuus. • Asiakkaan nimi ja henkilötunnus. Tieto kuraattorin asiakkuudesta. • Alaikäinen asiakas ja hänen huoltajansa
	• Työntekijä oli Apotti-asiakastietojärjestelmässä ja yritti saada omista asiakas-käynneistään ja ajanvarauksista raporttia, mutta hänelle aukesikin koko yksikön raportti, missä näkyi asiakkaiden nimiä ja kuka työntekijä oli varauksen tehnyt • Apotissa olevia raportointitietoja, missä oli listaus kuraattoripalveluiden asiakkaiden varatuista ajoista • Listalla useita satoja henkilöitä, joista näkyi 10.
	• Varhaiskasvatuksen opettaja lähetti Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen laskuihin liittyvän tiedotteen lapsiryhmän huoltajille vahingossa ilman piilokopio-toimintoa • Lapsiryhmän huoltajien sähköpostiosoitteet • 15 lapsen huoltajien sähköpostiosoitteet eli noin 30
Joulukuu	• Ryhmän vanhemmille oli lähetetty sähköposti (11 perhettä ja 22 huoltajaa) ilman salausta • Ilmoitettu huoltajille • **Ilmoitus tsv:lle**

	• päiväkodin lastenhoitaja ryhtyi arkistoimaan harjoittelijan antamaa Tuberkuloosin riskitekijät -lomaketta mutta ei löytänyt sitä • Harjoittelijan etu- ja sukunimi, henkilötunnus sekä kyselytiedot tuberkuloosille altistavista tekijöistä • Lomake todennäköisesti on ryhmätilassa mutta hävinnyt muiden papereiden joukkoon tilassa sijaitsevassa kaapissa

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Toukokuu	• tulostettavien asiakirjojen kansilehteen oli valmisteluvaiheessa vahingossa kirjattu asiakkaan Hetu. Asiakirja tallennettiin prosessin mukaisesti järjestelmään. Asiakirja eteni prosessin mukaisesti seuraavalle käsittelijälle, joka tulosti asiakirjan. Ennen eteenpäin toimitusta asia huomattiin ja hetu peitettiin. • Kaikki asiakirjaa käsitelleet salassapitovelvollisia
Kesäkuu	• Vantaan lupapiste-palvelusta näkyy ainakin osalle käyttäjiä erään kohteen rakennuslupa-aineistot, joille ei ole tehty henkilöhyväksyntää.
Syyskuu	• Toimitettu kauppakirja päivittyi muiden hakemuksen liitteiden mukana Lupapiste kauppaan vapaasti kaikkien ostettavaksi ja ladattavaksi • **Ilmoitettu tsv**
	• Järjestelmään päätynyt liikaa henkilötietoa sisältäviä asiakirjoja • Järjestelmään pääsee vain salassapitovelvollisia
Lokakuu	• Hertta-järjestelmän alaistietoihin nousee ylimääräisiä henkilöitä 2 kpl. • Alaislistauksessa näkyi henkilön nimi, syntymäaika ja sotun loppuosa. Todennäköisesti olisi pääsy henkilön muihinkin tietoihin, joihin esihenkilöllä olisi oikeus. • Ei aiheuta haittaa loukkauksen kohteeksi joutuneelle henkilölle. Sisäinen asia ja salassapitovelvollisuuden piirissä.
Marraskuu	• Henkilö- ja palkkatietoja suljetulla Teams-kanavalla ja Astassa • Koski 8 kaupungin työntekijää • 188 henkilöllä oikeudet nähdä tiedot

KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA

Tammikuu	• Ennakkoäänestystoimitsijan työsopimus lähetettiin allekirjoitettavasti väärälle ennakkoäänestystoimitsijalle. • henkilöä pyydetään poistamaan välittömästi kaikki viestit/tiedot, joissa näkyvät väärän henkilön tiedot, henkilöstöpalveluille lähetetään pyyntö poistaa virheelliseen osoitteeseen lähtenyt työsopimus • Tietoturvaloukkauksen kohteelle ilmoitetaan loukkauksesta
	• Käyttäjä tai osa käyttäjistä on päässyt jostain syystä näkemään järjestelmän testikäyttäjällä olevia valmiita työsopimuksia ja mahdollisesti jo ennen ilmoitusajankohtaa. Esimies oli kontaktoinut service deskiä ja ongelmaa alettiin tutkia tarkemmin yhdessä pääkäyttäjän ja sovellustoimittajan asiantuntijan toimesta. • Tietoturvaloukkauksen kohteena olevat henkilötiedot: työsopimuksessa olevat tiedot
Helmikuu	• Extranettiin julkaistiin esityslistan liitteenä tiedosto, joka sisälsi salassa pidettävää tietoa, ja tässä yhteydessä huomattiin tehty loukkaus.

	• dokumentti, joka on sisältänyt potilaana olleen henkilön kahden omaisen nimen. Tätä dokumenttia ei oltu salattu vaan se oli kirjattu julkiseksi, jolloin salassapitovelvolliset useat kaupungin työntekijät, joilla on Asta-tunnukset olivat voineet nähdä sen.
	• Vantaan sisäisellä sähköpostilla lähetetty työnhakijoista ansiovertailu väärälle vastaanottajalle. • Vastaanottajaa pyydetty poistamaan viesti. Tapauksesta ei haittaa, sillä tieto on lähtenyt sisäisellä sähköpostilla, virheellisellä vastaanottajalla on myös vaitiolovelvollisuus
	• Vaalilautakunnan jäsen lähetti sähköpostin, joka sisälsi verokortin. Viestin lähettäjä halusi kuittauksen, että verokortti on tullut vaalitoimistoon perille, joten vastattu hänelle tähän viestiin muttei huomattu että hän oli laittanut viestiin myös pankkitilin numeron. • Kohteelle ilmoitettu
Maaliskuu	• Sähköpostiviestin lähetys väärään osoitteeseen kaupungin työntekijälle, jota koskee salassapitovelvollisuus. Sähköpostiviesti sisälsi henkilötietoja
	• Työreppu unohtui raitiovaunuun, jossa oli työpuhelin suljettuna/koodit käytössä ja työavaimet. • Puhelin etätyhjennetty ja liittymä sekä avaimet kuoletettu
	• HR-palvelukanavalta on lähtenyt tieto avatusta ja sen jälkeen vielä erikseen ratkaistusta palvelupyynnöstä saman nimiselle henkilölle, kuin palvelupyynnön asiakas on, vaikka henkilöillä on eri sähköpostisoitteet. Saamansa sähköposti-notifikaatin kautta henkilöllä on ollut mahdollisuus nähdä asiakkaan virkavapaus-hakemuksen tiedot (ei hetu). • Tahaton sisäinen tapahtuma; ohjelman virheellinen toiminta.
Huhtikuu	• Lopettanut työntekijä ei palauttanut työpuhelintaan ja työavaimia määräaikaan mennessä • Työntekijää ei ole tavoitettu • Tietoturvaloukkaus koski mahdollisesti asiakkaiden nimiä sekä puhelin-numeroita, jotka olivat työpuhelimessa. • liittymä on kuoletettu
	• Työntekijä pyysi toimittamaan omat palkkatietonsa sairaslomakorvausta varten. Palveluportaalissa tiketille kirjoitettiin vahingossa väärän työntekijän nimi ja työssäolotieto pvm-pvm. • Tahaton sisäinen tapahtuma • Tiedon saanut salassapitovelvollinen
Kesäkuu	• Kuntouttavan työtoiminnan työntekijöistä osa saivat käyttöön apottioikeudet huhtikuun lopussa. Yksi (mahdollisesti useampi) työntekijöistä on kertonut katsoneensa omia ja perheenjäsenten tietoja Apotissa • Tahallinen sisäinen tapahtuma • **Ilmoitettu tsv**
Heinäkuu	• Työntekijä havaitsi s-postin lähettämisen jälkeen, että toisen asiakkaan kotoutumissuunnitelma meni epähuomiossa toiselle asiakkaalle s-postin liitteenä • **Ilmoitettu tsv**

Elokuu	• Palautekanavan käsittelijä sai palautteen, jossa palautteenantaja kertoi arkaluontoisen kirjepostin saapuneen väärään osoitteeseen. Kirje sisälsi henkilötietoja • **Ilmoitettu TSV**
	• Teams-kokouksessa Vantaan kaupungin ja toisen kaupungin työllisyyspalveluiden työntekijöiden välillä omavalmentaja näytti lyhyen aikaa listaa, joka sisälsi asiakkaiden nimiä ja yhteystietoja.
	• Astaan on kirjaamosta avattu dokumentti missä nimikkeeseen on laitettu asiakkaan osoite ja nimi. Asia on ollut Astassa julkinen eli se on näkynyt laajalla jakelulla niille kenellä on Asta-tunnukset • Vain otsikko nähtävillä, itse asiakirja salainen
Syyskuu	• Lähetetty väärän henkilön palvelutodistus salassapitovelvolliselle henkilölle vahingossa
Lokakuu	• Suojattu sähköposti lähetetty virheellisellä jakelulla. Jakelussa piti olla kaksi Vantaan työllisyyspalveluissa työskentelevää henkilöä, mutta toisena vastaanottajana oli virheellisesti muu Vantaan kaupungin palveluksessa työskentelevä henkilö. • Kohteena ollut henkilötieto: yhden Työllisyyspalveluiden asiakkaan nimi ja asiayhteydestä pääteltävissä, mitä asiaa viesti koskee. • Tahaton tapahtuma: työntekijä epähuomiossa valitsi Outlookin vastaanottajalistasta samankaltaisen nimen tarkoitetun vastaanottajan sijaan.
Marraskuu	• Tietoaineistopyyntö palkkioiden maksatuksesta: toimitettu aineisto (excel-tiedosto) sisälsi tietoja myös muista palkkioista ja henkilöistä, joita alkuperäisessä tietopyynnössä ei ollut pyydetty. Sisäinen tapahtuma (palkkahallinto, toimialasihteeri); tahaton tapahtuma. • Kohteena ollut henkilötieto: 1284 henkilöä, nimi, sotu, maksetut palkkiot ja palkkiokoodit.
	• Kaupungilla on kaksi samannimistä henkilöä, toinen Talouspalveluissa ja toinen Varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilö tulosti turvatulostimella omia papereitaan ja sai myös Talouspalveluiden henkilön papereita • opiskelijoiden hetuja, osoitetietoja ja laskutettavat kurssisummat
Joulukuu	• Työntekijä lähetti kollegalleen henkilötietoja sisältävän dokumentin TEAMSin välityksellä • Sisälsi nimen ja hetun
	• Työpuhelin pudonnut taskusta bussiin. • Puhelimessa on ollut asennettuna kuusinumeroinen pin-koodi ja tietoturvaohjelmat Intune ja MS Authenticator • Puhelimessa ollut käytössä työsähköposti missä on ollut esim. asiakastietoja ym. muuta arkaluontoista materiaalia. Puhelimessa on ollut tallessa myös tekstiviestejä ja puhelinnumeroita. • Ei ole tietoa, että puhelimen tietoihin olisi päästy
	• Koskee Sarastia/Hertta-järjestelmää • Useita käyttäjiltä tulleita ilmoituksia • Käyttäjät näkevät Hertassa sellaisten henkilöiden tietoja, joihin heillä tehtävänsä perusteella ei pitäisi olla pääsyä

	• Virheistä johtuen myös Osumassa joillakin esihenkilöillä ei ole näkynyt oikeita alaisten nimiä • Virheestä riippuen henkilöiden kaikki Hertassa olevat tiedot, henkilötunnus ja nimi tai pelkkä nimitieto (Osuma)

KAUPUNKIKULTTUURIN JA HYVINVOINNIN TOIMIALA

Maaliskuu	• Murtovaras vei Kivistön kirjaston tiloista useamman tabletin, puhelimen ja läppäreitä. Kannettavilla tietokoneilla vantaa-tunnuksilla kirjautuminen. Varsinkin kirjastovirkailijan henkilökohtaisella työkoneella oli tietosuojattavia dokumentteja tallennettuna. • Salasanat vaihdettu välittömästi > ei tietoa onko tietoihin keretty pääsemään • Tahallinen, ulkopuolinen tapahtuma
Kesäkuu	• Kaupungin työntekijä avasi kaupunkikulttuurin yhteisille palveluille (ei eritelty henkilöä) osoitetun kirjeen. Kirje sisälsi työllisyyspalveluiden Vantaan osaamis-keskukselle suunnatun laskun liitteen; sisälsi yksityishenkilön laboratoriotestien tuloksia.
Elokuu	• Kirjaston henkilökunnan jäsen löysi turvatulostimen tulostusjonosta tulosteen, jossa oli toisen työntekijän henkilötietoja.
Syyskuu	• Vanhoja työvuorolistoja on säilytetty yksikön kaikille työntekijöille avoimessa SharePoint-kansiossa • Sis henkilötietoja
Lokakuu	• Varastettu kirjaston asiakaspalveluun käytettävä älypuhelin. Puhelinta on säilytetty lukitsemattoman lokihuoneen pöydällä, mikä on ollut käytäntönä. Tapahtuma on tahaton työntekijän kannalta. • Kohteena ollut henkilötieto: n. 20 henkilön puhelinnumerot. Yksikön ja joidenkin Vantaan kaupungin henkilöstö ja tuntityöntekijät (Seuren työntekijöiden tallennetut puhelinnumerot). • **Ilmoitettu tsv**.
Marraskuu	• Sähköpostin otsikossa oli mainittu ”Kutsu neuvotteluun epäasiallisesta työkäyttäytymisestä”. • Sähköpostia ei ollut lähetetty salattuna eikä yksityisenä. Viesti meni vain neuvotteluun osallistuneille, mutta oli samalla varaus myös neuvottelu-huoneeseen, mikä teki otsikosta julkisen. • Tieto neuvottelun sisällöstä
Joulukuu	• hakija oli lähettänyt hakemuksen Vantaan kuvataidekouluun 16.8.2022. Hakijan (=lapsi) toisen huoltajan sähköpostiosoite oli virheellinen. • Virheellisestä sähköpostista johtuen väärä henkilö oli saanut tietoonsa hakemuk-sessa olleet henkilötiedot, joita ovat olleet lapsen ja lasten huoltajien etunimi, sukunimi, osoite, puhelinnumerot, sähköpostiosoite, ja alaikäisen lapsen yksi terveystieto • Henkilö, joka ei ole kyseisen lapsen huoltaja, ja joka oli saanut sähköpostiinsa tiedon, ilmoitti olevansa väärä henkilö. • **Ilmoitus tsv:lle**

22 § Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille. Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023

VD/3864/00.01.04.02/2023

KK/LA/MT

Tiedoksi Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023

Vantaan kaupunkistrategiaan on kirjattu, että Vantaa huomioi toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaiset vastuullisuustavoitteet. Vantaan kaupunginhallitus päätti 6.4.2020 kokouksessaan Vantaan kestävän kehityksen raportin julkaisusta kesällä 2021. Jatkossa raportointi toteutetaan joka toinen vuosi. Nyt valmistunut raportti on järjestyksessä toinen.

Vuonna 2015 YK:ssa sovittiin globaalista kestävän kehityksen toimintaohjelmasta, Agenda 2030:sta. Toimintaohjelman tavoitteena on poistaa äärimmäinen köyhyys ja edistää ympäristön, ihmisten ja talouden kannalta kestävää kehitystä. Agenda 2030 sisältää 17 kestävän kehityksen tavoitetta, joilla on yhteensä 169 alatavoitetta. Nämä tavoitteet tulisi kaikkien maiden yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Agenda 2030 toi merkittävää muutosta verrattuna sitä edeltäneisiin kestävän kehityksen ohjelmiin. Sen tavoitteet ovat samat kaikille maille, vaikka eri asiat painottuvat eri maiden kohdalla. Kestävä kehitys ja vastuu siitä ymmärretään globaalina asiana, joka vaatii eri alueiden yhteistyötä. Agenda 2030:ssä korostuu tavoitteiden keskinäisriippuvuus. Yhtä tavoitetta ei voi edistää pohtimatta myös sitä, miten toimet vaikuttavat muihin tavoitteisiin, sillä nämä vaikutukset saattavat olla ristiriitaisia tai negatiivisia. Tavoitteille on määritelty myös hierarkia siinä mielessä, että ympäristön kestävyys on sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden pohja, jota ilman ne eivät voi toteutua. Siksi ympäristön kestävyyden tulisi olla huomioituna kaikessa toiminnassa.

Vastuu Agenda 2030:n toimeenpanosta on maiden hallituksilla, ja Suomessa Agenda 2030:n toimeenpanoa ohjaa kansallinen toimeenpanosuunnitelma. Suomi myös raportoi tavoitteiden edistymisestä säännöllisesti vapaaehtoisella maaraportilla. Kaupungit ovat kuitenkin erittäin merkittäviä kestävän kehityksen toimijoita, ja suuri osa kestävän kehityksen tavoitteista on luonteeltaan sellaisia, että niihin vaikutetaan voimakkaimmin juuri paikallis- eli kuntatasolla. Siksi New York julkaisi ensimmäisenä kaupunkina kestävän kehityksen raportin vuonna 2018 ja haastoi samalla muut kaupungit mukaan. Kaupungeissa tavoitteet on myös usein määritelty kunnianhimoisemmiksi kuin kansalliset tavoitteet, esimerkiksi hiilineutraaliuden osalta, ja kaupunkien on mahdollista olla kestävän kehityksen edelläkävijöitä.

Vuoden 2023 kestävän kehityksen raportin on koonnut Vantaan kaupungin sisäinen työryhmä, jossa oli edustajia kaikilta kaupungin toimialoilta. Lisäksi tietojen kokoamiseen ja toimien kuvauksien kirjoittamiseen osallistui useita muita kaupungin asiantuntijoita. Raportti on jäsennelty Vantaan kaupunkistrategian teemojen mukaan. Strategiassa kestävän kehityksen tavoitteet on jaettu kunkin strategiateeman alle, minkä lisäksi on läpileikkaavia tavoitteita, joiden tulisi näkyä kaikkien teemojen yhteydessä. Nämä läpileikkaavat kestävän kehityksen tavoitteet ovat sukupuolten tasa-arvo, ilmastotekoja, rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto sekä yhteistyö ja kumppanuus.

Hyvinvointia rakentava ja sosiaalisesti kestävä Vantaa -teemojen alla Vantaalla panostetaan kuntalaisten hyvinvointiin, osallisuuteen ja turvallisuuteen sekä pyritään ennaltaehkäisemään ja vähentämään eriarvoisuutta. Hyvinvointia edistetään Vantaalla laajasti ja ennaltaehkäisevästi myös sosiaali- ja

terveyspalveluiden siirryttyä hyvinvointialueelle. Samalla on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota niihin ryhmiin, jotka ovat muita haavoittuvammassa asemassa. Haasteita tähän työhön tuovat työvoimapula ja viimeaikaisten kriisien negatiiviset vaikutukset kuntalaisten tilanteeseen. Hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa on olennaista huolehtia siitä, että poikkihallinnollinen koordinaatio ja yhteistyö jatkuu ja sitä kehitetään, jotta voidaan puuttua paremmin laajoihin ja monimutkaisiin ilmiöihin, jotka vaikuttavat hyvinvointiin ja eriarvoisuuteen.

Ekologisesti kestävä Vantaa -teeman toteutusta ohjaa resurssiviisauden tiekartta, jonka avulla Vantaa pyrkii tavoitteeseensa olla vuonna 2030 hiilineutraali ja edistää luonnon monimuotoisuutta, resurssiviisautta ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä asukkaiden ja yhteisöjen vastuullista toimintaa. On olennaista osallistaa tähän työhön paitsi koko kaupunkiorganisaatio, myös kaupunkialue laajemmin. Ekologisesti kestävä Vantaa -teemaa ei voikaan nähdä erillisenä muista teemoista, vaan ympäristön kestävyys tulisi huomioida kaikessa toiminnassa.

Elinvoimainen ja osaava Vantaa -teema sisältää toimia, joita Vantaalla tehdään kaupungin elinvoiman lisäämiseksi yksilöiden ja yritysten näkökulmasta. Yritysyhteistyötä kehitetään esimerkiksi erilaisissa hankkeissa, joissa etsitään uudenlaisia yhteistyön muotoja ja kiinnitetään huomiota myös ekologiseen kestävyyteen ja yritysten vastuullisen toiminnan tukemiseen. Osaamisen kehittäminen ja osaajien saatavuuden parantaminen esimerkiksi kansainvälisiä osaajia houkuttelemalla on Vantaalle erittäin tärkeää sekä yhdenvertaisuuden toteutumisen että kaupungin elinvoiman kannalta. Vantaalla väestön koulutustaso on matalampi verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin Suomessa, ja samalla työelämässä on kasvava pula osaavasta työvoimasta. Jatkuva oppiminen ja siihen liittyvä yhteistyö on olennainen osa tämän ongelman ratkaisua. Paljon kehittämistyötä tehdään myös työllisyyden tukemiseksi ja huomiota kiinnitetään muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien tukemiseen. Työttömyys on saatu Vantaalla hyvään laskuun koronapandemian jälkeen, mutta suuret rakenteelliset muutokset työllisyydenhoidossa ovat tuoneet haasteita ja palveluvelkaa.

Kansainvälinen Vantaa -strategiateeman alla tehdään paljon työtä kotouttamisen ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi Suomen kansainvälisimmässä kaupungissa. Myös kansainvälinen yhteistyö on Vantaalle tärkeää ja edistää kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Yhteistyötä tehdään erilaisissa verkostoissa ja hankkeiden kautta, mikä avaa uusia mahdollisuuksia vaikuttaa monimutkaisiin haasteisiin. Kaupunki haluaa olla kansainvälinen ja yhdenvertainen myös työnantajana ja pyrkii nostamaan vieraskielisten osuutta kaupungin työntekijöistä. Kaupungin viestinnässä monikielisyyteen ja monikanavaisuuteen on kiinnitetty huomiota ja sitä on kehitetty erilaisin toimin. Monikielinen neuvonta palvelee kuntalaisia, ja kotoutumiseen liittyen on jatkuvasti käynnissä useita hankkeita.

Kestävän kehityksen tavoitteiden eteen tehdään Vantaalla laajasti työtä ja etsitään joustavasti ja aktiivisesti uusia avauksia. Työn poikkihallinnollisessa koordinoinnissa on kuitenkin vielä paljon kehittämistä, samoin kuin tiedolla johtamisessa ja kestävän kehityksen tavoitteiden pitkäjänteisessä integroimisessa kaupungin prosesseihin. Läpileikkaavat kestävän kehityksen tavoitteet eivät ole kaikilta osin siirtyneet strategiaa toteuttaviin ohjelmiin ja niiden toimenpiteisiin, ja erityisesti sukupuolten tasa-arvo jää edelleen vähälle huomiolle. Kestävän kehityksen tavoitteiden siirtymistä ohjelmien tavoitteisiin ja käytännön toimenpiteisiin sekä mahdollisia ristiriitaisia tai negatiivisia vaikutuksia pitäisi arvioida systemaattisemmin ja kokonaisvaltaisemmin. Tämä vaatii riittäviä resursseja, johtamista ja pysyviä rakenteita kaupungin vastuullisuustyöhön. Tietoisuuden lisääminen kestävän kehityksen tavoitteista kaupunkiorganisaation sisällä on tärkeää, mutta olennaista on myös koko kaupunkiyhteisön osallistaminen tavoitteiden edistämiseen.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 22

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille. Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreä kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”*Agenda 2030 tavoitteille määritellyn hierarkian mukaan ympäristön kestävyys on sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden pohja. Vantaan kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuksessa tuleekin jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, miten ympäristön kestävyys on huomioitu kaikessa toiminnassa.”*

Liitteet:
- Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille. Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023.

Täytäntöönpano: Kaupunkistrategian ja johon toimiala, strategia ja tutkimus

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Vastuullisuusasiantuntija Lotta Alajoki,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VASTUULLINEN VANTAA KUULUU KAIKILLE

Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023

Vantaa

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

VASTUULLINEN VANTAA KUULUU KAIKILLE

Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023

vantaa.fi

Päätoimittajat: Lotta Alajoki, Aleksandra Riki

Toimituskunta: Mia Ahlskog, Aleksi Husso, Susanna Issakainen, Lotte Koivulainen, Suvi Korhonen, Tina Kristiansson, Eevi Laukkonen, Nina Leskelä, Anita Ovaska, Jussi Perämäki, Tia Ristimäki, Kaisu Tolvanen, Meija Tuominen, Eveliina Varis

Ulkoasu: Source Creative Oy, 2023

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Kaupunginjohtajan terveiset

Vantaa vastuullisuustyö ja ilmastonmuutoksen torjunta on yksi peruste, jolla kaupunkimme voitti vuonna 2021 iCapital Awards -kisan. Esittelimme kilpailussa hiilineutraaliuteen, sosiaalisiin innovaatioihin ja digitaalisiin ratkaisuihin liittyvää toimintaamme ja kehittämistyötämme. Tästä on hyvä jatkaa. Vantaa on yksi Suomen viidestä kaupungista, jotka raportoivat tavoitteistaan systemaattisesti YK:lle. Kokemukset ovat hyviä ja kannustamme muita liittymään mukaan.

Kaupungit ovat merkittäviä kestävän kehityksen edistäjiä, ja kaupunkien perustyö linkittyykin monin tavoin kestävän kehityksen tavoitteisiin. Emme pääse YK:n tavoitteisiin ilman kaupunkien vahvaa vastuullisuustyötä ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamista. Vastuullisuus ja ilmastonmuutoksen torjunta toteutuvat kaupungeissa.

Vantaalla kestävän kehityksen tavoitteet on sisällytetty kaupungin strategiaan läpileikkaavasti, ja niiden edistäminen on kaikkien toimialojen ja yksiköiden yhteinen asia.

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii laajaa yhteistyötä sekä kaupungin sisällä että monien eri sidosryhmien kanssa. Yhdessä voimme saavuttaa hiilineutraaliustavoitteemme vuoteen 2030 mennessä ja huolehtia luonnon monimuotoisuudesta, samalla kun lisäämme Vantaan elinvoimaa, huolehdimme vantaalaisten hyvinvoinnista ja vähennämme ja ennaltaehkäisemme eriarvoistumista. Tehtävä ei ole helppo, se vaatii sitoutumista ja systemaattista työtä.

Ensimmäinen vapaaehtoinen kaupunkitasoinen vastuullisuusraportti (VLR) tehtiin Vantaalla vuonna 2021, jolloin päätettiin myös, että raportti toteutetaan jatkossa joka toinen vuosi. Edessäsi on nyt toinen raportti, jossa näkyy entistä vahvemmin kytkös kaupunkistrategiaan ja strategiateemoihin. Vastuullisuustyötä kehitetään Vantaalla edelleen systemaattisempaan suuntaan, ja tämä raportti on osa tätä työtä.

Olemme kohdanneet viime vuosina useita kriisejä, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat vielä pitkään kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseen, ja jatkossa mahdollisiin tuleviin kriiseihin täytyy pystyä varautumaan entistä paremmin. Koronakriisistä olemme toipuneet Vantaalla hyvin, mutta sen pitkäkestoiset vaikutukset esimerkiksi nuorten hyvinvointiin vaativat jatkossakin panostuksia. Vuosi sitten alkanut sota Ukrainassa on tuonut Vantaalle ukrainalaisia pakolaisia, joiden tilanteeseen reagoimme nopeasti. Sota on vaikuttanut Suomessa laajalti myös kansalaisten turvallisuudentunteeseen. Vuonna 2022 kohtasimme energiakriisin ja ruoan hinnan nousun. Kriisit vaikuttavat eniten niihin, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvimmassa asemassa. Meidän onkin varmistettava, että kaikkien väestöryhmien tarpeet ja tilanne otetaan huomioon, kun toivumme nykyisistä ja varaudumme tuleviin kriiseihin.

Vantaa valittiin vuonna 2021 Euroopan nousevaksi innovaatiokaupungiksi, koska Vantaalla on paljon sosiaalisia innovaatioita ja toimimme aktiivisesti mm. hiilineutraalisuuden eteen. Uusista avauksista on tässä raportissa paljon esimerkkejä. Tarvitsemme niitä lisää, samalla kun jatkamme pitkäjänteistä työtämme kestävän kehityksen tavoitteiden eteen.

Ritva Viljanen, kaupunginjohtaja

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

SISÄLTÖ

Kaupunginjohtajan terveiset 3

Tiivistelmä 5

Johdanto 7

Vantaa kaupunkina 8

Raportin toteutus ja rakenne 10

Läpileikkaavat teemat 13

Hyvinvointia rakentava ja sosiaalisesti kestävä Vantaa 19

Ekologisesti kestävä Vantaa 37

Elinvoimainen ja osaava Vantaa 51

Kansainvälinen Vantaa 62

Päätelmät 69

Tiivistelmä

Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille – Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023 on vapaaehtoinen raportti (VLR), jossa kerrotaan toimista, joilla Vantaa edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Vantaalla tehdään laajasti työtä kestävän kehityksen eteen kaikilla toimialoilla, ja kaupunki on sitoutunut raportoimaan tavoitteiden etenemisestä joka toinen vuosi.

Tämä raportti on jäsennelty Vantaan kaupunkistrategian teemojen mukaan. Strategiassa kestävän kehityksen tavoitteet on jaettu kunkin strategiateeman alle, minkä lisäksi on läpileikkaavia tavoitteita, joiden tulisi näkyä kaikkien teemojen yhteydessä. Nämä läpileikkaavat kestävän kehityksen tavoitteet ovat sukupuolten tasa-arvo, ilmastotekoja, rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto sekä yhteistyö ja kumppanuus.

Hyvinvointia rakentava ja sosiaalisesti kestävä Vantaa -teemojen alla Vantaalla panostetaan kuntalaisten hyvinvointiin, osallisuuteen ja turvallisuuteen sekä pyritään ennaltaehkäisemään ja vähentämään eriarvoisuutta. Hyvinvointia edistetään Vantaalla laajasti ja ennaltaehkäisevästi myös sosiaali- ja terveyspalveluiden siirryttyä hyvinvointialueelle. Samalla on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota niihin ryhmiin, jotka ovat muita haavoittuvammassa asemassa. Haasteita tähän työhön tuovat työvoimapula ja viimeaikaisten kriisien negatiiviset vaikutukset kuntalaisten tilanteeseen. Hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa on olennaista huolehtia siitä, että poikkihallinnollinen koordinaatio ja yhteistyö jatkuu ja sitä kehitetään, jotta voidaan puuttua paremmin laajoihin ja monimutkaisiin ilmiöihin, jotka vaikuttavat hyvinvointiin ja eriarvoisuuteen.

Ekologisesti kestävä Vantaa -teeman toteutusta ohjaa resurssiviisauden tiekartta, jonka avulla Vantaa pyrkii tavoitteeseensa olla vuonna 2030 hiilineutraali ja edistää luonnon monimuotoisuutta, resurssiviisautta ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä asukkaiden ja yhteisöjen vastuullista toimintaa. On olennaista osallistaa tähän työhön paitsi koko kaupunkiorganisaatio, myös kaupunkialue laajemmin. Ekologisesti kestävä Vantaa -teemaa ei voikaan nähdä erillisenä muista teemoista, vaan ympäristön kestävyys tulisi huomioida kaikessa toiminnassa.

Elinvoimainen ja osaava Vantaa -teema sisältää toimia, joita Vantaalla tehdään kaupungin elinvoiman lisäämiseksi yksilöiden ja yritysten näkökulmasta. Yritysyhteistyötä kehitetään esimerkiksi erilaisissa hankkeissa, joissa etsitään uudenlaisia yhteistyön muotoja ja kiinnitetään huomiota myös ekologiseen kestävyyteen ja yritysten vastuullisen toiminnan tukemiseen.

Osaamisen kehittäminen ja osaajien saatavuuden parantaminen esimerkiksi kansainvälisiä osaajia houkuttelemalla on Vantaalle erittäin tärkeää sekä yhdenvertaisuuden toteutumisen että kaupungin elinvoiman kannalta. Vantaalla väestön koulutustaso on matalampi verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin Suomessa, ja samalla työelämässä on kasvava pula osaavasta työvoimasta. Jatkuva oppiminen ja siihen liittyvä yhteistyö on olennainen osa tämän ongelman ratkaisua. Paljon kehittämistyötä tehdään myös työllisyyden tukemiseksi ja huomiota kiinnitetään muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien tukemiseen. Työttömyys on saatu Vantaalla hyvään laskuun koronapandemian jälkeen, mutta suuret rakenteelliset muutokset työllisyydenhoidossa ovat tuoneet haasteita ja palveluvelkaa.

Kansainvälinen Vantaa -strategiateeman alla tehdään paljon työtä kotouttamisen ja yhden-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

vertaisuuden edistämiseksi Suomen kansainvälisimmässä kaupungissa. Myös kansainvälinen yhteistyö on Vantaalle tärkeää ja edistää kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Yhteistyötä tehdään erilaisissa verkostoissa ja hankkeiden kautta, mikä avaa uusia mahdollisuuksia vaikuttaa monimutkaisiin haasteisiin. Kaupunki haluaa olla kansainvälinen ja yhdenvertainen myös työnantajana ja pyrkii nostamaan vieraskielisten osuutta kaupungin työntekijöistä. Kaupungin viestinnässä monikielisyyteen ja monikanavaisuuteen on kiinnitetty huomiota ja sitä on kehitetty erilaisin toimin. Monikielinen neuvonta palvelee kuntalaisia, ja kotoutumiseen liittyen on jatkuvasti käynnissä useita hankkeita. Kansainvälinen Vantaa -teema linkittyy tiiviisti kaikkiin muihin tämän raportin teemoihin.

Kestävän kehityksen tavoitteiden eteen tehdään Vantaalla laajasti työtä ja etsitään joustavasti ja aktiivisesti uusia avauksia. Työn poikkihallinnollisessa koordinoinnissa on kuitenkin vielä paljon kehittämistä, samoin kuin tiedolla johtamisessa ja kestävän kehityksen tavoitteiden pitkäjänteisessä integroimisessa kaupungin prosesseihin. Läpileikkaavat kestävän kehityksen tavoitteet eivät ole kaikilta osin siirtyneet strategiaa toteuttaviin ohjelmiin ja niiden toimenpiteisiin, ja erityisesti sukupuolten tasa-arvo jää edelleen vähälle huomiolle. Kestävän kehityksen tavoitteiden siirtymistä ohjelmien tavoitteisiin ja käytännön toimenpiteisiin sekä mahdollisia ristiriitaisia tai negatiivisia vaikutuksia pitäisi arvioida systemaattisemmin ja kokonaisvaltaisemmin. Tämä vaatii riittäviä resursseja, johtamista ja pysyviä rakenteita kaupungin vastuullisuustyöhön. Tietoisuuden lisääminen kestävän kehityksen tavoitteista kaupunkiorganisaation sisällä on tärkeää, mutta olennaista on myös koko kaupunkiyhteisön osallistaminen tavoitteiden edistämiseen.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Johdanto

Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille – Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023 on järjestyksessä toinen vapaaehtoinen raportti (Voluntary Local Review, VLR), jossa kerrotaan, miten Vantaa edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Ensimmäinen raportti julkaistiin vuonna 2021, ja samana vuonna kaupungin johtoryhmä linjasi, että raportti toteutetaan jatkossa joka toinen vuosi.

Vuonna 2015 YK:ssa sovittiin globaalista kestävän kehityksen toimintaohjelmasta, Agenda 2030:sta. Toimintaohjelman tavoitteena on poistaa äärimmäinen köyhyys ja edistää ympäristön, ihmisten ja talouden kannalta kestävää kehitystä. Agenda 2030 sisältää 17 kestävän kehityksen tavoitetta (sustainable development goals, SDG), joilla on yhteensä 169 alatavoitetta. Nämä tavoitteet tulisi kaikkien maiden yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Agenda 2030 toi merkittävää muutosta verrattuna sitä edeltäneisiin kestävän kehityksen ohjelmiin. Sen tavoitteet ovat samat kaikille maille, vaikka eri asiat painottuvat eri maiden kohdalla. Kestävä kehitys ja vastuu siitä ymmärretään globaalina asiana, joka vaatii eri alueiden yhteistyötä. Agenda 2030:ssä korostuu tavoitteiden keskinäisriippuvuus. Yhtä tavoitetta ei voi edistää pohtimatta myös sitä, miten toimet vaikuttavat muihin tavoitteisiin, sillä nämä vaikutukset saattavat olla ristiriitaisia tai negatiivisia. Tavoitteille on määritelty myös hierarkia siinä mielessä, että ympäristön kestävyys on sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden pohja, jota ilman ne eivät voi toteutua. Siksi ympäristön kestävyyden tulisi olla huomioituna kaikessa toiminnassa.

Vastuu Agenda 2030:n toimeenpanosta on maiden hallituksilla, ja Suomessa Agenda 2030:n toimeenpanoa ohjaa kansallinen toimeenpanosuunnitelma. Suomi myös raportoi tavoitteiden edistymisestä säännöllisesti vapaaehtoisella maaraportilla (Voluntary National Review, VNR). Kaupungit ovat kuitenkin erittäin merkittäviä kestävän kehityksen toimijoita, ja suuri osa kestävän kehityksen tavoitteista on luonteeltaan sellaisia, että niihin vaikutetaan voimakkaimmin juuri paikallis- eli kuntatasolla. Siksi New York julkaisi ensimmäisenä kaupunkina VLR-raportin vuonna 2018 ja haastoi samalla muut kaupungit

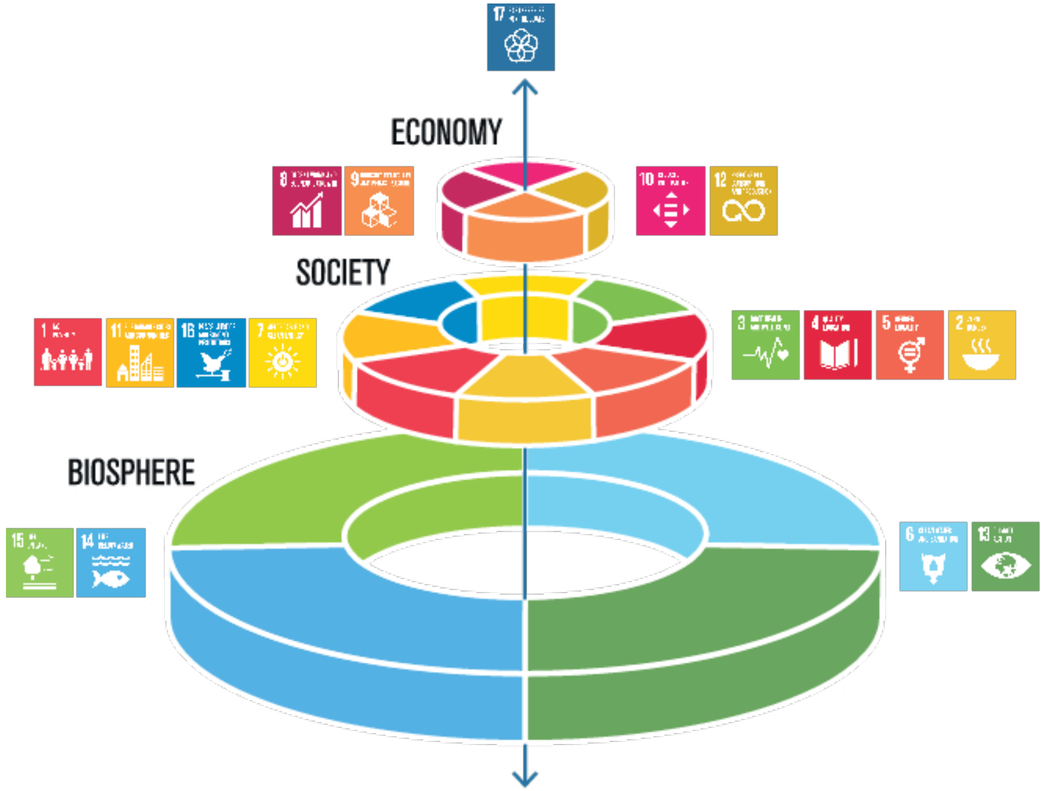

Kuva: Azote for Stockholm Resilience Centre, Stockholm University CC BY-ND 3.0

mukaan. Kaupungeissa tavoitteet on myös usein määritelty kunnianhimoisemmiksi kuin kansalliset tavoitteet, esimerkiksi hiilineutraaliuden osalta, ja kaupunkien on mahdollista olla kestävän kehityksen edelläkävijöitä.

Tämän raportin on koonnut Vantaan kaupungin sisäinen työryhmä, jossa oli edustajia kaikilta kaupungin toimialoilta. Lisäksi tietojen kokoamiseen ja toimien kuvauksien kirjoittamiseen osallistui useita muita kaupungin asiantuntijoita.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Vantaa kaupunkina

Vantaa on väkimäärältään Suomen neljänneksi suurin kaupunki, joka kasvaa vahvasti. Vuoden 2022 lopussa vantaalaisia oli 242 917. Väkiluku kasvaa Vantaalla ennen kaikkea maahanmuuton ansiosta; Vantaa onkin Suomen kansainvälisin kaupunki, vieraskielisiä eli muita kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia on väestöstä noin 23 prosenttia.

Vantaa sijaitsee Uudenmaan maakunnassa ja on osa pääkaupunkiseu¬tua. Rajanaapureita ovat Helsinki, Espoo, Nurmijärvi, Tuusula, Kerava ja Sipoo. Kaupunki on jaettu seitse¬mään suuralueeseen ja 61 kaupunginosaan. Hallinnollinen keskus sijaitsee Tikkurilassa, mutta Vantaalla ei ole vain yhtä keskustaa, vaan useita. Vantaalla sijaitsee myös Suomen ainoa kansainvälinen lentokenttä. Elinkeinorakenne on Vantaalla monipuolinen ja liikenneyhteydet erinomaiset. Rakennetun ympäristön lisäksi Vantaalla on laajoja viheralueita, ja useimmat vantaalaiset asuvat alle 300 metrin päässä virkistysalueesta.

Vantaa on innovatiivinen kaupunki, ja vuonna 2021 se voitti EU:n Rising Innovative Cities -palkinnon. Palkinnon taustalla on paljon työtä muun muassa hiilineutraalisuuden ja sosiaalisten innovaatioiden eteen. Visionsa mukaisesti Vantaa haluaa olla rohkea, rento ja viihtyisä, kestävyyden edelläkävijä.

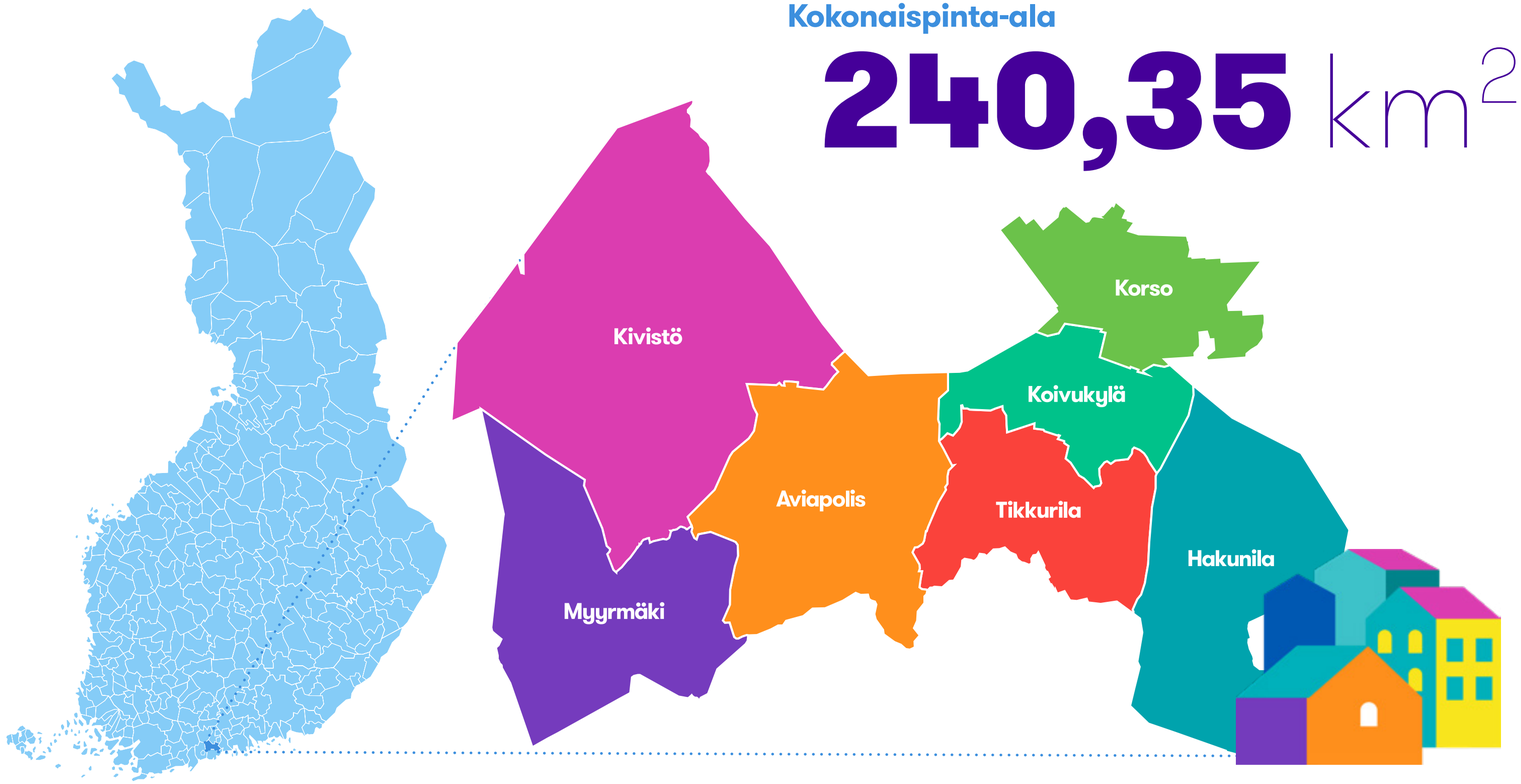

Kokonaispinta-ala

240,35 km²

Maa-alue, km²

238,38

Vesialue, km²

1,97

Asukkaita / maa-km², 2022

1 019

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Väestörakenne (31.12.2021)

Väestö yhteensä

239 206

Lähde: Vantaan kaupunki

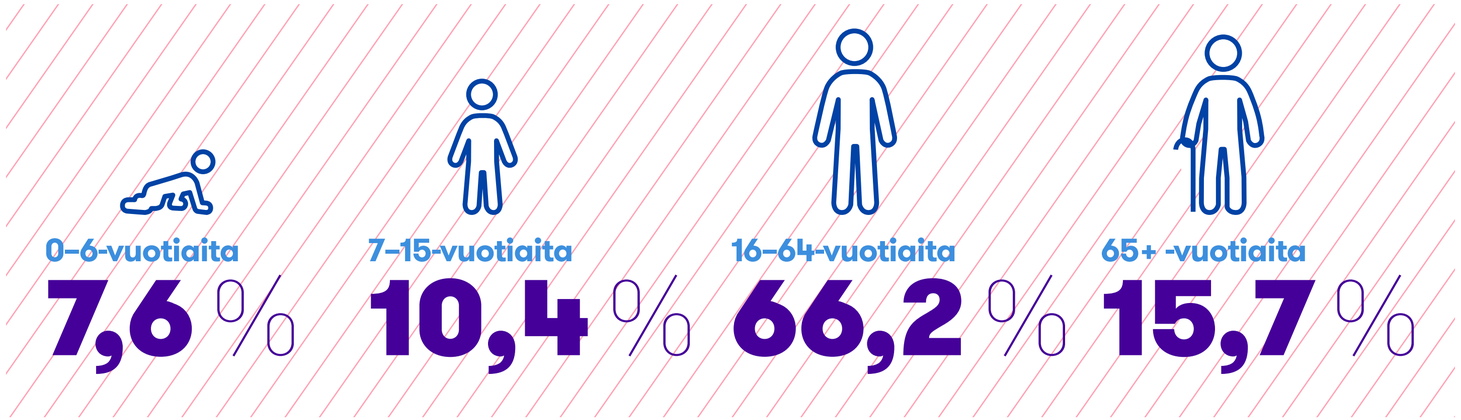

25 vuotta täyttäneen väestön koulutusaste, 2020

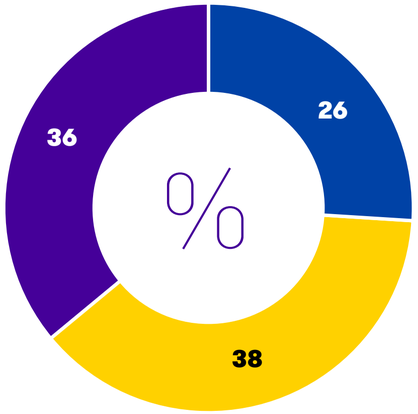

korkeintaan perusaste | toinen aste | korkea-aste

Korkea-aste voidaan jakaa kolmeen osaan, joista alimman korkea-asteen suorittaneita oli 9 prosenttia, alemman korkea-kouluasteen 15 prosenttia ja ylemmän korkeakouluasteen 12 prosenttia.

Työmarkkinat ja talous

Työpaikat (12/2020)

110 705

Työpaikkaomavaraisuus (12/2020)

102,5 %

Työttömyysaste (1/2023)

10,9 %

Raportin toteutus ja rakenne

Tämän raportin laadintaan osallistui syksyllä 2022 perustettu vastuullisuustyöryhmä, jossa oli 13 jäsentä kaupungin eri toimialoilta, ja työtä koordinoi vastuullisuusasiantuntija. Raportin tiedonkeruuta varten järjestettiin ryhmähaastatteluita yhdessä Gaia Consulting Oy:n kanssa ja lähetettiin Webropol-kyselyitä kaupungin asiantuntijoille. Ryhmähaastattelut järjestettiin eri aihealueista, ja niiden sisältöjen suunnittelussa tukeuduttiin kestävän kehityksen toimikunnan Agenda 2030 -tiekarttaan ja sen aihekokonaisuuksiin. Raportin laadintaprosessissa hyödynnettiin myös viimeisimpiä kaupungin toimintaa kuvaavia ja ohjaavia ohjelmia, raportteja ja dokumentteja. Yksittäisten toimien osalta pyydettiin lisätietoja ja kuvaustekstejä useilta kaupungin asiantuntijoilta.

Vantaan kaupunkistrategiassa 2022–2025 on määritelty kuusi strategista painopistettä: Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki, Hyvät asukaslähtöiset palvelut, Eriarvoistumisen estäminen, Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa, Kukoistavat kaupunkikeskukset ja Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella.

Painopisteiden lisäksi strategiaan on kirjattu viisi strategiateemaa, jotka toimivat strategian poikkihallinnollisen toteutuksen tukena ja jotka ohjaavat keskeisesti kaupungin kestävän kehityksen työtä. Jokaiselle strategiateemalle on määritelty sekä omat että yhteiset kestävän kehityksen tavoitteet. Teemat ovat laajoja, ja niiden pohjalle on määritelty haasteet, joihin kukin teema pyrkii vastaamaan. Lisäksi on määritelty strategiaa toteuttavat ohjelmat, jotka liittyvät kuhunkin strategiateemaan; ohjelmat laaditaan ja niitä seurataan poikkihallinnollisesti.

Tämän raportin rakenne seuraa strategiateemojen jaottelua. Kuten strategiassa, olemme tässä raportissa nostaneet jokaisen teeman alle ne kestävän kehityksen tavoitteet, joita kyseinen teema etupäässä edistää. Strategian listauksiin olemme tavoitteiden osalta tehneet myös joitakin lisäyksiä.

Strategiakauden teemat ja strategiassa niiden alle nimetyt kestävän kehityksen tavoitteet ovat:

Hyvinvointia rakentava Vantaa

Haaste: Hyvinvointierot kasvavat Vantaalla eri väestöryhmien välillä. Vantaalla on kyettävä turvamaan kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointi huomioiden eri ikäryhmien vaihtelevat tarpeet. Tärkeää on huomioida myös kaupunkilaisten turvallisuus. Strategiakauden aikana on tapahtunut hyvinvointialueuudistus, ja tärkeää on taata palveluiden jatkuvuus muutostilanteessa hyvällä yhteistyöllä.

Kestävän kehityksen tavoite:

Ekologisesti kestävä Vantaa

Haaste: Millä keinoin Vantaa leikkaa päästöjään 80 % verrattuna vuoden 1990 tasoon vuoteen 2030 mennessä ja huolehtii luonnon monimuotoisuudesta tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Kestävän kehityksen tavoitteet:

Elinvoimainen ja osaava Vantaa

Haaste: Työpaikkojen luominen ja työllisyyden nostaminen Vantaalla. Vetovoiman parantaminen. Painotuksena etenkin vantaalaisten osaamisen kehittäminen ja Vantaan vetovoiman parantaminen niin yritysten kuin asukkaiden näkökulmasta.

Kestävän kehityksen tavoitteet:

Kansainvälinen Vantaa

Haaste: Vantaata kehitetään kansainvälisesti vetovoimaisena innovaatio- ja lentokenttäkaupunkina. Vieraskielisten integraatiota on parannettava ja heidän osallistumistaan yhteiskuntaan on lisättävä. Kaupunkiin muuttamisen on oltava helppoa niin ihmisille kuin kansainvälisille yrityksille.

Kestävän kehityksen tavoitteet:

Sosiaalisesti kestävä Vantaa

Haaste: Alueelliset erot kasvavat Vantaalla. Segregaatio on edennyt, vaikka sen purkamiseksi on tehty erilaisia toimia.

Kestävän kehityksen tavoitteet:

Läpileikkaavat tavoitteet

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Raporttia laatiessamme olemme pyrkineet luomaan kokonaiskäsityksen siitä, miten Vantaan kaupunki edistää kestävän kehityksen tavoitteita ja millaisia onnistumisia ja kehittämisen kohteita tähän työhön liittyy. Paljon tärkeitä toimia ja kehittämistyötä jää myös tämän raportin ulkopuolelle. Yhteen raporttiin ei voi sisällyttää kaikkia kaupungin kestävän kehityksen toimia, sillä kunnissa tehtävä perustyö, kuten koulutuksen järjestäminen, asukkaiden hyvinvoinnista ja elinympäristöstä huolehtiminen ja niin edelleen on kestävän kehityksen tavoitteiden mukaista työtä. Olemme valinneet jokaisen strategiateeman alle erityisesti vuosina 2021 ja 2022 tehtyjä toimia, jotka ovat nostoja ja esimerkkejä siitä laajasta työstä, jota Vantaalla tehdään kestävän kehityksen eteen. Monet toimista olisi voitu sijoittaa useampaan teemaan ja ne vaikuttavat useampaan kestävän kehityksen tavoitteeseen.

Tämän raportin tarkoitus on paitsi kuvata tehtyjä toimia, myös nostaa esiin kehityskohtia ja tuoda esiin katvealueita, joita saattaa muodostua esimerkiksi strategiaa toteuttavien ohjelmien välimaastoon. On tärkeää tunnistaa kohdat, joissa erilaisilla tavoitteilla ja toimilla saattaa olla ristiriitaisia vaikutuksia, kun niitä tarkastellaan kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden näkökulmasta.

Raportin avulla lisätään tietoisuutta kestävän kehityksen tavoitteista kaupunkiorganisaation sisällä ja luodaan pohjaa vastuullisuustyön kehittämiselle. Nykyistä pitkäjänteisemmän ja systemaattisemman johtamisen ja koordinaation avulla vastuullisuustyötä on mahdollista kehittää koko organisaation ja toimialojen näkökulmasta. Kestävän kehityksen tavoitteiden etenemistä ei tähän mennessä ole seurattu raportointien välillä eikä niitä ole kytketty tiedolla johtamisen prosesseihin riittävällä tasolla. Vastuullisuustyön koordinaatioon ja kehittämiseen on tulossa merkittävä parannus vuonna 2023 uuden vakituisen vastuullisuusasiantuntijan vakanssin myötä. Kestävän kehityksen tavoitteet ovat monitahoisia ja toisiinsa kytkeytyneitä, ja niihin liittyy erilaisia toimia eri toimialoilla. Toimialojen rajat ylittävä koordinaatio ja kehitystyö vaatii pysyviä rakenteita, johtamista, riittäviä resursseja ja sitoutumista niin johdon kuin kaikkien toimialojen taholta.

LÄPILEIKKAAVAT TEEMAT

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Läpileikkaavat teemat

Vantaan kaupunkistrategiassa on määritelty läpileikkaavia kestävän kehityksen tavoitteita, joiden tulisi näkyä kaikkien strategiateemojen alla ja siten ne tulisi huomioida kaikessa kehittämistyössä. Nämä läpileikkaavat tavoitteet ovat sukupuolten tasa-arvo, ilmastotekoja, rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto sekä yhteistyö ja kumppanuus.

Tässä osiossa on kuvattu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön perustaa Vantaan kaupungilla, hiilineutraali Vantaa 2030 -tavoitteita, kestäviä hankintoja sekä erilaisia yhteistyön muotoja. Nämä teemat eivät ole erillisiä muista raportin osioista, vaan ne linkittyvät tiiviisti kaikkiin teemoihin.

Oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon varmistaminen

Vantaan kaupungin sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuuden edistämiseen ilmaistaan kaupunkistrategiassa Vantaan arvojen yhteydessä:

> ”Kaupungin arvot ovat yhteinen käsitys siitä, mikä meille on tärkeää ja arvokasta. Ne ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja koko organisaation toimintaa. Toimialoilla voi lisäksi olla oman toimintansa kannalta määriteltyjä eettisiä periaatteita. Vantaan kaupunki sitoutuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja syrjimättömiin toimintatapoihin. Tämä edellyttää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä kaikessa päätöksenteossa ja kaikissa palveluissa.”

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö tarkoittaa tietoista, suunnitelmallista, pitkäjänteistä ja jatkuvaa toimintaa, jossa arvioidaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja edistämistä toiminnan eri osa-alueilla ja toteutetaan tarvittavia muutoksia. Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö perustuu tasa-arvolain (laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta) ja yhdenvertaisuuslain vaatimuksille. Päätöksenteon, suunnittelun, palvelutoiminnan ja arvioinnin tulee olla tietoista sukupuolen merkityksestä ja huomioida muut syrjimättömyysperusteet, kuten ikä, alkuperä, vakaumus ja perhesuhteet.

Päätöksenteon ja palvelujen parissa tehtävää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ohjaa kaupunkitasoinen **Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole. Ne tehdään. Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma 2022–25.** Se sisältää laeista johdettuja tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka toimialat ja palvelualueet konkretisoivat oman toimintansa viitekehykseen. Suunnitelmakauden painotuksia ovat esimerkiksi poliittisten luottamushenkilöiden eettinen toiminta, sukupuolitietoisen budjetoinnin menetelmän käyttäminen, sukupuolten koulutus- ja työelämäeriytymisen lieventäminen, koulujen ja oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun kehittäminen, antirasistinen toimintakulttuuri, yhteistyö järjestöjen kanssa sekä digitaalisen saavutettavuuden kehittäminen.

Sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulman sekä yhdenvertaisuusperusteiden (ikä, alkuperä, vammaisuus jne.) huomioimiseen ja integrointiin on vahvat velvoitteet sekä lainsäädännössä että kaupunkistrategiassa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä esiintyy eri puolilla organisaatiota erilaisissa yhteyksissä, mutta se ei ole muodostunut osaksi koko organisaation toiminnan valtavirtaa.

Onnistumisia

Vantaalla on kehitetty vastuullisten hankintojen prosessi, jonka avulla vastuullisuuden eri aspektit huomioidaan kilpailutuksissa. Vastuullisilla hankinnoilla kaupunki näyttää esimerkkiä ja edistää yritysten vastuullista toimintaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Sukupuolinäkökulma puuttuu jopa ilmeisistä asiayhteyksistä. Tasa-arvon edistämistä pidetään vapaaehtoisena asiana, ja tämä ilmenee siten, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmien puuttuminen ei saa aikaan valmisteluun palauttamista esimerkiksi ohjelmien, suunnitelmien, hankkeiden ja raporttien hyväksymiskäsittelyissä.

Hiilineutraali Vantaa 2030

Vantaa on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030. Tämän tavoitteen toteutuminen vaatii ilmastotyön integroimista kaikkeen toimintaan. Muutos vaatii sitoutumista ja toimia paitsi kaupunkiorganisaatiolta, myös asukkailta, yrityksiltä ja yhteisöiltä.

Onnistumisia

Vantaan kasvihuonekaasupäästöt ovat olleet pitkään laskussa, tosin vuonna 2021 ne pysyivät ennallaan. Päästöjen väheneminen oli pitkälti seurausta Vantaan Energian toimista, mutta myös Vantaan kaupunkiorganisaatio on onnistunut vähennyksissään. Vantaan kaupunki saavutti energiatehokkuussopimuksessa vuosille 2017–2025 asetetun määrällisen energiansäästön kokonaistavoitteen 12 181 MWh (7,5 % vuoden 2015 energiankäytöstä) alkuvuonna 2022.

Kehityskohteita

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulma ei vielä systemaattisesti sisälly kaikkeen päätöksentekoon ja toimintaan koko kaupunkiorganisaatiossa.

Energiankulutuksen ohella liikenteen päästöt muodostavat suuren osan Vantaa kasvihuonekaasupäästöistä. Kestävän ja monimuotoisen liikkumisen edistäminen vaatii vielä runsaasti toimia, eikä niihin kaikkiin kaupunki voi yksin vaikuttaa.

Vaikka Vantaan kaupunkiorganisaation suorat päästöt ovat vain noin 10 prosenttia kaupunkialueella syntyvistä päästöistä, on kaupunkiorganisaation toiminnan välillinen vaikutus moninkertainen muun muassa kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden, kuten Vantaan Energian sekä asumisen ja maankäytön ohjauksen kautta. Arvioiden mukaan kaupunki voi ohjauskeinoilla ja tytäryhtiöidensä kautta vaikuttaa vähintään neljäänkymmeneen prosenttiin kaupungin alueella syntyvistä päästöistä.

Vantaan kaupungin ympäristövastuullisuuden kehittämistä ohjaa kaupungin yhteinen Resurssiviisauden tiekartta, jonka sisältöä avataan tarkemmin tämän raportin ekologisesti kestävä Vantaa -osiossa. Ympäristönäkökulman ja ilmastotekojen tulisi näkyä kaikessa toiminnassa, läpi koko organisaation. Resurssiviisauden tiekartan tavoitetilana vuonna 2030 on hiilineutraali Vantaa, jossa kaupungin suunnittelu ja toteutus on resurssiviisasta, luonto monimuotoista, luonnonvaroja käytetään kestävästi ja jossa asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen toimintatavat ovat vastuullisia. Toteutuessaan tiekartan tavoitteet luovat kestävää hyvinvointia ja vahvistavat yritysten kilpailukykyä ja kaupungin elinvoimaisuutta.

Vastuulliset hankinnat

Kaupungin budjetista yli puolet koostuu hankinnoista, ja siksi on todella suuri merkitys sillä, millaisia hankintoja tehdään. Kansainväliset sopimukset ja tavoitteet sitovat myös kuntia: YK:n kestävän kehityksen tavoitteet Agenda 2030, EU-tasoinen lainsäädäntö ja sopimukset, kansallinen lainsäädäntö kuten kuntalaki, hankintalaki, työlainsäädäntö ja eri alojen erityislainsäädäntö sekä kansallinen hankintastrategia edellyttävät kestävän kehityksen huomioimista hankinnoissa. Myös kansalaisten mielipiteet tukevat vastuullisuutta: vuonna 2021 tehdyn kuluttajakyselyn (toteuttaja: Kantar TNS agri) mukaan 80 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että kuntien tulee näyttää esimerkkiä vastuullisilla hankinnoillaan.

Vantaan kaupunkistrategia, Resurssiviisauden tiekartta, Strategisten hankintojen tiekartta ja Vantaan omat hankintaohjeet ohjaa-

vat myös hankintoja vastuulliseen suuntaan. Hankintojen strategisiksi painopisteiksi on nimetty seuraavat:

1. **Hiilineutraalisuus**
2. **Kiertotalous**
3. **Innovaatiot**
4. **Ihmisoikeudet ja työelämän oikeudet hankinnoissa**
5. **Yhteiskuntavastuun sosiaalinen näkökulma**
6. **Osallistaminen**
7. **Lainmukaisuus ja tehokkuus**

Hankinnan palveluyksikössä on kehitetty vastuullisten hankintojen prosessi: kilpailutettavat hankinnat viedään arviointiryhmään, jossa sähköisen työkalun avulla käydään läpi, mitä kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia kyseisessä hankinnassa tulee huomioida. Kilpailutuksissa voidaan ottaa huomioon kestävän kehityksen näkökulmia monella eri tavalla: ne voivat olla valintakriteereitä, vähimmäisvaatimuksia tai sopimusehtoja. Hankinnoilla voidaan esimerkiksi edistää vähähiilisyyttä ajoneuvohankinnoissa, vähentää haitallisia kemikaaleja leluissa ja parantaa työntekijöiden oikeuksia. Vantaalla vaaditaan toimittajilta lainmukaisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia, kun yrityksen koko ylittää 30 henkilöä. Sopivaksi katsottuihin hankintoihin liitetään työllistämisehto, eli toimittajan tulee työllistää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä.

Reilu Vantaa

Vantaa on ollut Reilun kaupan kaupunki vuodesta 2015. Arvonimen mukaisesti Vantaa sitoutuu edistämään toiminnallaan eettistä kulutusta, kestävää kehitystä ja oikeudenmukaista maailmankauppaa. Vantaa pyrkii hankinnoissaan minimoimaan riskin, että niiden tuotannossa on käytetty lapsityövoimaa, loukattu muulla tavoin työntekijöiden oikeuksia tai aiheutettu vahinkoa ympäristölle. Reilun kaupan ansiosta kehitysmaiden viljelijät ja työntekijät saavat mahdollisuuden parantaa toimeentuloaan ja päättää itse omasta tulevaisuudestaan.

Vantaalla toimii Reilun kaupan kannatustyöryhmä, joka edistää toiminnallaan Reilun kaupan toteutumista Vantaalla. Reilua Vantaata rakennetaan yhteistyön voimin – toiminnassa on mukana vantaalaisia yrityksiä, yhdistyksiä ja seurakuntia. Vantaa myös viestii aktiivisesti Reilun kaupan toiminnasta, ja Reilun Vantaan infopisteenä toimivat Vantaa-infot. Vuosina 2021 ja 2022 Vantaa-infoissa järjestettiin Reilun kaupan viikolla julistenäyttely, jossa jaettiin tietoa Reilun kaupan vaikutuksista ja työoloista tuottajamaissa.

Yhteistyö ja kumppanuus

Vantaan kaupunki on sekä kaupunkitasoisesti että toimialoittain mukana lukuisissa kansainvälisissä, kansallisissa ja paikallisissa sitoumuksissa, verkostoissa ja yhteistyöelimissä, jotka vahvistavat kestävää kehitystä sen eri osa-alueilla. Tärkeää on myös yhteistyö vantaalaisten kaupunkitoimijoiden, koulutusorganisaatioiden, seurakuntien, järjestöjen ja yhdistysten sekä yritysten kanssa. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen vaatii laajaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä sekä alueellisesti että laajemmin, ja yhteistyössä syntyy uudenlaisia ratkaisuja kompleksisiin haasteisiin, kun erilaiset näkökulmat tuodaan yhteen.

Vantaalla on paljon hankkeita, joita toteutetaan verkostomaisessa yhteistyössä esimerkiksi koulutusorganisaatioiden, yritysten, järjestöjen ja muiden kaupunkien kanssa. Hankkeilla kehitetään uudenlaisia toimintamalleja ja ratkaisuja. Kaikilla toimialoilla ja yksiköillä ei kuitenkaan ole resursseja toteuttaa hankkeita, sillä niille ei ole varattu omarahoitusosuuksia, joita hankerahoituksen hakeminen voi vaatia. Yritysyhteistyötä tehdään etupäässä elinkeinopalveluissa, ja sen merkitys korostuukin elinvoimainen ja osaava -Vantaa strategiateeman alla tässä raportissa. On kuitenkin tärkeää tunnistaa yritysyhteistyön potentiaali myös muissa yhteyksissä kuin työllisyydestä ja elinkeinoista puhuttaessa.

Järjestöyhteistyö on merkittävä kanava kuntalaisten osallisuuteen, ja sitä tehdään toimialoilla ja hankkeissa. Kaikkia toimialoja palveleva yhteiset palvelut -yksikkö koordinoi kaupungin järjestöyhteistyötä ja järjestää tilaisuuksia, joissa järjestöt pääsevät kertomaan tarpeistaan ja toiveistaan kaupungille. Moni järjestö tuottaa merkittäviä palveluita kuntalaisille, ja niillä on hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä lisäävä rooli. Järjestöt tarvitsevat usein tukea esim. resurssien ja tilojen osalta, ja järjestöjen toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan.

Kansainvälinen yhteistyö korostuu tässä raportissa erityisesti kansainvälinen Vantaa -teeman alla, ja sitä kehitetään aktiivisesti. Resurssit yhteistyöhön ovat kuitenkin rajalliset, eikä kaikkia yhteistyön mahdollisuuksia siksi kyetä hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla.

Esimerkkejä verkostoista ja sitoumuksista, joissa Vantaa on mukana:

Eurocities
Vantaa toimii 190 suuren eurooppalaisen kaupungin Eurocities-verkostossa. Hyviä käytäntöjä jaetaan verkoston forumeilla ja työryhmissä, joista Vantaa on aktiivinen mm. ympäristöön ja sosiaalisiin asioihin keskittyvissä ryhmissä.

Nordic Safe Cities
Pohjoismaisten kaupunkien verkostossa jaetaan ja kehitetään hyviä toimintatapoja turvallisuuden lisäämiseksi, vastakkainasettelun vähentämiseksi ja ekstremismin torjumiseksi.

Child Friendly Cities Initiative Network
Vantaa kuuluu Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malliin ja kansainväliseen Child Friendly Cities -verkostoon, jossa on mukana 37 maata ja useita satoja kuntia. Suomessa noin 45 kuntaa on mukana verkostossa. Vantaan kaupunki on tehnyt yhteistyöstä Liettuan ja Puolan UNICEFin CFCI tiimiläisten ja kuntaedustajien kanssa sekä Vantaan kiinalaisen ystävyyskaupungin kanssa, joka hakee mukaan CFCI toimintaan.

UNESCO Global Network of Learning Cities
Verkosto tukee ja kehittää elinikäisen oppimisen tapoja kaupungeissa vertaisoppimisen avulla ja edistää jokaisen 17 kestävän kehityksen tavoitteen toteutumista.

Avia-verkosto ja Green Deal Manifest
Avia-verkoston on Helsinki-Vantaan lentoaseman alueelle keskittyvä verkosto, johon kuuluu yli 30 yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin toimijaa. Verkoston jäsenet ovat kiinnostuneita lentoaseman ja Aviapolis-alueen liikenteestä, logistiikasta ja saavutettavuudesta. Avia-verkoston tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, ja verkoston yhteinen Green Deal -manifesti, joka julkaistiin maaliskuussa 2023, tukee tätä tavoitetta. Verkosto haluaa olla kansainvälinen edelläkävijä puhtaan ja älykkään liikkumisen saralla, edistää vastuullista matkailua ympäristöä kunnioittaen sekä luoda uusia työpaikkoja ja hyvinvointia alueelle.

ICLEI – Local Governments for Sustainability
ICLEI on maailmanlaajuinen verkosto, johon kuuluu yli 2 500 paikallis- tai aluehallinnon toimijaa yli 125 eri maasta. Verkosto edistää systeemistä kestävyystyötä kaupungistuvassa maailmassa.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Covenant of Mayors for Climate and Energy
Covenant of Mayors for Climate and Energy on kaupunkien ja alueiden sitoumus EU:n komission kanssa ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja sopeutumisen edistämiseksi.

Kuntien ja valtion välisten hankintojen green dealit
Vantaa on sitoutunut seuraaviin green dealeihin: haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa, päästöttömät työmaat, kestävä purkaminen.

Kohti hiilineutraalia kuntaa (Hinku) -ilmastoverkosto
Hinku on kuntien välinen yhteistyöverkosto, joka edistää ilmastotavoitteiden toteutumista.

HYVINVOINTIA RAKENTAVA JA SOSIAALISESTI KESTÄVÄ VANTAA

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

HYVINVOINTIA RAKENTAVA JA SOSIAALISESTI KESTÄVÄ VANTAA

Hyvinvointi on laaja käsite, joka sisältää elämän eri osa-alueet. Terveys, osallisuuden kokemus ja yhteisöllisyys, koulutus ja oppiminen, työ ja toimeentulo sekä turvallinen ja viihtyisä elinympäristö ovat kaikki tekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisen koettuun hyvinvointiin.

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät vastuut ovat vuoden 2023 alusta siirtyneet uusille hyvinvointialueille, ja Vantaa kuuluu Vantaan ja Keravan hyvinvointialueeseen. Silti kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen laajemmassa mielessä on edelleen Vantaalle tärkeä painopiste. Hyvinvointityötä ohjaa Vantaalla hyvinvointiohjelma, jossa hyvinvointiin panostaminen ymmärretään kaikkia kuntalaisia koskevana ja ongelmia ennaltaehkäisevänä toimintana.

Hyvinvointityössä on ensiarvoisen tärkeää kiinnittää erityistä huomiota niihin ryhmiin, jotka ovat muita heikommassa asemassa ja ohjata erityistä tukea sinne, missä sitä tarvitaan. Vantaalla asuinalueiden väliset erot ja alueellinen segregaatio ei vielä ole yhtä voimakasta kuin suuremmissa kaupungeissa, ja Vantaa haluaa ennaltaehkäistä ja purkaa eriytymiskehitystä. Sosiaalisesti kestävä Vantaa -ohjelma ohjaa tätä työtä, ja siihen merkityt toimenpiteet ulottuvat kaikille kaupungin toimialoille. Ohjelmassa ohjataan toimenpiteitä ja tukea erityisesti niille alueille, joilla tiettyjen väestörakenteeseen liittyvien kriteerien mukaan on riski negatiiviselle eriytymiskehitykselle.

Koronapandemialla oli negatiivisia vaikutuksia vantaalaisten hyvinvointiin monella tapaa. Koettu yksinäisyys ja esimerkiksi nuorten ahdistuneisuus lisääntyi. Terveyspalveluiden kuormittuminen jätti jälkeensä paljon hoitovelkaa. Vuonna 2022 myös Ukrainan sota, energiakriisi ja ruoan hinnan nousu olivat tekijöitä, jotka vaikeuttivat erityisesti niiden tilannetta, jotka olivat jo aiemmin heikoimmassa asemassa. Nämä kriisit näkyvät joissakin tämän raportin mittareissa negatiivisena kehityksenä. Vantaalla on kuitenkin tehty paljon kehitystyötä ja toimenpiteitä kriisien vaikutusten lieventämiseksi, ja tämä työ jatkuu edelleen.

Turvallisuus

Kaupunkiturvallisuudella tarkoitetaan arkipäivässä toteutuvaa kuntalaisten kokonaisturvallisuutta, joka on kaupunkilaisten hyvinvoinnin perusta. Vantaan kaupunkiturvallisuutta ohjaa **turvallisuussuunnitelma**. Turvallisuuden ja turvallisuudentunteen toteutuminen vaatii eri toimijoiden välistä yhteistyötä, ja siihen vaikuttavat monet tekijät kuten turvallinen asuin- ja työympäristö, väestön yhdenvertaisuus ja liikennesuunnittelu. Turvallisuussuunnittelulla ennaltaehkäistään erilaisia ongelmia ja luodaan resilienssiä kriiseistä selviytymiseen, ja tähän tarvitaan ajantasaista tietoa ja hyvää turvallisuusjohtamista.

Vantaalla turvallisuushaasteet ovat viime vuosina liittyneet pitkälti koronapandemiaan ja syrjäytymiseen. Lähisuhdeväkivalta on

Rikollisuusaste, rikokset / 1 000 asukasta, 2021

118,83

Lähde: Tilastokeskus

Katuturvallisuusindeksi, 2020

17,3

Lähde: Poliisihallitus

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, 2021

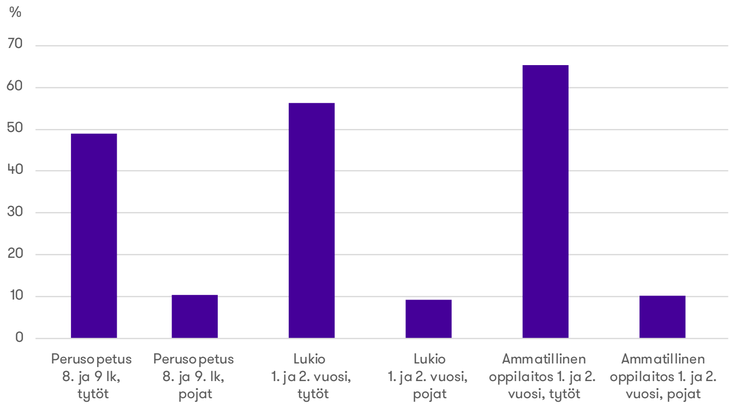

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL)

koronpandemian aikana lisääntynyt väkivaltaisen käytöksen siirryttyä koteihin, mikä koskettaa erityisesti naisia ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ryhmiä. Nuorten tekemä väkivalta ja häiriökäyttäytyminen ovat olleet kasvussa. Huolta ja turvattomuuden tunnetta aiheuttaa myös päihteiden käyttö ja huumekauppa. Vantaalla poikkihallinnollisen turvallisuustyön painopisteitä ovatkin lähisuhdeväkivalta, päihteet, nuoriso ja liikkumisen turvallisuus, minkä lisäksi turvallisuusjohtaminen ja sukupuolitietoisuus ovat turvallisuustyössä läpileikkaavia teemoja.

Turvallisuussuunnitelma sisältää toimenpiteitä eri toimialoilta liittyen suunnitelman temaattisiin painopisteisiin. Usein paras keino ennaltaehkäistä ongelmia on ohjata resursseja ja kehittämistyötä pysyvään toimintaan ja olemassa oleviin palveluihin. Uusiakin avauksia on tehty; esimerkiksi nuorten parissa työskenteleviä ammattilaisia on koulutettu liittyen radikalisaation ja väkivaltaisen ekstremismin varhaiseen tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen.

Vantaalla edistetään asukkaisen turvallisuuden tunnetta muun muassa ottamalla käyttöön **turvallisemman tilan periaatteet** kaikissa kaupungin tiloissa. Turvallisempi tila on paikka, joka tarjoaa paikallaolijoille tunteen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitse kohdata minkäänlaisia syrjinnän, kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan muotoja. Niiden ehkäisemiseksi toimitaan aktiivisesti, ja tilanteisiin, joissa niitä tapahtuu, puututaan välittömästi. Turvallinen tila on myös saavutettava ja esteetön. Turvallisemman tilan periaatteisiin kuuluu kunnioitus toisia kohtaan ja se, että jokaisella on tilaa olla oma itsenä. Periaatteiden käyttöönotossa onkin tärkeää huomioida kaikki tilan käyttäjät ja suunnitella periaatteet yhdessä heidän kanssaan.

Aloite turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottoon tuli Lapsiystävällinen kunta -työstä. Erityisesti lapset ja nuoret viettävät paljon aikaa kaupungin tiloissa ja tapahtumissa, joten on ensiarvoisen tärkeää, että ne ovat turvallisia. Tilojen turvallisuus koskee kuitenkin kaikkia niiden käyttäjiä. Lapselle turvallinen tila on turvallinen kaikille.

Kiusaamisen ehkäisy ja kiusaamiseen puuttuminen ovat olennainen osa työtä, jota tehdään lasten turvallisuuden eteen. Vantaan päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa ehkäistään kiusaamista aktiivisesti ja puututaan kiusaamistilanteisiin matalalla kynnyksellä. Lukuvuoden 2022–2023 alussa Vantaan kouluissa on otettu käyttöön uusi kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma, jonka jokainen vantaalainen päiväkoti, koulu ja oppilaitos tarkentaa omaan toimintaansa sopivaksi. Ohjelma sisältää yhdeksän toimenpidettä, joilla ennaltaehkäistään kiusaamista ja puututaan mahdollisiin kiusaamistilanteisiin.

Yhteisöllistä hyvinvointia vahvistetaan tukemalla oppilaiden osallistumista hyvinvointityön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaita kannustetaan esimerkiksi pohtimaan, miten jokaisella on hyvä olla koulussa ja miten luokan ilmapiiriä vahvistetaan. Vantaalla toteutetaan myös hyvinvointiteemaisia tapahtumapäiviä ja -viikkoja. Osassa kouluista on käytössä myös vertaissovittelu (Verso) ja KiVa koulu -toimintamalli. Lisäksi jokaisessa koulussa valitaan kiusaamisen ehkäisemisen tiimi, joka toimii aktiivisesti kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja puuttuu kiusaamiseen jo varhaisessa vaiheessa.

Kokemukset **seksuaalisesta häirinnästä** ovat lisääntyneet yläkoululaisten oppilaiden ja toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa. Koska seksuaalisesta häirinnästä on viime vuosina myös Suomessa puhuttu huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin, voidaan ajatella, että nuoret osaavat tunnistaa entistä paremmin sopimattoman käytöksen mikä osaltaan vaikuttaa kohonneisiin lukuihin. On kuitenkin tärkeää kiinnittää yhä enemmän huomiota häirinnän ennal-

taehkäisyyn ja häirintään puuttumiseen. Samoin kuin kiusaamisen kohdalla, seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäiseminen liittyy pitkälti hyvän ja luottamuksellisen ilmapiirin vahvistamiseen kouluissa. Seksuaalikasvatus on myös tärkeässä roolissa ja auttaa lapsia ja nuoria tunnistamaan ja sanoittamaan kohtaamaansa häirintää. Omien rajojen tunnistaminen ja muiden kunnioittaminen ovat tärkeä osa seksuaalikasvatusta. Myös varhaiskasvatuksessa kiinnitetään Vantaalla huomiota kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja siihen puuttumiseen sekä turvataitoihin ja kehotunnekasvatukseen.

Turvallisuus on kytköksissä hyvään hallintoon, kuntademokratiaan ja osallisuuteen. Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuussa 2022 **luottamushenkilöiden eettiset periaatteet**. Eettisten periaatteiden tavoitteena on osaltaan taata laadukas kunnallinen hallintotoiminta, kuntalaisten luottamus päätöksentekoon ja niin luottamushenkilöiden kuin kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu luottamushenkilötoiminnassa. Periaatteet koskevat myös luottamushenkilöiden ja kaupungin palveluksessa olevien välisiä suhteita.

Luottamushenkilötoiminnan lähtökohtana on asiallinen, tasa-arvoinen ja toista kunnioittava käyttäytyminen. Tavoitteena on turvallisempi tila, jossa jokainen voi osallistua luottamushenkilötoimintaan turvallisesti omana itsenään ilman pelkoa epäasiallisesta kohtelusta tai häirinnästä. Epäasialliseen kohteluun on nollatoleranssi.

Poliittiseen keskusteluun kuuluvat erilaiset mielipiteet ja vastakkaiset, joskus kärjekkäätkin näkemykset. Jokaisen tulee kuitenkin kohdella toisia arvostavasti ja kunnioittaen. Asiasta voi väitellä ja olla monta mieltä loukkaamatta ketään. Toisen epäasiallista käytöstä ei pidä sietää. Jos joku kokee tulleensa kohdelluksi epäasiallisesti, asia tulee selvittää niin, että hyvä ilmapiiri luottamushenkilöiden kesken voidaan taas saavuttaa ja yhteistä toimintaa jatkaa asiallisesti ja kunnioittavasti.

Osallisuus

Kaupunkilaisten osallisuus on merkittävä tekijä sekä hyvinvoinnin että hallinnon läpinäkyvyyden ja demokratian toteutumisen kannalta. Äänestäminen on osallistumisen perustavanlaatuinen muoto ja kuntademokratian kulmakivi. Äänestysaktiivisuus ja sen vaikutukset yhdenvertaisuuteen on teema, johon kiinnitetään Vantaalla erityistä huomiota edellisten vaalien alhaisen äänestysprosentin takia. Myös muita osallisuuden ja suoran vaikuttamisen muotoja kehitetään Vantaalla aktiivisesti.

Kun Vantaa vuonna 2021 valittiin Euroopan nousevaksi innovaatiokaupungiksi, päätti kaupunki käyttää palkintorahoista 300 000 euroa uusien innovaatioiden mahdollistamiseen innovaatiokilpailun avulla. Vuonna 2022 järjestettiin Kaikenkokoiset kaupunkikeksinnöt -innovaatiokilpailu, jonka kautta kuntalaiset, yritykset, järjestöt ja yhdistykset pääsivät ideoimaan uusia avauksia kategorioissa kukoistavat kaupunkikeskukset, hyvän arjen palvelut ja ilmastonmuutoksen torjunta. Kilpailuun tuli 174 erilaista ehdotusta, joista 15 valittiin rahoitettaviksi. Rahoitettavien ideoiden esittäjät toteuttavat nämä erilaiset ja erikokoiset sosiaaliset innovaatiot vuoden 2023 aikana. Innovaatiokilpailu on tarkoitus järjestää seuraavan kerran vuonna 2024.

Äänestysaktiivisuus, aluevaalit 2022

38,1 %

Lähde: SVT, Aluevaalit

Naisten osuus kaupunginvaltuutetuista, 2022

55,22 %

Vantaan kaupungissa on vuodesta 2021 lähtien kannustettu asukkaita osallistumaan asuinalueiden kehitykseen osallistuvan budjetoinnin avulla. **Osallistuva budjetointi** on asukasvuorovaikutuksen menetelmä, jossa asukkaat saavat mahdollisuuden päättää kaupungin rahojen käytöstä tietyn summan osalta ja osallistua suunnitteluun ja päätöksentekoon. Asukkaat saavat aidon osallisuuden kokemuksen, heidän mielipiteensä kuullaan ja heidän vaikuttamisensa johtaa konkreettisiin tekoihin, mikä lisää hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja alueiden viihtyisyyttä.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Osallistuvaa budjetointia on käytetty Vantaalla alueiden ja asukkaiden hyvinvointierojen kaventamiseksi useissa hankkeissa, joissa on pyritty tavoittamaan monipuolisesti erilaisia asukasryhmiä ja innostamaan heitä osallistumisprosessiin. Yhteistyötä tehdään myös paikallisten toimijoiden, kuten järjestöjen, kirjastojen, koulujen, päiväkotien ja nuorisotilojen kanssa. Osallistuva budjetointi laajennetaan vuonna 2023 koko kaupungin laajuiseksi.

Osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen hyödynnetään **OsallistuvaVantaa.fi-palvelua**. Palvelu kokoaa ajankohtaiset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet yhteen paikkaan. Alusta toimii hyvänä vuorovaikutuskanavana kaupungin ja asukkaiden välillä, sillä palvelussa voi julkaista kyselyitä, järjestää verkkokeskusteluja ja viestiä projektien etenemisestä. Verkkosivulla asukkaat pääsevät tutustumaan ja osallistumaan hankkeisiin, suunnitelmiin ja Vantaan asuinalueiden kehittämiseen.

Vantaalla asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämistä ohjaa **Osallistuva Vantaa -ohjelma** 2022–2025. Ohjelman toteuttamista koordinoi poikkitoimialainen työryhmä. Henkilöstön tukena toimii Osallisuuspalvelut-tiimi, joka kehittää ja ylläpitää erilaisia osallisuuden menetelmiä kuten asukasraateja, dialogimenetelmiä, sähköistä osallisuusympäristöä ja osallistuvaa budjetointia. Lisäksi Osallisuuspalvelut järjestää koulutuksia ja verkostotoimintaa henkilöstölle.

Vantaalaisten osallisuuden kokemusta ja tyytyväisyyttä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin seurataan vuosittain toteutettavalla kyselyllä. Vuodenvaihteessa 2021–2022 toteutetun kyselyn tuloksissa havaitaan, että vantaalaisten osallisuuden kokemus oli vahvistunut edellisen vuoden kyselyn jälkeen ja osallisuusindikaattorin keskiarvoksi saatiin 78,4. Tyytyväisyys osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin oli kasvanut hieman ja 36 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai erittäin tyytyväisiä niihin.

Vantaalla **äänestysaktiivisuus** aluevaaleissa vuonna 2022 jäi koko maan heikoimmaksi, vain 38,1 prosenttiin, mikä on huomattavasti alhaisempi kuin muissa aiemmissa vaaleissa. Erityisesti vieraskielisten äänestäjien aktiivisuus oli matalaa, ja äänestysaktiivisuudessa oli Vantaan sisällä merkittäviä alueellisia eroja. Äänestäminen on erittäin tärkeä osallistumisen muoto, ja demokratiakehityksen kannalta alhainen äänestysprosentti on huolestuttava. Kuntien ja kaupunkien keskusvaalilautakunnat huolehtivat vaalien järjestämisestä, ja niiden tehtävänä on varmistaa, että vaalit toimitetaan laillisesti ja ne ovat riippumattomat. On tärkeää varmistaa, että äänioikeutetut kokevat äänestämisen aidosti mahdolliseksi.

Vantaalla haluttiin selvittää, mitä tekijöitä laskevan äänestysaktiivisuuden taustalla on, miten äänestysaktiivisuus jakautuu alueellisesti ja demografisesti ja mistä syistä vantaalaiset ovat jättäneet äänestämättä. Aiheesta toteutettiin tutkimus, jossa hyödynnettiin Tilastokeskuksen rekisteriaineistoja ja kyselyaineistoa.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että ehdokasasettelulla on merkittävä rooli äänestämisessä tai äänestämättä jättämisessä, ja äänestämättä jätettiin usein siksi, että sopivaa ehdokasta ei löytynyt. Lisäksi tiedonsaannissa oli puutteita, erityisesti vieraskielisten joukossa kaikilla ei ollut tietoa siitä, ovatko he äänioikeutettuja eikä heille ollut välittynyt riittävää tietoa siitä, mistä vaaleissa oli kyse. Jos vieraskielisiä on enemmän ehdokkaina, edistää se myös vieraskielisten äänestysaktiivisuutta. Jos vieraskielisiä on vaalivirkailijoina, leviää tieto myös heidän kauttaan eri yhteisöihin.

Keväällä 2023 käydään Suomessa eduskuntavaalit, ja Vantaa on suunnitellut erilaisia toimenpiteitä, jotta äänestysaktiivisuutta saataisiin nostettua. Vantaa on tehnyt omat hallitusohjelmatavoitteensa, joita esitellään ja edistetään yhdessä vantaalaisten ehdokkaiden kanssa neljässä ”Vantaudu vaaleille” -tapahtumassa helmi-maaliskuussa. Tapahtumat on tarkoitus viedä sinne, missä ihmiset jo valmiiksi liikkuvat. Vantaa toteuttaa myös äänestäjien aktivointikampanjan, jossa tietoa viedään vaaliautolla asuinalueille. Vaaleista tiedotetaan aktiivisesti ja mahdollisimman monella kielellä. Vantaa tekee tiivistä yhteistyötä eri maahanmuuttajajärjestöjen kanssa, ja vaaleista tullaan kertomaan myös järjestöjen tapahtumissa.

Onnistumisia

Turvallisemman tilan periaatteiden käyttöön ottaminen kaikissa kaupungin tiloissa edistää koettua turvallisuutta ja muita kunnioittavaa toimintakulttuuria.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Tutkimuksessa kävi ilmi, että ennakkoäänestyspaikkojen sijoittaminen sinne, missä kuntalaiset liikkuvat, vaikuttaa äänestysaktiivisuuteen. Äänestämisen pitää olla helppoa ja vaivatonta, jotta mahdollisimman moni epävarma äänestäjä tulisi äänestämään. Vantaan ennakkoäänestyspaikat sijaitsevat eri puolilla kaupunkia, hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrella ja asuinalueiden palveluiden läheisyydessä.

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

YK:n lapsen oikeuksien sopimus on Suomessa voimassa laintasoisena säädöksenä eli se velvoittaa kaikkia kuntasektorilla toimivia. Vantaan kaupunki on sitoutunut lapsiystävällisyyden lisääämiseen ja se on hakenut ja hyväksytty mukaan UNICEFin **Lapsiystävällinen kunta** -malliin vuonna 2021. Lapsiystävällinen kunta -malli on UNICEFin kunnille tarjoama työkalu, joka auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja ja varmistamaan, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen, myös heikommassa asemassa olevan, lapsen arjessa.

Lapsiystävällinen kunta -työ käynnistyi nykytilan kartoituksella, johon osallistui laaja joukko kaupungin työntekijöitä, kumppaneita sekä vantaalaisia, erityisesti lapsia ja nuoria. Kartoituksen perusteella koottiin Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma, joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa joulukuussa 2021. Suunnitelma sisältää viisi tavoitetta ja 14 toimenpidettä. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi lasten ja nuorten vertaisviestinnän kehittäminen, vuorovaikutuksen lisääminen lasten ja nuorten sekä johdon ja päättäjien

Lapsiköyhyys, 2021

12,6 %

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL); Tulonjaon kokonaistilasto (Tilastokeskus)

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, 2021

16,9 %

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL)

välillä, turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönotto sekä henkilökunnan ja luottamushenkilöiden osaamisen lisääminen lapsen oikeuksista. Vantaan kaupungin on mahdollista saada lapsiystävällinen kunta -tunnustus vuonna 2024, jos se onnistuu saavuttamaan tavoitteensa ja edistämään lapsen oikeuksia kunnassa.

Tiedolla johtaminen eli systemaattisesti koottu tieto ja sen hyödyntäminen toiminnan kaikilla tasoilla on hyvinvointityössä ensiarvoisen tärkeää. Erityisesti kuntalaisilta koottava kokemustieto on arvokas tietolähde palvelujen kehittämisessä ja päätöksenteossa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama Kouluterveyskysely kokoaa joka toinen vuosi tietoa kouluikäisten lasten ja toisella asteella opiskelevien nuorten hyvinvoinnista, terveydestä ja osallisuudesta. Pitkittäistutkimus mahdollistaa pitkän aikavälin seurannan sekä Vantaan tulosten vertailun muihin alueisiin ja valtakunnallisiin tuloksiin. Tämän lisäksi vantaalaisten lasten ja nuorten vastauksia on mahdollista tarkastella sukupuolen ja syntyperän mukaan. Vantaan kaupungin kouluterveyskyselyn tulokset on koottu kaikille avoimeen Power BI -alustaan. Alle kouluikäisistä on valtakunnallisesti ja kuntatasolla erittäin vähän systemaattista hyvinvointitietoa. Tähän on tulossa parannus, kun Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kokoaa FinLapset-kyselyaineiston alle kouluikäisiltä ja heidän huoltajiltaan vuonna 2024.

Koronan vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin näkyvät kouluterveyskyselyn tuloksissa. Lapset ja nuoret kokevat laajasti ahdistusta ja uupumusta, ja erityisesti tyttöjen tilanne nousee esiin huolestuttavana kehityskulkuna. Koronapandemia on aiheuttanut sekä hoitovelkaa että oppimisvajetta, ja etäkouluun siirtymisellä oli negatiivisia vaikutuksia monen nuoren hyvinvointiin ja koulunkäyntiin. Haasteisiin on vastattu lisäämällä resursseja esim. lasten ja nuorten mielenterveyden palveluihin ja erityisnuorisotyöhön.

Nuorisotyössä on tunnistettu tarve saada reaaliaikaista kuvaa nuorten hyvinvoinnin tilasta alueilla. SOS-Lapsikylä on käynnistänyt

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Ahdistuneisuutta kokevat lapset, sukupuolen mukaan

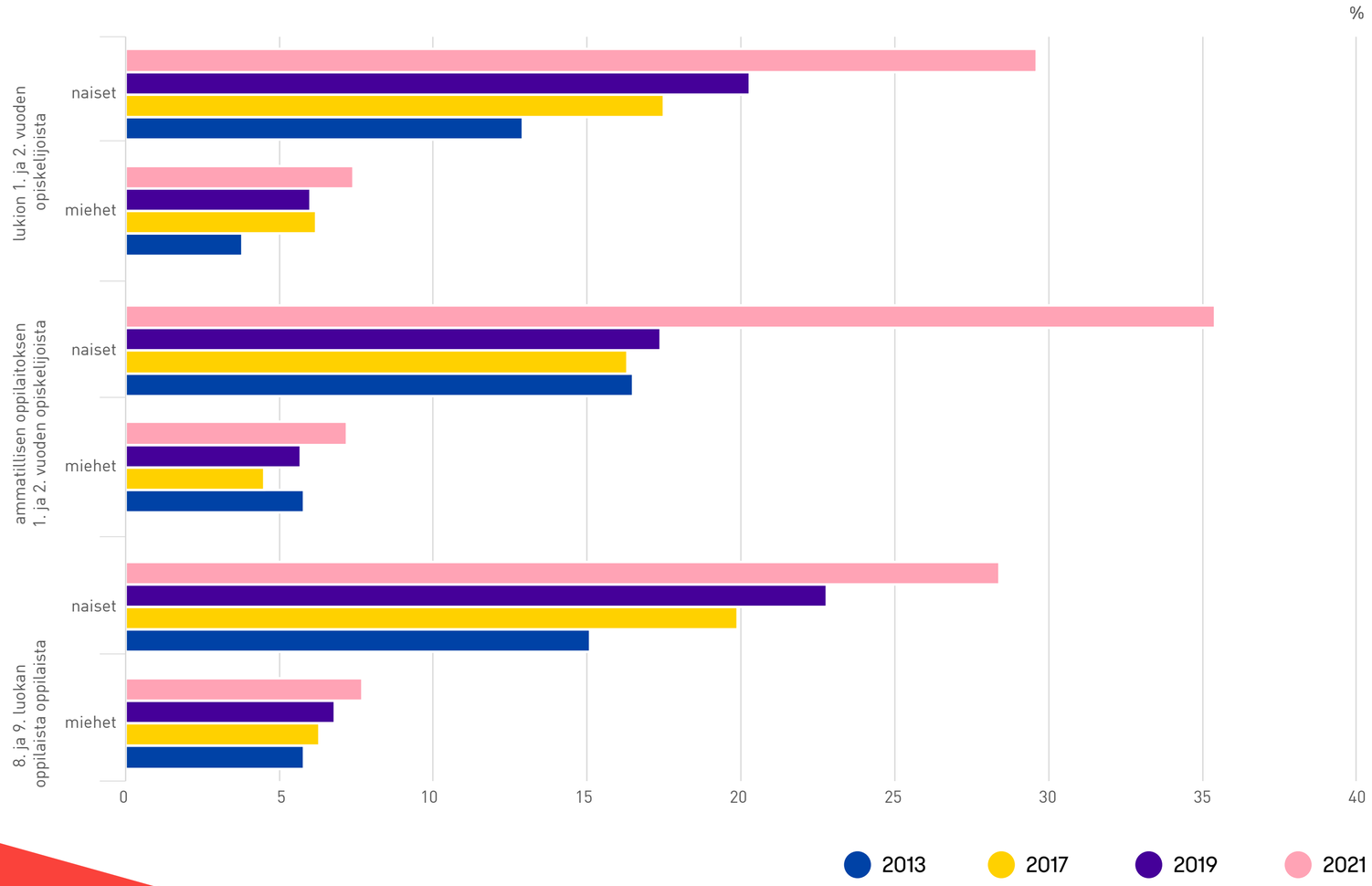

Lähde: Kouluterveyskysely

Onnistumisia

Osallistuvan budjetoinnin laajentaminen koko kaupungin alueelle lisää hyvinvointia ja asukkaiden osallistumista ja edistää viihtyisää, asukkaiden toiveiden mukaista kaupunkiympäristöä.

Kehityskohteita

Pula koulutetusta työvoimasta vaikeuttaa hyvinvointityötä ja esimerkiksi laadukkaan ja tasavertaisen varhaiskasvatuksen tarjoamista. Kaupungin veto- ja pitovoimaan työnantajana kiinnitetään nyt erityistä huomiota.

hankkeen alueellisen nuorisotyön tiedonkeruumallin rakentamiseksi Vantaan nuorisopalveluille. Rakennettava malli perustuu nuorten kokemuksien sekä näkökulmien esille saamiseen ja se rakennetaan yhdessä nuorten kanssa palvelumuotoilun keinoja hyödyntäen.

Koronan lisäksi ruoan ja energian hinnan nousu vaikeuttavat monien perheiden tilannetta. Lapsiköyhyys, eli niiden alle 18-vuotiaiden lasten osuus, jotka asuvat pienituloisissa kotitalouksissa, oli jo vuoden 2021 tietojen mukaan noussut hieman verrattuna aiempiin vuosiin. Lapsiperheköyhyys on monimutkainen ilmiö, jolla on erilai-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

sia seurauksia lasten ja nuorten hyvinvointiin, terveyteen ja osallisuuteen. Koko perheen hyvinvointi on lasten hyvinvoinnin kannalta keskeisessä asemassa, ja lapsuuden aikaisella eriarvoistumisella on myös kauaskantoisia vaikutuksia lapsen koko tulevaisuuteen. Lapsiperheiden köyhyyteen ja sen syihin ja seurauksiin on Vantaalla syytä kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.

Vantaan kaupungin ja uuden hyvinvointialueen yhteistyönä on kehitetty lapsiperheille suunnattuja palveluita, jotta kuntalaiset saisivat eri palveluita entistä helpommin saman katon alta. Kehitteillä on perhekeskustoimintamalli, joka kokoaa yhteen lapsiperheiden käyttämiä palveluita, kuten neuvola- ja mielenterveyspalveluita, ja tuo niiden yhteyteen myös avoimia kohtaamispaikkoja. Malli tiivistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä, ja esimerkiksi järjestöt ovat olleet mukana kehittämistyössä. Tavoitteena on luoda matalan kynnyksen palveluita helposti kaikkien saataville. Ensimmäinen perhekeskus perustetaan Itä-Vantaalle Koivukylän avoimen kohtaamispaikan yhteyteen, ja seuraava on suunnitteilla Myyrmäkeen Länsi-Vantaalle. Toimintamallin puitteissa pilotoidaan moniammatillisia perhekeskustiimejä, jotta perheiden palveluntarpeisiin voidaan vastata kokonaisvaltaisesti. Jatkossa toimintaan sisältyy myös mm. välinelainaamo NEPSY-perheille ja mielenterveyden tuen menetelmien jalkauttaminen paikallisiin järjestöihin.

Lasten ja nuorten osallisuutta ja hyvinvointia kehitetään Vantaalla myös harrastustoiminnan kautta. Vantaa haluaa tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuuksia harrastaa, riippumatta perheen tilanteesta. Harrastustoiminnan tukeminen edistää lasten hyvinvointia, osallisuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Harrastusten kautta lapset voivat löytää oman yhteisön ja syrjäytymisen riski pienenee. Harrastusten Vantaa tarjoaa vantaalaisille peruskoululaisille tasavertaiset mahdollisuudet osallistua mieluisaan ja maksuttomaan harrastustoimintaan oman koulun ja kodin läheisyydessä. Toiminta on osa kansallista harrastamisen Suomen mallia, jossa yhdistyvät lasten ja nuorten kuuleminen harrastustoiveista, olemassa olevien hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen koordinoiminen sekä koulun ja harrastustoimijoiden yhteistyö. Vuonna 2023 malli vakiinnutetaan nuorisolakiin.

Vantaalla harrastuksia järjestetään lasten ja nuorten toiveiden pohjalta, joita on kerätty erilaisten kyselyiden kautta. Jotta mahdollisimman moni lapsi hyötyisi tarjolla olevasta toiminnasta, jatkossa kiinnitetään entistä enemmän huomiota viestinnän kanaviin ja monikielisyyteen. Erityisesti yläkoululaisia on ollut haasteellista innostaa mukaan harrastustoimintaan.

Musiikin harrastamisen matalalla kynnyksellä mahdollistaa Vantaalla Tempo-orkesteri, jonka toiminta alkoi vuonna 2009. Orkesterin käynnisti Vantaan musiikkiopisto Länsimäen ja Kytöpuiston kouluissa. Vuosien saatossa Tempo-orkesteriharrastuksesta on tullut vakiintunut osa koululaisten arkea ja sivistävä lisä peruskoulun kasvatustyöhön, ja toimintaa on tällä hetkellä kuudessa eri koulussa eri puolilla Vantaata.

Tempo-orkesteri vahvistaa eri taustoista tulevien nuorten välistä yhteisöllisyyttä. Orkesteriin ei ole pääsykokeita, ja oppilaat saavat

Onnistumisia

Kasvatuksen, koulutuksen ja oppimisen tukemista ja sitä kautta yhdenvertaisuutta on edistetty tiiviin monialaisen yhteistyön avulla.

Kehityskohteita

Koronapandemia, energiakriisi ja hintojen nousu vaikeuttavat kuntalaisten arkea ja haastavat hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta monella eri tavalla. Koronan vaikutukset esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointiin ovat pitkäkestoisia. Näihin asioihin on panostettava edelleen poikkihallinnollisessa yhteistyössä, myös hyvinvointialueen kanssa.

Ajantasainen ja luotettava tieto on hyvän ja vaikuttavan päätöksenteon perusta. Tiedolla johtamisen rakenteita kehitetään niin kaupunkitasolla kuin toimialoillakin.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

sekä opetuksen että soittimet käyttöönsä maksutta. Koulujen opettajat auttavat saamaan mukaan toimintaan nuoria, joille siitä on erityistä hyötyä. Opetuksesta vastaavat Tempo-orkesterin toimintatapoihin perehtyneet ammattitaitoiset opettajat. Toiminnassa on mukana kouluja alueilta, joilla on kaivattu matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia. Tempo-orkesterissa soittaminen on kehittänyt ystävyyssuhteita ja vahvistanut oppilaiden sosiaalisia taitoja ja motivaatiota koulunkäyntiin.

Kasvatus, koulutus ja oppiminen

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tarjoaminen kuntalaisille sekä jatkuvan oppimisen tukeminen on kuntien perustyön ydintä ja tärkeä osa kestävän kehityksen tavoitteiden edistämistä. Suomessa tasa-arvoista, maksutonta ja korkeatasoista peruskoulutusta on pitkään pidetty keskeisenä arvona ja ylpeydenaiheena. Oppivelvollisuutta laajennettiin Suomessa vuonna 2021 koskemaan myös toisen asteen opintoja. Viime aikoina on kuitenkin saatu huolestuttavia uutisia oppimistason laskusta ja eri ryhmien välisistä eroista oppimisessa ja koulutuksessa. Koulutusta täytyy kehittää ja tukea jatkuvasti, jotta oppimisen korkea taso ja yhdenvertaisuus koko opintopolulla voivat toteutua.

Vantaa haluaa panostaa jatkuvaan oppimiseen kaikissa ikäluokissa, mikä linkittyy laajasti niin hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen kuin työelämään ja alueen elinvoimaan. Vantaa liittyi vuonna 2020 Unescon kansainväliseen Learning Cities -verkostoon. Verkostossa jaetaan tietoja, taitoja ja kokemuksia elinikäisen oppimisen kehit-

Koulutuksen ulkopuolella olevat 17-24-vuotiaat, 2021

12,7 %

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL)

Sukupuolijakaumat lukioon ja Variaan valituista, 2022

Lähde: Vantaan kaupunki

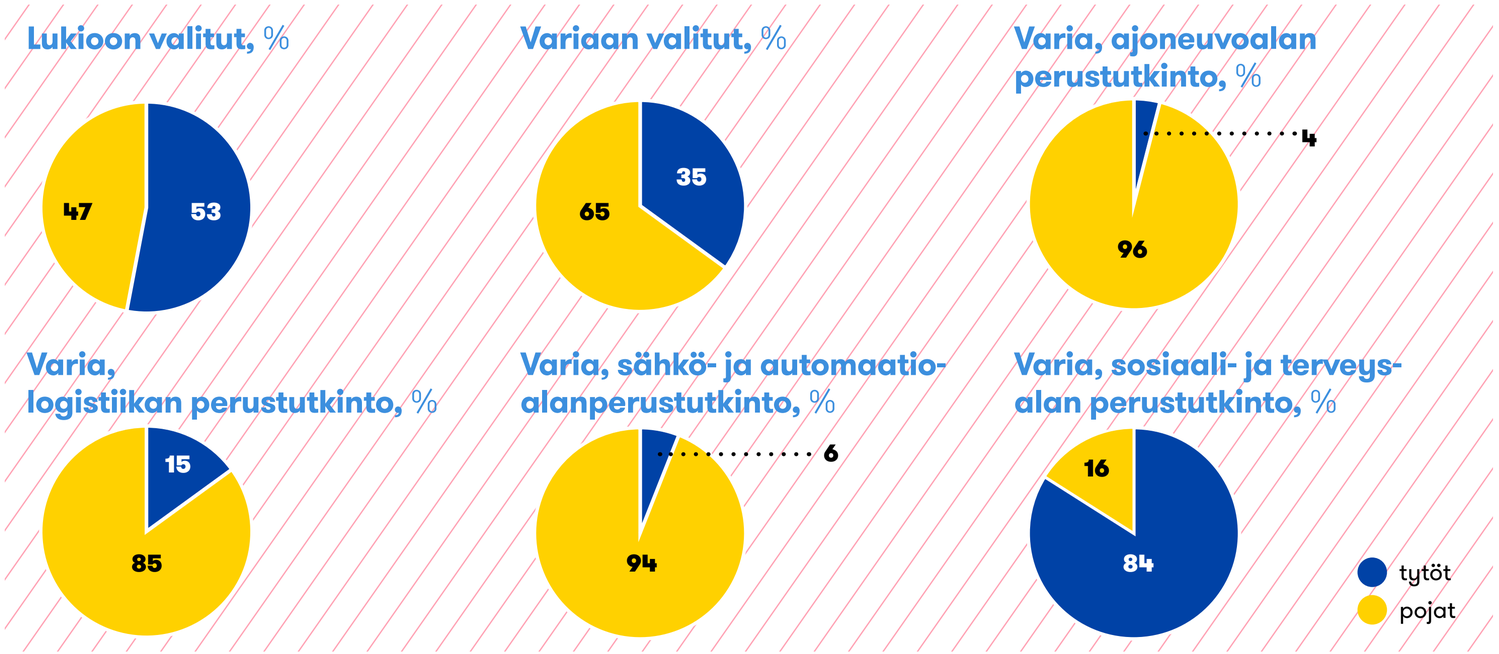

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Vähintään kerran viikossa kouluruoan väliin jättävät 8. ja 9.-luokkalaiset, 2021

52,6 %

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL)

Variasta koulutuksen jälkeen työllistyneet - 1 v. tutkinnon jälkeen,2020

64 %

Lähde: Vipunen

tämisestä, ja siihen kuuluu 294 kaupunkia kaikkialta maailmasta. Työtä ohjaavat YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Vantaalle on perustettu oma Aina oppiva Vantaa -verkosto, jossa jaetaan tietoa ja tuetaan verkoston jäseniä yhteystyökumppaneiden löytämisessä.

Verkostotyön keskeisimpänä tavoitteena on edistää kaikkien vantaalaisten elinikäistä oppimista yhdenvertaisesti, tukea koulutustason nostamista ja lisätä oppimisen tuomaa hyvinvointia.

Suomessa on varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sitouduttu inkluusion periaatteisiin. Inkluusiolla tarkoitetaan sitä, että jokaisella lapsella on oikeus varhaiseen ja oikeanlaiseen tukeen, samalla kun lapsen osallisuus ja oikeus oppia osana ryhmää toteutuu. Varhain aloitetulla ja oikeanlaisella tuella on pitkäkestoinen positiivinen vaikutus lapsen oppimiseen. Inkluusion haasteista kouluissa on puhuttu Suomessa julkisuudessa viime aikoina paljon, ja inklusiivisuuden toteutuminen vaatiikin jatkuvaa työtä sekä opettajilta että koko työyhteisöltä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Vantaalla yhteistä sitoutumista inkluusion periaatteisiin ja vaikuttavaa varhaista tukea kehitetään muun muassa vahvistamalla henkilöstön osaamista ja moniammatillista yhteistyötä ja kehittämällä tuen kohdentumista ja vaikuttavuutta.

Osana inkluusion periaatteita tukevaa kokonaisuutta Vantaan varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön ProVaka – sosiaalisten taitojen tukeminen päiväkodin toimintakulttuuria kehittämällä, joka on pitkäkestoinen koulutus- ja ohjauskokonaisuus varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Tutkimusten ja Vantaan omien arviointien mukaan lasten yleisimmät tuentarpeet liittyvät puutteisiin sosioemotionaalisissa taidoissa, kuten itsesäätelyn vaikeuksiin ja uhmakkaaseen tai aggressiiviseen käytökseen. Juuri näillä osa-alueilla on todettu puutteita suomalaisessa varhaiskasvatuksessa, ja tukea pitäisi olla tarjolla systemaattisemmin. ProVaka vahvistaa henkilöstön osaamista, jotta he pystyvät entistä paremmin tukemaan lasten sosioemotionaalisia taitoja. Näin se osaltaan tukee inkluusion periaatteiden vaikuttavampaa ja perusteellisempaa omaksumista osaksi varhaiskasvatuksen perustoimintaa ja toimintakulttuuria.

Vantaan varhaiskasvatuksessa on vuodesta 2019 lähtien työskennellyt neljä kuraattoria psykologien työpareina tukemassa vanhempia, lapsia ja päiväkotien henkilökuntaa. Varhainen tuen tarjoaminen ehkäisee osaltaan lasten ja perheiden ongelmien kasvamista. Toimintamallilla pyritään tavoittamaan erityisesti sellaisia perheitä, joiden on vaikea hakea apua muuta kautta. Esimerkiksi kieli voi olla esteenä avun saantiin, ja kuraattorien asiakkaista yli puolet puhuukin äidinkielenään muuta kuin suomea. Palvelun vaikuttavuutta on seurattu säännöllisten kyselyiden avulla. Asiakkaat kokevat saaneensa tukea vanhemmuuteen, luottamusta omiin kykyihinsä vanhempina ja keinoja toimia lapsen kanssa haastavissa tilanteissa. Päiväkotien henkilökunta on saanut moniammatillista tukea omaan työhönsä ja asioiden puheeksi ottamiseen vanhempien kanssa.

Alueellinen eriytyminen, jota Vantaalla pyritään ehkäisemään muun muassa Sosiaalisesti kestävä Vantaa -ohjelman toimenpiteillä, aiheuttaa haasteita myös päiväkodeille ja kouluille ja heikentää yhdenvertaisuuden toteutumista. Vantaa on hakenut valtion myöntämää tasa-arvorahaa, jota ohjataan eri yksiköihin koulutuksen tukemiseen tiettyjen alueen väestöön liittyvien kriteerien mukaisesti vähentämään segregaation vaikutuksia. Rahalla on esimerkiksi palkattu laaja-alaisia erityisopettajia nivelvaiheisiin, resurssi-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Koulu-uupumusta kokevat lapset, sukupuolen mukaan

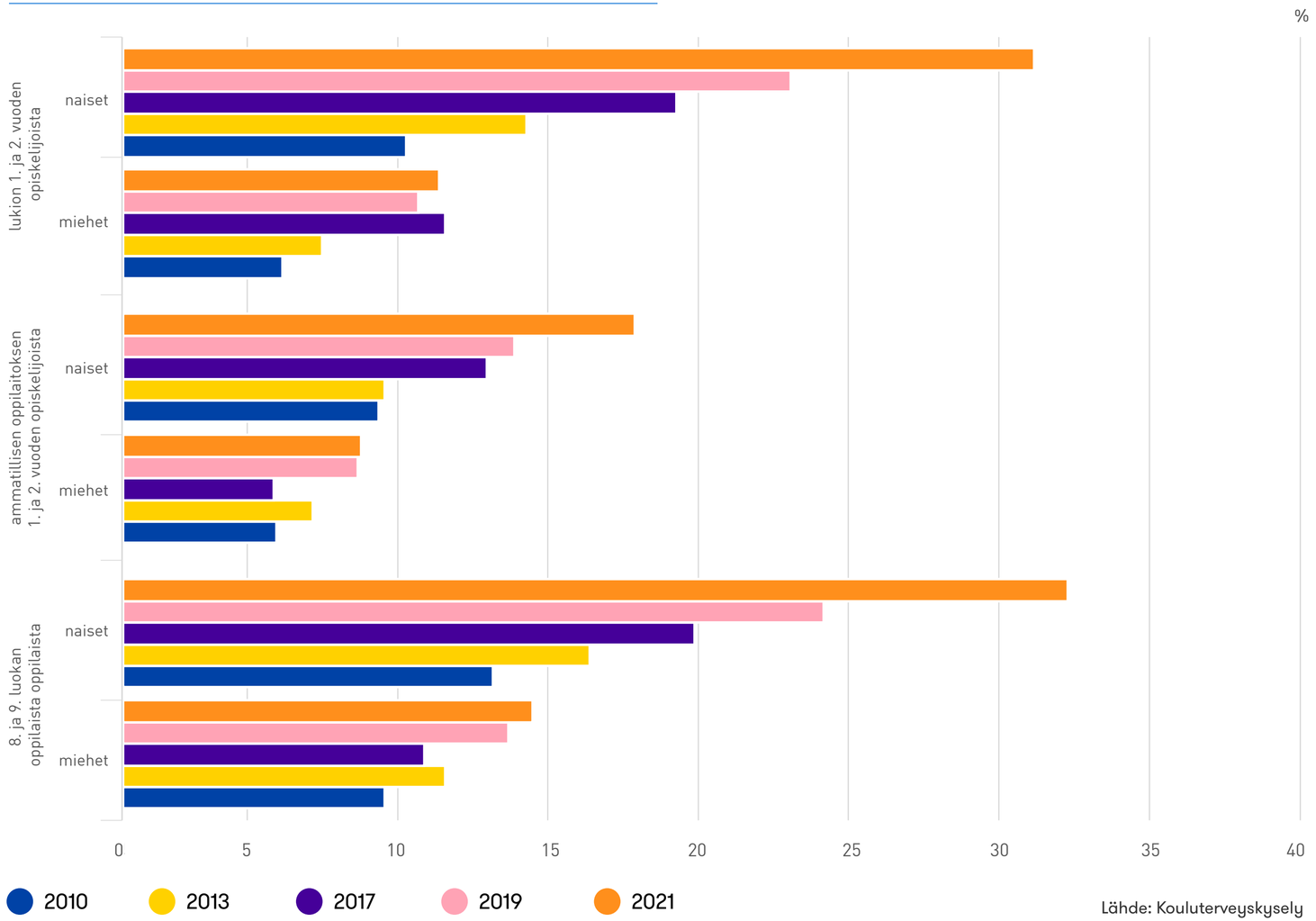

Lähde: Kouluterveyskysely

opettajia, avustajia ja monikielisiä ohjaajia. Segregaatiokehitystä pyritään hillitsemään myös Yhteinen koulu -hankkeessa kehitettävän koulusegregaatiota vähentävän mallin avulla. Hankkeessa pyritään luomaan pysyviä yhteistyön rakenteita kaupungin eri toimialojen välille, jotta segregaation moniulotteiseen haasteeseen voidaan vastata pitkäjänteisesti.

Vantaa on Suomen kansainvälisin kaupunki, ja vieraskielisten osuus kuntalaisista on noin 23 prosenttia. Vieraskielinen väestö on ikäjakaumaltaan huomattavasti nuorempaa kuin suomenkielinen, mikä näkyy Vantaan kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Noin 28 prosenttia koulujen oppilaista opiskelee suomen kieltä ja kirjallisuutta toisena kielenä erillisissä ryhmissä. Suomessa on keskusteltu viime aikoina näiden ryhmien tarkoituksenmukaisuudesta niille oppilaille, joilla on hyvä suomen kielen taito ja jotka voisivat osallistua äidinkielen opetukseen. Oppimäärän valintaa onkin Vantaalla tarkoitus tarkentaa ja ohjeistaa entistä paremmin. Kaikkien opettajien kielitietoisuutta lisätään esimerkiksi kielitietoisuusvastaavien verkoston avulla. Suurimmat kieliryhmät Vantaan kouluissa ovat venäjä, viro, arabia, somali ja albania, ja Vantaalla opiskellaan yli 30 eri äidinkieltä perusopetusta täydentävässä oman äidinkielen opetuksessa.

Peruskouluissa vieraskielisten oppilaiden oppimistulokset ja hyvinvointi ovat tutkimusten mukaan heikommalla tasolla kuin oppilailla keskimäärin, ja heidän tukemisekseen on Vantaalla palkattu monikielisiä ohjaajia vuodesta 2020 lähtien. Ohjaajat tukevat oppilaita opintojen suunnittelussa, siirtymävaiheissa, tavoitteiden asettamisessa ja tunne- ja vuorovaikutustaidoissa. He tukevat myös perhei-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

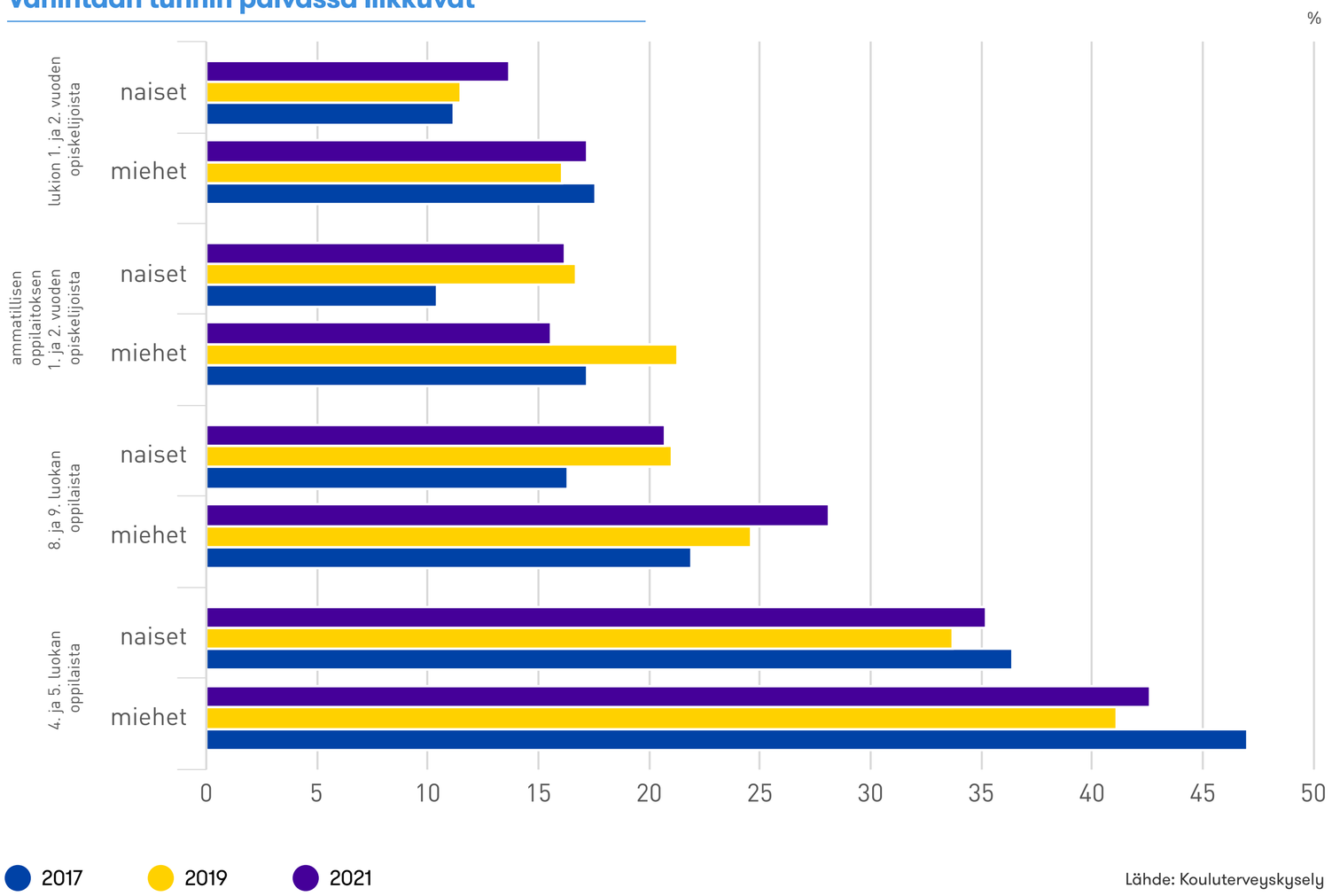

Lähde: Kouluterveyskysely

tä ja tekevät yhteistyötä muiden tahojen kanssa, jotka tarjoavat palveluita nuorille. Ohjaajien tekemä työ vahvistaa koulun tärkeää roolia kotouttajana ja tiivistää koulujen ja perheiden välistä yhteistyötä. Palaute ohjaajien työstä on ollut positiivista niin koulujen, perheiden kuin oppilaidenkin suunnalta, ja työnkuvaa kehitetään edelleen vastaamaan tarpeisiin entistä paremmin.

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä oppilaiden hyvinvointia on kehitetty myös Opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimassa Sitouttava kouluyhteisötyö (SKY) -hankkeessa, johon Vantaa osallistuu. Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalli, joka tukee oppilaiden kouluyhteisöön kiinnittymistä ja vähentää poissaoloja. Hankkeessa on pilotoitu tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta yläkoululaisille ja lisäkoulutusta opettajille liittyen tunnetaitoihin ja positiiviseen pedagogiikkaan sekä tuettu koulujen kiusaamisen vastaisia toimintamalleja. Kaupunkitasoisesti on suunniteltu ja jalkautettu poissaoloihin puuttumisen mallia.

Liittyen perus- ja toisen asteen nivelvaiheeseen on Vantaalla tehty pitkäjänteistä yhteistyötä vuosien ajan. Vuonna 2022 käynnistettiin valtakunnallisesti uusi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus, joka on alkanut Vantaalla hyvin. Nuorisopalveluiden, perusopetuksen ja toisen asteen yhteistyönä on kehitetty case manager -toimintaa, jossa tiettyjen nuorten kanssa työskennellään pitkäjänteisemmin siirtymävaiheen yli. Tiedonsiirtoa perusopetuksen ja toisen asteen välillä on Vantaalla tehostettu ja sitä kehitetään edelleen. Tiedonsiirtoon liittyviä käytäntöjä tulisi kehittää jatkossa myös valtakunnallisesti. Haasteeksi on tunnistettu myös vammai-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Hoitamatta olevien vakanssien ja ei-kelpoisten opettajien ja erityisopettajien osuus varhaiskasvatuksessa, 02/2023

47 %

Lähde: Vantaan kaupunki

sopiskelijoiden opintopolkujen tukeminen: Vantaalla ei ole heille koulutustarjontaa, ja pääkaupunkiseudun tarjonta ei ole riittävää tarpeisiin nähden.

Eri tahojen välistä yhteistyötä on tiivistetty myös toisen asteen oppilaitoksissa. Ammattiopisto Variassa huoli korkeista keskeyttämisluvuista nosti esiin tarpeen nuorisotyöntekijöille oppilaitoksen tiloissa. Toimintamallia, joka sisältää koulun ja nuorisopalveluiden yhteistyötä, kehitettiin ensin Keskeyttämisestä kohtaamiseen -hankkeessa, ja vuonna 2022 se vakinaistettiin osaksi pysyvää toimintaa. Yhteensä 8 nuorisotyöntekijää työskentelee Varian kaikissa toimipisteissä, heidän työhönsä kuuluu erityisesti keskeyttämisvaarassa olevien opiskelijoiden tunnistaminen, tukeminen ja hyvinvoinnin lisääminen. Myös perusasteen ja Varian välistä yhteistyötä on tässä yhteydessä tiivistetty.

Vuosina 2021–2022 Variassa on yhteistyössä Annie Advisor Oy:n kanssa kehitetty ja pilotoitu Annie-bottia, joka tarjoaa opiskelijoille matalan kynnyksen tukea lähettämällä heille säännöllisesti tekstiviestejä ja kysymällä tuen tarpeista. Sen mukaan, mihin tuen tarve liittyy, botti ohjaa opiskelijan oikealle yhteyshenkilölle. Variassa on havaittu merkittävä lasku opintojen keskeyttämisissä sen jälkeen, kun palvelu otettiin käyttöön. Opiskelijoiden palaute on ollut positiivista; he ovat kokeneet, että kynnys pyytää apua erilaisiin ongelmiin on laskenut botin myötä, mikä on auttanut opintojen etenemisessä. Opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista lisää tietoisuus siitä, että heistä välitetään ja että tukea ja apua on saatavilla.

Työvoimapula hyvinvointityön haasteena

Vantaalla kuten kaikkialla Suomessa on kasvavia haasteita osaavan työvoiman saatavuudessa monilla aloilla. Sosiaali- ja terveysalan osaajista sekä varhaiskasvatuksen opettajista ja erityisopettajista on Vantaalla pulaa, mikä vaikuttaa merkittävästi kaupungin mahdollisuuksiin tarjota laadukkaita palveluita ja huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista. Vantaalle on laadittu vuosille 2022–2024 henkilöstön saatavuusohjelma, jonka avulla pyritään tukemaan kaupungin veto- ja pitovoimaa työnantajana. Ohjelma korostaa johtamisen kehittämistä pitovoimatekijänä ja sisältää toimenpiteitä myös henkilöstön hyvinvoinnin lisäämiseksi ja osaamisen kehittämiseksi. Kaupunki pyrkii vaikuttamaan kansalliseen päätöksentekoon aloituspaikkojen lisäämiseksi niillä opintoaloilla, joiden osaajista on pulaa.

Työvoimapula aiheuttaa suuria haasteita varhaiskasvatuksessa, missä täyttämättä olevien vakanssien ja ei-kelpoisten opettajien ja erityisopettajien osuus on tällä hetkellä jo 47 prosenttia vakans-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

seista, kun vastaava luku vuonna 2021 oli 34 prosenttia. Työvoimapula aiheuttaa monia haasteita päiväkotien arjessa, ja pahimmassa tapauksessa päiväkotien toiminta-aikoja joudutaan rajaamaan. Tilanne heikentää edellytyksiä toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja vaikuttaa negatiivisesti henkilöstön työssä jaksamiseen. Syksyllä 2022 varhaiskasvatukseen perustettiin saatavuustyöryhmä, joka on suunnitellut ja toteuttanut erilaisia toimenpiteitä veto- ja pitovoiman lisäämiseksi. Näitä ovat muun muassa avoin rekrytointi, rekrytointimarkkinoinnin kehittäminen, olemassa olevan henkilöstön osaamisen kehittäminen ja pätevöitymispolut esimerkiksi oppisopimuskoulutusten kautta sekä harjoittelupaikkojen lisääminen ja harjoittelun kehittäminen. Lisäksi on tärkeää kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin.

Nuorisotyössä on suuria haasteita työvoiman saatavuudessa aktiivisesta rekrytoinnista huolimatta. Lähes kolmannes nuorisotyön vakansseista on täyttämättä. Erilaisilla järjestelyillä on palkattu ei-kelpoisia nuorisotyöntekijöitä sekä tuntityöntekijöitä paikkaamaan työntekijävajetta. Tästä huolimatta nuorisotilojen aukioloaikoja on jouduttu supistamaan, tiloja sulkemaan määräajoiksi ja jalkautuvaa nuorisotyötä vähentämään vakavan työvoimapulan vuoksi.

Pula osaavista työntekijöistä tuo haasteita myös useisiin palveluihin, jotka ovat vuoden 2023 alusta siirtyneet kaupungin vastuulta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Lastensuojelussa pula koulutetuista sosiaalityöntekijöistä tuo suuria haasteita ja aiheuttaa pidentyneitä jonoja palveluihin pääsyssä. Hyvinvointialueella jatketaan jo aiemmin Vantaan kaupungin alla alkanutta kehittämistyötä liittyen prosessien ja johtamisen kehittämiseen ja henkilöstön työhyvinvointiin.

Perheitä tukevissa palveluissa, jotka ovat myös siirtyneet hyvinvointialueen vastuulle, henkilöstön saatavuuden haasteet näkyvät erityisesti psykologien, sosiaalityöntekijöiden ja lääkäreiden ammattiryhmissä. Vajetta on osittain kyetty kompensoimaan ostopalveluilla tai vuokratyövoimalla, mutta kaikissa tehtävissä se ei ole mahdollista. Henkilöstön saatavuuden haasteet ovat näkyneet palveluun pääsyn viivästymisenä erityisesti perheneuvolapalveluissa sekä lastenvalvojien palveluissa. Prosesseja ja palveluja kehitetään jatkuvasti, jotta asiakkaiden palveluntarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan työvoimapulan tuomista haasteista huolimatta.

Elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus ikäluokittain, 2021

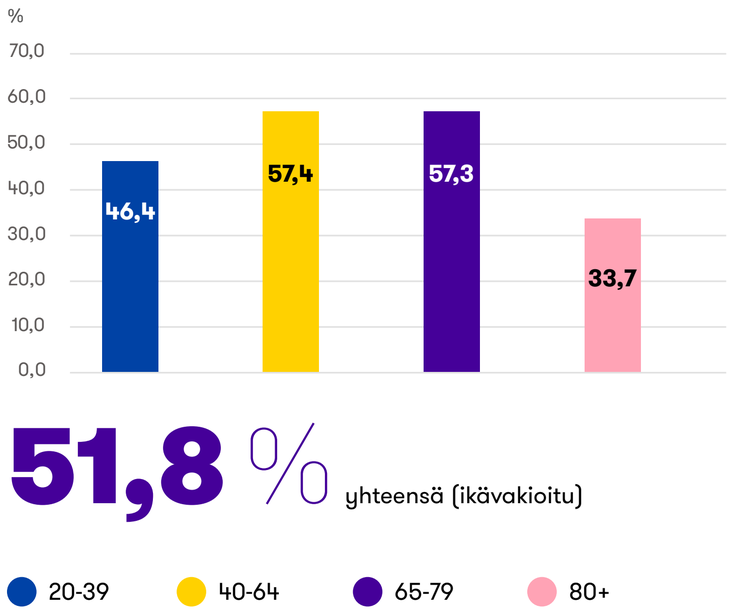

Lähde: Pääkaupunkiseudun hyvinvointikysely 2021

Aikuisväestö

Aikuisväestön hyvinvointia lisätään ja eriarvoisuutta vähennetään Vantaalla monin eri toimin, jotka liittyvät mm. terveyteen, osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Palveluita pyritään myös tuomaan lähelle asukkaita tuomalla niitä sinne, missä he muutenkin liikkuvat ja tekemällä etsivää työtä. Kohdistamalla palveluita kaikkiin asukkaisiin ennaltaehkäistään ongelmien syntymistä, mutta samalla on kiinnitettävä erityistä huomiota kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin.

Hyvinvointiin liittyvien ilmiöiden ja kehityskulkujen taustalla on monenlaisia tekijöitä, jotka linkittyvät toisiinsa. Esimerkiksi asunnottomuus on monimutkainen ilmiö, jossa monet taustatekijät linkittyvät yhteen. Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirryttyä kaupungilta hyvinvointialueelle on tärkeää taata toimiva yhteistyö kaupungin ja hyvinvointialueen välillä ja taata kokonaiskoordinaatio niille asiakokonaisuuksille, joihin molempien tahojen tarjoamilla palveluilla vastataan. Poikkihallinnolliseen koordinaatioon ja sen rakenteisiin tulee kiinnittää huomiota, jotta ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia voidaan pitää yllä ja edistää.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Jotta kaupunki pystyy jatkossakin tukemaan vaikuttavasti kuntalaisten hyvinvointia, on ajantasaisen ja tiedon saaminen tärkeää. Tiedolla johtamisen edellytykset ovat Vantaalla osin heikentyneet hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeen, sillä THL:n Terve Suomi -kyselystä, joka mittaa laajasti aikuisväestön hyvinvointia, Vantaa tulee jatkossa saamaan ainoastaan hyvinvointialueen tasoista tietoa. Kaupungin päätös olla tilaamatta kuntakohtaista tietoa kyselyn tuloksista heikentää tietopohjaa, jonka perusteella toimenpiteitä ja kehittämistyötä suunnitellaan ja johdetaan aikuisväestön hyvinvoinnin osalta.

Yhteisöllisyyden kokemus on kiinteä osa hyvinvointia, ja kaupungeilla on merkittävä rooli sellaisen julkisen tilan luomisessa, jossa yhteisöllisyydelle luodaan edellytyksiä ja sitä edistetään. Tällaisia tiloja ovat esimerkiksi kirjastot ja asukastilat, joiden rooli hyvinvoinnin tukemisessa on monipuolinen ja merkittävä.

Kirjastot tukevat kaikkien asukkaiden jatkuvaa oppimista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin. Ne myös edistävät laajasti yhteisöllisyyttä ja kierto- ja jakamistaloutta paitsi perustoimintansa eli kirjojen lainaamisen kautta, myös tarjoamalla erilaisia palveluita ja tapaamisia. Vantaalla on kattava kirjastoverkko, ja kirjastoja on eri puolilla kaupunkia yhteensä 11. Niiden lisäksi kirjastoauto palvelee alueita, joilla ei ole omaa kirjastoa. Kirjastot tarjoavat asukkaiden käyttöön erilaisia tiloja ja yhteiskäyttöisiä tietokoneita. Kirjojen lainaamisen lisäksi kirjastoissa on pilotoitu monien muiden esineiden lainaamista, vuonna 2022 valikoimaan on lisätty mm. roskapihdit, energiamittarit, pääsyliput ja kausikortit.

Kirjastot ovat tärkeitä kohtaamispaikkoja kuntalaisille, ja niissä järjestetään erilaista yhteisöllisyyttä lisäävää toimintaa eri ikäisille. Nuorten kanssa on ideoitu toimintaa yhdessä, ja kerhotoiminta lapsille ja nuorille on aloitettu neljässä kirjastossa. Aikuisille on järjestetty lukupiirejä, muun muassa ilmastolukupiiri vuonna 2022, ja kielikahviloita sekä yhteisöllistä kielenoppimistoimintaa. Vapaaehtoistyöntekijät ovat kuljettaneet kirjoja ikääntyneille kotiin, järjestäneet erilaisia kerhoja ja tarjonneet digitukea, ja yhteistyötä tehdään myös järjestöjen kanssa.

Mahdollisuuksia erilaiseen toimintaan ja yhteisöllisyyteen tarjoavat Vantaalla myös asukastilat. Ne ovat asukkaiden yhteisiä ja kaikille avoimia tiloja, joissa on paljon muun muassa järjestöjen ja vapaaehtoisten järjestämää toimintaa. Asukastilat vähentävät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä ja tarjoavat osallistumisen mahdollisuuksia. Ne lisäävät yhteisöllisyyttä ja yhteyksiä asukkaiden, erilaisten yhteisöjen ja kaupungin välillä. Vantaalle on viime vuosina perustettu useita uusia asukastiloja. Esimerkiksi Koivukylässä toimiva entinen kirjasto kunnostettiin asukastilaksi, joka tarjoaa mahdollisuuksia harrastus- ja vapaaehtoistoimintaan. Koivukylän asukastilassa järjestetään myös yhteisöruokailuja hävikkiruoka-apua tarjoavan Yhteinen pöytä -verkoston puitteissa.

Ukrainan sodan alettua Koivukylän asukastilaan perustettiin yhdessä Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa apukeskus, josta Ukrainasta pakenevat ihmiset saavat tukea, neuvontaa ja aineellista apua. Apukeskuksessa työskentelee Vantaan kaupungin ja MLL:n Uudenmaan piirin työntekijä. Toiminnassa on mukana myös muita järjestöjä ja yrityksiä. Apukeskuksessa järjestetään erilaista toimintaa, ja siellä voi viettää aikaa, juoda kahvia ja jutella muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. Lapsille on leikkipaikka, jossa on paikalla ukrainan- tai venäjänkielentaitoisia vapaaehtoisia.

Vantaa edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia luomalla erilaisia asiakaslähtöisiä palveluita ja tuomalla niitä helposti saataville. Vantaalla 2020 alkanut hyvinvointimentorointi on

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus, 2021

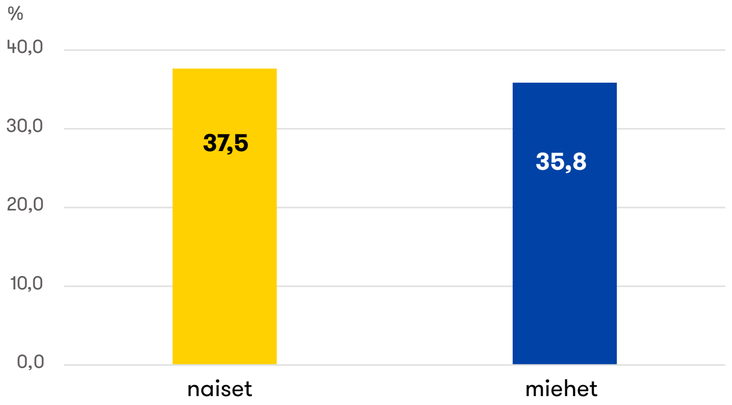

36,6 % yhteensä

Lähde: Pääkaupunkiseudun hyvinvointikysely 2021

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

maksuton elintapaohjauspalvelu, joka on tarkoitettu pääasiassa vantaalaisille yli 18-vuotiaille aikuisille. Palvelussa tähdätään asiakaslähtöisesti pysyviin elintapamuutoksiin ja terveystottumusten kohentamiseen. Palvelu sisältää säännöllisiä ohjaustapaamisia hyvinvointimentorin kanssa ja terveysaiheisen mobiilisovelluksen. Ohjelmassa on saatu aikaan merkittäviä elintapamuutoksia ja kustannussäästöjä terveydenhuoltomenoihin.

Suun terveydenhuolto järjesti erilaisia matalan kynnyksen asukastapahtumia ajalla 2020–2022. Palvelun tavoitteena oli löytää kuntalaiset, joilla on suurta tarvetta suun hoitoon, mutta jotka eivät hakeudu palveluiden piiriin omatoimisesti. Heitä ohjattiin suun terveydenhuollon palveluiden piiriin ja suun terveyden omahoitoon. Palvelulla pyrittiin lisäämään kuntalaisten kiinnostusta ja vastuun ottamista omasta hyvinvoinnistaan ja ymmärrystä omien toimien vaikutuksista terveyteen.

Matalan kynnyksen palvelua tarjottiin kuntalaisille tutuissa paikoissa kuten avoimissa kohtaamispaikoissa, nuorisotiloissa, kirjastoissa, korttelikerhoissa ja asukastiloissa. Pop-up-pisteillä tarjottiin eri ikäisille yksilöllistä hoidon tarpeen arviointia. Projektin aikana vuosina 2020–2022 pidettiin yhteensä 162 ryhmätilaisuutta, joihin osallistui yli 3 000 eri ikäistä kuntalaista. Lisäksi kesäruokailutapahtumassa tavoitettiin yli 8 000 lasta ja nuorta. Hoidontarpeen arviointeja ja jatkoajanvarauksia tehtiin yli 500. Toimintamalli on integroitunut käytäntöön osaksi avointen kohtaamispaikkojen ja muiden matalan kynnyksen paikkojen toimintaa, ja sitä jatketaan suun terveydenhuollon siirryttyä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle.

Suhteellinen köyhyys, 2021

10,9 %

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL); Tulonjaon kokonaistilasto (Tilastokeskus)

Asunnottomuus, henkilöitä, 2022

291

Lähde: Ara

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista, 2021

3,9 %

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL)

Gini-kerroin, 2021

26,3

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi (THL)

Liikunnan palvelualue käynnisti koronan vuoksi marraskuussa 2020 uuden digitaalisen palvelumuodon, virtuaaliset jumpat. Palvelu on kaikille avointa ja maksutonta eikä sen käyttö vaadi kirjautumista. Virtuaalisilla jumpilla on ollut erittäin suuri merkitys liikunnan harrastamisen jatkumiselle - tämä korostui erityisesti koronavuosina ikääntyneiden kohdalla. Liikunnan lisäksi virtuaalijumpat edistävät osallisuuden kokemusta. Vuosina 2020–2021 virtuaalijumpilla on ollut tuhansia käyttäjiä joka kuukausi, parhaimmillaan lähes 30 000 toteutunutta jumppakertaa kuukaudessa. Virtuaalijumpat ovat edelleen kaikkien saatavilla Vantaa.fi-sivustolla. Sivustolla on suuri määrä tallenteita sekä muutamia viikoittaisia livelähetyksiä.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Ikääntyneiden palveluita ja hyvinvointia pyritään Vantaalla edistämään kokonaisvaltaisesti ja ennaltaehkäisevästi. Suomessa väestön ikääntyminen muuttaa yhteiskunnan rakenteita merkittävästi, ja kehityskulku tulee kiihtymään tulevina vuosina. Ikääntyneiden hyvinvointiin ja täysipainoiseen osallisuuteen onkin kiinnitettävä paljon huomiota.

Ikäystävällinen Vantaa on visio kaupungista, jossa jokaisella vanhuksella on hyvä elää omannäköistä elämää. Vantaan kaupunki liittyi vuoden 2021 syyskuussa vanhusneuvoston aloitteesta maailman terveysjärjestö WHO:n Age-friendly cities and communities -verkostoon. Verkostoon kuuluu 1363 kaupunkia 47 maasta ja sen tavoitteena on parantaa ja edistää vanhusväestön elinoloja. Vantaan tavoitteena on edistää ja kehittää ikäystävällistä kaupunkirakentamista, saavutettavia palveluita ja kansalaisyhteiskunnan toimintaa kaikessa kaupungin ja tulevan hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa, valmistelussa, päätöksenteossa, toteuttamisessa ja seurannassa.

Vantaan ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman 2018–2022 yhdeksi tavoitteeksi asetettiin ikääntyneiden syrjäytymisen ehkäisy muun muassa etsivän vanhustyön keinoin. MEK Kiinnekohtia - etsivän vanhustyön projekti alkoi vuonna 2020, ja sen tavoitteena oli luoda etsivän vanhustyön malli Vantaalle, etsiä apua tarvitsevia ikäihmisiä, kehittää ikääntyneiden palveluja sekä tukea mielekästä ja ihmisarvoista kotona asumista. Projektissa tavoitettiin 130 syrjäytymisriskissä olevaa tai yksinäistä ikäihmistä ja tuettiin heitä oman elämän haltuun ottamisessa. Projektissa käynnistettiin ryhmiä, joissa tarjotaan ikääntyville päihteiden käyttäjille maksutonta ja jatkuvaa toimintaa sekä tukea ja apua arkeen. Etsivä vanhustyö tukee ikäihmisten itsenäisyyttä ja lisää heidän hyvinvointiaan. Hankkeen jälkeen työtä jatketaan hyvinvointialueella, ja toiminnan kehittämistä tullaan jatkamaan Hyvä ikä -hankkeen puitteissa, yhteistyössä hyvinvointialueen, kaupunkien ja järjestötoimijoiden kanssa.

Köyhyydestä ja eriarvioisuudesta sekä kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista puhuttaessa oman kodin merkitys on mittaamattoman suuri. Asunnottomuus on saatu Suomessa laskuun asunto ensin -periaatteen avulla, jossa asunto nähdään perusoikeutena ja pohjana, ei seurauksena, ihmisen elämänhallinnan ongelmien ratkeamiselle. Suomen tavoitteena on puolittaa asunnottomuus vuoteen 2023 mennessä ja poistaa asunnottomuus kokonaan vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on käynnistetty yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi keskeisten kaupunkiseutujen, palvelutuottajien ja järjestöjen kanssa.

Vantaalla tehdään asunnottomuuden poistamiseksi jatkuvasti töitä. Vuonna 2021 lisättiin hätämajoituspaikkoja ja käynnistettiin Asunnottomuuden ehkäisyhanke. Asunnottomuuden ehkäisyhankkeessa kehitetään palveluita kaikkein heikoimmassa asemassa sekä monialaisen ja laajan tuen tarpeessa oleville, pääasiassa asunnottomille ja asunnottomuusuhan alla oleville vantaalaisille.

Hankkeessa kehitetään moniammatillista jalkautuvaa työskentelytapaa, jossa yhdistyvät sosiaali- ja terveydenhuollon osaaminen sekä kokemusasiantuntijuus. Tiimi tekee etsivää työtä kadulla ja yhteistyökumppanien tiloissa kohderyhmän parissa sekä antaa moniammatillista palveluohjausta ja neuvontaa. Toiminnan tavoitteena on saattaa asiakkaat varmistetusti tarvittavien palveluiden piiriin ja tukea asumistilanteen ratkaisuissa.

Sairaanhoitajan ja sosiaalityöntekijän muodostama tiimi kehittää monialaista yhteistyötä asunnottomien kohderyhmien asioiden käsittelyssä ja luo asiakas- ja tarvelähtöisen asumisneuvonnan mallin. Hankkeessa ajalla 2/2021–9/2022 jalkautuva tiimi on tavoittanut 118 henkilöä, joista 39 on saanut asunnon ja 22 päässyt tuettuun asumiseen. Lisäksi seitsemän henkilön asunnottomuuteen on löydetty ratkaisu. Asumisneuvonnassa järjestettiin vuonna 2022 Walk-in-tapahtuma, johon osallistui 35 asiakasta. Heistä 15 sai asunnon ja neljän asuminen pelastui.

Asunnottomia Vantaalla oli vuonna 2020 227 ja vuonna 2021 219 henkilöä, mutta vuonna 2022 asunnottomien määrä oli noussut selkeästi ja heitä oli 291. Osittain muutos selittyy sillä, että asunnottomuuden ehkäisyhankkeen etsivällä työllä tavoitetaan asiakkaita, joista ei ole aiemmin tiedetty ja jotka saadaan tilastoitua ja palveluiden piiriin. Asunnottomuustietoja on myös täytetty entistä huolellisemmin. Pitkäaikainen asunnottomuus on edelleen laskenut Vantaalla, mutta lyhytaikainen asunnottomuus on todennäköisesti kasvanut tilastointiin liittyvistä näkökulmista huolimatta. Korona-ajan palveluvelka sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä hintojen nousu vaikuttavat tähän kehitykseen ja heikentävät entisestään jo valmiiksi haavoittuvien ryhmien asemaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat kiinteä osa hyvinvointia, ja ne voidaan myös yhdistää muihin kestävän kehityksen tavoitteisiin kuten köyhyyden ja nälän vähentämiseen ja ilmastotyöhön. Nämä näkökulmat yhdistyvät Yhteinen pöytä -toiminnassa, jossa ruokaturva yhdistyy ruokahävikin vähentämiseen ja yhteisölliseen toimintaan. Ruoan kulutus muodostaa Suomessa keskimäärin 20–25 prosenttia kuluttajan ilmastovaikutuksesta. Suomessa syntyy noin 650 miljoona kiloa elintarvikejätettä vuosittain, josta ruokahävikin osuus on noin puolet. Vantaan Yhteinen pöytä -verkosto taistelee ruokahävikkiä vastaan lahjoittamalla sitä ruoka-avun tarpeessa oleville asukkaille. Toiminnallaan se työllistää pitkäaikaistyöttömiä ja vapaaehtoisia logistiikan, keittiö- ja varastoaloille.

Yhteinen pöytä on Vantaalla kehitetty hävikkiruoan hyötykäytön ja yhteisöllisen ruoka-aputoiminnan malli, joka kerää kaupungin, kirkon, kolmannen sektorin ja koulutuslaitosten toimijat yhteen hävikkiruoan hyödyntämiseksi. Verkostoon kuuluu yli 50 ruokahävikin aktiivista lahjoittajaa (tukut, kaupat, elintarviketehtaat) ja 86 ruoka-apua eri tavoin jakavaa järjestöä ja kaupungin asukastilaa. Mukana ovat myös luterilaiset seurakunnat ja muut kirkot. Ruoka-avusta hyötyy viikoittain noin 5 500 henkilöä.

Toiminnan sydän on Vantaan kaupungin perustama hävikkiterminaali. Terminaalin kautta kulkevan hävikkiruoan määrä on vähentynyt voimakkaasti vuonna 2022 Ukrainan sodan alettua, aiemmin se oli noin 14 000 kiloa ja nyt 10 000 kiloa viikossa. Syynä on elintarviketehtaiden tuottaman hävikin vähentyminen. Samaan aikaan ruoka-avun tarpeessa on näkynyt koronapandemian ja ruoan hinnan nousun vaikutuksia, vaikka ne eivät ole suoraviivaisia. Ruoka-avun tarve on kasvanut, ja toisaalta pandemian aikaan osa ikääntyneistä lakkasi käymästä ruoka-avussa, mikä on huolestuttavaa. Ruoka-avun suurin käyttäjäkunta on vähävaraiset ikääntyneet, erityisesti naiset.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

EKOLOGISESTI KESTÄVÄ VANTAA

+ läpileikkaavat tavoitteet

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Ekologisesti kestävä Vantaa

Vantaa vastaa osaltaan kansainväliseen tavoitteeseen, jolla ilmaston lämpeneminen saataisiin rajattua alle 1,5 asteen. Kaupunki on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030, mikä tarkoittaa, että kaupunki vähentää päästöjään 80 prosenttia verrattuna vuoden 1990 tasoon vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraaliuden saavuttamiseksi on laadittu Ekologisesti kestävä Vantaa -strategiateemaa tukeva ohjelma resurssiviisauden tiekartta.

- Vuonna 2021 Vantaan kasvihuonekaasupäästöt olivat noin 872 kt hiilidioksidiekvivalenttia (CO_2-ekv) eli kasvihuonekaasupäästöt pysyivät lähes ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna, jolloin vastaava luku oli 871 kt CO_2-ekv. Jotta kaupunki olisi hiilineutraali tulisi päästöjen vuonna 2030 olla 215 kt CO_2-ekv.

Vantaan resurssiviisauden tiekartta hyväksyttiin vuonna 2018 ja päivitys uudelle valtuustokaudelle hyväksyttiin helmikuussa 2022. Päivitetyn resurssiviisauden tiekartan tavoitetilana vuonna 2030 on hiilineutraali Vantaa, jossa kaupungin suunnittelu ja toteutus on resurssiviisasta, luonto monimuotoista, luonnonvaroja käytetään kestävästi ja jossa asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen toimintatavat ovat vastuullisia.

Tavoitetilaa kohti edetään resurssiviisauden tiekartan kuudella kaistalla: Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, Hiilineutraali energia, Materiaalien elinkaari ja kiertotalous, Monimuotoinen luonto, Vastuullinen Vantaa ja Hiilinielut ja kompensointi.

Resurssiviisauden tiekartan visio 2030

Onnistumisia

Resurssiviisauden tiekarttaan on lisätty uusi kaista, luonnon monimuotoisuus. Vantaa on sitoutunut laatimaan pitkän aikavälin strategian lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Vuonna 2023 Vantaalla laaditaan luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelma syventämään resurssiviisauden tiekartan Luonnon monimuotisuuden kaistan tavoitteita ja toimenpiteitä.

Vantaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteutumisen yhteenveto kirjataan vuosittain Ympäristövastuuraporttiin. Raportissa kerrotaan myös vuoden aikana kaupungissa tehdyistä hyvistä esimerkeistä ilmastoasioiden ja resurssiviisauden eteenpäin viemiseksi. Vuoden 2023 keväällä resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden etenemistä voi Ympäristövastuuraportin lisäksi seurata myös toimenpidetasolla Ympäristövahti-sovelluksella, joka on avoinna kaupungin nettisivuilla.

Kulkutapajakauma, 2018

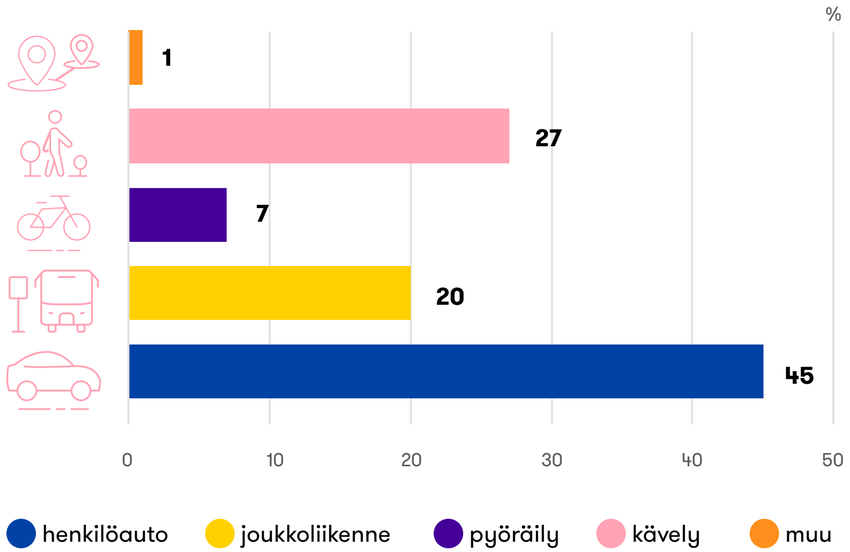

Lähde: HSL

Kasvihuonekaasupäästöt, 2021

Kokonaispäästöt

872 kt CO_2-ekv

Per asukas

3,6 kt CO_2-ekv

Lähde: HSY

Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen

Resurssiviisaasti toteutettu yhdyskuntarakenne mahdollistaa vantaalaisille kestävän ja vähäpäästöisen elämäntavan, kestävät liikkumismuodot ja luonnon arvojen turvaamisen. Ympäristövastuun toteuttamisen kannalta keskeistä on vähentää ympäristön kuormitusta ja panostaa vihreisiin, kestäviin ja esteettömiin ratkaisuihin ja julkisiin tiloihin sekä lisätä mahdollisuuksia osallistavaan, integroituun ja kestävään asuinyhdyskuntien suunnitteluun. Maankäytön ratkaisuilla voidaan merkittävästi vähentää Vantaan alueen kasvihuonekaasupäästöjä esimerkiksi vaikuttamalla rakennusten energiankulutukseen, uusiutuvan energian käyttöön ja liikenneratkaisuihin. Vaikutukset syntyvät viiveellä vuosien kuluttua ja ovat pitkäkestoisia. Samalla suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään Vantaata muuttuvan ilmaston vaatimukset huomioiden.

Vantaa sijaitsee valtakunnallisten pääväylien, kansainvälisen lentokentän sekä kauko- ja lähiliikenteen rautateiden solmukohdassa. Monipuoliset ja kattavat liikenneyhteydet mahdollistavat sujuvat matkaketjut kaupungin ja metropolialueen sisällä sekä muualle Suomeen ja ulkomaille. Vantaalla liikennejärjestelmän osalta panostetaan tulevina vuosina erityisesti toimivaan joukkoliikenteeseen, kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen, liikenteen infrastruktuurin sujuvoittamiseen ja ajoneuvojen vähäpäästöisyyden edis-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Liikennekäytössä olevat henkilöautot, 2022

110 817

Lähde: Traficom

Yhdyskunnan energiankulutus (GWh), 2021

5 708

Lähde: HSY

Yhdyskunnan sähkönkulutus (kWh/as/a), 2021

23 862

Lähde: HSY

tämiseen. Suunnitteilla oleva ratikka on yksi Vantaan seuraavien vuosien kärkihankkeista.

Yleiskaava ohjaa rakentamista kaupungissa, ja se on suorin ja vaikuttavin keino edistää kestävää rakentamista. Vantaan uusi yleiskaava astui voimaan 11.1.2023, ja siinä otetaan huomioon kaikki kestävän kehityksen ulottuvuudet. Tavoitteena on tiivistää yhdyskuntarakennetta jo rakennetuissa ympäristöissä pääsääntöisesti raideliikenteeseen tukeutuen ja jättää tilaa viheralueille ja kasvulliselle maalle. Kasvu painottuu erityisesti keskuksiin, etenkin Tikkurilaan, Aviapolikseen ja Myyrmäkeen. Tulevan **ratikan** reitti on vahvinta kasvualuetta, ja sen varrella oleva kaupunkirakenne tiivistyy. Reitin varrelle on kytketty myös viheralueverkosto. Ratikan reitti kytkee eriytymiskehityksen uhkaamia alueita paremmin muuhun kaupunkiseutuun, mikä luo edellytyksiä alueellisen yhdenvertaisuuden lisääntymiselle.

Ratikan reitti yhdistää erityisesti kaupungin itäisimpiä osia raideliikenteen varrelle. Kaavarungon vaikutuksia on arvioitu raportissa, jonka mukaan kaupunkirakenne ratikan reitin varrella muuttuu nykyistä sekoittuneemmaksi ja monipuolisemmaksi. Autokaupunkiympäristö muuttuu monin paikoin lyhyiden etäisyyksien ratikka- ja jalankulkukaupungiksi. Esteettömänä liikkumismuotona ratikka parantaa erityisesti ikääntyvien ja liikuntaesteisten liikkumismahdollisuuksia. Ilmastonäkökulmasta liikkumisen tarpeen vähentäminen ja kestävien kulkumuotojen painottuminen ovat suunnitelman erityisiä vahvuuksia. Luonto- ja vesiluontoympäristö on huomioitukaavarungossa kattavasti, ja viheralueita yhdistetään toisiinsa viherkaduilla.

Ratikan lisäksi kestävää liikkumista edistetään Vantaalla muun muassa huolehtimalla bussiliikenteen sujuvasta liikennöinnistä. Kävelyn olosuhteiden kehittämiseksi on laadittu kävelyn edistämisohjelma, jonka toimenpiteet parantavat ympäristön viihtyisyyttä ja esteettömyyttä. Pyöräilyn pääreittejä parannetaan, ja pidemmällä aikavälillä yleiskaavaan merkityt pyöräliikenteen baanat ohjaavat suunnittelua.

Hiilineutraali energia

Vantaalla **energiantuotanto ja -kulutus** aiheuttavat valtaosan ilmastopäästöistä. Kaukolämmitettyjen rakennusten kerrosneliöiden osuus koko kaupunkialueella on noin 70 prosenttia. Tavoitteena on, että Vantaan alueella on luovuttu lämmityksessä fossiilisista polttoaineista vuoteen 2030 mennessä. Energiatehokkuutta parannetaan systemaattisesti niin omissa kuin koko kaupunkialueen kiinteistöissä. Kuntalaisia kannustetaan aktiivisiksi energiantuotannon toimijoiksi. Keskeistä on varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille kestävällä, vähäpäästöisellä tavalla.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Onnistumisia

Uusi yleiskaava astui voimaan vuoden 2023 alussa, ja siinä otetaan huomioon kaikki kestävän kehityksen tavoitteet. Yleiskaavassa on osoitettu luonnonsuojelualueita huomattavasti enemmän kuin aiemmin. Tuleva ratikka edistää kestävää liikkumista ja luo edellytyksiä alueellisen eriarvoisuuden vähentymiselle.

Kehityskohteita

Ympäristökestävyyden näkökulmien sisällyttäminen kaikkeen toimintaan vaatii vielä työtä. Esimerkiksi taloudelliset ja kaupungin kasvuun liittyvät tavoitteet pitäisi arvioida systemaattisesti ekologisten vaikutusten näkökulmasta, jotta kasvua voidaan ohjata vaikuttavasti ympäristökestävään suuntaan.

Rakennusten lämmitystapa, 2021

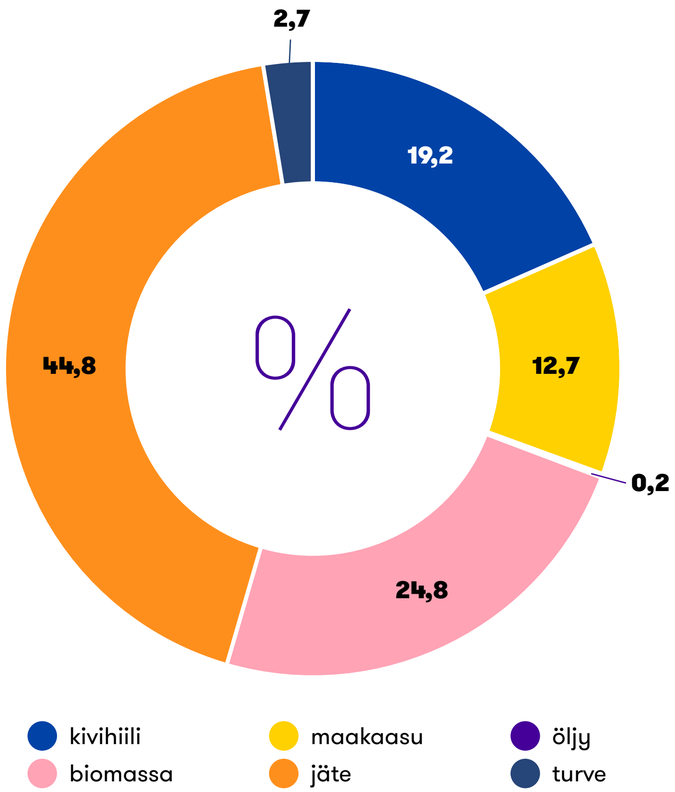

Lähde: HSY

Vantaan Energia tekee määrätietoisesti töitä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi Hiilinegatiivinen 2030 -hankekokonaisuudellaan, jonka myötä yhtiö sitoo toiminnallaan enemmän hiilidioksidia kuin se vapauttaa ilmakehään. Näin yhtiö etenee kohti hiilinegatiivisuutta vuonna 2030. Vantaan kaupunki omistaa 60 prosenttia Vantaan energiasta.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut energiatilannetta koko Euroopassa, ja **energian saatavuus ja hinta** vaikuttavat suomalaisten arkeen. Sähköstä ei kuitenkaan ole Suomessa talven 2022–23 aikana tullut pulaa, mihin osaltaan on vaikuttanut lauha sää. Tulevaa kehitystä ei pystytä ennustamaan, ja edelleen on tärkeää varautua siihen, että sähköstä voi olla ajoittain pulaa. Vantaan kaupunki ja kaupunkikonsernin yhtiöt ovat jo vuosia toteuttaneet pitkäjänteistä energiansäästötyötä, minkä takia uusia merkittäviä energiansäästökohteita kriisin sattuessa on haastavaa löytää. Talvelle 2022–23 laadittiin erillinen **energiansäästösuunnitelma**, jonka toimenpiteet näkyvät kuntalaisille muun muassa toimitilojen lämpötiloissa, ulkovalaistuksessa ja liikuntapaikoilla.

Vantaan **kaupunkiorganisaatio** on aktiivisesti omassa toiminnassaan **vähentänyt energiakulutusta** ja sen aiheuttamia päästöjä. Öljyn kulutus on vähentynyt kaupungin kiinteistöissä lähinnä maalämpöön siirtymisen seurauksena. Hiilijalanjälkilaskentaa on pilotoitu kaavahankkeissa ja uusissa tonttikilpailuissa on vaadittu A-energiatehokkuusluokkaa. Valmistelussa on tontinluovutuskilpailuja, joissa on huomioitu kaupungin ympäristötavoitteet. Lisäksi on pilotoitu energiatehokkuusvaatimusten

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

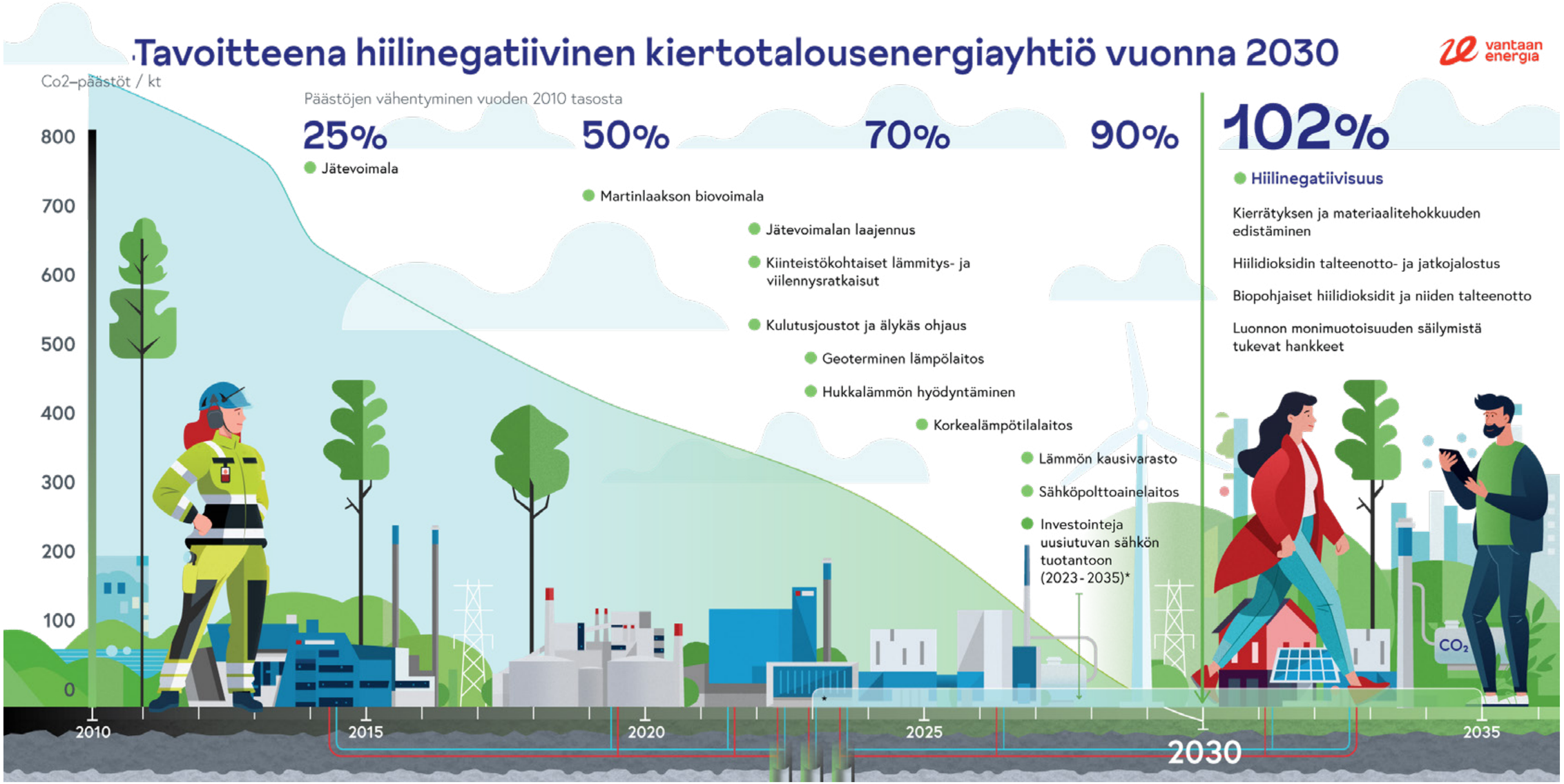

Kuva: Vantaan energia

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Kaukolämmön polttoainejakauma, 2010–2021, %

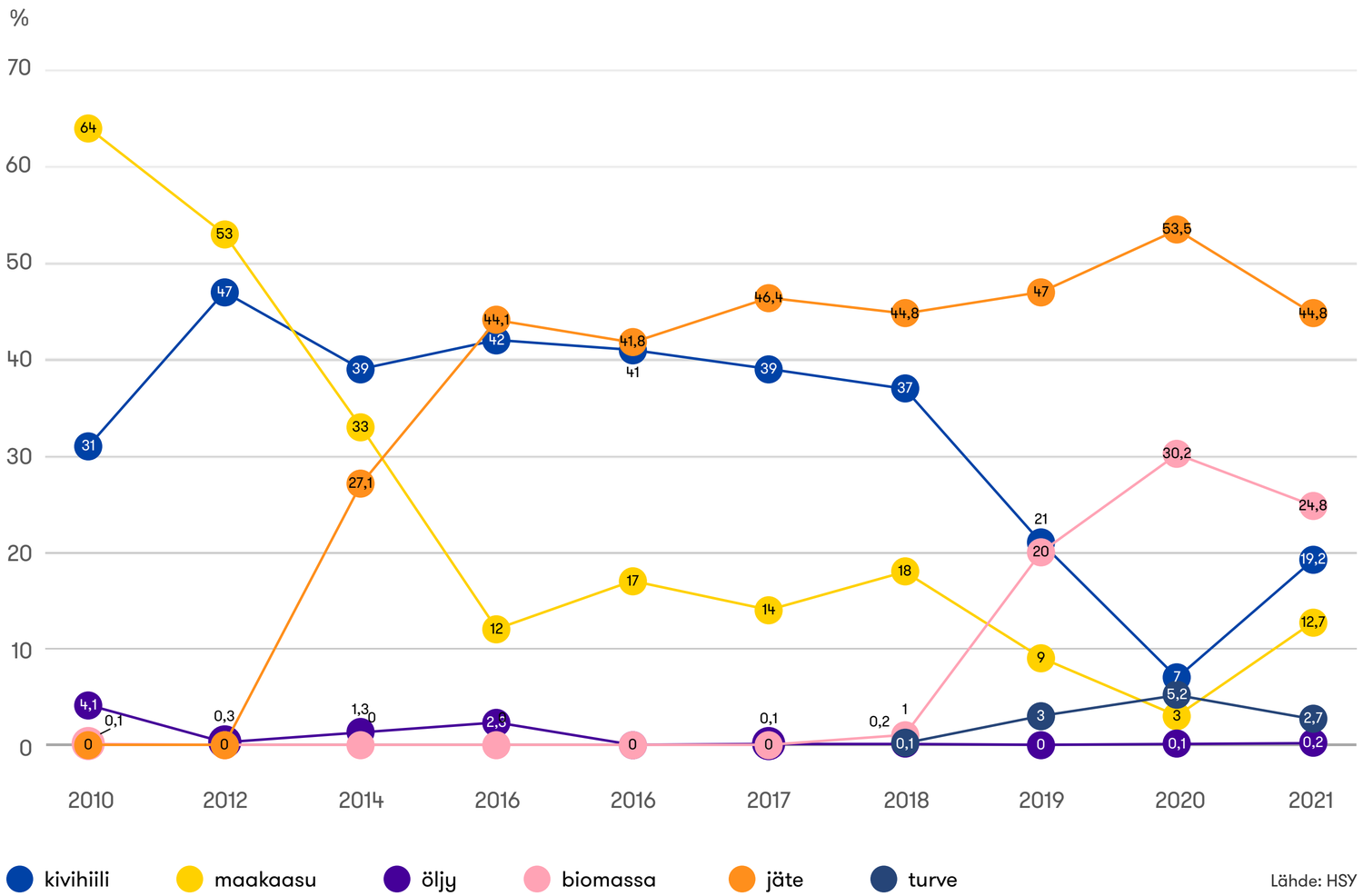

Lähde: HSY

sisällyttämistä maankäyttösopimuksiin. Uusiutuvan energian omatuotantoa sähkössä ja lämmössä on lisätty vuosittain peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa.

Kaupunki on mukana asemakaavojen **vähähiilisyyden arviointityökalun kehittämishankkeessa** (AVA), jossa alueellisessa laskennassa huomioidaan kehityshankkeiden päästöjä esirakentamisen, infrarakentamisen, rakennusten ja tonttien sekä energiankulutuksen ja liikenteen osalta. Lisäksi arvioidaan maaperän ja kasvillisuuden hiilivarastot. Hanke on kaksivuotinen, ja sen tavoitteena on luoda arviointityökalu kaikkien kuntien käyttöön.

Green deal -sopimukset ovat vapaaehtoisia sopimuksia valtion ja elinkeinoelämän tai esimerkiksi kuntasektorin välillä. Sopimusten avulla etsitään suhteellisen nopeita saavutettavissa olevia ratkaisuja ilmastohaasteisiin vastaamiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi Suomessa. Vantaalla rakentamisen ilmastovaikutuksia vähennetään **päästöttömät työmaat green dealin** avulla. Sen valmistelu alkoi vuonna 2019, ja Vantaa oli alusta lähtien aktiivisesti mukana yhdessä Helsingin, Espoon ja Turun kanssa. Sopimus koskee työkoneita, työmaan ajoja ja työmaalla käytettävää energiaa, ja siihen sisältyy uudisrakentamisen lisäksi muun muassa katukunnossapito. Tavoitteena on fossiilivapaat työmaat vuoteen 2025 mennessä, ja vuoteen 2050 mennessä vähintään puolet koneista ja kuljetuksista toimii sähköllä, biokaasulla tai vedyllä.

Hiilineutraalisuustavoitteiden kannalta on tärkeää kannustaa myös kuntalaisia, yrityksiä ja muita sidosryhmiä toimimaan vastuullisesti.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Jätteenpolttoalitokselle toimitettu jäte, 2020

147,7 kg/asukas

Lähde: HSY

Esimerkiksi taloyhtiöt ovat merkittävässä roolissa energian kulutuksessa ja energiatehokkuuden edistämisessä. Vantaan kaupunki oli mukana **Taloyhtiöklubi-hankkeessa,** jossa kehitettiin alueellista yhteistyötä taloyhtiöiden energiatehokkuuden edistämiseksi. Hanke toteutettiin yhdessä Helsingin ja Espoon kaupunkien kanssa, ja sen päätavoitteena oli tukea ja ohjata asunto-osakeyhtiöitä energiasäästötoimiin ja energiaremonttien käynnistämiseen. Hankkeessa valittiin yhdeksän pilottialuetta, joihin perustettiin Taloyhtiöklubeja eli yhteistyöfoorumeita alueiden taloyhtiöiden hallituksille. Klubeissa tarjottiin tietoa energiatehokkuudesta ja rahoituskanavista ja edistettiin taloyhtiöiden välistä yhteistyötä ja tiedon jakamista. Taloyhtiöklubeihin osallistui noin 300 taloyhtiötä.

Taloyhtiöiden naapurustoyhteistyön ja energiatehokkuuden edistämistä jatketaan Vantaalla **Taloyhtiöiden yhteistyön kehittäminen ja asukkaiden ilmastotekojen tukeminen -hankkeessa**. Hankkeessa tuotetaan skaalattava yhteistyön toimintamalli, klubitoimin-

Kokonaisbiojäte: koulut, päiväkodit, laitokset 2020–2022

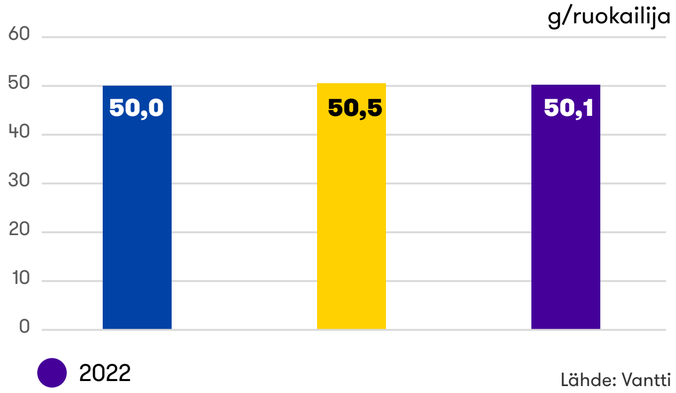

Lähde: Vantti

Yhdyskunnan vedenkulutus 2019–2021

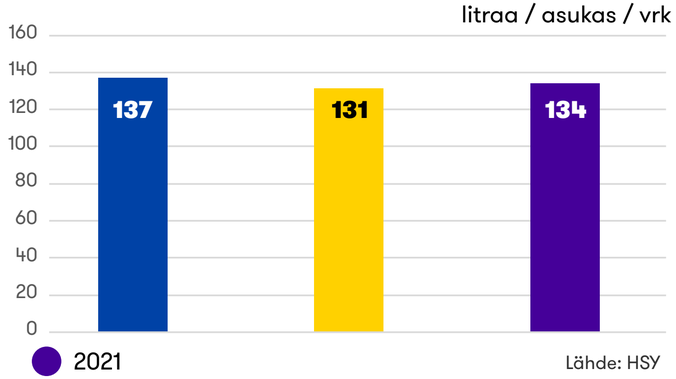

Lähde: HSY

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Viemäriverkoston vuotovesiprosentti Vantaalla, 2021

32 %

Lähde: HSY

nan käsikirja, jolla kytketään asukkaat tiiviimmin osaksi kaupungin ilmasto- ja kiertotaloustoimia. Tavoitteena on käynnistää myös uusia klubialueita kaupungin aluekehittämistavoitteiden mukaisesti.

Kokonaisfosfori ja -typpikuormitus ja BHK

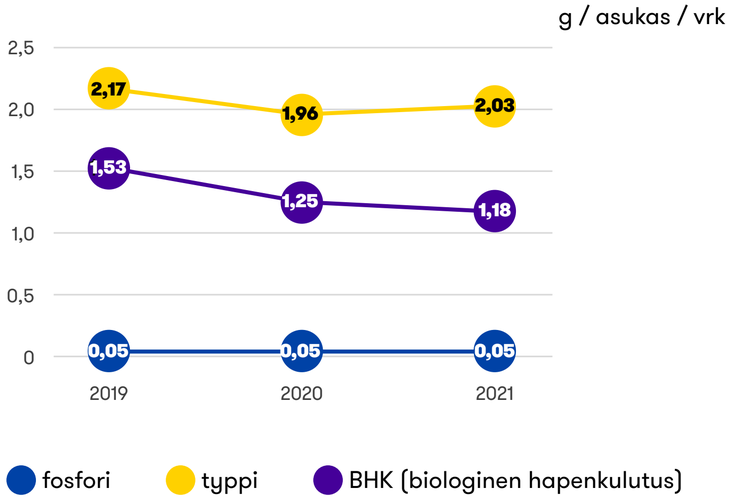

Lähde: HSY

Hengitettävien hiukkasten (PM10) vuorokausiraja-arvon numeroarvon ylitykset vuosilta 2016–2021

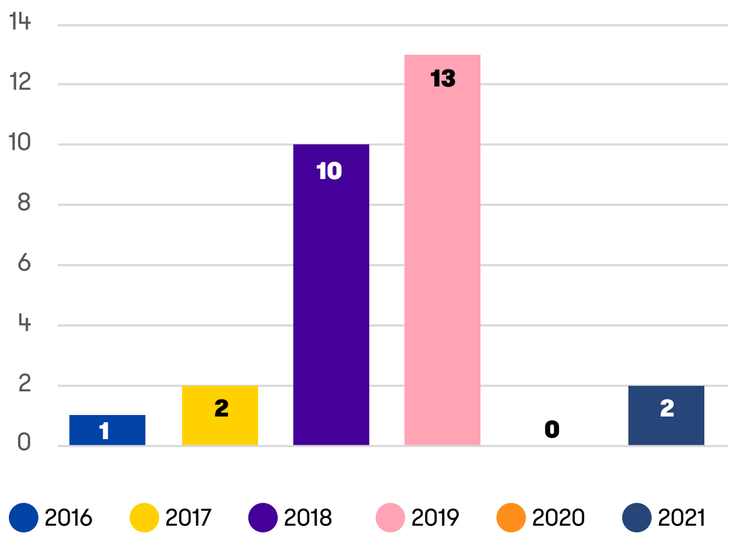

Lähde: HSY

Materiaalien elinkaari ja kiertotalous

Vantaa on yksi nopeimmin kasvavista kaupungeista Suomessa. Rakennetulla ympäristöllä on ratkaiseva merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä, sillä rakennukset aiheuttavat kolmanneksen Suomen ilmastopäästöistä. Rakennusten elinkaaren aikaisista kasvihuonekaasupäästöistä rakennusmateriaalien osuus on merkittävä, ja päästöjä aiheuttaa myös esirakentaminen. Rakennusmateriaalien merkitys kasvaa edelleen rakennusten energiatehokkuuden parantuessa ja käytön aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentyessä.

Vantaalla uusiomateriaalien käyttö on lisääntynyt infran rakentamiskohteissa. Infrarakentamisessa on myös pilotoitu hiililaskuria hyvin tuloksin. Rakennusvalvonnassa on otettu käyttöön rakennus- ja purkujäteselvityksen sähköinen menettely. Lisäksi Vantaa edistää kiertotaloutta **kestävän purkamisen green deal** -sopimuksella. Sopimuksen päätavoitteena on lisätä purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä. Kaikissa korjaus- ja purkuhankkeissa tehdään kartoitus syntyvistä purkumateriaaleista ja ne raportoidaan etukäteen. Green deal antaa kehikon toiminnan systemaattiselle kehittämiselle ja purkuprosessien suunnittelulle. Se parantaa tiedonhallintaa ja lisää ymmärrystä arvoketjujen muuttumisesta. Sitoumus yhdistää toimitilojen kestävän rakentamisen ja purettavien rakennusten materiaalien uusiokäytön kiertotalouden kautta.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Rakentamisen kiertotalouden **CIRCuIT-hankkeessa** (Circular Construction in Regenerative Cities) kehitetään ja jalkautetaan parhaita kiertotaloutta edistäviä käytäntöjä. Hankkeessa on arvioitu ja mitattu sitä, minkälaisia ympäristö- ja taloudellisia vaikutuksia liittyy eri vaihtoehtoihin, joita purku-uhan alla olevien rakennusten kohdalla voidaan harkita. Elinkaarilaskelmat osoittavat, että monessa tapauksessa rakennuksen säilyttäminen korjaamalla tai käyttötarkoitusta muuttamalla purkamisen ja uuden rakennuksen rakentamisen sijaan on sekä taloudellisesti että ympäristön kannalta parempi vaihtoehto. Hankkeessa on tarkasteltu myös joustavan rakentamisen edistämistä hankinnan kriteerien ja maankäytön ohjauksen avulla. Purettavien rakennusten hyödyntäminen materiaalipankkeina on yksi hankkeessa tarkasteltava ratkaisu. Monet purettavat rakennusosat soveltuisivat sellaisenaan käytettäväksi uuteen rakennukseen.

Yksi hankkeen tavoitteista on kiertotalouden parhaiden käytäntöjen levittäminen, niistä viestiminen ja kaupunkilaisten osallistaminen. Tätä tavoitetta edistää hankkeessa rakennettu Circularity Hub, jossa on kiertotaloutta havainnollistavia sovelluksia. https://www.circuit-project.eu/circularity-hub. Vuoden 2023 aikana parhaita käytäntöjä jalkautetaan työpajojen, koulutusten ja tapahtumien kautta.

Monimuotoinen luonto

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat toisiaan vahvistavia kestävän kehityksen kriisejä. Vantaa on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja edistämiseen monien kansainvälisten sopimusten sekä EU:n ja kansallisen lainsäädännön kautta. Myös kaikki valtuustoryhmät sitoutuivat vuodet 2021–2023 kattavassa valtuustosopimuksessa laatimaan pitkän aikavälin strategian mittareineen lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Vantaan kaupunki on sitoutunut strategiassaan huolehtimaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä ja monimuotoisuuden tilan seurannasta.

Vuonna 2022 päivitettyyn kaupungin resurssiviisauden tiekarttaan lisättiin uusi kaista, Monimuotoinen luonto. Tämän kaistan tavoitteet ja toteutussuunnitelmien toimenpiteet toimivat Vantaalla luonnon monimuotoisuusohjelmana. Vuonna 2023 kaistan toimenpiteitä tukemaan laaditaan luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelma.

Vantaan **yleiskaavassa** 2020 luonnon monimuotoisuutta ja toimivia ekosysteemejä turvataan vahvistamalla ekologista verkostoa. **Uusia luonnonsuojelualueita** on osoitettu kaavassa 800

Kehityskohteita

Vantaalaisen vesiluonnon tilan kohentaminen vaatii edelleen toimia. Vantaanjoen ekologinen tila oli vuonna 2017 tyydyttävä, ja sen parantamiseksi tarvitaan aktiivisia tekoja.

Luontoretkien määrä, 2022

40

Lähde: Vantaan kaupunki

Luonnonsuojelualueiden määrä kaupungin pinta-alasta, 2022

6,7 %

Lähde: Vantaan kaupunki

Luonnonsuojelualueta asukasta kohti, 2022

66,7 m^2

Lähde: Vantaan kaupunki

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

hehtaaria, mikä nostaa suojelualueiden osuuden 9,3 prosenttiin maapinta-alasta. Se on merkittävästi enemmän kuin Suomen kuntien keskiarvo (4,7 %). Yleiskaavan luonnonsuojelualueet, muut luontoarvoiltaan merkittävät alueet (esim. LUO-alueet) ja ekologiset yhteydet turvaavat eliölajiston ja luontotyyppien säilymisen ja monimuotoisuuden pitkällä aikavälillä.

Vuodesta 2015 lähtien Vantaalla on järjestetty **lähiluonnon teemavuosia**. Teemavuosina kiinnitetään erityistä huomiota luontoon ja sen tärkeisiin lajeihin ja tehdään Vantaan monipuolinen luonto tutuksi kaupunkilaisille retkien ja muun ohjatun toiminnan muodossa. Vuonna 2022 vietettiin lintujen teemavuotta, ja samalla teemalla jatketaan vuonna 2023. Vuoden aikana kiinnitetään erityistä huomiota monen tutun ja aiemmin yleisenkin lajin muuttumiseen uhanalaiseksi. Teemavuoden ohjelmassa on muun muassa linturetkiä lapsille ja aikuisille sekä linnunpönttötalkoot. Lintuaiheisia retkiä liitettiin pääkaupunkiseudun yhteisiin opastettuihin luontoretkiin, jotka ovat avoimia kaikille. Muita tapahtumia olivat muun muassa vieraslajitalkoot, joiden avulla Vantaalla viheliäistä jättipalsamia hävitetään kitkemällä.

Virtavesien ekologinen tila, 2022

100 %

tyydyttävä

Lähde: Vantaan kaupunki

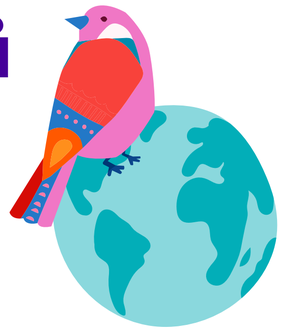

Vantaa on **virtavesien** kaupunki, jonka maisemaa ovat merkittävästi muovanneet **Vantaanjoki** ja sen suurin sivuhaara, **Keravanjoki**. Vantaanjoen alueella elää kaksi Euroopan unionin tiukasti suojelemaa lajia, saukko ja vuollejokisimpukka, jonka merkittävin esiintymisalue Suomessa on Vantaanjoki. Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman ympäristötavoitteena on saada Vantaanjoen ekologinen tila hyväksi vuoteen 2027 mennessä. Vuonna 2017 Vantaanjoen ekologinen tila oli tyydyttävä, joten vaaditaan aktiivisia tekoja, jotta tavoitteisiin päästään.

Jokien lisäksi Vantaalla on kymmenittäin **puroja**, jotka ranta-alueineen toimivat ekologisina yhteyksinä niin kaloille kuin linnuille,

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

hyönteisille, nisäkkäille ja kasveille. Vantaan puroissa on tehty **kunnostusohjelman** (2016–2020) mukaisia toimenpiteitä, ja kaupungin purotalkkarit ovat siivonneet puroluontoa roskista ja tehneet taimenille kutusoraikkoja. Nousuesteiden poistaminen on mahdollistanut uhanalaisen meritaimenen nousun Vantaan jokiin ja puroihin. Edelleen tarvitaan toimia vantaalaisen vesiluonnon hyväksi.

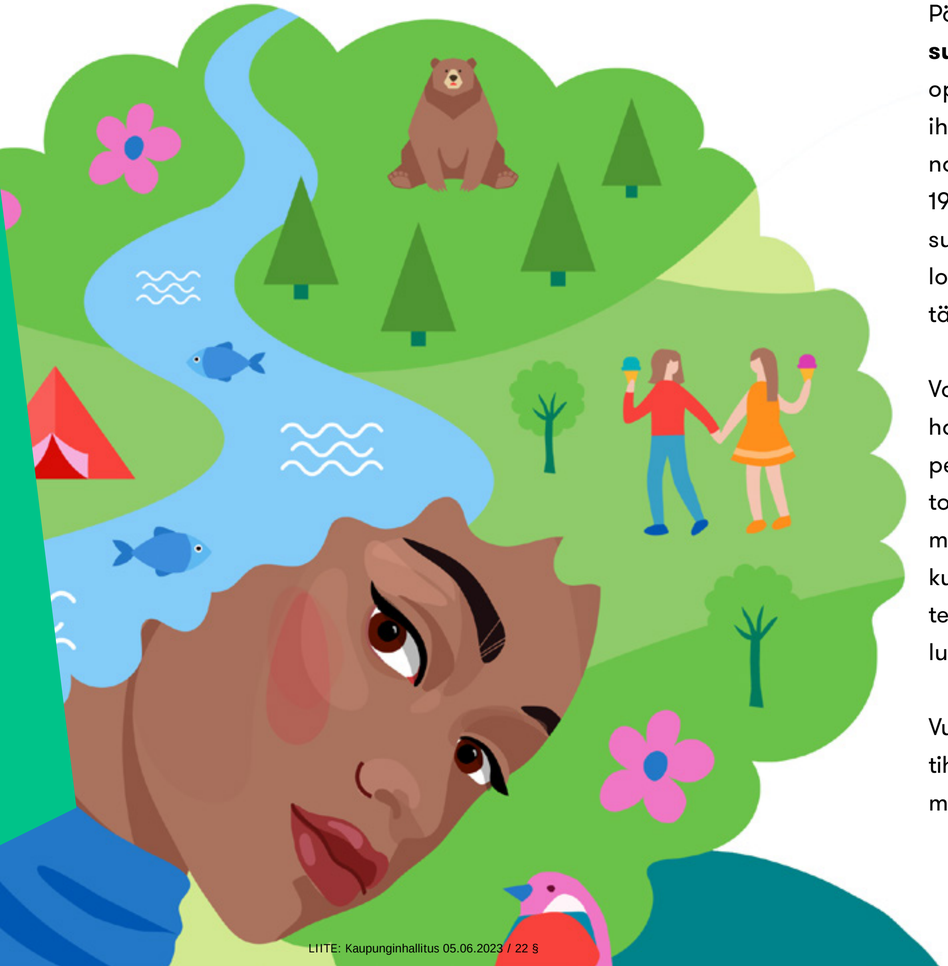

Vantaalla purot kulkevat paikoin ahtaissa asutuksen keskellä olevissa käytävissä, jolloin puroluonnolle jää vain vähän tilaa. Näissäkin kohteissa tulisi parantaa puron elinvoimaisuutta. Uusien alueiden suunnittelussa on tarpeen varata purokäytäville riittävästi tilaa, jotta puro voi mutkitella ja elää luonnonmukaisesti.

Pääkaupunkiseudun edustavimpiin kuuluvalle keidassuolle, **Isosuolle**, rakennettiin vuonna 2022 esteetetön ulkoilureitti. Pitkään opetuskohteena oleva suo on nyt useampien saavutettavissa ja ihailtavissa. Suon ennallistamistoimet ovat työn alla. Suolta on nostettu turvetta 1940–50-luvuilla, ja sinne on kaivettu ojia vielä 1980-luvulla, mikä on kuivattanut osaa suosta. Ennallistamisessa suolle tehdyt ojat täytetään, jotta veden virtaaminen pois suolta loppuu ja kosteus alkaa palata maaperään. Suon palautuminen täysin ennalleen vie kuitenkin useita vuosikymmeniä.

Vantaa on mukana Suomen ympäristökeskuksen järjestämässä hankkeessa **ekologisesta kompensaatiosta**. Ekologisen kompensaatio tavoitteena on ihmisen toiminnan luonnon monimuotoisuudelle aiheutuneen haitan hyvittäminen lisäämällä luonnon monimuotoisuutta. Ekologinen kompensaatio on viimeinen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. Vuosina 2021–2024 toteutettava hanke liittyy ympäristöministeriön valmistelemaan luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseen.

Vuonna 2022 Vantaalla jatkettiin ekologisen kompensaation pilotointihanketta, jossa haetaan kompensaatiota rakentamiseen varatulle metsäalueelle Kivistössä. Tämänhetkisen kaavoitussuunnitelman toteutuminen heikentäisi ja hävittäisi alueen luontoarvoja. Syken asiantuntijat ovat laskeneet tehtyjen luontoselvitysten perusteella ekologisen kompensaation tarpeen. Alustavasti on etsitty alueita, joilla mahdolliset luontoarvojen heikentymiset Kivistössä voitaisiin korvata. Kompensoivien kohteiden löytäminen on ollut erittäin haastavaa.

Vieraslajitalkoiden määrä, 2022

Lähde: Vanaan kaupunki

Vastuullinen Vantaa

Resurssiviisauden tiekartan Vastuullinen Vantaa -kaistalla tarkoitetaan kaupunkilaisten ja muiden sidosryhmien osallistamista ympäristövastuulliseen toimintaan. Kaupunki toimii esimerkkinä, mahdollistajana ja viestinviejänä muille ja kehittää myös erilaisia yhteistyön muotoja, joilla ympäristövastuuta edistetään. Esimerkkejä näistä toimista on myös tämän raportin muissa osioissa, esimerkiksi elinvoimainen ja osaava Vantaa -teeman alla. Tässä osiossa nostetaan esiin toimia, joilla erityisesti kouluja, lapsia ja nuoria kannustetaan toimimaan ympäristön hyväksi ja tekemään vastuullisia valintoja, millä on vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Onnistumisia

Lapset ja nuoret ovat päässeet osallistumaan kouluruoan kehittämiseen monella tavalla ja pohtimaan ratkaisuja ruoan hiilijalanjäljen pienentämiseen ja ruokahävikin vähentämiseen. Samalla he oppivat ympäristötekojen ja omien valintojen merkityksestä, mikä kantaa pitkälle tulevaisuuteen.

Kehityskohteita

Osana hiilineutraalisuustavoitetta Vantaa pyrkii vahvistamaan hiilinieluja ja hiilivarastoja sekä luomaan kokeilujen kautta päästöjen kompensaatiomallin.

Vantaalla on jo vuosien ajan tehty monialaista yhteistyötä **ruokailun ympäristövastuun ja osallisuuden** kehittämisessä. Yhteistyötä on tehty kasvatuksen ja oppimisen toimialan, hankintojen ja aterianpalveluntuottajien kesken. Keskeisenä tavoitteena on ateriapalveluiden kokonaishiilijalanjäljen pienentäminen. Hiilijalanjälki laskettiin ensimmäisen kerran vuonna 2020, ja sitä seurataan joka toinen vuosi. Syksyllä 2022 toteutetun toisen laskennan tulosten perusteella jalanjälki on hieman laskenut. Noin 80 prosenttia hiilijalanjäljestä tulee tarjottavasta ruoasta. Hävikin osuus on noin 10 prosenttia. Yhteistyössä ateriapalvelutuottajien kanssa on tehty toimia, joilla ruoan ympäristövaikutusta voidaan pienentää. Hävikkiä mitataan jatkuvasti, vähähiilisempiä ja maistuvampia reseptejä kehitetään ja ruokailijoiden mielipiteitä kuullaan. Jotta hiilijalanjäljen pienentäminen onnistuu, vähähiilisten ruokien syöjämääriä on saatava kasvatettua. Tähän pyritään muun muassa ruokakasvatuksen avulla ja parantamalla kasvisruokien houkuttelevuutta.

Yksi kannustin vähähiilisten ruokavaihtoehtojen valintaan on syksyllä 2021 käyttöön otettu **Hiilidiili-merkki**. Ajatus merkin kehittämiseen lähti nuorten toiveesta saada lisää tietoa ruoan ympäristövaikutuksista. Merkin tarkoituksena on tuoda linjastossa esille ympäristöystävällisiä lounasvaihtoehtoja ja tarjota lapsille ja nuorille mahdollisuuksia tehdä myönteisiä ilmastotekoja. Hiilidiili-merkin ansaitsevien lounasruokien hiilijalanjälki on 30 prosenttia keskimääräisen aterian hiilijalanjälkeä pienempi. Vantaalla kasvisruokaa on tarjolla kaikille, ja se on aina linjastossa ensimmäisenä. Kasvisruoat saavat usein Hiilidiili-merkin, jos ne eivät sisällä runsaasti juustoa tai maitotuotteita. Hiilidiili-merkki on herättänyt kiinnostusta useiden muiden kaupunkien ruokapalveluissa.

Vantaalla ateriapalvelusopimukset edellyttävät palveluntuottajia järjestämään koulujen ja päiväkotien tilauksesta osallisuutta edistäviä **palvelupaketteja**. Palvelupakettien sisältö on määritelty yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Palvelupaketissa voidaan esimerkiksi tuoda päiväkoteihin erilaisia ruoka-aineita maisteltavaksi, osallistaa koululaisia keittiötöihin tai laatia ruokaan liittyvä kampanja koulussa. Nämä toimet ovat saaneet hyvää palautetta, ja niiden toivotaan lisäävän tietoisuutta ja arvostusta ruokaa ja sen valmistusta kohtaan.

Ruokailuun liittyvä osallisuutta ja sen ympäristövastuullisuutta kehitetään aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle saakka yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Kehittämistyötä tehdään mm. **Osaamista ja osallistumista -hankkeessa**. Hankkeen tavoitteina ovat yhteistoiminnan kehittäminen ja osallisuuden lisääminen, kasvatus- ja oppimateriaalien luominen Hiilidiili-merkin tueksi ja integroitavaksi opetukseen sekä ilmastoystävällisten reseptien kehittäminen yhdessä lasten ja nuorten sekä ateriapalveluiden tuottajien kanssa.

Kesällä 2022 julkaistiin **ympäristökasvatuksen työkortit**, joiden tavoitteena on helpottaa ympäristökasvatustyötä varhaiskasvatuksessa. Korttien sisältöä päivitetään sitä mukaa, kun uusia hyviä ympäristökasvatuksen menetelmiä kehitetään. Teemoina työkorteissa ovat lähiluonto ja luontosuhde, vastuullinen kuluttaminen, vaikuttaminen ja osallisuus kestävässä elämäntavassa, energian säästäminen, ruokakasvatus sekä päiväkotipuutarha. Teemat tulevat varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja tukevat varhaiskasvatussuunnitelman ja resurssiviisauden tiekartan toteuttamista. Jokaisen teeman työkortissa on käytännön vinkkejä päiväkotiarkeen, kuten kuinka päiväkotiarjessa voi vähentää uusien materiaalien käyttöä tai kuinka lapsia voi osallistaa päiväkodin energiansäästöön. Lisäksi korteissa on esitelty pedagogisia ympäristökasvatuksen toimintamalleja ja teknologisia sovelluksia. Työkortit ovat laaja kokonaisuus käytännön vinkkejä suoraan päiväkotien arkeen, ja niitä käyttämällä on mahdollista lisätä ja moni-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

puolistaa päiväkodissa tehtävää ympäristökasvatusta.

Vantaan ammattiopisto Varian visio 2022–2025 on olla kestävän ammattiosaamisen rohkea rakentaja. Yhtenä esimerkkinä Varian ekologisesti kestävän kehityksen työstä on osallistuminen **Kestävän tulevaisuuden ammattilaiset (KESTU) -hankkeeseen**. KESTU-hanke on viiden ammatillisen oppilaitoksen verkostohanke, jossa kehitetään johtamista, opetuksen sisältöjä ja henkilöstön osaamista ekologisen kestävyyden näkökulmasta. Vuonna 2022 Varian painopiste on ollut opetuksen suunnittelussa. Alakohtaisesti on etsitty vastauksia muun muassa seuraaviin kysymyksiin: Kuinka voidaan toimia mahdollisimman vähällä luonnonvarojen käytöllä? Missä ja mihin energiaa käytetään? Miten toimitaan energiatehokkaasti? Mitkä ovat alan kannalta keskeiset tuotantoketjut ja niiden merkittävät ympäristökysymykset? Mitä työvälineitä ja -laitteita käytetään? Miten digitaalisuutta hyödynnetään ympäristövastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti? Kuinka alan hiilikädenjälkeä voisi kasvattaa eli kuinka voidaan toimia niin, että positiiviset ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman suuret? Miten alan yritykset ja työpaikat kehittävät ympäristövastuullisuutta nyt ja tulevaisuudessa?

Vantaan **nuorisotyön** toteuttamalla kestävän kehityksen kasvatuksella halutaan vahvistaa nuorten tapaa ajatella ja toimia kestävämmän tulevaisuuden puolesta. Tavoitteena nuorisotyössä on tukea nuoria tekemään elämässään perusteltuja ja kestäviä valintoja ympäristön, talouden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden suhteen. Nuorisopalveluissa luotiin kestävän kehityksen tasokuvaus yhdessä työntekijöiden kanssa syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana ja malli on jalkautettu työyhteisöihin syksyn 2022 aikana. Kestävän kehityksen kasvatuksella sekä kehittämällä työntekijöiden osaamista ja työpaikkojen toimintaa vahvistetaan työntekijöiden ymmärrystä ja edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaan.

Hiilinielut ja kompensointi

Hiilineutraalius tarkoittaa, että alueellisesti Vantaalla kasvihuonekaasupäästötase on nolla. Vantaan hiilineutraaliustavoitteessa

Hiilinielut, 2019

14 %

Lähde: HSY

päästöjä on vuonna 2030 vähennetty vähintään 80 prosenttia verrattuna vuoteen 1990. Loput 20 prosenttia voidaan sitoa kasvillisuuteen, maaperään ja puurakentamiseen tai kompensoida päästövähennystoimia muualla. Hiilikädenjäljen huomioiminen on myös noussut esille. Jos päästövähennyksissä ylitetään 80 prosentin osuus, vähentää se tarvetta hankkia kompensaatioita.

Tavoitteeksi on asetettu kaupunkialueen päästöjen kompensointi, hiilinielujen ja hiilivarastojen vahvistaminen, hiilikädenjäljen kasvattaminen ja hiilinegatiivisuuden edistäminen sekä kaupungin omien suorien päästöjen kompensointi. Taloudellisesti ja tieteellisesti kestävät ja Vantaan kannalta hyödylliset kompensointimekanismien tavat selvitetään tekemällä yhteistyötä muiden kaupunkien, valtion, Syken ja HSY:n kanssa. Kompensointitapoja otetaan käyttöön kokeilujen kautta ja haetaan kokemuksia kompensoinnista muista kaupungeista. Tavoitteena on luoda kompensaatiomalli ja saada kompensaatiolaskenta osaksi päästölaskentaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

ELINVOIMAINEN JA OSAAVA VANTAA

+ läpileikkaavat tavoitteet

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Elinvoimainen ja osaava Vantaa

Vantaa on voimakkaasti kasvava kaupunki, jossa on noin 240 000 asukasta ja yli 120 000 työpaikkaa. Työpaikkojen määrä on kasvussa, ja uusia työpaikkoja syntyy erityisesti lentokentän yhteydessä olevalle Aviapoliksen alueelle. Elinvoimainen ja osaava Vantaa -strategiateeman painopisteenä on Vantaan elinvoiman lisääminen sekä asukkaiden että yritysten näkökulmasta. Strategiateeman toimeenpanoa ohjaa kasvu- ja elinvoimaohjelma. Elinvoimatyö luo veto- ja pitovoimaa niin asukkaille kuin yrityksillekin.

Vantaa haluaa olla yrityksille vetovoimainen kaupunki, ja sillä on erinomaiset logistiset edellytykset houkutella yrityksiä ja investointeja. Vantaalla sijaitsee Suomen ainoa kansainvälinen lentokenttä, ja yhteyksiä sujuvoittavat myös kehätie ja raideyhteydet. Suunnitteilla oleva raitiovaunu luo entistäkin parempia yhteyksiä ja kasvattaa samalla reitillä olevien alueiden elinvoimaa. Raitioyhteyden ennustetaan houkuttelevan investointeja sekä lisäävän asukkaiden ja työpaikkojen määrää näillä alueilla merkittävästi.

Elinvoiman lisäämiseen liittyy kiinteästi jatkuvan oppimisen tukeminen ja osaamisen kehittäminen. Vantaalla on muihin Suomen suuriin kaupunkeihin verrattuna matala koulutustaso. Osaamisen kehittäminen ennakoivasti on tärkeää paitsi yritysten osaavan työvoiman turvaamiseksi, myös vantaalaisten työllistymisen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Yritysyhteistyö ja yritystoimintaa tukevat palvelut

Vantaalle syntyy noin 2 000 uutta yritystä vuodessa ja niiden mukana paljon työpaikkoja. Aktiivinen yritysyhteistyö on tärkeä osa Vantaan elinvoimaa tukevaa työtä, ja Vantaa antoikin lokakuussa 2022 yrityksille uuden **palvelulupauksen**, jonka mukaan yrityksen otettua kaupunkiin yhteyttä, siihen otetaan yhteyttä 48 tunnin sisällä, asiaa lähdetään viemään eteenpäin ja yritys pidetään ajan tasalla asian etenemisestä.

Yritysyhteistyötä ja yrityksille suunnattuja palveluita kehitetään jatkuvasti muun muassa erilaisten hankkeiden avulla. Myös uudenlaisia yhteistyön muotoja kehitetään, ja yritykset pääsevät pohtimaan yhdessä kaupungin toimijoiden kanssa ratkaisuja erilaisiin haasteisiin. Klusterityössä tuodaan yhteen saman toimialan yrityksiä verkostomaiseen yhteistyöhön, joka hyödyttää sekä osallistuvia yrityksiä että alueen taloutta ja elinvoimaa laajemmin. Klustereissa jaetaan ajatuksia ja kokemuksia, ja keskustelun kautta syntyy parhaimmillaan uudenlaisia yhteistyön ja innovoinnin mahdollisuuksia. Vantaalla on käynnistetty viisi kärkiklusteria: kiinteistöklusteri, ruokaklusteri, lentorahti, korkean osaamisen klusteri ja kiertotalousklusteri.

Kaupungilla on jatkuvasti käynnissä suuri määrä erilaisia hankkeita, joissa kehitetään palveluita tai yhteistyön muotoja yritysten kanssa. Hankemuotoisella kehittämisellä voidaan testata joustavasti uudenlaisia malleja; haasteena on kuitenkin hankkeista saadun tiedon juurruttaminen osaksi kaupungin pysyvää toimintaa. Usein yrityksille suunnatuissa hankkeissa on myös haasteena

Onnistumisia

Yritysyhteistyötä on kehitetty esimerkiksi klusterittyön ja useiden hankkeiden kautta, joissa kehitetään uusia yhteistyön muotoja ja tuetaan yritysten kasvua ja vastuullista toimintaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Työllistävimmät toimialat, 2020

Lähde: Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat

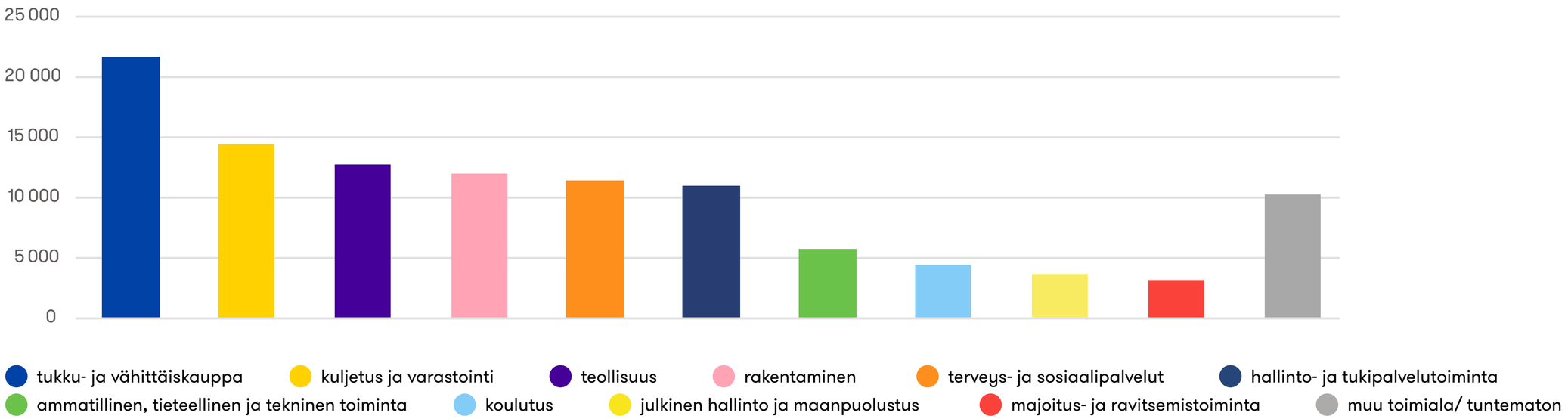

saada yritykset innostumaan mukaan toimintaan, mikä korostui koronapandemian aikana, kun yrityksissä aika ja resurssit menivät akuuttien ongelmien hoitamiseen.

Yrityksille voi myös olla vaikea hahmottaa, mitä kaikkea moninaiset hankkeet voivat niille tarjota, ja hankkeista viestittäessä pyritäänkin pois hankekeskeisestä puhetavasta ja kohti kokonaisvaltaisempaa ajatusta palvelutarjottimesta. Tällaista palvelutarjottimen mallia kehitetään Vantaalla **My Business Hub -hankkeessa**, jossa myös tuetaan koronapandemiasta kärsineitä luovan alan yrityksiä ja luodaan uudenlaisia yhteistyön ja verkostoitumisen muotoja. Hankkeessa kehitetty yhteisöalusta eli Business Vantaa Hub mahdollistaa yritysten, kaupungin ja muiden toimijoiden entistä tiiviimmän ja vaivattomamman ajatustenvaihdon sähköisellä alustalla. Samalla se tukee kaupungin antaman palvelulupauksen täyttymistä, kun kysymyksiin on vastaamassa useampi taho. Yhteisöalusta julkaistiin maaliskuussa 2023.

Hankkeilla luodut toimintatavat ja avaukset tukevat yritysten kasvua ja liiketoimintaa ja sitä kautta niillä tuotetaan taloudellista kasvua ja työpaikkoja. Hankkeilla tuetaan kuitenkin myös yritysten omaa vastuullista toimintaa, esimerkiksi vihreää siirtymää ja ekologisesti kestävää liiketoimintaa. Nämä kaksi näkökulmaa yhdistyvät muun muassa Pocoprop-, ILPO- ja Circular Hood Food -hankkeissa.

Pocoprop-hankkeessa tehtiin esiselvitystä kiinteistöjen käyttöastetta nostavista muuntojoustavista tilaratkaisuista suunnitteilla

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Työpaikkaomavaraisuus, 2020

102,5 %

Lähde: Tilastokeskus

olevalle Jokiniemen kampukselle. Hankkeessa selvitettiin erilaisia vaihtoehtoja energiaratkaisuiksi kampukselle ja yritysten tarpeita hiilineutraaliuden sertifioinneille vastuullisuuden osoittamiseksi. Koronan muutettua työelämää erilaiset tilojen yhteiskäytön ratkaisut voivat tuoda positiivisia vaikutuksia niin ilmastollisesti kuin taloudellisesti, ja näitä ratkaisuja pohdittiin yhdessä eri toimijoiden kanssa.

ILPO-hankkeen keskeinen tavoite oli tukea vantaalaisyrityksiä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Yrityksiä autettiin löytämään vähäpäästöisempiä yhteistyömalleja, ja paikallisille kiertotalouskeskuksille luotiin hiilitiekarttoja ja verkostoja. Hankkeessa kuvattiin ilmastopositiivisten yritysalueiden malli ja ilmastopolku. Vantaalla toteutettiin kolme kokeilupalveluhankintaa: Raskaan ajoneuvoliikenteen sujuvoittaminen Vantaan jätteenpolttolaitoksella, työmaakoneiden päästöjen mittaus ja toimet niiden vähentämiseksi sekä Vantaalla syntyvän biojätteen määrän ja lähteiden määrittely.

Circular Hood Food -hankkeessa löydettiin uusia, konkreettisia tapoja edistää ruoan kiertotaloutta ja vähentää hävikkiä ja ruoan ympäristövaikutuksia. Hankkeen myötä tietoisuus ja ymmärrys kestävästä ruoantuotannosta ja ruoan kiertotaloudesta lisääntyi ruoka-alan yrityksissä, ravintoloissa, taloyhtiöissä ja alue- ja kaupunkisuunnittelun piirissä. Hankkeen aikana Vantaalle rakentui yli 60 eri toimijan ruokaklusteri, jossa on mukana oppilaitoksia, isoja elintarvikealan yrityksiä, pieniä vertikaaliviljelijöitä ja iso joukko vantaalaisia ravintoloita.

Kaupunkiviljelykokeilu toteutettiin VAV asunnot Oy:n taloyhtiössä yhdessä neljän klusteriyrityksen kanssa. Asukkaat osallistettiin kaupunkiviljelyn saloihin ja heille näytettiin, kuinka he itse voivat jatkossa tuottaa taloyhtiössään tarvitsemansa salaatit ja sienet. Hankkeen aikana kartoitettiin myös tarvetta ja mahdollisuutta yhteiselle tilalle urbaanin ruoan tuotantoon Vantaalla, kestävästi ja turvallisesti. Tämän selvityksen pohjalta suunnitteilla on uusi hanke, jossa toteutetaan Vantaalle tulevaisuuden kauppahalli.

Ilmastoon ja ympäristökestävyyteen liittyvää toimintaa kehitetään hankkeissa, mutta ympäristötavoitteiden laajempi ja kattavampi integroiminen elinvoimatavoitteisiin toisi lisää vaikuttavuutta ja voisi sitoa alueen yritykset vahvemmin mukaan esimerkiksi hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteet yritysten ja kaupungin kasvusta voivat olla ristiriidassa päästöjen vähentämisen ja ympäristön suojelemisen kanssa, jos kasvun tavoittelussa ei huomioida ympäristönäkökulmia kattavasti. Elinvoimatyöllä on potentiaalia olla nykyistä vahvemmassa roolissa ympäristökestävyyteen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa, jos kasvun tavoitteet kanavoidaan näiden näkökulmien kautta.

Onnistumisia

Työttömyys on saatu laskuun koronapandemian ja työllisyydenhoidon rakenteellisten muutosten aiheuttamista haasteista huolimatta. Vantaalla tuetaan aktiivisesti heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä ja etsitään tähän uudenlaisia ratkaisuja.

Ilman ympäristön kestävyyttä ei voi olla taloudellista kestävyyttä pitkällä tähtäimellä.

Sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmien laajempi integroiminen elinvoimatyöhön toisi vaikuttavuutta työelämän tasa-arvon edistämiseen. Kasvu- ja elinvoimaohjelman tavoitteisiin on kirjattu naisten yrittäjyyden tukeminen, mutta esimerkiksi toimialojen sukupuolisegregaatio ja muut työelämän tasa-arvon kysymykset ovat tähän mennessä jääneet vähälle huomiolle. Vantaan kaupunkistrategian mukaisesti tasa-arvon edistäminen on yksi läpileikkaavista tavoitteista, joita tulisi edistää kaikessa toiminnassa. Tasa-arvoa ei kuitenkaan voida edistää ilman, että epätasa-arvoiset rakenteet tunnistetaan ja niihin pyritään aktiivisesti vaikuttamaan. Elinvoimatyö ja yritysten houkuttelu ja tukeminen voisi linkittyä vahvemmin myös muihin eriarvoisuutta tuottaviin rakenteisiin ja pyrkiä niiden purkamiseen esimerkiksi hakemalla yhtymäkohtia Vantaalle tärkeään alueellisen segregaation ehkäisemiseen.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Kehityskohteita

Ympäristön kestävyyden näkökulmien integroiminen kaikkiin elinvoimatyön tavoitteisiin voisi ohjata kaupungin ja yritystoiminnan kasvua sellaiseen suuntaan, joka loisi edellytyksiä kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen. Kaikkien, myös ristiriitaisten vaikutusten systemaattinen arviointi on tärkeää kokonaisuuden kannalta.

Vähintään toisen asteen tutkinto 15 vuotta täyttäneistä, 2020

71 %

Lähde: Tilastokeskus

Korkeakoulutettujen osuus 15 vuotta täyttäneistä, 2020

32 %

Lähde: Tilastokeskus

Osaamisen vahvistaminen

Yritykset kohtaavat enenevissä määrin pulaa osaavasta työvoimasta. Vantaalaisissa yrityksissä osaavan työvoiman saatavuus on heikentynyt merkittävästi koronapandemian aikana, eikä nykyisellä demografisella kehityksellä pystytä vastaamaan tulevaisuuden osaajatarpeisiin. Näihin haasteisiin pyritään Vantaalla vastaamaan yhtäältä edistämällä työperäistä maahanmuuttoa ja toisaalta panostamalla osaamisen kehittämiseen ja jatkuvaan oppimiseen. Näitä tavoitteita edistävät toimet edistävät myös yhdenvertaisuutta ja kestävää kehitystä tukemalla monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta työelämässä ja tukemalla ryhmiä, jotka ovat vaarassa jäädä jälkeen työelämän nopeassa kehitystahdissa.

Talent Vantaa -hanke on osa valtioneuvoston Talent Boost -toimenpideohjelmaa, joka liittyy hallitusohjelman mukaiseen työ- ja opiskeluperustaisen maahanmuuton, osaajien houkuttelun ja Suomeen kiinnittymisen vahvistamiseen. Hankkeessa on kehitetty koulutuskonsepteja ja palveluita yrityksille ja kansainvälisille osaajille. Hankkeen tilaisuuksissa ja verkostoissa osaajat ja yritykset pääsevät kohtaamaan. Tulevaisuuden kehittämiskohteena on saada vielä useampia yrityksiä tarjottuihin webinaareihin ja koulutuksiin. Vaikka aihe koetaan tärkeänä, on yritysten tavoittaminen asian äärelle ajoittain haastavaa. Kehittämiskohteena on myös osaajien entistä tehokkaampi löytäminen ja hankkeessa luotujen palveluiden kohdentaminen heille. Tavoitteena on jatkossa tehdä tätä työtä entistä vahvemmin yhteistyössä Vantaan osaamiskeskuksen ja työllisyyspalveluiden kuntakokeilun kanssa.

Kansainvälisten osaajien houkuttelu Vantaalle ja heidän asettumisensa tukeminen on erittäin merkittävää Vantaan elinvoimalle, ja kasvu- ja elinvoimaohjelmaan onkin merkitty tavoitteeksi Talent-toiminnan vakiinnuttaminen osaksi pysyvää toimintaa. Osaajien houkuttelun lisäksi yritysten valmiutta ottaa kansainvälisiä työntekijöitä vastaan ja tasavertaisiksi työntekijöiksi on tuettava entistä enemmän. Lisäksi on huomioitava tulijan koko perheen tilanne, esimerkiksi lasten sujuva päivähoitoon ja kouluun pääsy, ja Vantaalla onkin tärkeää panostaa englanninkielisen koulutustarjonnan lisäämiseen.

Osaamisen kehittäminen on tärkeä osa Vantaan kaupungin strategiaa ja elinvoimatyötä. Vantaalla haasteena on alhainen koulutuksen taso verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin Suomessa, ja yksi kolmasosa työikäisestä väestöstä on työmarkkinoilla ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa. Usein ne, joilla on jo valmiiksi korkea koulutus, ovat motivoituneita hakeutumaan jatkokoulutuksiin ja matalasti koulutetut ovat vaarassa jäädä jälkeen. Samalla työelämän muutosten myötä suorittavan työn työpaikkoja häviää ja uusien taitojen oppimisen merkitys korostuu. Ratkaisut tähän monimutkaiseen haasteeseen vaativat tiivistä ja verkostomaista yhteistyötä eri organisaatioiden, kuten kaupungin, koulutusorganisaatioiden ja yritysten välillä.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Yksi vastaus osaamisen kehittämisen haasteisiin on **Jokiniemen kampus**, joka on suunnitteilla keskeiselle paikalle pääradan varteen. Uudenlainen kampus yhdistää koulutusorganisaatioita, yrityksiä ja kaupungin toimintoja ja tiivistää näiden tahojen yhteistyötä muodostaen jatkuvan oppimisen ekosysteemin. Jokiniemen kampus on yksi Vantaan kärkihankkeista. Se tukee vantaalaisten jatkuvaa oppimista, tarjoaa monipuolisia palveluita ja toimii innovaatioalustana.

Vantaan kaupunki tekee jatkuvasti tiivistä yhteistyötä koulutusorganisaatioiden kanssa ja kehittää uusia ratkaisuja, jotta osaamisen haasteisiin voidaan vastata entistä paremmin. Tätä yhteistyötä ja kehittämistä tehdään muun muassa hankkeiden avulla, jotka tarjoavat yrityksille räätälöityjä osaamisen kehittämisen ja jatkuvan oppimisen palveluita. **Urbaania kasvua Vantaa -hankkeessa** tuettiin osaamisen kehittämistä pk-yrityksissä ja yhteiskehitettiin palveluita koulutusorganisaatioiden, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa. Hankkeessa yhdistettiin sosiaalinen vastuullisuus yritysten kasvuun tukemalla jatkuvan oppimisen kulttuurin muodostumista yrityksissä ja ymmärrystä osaamisen johtamisen merkityksestä. Menestyvät yritykset tunnistavat, että osaava ja motivoitunut henkilöstö on niiden tärkein voimavara, ja panostamalla henkilöstön osaamisen kehittämiseen voidaan vastata tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Oppimista tukeva kulttuuri yrityksessä on pitovoimatekijä ja luo kasvua yritykselle. Samalla on tunnistettava, että työssäkäyvä oppija tarvitsee tukea ja joustavia opiskelumahdollisuuksia voidakseen kehittää osaamistaan.

Työllisyys

Vantaalla, kuten kaikkialla Suomessa, työttömyys nousi koronapandemian aikana voimakkaasti. Työttömyysaste on Vantaalla kuitenkin saatu hyvään laskuun ja se on tällä hetkellä noin 10 prosenttia. Tavoitteena on saada tämä luku laskemaan edelleen.

Työllisyydenhoidossa on tapahtunut suuria rakenteellisia muutoksia viime vuosina, ja muutokset jatkuvat edelleen. Vantaa on yhdessä Keravan kanssa mukana työllisyyden **kuntakokeilussa**, joka alkoi maaliskuussa 2021. Kuntakokeilussa osa TE-palveluiden henkilöasiakkaista siirtyi kuntien asiakkaiksi. Siirtymä ei tapahtunut ilman haasteita, ja Vantaan työllisyyspalvelut ruuhkautuivat aluksi pahasti. Henkilöstöä ei ollut aluksi riittävästi ja palvelun taso kärsi. Lisäksi koronapandemian jäljiltä TE-toimistoissa oli palveluvelkaa, joka siirtyi kokeilun myötä kunnille. Näihin haasteisiin vastattiin rekrytoimalla lisää henkilöstöä työllisyyspalveluihin vuoden 2021 aikana.

Vaikka tilanne työllisyydenhoidossa on tasaantunut, on tärkeää kiinnittää jatkossakin huomiota riittäviin resursseihin ja toimiviin palvelupolkuihin. **TE24-uudistuksen** myötä työllisyydenhoidon vastuu siirtyy pysyvästi kunnille. Muutos on mahdollisuus järjestää työllisyyspalvelut entistä paremmin huomioiden paikallisen asiakaskunnan tarpeet ja yhteydet muihin kunnan tarjoamiin palveluihin, mutta uudistukseen liittyy myös suuria haasteita. Vantaa on ottanut kantaa yhdessä muiden Suomen suurten kaupunkien kanssa uudistuksen rahoitusmalliin ja korostanut, että kaupungit tarvitsevat riittävän rahoituksen voidakseen palvella työnhakijoita vaikuttavasti. Suuret kaupungit ovat huolissaan siitä, että esimerkiksi vieraskielisten suurta osuutta ja erityistä tuen tarvetta ei ole rahoitusmallissa huomioitu riittävällä tasolla.

Työllisyysaste (1/2023)

89,1 %

Lähde: TEM

Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat ryhmät, kuten vieraskieliset ja nuoret, tarvitsevat erityistä tukea voidakseen työllistyä, ja Vantaa tukee näiden ryhmien työllistymistä sekä pysyvän toiminnan että erilaisten hankkeiden ja kokeilujen avulla. Työllisyyspalvelut ovat rakentaneet yhdessä **Barona Oy:n kanssa palvelupilotin**, joka on kohdistettu vieraskielisille ja nuorille ja jonka tavoitteena on löytää uusia toimintatapoja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi. Palvelu on suunnattu työttömille työnhakijoille, joiden työttömyys on kestänyt 100–299 päivää. Asiakkaat saavat henkilökohtaista apua työllistymiseen tai kouluttautumiseen ja tukea työssä tai opinnoissa pysymiseen, jotta heidän työttömyytensä ei pitkittyisi.

Vantaalla nuorisotyöttömyys on edelleen korkealla tasolla koronan jäljiltä, ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen riski ovat vakavia huolen aiheita. Tähän huoleen on vastattu muun muassa **Rinnalla**

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Työttömien määrä 2015–2023

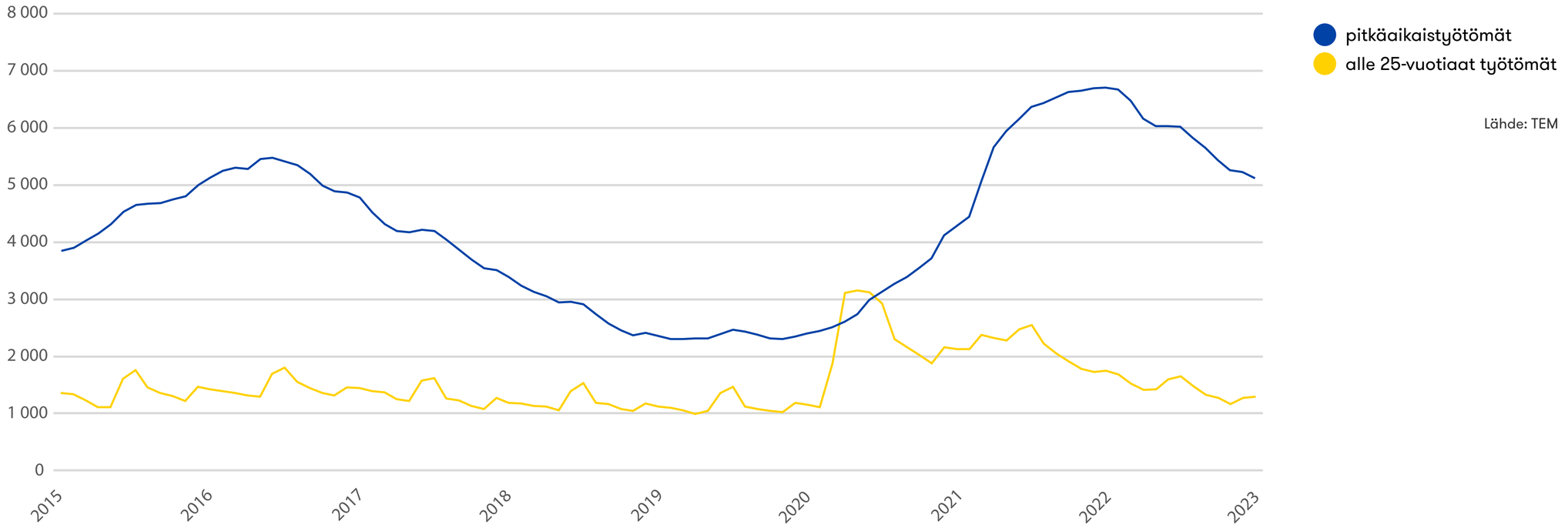

Lähde: TEM

kulkien nuorisotyöttömyys laskuun -hankkeella, joka ehkäisee nuorten eriarvoistumista ja tukee nuoria työllistymisessä. Hanke on Vantaan nuorisopalveluiden sekä Vantaan ja Keravan työllisyyspalveluiden yhteinen ja se käynnistettiin vuonna 2021. Sen tavoitteena on tarjota yksilöllistä työnhaun tukea 400 nuorelle 18–29-vuotiaalle aikuiselle sekä ehkäistä eriarvoistumista. Vuoden 2022 loppuun mennessä hankkeessa on tarjottu tukea yli 200 henkilölle.

Hankkeen toimintamallin avulla nuoriso- ja työllisyyspalvelut ovat toimineet tiiviimmässä yhteistyössä, jonka avulla nuorille aikuisille on pystytty tarjoamaan intensiivistä ja yksilöllisiin tarpeisiin perustuvaa ohjausta kohti työtä tai opintoja. Toimivaksi on havaittu yksilöllinen joustavuus, jolloin nuori aikuinen saa juuri omaan tilanteeseensa tarvitsemaa tukea ja ohjausta. Tavoitteellinen työskentely luotettavan rinnallakulkijan kanssa on vahvistanut nuorten

Kehityskohteita

Työelämän tasa-arvon edistäminen vaatii epätasa-arvoisten rakenteiden tunnistamista, sukupuolten mukaan jaotellun tiedon integroimista päätöksentekoon ja aktiivisia toimia tasa-arvon eteen. Nämä näkökulmat ovat tähän mennessä jääneet elinvoimatyössä vähälle huomiolle.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Työttömät työnhakijat ja vieraskieliset työttömät 2015–2023

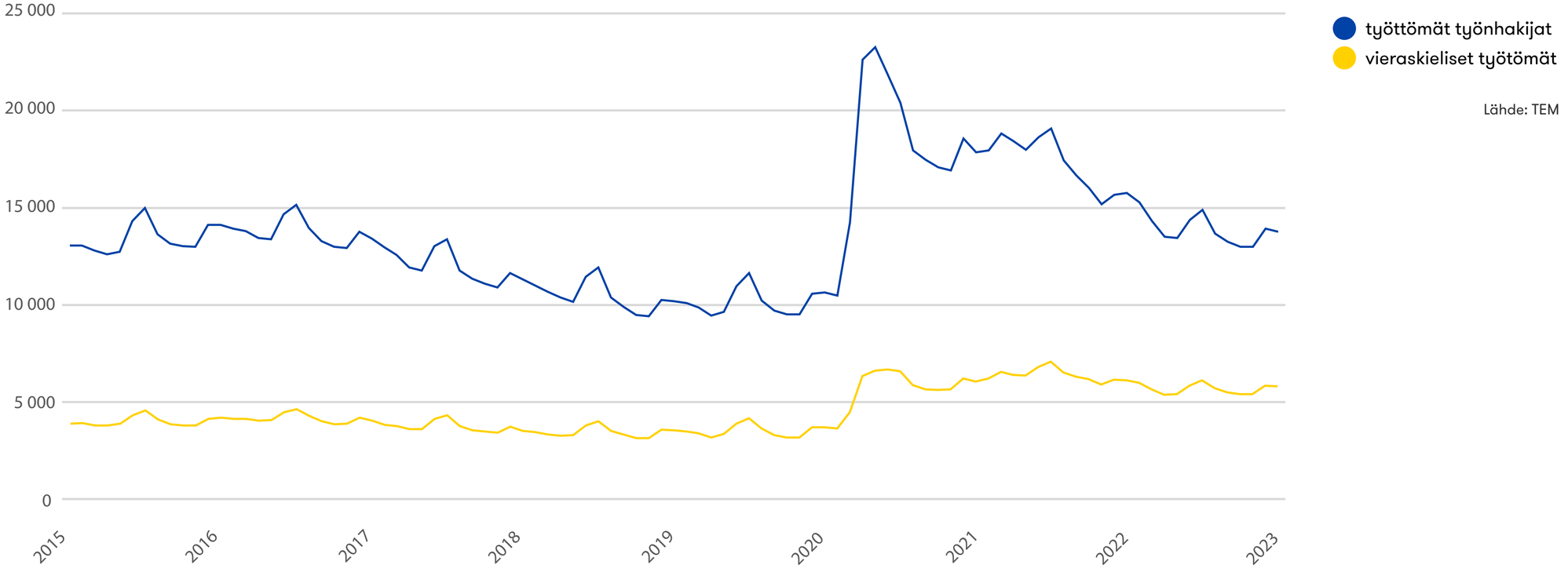

Lähde: TEM

kokemusta siitä, että he voivat vaikuttaa omaan elämäänsä ja siten lisännyt hyvinvointia myös niiden nuorten kohdalla, jotka eivät vielä ole työllistyneet. Nämä hyvinvointivaikutukset voidaan nähdä ennaltaehkäisevinä syrjäytymisen näkökulmasta. Tuen jatkuminen työ- tai opiskelupaikan saamisen jälkeen on ollut hyvinvointia ja onnistumista tukevaa. Haasteena ovat nuoret, joilla tuen tarve on pitkäkestoinen ja monialainen, esimerkiksi osatyökykyisten työllistäminen. Yhteistyöverkostojen luominen ja palveluohjaus onkin huomioitava osana työmallia, jotta jokainen nuori saa oikea-aikaista ja oikein kohdennettua tukea.

Vantaalla vieraskielisten osuus väestöstä on suuri verrattuna Suomen muihin kaupunkeihin, ja tämän asiakasryhmän merkitys ja tuen tarve korostuu myös työllisyydenhoidossa. **Vieraskieliset työnhakijat** saavat monialaista palvelua muun muassa **osaamiskeskuksesta**, joka perustettiin vuonna 2019. Toiminnan kehittämi-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Onnistumisia

Vantaan kaupungin konserniyhteisöt laativat vuoden 2023 aikana omat vastuullisuusohjelmansa, joiden keskeisenä tavoitteena on edistää kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta. Konserniohjauksen kautta kaupunki vaikuttaa merkittävästi koko kaupunkialueen vastuulliseen toimintaan.

sessä on viime vuosina keskitytty erityisesti yksilöohjaukseen sekä työnhaun ja koulutukseen hakeutumisen tukemiseen. Osaamiskeskus tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa; esimerkiksi ammattiopisto Varian kanssa on aloitettu yhteistyö, jossa mahdollisuus suorittaa **lyhytkoulutus Variassa** yhdistetään yritysyhteistyöhön ja työharjoitteluun. Osaamiskeskuksessa pilotoidaan myös **Kielikummi-palvelua**, jossa tuetaan sekä työnantajaa että työntekijää haasteissa, jotka voivat liittyä kielitaitoon tai muihin tekijöihin. Vieraskielisten työllistymisen esteenä on usein se, että hakijan suomen kielen taito ei ole työnantajan mukaan riittävä. Palvelussa tutustutaan yritysten rekrytointitarpeisiin ja työympäristöön. Yritykselle etsitään sopiva ehdokas, ja kielikummit tukevat asiakkaan kielitaidon kerryttämistä työsuhteen tai työkokeilun aikana. Tavoitteena on, että työsuhde jatkuu palvelun päätyttyä.

Hankinnoilla työllistäminen on yksi keino tukea haastavassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Hankinnoilla työllistäminen tarkoittaa työllistämisehdon sisällyttämistä tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen, kun kaupunki tekee hankintoja. Ehto velvoittaa sopimuskumppanin työllistämään muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevan työnhakijan. Vantaalla on työllistetty hankinnoilla jo kymmenen vuoden ajan. **Löytö-hankkeessa** on kehitetty hankinnoilla työllistämisen prosessia. Hankkeessa on koulutettu hankinta-asiantuntijoita, lisätty tietoa ja kuultu palveluntuottajien haasteita. Työllistämisehdon käyttö on lisääntynyt tasaisesti, ja sitä on liitetty myös uudenlaisiin hankintoihin. Toisaalta palveluntuottajat ovat ilmaisseet huolensa siitä, että työllistämisehdot voivat joissain tapauksissa hankaloittaa toimintaa ja jopa estää kilpailutukseen osallistumisen. Myös yritysten tasavertaisuuteen on kiinnitettävä huomiota, kun prosessia kehitetään.

Konserniyhteisöjen vastuullisuustoimet

Vantaan kaupunkikonserniin kuuluu emokaupungin lisäksi noin 50 yhteisöä. Tähän lukuun sisältyvät tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät. Vantaan kaupunki on vastuullinen ja eettinen yhtiöiden omistaja, joka on sitoutunut edistämään kestävää kehitystä tukevaa toimintaa yhtiöidensä kautta. Kaupunkikonsernilla on merkittävä vaikutus sidosryhmiin toiminnan, talouden, henkilöstöjohtamisen ja hankintojen kautta. Omistajaohjauksella kannattaa edistää kestävää liiketoimintaa konserniyhtiöissä, sillä konserniyhtiöiden toiminnalla on suoraan vaikutusta myös kaupungin omistuksen arvoon.

Kestävän liiketoiminnan edistäminen konserniyhtiöissä tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että tytäryhtiöiden tulee tunnistaa oman toimintansa aiheuttamat ympäristövaikutukset sekä toimia taloudellisesti ja sosiaalisesti vastuullisella tavalla. Yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa kullekin yhtiölle on asetettu erityinen vastuullisuuteen liittyvä teema tai tavoite, joka määrittää, millaisia pitkän aikavälin vastuullisuustavoitteita kaupunki omistajana yhtiöille asettaa.

Vantaan kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin suuret konserniyhtiöt laativat vuoden 2023 aikana omat vastuullisuusohjelmansa, joiden yhtenä keskeisenä tavoitteena on edistää kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta ja resurssiviisauden tiekartan tavoitteita. Eri konserniyhteisöillä on näiden yhteisten tavoitteiden lisäksi omia painotuksia, joita tässä esitellään tässä raportissa viiden suurimman konserniyhteisön osalta. Konserniyhtiöt raportoivat keskeisistä vastuullisuustoimenteistään myös tilinpäätösten toimintakertomuksissa.

Seuraavan sivun kuvassa on havainnollistettu vastuullisuustavoitteiden jalkautusta ja raportointia Vantaan kaupungin konserniyhteisöissä.

Vantaan Energia Oy on Suomen yksi suurimmista kaupunkienergiayhtiöistä, joka tuottaa sähköä ja kaukolämpöä sekä myy lämpöpalveluita. Konsernin tavoitteena on olla hiilinegatiivinen vuonna 2030, luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuonna 2026 ja tuottaa 95 prosenttia sähköstä ilmastoneutraalisti vuoteen 2026 mennessä. Vantaan Energia Oy onkin olennaisessa osassa koko Vantaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa. Vantaan kaupunki omistaa yhtiöstä 60 prosenttia ja Helsingin

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Vastuullisuustavoitteiden jalkautus ja raportointi Vantaan kaupungin konserniyhteisöissä

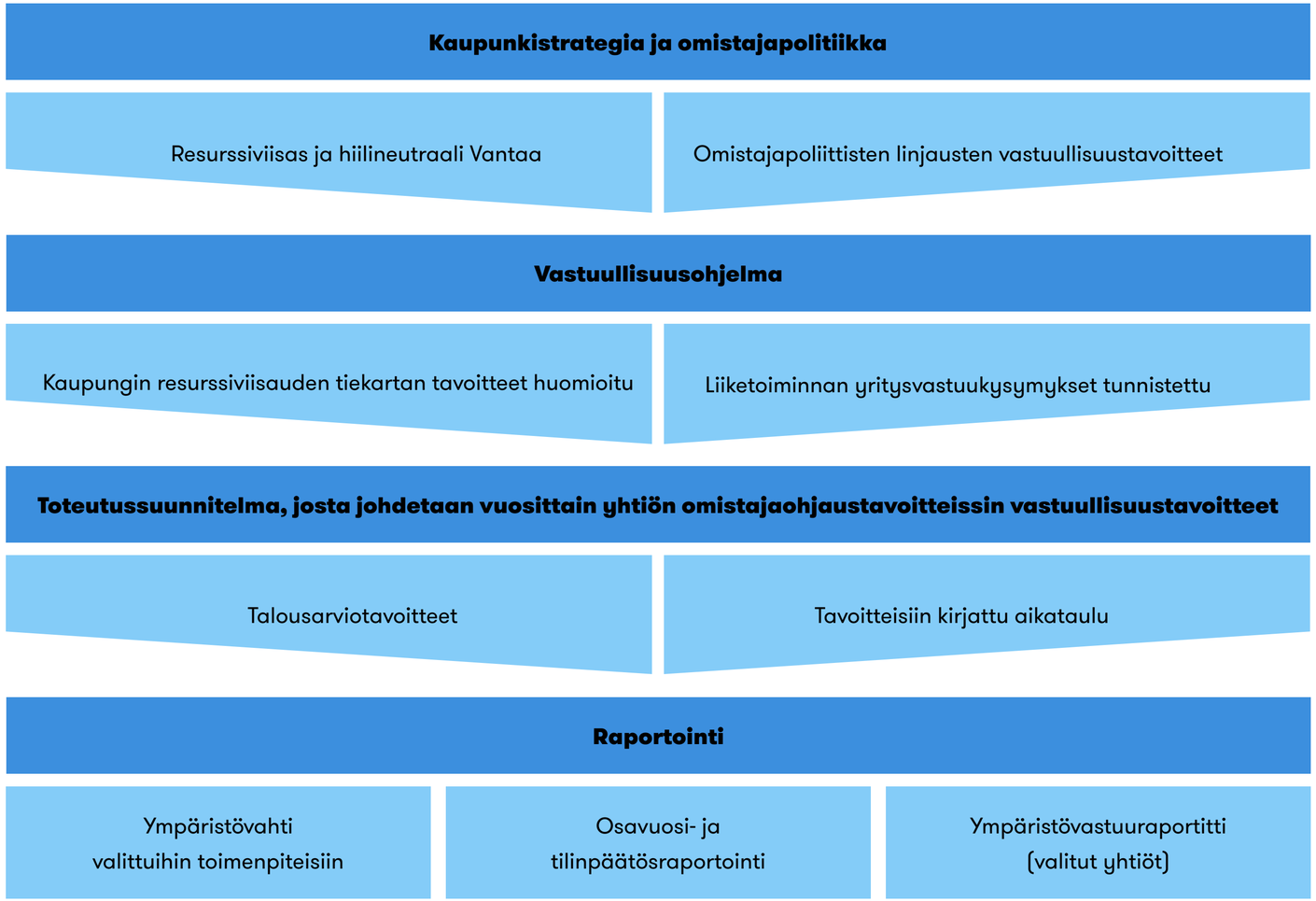

kaupunki 40 prosenttia. Vantaalle Vantaan Energia Oy:n omistus on strateginen omistus, jolla kaupunki turvaa vaikutusmahdollisuutensa paikallisen energiainfrastruktuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Vantaan Energia Oy edesauttaa toiminnassaan energiatehokkuuden kohentamista ja edistää vahvasti kiertotaloutta. Konserni luopui kivihiilen käytöstä keväällä 2022. Se on myös laajentanut jätevoimalaansa, joka otettiin käyttöön syksyllä 2022.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy on Vantaan kaupungin täysin omistama tytäryhtiö, joka tukee Vantaan kaupunkikonsernin toimialoja ja niiden asiakkaita tuottamalla ateria-, puhtaus-, kiinteistö- sekä aula- ja turvapalveluita. Vantti on avainasemassa ateriapalveluiden hiilijalanjäljen pienentämisessä. Vantti on laatinut oman ympäristöohjelman, jota päivitetään ja arvioidaan vuosittain. Vantti tukee Reilun kaupan kaupungin toimintaa muun muassa kilpailuttamalla elintarvikkeiden tukkusopimuksissa Reilun kaupan tuotteita, ja sillä on myös Ekokompassi-ympäristösertifikaatti. Vantin ateriapalveluissa tehdään aktiivista kehittämistyötä yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa esimerkiksi ruokahävikin vähentämiseksi.

Vantti on myös merkittävä työllistäjä, joka työllistää yhteensä 870 henkilöä. Vantti kuuluukin henkilöstömääränsä perusteella Suomen suurimpiin kuntaomisteisiin yhtiöihin. Vuosien 2021–2022 aikana Vantti on panostanut työntekijöidensä osaamisen kehittämiseen muun muassa tarjoamalla noin 170 henkilölle oppisopimuksella mahdollisuuden kehittää ammattitaitoaan ja tukenut heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä tarjoamalla työtä noin 60 henkilölle.

VAV-konsernin ensisijainen tarkoitus on tukea Vantaan kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita. VAV on kokonaan Vantaan kaupungin omistama konserni, jonka muodostavat emoyhtiö VAV Yhtymä Oy ja kolme tytäryhtiötä: VAV Asunnot Oy, VAV Palvelukodit Oy ja VAV Hoiva-asunnot Oy. VAV omistaa ja hallinnoi vuokra-asuntoja sekä rakennuttaa uusia asuntoja vantaalaisten kasvaviin tarpeisiin. Vuonna 2022 VAV:n asunnoissa asui noin 19 000 vantaalaista. Tämä tarkoittaa, että VAV:n asukkaana on lähes joka kymmenes vantaalainen.

VAV:n vuokra-asunnot mahdollistavat kohtuuhintaisen asumisen pieni- ja keskituloisille kotitalouksille Vantaalla. VAV tukee myös Vantaan kaupungin strategian toteutumista alueellisen segregaation ehkäisemiseksi ja ennaltaehkäisee osaltaan asunnottomuutta Vantaalla. VAV Palvelukodeille valmistui loppuvuodesta 2022 Asunto ensin -asumistukiyksikkö Vantaan Koivuhakaan. Se mahdollistaa tuetun asumisen monelle pitkäaikaisasunnottomuudesta kärsineelle ihmiselle sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujalle.

Kestävän ja energiatehokkaan rakennus- ja korjaustoiminnan, luontoarvoiltaan monimuotoisen viherhoidon ja vastuullisesti toimivan palvelukumppaniverkoston kehittäminen ovat keskeisessä asemassa VAV-konsernin liiketoiminnassa. Haasteita kiinteistöalan vastuullisuustyölle tuottavat eri osa-alueiden mahdolliset ristiriitaiset tavoitteet. VAV punnitsee jatkuvasti vaihtoehtoja korjata vanhaa ja rakentaa uutta. Vuoden 2022 aikana VAV oli mukana Motivan energiansäästöön tähtäävässä Astetta alemmas -kampanjassa ja panosti energiansäästöön niin, ettei asumismukavuus kärsinyt. Kiinteistöissä laskettiin esimerkiksi yleisten tilojen lämpötiloja ja laitettiin asukasaktiivien tuella lenkkisaunat tauolle.

VTK Kiinteistöt Oy vuokraa kaupungille ja muille Vantaalla toimiville toimijoille kiinteistöjä, rakennuksia ja huoneistoja sekä toimii rakennuttajana ja kiinteistökehittäjänä. VTK-konserni kehittää kiinteistöihinsä vastuullisia ja energiatehokkaita ratkaisuja sekä rakentaa ja peruskorjaa resurssiviisaasti ja kiertotalouden huomioiden. VTK-konsernille on myönnetty Ekokompassi-ympäristösertifikaatti. Yhtiön sitovana tavoitteena oli saavuttaa kolmen prosentin energiansäästö CO_2-päästöistä vuonna 2022 verrattuna vuoden 2018 päästötasoon. Säästötoteuma oli 17 prosenttia. Merkittävin säästö muodostui lauhdelämmön hyödyntämisestä liikuntakiinteistöissä syksystä 2021 alkaen. VTK-konsernin kiinteistöissä siirryttiin kokonaan uusiolämmön käyttöön syksyllä 2022, ja valaistuksia on muutettu LED-valoiksi useissa kiinteistössä. VTK konserni toteuttaa Vantaan kaupungin energiansäästöohjelmaa 2022–2023 muun muassa toimitilojen, sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen taloteknisillä säästötoimenpiteillä sekä ulkovalaistuksen valaistusaikojen optimoinnilla.

Mercuria kauppaoppilaitos Oy on Vantaan kaupungin ja Helsingin Kauppiaitten Yhdistys ry:n omistama osakeyhtiö, joka tarjoaa liiketoiminnan koulutusta nuorille ja aikuisille. Mercurialla on tärkeä tehtävä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä, vastuullisuuskasvatuksessa, opiskelijoiden työelämään siirtymisen tukemisessa ja työllistymisen edistämisessä. Haasteena tässä työssä on suuret erot opiskelijoiden opiskeluvalmiuksissa, opiskelijoiden elämänhallintaan liittyvät haasteet ja koronapandemian aiheuttama oppimisvaje. Vuosien 2021–2022 aikana Mercuria on toteuttanut vastuullisuuskampanjoita ja osallistunut ympäristövastuullisuuteen liittyviin teemaviikkoihin. Se on osallistunut myös lukuisiin hankkeisiin, kuten Tools to Prevent Racism (menetelmä, jolla pyritään vähentämään rasismia oppilaitoksissa), #vaikutammeyhdessä (opiskelijatoimikuntatyön kehittäminen ja yhteisöllisyyden lisääminen), Ohjaus tavoittaa (opinto-ohjauksen kehittäminen ja ohjauksen laadun parantaminen) ja VASKI – vastuullinen ja kestävä ammatillinen koulutus.

Kaikki Vantaa-konserniin kuuluvat **kiinteistöosakeyhtiöt** ovat laatineet PTS-suunnitelman ja toteuttavat korjauksiaan ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennuksen käyttöiän huomioiden. Lisäksi **kiinteistö- ja pysäköintiyhtiöt** kartoittavat parhaillaan sähköautojen latausinfran lisäysmahdollisuuksia kiinteistöillään ja käynnistävät selvitysten perusteella hankkeita latausinfran lisäämiseksi.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

KANSAINVÄLINEN VANTAA

+ läpileikkaavat tavoitteet

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Kansainvälinen Vantaa

Vantaa on Suomen kansainvälisin kaupunki, ja vantaalaisista noin 23 prosenttia puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Kansainvälisyys merkitsee Vantaalla myös sitä, että kaupunkia kehitetään kansainvälisenä ja innovatiivisena lentokenttäkaupunkina; Vantaalla sijaitsee Suomen ainoa kansainvälinen lentokenttä. Kaupunkiin pyritään houkuttelemaan lisää kansainvälisiä yrityksiä ja investointeja, ja kansainvälistä yhteistyötä tehdään aktiivisesti erilaisten verkostojen kautta. Kansainvälinen Vantaa -teema linkittyykin vahvasti muihin tämän raportin teemoihin, kuten Elinvoimainen ja osaava Vantaa -teemaan, jonka alla avataan muun muassa yritysyhteistyötä ja kansainvälisille osaajille suunnattuja palveluita.

Vantaan väestö kasvaa ennen kaikkea maahanmuuton ansiosta, ja muuttajien asettuminen Vantaalle pyritään tekemään entistä helpommaksi. Kotoutumiseen ja täysipainoiseen osallisuuteen vaikuttavat monet asiat, ja esimerkiksi koulujen ja työllistymisen osalta näitä on käsitelty tämän raportin muissa osissa. Suomessa kotoutumislakiin on tulossa muutos, jonka myötä kotoutumispalveluiden kokonaisvastuu siirtyy valtiolta kunnille. Kokonaisuuteen vaikuttavat myös muut viimeaikaiset ja tulevat rakenteelliset muutokset: TE24-uudistus, jossa työllisyydenhoidon vastuu siirtyy entistä vahvemmin kunnille ja hyvinvointialueiden työn käynnistyminen, jossa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät pois kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle. Toimiva yhteistyö kunnan sisällä eri toimintojen välillä sekä kunnan ja hyvinvointialueen välillä tulee olemaan avainasemassa kotouttamisen kokonaisuuden kehittämisen kannalta.

Yhdenvertaisuuden edistäminen on kansainvälinen Vantaa -teemassa keskeisessä asemassa. Yhdenvertaisuus liittyy kaikkien vantaalaisten täysipainoiseen osallisuuteen ja yhdenvertaiseen kohteluun kaikilla elämän osa-alueilla. Siihen liittyvät myös kaupungin toimet esimerkiksi moni- ja selkokielisen viestinnän kehittämiseksi ja monikulttuurisuusosaamisen kehittämiseksi kaupunkiorganisaatiossa. On tärkeää, että Vantaan kaupunki on yhdenvertainen myös työnantajana.

Kansainväliset verkostot ja yhteistyö

Vantaa osallistuu aktiivisesti kansainväliseen toimintaan, joka tukee vastuullisuutta. Yhteyshenkilöt raportoivat vuosittain verkostojen toiminnasta, jotta verkostojen yhteistyö hyödyttää kaupunkia laajemmin, ja tehty työ on dokumentoitu.

Esimerkkejä kansainvälisistä verkostoista, joihin Vantaa kuuluu:

Eurocities
Vantaa on jäsen n. 200 suuren eurooppalaisen kaupungin Eurocities-verkostossa. Verkoston toiminta on laajaa ja edistää esimerkiksi hiilineutraalisuutta, biodiversiteettiä, terveellisiä elinympäristöjä, kaupunkien kulttuuriympäristöjä sekä eri-ikäisten ja -taustaisten kaupunkilaisten osallistumista ja inklusiivisuutta. Hyviä käytäntöjä jaetaan verkoston forumeilla ja työryhmissä.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

UNICEFin Child Friendly Cities
Vantaan kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä Suomen UNICEFin kanssa ja sitä myötä myös kansainvälistä yhteistyötä muiden maiden Child Friendly Cities -tiimiläisten kanssa. Vantaan on muun muassa esitellyt omia hyviä käytäntöjään kansainvälisesti.

Nordic Safe Cities
Vantaa on jäsenenä 20 pohjoismaisen kaupungin verkostossa, jossa jaetaan ja kehitetään hyviä toimintatapoja ekstremismin torjumiseksi, turvallisuuden lisäämiseksi ja vastakkainasettelun vähentämiseksi. Verkostossa huomioidaan erityisesti nuorten toiminta turvallisemman ja inklusiivisemman kaupunkitilan edistämiseksi.

Kansainvälistä yhteistyötä tehdään Vantaalla myös hankkeilla. Elinkeinopalveluiden yhteyteen perustettiin vuonna 2021 **hanketoimisto** tukemaan EU-hankerahan aikaisempaa tehokkaampaa hyödyntämistä. Projektit soveltuvat urbaanin kaupungin kehittämiseen ja ne tuovat tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa tarvittavaa innovatiivisuutta. Hanketoimisto pyrkii lisäämään EU-hankkeiden määrää ja laatua. Keskeistä on myös yhteiskehittämisen vahvistaminen, jota hanketoimisto tukee tuomalla kansainvälisiä kumppanuuksia kaupungin toimialojen kehittämiseen ja innovointiin.

Hanketoimisto tuo hankerahoituksen mahdollisuuksia toimialoille, ylläpitää ja kartoittaa hankkeisiin soveltuvien verkostojen tehokasta hyödyntämistä ja koordinoi kaupunkialueen EU-rahoitukseen perustuvien hankkeiden valmistelua. Se tukee kumppanuuksia ja yhteiskehittämistä yritysten, oppilaitosten, tki-toimijoiden ja kaupungin kesken. Hanketoimiston tuoma vaikuttavuus lisää kustannustehokkuutta ja auttaa kaupunkia vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. EU-hankerahoituksen edellyttämä innovatiivisuus mahdollistaa asioita, joita ei muutoin saavuteta. Kaupunkistrategiaa tukeva hankeportfolio vahvistaa kaupungin systeemistä kehittämistä, ja uutta oppivat työntekijät tuovat strategista kyvykkyyttä kaupungin toimintaan.

Hanketoimiston resurssit ovat pienet; se toimii yhden työntekijän vajaan työajan puitteissa. Resurssien lisääminen toisi merkittävästi lisää vaikuttavuutta, avaisi uusia mahdollisuuksia yhteistyön laajentamiselle ja toisi tukea myös käynnissä oleville projekteille. Vantaa on kiinnostava kumppani kansainvälisellä tasolla, erityisesti sen jälkeen, kun se valittiin Euroopan nousevaksi innovaatiokaupungiksi. Hanketoimiston verkostoituminen tuo kaupungille myös viestinnällistä arvoa.

Arvoa kansainvälisyydestä: kaupunki työnantajana

Kaupunki on merkittävässä asemassa yhdenvertaisuuden edistäjänä työnantajana. Vantaan kaupungilla työskenteli vuoden 2021 lopussa yhteensä 11 671 henkilöä, joista 7,3 prosenttia oli vieraskielisiä. Vieraskielisten osuus kaupungin henkilöstöstä on noussut tasaisesti usean vuoden ajan, vuonna 2020 se oli 6,5 prosenttia. Määrissä on suurta vaihtelua eri toimialojen välillä, ja suurin vieraskielisten osuus on ollut sosiaali- ja terveystoimessa. Suuri osa tämän toimialan toiminnoista ja henkilöstöstä on siirtynyt vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle.

Kaupungilla pyritään jatkuvasti aktiivisesti nostamaan vieraskielisten osuutta henkilöstöstä. Tätä varten pyritään vaikuttamaan rekrytoiviin esihenkilöihin, joiden tietoisuutta lisätään erilaisten syrjimättömyyteen, yhdenvertaisuuteen ja monimuotoisuuteen liittyvien koulutusten kautta osana muuta rekrytointikoulutusta. Anonyymi rekrytointi on yksi tapa edistää yhdenvertaisuuden toteutumista rekrytointiprosessissa, ja tämä työkalu on Vantaalla käytössä. Anonyymin rekrytoinnin käyttöä pyritään jatkossa lisäämään.

Myös rekrytointi-ilmoitusten kielellä ja kuvituksella on merkitystä sille, ketkä paikkaa hakevat. Hakijoille pyritään välittämään kuva Vantaasta vastuullisena työnantajana, joka haluaa eri taustoista tulevia hakijoita. Eri palvelualueilla tehdään yhteistyötä koulutusorganisaatioiden kanssa esim. oppisopimusten muodossa, ja näin parannetaan vieraskielisten työllistymistä kaupungille. Vantaan henkilöstön osaamista kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusasioissa pyritään lisäämään paitsi rekrytointeihin, myös kuntalaisten kohtaamiseen ja palveluihin liittyen. Kansainvälinen Vantaa -strategiaryhmän aloitteesta koottiin kaupungin eri toimialojen edustajista työryhmä suunnittelemaan ja tuottamaan **Kielellinen ja kulttuurinen monimuotoisuus Vantaalla -verkkokoulutus**, joka julkaistaan vuonna 2023.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Onnistumisia

Monikielistä, selkeäkielistä ja monikanavaista viestintää on kehitetty ja kehitetään aktiivisesti, ja kaupungin viestintä tavoittaa nyt aiempaa paremmin monimuotoisen väestön. Tsemppari-malli ja monikielisen neuvonnan avaaminen Vantaa-infojen yhteyteen parantavat kuntalaisten tiedonsaantia ja edistävät yhdenvertaista osallisuutta.

Kehityskohteita

Vantaan kaupunki pyrkii työnantajana olemaan yhtä kansainvälinen kuin kaupungin väestö on. Vieraskielisten osuutta kaupungin työntekijöistä pyritään kasvattamaan erilaisin toimin.

Koulutuksen tavoitteena on antaa kaupungin työntekijöille tietoa maahanmuutosta Suomen ja Vantaan kontekstissa, käydä läpi yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon, kulttuuri- ja kielitietoisen kohtaamisen ja hyvien väestösuhteiden merkitystä muunkielisten kuntalaisten kohtaamisessa ja esitellä eri toimialojen tärkeimmät muunkielisille kohdennetut palvelut.

Kansainvälinen viestintä

Kansainvälisessä kaupungissa julkisten toimijoiden on tärkeää viestiä siten, että viestit saavuttavat mahdollisimman hyvin monimuotoisen väestön. Viestinnällä tuetaan osallisuutta ja ihmisten tietoisuutta esimerkiksi kaupungin palveluista. Saavutettava viestintä tukee yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia, ja koronapandemian aikana monikielinen viestintä oli koko väestön terveyden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Viestinnän kehittämisessä paitsi monikielisyys, myös monikanavaisuus on tärkeää, jotta se saavuttaa kaikki väestöryhmät, ja tämä tarve korostui pandemian aikana. Viestejä käännetään eri kielille, mutta myös suomen kielen selkeäkielisyyteen kiinnitetään huomiota, mikä hyödyttää myös muita kuin vieraskielisiä kuntalaisia.

Kaupunginhallitus päätti tammikuussa 2023, että kaupungin viestinnässä pyritään viestimään suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja selkosuomeksi. Palvelualueille on lisätty budjettiin resursseja ruotsin ja englannin kielen käännöksiä varten. Esimerkiksi uutisia ja nettisivuja tullaan jatkossa kääntämään entistä enemmän ruotsiksi ja englanniksi.

Uudistunut **Vantaa.fi-verkkopalvelukokonaisuus** on rakennettu lähtökohtaisesti kolmikieliseksi, rakennekielet ovat suomi, ruotsi ja englanti. Vuoden 2022 verkkosivujen kehityksessä mahdollistettiin myös muiden kuin rakennekielien merkitseminen sisällölle (kieliattribuutti), jotta esimerkiksi ruudunlukijat ja analytiikkatyökalut osaavat tulkita myös niiden osalta tekstiä oikeassa kielikontekstissa. Lisäksi asiasanataksonomiaan lisättiin termit valituille kielille, jotta sisällöistä voidaan muodostaa selailijalle kielikohtaisia listauksia.

Kieliversioiden löydettävyyden parantamiseksi tuotettiin tekninen valmius minikielivalikkoon pääkielivalikon (FI, SV, EN) rinnalle. Minikielivalikkoon tullaan lisäämään myös selkosuomi. Keväällä 2023 verkkosivuille lisättiin automaattisia konekäännöksiä tuottava toiminallisuus, jolla käyttäjä voi kääntää minkä tahansa sivun haluamalleen kielelle.

Vuoden 2022 aikana Vantaan kaupunki on järjestänyt kaksi **selkeän kielen koulutusta** henkilöstölle, joista yksi oli suunnattu viestinnän asiantuntijoille ja toinen kaikille avoin. Molemmat koulutukset olivat hyvin suosittuja, ja selkeän kielen koulutusta kaupungin henkilöstölle jatketaan vuonna 2023.

Vantaan Sanomat aloitti vuonna 2022 painetun **selkokielisen paikallislehden** julkaisemisen yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa. Lehden pilottikokeilu aloitettiin lokakuussa 2022. Kerran kuussa ilmestyvä lehti kertoo vantaalaisille ajankohtaisista asioista, tapahtumista ja ihmisistä selkosuomeksi. Lehti on Vantaalla ensimmäinen laatuaan.

Kotouttaminen

Kotouttamisen kokonaisuutta ja sen tavoitteita ohjaa Vantaalla **kotouttamisohjelma**. Uusi kotouttamisohjelma on tehty vuosille 2023–2026, aiempia vastaavia ohjelmia on kutsuttu termillä moni-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

kulttuurisuusohjelma. Kotouttamisohjelman visiona on vieraskielisten parempi integraatio ja osallistuminen yhteiskuntaan. Tämä pitää sisällään ajatuksen kaksisuuntaisesta kotoutumisesta, jossa kotoutumisen edellytyksenä ei ole pelkästään vieraskielisten sopeutuminen ja osallistuminen vaan myös vastaanottavan yhteiskunnan kyky oppia monikulttuurisuuteen ja moninaisuuteen niin työelämässä kuin muissakin yhteyksissä. Kotouttamisohjelmassa kaupungin roolia ja tavoitteita suhteessa monikulttuurisuuteen ja yhdenvertaisuuteen on avattu työnantajana, palveluiden tarjoajana, tavaroiden ja palveluiden hankkijana sekä päätöksentekijänä ja osallisuuden edistäjänä.

Kotouttamisen kokonaisuuden kannalta on olennaista tehdä yhteistyötä monien eri tahojen kanssa, jotta palvelut saavuttavat ne, jotka niitä tarvitsevat. Maahanmuuttajien omat järjestöt ja yhdistykset ovat aktiivisia toimijoita, joiden kautta tavoitetaan tehokkaasti eri kieliryhmiä. Näillä yhdistyksillä paljon kieli- ja kulttuuriosaamista, jota kaupungin kannattaa hyödyntää, ja ne tarjoavat myös täydentäviä palveluita.

Vantaalla on kehitetty ja tiivistetty maahanmuuttajajärjestöjen ja kaupungin välistä yhteistyötä **Tsemppari-työmallin** avulla. Järjestöjen tiloissa toimivat tsempparit auttavat asiakkaita esimerkiksi hakemusten ja lomakkeiden täyttämisessä, tarjoavat tukea julkisiin palveluihin hakeutumisessa ja antavat neuvontaa asiakkaiden omalla kielellä ja suomeksi. Tsemppari-mallin kautta julkisia palveluita tuodaan lähemmäs asiakkaita ja parannetaan vieraskielisten osallisuutta ja hyvinvointia. Malli lisää järjestöjen osaamista kotoutumisen tukemisessa. Mallia on kehitetty Tsempataan!-hankkeessa ja sitä edeltäneissä Tsempataan yhdessä ja Tsempataan töihin -hankkeissa.

Tsempataan töihin -hankkeessa korostui työllistymisen tukeminen. Hankkeessa muun muassa kehitettiin yhteistyössä Sodexon kanssa rekrytointimallia, jossa työnhakija sai mahdollisuuden tutustua yrityksen eri tehtäviin seuraamalla työntekijän mukana kahden päivän ajan. Näin hän sai kuvan alasta ja tehtävistä, pääsi esittämään kysymyksiä ja pohtimaan esimerkiksi mahdollista kouluttautumista, ja työnantaja pääsi tutustumaan potentiaaliseen hakijaan.

Tsemppari-malli on lisännyt luottamusta järjestöjen ja kaupungin toimijoiden välillä ja siten vahvistanut väestösuhteita. Siitä on poikinut useita eri hankkeita, joita järjestöt ja yhdistykset ovat olleet aktiivisesti suunnittelemassa ja toteuttamassa yhdessä kaupungin kanssa. Tsemppari-mallissa kehitetty kumppanuusmalli ja verkostotyö on välittynyt ja laajentunut esimerkiksi Neuvova Vantaa -hankkeeseen.

Neuvova Vantaa on maahan muuttaneiden neuvonnan kehittämishanke (2020–2023). Hankkeen asiakkaita ovat kaikki vieraskieliset vantaalaiset ja vieraskielisten ohjaus- ja neuvontatyötä tekevät Vantaalla. Tavoitteena on tukea vieraskielisten neuvonnan saavu-

Onnistumisia

Vanhemmat mukaan kouluun ja työelämään -hankkeessa on luotu malli kotona olevien maahan muuttaneiden vanhempien saamiseksi mukaan koulutukseen ja työelämään, mikä edistää yhdenvertaisuutta, hyvinvointia ja sukupuolten tasa-arvoa. Erityisesti maahan muuttaneet naiset ovat hyötyneet palvelusta.

Vuonna 2021 perustettu hanketoimisto tukee EU-hankerahoituksen aiempaa tehokkaampaa hyödyntämistä ja tukee kumppanuuksia ja hankeyhteistyötä.

Kehityskohteita

Hanketoimiston resurssien lisääminen toisi vaikuttavuutta ja lisää mahdollisuuksia uusiin avauksiin kansainvälisten hankkeiden kautta. Se mahdollistaisi myös parempaa tukea käynnissä oleville projekteille.

Suuret rakenteelliset uudistukset muuttavat kotouttamistyön kokonaisuutta ja siihen liittyviä vastuita Suomessa. On tärkeää edelleen edistää ja kehittää poikkihallinnollista yhteistyötä ja yhdyspintoja hyvinvointialueen kanssa.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

tettavuutta ja ohjauksen sujuvuutta Vantaalla vakiinnuttamalla monikielistä neuvontaa. Hanketta rahoittavat Työ- ja elinkeinoministeriö ja Vantaan kaupunki.

Koronapandemia toi monikielisen tiedon ja jalkautuvan neuvonnan tärkeyden uudella tavalla esiin. Hankkeen koordinoimana avattiin syksyllä 2021 **Vantaan monikielinen neuvonta** Vantaa-infon yhteyteen. Monikielisen neuvonnan asiantuntijat tarjoavat henkilökohtaista neuvontaa Vantaan kaupungin ja eri viranomaisten palveluihin liittyen. Neuvontakielinä ovat suomi, ruotsi, englanti, viro, venäjä, arabia, somali, dari ja farsi. Monikieliset neuvojat palvelevat Myyrmäen ja Tikkurilan Vantaa-infoissa ja International House Helsingissä. Hankkeessa pilotoidaan lisäksi ryhmämuotoista ja jalkautuvaa neuvontaa ja monialaista yhteistyötä.

Koulut ovat merkittävässä osassa kotoutumisen tukemisessa, ja tämän raportin Hyvinvointia rakentava ja sosiaalisesti kestävä Vantaa -osiossa on käsitelty monikulttuurisuutta ja monikielisyyttä Vantaan perus- ja toisen asteen opetuksessa. Vantaalla on kehitetty mallia, jossa myös maahan muuttaneet vanhemmat pääsevät hyötymään peruskoulujen opetuksesta ja samalla heidän kiinnittymisensä suomalaiseen yhteiskuntaan vahvistuu. V**anhemmat mukaan kouluun ja työelämään -hanke** on suunnattu maahan muuttaneille vanhemmille, ja sitä toteuttavat Vantaan osaamiskeskus, Vantaan perusopetus ja Careeria. Hankkeessa vanhemmat osallistuvat osan viikosta perusopetuksen tunneille yhdessä koululaisten kanssa ja osan viikosta he opiskelevat omassa ryhmässään hankkeen S2-valmentajan johdolla. Lastenhoito on järjestetty oppituntien ajaksi, jotta myös pienten lasten vanhemmat pääsevät mukaan.

Toiminnan kautta osallistujien suomen kielen taito vahvistuu, ja he saavat tukea jatkopolkujen suunnittelussa sekä koulutukseen ja työelämään pääsemisessä. Samalla he saavat tietoa suomalaisesta koulutuksesta ja yhteiskunnasta, mikä auttaa kotoutumisessa ja omien tavoitteiden pohtimisessa. Vanhemmat, jotka muuten saattaisivat viettää päivänsä kotona, saavat toiminnasta tärkeän vertaisyhteisön ja kokemuksen osallisuudesta. Toiminta vahvistaa myös kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja maahan muuttaneiden vanhempien mahdollisuuksia tukea lapsiaan koulunkäynnissä.

Osallistujat ovat mukana opetuksessa yhden lukuvuoden ajan, ja kevätlukukauden aikana he pääsevät tutustumaan työelämään esimerkiksi työkokeilujen kautta. Kevään lopussa osallistujille pyritään löytämään jatkopolku opiskeluun tai työelämään. Onnistumisprosentti onkin korkea: noin kahdeksan kymmenestä löytää sopivan jatkopolun. Kotona olevien vanhempien tavoittaminen ja saaminen mukaan toimintaan, etenkin kun heidän suomen kielen taitonsa on usein heikkoa, on kuitenkin haastavaa. Se vaatiikin

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

koulujen vahvaa sitoutumista toimintaan, koska usein paras tapa tavoittaa vanhemmat on välittää tietoa heidän lastensa kautta.

Hanke on tarkoitettu kaikille maahan muuttaneille vanhemmille, mutta suurin osa osallistujista on äitejä. Maahan muuttaneiden naisten työllistymisen ja kotoutumisen tukemiseen on kiinnitetty viime aikoina erityistä huomiota esimerkiksi kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteydessä, sillä maahan muuttaneiden naisten työllisyysaste on Suomessa alhaisempi muihin Pohjoismaihin verrattuna ja myös alhaisempi kuin maahan muuttaneiden miesten tai Suomessa syntyneiden naisten. Hanke tukeekin erityisesti maahan muuttaneiden naisten suomen kielen oppimista, kotoutumista sekä koulutukseen ja työelämään pääsyä.

Ukrainan tukeminen

Vantaan kaupunki on tukenut Ukrainaa Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaan 24.2.2022.

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 28.2.2022, että Vantaan kaupunki tukee Ukrainaa 150 000 euron lahjoituksella. Samassa kokouksessa kaikki valtuustoryhmät tekivät yhteisen pöytäkirjalausuman, jossa ne osoittivat yhdessä tukensa ukrainalaisille ja tuomitsivat Venäjän hyökkäyksen. Lausumassa tuettiin pakotetoimia edistämään sotatoimien loppumista. Lisäksi edellytettiin, että Vantaan kaupunki varautuu humanitaarisen avun jatkamiseen ja sotaa pakenevien pakolaisten vastaanottamiseen. Lausumassa huomioitiin myös, että monikulttuurisessa Vantaan kaupungissa asuviin tavallisiin venäläisiin ei pidä kohdistaa syrjintää tai eristämistä Venäjän johdon tuomittavien sotatoimien takia.

Vantaan kaupunki perusti huhtikuussa 2022 Ukrainian Help Center yhdessä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa. Keskuksen tarjontaan on kuulunut tukea, neuvontaa, aineellista apua ja kohtaamisia. Vantaan kaupunki tukee myös muun muassa vuonna 2023 Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry:tä Korson logistiikkakeskuksen toiminnassa 60 000 eurolla. Avustus kohdistuu pääosin tilavuokriin. Vantaalla oli vuoden 2022 lopussa noin 1 150 ukrainalaista pakolaista.

Vantaa on muun muassa Eurocities-verkoston toiminnassa osallistunut eurooppalaiseen yhteistyöhön Ukrainan tukemiseksi. Helmikuussa 2023, osana Eurocitiesin ja Euroopan parlamentin lanseeraamaa eurooppalaista Generators of Hope -kampanjaa, Vantaa keräsi yhteistyössä Helsingin ja Espoon kaupunkien kanssa 117 generaattoria, aggregaattia, lämmitintä tai muuta laitetta Ukrainaan. Lahjoittajina toimivat yritykset, yhteisöt ja yksityishenkilöt.

PÄÄTELMÄT

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

Päätelmät

Vantaalla tehdään paljon työtä kestävän kehityksen tavoitteiden eteen. Palveluita ja yhteistyön ja osallisuuden muotoja kehitetään aktiivisesti. Kehittämistyötä tehdään kaupunkiorganisaatiossa monin eri tavoin, esimerkiksi hankkeiden kautta, joita on käynnissä jatkuvasti suuri määrä. Kasvavana kaupunkina Vantaan organisaatiossa näkyy joustavuus ja tahto kokeilla rohkeasti uusia ratkaisuja. Koronapandemian aikana kyettiin reagoimaan nopeasti muuttuneisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin. Toisaalta vähäiset resurssit kaikkialla kaupunkiorganisaatiossa rajoittavat kehitystyön mahdollisuuksia ja aiheuttavat haasteita monin paikoin.

Kestävän kehityksen tavoitteiden integroiminen strategiaan ja säännöllinen VLR-raportointi kertoo Vantaan sitoutumisesta vastuullisuustyöhön ja sen systemaattiseen edistämiseen. Kuitenkin vastuullisuustyön koordinoinnissa ja johtamisessa on vielä paljon parantamisen varaa, sillä sitä tehdään pienillä resursseilla, hajanaisesti ja ilman pysyviä rakenteita. Kestävän kehityksen tavoitteet ja tietoisuus niistä ei myöskään välity käytännön kehittämistyöhön eikä tätä työtä jäsennetä kestävän kehityksen tavoitteiden kautta, vaikka se tosiasiassa edistääkin niitä.

Vastuullisuustyötä ja sen koordinaatiota kehitetään Vantaalla edelleen. Pitkäjänteinen vastuullisuustyö ja kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen poikkihallinnollisessa yhteistyössä vaatii resursseja, johtamisen rakenteita ja kaikkien toimialojen sitoutumista. Ymmärrystä kestävän kehityksen tavoitteista ja vastuullisuustyön kokonaisuudesta ja sen merkityksestä pitää lisätä kaupunkiorganisaation sisällä. Poikkihallinnollisen vastuullisuustyön resurssit ja johtaminen eivät tähän mennessä ole olleet sellaisella tasolla, joka mahdollistaisi systemaattisen vastuullisuustyön kehittämisen. Määräaikaisen vastuullisuusasiantuntijan päätehtävä on ollut VLR-raportin kokoaminen, ja määräaikaisuuksien takia kokemukset ja opit raportoinnin prosessista ja tuloksista ovat saattaneet mennä hukkaan. Tähän on tulossa merkittävä parannus vuonna 2023 uuden vakituisen vastuullisuusasiantuntijan vakanssin myötä.

Tiedolla johtamisessa on Vantaan kaupungilla kehitettävää sekä kaupunki- että toimialatasolla. Toimiva ja vaikuttava tiedolla johtaminen vaatii yhteisen ymmärryksen lisäämistä, koordinaatiota ja yhteensovittavaa johtamista sekä resursseja. Tiedolla johtamisen rakenteita kehitetään jatkuvasti. Tämän kehitystyön yhteydessä on tärkeää pohtia, miten kestävän kehityksen tavoitteet ja niihin liittyvät indikaattorit saataisiin nykyistä paremmin kytkettyä tiedolla johtamisen prosesseihin.

Kestävän kehityksen tavoitteet eivät ole systemaattisesti siirtyneet strategiatasolta strategiaa toteuttaviin ohjelmiin. Ohjelmat ovat keskenään erilaisia eivätkä kaikilta osin keskustele keskenään. Tiiviimpi koordinaatio eri ohjelmien kokoamisessa auttaisi tunnistamaan päällekkäisyyksiä ja katvealueita sekä löytämään kohtia, joissa ohjelmien ja tavoitteiden keskinäinen linkittyminen voisi avata uusia yhteistyön mahdollisuuksia ja tapoja lähestyä suuria asiakokonaisuuksia ja ilmiöitä.

Strategiaa toteuttavien ohjelmien ja niiden tavoitteiden osalta pitäisi Vantaalla tehdä systemaattiset arviot siitä, miten ne vaikuttavat kestävän kehityksen tavoitteisiin. Tällöin havaittaisiin myös negatiiviset ja ristiriitaiset vaikutukset. Esimerkiksi kaupungin kas-

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

vuun ja uusien yritysten houkutteluun liittyvät tavoitteet saattavat olla ristiriidassa ympäristöön liittyvien tavoitteiden kanssa. Jos nämä vaikutukset arvioitaisiin kokonaisvaltaisesti, saataisiin kattavampi kuva siitä, miten kestävän kehityksen tavoitteita kokonaisuutena edistetään kaupungilla ja missä kohdissa olisi mahdollista ja tarpeen muuttaa suuntaa, jotta kaikki tavoitteet voivat toteutua. Vastuullisuustyön parempi koordinaatio voi auttaa tässä tavoitteessa ja tuoda välineitä kestävän kehityksen tavoitteiden integroimiseen kaikkeen kaupungin toimintaan.

Strategiassa on määritelty läpileikkaavia kestävän kehityksen tavoitteita, joiden tulisi näkyä kaikkien strategiateemojen alla ja kaikissa strategiaa toteuttavissa ohjelmissa. Näiden tavoitteiden integroimisessa ohjelmiin on suuria puutteita. Esimerkiksi sukupuolten tasa-arvoa ei voida edistää ilman, että tunnistetaan ne kohdat, joissa epätasa-arvoisia rakenteita on ja suunnitellaan toimenpiteitä, joilla tasa-arvoa aktiivisesti edistetään. Usein tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden ajatellaan toteutuvan sillä, että esimerkiksi palveluissa kohdataan kaikkia sukupuolesta ja muista tekijöistä riippumatta. Tällöin ei kuitenkaan ole analysoitu sitä, miksi tosiasiallinen pääsy ja hyötyminen palvelusta voi jäädä joillekin toteutumatta. Yksi merkittävä osa-alue tasa-arvon kannalta on työelämä, ja Vantaan kaupungilla pitäisi pohtia laajemmin sitä, miten elinvoimatyössä voidaan ottaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat huomioon ja edistää näitä tavoitteita.

Sukupuolen osalta tulee ottaa huomioon myös sukupuolten monimuotoisuus. Vantaan kaupungin strategiaa toteuttavissa ohjelmissa ja muissa dokumenteissa vallitsee yleisesti ottaen kaksijakoinen sukupuolikäsitys, jossa moninaisuutta ei huomioita, ja joka siten peittää alleen epätasa-arvoisia rakenteita ja jopa vahvistaa niitä. Vantaan kaupungilla on vielä työnsarkaa sukupuolinäkökulman integroimisessa ja tasa-arvon edistämisessä. Puhetapoihin ja sanavalintoihin on tärkeää kiinnittää huomiota, jotta emme sulje moninaisuutta keskustelun ulkopuolelle. Esimerkiksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asema pitää tehdä näkyväksi, jotta sitä voidaan aktiivisesti parantaa.

Sukupuolen ohella ja siihen linkittyen on tärkeää pitää jatkuvasti mielessä myös muut tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi ikä, kieli, kulttuuritausta, sosioekonominen asema, terveydentila ja perhetilanne. Nämä tekijät linkittyvät yhteen monimutkaisilla tavoilla, eikä esimerkiksi naisia tai miehiä voi ajatella yhtenäisenä joukkona. Kun Vantaalla kehitetään tasa-arvon edistämistä ja tasa-arvonäkökulman huomioimista kaikessa toiminnassa, on tärkeää sisällyttää muut eronteot huomioiva intersektionaalinen lähestymistapa.

Hankemuotoinen kehittämistyö, joka tämän raportin toimenpiteissä on vahvasti esillä, ei ole välttämättä paras tapa edistää kestävän kehityksen tavoitteita. Se mahdollistaa joustavuuden ja resurssit tietynlaiseen kehittämiseen, mutta hankkeiden kesto on lyhyt eikä niissä tehty kehittämistyö ja saadut opit ja tulokset aina jää pitkäaikaiseen käyttöön. Hankkeissa tehtävä työ jää helposti pistemäiseksi eikä se linkity muuhun kaupungilla tehtävään työhön tavalla, joka pitkäjänteisesti edistäisi kestävän kehityksen tavoitteita. Vantaalla hankkeisiin rekrytoidaan usein määräaikaisia hanketyöntekijöitä, joiden mukana lähtee paljon tietoa ja opittuja asioita pois kaupunkiorganisaatiosta hankkeen päätyttyä. Hankkeiden vaikuttavuutta lisäisi esimerkiksi hanketoimiston parempi resursointi ja vakituiset työsuhteet, joiden puitteissa hanketyöntekijät voisivat siirtyä joustavasti toiseen hankkeeseen edellisen päätyttyä, ja heidän osaamisensa ja hiljainen tieto pysyisi organisaatiossa.

Tässä raportissa korostuvat Vantaan kaupunkiorganisaation toimet kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi. Jatkossa on tärkeää lähestyä kestävää kehitystä entistä enemmän koko kaupunkialueen yhteisenä asiana, jota edistävät myös yritykset, koulutusorganisaatiot, yhteisöt, järjestöt ja muut tahot sekä kuntalaiset. Yhteistyön lisääminen ja tietoisuuden edistäminen kestävän kehityksen tavoitteista koko kaupunkialueella voi tuoda uudenlaisia ratkaisuja ja uudenlaista sitoutumista näihin yhteisiin tavoitteisiin, ja kaupunkiorganisaatio toimii tässä tärkeänä kokoavana voimana, esimerkkinä ja tiedon jakajana.

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 22 §

vantaa.fi

23 § Vantaan hyvinvointisuunnitelma 2023-2025

VD/3870/00.01.02.00/2023

RÅ/JP/MT

Hyvinvointialueuudistuksen myötä Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimi siirtyivät vuoden 2023 alusta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen järjestettäväksi. Sote-uudistuksen jälkeenkin kunnilla on lakisääteinen tehtävä edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä (ks. laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 ja 7 §, perustuslaki 19 §, kuntalaki 1 §, terveydenhuoltolaki 12 §, sosiaalihuoltolaki 7.§). Vantaalla hyvinvoinnin edistäminen on kaupungin strateginen painopiste. Hyvinvoinnin edistämisellä eli hyvinvointityöllä tarkoitetaan ensisijaisesti kaupungin tietoista voimavarojen kohdentamista asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen yhteistyössä asukkaiden ja kumppanien kanssa.

Vantaan hyvinvointisuunnitelma on kaupunkitasoinen, Hyvinvointia rakentava Vantaa -strategiateemaa toimeenpaneva ohjelma, jota toteutetaan 2023–2025. Hyvinvointisuunnitelma koostuu yleisestä osasta sekä kolmesta ikäryhmäkohtaisesti suunnitelmasta: lakisääteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §), työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelma ja lakisääteinen ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 5 §). Hyvinvointisuunnitelmaan lisätään vuoden 2023 aikana liitteeksi myös vammaispoliittinen ohjelma sekä koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma.

Hyvinvointisuunnitelma perustuu tutkittuun tietoon. Tässä hyvinvointisuunnitelmassa taustatietoina ovat olleet hyvinvointikertomus ja -katsaukset vuosilta 2020–2022. Näiden lisäksi hyvinvointisuunnitelman sisältöön vaikuttavat lakisääteiset kirjaukset sekä kuntalaisten, järjestöjen, vaikuttamistoimielinten, hyvinvointialueen ja kaupunginhallituksen osallistamisesta saadut kommentit ja ehdotukset. Hyvinvointisuunnitelman ovat laatineet Hyvinvointia rakentava Vantaa -strategiateeman ikäryhmäkohtaiset asiantuntijaryhmät, jotka koostuvat eri palvelualueiden asiantuntijoista ja hyvinvointialueen edustajista. Kukin asiantuntijaryhmä on osallistanut suunnitelman laadinnassa myös kullekin ikäryhmälle erityisen olennaisia viiteryhmiä ja yhteistyökumppaneita, esimerkiksi järjestöjä, vaikuttamistoimielimiä tai hyvinvointialueen eri toimijoita.

Valtuustokauden toimeenpanevana ohjelmana hyvinvointisuunnitelman keskiössä on kolme strategista tavoitetta:

1. edistää kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaventaa hyvinvointieroja
2. vahvistaa turvallisuuden tunnetta
3. varmistaa sujuvat palvelut yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Nämä strategiset tavoitteet konkretisoituvat hyvinvointisuunnitelmassa toimenpiteiksi ja toimenpiteet puolestaan ikäryhmäkohtaisiksi konkreettisiksi teoiksi. Suunnitelman tekstiosioissa kerrotaan yleisellä tasolla Vantaan tekemästä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä. Toimenpiteet ja teot ovat nostoja, joihin kiinnitetään seuraavina vuosina erityistä huomiota.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eli hyte-työn näkökulmasta Vantaan erityispiirteitä ovat kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus ja voimakas alueellinen eriytyminen. Nämä erityispiirteet näkyvät

hyte-työssä niin, että erityistä huomiota kiinnitetään muun muassa palveluiden saatavuuteen eri väestöryhmille.

Hyvinvointisuunnitelman toteutuksesta vastaavat kaikki kaupungin toimijat yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vuosittaiset toimenpiteet sovitaan toimialojen, palvelualueiden ja -yksiköiden tuloskorttien laadinnan yhteydessä. Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmä vastaa kokonaisuudesta ja siitä, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja teot sekä toimijoiden yhteinen työ ja sen kehittäminen huomioidaan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Hyvinvointisuunnitelman seuranta ja arviointi toteutetaan valtuustokauden strategian arviointiaikataulun mukaisesti. Tämän lisäksi ikäryhmäkohtaiset asiantuntijaryhmät seuraavat ikäryhmäkohtaisten hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutumista vuosittain ja raportoivat niiden edistymisestä Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmälle ja vaikuttamistoimielimille. Hyvinvointisuunnitelmakauden tehtävän edistymistä seurataan koko Vantaan hyvinvointia kuvaavilla seurantamittareilla. Ikäryhmäkohtaisia tekoja seurataan omilla tarkemmilla mittareilla.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 23

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi Vantaan hyvinvointisuunnitelma 2023 – 2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreä kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”*Vantaan hyvinvointisuunnitemaan tulee jatkossa sisällyttää palveluiden ohella myös kaupunkiympäristöä koskevia toimenpiteitä.”*

Liitteet:
- Vantaan hyvinvointisuunnitelma 2023 – 2025.

Täytäntöönpano: esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Muutoksenhaku- ja valituskielto

Lisätiedot:
Kehittämispäällikkö Jussi Perämäki,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VANTAAN HYVINVOINTI-SUUNNITELMA

VANDAS VÄLFÄRDSPLAN
VANTAA'S PLAN ON WELLBEING

2023–2025

Vantaa
Vanda

SISÄLLYS

VANTAAN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2023–2025
VANDAS VÄLFÄRDSPLAN 2023–2025
VANTAA'S PLAN ON WELLBEING 2023–2025

APULAISKAUPUNGINJOHTAJAN TERVEISET 3

SELKOKIELINEN TIIVISTELMÄ 4

SAMMANFATTNING PÅ SVENSKA 7

SUMMARY IN ENGLISH 8

VANTAAN VÄESTÖ 9

1 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAUSTA 11
- 1.1 Hyvinvoinnin tila Vantaalla 12
- 1.2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteet 15
- 1.3 Hyvinvointisuunnitelman tehtävä, tavoitetilat ja toteutus 19

2 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN KUNNAN TEHTÄVÄNÄ 22

3 HYVINVOINTITYÖ VANTAALLA 24
- 3.1 Hyvinvointityön toimintamalli 25
- 3.2. Vaikuttamistoimielimet osana hyvinvointityötä 26
- 3.3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kaupungin muissa ohjelmissa ja suunnitelmissa 28

4 HYVINVOINTISUUNNITELMAN PÄÄMÄÄRÄT JA TOIMENPITEET 31
- Hyvinvointisuunnitelman toteutus, seuranta ja arviointi 32

LIITE 1 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 34

LIITE 2 TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 63

LIITE 3 IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMA 90

APULAISKAUPUNGINJOHTAJAN TERVEISET

Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä. Sen eteen teemme kaupungilla joka päivä töitä jokaisella palvelualueellamme. Tämän hyvinvointisuunnitelman tehtävä on auttaa meitä huomioimaan juuri tällä hetkellä asukkaiden hyvinvoinnin kannalta oleellisia kipupisteitä ja asettamaan niihin liittyviä yhteisiä tavoitteita, joita kohden eri palveluiden keinoin etenemme. Hyvinvointisuunnitelma koostuu yleisestä osasta ja kolmesta ikäryhmittäin jaotellusta erillisestä hyvinvointisuunnitelmasta: lapset, nuoret ja lapsiperheet; työikäiset ja nuoret aikuiset sekä ikääntyneet. Näiden lisäksi kokonaisuuteen liitetään myöhemmin muun muassa vammaispoliittinen ohjelma sekä koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma.

Vuoden 2023 alusta alkaen, hyvinvointialueuudistuksen myötä, hyvinvointityö on järjestetty kaupungilla hieman uudella tavoin. Kaupunkikulttuurin toimiala muuttui kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialaksi ja otti kokonaisvastuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaiskoordinoinnista ja johtamisesta. Uudessa hyte-työn rakenteessamme on sekä kaupunkitasoiset hyvinvointisuunnitelmat että yhteistyötä ohjaava työskentelyrakenne jaoteltu ikäryhmittäin, jotta kokonaisuus olisi selkeämpi ja yhteistyö helpompaa.

Iso julkisen sektorin rakenneuudistus, sotepalveluiden siirto hyvinvointialueille, on johtanut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolin vahvistumiseen, kun se rajapinnalle sijoittuvana kokonaisuutena saa nyt entistä enemmän huomioita ja siihen kohdistuu uusia lakisääteisiä velvoitteita. Tässä tilanteessa meidän on mahdollista rakentaa entistä toimivampi kokonaisuus, jossa hoidamme tämän elintärkeän tehtävän entistä huolellisemmin. Vantaan ja Keravan kaupunkien, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sekä HUSin kesken hyte-työn yhdessä kehittäminen on lähtenyt liikkeelle erittäin hyvissä merkeissä.

Tämä hyvinvointisuunnitelma kuvaa vain pientä osaa siitä työstä, jota kaupungilla tehdään joka päivä asukkaidemme hyvinvoinnin eteen. Suurin osa työstä tapahtuu arjen työssä, muun muassa varhaiskasvatuksessa, liikuntapaikoilla, nuorisotiloilla, kirjastoissa, kulttuuritapahtumissa, asukastiloilla, pyöräteillä, puistoissa ja oppilaitoksissa. Tässä suunnitelmassa on pyritty nostamaan esiin muutamia juuri nyt olennaisia kaupunkitasoisia tavoitteita ja luomaan niihin erityisiä tekoja, joita suunnitelman puitteissa tulevina vuosina erityisesti tehdään.

Lähdetään tämän laajan hyvinvointisuunnitelmien kokonaisuuden myötä tekemään yhdessä kumppaniemme kanssa entistä kunnianhimoisempaa hyvinvointityötä!

Riikka Åstrand
apulaiskaupunginjohtaja
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala
Vantaan kaupunki

Selkokielinen tiivistelmä

Miten edistämme asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä?

Tammikuusta 2023 alkaen
sosiaalipalvelut, terveyspalvelut sekä pelastustoimi
siirtyivät pois Vantaan kaupungin palveluista.
Nyt Vantaan ja Keravan hyvinvointialue järjestää ne.

Vantaan kaupungilla on edelleen velvollisuus
edistää Vantaan asukkaiden
terveyttä ja hyvinvointia.
Tämä tarkoittaa esimerkiksi
mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa,
turvallista elinympäristöä
ja mahdollisuutta tehdä mukavia asioita
yhdessä muiden kanssa.

Seuraavaksi kerromme 10 asiaa,
joiden avulla Vantaan kaupunki edistää
Vantaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä
vuosina 2023–2025.
Vantaa tekee näitä asioita
yhdessä järjestöjen, seurakuntien,
Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen
sekä muiden kumppanien kanssa.

Näin edistämme Vantaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä vuosina 2023–2025

1. Vahvistamme asukkaiden työkykyä ja toimintakykyä.

Esimerkiksi:

- Vantaalla on nuoria,
  joilla ei ole työpaikkaa tai opiskelupaikkaa.
  Autamme heitä löytämään
  työpaikan tai opiskelupaikan.
- Kannustamme ikääntyneitä eli vanhoja ihmisiä
  harrastamaan liikuntaa.
  Järjestämme heille
  lisää ohjatun liikunnan ryhmiä.

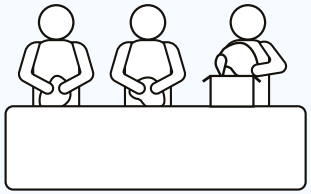

2. Vahvistamme Vantaan asukkaiden mielen hyvinvointia.

Esimerkiksi:

- Järjestämme tukiryhmiä lukion opiskelijoille,
  joilla on ongelmia
  mielen hyvinvoinnin kanssa.
  Autamme heitä,
  jotta he eivät keskeytä opintoja.
- Järjestämme koulutusta
  Vantaan kaupungin työntekijöille
  mielen hyvinvoinnista
  ja sen edistämisestä.
  Siten he osaavat paremmin auttaa ihmisiä,
  joilla on ongelmia.

3. Tuemme Vantaan asukkaiden terveellisiä elintapoja.

Esimerkiksi:

- Kannustamme lapsia ja nuoria harrastamaan arkiliikuntaa. Arkiliikuntaa on esimerkiksi pyöräily ja kävely kouluun.
- Jatkamme hyvinvointimentorointia. Mentoroinnissa ihminen saa apua, jotta hän liikkuisi enemmän ja söisi terveellisemmin.

4. Vahvistamme kaiken ikäisten Vantaan asukkaiden hyvinvointia liikunnan ja kulttuurin avulla.

Esimerkiksi:

- Järjestämme Euroopan urheiluviikolla syyskuussa 2023 urheilutapahtuman 3.–6.luokan oppilaille.
- Järjestämme ilmaisia taidetapahtumia ja kulttuuritapahtumia.

5. Tuemme Vantaan asukkaiden ja yhteisöjen mahdollisuuksia tehdä erilaisia asioita yhdessä. Haluamme, että kukaan ei jää yksin.

Esimerkiksi:

- Tarjoamme asukkaille tiloja, joissa he voivat järjestää esimerkiksi tapahtumia, kerhoja tai harrastusryhmiä.
- Järjestämme lapsiperheille ohjattua liikuntaa.

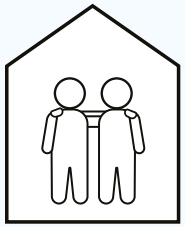

6. Edistämme Vantaan asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Esimerkiksi:

- Järjestämme yhteisiä tapahtumia ja juhlia, esimerkiksi kesäpäivä rannalla ja joululaulutapahtuma.
- Kannustamme lapsia ja nuoria järjestämään itse esimerkiksi tapahtumia tai kirpputoreja.

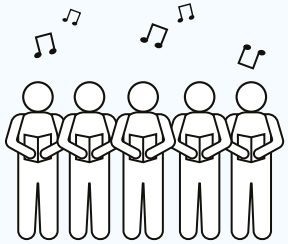

7. Kannustamme kuntalaisia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä.

Esimerkiksi:

- Järjestämme asukkaiden kanssa tapahtumia, joissa siivotaan roskia luonnosta yhdessä.
- Parannamme kouluruoan laatua, erityisesti kasvisruoan.

8. Edistämme turvallisuuden tunnetta ja yhdenvertaisuutta.

Esimerkiksi:

- Otamme käyttöön turvallisemman tilan periaatteet kaikissa kaupungin tiloissa. Turvallisempi tila tarkoittaa, että kaikilla on hyvä ja turvallinen olla muiden kanssa. Esimerkiksi rasismi tai kiusaaminen eivät ole sallittuja.

9. Tarjoamme Vantaan asukkaille koulutusta.

Esimerkiksi:

- Järjestämme ilmaisia luentoja erilaisista teemoista kirjastoissa ja Vantaan aikuisopistossa.
- Tarjoamme lapsille ja nuorille taiteen opetusta Vantaan kuvataidekoulussa, Vantaan musiikkiopistossa ja Vantaan aikuisopistossa.

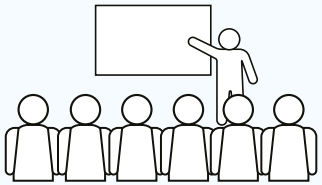

10. Tarjoamme muunkielisille asukkaille kielikoulutusta ja lisäämme kulttuurienvälistä ymmärrystä.

Esimerkiksi:

- Järjestämme tapahtumia, joissa voi oppia muista kulttuureista: esimerkiksi ruoanlaittoa yhdessä.
- Järjestämme suomen kielen kursseja Vantaan osaamiskeskuksessa.

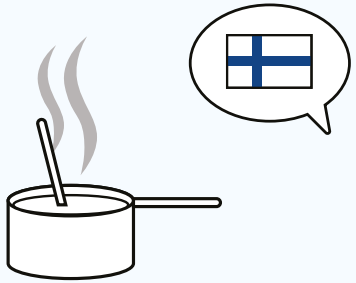

Lue lisää yleiskielellä siitä, miten edistämme eri ikäisten Vantaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä:

- lapset ja nuoret sivu 31
- työikäiset ja nuoret aikuiset sivu 60
- ikääntyneet eli vanhat ihmiset sivu 87.

SAMMANFATTNING PÅ SVENSKA

En av kommunens viktigaste uppgifter är att främja invånarnas välbefinnande och hälsa. Vandas särdrag med avseende på främjandet av välbefinnande och hälsa är kulturell och språkilig mångfald. Arbetet med främjandet av välbefinnande och hälsa kallas hyte-arbetet. Dessa särdrag syns i hyte-arbetet på så sätt att man fäster särskild uppmärksamhet bland annat vid tillgången till tjänster för olika befolkningsgrupper.

I och med välfärdsområdesreformen överfördes social- och hälsovårdsservicen samt räddningsväsendet till Vanda och Kervo välfärdsområde från början av 2023. Vanda stads arbete för att främja välbefinnande och hälsa fortsätter dock. Kommunen utför sitt välfärdsarbete/ arbete med välbefinnande och hälsa bland annat inom följande områden: fostran, utbildning, kultur, fysisk aktivitet, främjande av delaktighet och gemenskap samt en trygg livsmiljö.

Välfärdsplanen baserar sig på forskningsrön. Bakgrundsuppgifterna i denna välfärdsplan har utgjorts av välfärdsberättelsen och välfärdsöversikterna för åren 2020–2022. Utöver detta påverkas innehållet i välfärdsplanen av lagstadgade noteringar samt kommentarer och förslag om delaktiggörande av påverkansorganen, organisationerna och kommuninvånarna.

I välfärdsplanen synliggörs hur kommunen främjar invånarnas välbefinnande och hälsa både på egen hand och tillsammans med organisationer och andra samarbetsparter samt välfärdsområdet. I textavsnitten i den allmänna delen och i de åldersgruppsspecifika planerna berättar vi på ett allmänt plan om Vandas arbete för att främja välbefinnande och hälsa. Åtgärderna och insatserna är speciella lyft som vi vill fästa särskild uppmärksamhet vid under de kommande åren.

Välfärdsplanens fokus ligger på tre strategiska mål:

1. främja alla kommuninvånares välbefinnande och minska välfärdsskillnaderna
2. stärka trygghetskänslan
3. säkerställa smidiga tjänster i samarbete med välfärdsområdet och andra samarbetspartner

Dessa strategiska mål konkretiseras i välfärdsplanen som åtgärder och åtgärderna i sin tur som konkreta insatser enligt åldersgrupp.

Åtgärder i välfärdsplanen 2023–2025:

Arbete och utkomst

Åtgärd 1: Vi stärker invånarnas arbets- och funktionsförmåga genom heltäckande tjänster.

Hälsa

Åtgärd 2: Vi stärker kommuninvånarnas psykiska välbefinnande.
Åtgärd 3: Vi stöder kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor.
Åtgärd 4: Vi stärker välbefinnandet genom fysisk aktivitet och kultur under hela livscykeln.

Samhällsgemenskap

Åtgärd 5: Vi stöder invånarnas och sammanslutningarnas verksamhetsmöjligheter så att ingen blir ensam.
Åtgärd 6: Vi främjar kommuninvånarnas erfarenheter av delaktighet och gemenskap.

Livsmiljö

Åtgärd 7: Vi uppmuntrar kommuninvånarna att ta hand om den gemensamma miljön.
Åtgärd 8: Vi främjar känslan av trygghet och jämlikhet.

Livslångt lärande

Åtgärd 9: Vi upprätthåller och främjar kommuninvånarnas kompetens och erbjuder mångsidig utbildning för alla åldrar.
Åtgärd 10: Vi stärker förtroendet för och delaktigheten i samhället hos invånare med andra språk än finska, svenska, samiska eller teckenspråk som modersmål genom att erbjuda språkutbildning och öka den interkulturella förståelsen.

Under de åtgärder som beskrivs ovan följer de konkreta insatserna i de åldersgruppsspecifika välfärdsplanerna. De konkreta insatserna är 74 till antalet. Välfärdsplanen består av en allmän del och tre välfärdsplaner som indelas efter åldersgrupperna barn och unga, personer i arbetsför ålder och unga vuxna samt seniorer. Utöver dessa fogas ett handikappolitiskt program och utbildningsanordnarens studerandevårdsplan senare till helheten.

Välfärdsplanen följs upp och utvärderas enligt tidtabellen för utvärdering av fullmäktigeperiodens strategi. De åldersspecifika sakkunniggrupperna följer årligen upp hur åtgärderna för välfärdsplanens olika åldersgrupper genomförs och rapporterar hur åtgärderna framskrider åt ledningsgruppen för Ett Vanda som stärker välfärden samt åt Vanda stads lagstadgade och övriga påverkansorgan.

SUMMARY IN ENGLISH

Residents' health and welfare constitutes one of municipalities' most important tasks. From the perspective of health and welfare promotion work, Vantaa's special characteristics are cultural and linguistic diversity and strong regionalization. These characteristics are seen in our health and welfare promotion work, for instance, in the fact that accessibility of services by different population groups is paid special attention to.

Due to the wellbeing services county reformation, health and social welfare services and rescue operations were transferred to the responsibility of Vantaa and Kerava wellbeing services county's responsibility as of the beginning of 2023. Nevertheless, the City of Vantaa's health and welfare promotion work still continues. The city conducts its welfare work on upbringing, education, sports, inclusion, and community togetherness, as well as safe environment.

Plan on Wellbeing is based on research. The background documents of this welfare plan were the welfare account and reviews conducted in 2020-2022. In addition, the contents of the welfare plan are dictated by legislation, as well as comments and suggestions gained by influencing bodies, organizations and residents.

The welfare plan states how the city promotes the residents' welfare and health both independently and in cooperation with organizations, other partners, and the wellbeing services county. The general part and the age-group-specific plans tell on a general level about Vantaa's health and welfare promotion work. The measures and acts are the ones we wish to pay special attention to during the following years.

The welfare plan has three strategic goals:

1. To promote all the residents' welfare and to bridge welfare gaps
2. To bolster the sense of security
3. To ensure flexible services in cooperation with the wellbeing services county and other partners.

These strategic goals are turned into measures in the welfare plan, and the measures are turned into age-group-specific concrete acts.

Measures of the 2023-2025 welfare plan:

Employment and Livelyhood

Measure 1: We boost the residents' work and functional capacities by comprehensive services.

Health

Measure 2: We bolster the residents' mental wellbeing.
Measure 3: We support the residents' healthy lifestyles.
Measure 4: We bolster wellbeing with the help of physical exercise and culture throughout one's life cycle.

Social Inclusion

Measure 5: We support the residents' and communities' functional options, so that nobody will be left alone.
Measure 6: We promote the residents experiences of involvement and sense of community.

Living Environment

Measure 7: We encourage the residents to care for our shared environment.
Measure 8: We promote the sense of security and non-discrimination.

Life-long Learning

Measure 9: We maintain and promote the residents' competence and offer versatile education for people of all ages.
Measure 10: We bolster non-native speakers trust and involvement in society by offering language training and by increasing inter-cultural understanding.

The above-mentioned measures will also include concrete acts of the age-group-specific welfare plans, which amount to altogether 74 plans. The welfare plan consists of a general part and three age-group-specific welfare plans: children, the young, and families with children; working-age people and young adults; as well as the elderly. These will later on be supplemented by a program for the disabled, as well as a student-welfare plan by education arrangers.

Monitoring and assessing the welfare plan takes place according to the council term's strategy-assessment schedule. In addition, age-group-specific expert teams will monitor the realization of the age-group-specific acts included in the welfare plans per year, as well as report on their progress to the Wellbeing-creating Vantaa management group as well as to other statutory and other City of Vantaa influencing bodies.

VANTAAN VÄESTÖ

Väestörakenne

(31.12.2022, ennakkotieto)

Väestö yhteensä 242 917

Miehet

Naiset

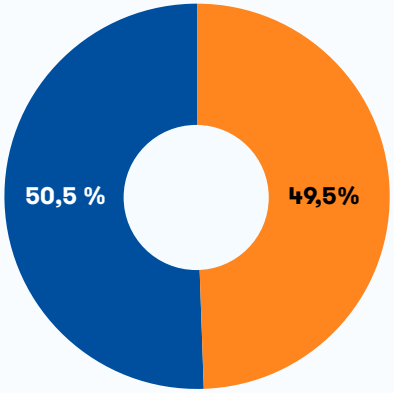

0–6-vuotiaita

7–15-vuotiaita

16–64-vuotiaita

65 vuotta täyttäneitä

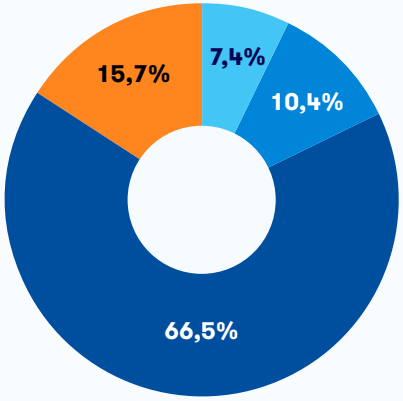

Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto

25 vuotta täyttäneen väestön koulutusaste 2021

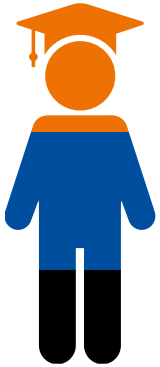

36% **Korkea-aste***

38% **Toinen aste**

26% **Korkeintaan perusaste**

***Korkea-aste voidaan jakaa kolmeen osaan, joista:**

12% **oli ylemmän korkeakouluasteen suorittaneita**

15% **oli alemman korkeakouluasteen suorittaneita**

9% **oli alimman korkea-asteen suorittaneita**

Lähde: Tilastokeskus, tutkintorekisteri

Työmarkkinat ja talous

118 500
Työpaikat
(12/2021)

104,6%
Työpaikka-omavaraisuus
(12/2021)

10,7%
Työttömyysaste
(2/2023)

Muuttoliike ja väestönkasvu

(31.12.2022, ennakkotieto)

- **Luonnollinen väestönkasvu**
- **Ulkomaan nettomuutto**
- **Kotimaan nettomuutto**

Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto

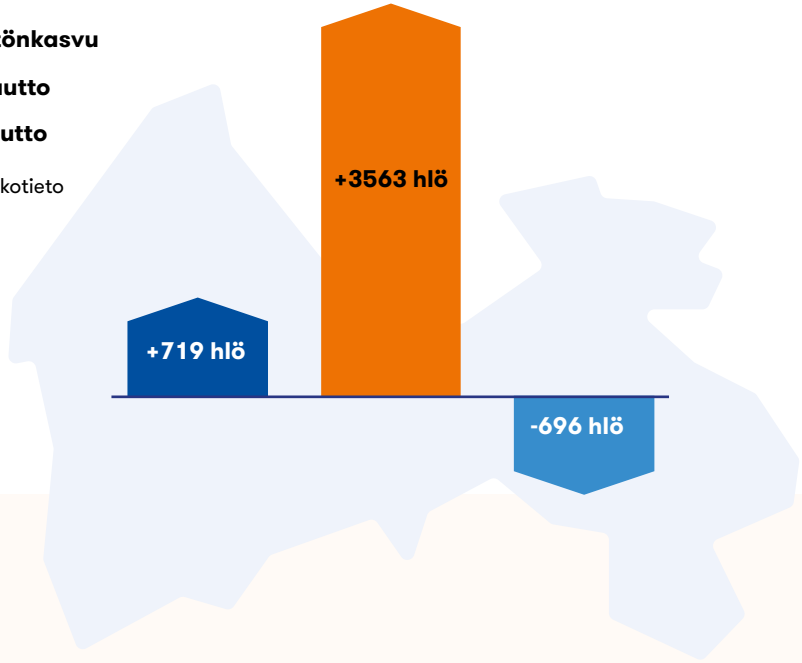

Vantaalaisten äidinkielet

31.12.2022

Vantaalla puhutaan äidinkielenä 125 eri kieltä.

72,9% SUOMI

2,2% RUOTSI

24,8% MUUT (SUURIMMAT KIELIRYHMÄT VENÄJÄ, VIRO, ARABIA, ALBANIA JA SOMALI)

25 hlö SAAME

1 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAUSTA

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi tärkeimpiä kunnan tehtäviä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eli hyte-työn näkökulmasta Vantaan erityispiirteitä ovat kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus ja voimakas alueellinen eriytyminen.

Vantaan 243 000 asukkaasta 55 000 on muunkielisiä, ja he puhuvat yhteensä yli 120 eri kieltä. Vantaan muunkielisen väestön ikärakenne on melko nuori, ja suurin osa heistä, lähes 38 000, on 20–65-vuotiaita nuoria aikuisia ja työikäisiä. Muunkielisten epätasainen jakautuminen asuinalueille näkyy erityisesti kaikkein nuorimmissa alle kouluikäisten ikäryhmissä, joissa heidän määränsä on joillain alueilla hyvin korkea, jopa yli 70 %. Vantaalle muuttaa paljon ihmisiä, erityisesti nuoria. Kasvava kaupunki on rikkaus, mutta myös haaste. Nämä erityispiirteet näkyvät hyte-työssä niin, että erityistä huomiota kiinnitetään muun muassa palveluiden saatavuuteen eri väestöryhmille. Vantaalla toteutetaan myös Myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa (2019–2025), joka pureutuu eriytymiseen ja eriarvoisuuteen muun muassa aluekohtaisilla toimenpiteillä.

Hyvinvointisuunnitelma perustuu tutkittuun tietoon. Tässä hyvinvointisuunnitelmassa taustatietoina ovat olleet laaja hyvinvointikertomus 2020, hyvinvointikatsaus 2021 ja hyvinvointikatsaus 2022. Näiden lisäksi hyvinvointisuunnitelman sisältöön vaikuttavat lakisääteiset kirjaukset sekä vaikuttamistoimielinten, järjestöjen ja kuntalaisten osallistamisesta saadut kommentit ja ehdotukset.

Hyvinvointikatsauksen 2022 teemana oli koettu hyvinvointi ja osallisuus. Katsauksessa havaittiin muun muassa, että yksinäisyyden kokemus on kasvanut kaikissa ikäryhmissä ja erityisen hälyttävää se on nuorten tyttöjen keskuudessa. Myös ahdistuneisuus ja psyykkisesti kuormittuneiden osuus on kasvussa. Suurin osa vantaalaisista ei liiku terveytensä kannalta riittävästi, ja vain noin puolet nuorista syö kouluruokaa. Muun muassa näihin haasteisiin pyrimme vastaamaan hyvinvointisuunnitelman toimenpiteillä ja teoilla.

Vantaan hyvinvointisuunnitelma on kaupunkitasoinen, strategiaa toimeenpaneva ohjelma, jota toteutetaan 2023–2025. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään Vantaan kaupungilla Hyvinvointia rakentava Vantaa -strategiateeman kautta. Strategiateeman tehtävänä on Vantaan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, hyvinvointierojen kaventaminen ja turvallisuuden tunteen lisääminen. Strategiateeman organisaatio vastaa myös lakisääteisten raporttien ja kertomusten tekemisestä, kuten tämän hyvinvointisuunnitelman. Hyvinvointisuunnitelmassa tehdään näkyväksi, miten kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä sekä itsenäisesti että yhdessä järjestöjen ja muiden kumppanien sekä hyvinvointialueen kanssa. Yleisen osion ja ikäryhmäkohtaisten suunnitelmien tekstiosioissa kerromme yleisellä tasolla Vantaan tekemästä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä. Toimenpiteet ja teot ovat erityisiä nostoja, joihin haluamme seuraavina vuosina kiinnittää erityistä huomiota. Toimenpiteiden ja tekojen lisäksi teemme paljon muutakin, mikä edistää vantaalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

1.1 HYVINVOINNIN TILA VANTAALLA

Koronakriisi, Ukrainan sota, energiakriisi sekä korkojen ja hintojen nousu ovat muuttaneet toimintaympäristöä, haastaneet laajasti asukkaiden hyvinvointia ja aiheuttaneet huono-osaisuuden kasautumista. COVID-19-pandemia on heikentänyt erityisesti nuorten psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Vantaalla voidaan keskimäärin kuitenkin melko hyvin ja aikuisväestö on valtakunnallista keskitasoa terveempää. Sosioekonomiset ja väestöryhmien erot näkyvät kuitenkin hyvinvoinnissa ja koetussa terveydessä, esimerkiksi matalammin koulutetut voivat huonommin kuin korkeammin koulutetut. (Vake-hyvinvoinnin tilannekuva 2022.)

Vantaalaisten koetusta hyvinvoinnista, elämänlaadusta ja onnellisuudesta voidaan tiivistää se, että suurin osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä. Koronapandemia on kuitenkin vähentänyt tyytyväisten lasten ja nuorten määrää selkeästi. Lisäksi tytöt ovat huomattavasti tyytymättömämpiä verrattuna poikiin, ja tyttöjen tyytyväisyys on alentunut selvästi voimakkaammin (tyytyväisten tyttöjen osuus pienentyi 65 prosentista 55 prosenttiin 8.–9.luokilla). Työikäisistä noin 50 prosenttia kokee elämänlaatunsa hyväksi – tämäkin luku on laskenut viime vuosien aikana. Toisaalta ikääntyneissä (yli 65-vuotiaat) elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden osuus on kasvanut vuosien 2018 ja 2020 välillä yli viisi prosenttiyksikköä (60,4 prosenttia vuonna 2020). Suunta on samanlainen myös maanlaajuisesti, mutta Vantaalla osuus on kasvanut enemmän (Hyvinvointikatsaus 2022). Heikoimmassa asemassa olevien vanhusten ja vammaisten tilanne on heikentynyt liikkumis- ja sosiaalisten rajoitusten vuoksi, mikä on aiheuttanut sosiaalisten verkostojen kaventumista (Hyvinvointikatsaus 2021).

”Tytöillä ahdistuneisuus on merkittävästi poikia yleisempää ja kasvanut Vantaalla voimakkaammin kuin koko maassa.”

Lukuisat kriisit ovat haastaneet erityisesti ihmisten fyysistä ja psyykkistä terveyttä viime vuosien aikana. Aikuisväestö on kuitenkin keskimääräistä suomalaista terveempää, mutta nuorten kokemus omasta terveydestään on heikentynyt voimakkaasti verrattuna aikaisempiin vuosiin (Vake-hyvinvoinnin tilannekuva 2022). Erityisesti nuorten kokema ahdistuneisuus on yleistynyt selvästi. Tytöillä ahdistuneisuus on merkittävästi poikia yleisempää ja kasvanut Vantaalla voimakkaammin kuin koko maassa. Noin kahdeksan prosenttia pojista ja 28 prosenttia tytöistä koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta 8.–9.luokalla vuonna 2021. Työikäisistä vantaalaisista noin viidesosa kokee olevansa psyykkisesti merkittävästi kuormittunut. Määrä on kasvanut noin 6,2 prosenttiyksikköä. Vantaalaiset ovat kuormittuneempia suhteessa koko maahan. Myös psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus ikääntyneissä on Vantaalla kasvanut noin 6,4 prosentista noin 10,0 prosenttiin vuonna 2020. Suunta on sama valtakunnallisesti, mutta Vantaalla osuus on hieman suurempi ja kasvu voimakkaampaa (Hyvinvointikatsaus 2022). Myös sosioekonomiset erot näkyvät selvinä terveyseroina aikuisväestössä (Vake-hyvinvoinnin tilannekuva 2022).

Fyysinen terveys on vahvasti riippuvainen elintavoista, joissa vantaalaisilla on huomattavasti parannettavaa. Vantaalaisista suurin osa ei liiku terveytensä kannalta riittävästi, mikä lisää esimerkiksi elintapasairauksien riskiä. Työikäisistä vain noin kolmannes käyttää suosituksen mukaisesti kasviksia ja hedelmiä, mikä on heikkojen liikuntatottumusten tavoin yhteydessä muun muassa elintapasairauksiin ja ylipainoon (Hyvinvointikatsaus 2022).

Yhteisöllisyyttä voidaan tarkastella monen tekijän avulla, kuten ihmissuhteiden, vapaa-ajan toiminnan ja harrastuksien, yhteenkuuluvuuden, katsomuksellisuuden, osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien kautta. Yleisesti aikuisväestön osallisuuden kokemus on vahvempi kuin nuorilla (Vake-hyvinvoinnin tilannekuva 2022). Koronapandemia on vähentänyt yhteydenpitoa läheisiin ihmisiin ikäryhmästä ja sukupuolesta riippumatta (Hyvinvointikatsaus 2021). Vantaalaisten kokema yksinäisyys on muuta maata korkeammalla tasolla (Hyvinvointikatsaus 2022). Erityisen huolestuttavaa on lasten ja nuorten yksinäisyyden kokemuksen voimakas kasvu erityisesti tyttöjen kohdalla. Yli viidennes tytöistä kokee itsensä yksinäiseksi 8.–9.luokalla. Vantaan työikäisistä noin 15 prosenttia tuntee itsensä yksinäiseksi. Osuus on kasvanut 6,1 prosenttiyksikköä vuodesta 2018 vuoteen 2020. Yli 65-vuotiaiden yksinäisyyden kokemus on selkeästi vähäisempää, mutta se on miltei kaksinkertaistunut vuosien 2018 ja 2020 välillä 8,9 prosenttiin. Puolestaan osallisuusindikaattorin perusteella Vantaalla asuvat kokevat osallisuutta hieman vähemmän kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin. Osallisuusindikaattorin mukaan naiset kokevat enemmän osallisuutta kuin miehet (Hyvinvointikatsaus 2022).

”Työntekemisen tapa on myös mullistunut koronapandemian johdosta, mikä tarkoittaa etätyön tekemisen lisääntymistä.”

Elinympäristö (rakennettu ympäristö, luonto, asuminen ja liikkuminen) on keskeinen hyvinvoinnin osa-alue. Koronapandemia on lisännyt kotihälytysten, väkivaltarikosten sekä huumausainerikosten määrää. Pandemia näkyi myös rikosten ja häiriöiden siirtymisessä koteihin. Lisäksi kouluväkivalta, nuorten tekemä väkivalta yleensä sekä nuorten häiriökäyttäytyminen ja päihteiden käyttö ovat lisääntyneet. Etninen ja sosioekonominen segregaatio näkyy myös Vantaan turvallisuustilanteessa (Turvallisuussuunnitelma 2021). Kuitenkin reilu kolme neljästä vantaalaisesta työikäisestä on tyytyväisiä asuinalueensa olosuhteisiin. Ikääntyneissä tyytyväisyys omaan asuinalueeseen nousi peräti 85,7 prosenttiin vuonna 2020. Vantaalla asuvista noin 12 prosenttia on kokenut väkivaltaa tai uhkailua, mikä ei ole merkittävästi suurempi luku kuin pääkaupunkiseudulla yleisesti. Naiset joutuvat kuitenkin väkivallan ja uhkailun kohteeksi miehiä huomattavasti useammin. Väkivallan tai uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus vuonna 2021 oli naisilla 16 prosenttia ja miehillä 8 prosenttia. (Hyvinvointikatsaus 2022.) Myös lähes joka kymmenes alakoululainen kertoo tulevansa kiusatuksi koulussa viikoittain (Hyvinvointikatsaus 2021).

Kriisiajat haastoivat myös ihmisten työn ja toimeentulon. Koronasulut ja muut pakotteet heikensivät ajoittain erityisesti tiettyjen palvelualojen toimintaa, mikä aiheutti laajoja lomautuksia ja työttömyyttä. Toisaalta koronatoimien jälkeen työllisyys on kehittynyt vahvasti, vaikka Vantaan pitkäaikaistyöttömien määrä pieneneekin hitaasti. Lisäksi koronakriisin jälkeen korkea inflaatio sekä korkojen ja hintojen nousu ovat heikentäneet asukkaiden taloudellista tilannetta. Epävarmuus taloudellisesta tilanteesta on osunut voimakkaimmin työikäisiin ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin. Työntekemisen tapa on myös mullistunut koronapandemian johdosta, mikä tarkoittaa etätyön tekemisen lisääntymistä, mutta toisaalta pandemia on aiheuttanut myös sairauspoissaolojen määrän kasvua (Hyvinvointikatsaus 2021).

Jatkuvan oppimisen osa-alue on tärkeä siinä, että koulutus ennustaa monia hyvinvoinnin osa-alueita niin tuloista ja toimeentulosta fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen. Yleisesti Vantaan väestö on huomattavasti vähemmän koulutettua suuriin naapureihinsa Espooseen tai Helsinkiin verrattuna. Vantaalla korkeintaan perusasteen käyneiden osuus 25–44-vuotiaista vuosina 2015–2020 on vaihdellut noin 22–24 prosentin välillä, kun taas Helsingissä osuus on pudonnut samassa ajassa vajaasta 19 prosentista noin 16 prosenttiin (Sosiaalisesti kestävä Vantaa 2023–2025).

Tutustu hyvinvointikatsauksiin ja –kertomukseen tarkemmin verkkosivullamme.

Luvun 1.1. lähteenä on käytetty myös Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kokoamaa hyvinvoinnin tilannekuvaa, jonka tiedot on koottu Sotkanet-palvelun tilastoista.

1.2 HYVINVOINTI-SUUNNITELMAN PAINOPISTEET

Hyvinvointisuunnitelma koostuu yleisestä osiosta sekä ikäryhmäkohtaisista hyvinvointisuunnitelmista. Kaikissa ikäryhmäkohtaisissa suunnitelmissa ja niiden konkreettisissa teoissa kulkevat mukana läpileikkaavat teemat: osallisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, vammaisuus, turvallisuus ja turvallisuuden tunne sekä monikulttuurisuus.

Osallisuus

Osallisuus on käsite, jolla ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää, mutta eri määritelmiä yhdistää se, että kyse on aina tavalla tai toisella kuulumisen ja mukanaolon tunteesta. Osallisuuden käsitettä voi tarkastella ainakin kolmesta näkökulmasta eli hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta. Esimerkiksi yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta osallisuus tarkoittaa yksilön oikeutta ja mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon niin lähiympäristössään kuin laajemmin yhteiskunnassa. Tässä hyvinvointisuunnitelmassa taustalla ovat erityisesti hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden näkökulmat. Vantaalla osallisuuden kehittämistä ohjaa Osallistuva Vantaa -ohjelma.

Hyvinvoinnin näkökulmasta osallisuus tarkoittaa sitä, että yksilöllä on sellaiset fyysiset ja henkiset resurssit, joiden myötä hän voi elää omannäköistään elämää ja vaikuttaa omaan elämäänsä. Tästä näkökulmasta osallisuuden vastakohtana on syrjäytyminen. Osallisuuden edistäminen on myös syrjäytymisen ehkäisyä. Hyvinvointisuunnitelmassa osallisuuden tätä näkökulmaa huomioidaan tukemalla ja voimauttamalla vantaalaisia omassa elämässään esimerkiksi elintapaohjauksen, matalan kynnyksen oppimisen, liikkumisen ja kulttuurin palveluilla sekä mielen hyvinvointia edistämällä.

Yhteisöllisyyden näkökulmasta osallisuus tarkoittaa kuuluvuuden tunnetta. Ihmisellä on tunne siitä, että hän on osa jotakin – yhteisöä tai ympäröivää yhteiskuntaa – jolloin hän haluaa sitoutua, ottaa omalta osaltaan vastuun toiminnasta ja usein myös vaikuttaa. Kuuluvuuden tunne voi syntyä omaan perheeseen, lähiyhteisöön tai kuntaan. Hyvinvointisuunnitelmassa osallisuuden tätä näkökulmaa huomioidaan yhteisöllisillä palveluilla ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä vahvistamalla.

Yksi keino lisätä osallisuutta ja vaikuttaa lähiympäristöön ja yhteisöllisyyteen on osallistuva budjetointi, jossa asukkaat pääsevät miettimään oman suuralueensa tarpeita. Osallistuva budjetointi laajenee Vantaalla 2023 kaupunkitasoiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vantaa on sitoutunut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen kaikessa toiminnassaan, ja Vantaalla on jo pitkään tehty ansiokasta työtä niiden edistämiseksi. Tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuudella kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta, ja kunnan on edistettävä niitä kaikessa toiminnassaan. Velvoite perustuu tasa-arvolakiin (609/1988) ja yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014). Vantaan kaupunki hyväksyi päivitetyn tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman kuluvalle strategiakaudelle helmikuussa 2022. Kaupunkitasoinen suunnitelma huomioi muun muassa lakien kunnalliselle toiminnalle asettamat vaatimukset ja suunnitteluvelvoitteen. Suunnitelman perusteella toimialat ja palvelualueet jatkavat kukin omaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluaan.

”Vantaa on sitoutunut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen kaikessa toiminnassaan, ja Vantaalla on jo pitkään tehty ansiokasta työtä niiden edistämiseksi.”

”Esteettömyys ei ole pelkkiä rakennusteknisiä asioita, vaan se muodostaa yhdessä saavutettavuuden kanssa ajattelutavan, että kaikilla on mahdollisuus osallistua, eikä ihmisiä erotella heidän toimintakykynsä perusteella.”

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman painopisteet ovat luottamushenkilöiden toiminta, viranomaisen velvollisuus edistää tasa-arvoa, tasa-arvon edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa, syrjimättömyys sukupuolen perusteella, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy, syrjimättömyys omassa toiminnassa ja oman toiminnan arviointi. Lisäksi suunnitelmassa huomioidaan henkilöstöpoliittinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Tarkemmin Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä kuvataan Vantaan kaupungin verkkosivuilla.

Hyte-työn näkökulmasta edistämisvelvoite merkitsee, että toiminnan suunnittelussa kiinnitetään huomiota asukkaiden yhtäläisiin osallistumismahdollisuuksiin ja syrjimättömyyteen. Se edellyttää erilaisten asukasryhmien tarpeiden tunnistamista ja sukupuoli-, kieli- ja kulttuuritietoista toiminnan arviointia. Keinoja ovat muun muassa sukupuolinäkökulman sisällyttäminen tilastoihin, kyselyihin ja esityksiin sekä omien taustaryhmiensä elinoloja tuntevien vaikuttamistoimielinten ja yhdistysten kuuleminen ja mukaan ottaminen toiminnan suunnitteluun.

Vammaisuus

Sote-uudistuksen myötä lakisääteiset palvelut vammaisille siirtyivät hyvinvointialueen vastuulle. Kunnalla on kuitenkin edelleen velvoite kaikessa toiminnassaan huomioida, että henkilöt, joilla on jokin vamma tai toimintarajoite, voivat osallistua kunnan toimintaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa kohtuullisia mukautuksia, jotta esimerkiksi kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut ovat yhdenvertaisesti kaikkien saavutettavissa ja niiden toimintoihin osallistuminen on mahdollista ja mielekästä. Vammaisneuvosto edistää ja seuraa vammaisten henkilöiden oikeuksia Vantaalla ja antaa lausuntoja niihin liittyen.

Esteettömyys ja saavutettavuus tulee huomioida kaikilla kaupungin toimialoilla – näkyvimmin niiden merkitys näkyy kaupunkiympäristön toimialalla. Esimerkiksi opasteet, äänimajakat, huolellisesti auratut kevyenliikenteenväylät, tehokas valaistus ja induktiosilmukat ovat konkreettisia ja näkyviä keinoja edistää esteettömyyttä. Esteettömyys ei kuitenkaan ole pelkkiä rakennusteknisiä asioita, vaan se muodostaa yhdessä saavutettavuuden kanssa ajattelutavan, että kaikilla on mahdollisuus osallistua, eikä ihmisiä erotella heidän toimintakykynsä perusteella.

Esteettömyyttä ja saavutettavuutta on myös esimerkiksi se, että järjestetään nuorisopalveluissa matalan kynnyksen iltoja vammaisille nuorille tai että lisätään selkokielen käyttöä kunnan viestinnässä. Toimenpiteiden ja päätöksenteon yhteydessä olisi hyvä tehdä vammaisvaikutusten arviointia. Vammaisuuteen liittyvistä teemoista kerromme laajemmin vammaispoliittisessa ohjelmassa, joka liitetään tämän hyvinvointisuunnitelman liitteeksi vuoden 2023 aikana.

Turvallisuus ja turvallisuuden tunne

Yksi keskeisimmistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävistä on turvallisuuden tunteen lisääminen. Vantaalla on tehty turvallisuussuunnitelma, jonka toimenpiteillä vastataan turvallisuushaasteisiin ja -ongelmiin. Turvallisuussuunnitelman neljä kärkeä ovat lähisuhdeväkivalta, nuoriso, päihteet ja liikkumisen turvallisuus. Toimenpiteitä toteutetaan yhteistyössä kaupungin, viranomaisten, elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja asukkaiden kanssa. Vantaalla turvallisuussuunnittelu on sukupuolitietoista ja ihmis- ja väestölähtöistä. Turvallisuussuunnittelun tavoitteena on ennaltaehkäistä ja torjua tapaturmia, onnettomuuksia, rikoksia ja häiriöitä ja parantaa asukkaiden ja yhteisön turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Nämä tavoitteet ovat hyvinvointisuunnitelman ja turvallisuussuunnitelman yhteisiä, ja suunnitelmien toimenpiteet tukevat toisiaan.

Vantaan turvallisuussuunnitelmassa todetaan, että hyvinvointia ei voida saada aikaan ilman turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Turvattomuuden juurisyyt ovat pitkälti syrjäytymisessä. Syrjäytymisen ennaltaehkäisy onkin pitkällä aikavälillä tehokkainta turvallisuustyötä. Kaupunki voi vaikuttaa asukkaiden turvallisuuden tunteeseen myös paikallisilla kohdennetuilla toimilla, kuten parantamalla valaistusta ja siisteyttä sekä lisäämällä valvontaa turvattomiksi koetuilla paikoilla. Ehkäisevä päihdetyö, lähisuhdeväkivallan vastainen työ ja hyviä väestösuhteita edistävä yhteisöllisyyttä lisäävä toiminta ovat kaikki toimia, joissa kaupunki, hyvinvointialue ja kolmannen sektorin toimijat tekevät tiivistä yhteistyötä.

Monikulttuurisuus

Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki. Kaupungin kasvu on kokonaan ulkomaalaistaustaisten varassa, jotka muuttavat suoraan ulkomailta tai muualta Suomesta. Ulkomaalaistaustainen väestö on heterogeenistä, eikä sitä voida niputtaa yhteen esimerkiksi maahantulosyyn tai palvelutarpeen perusteella. Joukossa on kahden kulttuurin perheitä, joissa puoliso on suomalainen, työn perusteella muuttaneita, pakolaistaustaisia sekä opiskelijoita. Yhä useampi vantaalainen on toista tai jo kolmatta maahanmuuton sukupolvea. He eivät ole maahanmuuttajia, mutta käytännössä erityisesti eri etnistä taustaa edustavat saatetaan nähdä sellaisina. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä monikulttuurisuus huomioidaan esimerkiksi siten, että Vantaa myöntää avustuksia yhdistyksille, jotka tekevät rasisminvastaista ja hyviä väestösuhteita edistävää työtä ja järjestävät matalan kynnyksen toimintaa, johon kaikkien on helppo tulla mukaan. Pakolaisille Vantaa tarjoaa joitakin lakisääteisiä erityispalveluita. Ne kuvataan tarkemmin valmisteilla olevassa kotouttamisohjelmassa, joka julkaistaan vuoden 2023 aikana.

Maahan muuttaneiden kotoutumista tukeva hyvinvointityö on arkista ja käytännönläheistä työtä, jota kaupunki tekee pääsääntöisesti osana peruspalveluita. Kotoutumista tukevien palveluiden kehittäminen lähteekin usein hankkeista. On selvää, että suomen tai ruotsin kieltä vielä osaamattomien asukkaiden kotoutuminen helpottuu, jos he saavat tarvitessaan neuvontaa ja palveluita omalla tai jollain muulla osaamallaan kielellä. Esimerkiksi Vantaa-infoissa tarjotaan monikielistä neuvontaa Neuvova Vantaa -hankkeen toimintana. Tavoitteena on monikielisen neuvonnan vakiinnuttaminen ja laajentaminen osaksi peruspalveluita. Lisäksi kotoutumisen tueksi Vantaalla on tarjolla monipuolinen kattaus suomen kielen kursseja, joihin kaupunki panostaa yhä enemmän.

Olemme onnistuneet, kun etniset vähemmistöt ja eri ikäiset ja eri taustoista tulevat maahanmuuttajat ja heidän Suomessa syntyneet lapsensa tuntevat olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa.

1.3 HYVINVOINTI-SUUNNITELMAN TEHTÄVÄ, TAVOITETILAT JA TOTEUTUS

Hyvinvointisuunnitelman tehtävänä on edistää kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaventaa hyvinvointieroja, vahvistaa turvallisuuden tunnetta sekä varmistaa sujuvat palvelut yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Vantaan kaupungin hyvinvoinnin määritelmässä hyvinvointi koostuu terveyden, yhteisöllisyyden, elinympäristön, jatkuvan oppimisen sekä työn ja toimeentulon osa-alueista, joiden pohjalta rakentuu yksilön koettu hyvinvointi, elämänlaatu ja onnellisuus. Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet ja teot on jaoteltu hyvinvoinnin määritelmän osa-alueiden mukaan. Olemme määritelleet kullekin hyvinvoinnin osa-alueelle tavoitetilan, johon pyrimme vuoteen 2025 mennessä.

Hyvinvointi koostuu useasta osa-alueesta:

Kuva: Vantaan kaupungin hyvinvoinnin määritelmä

Vantaalaisten terveys, tavoitetila 2025

Vantaalaisten mielen hyvinvointi on kohentunut ja ahdistuneisuuden ja yksinäisyyden kokemus on vähentynyt. Vantaan henkilöstöllä on työkaluja mielenterveyden ensiavun tarjoamiseen. Vantaalaisten arkiliikunta, muun muassa pyöräily, on lisääntynyt. Kaupungin tarjoamat ohjatun liikunnan tunnit ovat entistä suositumpia. Liikunnan lisäksi kulttuuriharrastukset ylläpitävät vantaalaisten mielen hyvinvointia ja terveyttä. Lapsilla ja nuorilla on mieluisia harrastuksia. Kaupungin tarjoama hyvinvointimentorointi auttaa kuntalaisia kohti terveempiä elintapoja.

Vantaalaisten jatkuva oppiminen, tavoitetila 2025

Jokaisella vantaalaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi viikoittainen harrastus. Vantaalaiset kartuttavat yleissivistystään ja taitojaan aikuisopiston ja kirjaston tarjoamilla kursseilla ja luennoilla. Osaamiskeskus tukee maahanmuuttajia työnhaussa S2-kursseilla. Erilaiset tapahtumat tarjoavat hyödyllistä tietoa ja monikulttuurisia kohtaamisia.

Vantaalaisten työ ja toimeentulo, tavoitetila 2025

Yhä useampi työn ja koulutuksen ulkopuolella oleva nuori saa avun tilanteeseensa kaupungin ja yhteistyökumppaneiden palveluista. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on toimivaa, ja vantaalaiset pääsevät helposti tarvitsemiinsa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Vantaalla on paljon liikuntamahdollisuuksia, joiden avulla kuntalaisten on helppo ylläpitää toimintakykyään.

Vantaalaisten elinympäristö, tavoitetila 2025

Kouluruoan laatu on hyvä, ja lapset ja nuoret syövät koululounaan päivittäin. Kuntalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa kaupunkiympäristön kehittämiseen. Kaikissa kuntalaisten käytössä olevissa kaupungin tiloissa on käytössä turvallisemman tilan periaatteet. Kunnan työntekijöillä on taitoa ja työkaluja tilanteisiin, joissa lapsi tai nuori on kokenut sopimatonta käytöstä. Ympäristön siisteyteen kiinnitetään huomioita muun muassa yhteisillä talkoilla ja tempauksilla.

Vantaalaisten yhteisöllisyys, tavoitetila 2025

Vantaalaisia vanhempia tuetaan tärkeässä tehtävässään. Kuntalaisille on tarjolla yhteisöllisiä liikuntamahdollisuuksia ja muita matalan kynnyksen mahdollisuuksia tehdä asioita yhdessä, esimerkiksi erilaisia tapahtumia. Kulttuurista on mahdollisuus nauttia myös lähellä, esimerkiksi ikääntyneiden asumisyksiköissä. Vantaalaisilla on enemmän mahdollisuuksia kohtaamisiin toistensa kanssa kaupungin tarjoamissa tiloissa ja puitteissa.

”Vantaan kaupungin ja hyvinvointialueen välillä tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvoinnin tilan seuraamiseksi ja molempien osapuolten hyvinvoinnin tilannekuvien luomiseksi.”

Hyvinvointisuunnitelman toteutukseen osallistuvat Vantaan kaupungin työntekijöiden lisäksi järjestöt ja muut kumppanit. Suunnitelman toteutusta seurataan säännöllisesti toimenpiteiden edistymistä arvioimalla ja hyvinvointia kuvaavia tilastoja seuraamalla. Kaupunkitasoisesti hyvinvointityötä arvioidaan hyte-kerrointa seuraamalla. Hyte-kerroin on valtion kannustin, jossa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä arvioidaan ja tehdyn työn mukaan kunnille jaetaan valtionavustusta (THL: Hyte-kerroin – kannustin kunnille).

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue laatii myös oman hyvinvointisuunnitelmansa, jonka tavoitteet, toimenpiteet ja teot täydentävät Vantaan hyvinvointisuunnitelmaa. Vantaan kaupungin ja hyvinvointialueen välillä tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvoinnin tilan seuraamiseksi ja molempien osapuolten hyvinvoinnin tilannekuvien luomiseksi. Samalla hyvinvointialueella sijaitseva Keravan kaupunki osallistuu yhteisen hyvinvointitiedon luomiseen osaltaan. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on muodostettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta vastaavat ikäryhmäkohtaiset asiatuntijaryhmät kuin Vantaallakin. Näiden ryhmien välillä tehdään yhteistyötä yhteisten tavoitteiden edistämiseksi. Myös hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelman on tarkoitus noudattaa samaa rakennetta kuin Vantaan suunnitelman, millä varmistetaan tiivis vuoropuhelu Vantaan kaupungin sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen välillä.

2 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN KUNNAN TEHTÄVÄNÄ

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä. Kuntien tehtävänä on nimetä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahot, seurata asukkaiden hyvinvointia ja terveydentilaa, asettaa hyvinvointia ja terveyttä tukevia tavoitteita sekä seurata niiden toteutumista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä monen toimijan kanssa. Kuntien tulee tehdä yhteistyötä julkisten toimijoiden, järjestöjen ja yksityisten toimijoiden kanssa. Lain mukaan kunnan on tehtävä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ja osallistuttava vuosittain hyvinvointialueen järjestämiin alueellisiin neuvotteluihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023.)

Kunnilla on vastuu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, ja tämä tulee huomioida kaikkien hallinnonalojen toiminnassa (Terveydenhuoltolaki 1326/2010). Tämän lain mukaan kunnan tulee raportoida valtuustolle kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnin tilasta ja sen eteen toteutetuista toimenpiteistä vuosittain. Lisäksi kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Hyvinvointikertomuksessa hyvinvointityölle asetetaan tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointikertomus on työkalu, jolla hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä suunnitellaan, seurataan, raportoidaan ja arvioidaan.
Vantaalla hyvinvointia kuvaava hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma laaditaan erikseen. Vantaan kaupungilla hyvinvointisuunnitelma toimii hyvinvointijohtamisen välineenä ja pohjautuu tutkittuun tietoon. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lakisääteinen. Sen laatimisesta, sisällöstä, hyväksymisestä, päivitysaikataulusta ym. säädetään lastensuojelulain (417/2007) 12. §:ssä. Lisäksi kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6. §:n 3. momentissa tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa.

Vuoden 2023 alusta käynnistynyt Vantaan ja Keravan hyvinvointialue hoitaa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut vantaalaisille. Hyvinvointialueelle on määritelty seuraavat toimialat: lasten, nuorten ja perheiden palvelut, aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut, vanhusten palvelut, terveydenhuollon palvelut sekä pelastustoimen palvelut ja konsernipalvelut. Yhteistyötä hyvinvointialueen toimialojen sekä kaupungin palvelualueiden kanssa tehdään monin eri tavoin. Sote-uudistus ei poistanut kunnilta velvoitetta edistää kuntalaistensa hyvinvointia ja terveyttä; kunnilla on edelleen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kaikilla toimialoilla. Kulttuuri, elinympäristö, kunnan elinvoima – muun muassa nämä tekijät vaikuttavat kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Myös asumisneuvonta, ehkäisevä päihdetyö ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy kuuluvat jatkossakin kunnan tehtäviin. Käytännössä näitä kaikkia tehdään yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne
- Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistuismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuva: Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen, lähde: Kuntaliitto

3 HYVINVOINTITYÖ VANTAALLA

Vantaan kaupungilla hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään osana kaikkien hallinnonalojen palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on monipuolista, ja sitä tehdään moniammatillisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kuntaliiton jaottelun (ks. edellisen luvun kuva) mukaan hyvinvoinnin edistämistyön voi jakaa neljään teemaan. Näitä teemoja ovat osaamisen ja kulttuurin edistäminen, paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen, elinympäristön kehittäminen ja kunnan elinvoiman edistäminen. Osaamisen ja kulttuurin edistämisellä tarkoitetaan esimerkiksi oppilaitoksia, kirjastoja, museoita, taide- ja kulttuuripalveluita, harrastuksia, liikuntapaikkoja sekä nuoriso- ja asukastiloja. Paikallisen identiteetin ja demokratian edistämisellä tarkoitetaan esimerkiksi järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tukemista, osallistumisen mahdollistamista ja vuoropuhelun lisäämistä. Elinympäristön kehittämisellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi toimivaa joukkoliikennettä, turvallisia puistoja, hiekoitettuja katuja, luonnosta huolehtimista ja asukkaiden kuulemista rakentamisen tai kaavoituksen osalta. Elinvoiman edistäminen pitää sekä asukkaat että kunnan hyvinvoivana. Tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi työpaikan mahdollistamista mahdollisimman monelle kuntalaiselle. (Kuntaliitto: Hyvinvoinnin edistämisen hyvät käytännöt.)

3.1 HYVINVOINTITYÖN TOIMINTAMALLI

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä tehdään Vantaan kaupungilla Hyvinvointia rakentava Vantaa -strategiateeman alla, jonka tehtävä on myös varmistaa palveluiden jatkuvuus hyvinvointialueuudistuksen jälkeenkin. Strategiateema on osa Vantaan kaupunkistrategiaa, ja sen avulla Vantaa toteuttaa myös YK:n Sustainable Development Goals (SDG) -vastuullisuustavoitteita.

Hyte-työhön ja sen suunnitteluun osallistuvat myös kaupungin vaikuttamistoimielimet (lue lisää vaikuttamistoimielimistä seuraavasta luvusta). Lisäksi hyvinvointisuunnitelman laadinnassa on osallistettu kuntalaisia, järjestöjä ja kaupunginhallitusta. Hyte-työn toteutus on verkostomaista rajapintatyöskentelyä, jossa ovat kunnan lisäksi keskeisesti mukana muun muassa erilaiset järjestöt, seurakunnat, hyvinvointialue ja muut ryhmittymät.

Kuva: Hyvinvointia rakentava Vantaa -strategiateeman toimintamalli.

3.2. VAIKUTTAMISTOIMIELIMET OSANA HYVINVOINTITYÖTÄ

Vantaalla toimii useita vaikuttamistoimielimiä, joista nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat lakisääteisiä. Näiden lisäksi Vantaalla toimii myös monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta, svenska kommittén sekä paikallisromanityöryhmä.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan tavoitteena on Vantaan maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osallisuuden sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Neuvottelukunta on vaikuttamistoimielin, jonka kaupunginhallitus nimeää valtuustokausittain kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta seuraa etnisten vähemmistöjen elinoloja ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä valtion maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikan vaikutuksia Vantaalla. Neuvottelukunta kokoaa saman pöydän ympärille poliittisia ryhmiä edustavat luottamushenkilöt, maahanmuuttajat, heitä edustavat järjestötoimijat ja asiantuntijat käsittelemään ajankohtaisia kotoutumiseen ja monikulttuurisuuteen liittyviä asioita. Neuvottelukunta seuraa lakisääteisen kotouttamisohjelman, myönteisen erityiskohtelun ja hyvinvointiohjelman toteutusta ja vaikuttaa tekemällä kaupunginhallitukselle aloitteita maahanmuuttajia ja vähemmistöjä koskevien asioiden kehittämiseksi.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto on kuntalain 26. §:ssä tarkoitetulla tavalla nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi asetettu vaikuttamistoimielin. Vantaalla nuorisovaltuusto on toiminut jo vuodesta 2000 lähtien. Nuorisovaltuusto toimii nuorten edunvalvojana ja nostaa esille nuorille tärkeitä asioita. Nuorisovaltuustoon valitaan vaaleilla 30 varsinaista jäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuston edustajat ovat 13–20-vuotiaita.

Nuorisovaltuuston edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus Vantaan kaupungin lautakunnissa, kaupunginvaltuustossa ja kaupunginhallituksessa. Toiminta on poliittisesti sitoutumatonta. Nuorisovaltuusto kokoontuu kuukausittain. Se tekee aloitteita kaupunginhallitukselle, antaa lausuntoja, osallistuu erilaisiin työryhmiin ja järjestää nuorille suunnattuja tapahtumia. Nuorisovaltuusto tekee myös yhteistyötä koulujen oppilaskuntien hallitusten kanssa koulujen olojen parantamiseksi.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto on kuntalain 28. §:ssä tarkoitetulla tavalla vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi asetettu vaikuttamistoimielin. Vammaisneuvoston tehtäviin kuuluu mm. vammaisten henkilöiden vaikutusmahdollisuuksien edistäminen, vammaispalvelujen ja muiden tukitoimintojen kehityksen seuraaminen sekä lausuntojen antaminen vammaisia henkilöitä koskevissa asioissa. Lisäksi neuvosto osallistuu vammaisiin henkilöihin kuuluvan väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen arviointiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Vantaalla vammaisneuvosto on toiminut vuodesta 1979 lähtien.

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto on kuntalain 27. §:ssä tarkoitetulla tavalla ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi asetettu vaikuttamistoimielin. Vanhusneuvosto osallistuu ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen arviointiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, edistää ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien palvelujen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan sekä laatii oman toimintasuunnitelman ja -kertomuksen. Lisäksi neuvosto ottaa kantaa ja antaa lausuntoja asioista, joilla on vaikutusta iäkkään väestön elinoloihin ja iäkkäiden henkilöiden palveluihin. Vantaalla vanhusneuvosto on toiminut vuodesta 1999 asti.

Paikallisromanityöryhmä

Vantaan asukkaista noin 2000 kuuluu kansalliseen romanivähemmistöön. Yhdyssiteenä kuntaan toimii Vantaan paikallisromanityöryhmä. Työryhmä pyrkii edistämään paikallisen romaniväestön mahdollisuuksia osallistua omien elinolojensa parantamiseen yhdessä sidosryhmien kanssa.

Paikallisromanityöryhmä (PRT) tekee työtä romaniväestön osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Työryhmässä käsitellään romaneihin liittyviä kysymyksiä, edistetään eri toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja luodaan uutta toimintakulttuuria ja kumppanuuksia paikallistasolla. Tavoitteena on myös romanien kohtaamien ennakkoluulojen ja stereotypioiden poistaminen sekä aktiivinen tiedottaminen romaneihin liittyvistä kysymyksistä. Työryhmässä on kaupungin eri toimialojen edustajia sekä edustajat Etelä-Suomen aluehallintovirastosta, Vantaan seurakuntayhtymästä, Uudenmaan TE-toimistosta, Itä-Uudenmaan poliisista, Diakista sekä romaniväestöstä.

3.3 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN KAUPUNGIN MUISSA OHJELMISSA JA SUUNNITELMISSA

Hyvinvointisuunnitelman lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on merkittävässä osassa monissa muissakin kaupungin lakisääteisissä ohjelmissa ja suunnitelmissa. Laajasti ajateltuna, kaikki kaupungin toiminta edistää kuntalaisten hyvinvointia tavalla tai toisella. Eri ohjelmissa voidaan edistää samoja asioita, mutta hieman eri näkökulmista. Kutakin ohjelmaa ja suunnitelmaa johdetaan sen omien tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaan, ja raportointi tapahtuu kussakin sovitulla tavalla. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistetään ja seurataan muun muassa seuraavien ohjelmien, suunnitelmien ja linjausten kautta:

- kotouttamisohjelma
- Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma (MEK)
- vastuullisuusraportti
- turvallisuussuunnitelma
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma
- maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
- resurssiviisauden tiekartta
- liikkumisohjelma
- Osallistuva Vantaa -ohjelma
- elinvoimaohjelma.

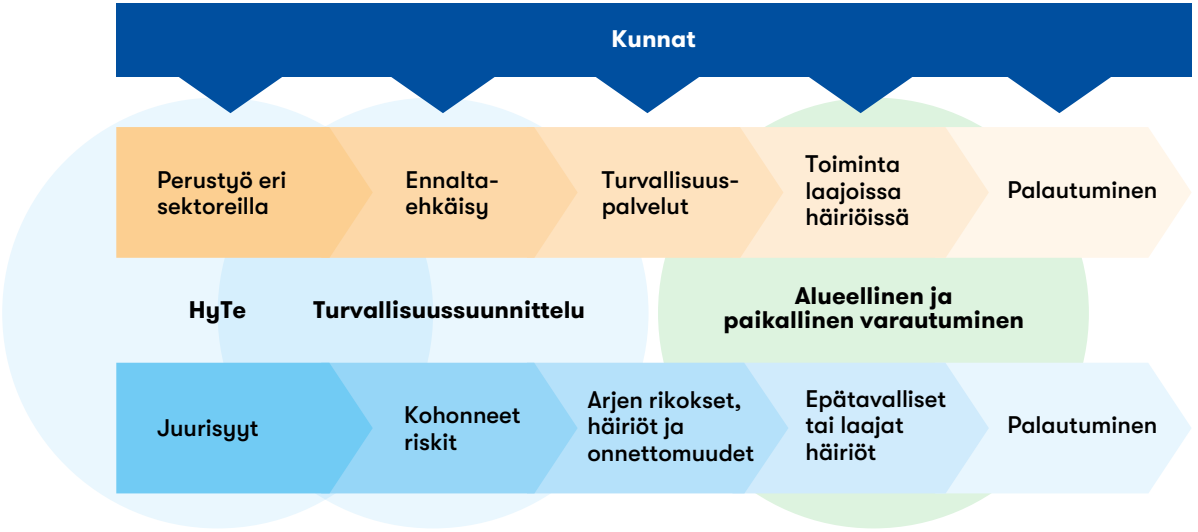

Kuva: Turvallisuuden arvoketju

Turvallisuussuunnitelma

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) ja turvallisuussuunnittelu linkittyvät vahvasti toisiinsa. Onnistuneella hyte-työllä ennaltaehkäistään turvallisuusriskejä sekä onnistuneella turvallisuussuunnittelulla puolestaan voidaan edistää kuntalaisten parempia mahdollisuuksia elää turvallisesti hyvinvoivana ja terveenä. Hyte-perustyöllä voidaan hoitaa juurisyitä, esimerkiksi päihteiden ongelmakäyttöä, syrjäytymistä ja väkivallan uhkaa, ennen kuin ilmiöt kasvavat kohonneiksi riskeiksi tai jopa rikoksiksi tai laajemmiksi häiriöiksi. Turvallinen elinympäristö on hyvinvoinnin perusta, joten onnistuneella turvallisuussuunnittelulla on suuri vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin.

Vastuullisuusraportti (VLR)

Vastuullisuusraporttiin (VLR) on koottu toimet, joiden avulla Vantaa edistää YK:n Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteita. Työtä tavoitteiden eteen tehdään kaikilla kaupungin toimialoilla. Kaikki Agenda 2030:n tavoitteet edistävät hyvinvointia jostakin näkökulmasta.

Hyvinvointia rakentava Vantaa -strategiateemaan keskeisimmin liittyvät tavoitteet ovat:

- ei köyhyyttä
- ei nälkää
- terveyttä ja hyvinvointia
- hyvä koulutus
- eriarvoisuuden vähentäminen
- kestävät kaupungit ja yhteisöt.

Kuva: YK:n Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteet

Resurssiviisauden tiekartta

Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita määrittää koko kaupungin yhteinen resurssiviisauden tiekartta, joka on kaupungin strategiaa toimeenpaneva ohjelma. Resurssiviisauden keskiössä ovat kiertotalous, uusiutuva energia sekä ympäristövastuullisesti toimivat asukkaat ja yritykset. Tavoitetilana vuonna 2030 on hiilineutraali Vantaa, jossa kaupungin suunnittelu ja toteutus on resurssiviisasta, luonto monimuotoista, luonnonvaroja käytetään kestävästi ja jossa asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen toimintatavat ovat vastuullisia. Samalla luodaan edellytyksiä kestävälle hyvinvoinnille.

Vantaan tärkeimmät toimenpiteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ovat

- rakentamisen energiatehokkuuden parantaminen
- kaupunkirakenteen eheyttäminen ja kehittäminen
- joukkoliikenteen parantaminen
- kestävien hankintojen tekeminen
- tilojen ja laitteiden käytön energiatehokkuuden huomioiminen.

Kotouttamisohjelma

Kotoutumislain mukaan maahanmuuttajaväestön tarpeet on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa. Kotouttamisohjelma on suunnitteluasiakirja, jonka tavoitteena on varmistaa, että kunnan yleiset palvelut soveltuvat maahan muuttaneille ja kunta on valmistautunut järjestämään maahan muuttaneille kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotoutumisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallisesti. Kotouttamisohjelmassa kuvattavien lakisääteisten toimien rinnalla hyvinvointiohjelmassa painotetaan ennalta ehkäisevää hyvinvointityötä, mutta myös siinä huomioidaan maahan muuttaneiden tarpeita esimerkiksi kielellisen saavutettavuuden ja järjestöavustusten myöntämisen näkökulmasta.

4 HYVINVOINTI-SUUNNITELMAN PÄÄMÄÄRÄT JA TOIMENPITEET

Hyvinvointisuunnitelman keskiössä on kolme strategista tavoitetta:

1. edistää kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaventaa hyvinvointieroja
2. vahvistaa turvallisuuden tunnetta
3. varmistaa sujuvat palvelut yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Nämä strategiset tavoitteet konkretisoituvat hyvinvointisuunnitelmassa toimenpiteiksi ja toimenpiteet puolestaan ikäryhmäkohtaisiksi konkreettisiksi teoiksi.

TYÖ JA TOIMEENTULO

Toimenpide 1: Vahvistamme asukkaiden työ- ja toimintakykyä kattavilla palveluilla.

TERVEYS

Toimenpide 2: Vahvistamme kuntalaisten mielen hyvinvointia.

Toimenpide 3: Tuemme kuntalaisten terveellisiä elintapoja.

Toimenpide 4: Vahvistamme hyvinvointia liikunnan ja kulttuurin avulla koko elämänkaaren ajan.

YHTEISÖLLISYYS

Toimenpide 5: Tuemme asukkaiden ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia, ettei kukaan jää yksin.

Toimenpide 6: Edistämme kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.

ELINYMPÄRISTÖ

Toimenpide 7: Kannustamme kuntalaisia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä.

Toimenpide 8: Edistämme turvallisuuden tunnetta ja yhdenvertaisuutta.

JATKUVA OPPIMINEN

Toimenpide 9: Ylläpidämme ja edistämme kuntalaisten osaamista ja tarjoamme monipuolista koulutusta kaikenikäisille.

Toimenpide 10: Vahvistamme muunkielisten luottamusta ja osallisuutta yhteiskuntaan tarjoamalla kielikoulutusta ja lisäämällä kulttuurienvälistä ymmärrystä.

Kuva: Hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 toimenpiteet

HYVINVOINTISUUNNITELMAN TOTEUTUS, SEURANTA JA ARVIOINTI

Hyvinvointisuunnitelman toteutuksesta vastaavat kaikki kaupungin toimijat yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vuosittaiset toimenpiteet sovitaan toimialojen, palvelualueiden ja -yksiköiden tuloskorttien laadinnan yhteydessä. Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmä vastaa kokonaisuudesta ja siitä, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja teot sekä toimijoiden yhteinen työ ja sen kehittäminen huomioidaan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Hyvinvointisuunnitelman seuranta ja arviointi toteutetaan valtuustokauden strategian arviointiaikataulun mukaisesti. Tämän lisäksi ikäryhmäkohtaiset asiantuntijaryhmät seuraavat ikäryhmäkohtaisten hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutumista vuosittain ja raportoivat niiden edistymisestä Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmälle ja vaikuttamistoimielimille.

Hyvinvointisuunnitelmakauden tehtävän edistymistä seurataan koko Vantaan hyvinvointia kuvaavilla seurantamittareilla. Lisäksi jokaista ikäryhmäkohtaista tekoa seurataan omilla tarkemmilla mittareilla.

Kuva: Hyvinvointisuunnitelmakauden seurantamittarit

Hyvinvointisuunnitelman yleisen osan työryhmä:

Suvi Korhonen: projektiasiantuntija, yhteiset palvelut, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Jussi Perämäki: kehittämispäällikkö, yhteiset palvelut, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Anu Anttila: suunnittelija, yhteiset palvelut, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Petri Roikonen: projektipäällikkö, yhteiset palvelut, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Hilda Hakkarainen: erityisasiantuntija, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Katri Kemppinen: suunnittelija, kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Tia Ristimäki: lasten ja nuorten palvelujen koordinaattori, kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Nicole Mattsson: ruotsinkielisten palveluiden koordinaattori, kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Mari Lehtoruusu: osallisuusasiantuntija, yhteiset palvelut, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Vesa Kokkonen: strategia- ja tutkimuspäällikkö, kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Hanna Hänninen: nuorten aikuisten palvelujen päällikkö, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Saana Karjalainen: projektikoordinaattori, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Laura Kotiranta: osallisuussuunnittelija, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Emmi Pasanen: liikenteen kehittämispäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala

Laura Metso: projektikoordinaattori, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEHTÄVÄ	SEURANTAMITTARI	MITTARIN KUVAUS, LÄHTEET: THL JA KELA
Hyvinvoinnin edistäminen ja terveyserojen kaventaminen	Kansallinen terveysindeksi (THL)	Kansallinen terveysindeksi yhdistää THL:n, Kelan ja muiden kansallisten rekisterien tietoja ja antaa mahdollisuuden tarkastella väestön terveyttä esimerkiksi väestörakenteeltaan erilaisissa kunnissa. Terveysindeksi muodostuu osaindekseistä, joissa ovat mukana yleisimmät ja kuormittavimmat sairausryhmät ja terveysongelmat.
	Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään (Kouluterveyskysely, THL) Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään syntyperän mukaan (Kouluterveyskysely, THL)	Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta.
	Vauvaperheen vanhempien tyytyväisyys elämään (FinLapset) Työikäisten ja ikääntyneiden koettu elämänlaatu (Terve Suomi)	FinLapset tuottaa tietoa lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveydestä ja hyvinvoinnista, näihin yhteydessä olevista tekijöistä sekä tekijöissä ajassa tapahtuneista muutoksista. FinLapset tuottaa myös tietoa lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden käytöstä ja palvelukokemuksista.
	Työikäisten ja ikääntyneiden koettu elämänlaatu (Terve Suomi) Asuinalueen olosuhteisiin tyytyväisten määrä (Terve Suomi)	Terve Suomi -tutkimus tuottaa ajankohtaista tietoa Suomessa asuvien aikuisten terveydestä, hyvinvoinnista ja palveluista sekä niissä tapahtuneista muutoksista ja tulevasta kehityksestä. Tutkimuksen avulla selvitetään myös koronaepidemian pitkäaikaisia vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin sekä muodostetaan hyvinvointialueiden tilannekuva.
	Hyte-kerroin (THL)	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli hyte-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.
Turvallisuuden tunteen lisääminen	Päivittäisen elämän erittäin tai hyvin turvalliseksi kokeneiden osuus (Terve Suomi) Päivittäisen elämän turvattomaksi kokeneiden osuus (Terve Suomi)	Terve Suomi -tutkimus tuottaa ajankohtaista tietoa Suomessa asuvien aikuisten terveydestä, hyvinvoinnista ja palveluista sekä niissä tapahtuneista muutoksista ja tulevasta kehityksestä. Tutkimuksen avulla selvitetään myös koronaepidemian pitkäaikaisia vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin sekä muodostetaan hyvinvointialueiden tilannekuva.

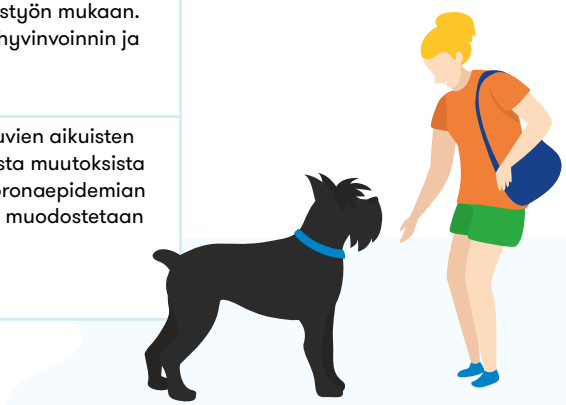

LASTEN JA NUORTEN

HYVINVOINTI-SUUNNITELMA

2023–2025

Vantaa
Vanda

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 23 §

SISÄLLYS

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2023–2025

1 TAUSTA	36
2 LAPSEN OIKEUDET, KANSALLINEN LAPSISTRATEGIA JA LAPSIYSTÄVÄLLINEN KUNTA -TYÖ VANTAALLA	39
3 VANTAALAISTEN LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI	41
4 LASTEN JA NUORTEN OIKEUS OSALLISTUA JA VAIKUTTAA	45
5 LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT	48
6 KUMPPANUUDET	52
7 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEOT	53
8 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TOTEUTUS, SEURANTA JA ARVIOINTI	62

1 TAUSTA

Tervetuloa lukemaan Vantaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa! Suunnitelman tarkoituksena on ohjata, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää työtä Vantaalla. Se antaa kokonaiskuvan lasten ja nuorten kasvuoloista ja hyvinvoinnin tilasta sekä hyvinvointia edistävistä palveluista ja toimista.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa kaupunkitasoista hyvinvointisuunnitelmaa. Kaupunkitasoisessa hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn tavoite ja tarkoitus, rakenne, yhteys kaupungin strategiatyöhön sekä kaupunkitasoisesti sovitut toimenpiteet. Ikäkausittaisiin suunnitelmiin, kuten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan, on puolestaan kirjattu kunkin ikäryhmän hyvinvointia tukevat teot.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lakisääteinen. Sen laatimisesta, sisällöstä, hyväksymisestä, päivitysaikataulusta ym. säädetään lastensuojelulain (417/2007) 12. §:ssä.

Kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 110. §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6. §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävistä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
3. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä
4. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Tämän lisäksi suunnitelmaan tulee liittää kunnan alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13. §). Vantaan kaupungin koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat hyväksytään kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa kesäkuussa 2023. Tämän jälkeen ne liitetään osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

”Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä ensiarvoisen tärkeää on yhdenvertaisuuden edistäminen.”

Lastensuojelulain 12. §:n mukaan myös hyvinvointialueen on laadittava lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueen toimintaa koskeva alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä suunnitelmien laadinnassa noudattaen, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6. §:ssä ja 7. §:ssä säädetään.

Vantaalla lasten, nuorten ja lapsiperheiden kanssa työskentelee useiden alojen ammattilaisia, joiden vastuita ja velvollisuuksia määrittelevät eri lait. Näissä laeissa lapsen ja nuoren ikä määritellään eri tavalla. Tämän suunnitelman kohderyhmä on ensisijaisesti alle 18-vuotiaat lapset perheineen. 18-vuotta täyttäneiden nuorten aikuisten kanssa tehtävä hyvinvointityö huomioidaan Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelma -kokonaisuudessa.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä ensiarvoisen tärkeää on yhdenvertaisuuden edistäminen. Huomioimalla erilaisten ryhmien tarpeita ja kunnioittamalla moninaisuutta tuemme kaikkien yhdenvertaista mahdollisuutta hyvään elämään. Yhdenvertaisuuden huomioiminen hyvinvointityössä parantaa kaikkien asukkaiden mahdollisuuksia saada palveluita, osallistua ja vaikuttaa toimintaan. Se myös lisää turvallisuutta, ehkäisee syrjintää ja poistaa syrjinnästä johtuvaa eriarvoisuutta.

Yhdenvertaisuustyössä ensisijaisen tärkeää on ymmärtää, että lapsilla, nuorilla ja heidän huoltajillaan on erilaisia tiedollisia, taidollisia, taloudellisia, fyysisiä ja sosiaalisia mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja käyttää palveluita. Käytännön toimintana se tarkoittaa, että hankimme hyvinvointitietoa ja näkökulmia eri väestöryhmiltä, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien edustajilta, ja hyödynnämme tätä tietoa palvelujen kehittämisessä ja päätöksenteossa.

”Hankimme hyvinvointitietoa ja näkökulmia eri väestöryhmiltä, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien edustajilta, ja hyödynnämme tätä tietoa palvelujen kehittämisessä ja päätöksenteossa.”

Suunnitelman koonnissa on huomioitu laajasti kaupungissa jo tehty ja käynnissä oleva työ, kuten edellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, hyvinvointikertomus ja -katsaukset, toimialoilla käynnissä oleva kehittämistyö sekä useita kaupunkitasoisia suunnitelmia ja ohjelmia:

- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma
- Kotouttamisohjelma
- Turvallisuussuunnitelma
- Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelma
- Aina oppiva Vantaa
- Resurssiviisauden tiekartta
- Liikennepoliittinen ohjelma
- Osallistuva Vantaa -ohjelma
- Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma
- Vantaan kulttuurilinjaukset 2022–2030
- Harrastusten Vantaa
- Liikkuva päiväkoti
- Liikkuva koulu
- Liikkuva opiskelu
- Kodin ja oppimisen yhteistyömalli
- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma.

Lasten ja nuorten ideoita siitä, mitä meidän tulisi tehdä sovittujen toimenpiteiden toteutumiseksi on koottu helmikuussa 2023 järjestetyn KUULUUKO KOULU? -hackathonin sekä nuorisovaltuuston edustajille järjestetyn työpajan ideoista. Teot, kuten suunnitelman sisältö kokonaisuudessaan, on viimeistelty yhteistyössä hyvinvointialueen edustajien kanssa.

2 LAPSEN OIKEUDET, KANSALLINEN LAPSISTRATEGIA JA LAPSIYSTÄVÄLLINEN KUNTA -TYÖ VANTAALLA

YK:n lapsen oikeuksien sopimus on lapsia koskeva ihmisoikeussopimus. Sopimus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 20.11.1989. Se on maailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus. Suomi allekirjoitti sopimuksen vuonna 1991.

Sopimukseen on kirjattu samoja oikeuksia kuin yleisiin ihmisoikeussopimuksiin. Tämän lisäksi siihen on kirjattu oikeuksia, jotka kuuluvat vain lapsille, kuten velvoite lapsen edun ensisijaiseen harkintaan sekä oikeus leepoon ja leikkiin.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus on Suomessa voimassa laintasoisena säädöksenä eli se velvoittaa kaikkia kuntasektorilla toimivia.

Lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet ovat

1. syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus
2. lapsen edun ensisijaisuus
3. oikeus elämään ja kehittymiseen
4. lapsen näkemysten kunnioittaminen.

Suomen ensimmäinen kansallinen lapsistrategia julkaistiin helmikuussa 2021. Lapsistrategian visiona on aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi. Lapsistrategia pohjautuu Suomen perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin. Strategia perustuu kolmeen pääajatukseen:

1. Luodaan aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi.
2. Lasten oikeudet ja asema vakiinnuttamalla varmistetaan, että lapset huomioidaan kaikessa poliittisessa ja tosiasiallisessa toiminnassa ja lapset saavat tietoa heille kuuluvista oikeuksista.
3. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten asema turvataan ja heidän tarpeensa tunnistetaan paremmin.

Vantaan kaupunki on kaupunkistrategiassaan sitoutunut lapsiystävällisyyden lisäämiseen. Se on myös hakenut ja hyväksytty mukaan UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malliin. Lapsiystävällinen kunta -malli on UNICEFin kunnille tarjoama työkalu, joka auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja ja varmistamaan, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen, myös heikommassa asemassa olevan, lapsen arjessa.

Lapsiystävällinen kunta -työ käynnistyi Vantaalla vuoden 2021 alussa. Vantaan kaupungin on mahdollista saada lapsiystävällinen kunta -tunnustus vuonna 2023–2024, jos se onnistuu saavuttamaan tavoitteensa ja edistämään lapsen oikeuksia kunnassa. Tätä työtä tukee kaupunginhallituksen hyväksymä Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelma 2022–2023, joka sisältää viisi tavoitetta:

1. Lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia omaan arkeen parannetaan. Lapset ja nuoret kokevat, että heidän ajatuksensa huomioidaan aidosti (osallisuus).
2. Kaikki aikuiset ennaltaehkäisevät väkivaltaa, häirintää, välinpitämätöntä kohtelua ja hyväksikäyttöä sekä puuttuvat niihin välittömästi (oikeus elämään ja kehittymiseen).
3. Kunnan viranhaltijat, työntekijät, luottamushenkilöt ja keskeiset sidosryhmät on perehdytetty lapsen oikeuksiin (lapsen oikeudet kunnan rakenteissa).
4. Lapsia koskevaa tutkimus-, kokemus- ja viranomaistietoa eritellään kunnassa niin, että keskiarvon lisäksi pystytään analysoimaan eri lapsiryhmien tilanne (yhdenvertaisuus).
5. Lapsen edun ensisijaisuus on otettu huomioon systemaattisesti ja kattavasti kaikissa yksittäistä lasta koskevissa hallinnollisissa päätöksissä (lapsen etu).

Lapsiystävällinen kunta -työllä on ensisijainen vastuu toimeenpanna kansallista lapsistrategiaa Vantaalla. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kokoaa ja täydentää kaupungissa laajasti tehtävää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä, josta yksi osa on lapsiystävällinen kunta -työ.

3 VANTAALAISTEN LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI

Keskeisiä ilon aiheita vantaalaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa viimeisen Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan olivat (Power BI -raportti Vantaan Kouluterveyskyselyn tuloksista):

- Suuri osa vantaalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin. He ovat tyytyväisiä elämäänsä, pitävät koulunkäynnistä ja kokevat terveydentilansa hyväksi.
- Syntyperä ei erottele nuoria sen suhteen, kuinka tyytyväisiä he ovat elämäänsä.
- Ulkomaalaistaustaiset ilmoittavat suomalaistaustaisia useammin pitävänsä koulunkäynnistä.
- Lähes jokaisella lapsella ja nuorella on ainakin yksi viikoittainen harrastus.
- Lähes jokaisella lapsella ja nuorella on ainakin yksi läheinen ystävä.
- Ulkomaalais- ja suomalaistaustaisten kiusaamiskokemusten ero on kaventunut. Vantaalaisten ulkomaalaistaustaisten kokema koulukiusaaminen on harvinaisempaa kuin koko maassa keskimäärin.
- Vantaalaisten Suomessa syntyneiden, toisen polven maahanmuuttajanuorten elämässä on tapahtunut positiivisia muutoksia 2019–2021, jopa enemmän kuin valtakunnallisesti heidän vertaisryhmässään. Esimerkiksi poikien yhteisöllisyyden kokemukset ovat lisääntyneet ja kiusaamisen kokemukset vähentyneet.
- Päihteiden ja tupakkatuotteiden käyttö on vähentynyt kaikilla nuorilla, myös ulkomaalaistaustaisilla, erityisesti pojilla. Ulkomaalaistaustaisten muutos poikkeaa positiivisesti valtakunnallisista tuloksista.
- Aiempaa useampi nuori kertoo olevansa täysin raitis.

”Noin puolet vantaalaisista lapsista ja nuorista ei syö koululounasta päivittäin. ”

Keskeisiä huolen aiheita vantaalaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa viimeisen Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan olivat (Power BI -raportti Vantaan Kouluterveyskyselyn tuloksista):

- Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämäänsä on laskenut selvästi edellisestä kyselystä.
- Nuorten, erityisesti tyttöjen, ahdistuneisuus, yksinäisyyden kokemus ja koulu-uupumus ovat yleistyneet.
- Ulkomaalaistaustaisten koulu-uupumus on lisääntynyt yli kaksi kertaa enemmän kuin suomalaistaustaisilla. Heillä myös yksinäisyyden kokemus on yleisempää kuin suomalaistaustaisilla.
- Aiempaa useampi nuori, erityisesti tyttö, kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.
- Lapset ja nuoret eivät liiku suositusten mukaan. Ulkomaalaistaustaisten liikunta on vähentynyt, samaan aikaan kun suomalaistaustaisilla se on lisääntynyt.
- Ulkomaalaistaustaisten harrastuneisuus on vähäisempää kuin suomalaistaustaisilla, ero on myös kasvanut.
- Noin puolet vantaalaisista lapsista ja nuorista ei syö koululounasta päivittäin.
- Huomattavasti aiempaa useampi nuori tyttö kertoo kokeneensa seksuaalista ahdistelua.
- Monikulttuuristen perheiden nuoret kohtaavat useita haasteita omassa arjessaan: tyytyväisyys elämään, koettu terveys, kouluviihtyvyys ja koulunkäynnistä pitäminen ovat heikentyneet. Muista ryhmistä poiketen monikulttuuristen perheiden tytöt ilmoittavat kokevansa koulukiusaamista aikaisempaa useammin.
- Erityisen haavoittuva ryhmä on ulkomailla syntyneet, ensimmäisen polven maahanmuuttajat, erityisesti pojat. He kokevat muita enemmän yksinäisyyttä ja kiusaamista, harrastavat vähemmän ja heidän elintapansa ovat muita ikätovereita heikommat (liikunta, uni, ruoka ja tupakointi).

”Merkittävimpiä hyvinvointia vaarantavia tekijöitä ovat muun muassa yksinäisyys, kiusaaminen, väkivalta ja keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa.”

Viimeinen Kouluterveyskysely on tehty keväällä 2021, jolloin koronaepidemiaan liittyviä rajoituksia oli ollut käytössä jo vuoden ajan. Epidemian hillitsemiseksi tehdyt toimenpiteet ovat vaikuttaneet monin tavoin muun muassa lasten ja nuorten koulunkäyntiin, harrastamiseen ja mahdollisuuteen tavata läheisiä ihmisiä. Tämä huomioiden mainitut ilon aiheet ovat erityisen arvokkaita ja jokaiseen huolen aiheeseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Samaan aikaan kun valtaosa lapsista ja nuorista voi hyvin ja on tyytyväinen elämäänsä, hyvinvoinnin pulmat kasautuvat pienelle joukolle lapsia, nuoria ja perheitä. Merkittävimpiä hyvinvointia vaarantavia tekijöitä ovat muun muassa yksinäisyys, kiusaaminen, väkivalta ja keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa. Näitä riskitekijöitä kohtaavat muita enemmän muun muassa toimintarajoitteiset, kodin ulkopuolelle sijoitetut, ulkomaalaistaustaiset, yhden huoltajan perheessä elävät ja matalasti koulutettujen äitien lapset ja nuoret. Korona-aika on heikentänyt erityisesti jo aiemmin haavoittuvassa asemassa olleiden hyvinvointia. (Edellytykset kasvuun, oppimiseen ja osallisuuteen kaikille).

”Yksinäisyys, koulu-uupumus ja ahdistuneisuus ovat yleistyneet muita voimakkaammin niillä, jotka arvioivat perheen taloudellisen tilanteen korkeintaan kohtalaiseksi.”

Vanhempien hyvinvointi vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin. Esimerkiksi perheen alhainen toimeentulo heijastuu lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen. Alhainen toimeentulo on yhteydessä vanhempien jaksamiseen ja hyvinvointiin. Se vaikuttaa välillisesti myös vanhemmuuteen ja lasten elämään. Suhteellinen köyhyys erottelee lapsia muista ja rajoittaa heidän toimintamahdollisuuksiaan: harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia sekä esimerkiksi puhelimen tai tietokoneen hankintaa. Tämä saattaa heikentää itsetuntoa ja aiheuttaa esimerkiksi yksinäisyyttä tai kiusaamista. Kansallisten tulosten mukaan perheen heikko taloudellinen tilanne heijastuu kielteisesti lapsen terveystottumuksiin, oireiluun, koulunkäyntiin, yksinäisyyteen, kiusatuksi tulemiseen, kokemukseen omasta terveydentilasta sekä tulevaisuudenuskoon. (Edellytykset kasvuun, oppimiseen ja osallisuuteen kaikille).

Myös helsinkiläisnuorten Kouluterveyskyselytuloksista tehdyn tutkimuksen mukaan perheen koettu taloudellinen tilanne on yhteydessä nuorten hyvinvointiin. Vahvimmin nuorten hyvinvointia selittää sukupuoli, perhetausta, arjen kasvuympäristöön liittyvät tekijät sekä terveyskäyttäytyminen (ateria- ja unirytmi). Yksinäisyys, koulu-uupumus ja ahdistuneisuus ovat yleistyneet muita voimakkaammin niillä, jotka arvioivat perheen taloudellisen tilanteen korkeintaan kohtalaiseksi. Heillä myös tyytyväisyys elämään ja koettu terveys ovat heikentyneet selkeästi voimakkaammin kuin muissa vertailuryhmissä. (Helsinkiläisnuorten hyvinvoinnin ulottuvuudet. Perhetaustan ja kasvuympäristön yhteydet koettuun hyvinvointiin).

Vaikka vantaalaisten nuorten päihteiden ja tupakkatuotteiden käyttö on vähentynyt, pienellä osalla päihteiden käyttö on lisääntynyt ja muuttunut aikaisempaa vaarallisemmaksi, mikä aiheuttaa häiriöitä myös kaupunkiympäristössä. Myös sähkösavukkeiden (vape) käyttö vaikuttaa olevan kasvussa, ja sen myyntiin ja välittämiseen liittyy usein velkaantumista, uhkailua ja väkivaltaa. Huolestuttava ilmiö on myös lasten ja nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen lisääntyminen.

Lisätietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista:

- Yhteenveto Vantaan Kouluterveyskyselyn tuloksista 2021
- Power BI raportti Vantaan Kouluterveyskyselyn tuloksista
- Vantaan hyvinvointikatsaus 2022
- Vantaan hyvinvointikatsaus 2021
- Vantaan hyvinvointikertomus 2020
- Kouluterveyskyselyn sähköinen tulospalvelu (THL)
- Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi (THL)
- FinLapset kyselytutkimuksen tulokset (THL)
- FinLapset rekisteriseuranta (THL)
- Move (OPH)
- Liikuntaindikaattorit (OKM)
- TEAviisari (THL)
- Sotkanet (THL)
- Terveytemme (THL)
- Kotoutumisen indikaattorit (TEM)

4 LASTEN JA NUORTEN OIKEUS OSALLISTUA JA VAIKUTTAA

Kuulluksi tuleminen ja osallisuus kuuluvat lasten oikeuksiin. Laki velvoittaa viranomaisia tarjoamaan lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Tämä takaa sen, että lapsella on oikeus ilmaista näkemyksensä häntä koskevissa asioissa ja hänen mielipiteensä on otettava huomioon ikä- ja kehitystason mukaisesti.

Osallisuuden edistäminen kuuluu kaikille kunnan viranhaltijoille ja työntekijöille – myös niille, jotka eivät suoraan kohtaa lapsia ja nuoria työssään. Oikeudesta osallistua säädetään:

- perustuslaissa
- kuntalaissa
- perusopetuslaissa
- nuorisolaissa
- lastensuojelulaissa
- varhaiskasvatuslaissa.

Inklusiivisiin periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa sekä vastataan kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin.

Osallisuutta voidaan tarkastella hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen näkökulmasta, portaina tai erilaisten muotojen kautta. Osallistuva Vantaa -ohjelmassa osallisuutta käsitellään osallisuutena kunnassa ja yhteisöissä, vaikuttamisena kaupungin palveluihin ja lähiympäristöön sekä osattomuuden ehkäisynä. Osallisuus lapsen ja nuoren arjessa on sitä, että lapsi ja nuori voi toimia osana jotakin ja ennen kaikkea kokea olevansa osa jotakin. Vaikuttamisella tarkoitetaan mielipiteiden ja ideoiden esille tuomista, asioiden pohtimista ja niistä keskustelemista, päätösten tekemistä, toimimista sekä toiminnan arvioimista ja kehittämistä.

Osallisuudella ja osallisuuden kokemuksella on tärkeä merkitys ihmisen hyvinvoinnille. Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot voivat toimia lapsen tai nuoren suojaavina tekijöinä myös silloin, kun hänen elämässään on hyvinvointia uhkaavia tekijöitä. Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Koulupolulla opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta.

Osallisuuden toteutuminen edellyttää tiedon dialogista rakentamista yhdessä ammattilaisten ja huoltajien kanssa sekä moninaisten osallistumisen väylien tarjoamista taustoiltaan, valmiuksiltaan ja kiinnostuksiltaan erilaisille lapsille ja nuorille. Lapsia ja nuoria voidaan kannustaa vaikuttamiseen tunnustamalla heidän asiantuntijuutensa yhtä arvokkaaksi kuin aikuisten. Lasten ja nuorten osallisuus ja sen huomioiminen on asenne ja tapa tehdä työtä. Se toteutuu arjen aidoissa kohtaamisissa ja vuorovaikutustilanteissa.

Vantaalla lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen toimenpiteitä on erityisesti Osallistuva Vantaa 2022–2025 ohjelmassa sekä Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelmassa.

Vaikuttaminen palveluihin

Kaikki kaupungin palvelut edistävät lasten ja nuorten osallisuuden ja toimijuuden vahvistamista. Lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan palveluihin osallistumalla esimerkiksi käynnissä oleviin palvelumuotoiluhankkeisiin, keskustelutilaisuuksiin ja työpajoihin sekä vastaamalla asiakaskyselyihin. Kouluissa ja oppilaitoksissa kaikki lapset ja nuoret voivat osallistua ja vaikuttaa kouluyhteisön asioihin oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan kautta.

Vaikuttaminen elinympäristöön

Maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa kuulemaan kuntalaisia. Lapset ja nuoret ovat iso joukko kuntalaisia ja siksi heille on tarjottava aitoja mahdollisuuksia vaikuttaa elinympäristön kehittämiseen. Vantaan kaupunki on luonut Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina -toimintamallin. Sen avulla panostetaan vuorovaikutukseen lasten ja nuorten kanssa kaupungin suunnittelussa.

”Osallistuvassa budjetoinnissa asukkaat pääsevät ideoimaan ja kehittämään ehdotuksia rahojen käytöstä sekä äänestämään lopullisia toteutettavia ehdotuksia, joista eniten ääniä saaneet ehdotukset kaupunki toteuttaa.”

Vaikuttaminen kaupungin päätöksentekoon

Vaikuttamistoimielimet

Vantaalla toimii useita vaikuttamistoimielimiä, joista nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat lakisääteisiä. Näiden lisäksi Vantaalla toimii myös monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta, svenska kommittén sekä paikallisromanityöryhmä. (Lue vaikuttamistoimielinten esittelyt hyvinvointisuunnitelman yleisestä osasta luvusta 3.2.)

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuustossa lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan kaupungin päätöksentekoon. Nuorisovaltuustoon valitaan vaaleilla 30 varsinaista jäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuston edustajat ovat 13–20-vuotiaita, ja jokaisella 13–18-vuotiaalla vantaalaisella nuorella on oikeus asettua ehdolle ja äänestää vaaleissa. Toiminta on poliittisesti sitoutumatonta.

Nuorisovaltuusto toimii nuorten edunvalvojana ja nostaa esille nuorille tärkeitä asioita. Nuorisovaltuuston edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus Vantaan kaupungin lautakunnissa, kaupunginvaltuustossa ja kaupunginhallituksessa. Nuorisovaltuusto tekee aloitteita kaupunginhallitukselle, antaa lausuntoja, osallistuu erilaisiin työryhmiin ja järjestää nuorille suunnattuja tapahtumia. Nuorisovaltuusto tekee myös yhteistyötä koulujen oppilaskuntien ja toisen asteen oppilaitosten opiskelijakuntien hallitusten kanssa koulujen ja oppilaitosten olojen parantamiseksi.

Vaikuttajapäivä

Vantaalla vietetään vuosittain lasten ja nuorten Vaikuttajapäivää. Vaikuttajapäivä on Vantaan kaupungin oma lasten ja nuorten vaikuttamisen prosessi. Ennakkotehtävissä käsitellään vuoden teemaa kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa. Prosessi huipentuu kaupungintalon tilaisuuteen, jossa kouluja ja oppilaitoksia edustavat oppilaat ja opiskelijat tuovat kaupungin päättäjien tietoon lapsille ja nuorille tärkeitä asioita. Vaikuttajapäivällä on tärkeä rooli Vantaan kaupungin lasten ja nuorten osallisuuden edistämisessä. Vaikuttajapäivä koskee yhdenvertaisesti kaikkia vantaalaisia 7–18-vuotiaita lapsia ja nuoria. Myös esikouluikäiset tuovat omat terveisensä päivään.

Osallistuva budjetointi

Osallistuva budjetointi on asukkaiden väylä päättää kaupungin rahojen käytöstä. Osallistuvassa budjetoinnissa asukkaat pääsevät ideoimaan ja kehittämään ehdotuksia rahojen käytöstä sekä äänestämään lopullisia toteutettavia ehdotuksia, joista eniten ääniä saaneet ehdotukset kaupunki toteuttaa.

Myös lapsilla ja nuorilla on oikeus osallistua ideointiin ja äänestämiseen mahdollisen ikärajan puitteissa. Kaupunkitasoisessa osallistuvassa budjetoinnissa muun muassa koulut ovat tärkeitä kumppaneita, mikä mahdollistaa lapsille ja nuorille luontevan keinon päästä vaikuttamaan kaupungin varojen käyttöön. Osallistuva budjetointi on myös vuoden 2023 Vaikuttajapäivän teemana, minkä myötä lapset ja nuoret saavat suunnitella ja päättää, mihin lapsille ja nuorille suunnattuihin kohteisiin rahaa käytetään.

5 LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Vantaan kaupunki edistää lasten, nuorten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia kaikissa palveluissa. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat vuoden 2023 alusta siirtyneet Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vastuulle: https://vakehyva.fi/fi/palvelut.

Tässä kappaleessa listataan kaupungin tuottamia palveluja, jotka on suunnattu erityisesti lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Vantaan kaupunkiympäristön toimialan palveluissa ei ole erityisesti lapsille ja nuorille suunnattuja palveluita, mutta kaupunkiympäristö kuuluu kaikille kuntalaisille. Myös lasten ja nuorten osallistumista kaupunki- ja liikennesuunnitteluun tuetaan erilaisilla keinoilla. Vantaan ympäristökeskuksen tehtävänä on huolehtia viihtyisän, terveellisen ja turvallisen elinympäristön säilymisestä ja kaikin puolin edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia Vantaalla. Vantaa järjestää muun muassa luontoretkiä keväästä syksyyn, joista osa on suunnattu erityisesti lapsille ja lapsiperheille.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelut on listattu alla toimialoittain. Tämän lisäksi yhteistyötä tehdään kaupungin sisällä toimiala- ja palvelualuerajoja ylittäen, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen, sekä alueellamme toimivien kolmannen sektorin toimijoiden ja yritysten kanssa.

Vantaan kaupungin tuottamia palveluita lapsille, nuorille ja lapsiperheille

Kasvatus ja oppiminen

Varhaiskasvatusta järjestetään kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa sekä perhe- ja ryhmäperhepäivähoidossa. Lapsille, joita hoidetaan kotona, on tarjolla toimintaa varhaiskasvatuksen kerhoissa, avoimissa kohtaamispaikoissa ja asukaspuistoissa.

Esiopetus on osa elinikäisen oppimisen polkua, joka alkaa kotoa ja varhaiskasvatuksesta ja jatkuu esiopetuksen jälkeen perusopetuksessa.

Perusopetus on jokaisen lapsen oikeus. Vantaalla noudatetaan lähikouluperiaatetta ja yhteisiä arvoja ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Kouluissa huolehditaan, että oppilas saa riittävän yleistiedon ja oppii tarvittavat opiskelutaidot.

Kerhotoiminnalla tuetaan oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia muun muassa onnistumisten, osaamisen ja ilon kokemusten sekä luovaan toimintaan osallistumisen kautta. Kerhotoiminnassa oppilailla on myös mahdollisuus tutustua erilaisiin harrastusmahdollisuuksiin. Koulun kerhoja järjestetään yleensä koulupäivän jälkeen koulujen tai lähialueiden tiloissa. Kerhot ovat oppilaille maksuttomia ja vapaaehtoisia.

Iltapäivätoiminta perusopetuksessa on tarkoitettu 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä tätä vanhemmille oppilaille, joilla on erityisen tuen päätös. Toimintaa järjestävät yksityiset tahot, seurakunta sekä yhdistykset ja järjestöt kouluissa tai koulun lähellä olevissa tiloissa.

Vammaisten lasten päivä- ja loma-ajantoimintaa tarjotaan kaikkien vammaisopetusta antavien koulujen yhteydessä. Toimintaan voivat hakea vammaisopetuksen ryhmissä opiskelevat oppilaat.

Toisen asteen koulutukseen kuuluu lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus.

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillista koulutusta järjestetään monessa eri oppilaitoksessa. Ammatillisissa opinnoissa yhdistyvät oppilaitoksessa ja työpaikoilla oppiminen ja tekeminen.

Vantaan ammattiopisto Varia tarjoaa ammatillista perus-, lisä- ja täydennyskoulutusta. Ammatillinen koulutus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa. Varia vastaa osaltaan siitä, että kaikille vantaalaisille perusopetuksen päättäneille on opiskelupaikka ja että tutkinnon suorittaneet työllistyvät. Ammatillisissa opinnoissa yhdistyvät oppilaitoksessa ja työpaikoilla oppiminen ja tekeminen.

Tutkintoon valmentavan (TUVA) koulutuksen tavoitteena on saavuttaa sellaiset opiskeluvalmiudet, joilla opiskelija suoriutuu toisen asteen tutkintoon johtavasta koulutuksesta. TUVA-koulutuksen aikana nuori voi korottaa perusopetuksen arvosanoja sekä suorittaa lukion ja ammatillisen koulutuksen opintoja ja vahvistaa opiskeluvalmiuksia.

Ruotsinkieliset palvelut vastaavat ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ruotsinkielisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA-koulutus) sekä nuorisotyön järjestämisestä ja kehittämisestä. Pääkaupunkiseudulla ruotsinkielistä työpajatoimintaa toteuttaa Svenska produktionsskolan. Ruotsinkielistä ammatillista koulutusta järjestää Helsingissä ammattiopisto Prakticum.

Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi

Nuorisotyö tukee nuorten kasvua, asemaa ja elinoloja sekä edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotyötä toteutetaan nuorten tarpeista ja toiveista käsin. Nuorille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua, harrastaa, viettää vapaa-aikaa turvallisesti ja heitä tuetaan erilaisissa nuorten elämään liittyvissä asioissa.

Asukastilat toimivat kaikille vantaalaisille yhteisinä olohuoneina. Ne tarjoavat mahdollisuuden kohtaamiseen, yhdessä tekemiseen ja osallistumiseen. Asukastiloihin voi aukioloaikojen puitteissa piipahtaa koska tahansa vaikka kahville, juttelemaan muiden kanssa tai kysymään neuvoa. Asukastiloissa järjestetään monenlaista harraste-, kerho- ja virkistystoimintaa.

Liikuntapalvelut tarjoavat jokaiselle tilaa ja mahdollisuuksia liikkua Vantaalla. Lähiluonto ja liikuntapaikat ovat kaikkien tavoitettavissa ja käytettävissä. Kaupunki ja yhteistyökumppanit tarjoavat monipuolisesti niin matalan kynnyksen ohjattua liikuntaa kuin tavoitteellista urheilutoimintaakin. Liikuntapalveluiden alla toimivassa Hyvinvointikertomus tutuksi ja terveellinen ravitsemus tavaksi -hankkeessa kehitetään kuntalaisten terveyttä ravitsemuksen näkökulmasta vuosina 2022–2024. Lasten ravitsemusterveyden osalta hanke arvioi esimerkiksi ruokakasvatuksen nykytilaa varhaiskasvatuksessa sekä osallistuu kouluruokailun kehittämistoimenpiteiden suunnitteluun yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa.

Lasten liikunta pyrkii vaikuttamaan vantaalaisten lasten aktiivisuuteen päiväkotien ja koulujen arjessa. Tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuus löytää itselleen sopivin tapa olla aktiivinen ja nauttia liikkumisen ilosta, joka auttaa pysyvien liikkumistottumusten ja harrastusten löytämisessä. Turvallinen ja yhdenvertaisesti saavutettava päivittäinen liikkuminen kuuluu kaikille lapsille.

Nuorten liikunta edistää nuorten liikunnallisen elämäntavan omaksumista. Tavoitteena on tarjota edellytykset fyysisen aktiivisuuden ylläpitämiseen. Tärkeää on, että jokaiselle löytyy innostava ja mieluinen tapa liikkua.

Kulttuuripalvelut tarjoavat taide- ja kulttuurikokemuksia kaikille kaupunkilaisille. Monipuolista kulttuurisisältöä pääsee kokemaan kaupungin kulttuuritiloissa, tapahtumissa, museoissa ja kirjastoissa. Kulttuuripalvelut huomioivat kaikenikäiset kaupunkilaiset tarjoamassaan ohjelmistossa.

Lastenkulttuuripalvelut tarjoavat taide- ja kulttuuripalveluja lapsille, nuorille ja perheille.

Kirjastopalvelut pitävät yllä kirjastoja. Kirjasto on kaikille avoin kohtaamispaikka ja kulttuurikeskus. Siellä on tarjolla lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin voi tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella. Siellä järjestetään myös opastuksia, neuvontaa, tapahtumia ja näyttelyitä.

Elinikäisen oppimisen palvelut tarjoavat mahdollisuuden monipuoliseen harrastamiseen Vantaalla. Tavoitteena on antaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus löytää itselleen parhaiten sopiva tapa päästä harrastamaan ja kokemaan oppimisen iloa yhdessä. Elinikäisen oppimisen palvelualue muodostuu Vantaan aikuisopistosta, musiikkiopistosta ja kuvataidekoulusta. Palvelualue vastaa myös yksityisen taiteen perusopetuksen tukemisesta Vantaalla.

Harrastusmahdollisuudet lapsille ja nuorille

Vantaan aikuisopistossa voi opiskella hyödyllisiä taitoja ja löytää uusia vapaa-ajan harrastuksia.

Lasten ja nuorten taiteen perusopetus Vantaalla on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Sen tarkoituksena on antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetuksessa korostuu oppimaan oppimisen, oppimisprosessin ja yhdessä oppimisen merkitys. Taiteen perusopetus jakaantuu alle kouluikäisten varhaisopintoihin, perusopintoihin ja syventäviin opintoihin. Opiskelun voi yleensä aloittaa 5-vuotiaana, mutta joissakin taidelajeissa opetusta on jo vauvaikäisille ja toisissa opinnot alkavat vasta kouluikäisenä.

Hobihobi.fi-palvelu kokoaa harrastusmahdollisuudet yhteen paikkaan.

Harrastusten Vantaa tarjoaa vantaalaisille peruskoululaisille laadukkaita, mieluisia ja maksuttomia harrastusmahdollisuuksia oman koulun ja kodin läheisyydessä heidän toiveitaan kuullen.

6 KUMPPANUUDET

Vantaan kaupungin toimijat ovat rakentaneet erilaisia kumppanuuksia kaupungin ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Kumppanuuksien myötä kaupungin asiantuntijuus sekä osaaminen monipuolistuvat ja lapsia, nuoria ja lapsiperheitä pystytään tukemaan paremmin.

Kumppanien osittain vapaaehtoisperusteisesti tekemä työ on merkittävä osa kaupunkilaisten hyväksi tehtävää hyvinvointityötä. Vantaalla toimivat järjestöt, seurakunnat, uskonnolliset yhteisöt sekä yksityisen sektorin toimijat edistävät monin tavoin kaupunkilaisten hyvinvointia, aktiivista kuntalaisuutta ja osallisuutta sekä kaupungin elinvoimaisuutta. Edellä mainitut ovat Vantaalle tärkeitä yhteistyökumppaneita niin palvelutuotannossa kuin laajemminkin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä. Kumppanien toiminnan piirissä lapset ja nuoret voivat saada erilaisia palveluja, harrastaa, oppia uusia asioita, löytää mielekästä tekemistä ja yhteisön, johon kuulua sekä solmia ystävyyssuhteita.

Vantaan kaupungin ja kumppanien tekemällä työllä on lukuisia yhdyspintoja. Yhteistyötä tehdään verkostoissa, työryhmissä ja hankkeissa. Tämän lisäksi järjestöjen palvelutuotanto täydentää monilta osin kaupungin omia palveluita. Kaupunki tukee kumppaneitaan muun muassa tarjoamalla tiloja ja avustuksia toimintaan, hankkimalla ostopalveluina asiantuntijuutta ja toimintaa, sekä mahdollistamalla järjestöjen välistä yhteistyötä ja vertaisuutta verkostojen rakentamisella. Lisätietoja Vantaan kaupungin myöntämistä avustuksista löytyy tästä linkistä. Yhteistyö kumppanien kanssa on erittäin merkityksellistä lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta: onnistuessa yhteistyöstä saadaan synergiaetua sekä pystytään ohjaamaan lapsia ja nuoria erilaisten palvelujen pariin.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat siirtyneet Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja siten hyvinvointialueesta on syntynyt uusi kumppani Vantaan kaupungille. Parhaillaan rakennetaan toimintaa tukevia yhteistyörakenteita ja -sopimuksia hyvinvointialueen kanssa.

7 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEOT

Vantaalla tehdään paljon töitä kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Osa toiminnasta ja kehittämisestä toteutuu perustyönä. Tämän lisäksi kehittämistä tehdään laajasti erilaisissa hankkeissa. Tämän suunnitelman teoiksi on valittu asioista, joihin kiinnitämme jo tehtävän työn lisäksi erityistä huomiota tällä strategiakaudella, jotta kaupunkistrategian tavoitteet toteutuvat. Tässä kappaleessa on tekojen lisäksi mainittu joitakin esimerkkejä jo tehtävästä työstä.

Terveys

Vahvistamme kuntalaisten mielen hyvinvointia

Mielenterveystaitoja, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja opetetaan kaikissa päiväkodeissa ja kouluissa. Perusopetuksessa kouluilla on käytössä hyvinvoinnin vuosikellot, joissa määritellään opetuksen teemat ja sisällöt. Tämän lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan jokapäiväisissä arjen tilanteissa. Tässä työssä ensiarvoisen tärkeää on ammattilaisten yhdessä tekemä työ sekä heidän antama tuki myös vanhemmille. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ja kotien yhteistyötä on linjattu Kodin ja oppimisen yhteistyömallissa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat tärkeitä elementtejä kulttuuritapahtumissa ja -palveluissa, jotka vahvistavat mielen hyvinvointia paitsi yksilön kokemuksen kautta niin myös sosiaalisina tapahtumina. Ylisukupolvisten suhteiden tukeminen perhetyöpajojen ja -tapahtumien kautta sekä kulttuurisen moninaisuuden esiin tuominen ja oman kulttuurin harjoittamisen mahdollisuudet ovat tärkeitä mielen hyvinvoinnin ja identiteetin rakennuskiviä kaikenikäisille, mutta eritysesti lapsille, nuorille ja lapsiperheille.

Taideopetuksessa taiteen tekeminen ja itseilmaisu toimivat mielen hyvinvointia tukevina. Taide tarjoaa kanavan kertoa asioita taiteen kielellä. Taiteesta puhuminen ja taiteen tarkastelu ovat välineitä itsetuntemuksen kehittämiseen.

Terveys

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
2. Vahvistamme kuntalaisten mielen hyvinvointia.	Vahvistamme monialaista yhteistyötä lasten ja nuorten ennaltaehkäisevissä sekä mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluissa hyvinvointialueen, järjestöjen ja yhdistysten kanssa.	Allekirjoitetut yhdyspintasopimukset ja -suunnitelmat sekä niiden toteutuminen	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut Kuntademokratia Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
	Järjestämme vanhempain vertaistukiryhmiä kouluilla yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Toteutuneet vertaistukiryhmät	Perusopetus Ruotsinkieliset palvelut Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
	Järjestämme pienryhmätoimintaa mielen hyvinvoinnin haasteiden takia keskeyttämisriskissä olevien opiskelijoiden tukemiseksi lukiokoulutuksessa.	Osallistuneiden määrä, määräaikaisten keskeytysten (mielenterveyssyistä) määrä	Toisen asteen koulutus

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
3. Tuemme kuntalaisten terveellisiä elintapoja.	Lisäämme liikunnallista toimintaa ja kannustamme lapsia ja nuoria pyöräilyyn ja muuhun arkiliikuntaan arjessa, päiväkodeissa, koulussa, oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla.	Liikkuva päiväkoti-, Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -toimintaan osallistuneiden määrä 1.–3.-luokkalaisten järjestettyjen pyöräretkien määrä Vähintään tunnin päivässä liikkuvat (Kouluterveyskysely) Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla vähintään 1 h viikossa (Kouluterveyskysely) Kestävyyskunnon parantuminen, 20 metrin juoksu (Move!)	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut

Nuorten mielen hyvinvointia tuetaan arkisissa kohtaamisissa myös nuorisotyössä. Mielen hyvinvoinnin tukeminen on kannustamista, rohkaisemista, huomioimista sekä mielenterveystaitojen vahvistamista. Arjen toiminnoissa esimerkiksi nuorisotiloilla harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja niiden sanoittamista sekä ristiriitojen ratkaisemista.

Tuemme kuntalaisten terveellisiä elintapoja

Lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivat edistävät lasten ja nuorten terveellisiä elintapoja arjen kohtaamisissa ja toiminnassa keskustelemalla esimerkiksi unen, ravinnon ja liikunnan merkityksestä sekä tukemalla lasten ja nuorten terveellisiä elintapoja edellä mainittujen lisäksi esimerkiksi ennaltaehkäisevällä päihdekasvatuksella.

Vantaan kaupunki panostaa kaikkien lasten ja nuorten liikkumiseen Liikkuva päiväkoti-, Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -toimintamallien avulla. Tämän lisäksi lapsia ja nuoria kannustetaan liikkumaan vapaa-ajalla, esimerkiksi toteuttamalla liikuntaa osana avointa nuorisotilatoimintaa sekä järjestämällä kuntosalin käytön alkeiskursseja nuorille nuorisotiloilla.

Myös Vantaan liikennepoliittinen ohjelma kiinnittää huomiota lasten ja nuorten aktiivisen liikkumisen kannustamiseen sekä heidän vaikutusmahdollisuuksiensa kehittämiseen.

Vahvistamme hyvinvointia liikunnan ja kulttuurin avulla koko elämänkaaren ajan

Vantaan kulttuurilinjaukset 2022–2030 linjaa kulttuurien edistämistä kaupunkitasoisesti.

Päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa liikunta- ja taidekasvatusta kehitetään yhteistyössä liikunta- ja kulttuuripalveluiden sekä muiden kumppaneiden kanssa. Suomenkielisten koulujen kulttuurikasvatussuunnitelmien avulla kaupunki tarjoaa yhdenvertaisesti taide- ja kulttuurisisältöjä kaikille lapsille ja nuorille osana perusopetusta. Konkreettinen tekeminen, erilaiset kokemukset ja elämykset tuovat vaihtelua toimintaan ja oppimisympäristöön sekä antavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden toteuttaa omaa luovuuttaan.

Elinikäisen oppimisen palvelut vahvistavat oppijan oppimisvalmiuksia, tukevat jatkuvaa oppimista ja antavat mahdollisuuksia osaamisen hankkimiseen ja päivittämiseen oppijan omien tarpeiden ja elämäntilanteen mukaisesti. Opinnoissa korostuu oppimaan oppimisen, oppimisprosessin ja yhdessä oppimisen merkitys. Opiskelun voi aloittaa joissakin taidelajeissa jo vauva-ikäisenä, aikuisopinnot on puolestaan suunnattu yli 19-vuotiaille.

Harrastusten Vantaa tarjoaa vantaalaisille peruskoululaisille laadukkaita, mieluisia ja maksuttomia harrastusmahdollisuuksia oman koulun ja kodin läheisyydessä. Tämän lisäksi alueellisessa nuorisotyössä on yli 60 nuorten harrastusryhmää, joista nuoret voivat valita itseä kiinnostavan harrastuksen. Tarjolla on mm. teatteria, musiikkia, liikuntaa, tanssia, mopotoimintaa sekä taidetoimintaa.

Terveys

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
4. Vahvistamme hyvinvointia liikunnan ja kulttuurin avulla koko elämänkaaren ajan.	Kerromme lapsille, nuorille ja huoltajille liikunta-, kulttuuri- ja harrastusmahdollisuuksista aiempaa paremmin, myös kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.	HobiHobin ja harrastuskalenterin kautta harrastuksen löytäneiden määrä Tietää asuinalueen harrastusmahdollisuuksista (Kouluterveyskysely)	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut
	Toteutamme Euroopan urheiluviikolla monipuolisen suurtapahtuman, jossa ohjelmaa myös lapsille ja nuorille.	Tapahtumaan osallistuneiden määrä	Liikuntapalvelut
	Kutsumme jokaisen vuonna 2023 ja sen jälkeen syntyvän vantaalaisen lapsen perheineen mukaan Vantaan kulttuurilapsi -ohjelmaan.	Osallistumisaste	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut.

Yhteisöllisyys

Tuemme asukkaiden ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia, ettei kukaan jää yksin

Lasten ja nuorten palveluissa tuetaan lasten ja nuorten mahdollisuuksia kuulua yhteisöön, solmia ystävyyssuhteita ja kokea osallisuutta. Vapaa-ajan palveluissa, kuten nuorisotiloilla ja kirjastoissa, tarjoamme avoimia kohtaamisen paikkoja ja harrastustoimintaa, mikä lisää lasten ja nuorten toimintamahdollisuuksia. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön keskeisimpiä tavoitteita on yhteisöllisyyden vahvistaminen. Nuorisotyö koulujen ja oppilaitosten arjessa keskittyy ryhmädynamiikan rakentamiseen, turvalliseen läsnäoloon ja kiusaamisen ehkäisyyn yhdessä muiden koulun toimijoiden kanssa. Nuorisotyöntekijät vahvistavat nuoren taitoja toimia ryhmässä, lisäävät nuoren osallisuutta ja auttavat ystävyyssuhteiden syntymisessä.

Vanhempien oma hyvinvointi ja vanhemmuuden tuki ovat ensiarvoisen tärkeitä tukipilareita lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisessa. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ja kotien yhteistyötä on linjattu Kodin ja oppimisen yhteistyömallissa.

Edistämme kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia

Osallistuva Vantaa -ohjelma ja Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelma kokoavat kaupunkitasoisesti lasten ja nuorten osallisuutta tukevat toimenpiteet ja koordinoivat osallisuuden edistämistä.

Yhteisöllisyys

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
5. Tuemme asukkaiden ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia, ettei kukaan jää yksin.	ProVaka- ja ProKoulu-toimintamalleilla vahvistamme lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja koko henkilöstön yhdenmukaiseen ohjaukseen ja positiiviseen palautteeseen perustuvalla toiminnalla.	ProVaka- ja ProKoulu-yksiköiden lukumäärä Sosiaalinen kompetenssi (Kouluterveyskysely)	Varhaiskasvatus Perusopetus Ruotsinkieliset palvelut
	Kehitämme olemassa olevia ja uusia toimintamalleja vanhemmuuden tukemiseksi.	Olemassa olevien ja uusien toimintamallien lukumäärä	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
	Tarjoamme lapsiperheille ohjattuja ja yhteisöllisiä liikuntamahdollisuuksia julkisissa tiloissa, avoimissa kohtaamispaikoissa ja liikuntapaikoissa.	Neuvola-palveluiden kyselydata Ohjattujen tilaisuuksien ja osallistujien määrä	Liikuntapalvelut

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
6. Edistämme kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.	Kannustamme ja tuemme lapsia ja nuoria järjestämään oman näköistään yhteisöllistä toimintaa, esim. tilaisuuksia, tapahtumia tai kirpputoreja.	Nuorten tuottaman toiminnan määrä nuorisotyössä Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa (Kouluterveyskysely)	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut

Elinympäristö

Kannustamme kuntalaisia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä

Resurssiviisauden tiekartta kokoaa Vantaan ympäristötavoitteet. Sen keskiössä on kiertotalous, uusiutuva energia sekä ympäristövastuullisesti toimivat asukkaat ja yritykset. Tavoitetilana vuonna 2030 on hiilineutraali Vantaa, jossa kaupungin suunnittelu ja toteutus on resurssiviisasta, luonto monimuotoista, luonnonvaroja käytetään kestävästi ja jossa asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen toimintatavat ovat vastuullisia. Samalla luodaan edellytyksiä kestävälle hyvinvoinnille.

Elinympäristö

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
7. Kannustamme kuntalaisia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä.	Otamme käyttöön Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina -toimintamallin, jossa kehitetään lasten ja nuorten osallistumista kaupunki-ympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen	Prosessien ja tilaisuuksien lukumäärä	Kadut ja puistot Kaupunkirakenne ja ympäristö Kiinteistöt ja tilat Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Liikuntapalvelut
	Panostamme päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa ruoan, erityisesti kasvisruoan laadun parantamiseen.	Palveluntuottajan seuranta-tiedot Koululounas on laadultaan hyvää (Kouluterveyskysely) Koululounas on maultaan hyvää (Kouluterveyskysely) Ei syö koululounasta päivittäin (Kouluterveyskysely)	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Vantti Palmia

Edistämme turvallisuuden tunnetta ja yhdenvertaisuutta

Turvallisuussuunnitelma vastaa Vantaan turvallisuushaasteisiin. Sen neljä kärkeä ovat lähisuhdeväkivalta, nuoriso, päihteet ja liikkumisen turvallisuus. Turvallisuussuunnittelun tavoitteena on ennaltaehkäistä ja torjua tapaturmia, onnettomuuksia, rikoksia ja häiriöitä sekä parantaa asukkaiden ja yhteisön turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Lasten ja nuorten toiveesta turvallisuus on huomioitu myös Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelmassa, jonka yksi tavoite on: kaikki aikuiset ennaltaehkäisevät väkivaltaa, häirintää, välinpitämätöntä kohtelua ja hyväksikäyttöä sekä puuttuvat niihin välittömästi. Lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta edistetään tarjoamalla turvallisempia tiloja sekä turvallisia aikuisia. Esimerkiksi jalkautuvassa nuorisotyössä nuorisotyöntekijät jalkautuvat sinne, missä nuoret ovat eli kaduille, asemille ja kauppakeskuksiin kohdaten nuoria heidän arjen ympäristöissään.

Tämän lisäksi kasvatuksen ja oppimisen toimialalla on koottu Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma.

Elinympäristö

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
8. Edistämme turvallisuuden tunnetta ja yhdenvertaisuutta.	Lisäämme ammattilaisten osaamista siitä, miten toimia, kun he kohtaavat tai kuulevat lasten tai nuorten kohtaamasta kiusaamisesta, väkivallasta, seksuaalisesta häirinnästä tai sopimattomasta käytöksestä.	Koulutusten lukumäärä	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut Kuntademokratia Kadut ja puistot Kaupunkirakenne ja ympäristö Kiinteistöt ja tilat
	Otamme käyttöön turvallisemman tilan periaatteet kaikissa kuntalaisten käytössä olevissa kaupungin tiloissa.	Tilojen lukumäärä, joissa on otettu käyttöön turvallisemman tilan periaatteet	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut Kuntademokratia Kadut ja puistot Kaupunkirakenne ja ympäristö Kiinteistöt ja tilat

Jatkuva oppiminen

Ylläpidämme ja edistämme kuntalaisten osaamista sekä tarjoamme monipuolista koulutusta kaikenikäisille

Aina oppiva Vantaa -verkosto kokoaa oppimista edistävät tahot yhteen ja viestii kaikille oppimisen mahdollisuuksista. Verkostossa jaetaan tietoa, tehdään yhdessä ja opitaan toisilta. Toiminta on osa UNESCOn Learning Cities -verkostoa.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen keskeinen tehtävä on tukea jokaisen lapsen myönteistä kuvaa itsestään oppijana. Inklusiivisten periaatteiden mukaisesti lähipäiväkodissa ja -koulussa tuetaan jokaisen kasvua omaan potentiaaliinsa lapsen vahvuuksista ja mielenkiinnon kohteista ammentaen sekä järjestämällä tarvittavaa oppimisen tukea. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyöllä varmistetaan, että siirtymä esiopetuksesta alkuopetukseen on sujuva ja turvallinen jokaiselle lapselle.

Myös nuorisotyöllisin keinoin mahdollistetaan jatkuvaa oppimista. Nuorisotyöntekijät rakentavat erilaisia käytäntöjä, joiden avulla oppimista voi tapahtua. Esimerkeinä käytännöistä on osallistava budjetointi, yhdessä kokkaaminen, teatterin tekeminen ja nuorten vapaa oleilu toisten nuorten kanssa. Turvallinen oppimisympäristö, joka mahdollistaa ajatusten vaihtamisen, toisten kuuntelemisen ja kunnioittamisen sekä yhtäaikaisen mahdollisuuden tehdä tai vetäytyä tekemisestä, on osa nuorisotyön keinovalikoimaa jatkuvan oppimisen mahdollistamisessa.

Elinikäisen oppimisen palvelut antavat valmiuksia oppia. Palvelut tukevat jatkuvaa oppimista ja tarjoavat joustavasti mahdollisuuksia osaamisen hankkimiseen ja päivittämiseen oppijan omien tarpeiden ja elämäntilanteen mukaisesti. Opinnoissa korostuu oppimaan oppimisen, oppimisprosessin ja yhdessä oppimisen merkitys. Opiskelun voi aloittaa taiteen perusopetuksessa joissakin taidelajeissa jo vauvaikäisenä. Aikuisopinnot on puolestaan suunnattu yli 19-vuotiaille.

Jatkuva oppiminen

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
9. Ylläpidämme ja edistämme kuntalaisten osaamista ja tarjoamme monipuolista koulutusta kaikenikäisille.	Toteutamme lähipäiväkoti ja -kouluperiaatetta, jotta jokaisen oppijan yksilöllinen ja laadukas oppimisen polku toteutuu.	Lähipäiväkoti ja -kouluperiaate toteutuu	Varhaiskasvatus Perusopetus
	Varmistamme laajan kurssitarjonnan / taiteen perusopetustoiminnan, jotta jokaisen lapsen ja nuoren on mahdollista löytää itselleen parhaiten sopiva harrastus.	Kurssitarjonnan / taiteen perusopetustoiminnan määrät	Elinikäinen oppiminen
	Toteutamme kokeiluja joustavista oppilaitosrajat ylittävistä opinnoista toisen asteen koulutuksessa.	Toteutuneiden kokeilujen määrä	Toisen asteen koulutus

Vahvistamme muunkielisten luottamusta ja osallisuutta yhteiskuntaan tarjoamalla kielikoulutusta ja lisäämällä kulttuurienvälistä ymmärrystä

Lasten ja nuorten palveluissa kiinnitetään erityistä huomioita yhdenvertaisuuden toteutumiseen, esimerkiksi eri kieli- ja kulttuuriryhmien tarpeiden huomioimiseen palvelujen toteutuksessa. Käytännössä tämä tarkoittaa palvelujen muotoilua niin, että erilaiset kohderyhmät tulevat huomioiduksi. Esimerkiksi kouluissa monikieliset ohjaajat tukevat muunkielisten perheiden ja oppilaiden kotoutumista. Myös toisella asteen koulutuksessa pilotoidaan monikulttuurisuusasian- ja kielikoordinaattoreiden työtä.

Vantaalla laaditaan valtuustokausittain kotouttamisohjelma, jonka tavoitteena on varmistaa, että kunnan yleiset palvelut soveltuvat myös maahan muuttaneille ja että kunta on valmistautunut järjestämään maahan muuttaneille kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä. Uusi kotouttamisohjelma julkaistaan vuoden 2023 aikana.

Jatkuva oppiminen

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
10. Vahvistamme muunkielisten luottamusta ja osallisuutta yhteiskuntaan tarjoamalla kielikoulutusta ja lisäämällä kulttuurienvälistä ymmärrystä.	Lisäämme lapsia ja nuoria kohtaavien työntekijöiden kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoista osaamista.	Koulutustilaisuuksien määrä	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut
	Järjestämme yhdessä lasten ja nuorten kanssa kulttuurienvälistä ymmärrystä vahvistavia tapahtumia päiväkodeissa, kouluissa ja vapaa-ajan toiminnoissa.	Tapahtumien määrä	Varhaiskasvatus Perusopetus Toisen asteen koulutus Ruotsinkieliset palvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Elinikäinen oppiminen Liikuntapalvelut

”Nuoret ehdottivat kasvisruoan laadun parantamista yhdeksi teoksi, joka laajennettiin koskemaan myös yleisesti ruoan laadun parantamista päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa.”

Lasten ja nuorten ehdotukset hyvinvointisuunnitelman teoiksi

Lasten ja nuorten ehdotuksia siitä, mitä meidän tulisi tehdä sovittujen toimenpiteiden toteutumiseksi koottiin helmikuussa 2023 järjestetyn KUULUUKO KOULU? -hackathonin sekä nuorisovaltuuston edustajille järjestetyn työpajan ideoista.

KUULUUKO KOULU? -hackathonissa ideoiduista ehdotuksista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan päätyi kaksi ideaa. Lapset ja nuoret ideoivat yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksien edistämiseksi oppilaiden järjestämän kirpputorin, jonka tavoitteena on vähentää pikamuodin käyttöä ja lisätä kierrätystä. Ehdotusta muokattiin koskemaan laajempaa kohderyhmää ja kattamaan laajemmin yhteisöllisen toiminnan, ja se otettiin mukaan suunnitelmaan toimenpiteen 6 alle. Toisena suunnitelmaan päätyneenä ehdotuksena oli kulttuuripäivä, jossa tutustutaan erilaisiin kulttuureihin esimerkiksi perinneruokiin tutustumalla. Ehdotusta muokattiin jälleen kattamaan laajemman joukon kulttuurienvälistä ymmärrystä vahvistavia tapahtumia. Lasten ja nuorten ehdottama teko löytyy toimenpiteen 10 alta.

Myös useat nuorisovaltuuston työpajassa ideoidut ehdotukset toimivat pohjana lopullisten tekojen muotoilussa. Nuoret ehdottivat lasten ja nuorten elämänhallinta- ja terveystaitojen vahvistamista ja toivoivat kouluissa opetettavan mahdollisimman paljon liikuntaa ja vähennettävän istumatyötä. Nämä ehdotukset yhdistettiin yhdeksi teoksi toimenpiteen 3 alle. Nuoret toivoivat myös, että harrastusmahdollisuuksista kerrottaisiin entistä paremmin lapsille, nuorille ja huoltajille. Ehdotus päätyi teoksi toimenpiteen 4 alle.

Nuoret ehdottivat kasvisruoan laadun parantamista yhdeksi teoksi, joka laajennettiin koskemaan myös yleisesti ruoan laadun parantamista päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Nuorten ehdotus päätyi toimenpiteen 7 alle. Nuorisovaltuuston työpajassa nousi esiin myös toiveet vuorovaikutuskoulutuksesta lasten ja nuorten kanssa toimiville sekä lupa puhua myös omaa äidinkieltä koulupäivän aikana. Nämä ehdotukset yhdistettiin toimenpiteen 10 alle yhdeksi teoksi, jolla lisätään lapsia ja nuoria kohtaavien työntekijöiden kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoista osaamista.

8 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TOTEUTUS, SEURANTA JA ARVIOINTI

Hyvinvointisuunnitelman toteutuksesta vastaavat kaikki kaupungin toimijat yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vuosittaiset toimenpiteet sovitaan toimialojen, palvelualueiden ja -yksiköiden tuloskorttien laadinnan yhteydessä. Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmä vastaa kokonaisuudesta ja siitä, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja teot sekä toimijoiden yhteinen työ ja sen kehittäminen huomioidaan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Hyvinvointisuunnitelman seuranta ja arviointi toteutetaan valtuustokauden strategian arviointiaikataulun mukaisesti. Tämän lisäksi ikäryhmäkohtaiset asiantuntijaryhmät seuraavat ikäryhmäkohtaisten hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutumista vuosittain ja raportoivat niiden edistymisestä Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmälle ja vaikuttamistoimielimille.

Suunnitelman koonnista on vastannut Vantaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden asiantuntijaryhmä:

Bäck Annika: suunnittelija, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Haapanen Petri: turvallisuusasiantuntija, kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Honkanen Johanna: perusopetuksen aluepäällikkö, kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Inkeroinen Milja: vuorovaikutusasiantuntija, kaupunkiympäristön toimiala

Kettunen Kaisa: lasten ja nuorten kulttuuripalveluiden päällikkö, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Kotiranta Laura: valmisteleva sihteeri, osallisuussuunnittelija, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Ristimäki Tia: puheenjohtaja lasten ja nuorten palveluiden koordinaattori, kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Tuominen Hanna: varhaiskasvatuksen asiantuntija, kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Vahtola Ville: liikunnansuunnittelija, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

Voutilainen Reetta: perheitä tukevien palvelujen johtaja, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

TYÖIKÄISTEN JA
NUORTEN AIKUISTEN

HYVINVOINTI-SUUNNITELMA

2023–2025

Vantaa
Vanda

LIITE 1 kaupunginhallitus 05.06.2023 / 23 §

SISÄLLYS

TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2023–2025

1 TAUSTA 65

2 TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTI 66

3 TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN PALVELUT 71

4 HYVINVOINTITYÖTÄ TEHDÄÄN YHDESSÄ 79

5 TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEOT 85

6 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TOTEUTUS, SEURANTA JA ARVIOINTI 89

1 TAUSTA

Vantaan hyvinvointityön tarkoituksena on turvata kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointi huomioiden eri ikäryhmät, turvallisuus, hyvinvointierojen kasvaminen ja hyvinvointialueuudistus. Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelmaan on koottu tietoa kyseisen ikäryhmän hyvinvoinnista, sitä tukevista palveluista Vantaalla sekä kuvattu erilaisia toimenpiteitä ja konkreettisia tekoja, joilla vantaalaisten työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointia pyritään kaupunkitasoisesti edistämään. Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelman kohderyhmänä ovat 18–65-vuotiaat Vantaan kaupungin asukkaat.

Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelma on osa kaupunkitasoista hyvinvointisuunnitelmaa. Kaupunkitasoisessa hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn tavoite ja tarkoitus, rakenne, yhteys kaupungin strategiatyöhön sekä kaupunkitasoisesti sovitut toimenpiteet. Ikäkausittaisiin suunnitelmiin, kuten työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelmaan, on puolestaan kirjattu kunkin ikäryhmän hyvinvointia tukevat teot.

Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelma on laadittu yhteistyössä ikäryhmäkohtaisen asiantuntijaryhmän ja koordinaatioryhmän kanssa. Asiantuntijaryhmässä on edustus kaikilta toimialoilta, ja työtä on johtanut Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmä. Asiantuntijatyöryhmä on kerännyt omilta vastuualueiltaan tietoa ja kokemuksia ikäryhmäkohtaisen hyvinvointisuunnitelman tueksi. Työryhmään osallistuneet ovat tuottaneet käytännön tietoa mm. palveluista, toimintamalleista ja yhteistyörakenteista.

Hyvinvointisuunnitelman valmistelussa on kuultu myös vaikuttamistoimielimiä. Vantaalla toimii useita vaikuttamistoimielimiä, joista nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat lakisääteisiä. Näiden lisäksi Vantaalla toimii myös monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta, svenska kommittén sekä paikallisromanityöryhmä. (Lue vaikuttamistoimielinten esittelyt hyvinvointisuunnitelman yleisestä osasta luvusta 3.2.)

Kuntalaisia ja järjestöjä on kuultu hyvinvointisuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden laatimisen tueksi. Hyvinvointisuunnitelman toimenpide-ehdotukset on käsitelty eri vaikuttamistoimielimissä ja kuntalaisilta ja järjestöiltä on kerätty niihin kommentteja yleisen verkkokyselyn kautta. Hyvinvointisuunnitelman tilastolliset taustatiedot on kerätty pääosin vuoden 2022 Vantaan hyvinvointikatsauksesta, vuoden 2020 Vantaan hyvinvointikertomuksesta sekä vuoden 2022 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hyvinvoinnin tilannekuvaraportista. Taustatietoa kuntalaisten hyvinvoinnista on täydennetty myös useista muista tilasto- ja tutkimuslähteistä.

2 TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTI

Ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointi voidaan mieltää hyvin laaja-alaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Tässä suunnitelmassa hyvinvoinnin osa-alueina nähdään terveys, yhteisöllisyys, elinympäristö, jatkuva oppiminen sekä työ ja toimeentulo. Näistä hyvinvoinnin osa-alueista rakentuu yksilön koettu hyvinvointi, elämänlaatu ja onnellisuus. Tähän osioon on koottu vantaalaisten hyvinvointia kuvaavaa tilastotietoa ja tutkimustuloksia näiden eri hyvinvoinnin osa-alueiden näkökulmasta.

Vantaalainen työikäinen väestö kokee hyvinvointinsa tilastojen valossa melko hyvänä. Reilu puolet vantaalaisesta työikäisestä väestöstä pitää elämänlaatuaan hyvänä ja harva kokee arkensa turvattomaksi. Reilu kolme neljästä vantaalaisesta työikäisestä on tyytyväinen asuinalueensa olosuhteisiin. Kuitenkin noin 12 prosenttia Vantaalla asuvista on kokenut väkivaltaa tai uhkailua. Vantaan lukema ei ole merkittävästi suurempi kuin pääkaupunkiseudun kokonaislukema. Naisten kokema väkivalta ja uhkailu on puolet yleisempää kuin miesten. (Vantaan hyvinvointikatsaus 2022.)

Elämänlaadun hyväksi kokeneiden osuus vantaalaisista on kuitenkin laskenut viime vuosina. Erot miesten ja naisten välillä elämänlaadun ja turvattomuuden kokemuksissa ovat pieniä, ja vain alle 5 prosenttia tunsi päivittäisen elämänsä turvattomaksi. Vauvaperheiden vanhemmista suurin osa, yli 90 prosenttia, on tyytyväinen elämäänsä. Noin 15 prosenttia vantaalaisista työikäisistä tuntee itsensä kuitenkin yksinäiseksi. Yksinäisten osuus on kasvanut 6,1 prosenttiyksikköä vuodesta 2018 vuoteen 2020. Vantaalaisten kokema yksinäisyys on muuta maata korkeammalla tasolla. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on aikuisväestössä lapsia ja nuoria matalampi ja sukupuolien välinen ero on pienempi. Siinä missä tytöt ovat keskimäärin poikia yksinäisempiä, aikuisista naiset ovat yksinäisiä hieman miehiä harvemmin. Vauvaperheiden vanhemmista synnyttänyt vanhempi tuntee olonsa yksinäiseksi selvästi toista vanhempaa useammin. (Vantaan hyvinvointikatsaus 2022.)

”Vantaalaisista työikäisistä yli 27 prosenttia koki vuonna 2020 työkykynsä olevan heikentynyt.”

Korona-aikana Vantaan työttömyysaste nousi nopeasti kaikissa ikäryhmissä. Vaikka työllisyys onkin parantunut viime vuosina huomattavasti, on se edelleen matalammalla tasolla kuin ennen koronaa. Pitkäaikaistyöttömien osuus on kasvanut sekä miesten että naisten keskuudessa Vantaan ja Keravan alueella, kuten muuallakin Suomessa. Keskimäärin pitkäaikaistyöttömien osuus on hieman valtakunnallista tasoa korkeampi. Pitkäaikaistyöttömissä alle 40-vuotiaiden osuus on kasvanut, vaikka eniten pitkäaikaistyöttömiä on edelleen 60–64-vuotiaissa vantaalaisissa. Työttömyys ei Vantaalla ole kasautunut tietyille asuinalueille. (Tilastokatsaus 4:2022, Vantaa.) Vantaan maahanmuuttajien työllisyystilanne on selvästi huonompi kuin suomalaistaustaisilla asukkailla. Maahanmuuttajien työllisyysaste oli vuonna 2021 60 prosenttia. Sukupuolten välillä on suurempia eroja kuin suomalaistaustaisessa väestössä. Maahanmuuttajamiesten työllisyysaste oli 66 prosenttia ja naisten 53 prosenttia. (Kototietokanta, 2023.) Eniten koronapandemiasta vaikuttaa kärsineen ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyystilanne. (Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2020)

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen asukkaat ovat keskimääräistä suomalaista terveempiä. Vantaalaisista työikäisistä kuitenkin yli 27 prosenttia koki vuonna 2020 työkykynsä olevan heikentynyt. Matalammin koulutetut kokevat terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi puolet useammin kuin korkeasti koulutetut. Työikäisistä vantaalaisista noin viidesosa kokee olevansa psyykkisesti merkittävästi kuormittunut. Luku on kasvanut 6,2 prosenttiyksikköä, ja vantaalaiset ovat kuormittuneempia suhteessa koko maahan. Psyykkinen kuormittuneisuus on usein yhteydessä muihin elämänhaasteisiin, kuten toimeentulovaikeuksiin tai pitkittyneeseen työttömyyteen. (Vantaan hyvinvointikatsaus 2022.) Yli 27 prosenttia vantaalaisesta aikuisväestöstä käyttää säännöllisesti liikaa alkoholia. (Sotkanet). Vantaalla toteutettiin päihdetilannekysely syksyllä 2022. Vantaan vastaajista 43 prosenttia oli pelännyt julkisella paikalla kohtaamiaan päihtyneitä henkilöitä ja 30 prosenttia oli joutunut päihtyneen henkilön sanallisen häirinnän tai ahdistelun kohteeksi edellisen 12 kuukauden aikana.

”Vantaan väestöstä jo lähes neljäsosa eli yli 50 000 asukasta on ulkomaalaistaustaisia.”

Joka neljäs 18–24-vuotias vantaalainen sai toimeentulotukea vuonna 2021, ja 25–65-vuotiaista toimeentulotukea saaneiden osuus oli yli 12 prosenttia. Lapsiperheistä toimeentulotukea sai kuitenkin joka kuudes eli lähes 17 prosenttia. Vantaalaisista asuntokunnista lähes 18 prosenttia sai yleistä asumistukea vuonna 2021. Toimeentulotuen saajien määrä etenkin nuorissa aikuisissa nousi merkittävästi koronan aikana. Valtakunnallisesti toimeentulotukea saaneiden määrä on kuitenkin kääntynyt laskuun. (Sotkanet)

Vantaalla oli 291 asunnotonta henkilöä vuonna 2022. Asunnottomana oli 72 henkilöä enemmän, kuin vuonna 2021. Pitkäaikaisasunnottomana oli vuonna 2022 34 henkilöä. Pitkäaikaisasunnottomien määrä oli pudonnut alle puoleen, kun se vuonna 2021 oli 76 henkilöä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAn selvityksen mukaan asunnottomien määrä Vantaalla on kasvanut, koska häätöjen määrä on suuri Vantaalla ja se selittää asunnottomien määrän kasvua. Korona-ajan palvelu-velka näkyy edelleen mm. nuorilla henkilöillä. Erot ja määräaikaiset vuokrasopimukset aiheuttavat ainakin lyhytaikaista asunnottomuutta, lisäksi luottohäiriömerkinnät ovat lisääntyneet.

Noin viidesosa vantaalaisista työikäisistä osallistuu aktiivisesti järjestötoimintaan. Määrä on hieman laskenut vuodesta 2018. Osallisuusindikaattorin perusteella Vantaalla asuvat kokevat osallisuutta hieman vähemmän kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin. Vantaan osallisuusindikaattorin keskiarvo on 78,4 pistettä asteikolla 0–100. Muut hyvinvointiin liittyvät kokemukset vaikuttavat myös koettuun osallisuuteen. Mm. terveytensä heikommaksi kokeneiden osallisuuden kokemus on keskiarvoa heikompaa. (Vantaan hyvinvointikatsaus 2022). Työikäisten osallistuminen Vantaan aikuisopiston kursseille notkahti koronavuosina 2020 ja 2021 yli 18 000:sta vajaaseen 15 000:een, mutta nousi jo yli koronaa edeltävän tason vuonna 2022. Vuonna 2022 aikuisopiston kursseilla oli osallistujia yli 18 000.

Vantaan väestöstä jo lähes neljäsosa eli yli 50 000 asukasta on ulkomaalaistaustaisia, jotka puhuvat yhteensä yli 120 kieltä. Lähes puolet on viron- ja venäjänkielisiä. Vantaan koko väestönlisäys on vieraskielisten varassa. Vantaan ulkomaalaistaustaiset eivät ole yhtenäinen joukko vaan sosiaaliset, koulutukselliset ja työllisyyteen liittyvät erot eri taustoista tulleiden välillä ovat suuria. Sillä on vaikutuksensa myös eri taustoista tulevien hyvinvointiin. Iso osa Vantaan ulkomaalaistaustaisista on nuoria aikuisia ja työikäisiä. Raportti Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2020 kertoo, että Suomeen muuttaneiden elämäntilanteet ja elinolot vaihtelevat paljon kaikilla tarkastelluilla osa-alueilla. Taustamaaryhmien väliset erot heijastavat eroja Suomeen muuton perusteissa ja muuttajien koulutustasossa. Myös sukupuolten välillä on etenkin länsimaiden ulkopuolelta tulevissa maaryhmissä paikoin suuria eroja. Pääkaupunkiseudulla on paljon elämässään menestyneitä maahanmuuttajia, mutta monilla on vaikeuksia oman paikkansa löytämisessä. Työllisyysaste on selvästi alempi ja työttömyysaste korkeampi kuin kantaväestöön kuuluvilla etenkin silloin, kun maahanmuuttajat ovat kotoisin maista, joista on tullut paljon pakolaisia ja turvapaikanhakijoita.

Ulkomaalaistaustaisten hyvinvointia, osallisuutta ja terveyttä selvitettiin FinMonik-tutkimuksessa (2018–2019), ja seuranta jatkuu MoniSuomi-tutkimushankkeessa. FinMonik-tutkimuksen mukaan suurimmalla osalla ulkomaalaistaustaisista on vähintään yksi ystävä ja he pitävät yhteyttä läheisiinsä, joilta he saavat myös tarvittaessa apua. Tutkimus nostaa esiin myös väestöryhmäkohtaisia terveyseroja: pahoinvointi ja terveysriskien yleisyys korostuvat erityisesti niissä maaryhmissä, joissa maahan muuttaminen on yleistä pakolaisuuden vuoksi. Myös syrjintä ja turvattomuuden kokemukset ovat varsin yleisiä joissain maaryhmissä. Vantaalla asuu paljon pakolaistaustaisia henkilöitä, joiden hyvinvoinnin tukemiseen palvelujärjestelmässä tarvitaan erityisiä toimia.

Vuoden 2020 lopun tietojen mukaan Vantaan 15 vuotta täyttäneestä väestöstä 30 prosenttia oli suorittanut enintään perusasteen, 39 prosenttia toisen asteen ja 32 prosenttia korkea-asteen tutkinnon. Vantaalaisten koulutustaso on selvästi noussut vuosikymmenten saatossa. Vuodesta 1990 vuoteen 2020 enintään perusasteen käyneiden osuus on laskenut 46 prosentista 30 prosenttiin, kun taas toisen asteen suorittaneiden osuus on kasvanut 33 prosentista 39 prosenttiin ja korkea-asteen suorittaneiden osuus 22 prosentista 32 prosenttiin. (Vantaan väestö 2021/2022.) Vantaan ammatillisessa koulutuksessa opintojen keskeyttämisprosentti on saatu pienenemään vuosien 2019–2022 toteutettujen kehittämistoimien ansiosta. Vuonna 2022 keskeyttämisprosentti oli 11,3 prosenttia, kun vuonna 2020 se oli 20,6 prosenttia.

Vantaalaisten koulutusrakenteessa on eroja sukupuolen mukaan, sillä naiset ovat korkeammin koulutettuja kuin miehet. Vuonna 2020 naisilla oli enemmän alimman korkea-asteen ja alemman korkeakouluasteen tutkintoja, mutta ylemmän korkeakouluasteen tutkintoja oli naisilla ja miehillä lähes yhtä paljon. Tarkastelussa ovat mukana 25 vuotta täyttäneet, sillä sitä nuoremmilla koulutus on usein kesken. Vantaan 25 vuotta täyttäneestä väestöstä koulutetuin ikäluokka oli 45–49-vuotiaat ja erityisesti 40–54-vuotiaat naiset, joista peräti puolella oli korkea-asteen tutkinto ja vain 16 prosenttia oli ilman perusasteen jälkeistä koulutusta. Ulkomaalaistaustaisten koulutustaustoista ei ole luotettavaa tietoa, sillä suurelta osalta maahanmuuttajista puuttuu tieto ulkomailla suoritetuista tutkinnoista suomalaisessa tutkintorekisterissä. Pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista miltei puolella (47 prosenttia) ei vuonna 2018 ollut tutkintorekisterissä tietoa perusasteen jälkeisestä tutkinnosta tai koulutustaso oli tuntematon.

”Vantaan ammatillisessa koulutuksessa opintojen keskeyttämisprosentti on saatu pienenemään vuosien 2019–2022 toteutettujen kehittämistoimien ansiosta.”

”Pidentyvien työurien tavoittelu edellyttää merkittävää panostusta ihmisten fyysisen kunnon, toimintakyvyn ja parempien ravitsemustottumusten vahvistamiseen.”

Suurin osa työikäisistä vantaalaisista liikkuu suosituksiin nähden liian vähän ja noin joka viides on lihava. Liian vähäinen liikkuminen eli liikkuminen, joka ei yllä liikkumisen suosituksen vähimmäismäärään, maksaa yhteiskunnalle vuodessa vähintään 3,2 miljardia euroa (Kolu ym. 2022). OKM:n tuottaman kansallisen Liikuntaraportin 2018–2022 kyselytietojen perusteella vain 26 prosenttia vastaajista täytti liikuntasuositukset. Päivittäinen yli kahdeksan tunnin paikallaanolo valveilla ollessa puolestaan aiheuttaa vuosittain noin 1,5 miljardin euron kustannukset Suomessa. Työikäisistä vain noin kolmannes käyttää suosituksen mukaisesti kasviksia ja hedelmiä, mikä on heikkojen liikuntatottumusten tavoin yhteydessä mm. elintapasairauksiin ja ylipainoon. Ravitsemustottumukset, vähäinen liikkuminen ja runsas paikallaanolo lisäävät mm. terveydenhuollon kustannuksia ja tuottavuuskustannuksia, ikäihmisten koti- ja laitoshoidon kustannuksia sekä syrjäytymisen kustannuksia. Pidentyvien työurien tavoittelu edellyttää siis merkittävää panostusta ihmisten fyysisen kunnon, toimintakyvyn ja parempien ravitsemustottumusten vahvistamiseen.

Varusmiesten kuntotesteillä arvioidaan palvelukseen osallistuvien kestävyyttä ja lihaskuntoa. Lisäksi testien yhteydessä mitataan kehon pituus ja paino. Tulokset kuvaavat melko kattavasti keskimäärin 19-vuotiaan nuoren miehen kuntotasoa. Vuoden 2021 varusmiesten kestävyyskunto on mittaushistorian toiseksi huonoin. Lihaskunnoltaan hyväkuntoisten varusmiesten osuus on viime vuosina hieman laskenut ja heikkokuntoisten osuus kasvanut. Kiitettävien ja hyvien tulosten osuus vuonna 2021 oli vajaat 33 prosenttia ja heikkojen tulosten osuus yli 23 prosenttia. Varusmiesten kehon paino on kasvanut ja aerobinen kunto heikentynyt koko mittaushistorian aikana muutamia poikkeusvuosia lukuun ottamatta. Kehon keskipaino on noussut vajaassa 30 vuodessa 70,8 kilosta 78,7 kiloon. Vuonna 2022 suomalaisista kutsuntaikäisistä miehistä kolme neljäsosaa määrättiin varusmiespalvelukseen. Terveydellisin perustein palveluksesta rauhan aikana vapautettiin lähes yhdeksän prosenttia kutsuntaikäisistä miehistä. Puolustusvoimien mukaan mielenterveyden häiriöt ja käytöshäiriöt olivat syynä vapautukseen yli puolella vapautuksen saaneista.

Vähäinen liikkuminen ja runsas istuminen ovat erityisesti kehittyneissä maissa entistä merkittävämpiä kansanterveyteen ja kansantalouteen vaikuttavia tekijöitä. Nämä riskitekijät ovat keskeisessä roolissa lähes kaikissa tarttumattomissa sairauksissa, kuten aineenvaihduntasairauksissa sekä erilaisissa sydän- ja verenkiertoelimistön sairauksissa. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta liikkumisen lisääminen on erityisen hyödyllistä niille, jotka liikkuvat kaikkein vähiten. Vähän liikkuvien kannustamiseksi liikuntaneuvonta ja elintapaohjaus ovat hyviä keinoja kannustaa henkilöitä liikkumisen lisäämiseen. Tuoreen tutkimuksen mukaan mittaamiseen pohjautuvat terveysteknologiset ratkaisut tehostavat elintapaohjausta ja osoittavat myös toiminnan vaikuttavuuden.

3 TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN PALVELUT

Koska vantaalaisten aikuisten väliset hyvinvointierot ovat merkittäviä, on Vantaa halunnut strategiassaan erityisesti panostaa syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehityksen katkaisemiseen. Aikuisväestön osalta on haluttu keskittää toimia erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevaan väestöön. Tavoitteena on, ettei kukaan jää Vantaalla yksin. Nuorten aikuisten ja työikäisten kohdalla erityisesti koulutustason nosto, työllisyyden ja kotoutumisen edistäminen sekä yksinäisyyden torjuminen ovat keskeisiä strategiakauden 2022–2025 tavoitteita.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintaa, jolla tuetaan ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitoon ja parantamiseen. Mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat ihmisten hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä. Vantaan kaupungin hyvinvointia tukeva palvelutarjonta on monipuolista, ja sitä toteutetaan yhteistyössä alueen oppilaitosten, kulttuuri- ja liikuntatoimijoiden, työnantajien, yritysten ja järjestöjen kanssa. Seuraavassa kuvataan vantaalaisille työikäisille ja nuorille aikuisille suunnattuja palveluita, joilla tuetaan heidän mahdollisuuksiaan ylläpitää ja parantaa niin omaa kuin koko lähiyhteisönkin hyvinvointia.

Koulutus ja työllistyminen

Vantaa järjestää toisen asteen koulutusta sekä nuorille että aikuisille. Koulutusta järjestetään kuudessa lukiossa ja Vantaan ammattiopisto Variassa. Opetuksen lähtökohtina ovat mm. oppivelvollisten kouluttaminen, osaavan työvoiman varmistaminen ja jatko-opintovalmiuksien takaaminen. Toisen asteen koulutus vastaa siitä, että kaikille vantaalaisille perusopetuksen päättäneille on opiskelupaikka ja huolehtii oppivelvollisuuden toteuttamisesta. Opiskelijoille laaditaan henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat, joiden mukaan seurataan opintojen edistymistä. Tavoitteena on tukea jokaisen opiskelijan valmistumista ja jatkoon pääsyä. Opintojen etenemistä seurataan oppilaitoksissa monin tavoin ja mahdollisiin etenemisen haasteisiin ja keskeyttämisen riskeihin puututaan aktiivisesti. Oppilaitoksissa järjestetään vuosittain hyvinvointiviikkoja sekä yhteisöllisyyttä ja opiskelijoiden osallisuutta kehitetään muun muassa oppilaitosnuoristyöntekijöiden, opiskelijakuntatoiminnan ja ryhmäytymisen kautta. Nuorisotyöntekijöiden lisäksi moniammatillista tukea tarjoavat kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat ja psykiatriset sairaanhoitajat sekä keväällä 2023 työnsä aloittanut monikulttuurisuusohjaaja.

Vantaan ammattiopisto Varia järjestää työikäisille mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen ja kouluttautumiseen tutkintotavoitteisen koulutuksen lisäksi muun muassa työvoimakoulutuksen ja erilaisten lisäkoulutusten muodossa. Varia tarjoaa myös oppisopimuskoulutusta, maahanmuuttajakoulutusta sekä aikuisten perusopetusta. Vantaan kaupunki ei järjestä vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi erityistä tukea tarvitseville tarkoitettua koulutusta, vaan opetus on Suomessa keskitetty seitsemään ammatilliseen erityisoppilaitokseen.

Vantaan työllisyyspalveluissa tarjotaan monipuolista ja yksilön tarpeet huomioivaa tukea työnhakuun ja koulutukseen ohjautumiseen. Asiakkailla on henkilökohtainen omavalmentaja, joka ohjaa työllistymistä tukevien palveluiden valinnassa ja työllistymiseen liittyvissä kysymyksissä. Omavalmentajat ohjaavat asiakkaan työhön, koulutukseen tai tarvittaessa palveluihin. Palveluita on tarjolla suuri valikoima esimerkiksi työkokeiluista ja palkkatuesta kuntoutukseen ja työttömien terveystarkastuksiin.

Työllisyyspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä. Monialainen yhteispalvelu TYP on malli, jossa kuntakokeilu, hyvinvointialue ja Kela palvelevat pidempään työttömänä olevia työnhakijoita. Yhteispalvelu tarjoaa työnhakijalle eri viranomaisten palveluita yhden luukun periaatteella työ-, koulutus- tai kuntoutusratkaisuiden löytämiseksi. Ohjaamo tarjoaa tukea alle 30-vuotiaille nuorille esimerkiksi työnhaun, opiskelun ja hyvinvoinnin kysymyksissä. Ohjaamotyötä tehdään moniammatillisesti ja matalalla kynnyksellä. Ohjaamoon voi hakeutua ilman ajanvarausta. Työllisyyspalveluiden omavalmentajan lisäksi nuoret voivat tavata ohjaamossa esimerkiksi Kelan työntekijän, etsivän nuorisotyön asiantuntijan tai sosiaaliohjaajan.

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut hyödyntävät työllisyyspalveluiden tarjoamia erilaisia monimuotoisen työllistämisen keinoja ja näin tarjoavat niin työllistymisen kuin oppisopimuskoulutuksen kautta mahdollisuuksia työllistymiseen.

Vantaan osaamiskeskuksessa autetaan Suomeen muuttaneita vantaalaisia kotoutumaan ja työllistymään. Alkuvaiheen kotoutumispalveluissa ohjataan ja neuvotaan kotoutumiseen ja työllistymiseen liittyvissä kysymyksissä ja kartoitetaan maahan muuttaneen ihmisen palvelutarvetta. Vantaan osaamiskeskus neuvoo ja ohjaa vantaalaisia maahanmuuttajia osaamisen tunnistamisessa, kouluttautumisessa ja työnhaussa. Palveluihin kuuluvat muun muassa henkilökohtainen ura- ja ammatinvalinnan ohjaus, digitaitojen kehittäminen sekä koulutus- ja työnhaussa tukeminen.

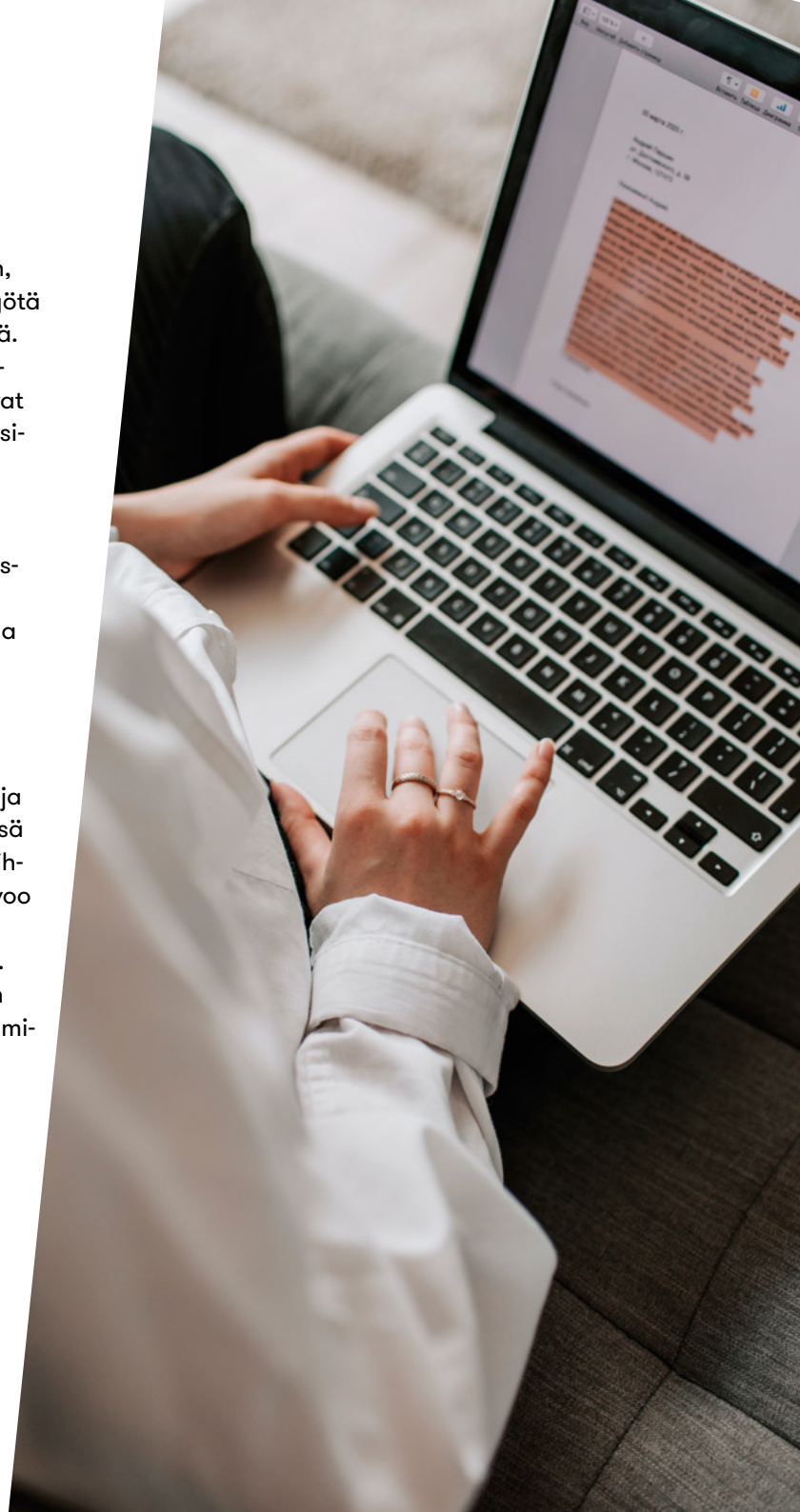

Vantaan aikuisopistolla tarjotaan kursseja kaiken ikäisille. Aikuisopiston kaikki kurssitarjonta tarjoaa virikkeitä, oppimisen kokemuksia ja terveyttä sekä hyvinvointia. Erityisesti terveelliseen ruokavalioon ja elämäntapaan liittyvät kurssit ja luennot, liikunnalliset kurssit ja muut hyvinvointikurssit tukevat vantaalaisten hyvinvointia. Myös kaikki muu toiminta ja kurssit, joissa ihminen pääsee kehittämään itseään ja tekemään asioita samanhenkisten ihmisten kanssa, tukevat hyvinvointia. Yhteisöllisyyden kokemukset sekä irrottautuminen hetkellisesti kenties stressaavasta arjesta luovat hyvinvointia. Tutkimusten mukaan kansalaisopistossa opiskelu parantaa ihmisten hyvinvointia ja vähentää muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta. Hyvinvointia lisää ihmisten osaamistason nousun lisäksi itseluottamuksen ja ystäväverkoston kasvu. (Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys – esitutkimus 2015, Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa: kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle 2018 ja Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle 2019)

Aikuisopiston kursseille on työttömien mahdollista saada tietyin perustein 50 prosentin alennus kurssimaksusta. Lisäksi kurssilaisen avustajalta kurssimaksua ei peritä. Opistolla on järjestetty muun muassa kotitalouskursseja kehitysvammaisille, samoin ohjelmassa on jo useamman vuoden ollut tarjolla kursseja afaatikoille. Yleisten kielitutkintojen suorittamiseen on mahdollista hakea erityisjärjestelyä, jolloin esimerkiksi koeaikaa voidaan pidentää. Maahanmuuttajakoulutusta järjestetään runsaasti, ja osa siitä on ilmaista kaupungin tai valtion hankerahoituksella. Vantaan aikuisopistossa on mahdollista suorittaa peruskoulun oppimäärä aikuisten perusopetuksessa. Aikuisten perusopetuksessa voi opiskella, jos ei ole käynyt koulua omassa maassa tai Suomessa tai jos koulu on vielä kesken. Vantaan aikuisopisto järjestää myös erityisesti maahanmuuttajille suunnattua aikuisten perusopetusta. Koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet toisen asteen opintoihin tai työelämään.

Nuoriso- ja yhteisöpalvelut

Nuoriso- ja yhteisöpalveluissa työikäisiä ja nuoria aikuisia vantaalaisia palvellaan monen eri työmuodon kautta ja moniammatillisen henkilöstön voimin. Etsivässä nuorisotyössä kohdataan työn ja opiskelun ulkopuolella olevia nuoria ja ohjataan heitä yksilöllisesti tarvitsemiensa palveluiden ja tuen piiriin. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja tavoittaa etenkin ne nuoret, jotka ovat joutuneet palveluiden ja tukiverkostojen ulkopuolelle. Nuorten työpajoilla nuoret saavat monipuolista ja yksilöllistä valmennusta kohti työ- ja opiskeluelämää. Valmennuksessa heidän sosiaaliset taitonsa ja työelämävalmiutensa vahvistuvat ryhmätoiminnan ja yksilöohjauksen keinoin. Nuorten työpajat tekevät tiivistä yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa nuorten työllistymisen edistämiseksi. Etsivä nuoristyö ja nuorten työpajatoiminta perustuvat nuorisolakiin.

Nuorille aikuisille on tarjolla myös monipuolista ja maksutonta harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa, jota toteutetaan yhteistyössä alueella toimivien järjestöjen ja muiden nuorten parissa työskentelevien tahojen kanssa. Nuorten aikuisten palveluissa tavoitteena on kannustaa nuoria aikuisia aktiiviseen kansalaisuuteen, kuten omatoimiseen harrastamiseen, johon on saatavilla tukea ja koulutusta. Nuorille aikuisille on tarjolla avointa toimintaa kahdella nuorisotilalla, joissa nuoret aikuiset voivat tavata toisiaan ja viettää aikaa yhdessä muun muassa pelaten. Nuorille aikuisille järjestetään myös kiipeilytoimintaa sekä erilaisia lajikokeiluja. Sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöihin kuuluville tai omaa identiteettiään pohtiville on tarjolla avoimia sateenkaarevia iltoja.

Oppilaitosnuorisotyössä tuetaan nuoria aikuisia oppilaitosympäristössä yhteisöllisen työn ja yksilöohjauksen keinoin. Oppilaitosnuorisotyön tavoitteena on parantaa nuorten ja opiskeluyhteisöjen hyvinvointia ja ennaltaehkäistä opiskeluiden keskeytyksiä. Oppilaitosnuorisotyö toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Varian eri toimipisteiden kanssa. Kulttuurinen nuorisotyö tarjoaa nuorille aikuisille mahdollisuuden muun muassa musiikin harrastamiseen ja tiloja oman musiikin tekemiseen. Kulttuurista nuorisotyötä tehdään yhteistyössä muun muassa kulttuurijärjestöjen ja kulttuurialan ammattilaisten kanssa. Yksi keskeinen toimintamuoto on erilaiset tapahtumat, ja niitä suunnitellaan sekä toteutetaan yhdessä nuorten kanssa.

Vantaalaisten hyvinvointia tuetaan monenlaisin yhteisötyön keinoin. Yhteisöpalvelut tarjoavat vantaalaisille matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, yhteisöllistä toimintaa, lakisääteistä rikos- ja riita-asioiden sovittelua sekä ruoka-apua. Asukastiloilla mahdollistetaan toisten ihmisten kohtaaminen arjessa, järjestetään yhteisöpajoja ja yhteisöruokailuja. Asukastiloilla on myös tarjolla digitukea sekä yleistä neuvontaa ja ohjausta. Rikos- ja riita-asioiden sovittelussa on kyse maksuttomasta palvelusta, jossa vapaaehtoiset sovittelijat toimivat välittäjinä tapahtuneen rikoksen tai riidan osapuolten välillä ja auttavat heitä neuvottelussa. Tarkoituksena on käsitellä uhrille aiheutuneita henkisiä ja aineellisia haittoja sekä pyrkiä sopimaan toimenpiteistä niiden hyvittämiseksi.

Vantaalaisille tarjotaan ruoka-apua Yhteisen pöydän verkostoon kuuluvien toimijoiden jakamana. Ruoka-avun jakajia on noin 80 eri puolilla Vantaata järjestöissä, seurakunnissa ja kaupungin toimipisteissä. Ruoka-apuverkosto on nähtävillä Yhteisen pöydän verkkosivuilla. Yhteisestä pöydästä ja sen verkostosta hyötyy yli 5000 vähävaraista vantaalaista joka viikko.

Kulttuuripalvelut ja kirjastot

Mahdollisuus nauttia kulttuurista on tärkeä osa hyvinvointia. Kulttuurilla, kirjallisuudella ja taiteella on erityinen tehtävä toimia yhteisön voimavarana, lisätä hyvinvointia ja yhteistä ymmärrystä ja tarjota reittejä tulevaisuuteen. Kyky ja halu katsoa maailmaa toisen näkökulmasta ja laajentaa omaa näkökulmaa kasvaa. Vantaan kulttuuri- ja kirjastopalvelut tuottavat paljon maksuttomia, kaikille saavutettavissa olevia palveluita. Vantaan kaupunginmuseon ja Vantaan taidemuseo Artsin näyttelyt ovat kävijöille maksuttomia, ja kirjastot avaavat maksutta ovensa laajoihin aineistokokoelmiin ja työskentelytiloihin.

Myös lukuisat taide- ja kulttuuritapahtumat tarjoavat vantaalaisille osallisuuden ja yhteisöllisyyden elementtejä yhdenvertaisesti. Monet kulttuuri- ja taidetapahtumat ovat maksuttomia tai hyvin edullisia. Kulttuuritarjonta on parhaimmillaan arjessa jaksamista lisäävä ja kannustava voima, joka toimii sekä nuorille aikuisille että työikäisille tukena syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä tarjoten luontevan kanavan pysyä yhteiskunnan palveluiden piirissä. Sen välilliset vaikutukset ulottuvat myös sosiaali- ja terveyspalvelumenoihin, kun ihmiset voivat henkisesti paremmin.

Vantaan kulttuuripalvelut tuottaa työikäisille tapahtumia laajalla kirjolla niin, että jokaisella olisi houkutteleva ja helppo polku kulttuurin yhteisöllisyyttä edistävän sekä virkistävän vaikutuksen piiriin. Tätä tavoitetta tuetaan kulttuuritalojen Martinus ja Lumosali säännöllisen toiminnan avulla sekä avustuksilla kulttuuri- ja taidetoimintaan. Kulttuuripalvelut tuottavat lukuisia tapahtumia ja antavat myös vahvaa ammatillista osaamista kaupungin vetovoimatapahtumien ja muiden yhteistyötapahtumien käyttöön niin prosesseja helpottaen kuin uusia tapahtumia etsienkin. Tapahtumia järjestetään valotaiteesta ja leffapiknikeistä taidenäyttelyihin, luennoista tanssitapahtumiin, gaaloista rock-festivaaleihin ja teemapäivistä kaupunginosajuhliin.

Nuorille aikuisille kohdennetuissa taide- ja kulttuuripalveluissa kiinnitetään erityisesti huomioita yhdenvertaisuuteen, kulttuuristen oikeuksien toteutumiseen sekä taiteen ja kulttuurin saavutettavuuteen. Tarjolla on lukuisia maksuttomia konsertteja, tapahtumia ja työpajoja, joiden suunnitteluun ja sisältöihin nuoret aikuiset ovat osallistuneet. Museopalveluissa on järjestetty nuorille aikuisille erityisiä Night at the Museum -tapahtumia, joissa museossa on voinut viettää uudella tavalla aikaa, kuunnella musiikkia ja pelata lautapelejä. Kulttuuritehdas Vernissassa on toteutettu muun muassa nuorten aikuisten Pinnan alla -klubia yhteistyössä Velmu ry:n kanssa.

”Kulttuuripalvelut tuottavat lukuisia tapahtumia ja antavat myös vahvaa ammatillista osaamista kaupungin vetovoimatapahtumien ja muiden yhteistyötapahtumien käyttöön niin prosesseja helpottaen kuin uusia tapahtumia etsienkin.”

Kulttuuripalveluilla on ollut roolia myös esimerkiksi vammaisten musiikkitapahtumien tuotannoissa sekä pääkaupunkiseudun kuntien kulttuurisen nuorisotyön ryhmittymässä. Työtä jatketaan muuttuvassa tilanteessa muun muassa kehittämällä uusia tapahtumia sekä elävöittämällä kulttuurin keinoin kaupunginosia, joissa on erityisiä hyvinvointiin liittyviä haasteita. Lisäksi kulttuuripalvelut tuottavat säännöllisin väliajoin yhdessä liikuntapalveluiden kanssa nuorten hyvinvointia edistävien paikkojen, kuten skeitti- ja urheilupuistojen, avajaisia tuoden näitä toimintoja kaupunkilaisille tunnetuiksi.

Vantaalla on yhteensä 11 kirjastoa. Lisäksi Vantaalla toimii kirjastoauto, joka tuo kirjastopalvelut aluille, joissa ei ole kiinteää kirjastoa. Kirjastot ovat Vantaalla kaikille avoimia, esteettömiä kohtaamispaikkoja ja kulttuurikeskuksia. Kirjastoissa on lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin on mahdollista tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Helmet.fi-yhteistyö laajentaa kokoelman pääkaupunkiseudun laajimmaksi, ja lukemisesteisille tarjolla ovat saavutettavuuskirjasto Celian kokoelmat. Kotikirjasto-palvelu tuo tarvittaessa aineistot kotiin saakka.

Kirjaston moninaisissa, vapaassa käytössä olevissa sekä erikseen varattavissa tiloissa voi kuka tahansa opiskella, harrastaa ja oleskella. Asiakkailla on käytössään langaton verkko, tietokoneita ja yleisimmät tietokoneohjelmat. Lisäksi kirjasto tarjoaa tilojaan asiakkaille omaehtoiseen tapahtumajärjestämiseen ilmaiseksi ja auttaa tarvittaessa tapahtumien markkinoinnissa.

Kirjasto myös järjestää yhdessä kumppaneiden kanssa monilukutaitoa edistävää elämyksellistä, pedagogista toimintaa: esimerkiksi lukupiirejä eri teemoista, kirjallisuusterapiaa, novellikoukku-tapahtumia, digiopastuksia, studion käytön opastusta, perinteisiä kirjailijavierailuita ja asiantuntijaluentoja. Vuosina 2022–2023 kirjastot kehittävät erityisesti nuorille suunnattua tapahtumatoimintaa: nuoret ovat päässeet suunnittelemaan kirjastotiloihin itselleen merkityksellistä toimintaa, ja kirjastot yhteistyökumppaneineen auttavat toiminnan käytännön järjestelyissä.

Liikuntapalvelut

Vantaalla on tarjolla monipuolisia liikuntapalveluita. Vantaalla on laaja liikkumista edistävä verkosto hyvistä ja kehittyvistä kevyenliikenteenväylistä aina monipuolisiin ulko- ja sisäliikuntapaikkoihin, luontoliikuntaa unohtamatta. Erilaisia liikuntapaikkoja Vantaalla on 1009, joista kaupungin omistamia 901. Näistä liikunnan palvelualue vastaa 525 liikuntapaikasta. Koulujen ja päiväkotien pihat sekä lähiliikuntapaikat ovat oivallisia liikunnanlisääjiä, ja niiden suunnitteluun osallistetaan niiden käyttäjät. Vantaan liikuntapaikkaverkosto pitää sisällään muun muassa viisi uimahallia, neljä jäähallia, kuusi liikuntahallia, kolme jalkapallohallia, erilaisia kenttiä ja stadionin, lähiliikuntapaikkoja, kuntoportaat, skeittipaikkoja, tekojäitä ja luistelualueita, latuja ja ulkoilureittejä, uimarantoja ja ulkoilualueita sekä kalastuspaikkoja. Liikunnallisia mahdollisuuksia kehitetään vastaamaan kuntalaisten tarpeita, tästä osoituksena Vantaan vuosikymmenen suurin liikuntahanke Elmon urheilupuisto, joka tulee tarjoamaan monipuoliset liikuntamahdollisuudet kaikenikäisille.

Liikunnan palvelualueen ohjatun liikuntatoiminnan tarjonnasta löytyy vaihtoehtoja myös työikäisille. Tarjolla on eritasoisia ja -sisältöisiä jumppia ja vesijumppia. Tarjolla on myös maksuttomia, kaikille avoimia virtuaalijumppia ohjatun liikunnan nettisivuilla. Ohjatun liikunnan kausilla viikoittaisia livevirtuaalijumppia on 2–3, ja milloin vain katsottavissa olevia erisisältöisiä tallenteita löytyy noin 20 kappaletta. Kesäkaudella järjestetään ohjattuja liikuntaryhmiä ulko- ja sisätiloissa sekä erilaisia testitapahtumia. Virtuaalijumppien livelähetykset jatkuvat myös kesäkaudella, viikoittain livejumppia on tarjolla 6–10.

Liikkumiseen ja muiden elintapojen edistämiseen voi saada tukea maksutta Vantaalla järjestettävän elintapa- ja liikuntaneuvonnan myötä. Elintapaohjausta toteutetaan kuudella terveysasemalla ja se koostuu kahdesta eri palvelusta: pidempikestoisesta hyvinvointimentoroinnista ja lyhytkestoisemmasta liikuntaneuvonnasta. Terveysaseman henkilökunnalla on mahdollisuus ohjata potilaitaan palveluiden pariin. Toiminnasta vastaa Vantaan kaupungin liikunnan palvelualue, mutta sitä toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toiminta on suunnattu vantaalaisille aikuisille, jotka kuuluvat elintapasairauksien riskiryhmiin elintapojensa puolesta. Asiakkaan terveyttä edistäviin muutoksiin käytetään tukena mobiilisovellusta, jonka avulla asiakas pääsee maksutta tutustumaan ammattilaisten tuottamaan sisältöön ja olemaan yhteydessä henkilökohtaiseen mentoriinsa. Lisäksi asiakkaiden prosessin tueksi on perustettu vertaistoimintaa ja toimintaan osallistuville on tarjolla muun muassa erilaisia liikuntakokeiluja.

”Liikunnan palvelualue tukee järjestöjen soveltavaa liikuntatoimintaa taloudellisilla avustuksilla.”

Vantaan korttelilliiga on matalan kynnyksen harrastusliikuntaa, jossa toimintaa järjestetään erilaisissa pallopeleissä sarja- ja turnausmuotoisesti sekä erilaisten liikuntahaasteiden muodossa. Toiminnan alaikäraja sarjamuotoiselle toiminnalle on 15 vuotta, yläikärajaa ei ole. Vantaan korttelilliigan maksuttoman toiminnan tarkoitus on mahdollistaa liikunnan iloa, hyvää fiilistä ja yhteisöllisyyttä reilulla pelillä ja matalalla kynnyksellä. Palloilusarjoja järjestetään jalkapallossa, pipolätkässä, jääkiekossa, beach-lentiksessä, salibandyssä, koripallossa, tenniksessä ja sulkapallossa. Lisäksi Vantaan korttelilliigan toimintaa on järjestetty myös yleisurheilussa ja frisbeegolfissa. Korttelilliiga on aktivoinut kuntalaisia liikkumaan myös erilaisten liikunnallisten haasteiden, kuten pyöräily- ja kävelyhaasteiden muodossa. Lajien kirjoa ja toimintaa on tarkoitus kasvattaa tulevaisuudessa. Vantaan korttelilliigan toimintaan voivat osallistua kaikki yli 15-vuotiaat, yksin tai joukkueen kanssa.

Vantaan kaupungin liikunnan palvelualue järjestää soveltavan liikunnan ryhmiä henkilöille, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen vuoksi vaikeuksia osallistua yleisiin ryhmiin. Erityisryhmien itsenäistä liikkumista tuetaan erityisryhmien liikuntakorteilla. Diagnooseihin perustuvien erityisuimakortin ja erityisryhmien kuntosalikortin tavoitteena on aktivoida erityisen tuen tarpeessa olevia omaehtoisen liikunnan pariin. Myös vantaalaiset liikuntaseurat ja potilas- ja vammaisyhdistykset tarjoavat soveltavaa liikuntaa eri kohderyhmille Vantaalla. Liikunnan palvelualue tukee järjestöjen soveltavaa liikuntatoimintaa taloudellisilla avustuksilla.

Soveltavaa liikuntaa edistetään liikunnan palvelualueen Erityisen hyvää liikuntaa -hankkeessa, joka on osa Yhdessä liikkeelle – Liikkuva Vantaa -hanketta. Osahankkeen tavoitteena on aktivoida erityisen tuen tarpeessa olevia, terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia kuntalaisia. Hankkeessa kehitetään olemassa olevia soveltavan liikunnan toimintamalleja, luodaan uutta toimintaa erityisryhmiin kuuluville kuntalaisille sekä parannetaan palvelujen viestintää ja markkinointia.

Hyvinvointikertomus tutuksi ja terveellinen ravitsemus tavaksi -hankkeessa kehitetään kuntalaisten terveyttä tukevia palveluja, kuten ravitsemusneuvontaa vuosina 2022–2024. Hanke kehittää ylipainon hoitopolkua ja pilotoi digitaalista hoitopolkua hyödyntävää elintapaohjauksen mallia. Hankeaikana tarjotaan matalan kynnyksen ravitsemusneuvontaa chatissa, puhelimitse sekä sähköpostitse. Palvelut pyritään sisällyttämään kunnan palveluihin myös hankeajan jälkeen.

4 HYVINVOINTITYÖTÄ TEHDÄÄN YHDESSÄ

Kattava ja laadukas hyvinvointityö Vantaalla edellyttää toimivia kumppanuuksia, yhteistyöverkostoja ja yhteistä työtä. Työikäisiin ja nuoriin aikuisiin kohdennetuissa hyvinvointia tukevissa palveluissa tehdään laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja yhteistyölle on olemassa toimivia rakenteita. Keskeisimpiä kumppanuuksia ovat Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ja erityisesti hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelut sekä hyvinvointialueella tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ.

Vantaan alueella toimii lukuisia eri alojen järjestöjä ja seuroja, joiden kanssa tehdään monipuolista ja erittäin merkityksellistä yhteistyötä vantaalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Myös seurakunnat ja yhteisöt sekä alueen eri oppilaitokset ovat tärkeitä kumppaneita vantaalaisten hyvinvoinnin tukemisessa. Työllisyyttä edistetään lukuisten työantajien ja elinkeinoelämän kumppaneiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Hyvinvointityön kumppanuudet työikäisten ja nuorten aikuisten palveluissa

Vantaa tukee taloudellisesti lukuisia kolmannen sektorin toimijoita hyvinvointityön edistämiseksi eri elämänalueilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustuksia myönnetään järjestöille, yhteisöille ja toimintaryhmille, joiden toiminta edistää vantaalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Näitä avustuksia ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta-avustus sekä merkittävää yhteiskunnallista työtä tekevien toiminta-avustus. Avustettavan toiminnan tulee olla yhteensopivaa kaupungin strategisten tavoitteiden ja arvojen kanssa. Molempia avustuksia jaetaan vuosittain. Avustuspäätöstä valmisteltaessa tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, jotta avustukset täydentäisivät toisiaan päällekkäisyyden sijaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta myöntää vuosittain liikunnan avustuksia noin 90 yhdistykselle, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on noin 50 000 henkeä. Liikuntatoimintaan tarkoitetut avustukset jakaantuvat seuraaviin avustusmuotoihin: toiminta-avustus liikuntajärjestöille, soveltavan liikunnan kohdeavustus, harrasteliikunnan kohdeavustus, vuokratuki, Vantaan markkinointituki liikuntaan sekä kilpa- ja huippu-urheilutuki edustusjoukkueille. Avustuksia voi hakea vantaalainen rekisteröity yhdistys tai muu vantaalaisia palveleva toimija.

”Eri puolilla Vantaata sijaitsevia nuorisotiloja tarjotaan vuokrattaviksi vantaalaisille nuoriso- ja varhaisnuorisojärjestöille, monikulttuurijärjestöille, palvelujärjestöille ja muille vantaalaisille järjestöille.”

Kaupunki mahdollistaa esimerkiksi harrasteliikunnan kohdeavustuksella ja maksuttomalla tilojen käytöllä liikuntaseurojen järjestämän matalan kynnyksen harrastustoiminnan kaupungin tiloissa. Tällä tavoin seura voi kattaa kaupungin tuella sekä ryhmän ohjaamisesta että tilojen käytöstä syntyvät kulut. Näin ollen toimintaan osallistuvalle harrastaminen voi olla maksutonta tai hyvin edullista. Tämän mahdollistamiseksi avustusperusteisiin on tehty tarkennuksia ja liikuntatilojen maksuperusteisiin tehtiin laaja rakenteellinen muutos.

Osana hyvinvoinnin edistämistä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta myöntää vuosittain avustuksia kulttuuritoimintaan eli taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelujen tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä varten. Avustuksia myönnetään niin ammattimaisesti toimivien kulttuuritahojen perustoimintaan kuin pienille yhdistyksille kertaluonteisten tapahtumien järjestämiseen.

Vantaalla kannustetaan asukkaita luomaan kaupunkia elävöittävää toimintaa eri puolille kaupunkia. Sitä varten on mahdollista hakea paikallisen kansalaistoiminnan avustuksia toimintaan, joka on kaikille avointa ja edistää yhteisöllisyyttä asuinalueella, esimerkiksi kyläjuhlien, erilaisten asukastapahtumien tai muun innovatiivisen hankkeen järjestämiseen.

Vantaan kaupunki toimii myös vapaaehtoistoiminnan tukena ja mahdollistajana sekä kumppanina monien järjestöjen toiminnassa. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa vantaalaisille monenlaisia mahdollisuuksia vaikuttaa ja välittää toisista ihmisistä. Vantaalla on lukuisia mahdollisuuksia toimia vapaaehtoisena eri toiminnoissa. Kaupungin sekä eri järjestöjen vapaaehtoistehtäviä on koottu vapaaehtoistyö.fi -sivustolle.

Kuntalaisten omaehtoisen toiminnan tukemiseksi järjestöille ja yhdistyksille tarjotaan erilaisia tiloja oman toiminnan järjestämiseen. Eri puolilla Vantaata sijaitsevia nuorisotiloja tarjotaan vuokrattaviksi vantaalaisille nuoriso- ja varhaisnuorisojärjestöille, monikulttuurijärjestöille, palvelujärjestöille ja muille vantaalaisille järjestöille. Myös asukastilojen tilat ja välineet ovat vantaalaisten järjestöjen ja yhteisöjen käytettävissä. Järjestöt ja yhteisöt voivat varata kohtaamispaikkojen tiloja käyttöönsä ja hakea nuorisotilojen käyttövuoroja Timmi-varausjärjestelmän kautta. Kirjastojen opiskelu-, työskentely- ja harrastustilat ovat Timmissä kaikkien kuntalaisten suoraan varattavissa. Lisäksi kirjasto tarjoaa avointa tilaa ja kokoustilojaan järjestöille ja yhdistyksille myös säännölliseen toimintaan ja kaikille avoimeen tapahtumatoimintaan.

Asukastilaverkostossa yhteistyö järjestökentän kanssa on hyvin laaja-alaista ja aktiivista, ja 207 järjestötoimijaa onkin asukastiloilla mukana erilaisissa tapahtumissa, yhteisöpajoissa sekä ohjaamis- ja neuvontatilanteissa yhteistyökumppaneina tarjoten muun muassa asumisneuvontaa ja muuttajaneuvontaa. Monikielistä matalan kynnyksen neuvontaa sekä kaupungin monikielistä viestintää vakiinnutetaan Vantaa-infoihin Neuvova Vantaa -kehittämishankkeessa, joka toimii tiiviissä yhteistyössä järjestöjen kanssa. Yhteisöpalveluissa tehdään yhteistyötä myös alueen oppilaitosten kanssa erilaisten toimintojen ja tapahtumien osalta, ja asukastilat toimivat myös opiskelijoiden harjoittelupaikkoina. Asukastiloissa tuotetaan erilaisia neuvontapalveluita vantaalaisille myös yhteistyössä valtakunnallisten toimijoiden kuten TE-toimiston ja Kelan kanssa. Lisäksi muun muassa Heurekan kanssa aloitettiin vuonna 2022 Tiede kuuluu kaikille -työpajat. Erilaisten kaupungin hankkeiden myötä yhteistyötä tehdään vaihtelevien teemojen ympärillä. Yhteistyössä hankekumppaneiden kanssa on muun muassa pureuduttu asunnottomuuden ehkäisyyn, järjestetty monikielistä neuvontaa sekä saatu hammashoito jalkautumaan. Sovittelutoimisto tekee erityisen tiivistä yhteistyötä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen kanssa. Lisäksi sovittelutoimintaan liittyvää asiakasohjausyhteistyötä tehdään verkostoissa kaupungin, hyvinvointialueiden ja järjestöjen kanssa.

Ruoka-apu tuotetaan kattavan yhteistyöverkoston avulla. Vantaalla on 86 ruoka-apua jakavaa verkoston paikkaa kuten järjestöjä, seurakuntia ja hyvinvointialueen toimipisteitä. Ruoka-apu ei olisi mahdollista ilman yli 50 hävikkiruokaa lahjoittavaa yritystä. Yhteisen pöydän toiminta on kaupungin omaa palvelutuotantoa, ja se on rakennettu vastaamaan isoimpienkin ruokahävikin lahjoittajien tarpeisiin. Ruokahävikin saannin mahdollistavat noin 50 hävikkiruoan aktiivista lahjoittajaa eli elintarviketehtaat, tukut ja kaupat.

Saatu ruokahävikki lajitellaan terminaalilla ja sieltä hävikkikuormat kuljetetaan Yhteisen pöydän kylmäautoilla ruoka-apuverkostoon. Tämä säästää aikaa ja rahaa ruoka-avun jakajilta sekä on resurssiviisasta. Viikoittain terminaalin läpi kulkee noin 14 000 kiloa hävikkiruokaa, josta hyötyy 5 000 vantaalaista viikoittain. Vakituisen toiminnan rahoittajat ovat Vantaan nuoriso- ja yhteisöpalvelut (noin 75 prosenttia) ja Vantaan seurakuntayhtymä (noin 25 prosenttia). Yhteisen pöydän viisihenkinen tiimi on palkattu sekä kaupungin että seurakuntayhtymän rahalla ja on valmiina palvelemaan monin tavoin vantaalaista, laajaa ruoka-apua jakavaa verkostoa sen kehittäessä omaa ruoka-aputoimintaansa.

”Monet asukkaat saavat tarvitsemiaan palveluita omalla kielellään yhteistyön ja palveluverkon tiiviillä yhteistyöllä ja ohjauksella.”

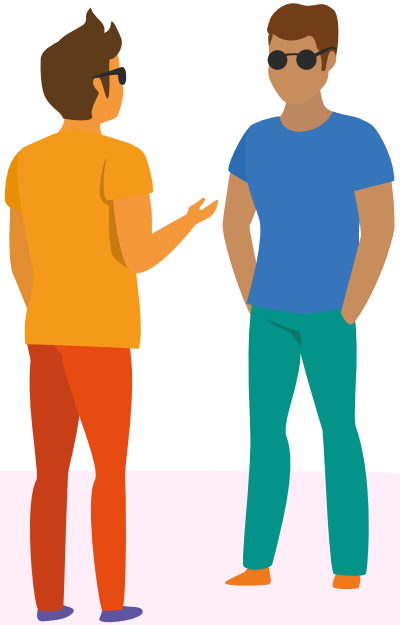

Yhteisöpalveluissa tehdään arjessa tiivistä yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa. Yhteinen pöytä ja Vantaan asukastilat työllistävät pitkäaikaistyöttömiä monipuolisesti erilaisiin työtehtäviin. Yhteinen pöytä työllistää muun muassa logistiikan ja varastoalan työtehtäviin ja asukastilat ohjaajan ja ICT-ohjaajan / digituen osaajan tehtäviin. Palkkatukityöllistämisessä kiinnitetään erityistä huomiota perehdyttämiseen, työturvallisuuteen ja työllistämispolkujen tukemiseen. Yhteisöpalveluiden työtehtävistä on työllistynyt työmarkkinoille valtaosa määräaikaisista palkkatukityöllistetyistä.

Asukastilojen ohjaus- ja digitukitiimi tekee arjessa yhteistyötä Vantaa-infon ja Neuvova Vantaa -tiimin kanssa. Monet asukkaat saavat tarvitsemiaan palveluita omalla kielellään yhteistyön ja palveluverkon tiiviillä yhteistyöllä ja ohjauksella. Asukastiloissa toimii myös Järjestöringin kautta maahanmuuttajaneuvojia, jotka täydentävät monikielisten palveluiden valikoimaa.

Vantaan kaupungilla tehdään monialaista yhteistyötä myös Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa. Kuntalaisia ohjataan tarvittaessa sosiaali- ja terveyspalveluihin ja neuvotaan palveluiden käytössä. Hyvinvointialue myös tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluita, kuten opiskeluhuollon palveluita osana toisen asteen koulutusta ja lukiokoulutusta. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ja Vantaan kaupunki toimivat yhteistyökumppaneina erilaisissa palveluita kehittävissä hankkeissa, joiden tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja sujuvien palvelupolkujen varmistaminen. Myös lakisääteisissä yhteistyöverkostoissa kuten nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa Vantaan ja Keravan hyvinvointialue toimii aktiivisessa roolissa tuottamassa vantaalaisia koskevaa hyvinvointitietoa ja kehittämässä palvelukokonaisuuksia.

Kuntalaisia koskevan hyvinvointitiedon tuottaminen ja jakaminen kunnan ja hyvinvointialueen kesken on ensiarvoisen tärkeää, jotta hyvinvointialueella olisi paremmat mahdollisuudet kohdistaa resurssejaan tarkoituksenmukaisesti. Tiedon avulla voidaan myös paremmin ennakoida vantaalaisten tulevia palvelutarpeita ja ennaltaehkäistä ongelmien syvenemistä. Hyvinvointialueen on tärkeää tuottaa tietoa myös kunnan suuntaan muun muassa vantaalaisten sairastavuudesta ja sosiaalisesta hyvinvoinnista, jotta ennalta ehkäiseviä toimia voidaan kohdistaa tehokkaammin. Vantaan kaupungilla ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on myös yhteinen lakisääteinen tehtävä tehdä ennalta ehkäisevää päihdetyötä. Tähän liittyvänä yhteistyönä hyvinvointialue tuottaa Vantaan kaupungille muun muassa koulutusta ja asiantuntijuutta päihteiden käytön ja pelihaittojen ennalta ehkäisyyn liittyen.

Vantaan kaupunki panostaa monella tapaa ennalta ehkäiseviin palveluihin ja niiden jatkuvaan kehittämiseen. Liikuntapalveluissa on vuosien kokemus terveyttä edistävistä hankkeista. Terveyttä edistävät hankkeet tekevät yhteistyötä hyvinvointialueen terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Esimerkiksi STM-hankkeessa kehitetty elintapaohjauksen malli on suunniteltu yhteistyössä terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Hyvinvointia tukevien palveluiden välinen palvelupolku on pyritty kehittämään mahdollisimman ehjäksi. Tällä pyritään siihen, että palveluiden käyttäjät saavat tarvittavan tuen, eikä palvelukatkoksia syntyisi eri toimintojen välillä.

Yhteistyön erilaiset muodot

Järjestöjen ja muiden kolmannen ja neljännen sektorin toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on sekä tukea kansalaisyhteiskunnan toimijuutta että tarjota vantaalaisille mahdollisimman monipuolisia palveluita. Yhteistyökumppaneiden järjestämä toiminta, kuten erilaiset pienryhmät, täydentävät kunnan tarjoamaa palveluvalikoimaa. Työikäisille ja nuorille aikuisille järjestetään muun muassa erilaisia liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia, kulttuurielämyksiä ja pienryhmätoimintaa yhteistyössä järjestöjen kanssa. Tarjolla on muun muassa mielen hyvinvointia ja arjen hallintaa tukevia ryhmiä, kulttuuritapahtumia sekä liikuntaa eri ikäisille.

Joillekin vähemmistöille toimintaan osallistumisen kynnystä madaltaa se, että toiminta järjestetään omalle ryhmälle. Esimerkiksi STEAn rahoittama Sastipe tukke – terveyttä sinulle -hanke (2021–2023) edistää romaninaisten terveyslukutaitoa. Hakunilassa kokoontuvassa ryhmässä pohditaan oman ja perheenjäsenten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Hanke kouluttaa myös kokemusasiantuntijoita, joilla on tietoja, taitoja sekä valmiuksia toimia vertaistukena, kokemuskouluttajana ja asiantuntijana palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä.

Vantaan Liikkuva opiskelu tarjoaa toisen asteen opiskelijoille henkilökohtaista ja yksilöllisesti suunniteltua hyvinvointivalmennusta. Tarkoituksena on tukea ja kannustaa opiskelijaa liikkumaan, mahdollistaa positiivisia ja kannustavia kokemuksia liikunnan parissa sekä edistää opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminta on maksutonta, ja valmennuksen sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa.

”Työikäisille ja nuorille aikuisille järjestetään muun muassa erilaisia liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia, kulttuurielämyksiä ja pienryhmätoimintaa yhteistyössä järjestöjen kanssa.”

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut järjestävät yhteistyössä järjestöjen ja kulttuuri-instituutioiden kanssa vuosittain lukuisia tapahtumia, luentosarjoja, festivaaleja ja muita kulttuuriaktiviteetteja. Lisäksi kulttuuriavustuksin tuetaan omaehtoisten, kaikille avointen tapahtumien tuottamista. Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden yhteistyö järjestöjen kanssa edistää kaupunkilaisten sosiaalista kanssakäymistä ja yhteisöllisyyttä. Järjestöjen ja kumppaneiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä luodaan erilaisia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia, joissa asukkaat voivat tutustua toisiinsa ja muodostaa uusia ystävyyssuhteita. Yhteistyön avulla tavoitetaan erilaisia kohderyhmiä ja edistetään kulttuurista moninaisuutta.

Kirjasto tekee erityisesti monikielisen kirjastotoiminnan osalta paljon yhteistyötä paikallisten ja alueella toimivien eri järjestöjen kanssa. Esimerkiksi Luetaan yhdessä -verkosto toimii kolmessa vantaalaisessa kirjastossa ja Hakunilan kansainvälinen yhdistys on järjestänyt menestyksellistä tapahtumatoimintaa alueen kirjastoissa. Yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa toteutetaan myös kirjaston kotikirjastopalvelu, jonka avulla kuntalaiset, jotka eivät sairauden tai vamman vuoksi pääse asioimaan kirjastossa, saavat lainattavat aineistot toimitettuina kotiin. Myös digiopastuksia järjestetään paljon erilaisten kumppanien kanssa.

Vantaan työllisyyspalvelut tekee laajaa yhteistyötä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyössä toteutetaan muun muassa monialaisen yhteispalvelun TYPin toiminta sekä Ohjaamopalveluita. Hyvinvointialue tuottaa työllisyyspalveluiden asiakkaille esimerkiksi kuntouttavaa työtoimintaa, työttömien terveystarkastuksia ja sosiaaliohjaajien palveluita. Asiakkaita myös aktiivisesti ohjataan sosiaali- ja terveyspalveluiden ja työllisyyspalveluiden välillä molemmin suuntaisesti. Työllisyyspalveluissa tehdään laajasti yhteistyötä myös oppilaitosten, elinkeinopalveluiden ja nuorisopalveluiden kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat myös järjestöt, työnantajat ja erilaiset hankkeet. Työnhakijoita ohjataan heidän palvelutarpeensa mukaan laajaan valikoimaan eri palveluita, jotka tukevat asiakkaita erilaisissa elämäntilanteissa.

5 TYÖIKÄISTEN JA NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEOT

Tähän osioon on kerätty erilaisia toimenpiteitä ja niiden alle konkreettisia tekoja, joilla edistetään vantaalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tekojen toteutumista seurataan kuluvalla strategiakaudella seurantamittareilla. Seurantamittarit on valittu kuvaamaan mahdollisimman konkreettisesti valittuja toimenpiteitä ja tekoja. Taulukkoon on kuvattu myös tekojen toteuttamiseen osallistuvat palvelualueet ja vastuutahot.

Työ ja toimeentulo

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
1. Vahvistamme asukkaiden työ- ja toimintakykyä kattavilla palveluilla.	Mahdollistamme työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille riittävät palvelut työllistymisen ja opiskeluiden tueksi.	Ohjaamon asiakkaat Nuorisotyöttömyys Nuorten aktivointiaste NEET-nuorten määrä	Työllisyyspalvelut Nuoriso- ja yhteisöpalvelut
	Tuemme opintojen henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien mukaista etenemistä hyödyntämällä chatbot-palvelua ohjauksen ja tuen tarpeiden kartoittamisessa.	Annie-sovelluksen käyttöraportit	Toisen asteen koulutuksen palvelualue
	Varmistamme hyvinvointialueen kanssa tehtävän yhteistyön rakenteita ja palvelupolkuja.	Yhteistyöverkostojen määrä	Kaikki palvelualueet
	Tarjoamme ja kehitämme yhdenvertaista liikuntaa soveltavan liikunnan kohderyhmälle.	Tarjolla olevan liikunnan määrä	Liikunnan palvelualue

Terveys

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
2. Vahvistamme kuntalaisten mielen hyvinvointia.	Tarjoamme mielenterveyden edistämiseen liittyvää koulutusta henkilöstölle.	Koulutuksen suorittaneiden määrä	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Työllisyyspalvelut
3. Tuemme kuntalaisten terveellisiä elintapoja.	Lisäämme ohjatun liikunnan tarjontaa liikuntapaikoilla ja virtuaalisesti.	Ohjatun liikunnan tuntimäärät ja osallistuvien määrä	Liikunnan palvelualue
	Vakiinnutamme Liikkuvan opiskelun hyvinvointivalmennuksen toisen asteen opiskelijoille tukemaan heidän terveydenlukutaitonsa ja hyvinvointinsa kehittymistä.	Vakiintunut / ei vakiintunut Valmennukseen osallistuvien ja sen läpikäyvien opiskelijoiden määrä (aloitus- ja lopetus-kyselyt)	Liikunnan palvelualue Kasvatuksen ja oppimisen toimiala
	Vakiinnutamme elintapaohjauspalvelu Hyvinvointimentoroinin osaksi kunnan palveluita.	Vakiintunut / ei vakiintunut Valmennukseen osallistuvien määrä	Liikunnan palvelualue
	Vakiinnutamme Hyvinvointikertomus tutuksi ja terveellinen ravitsemus tavaksi -hankkeessa vaikuttavimmiksi todetut käytänteet osaksi kunnan palveluita (matalan kynnyksen ravitsemusneuvonta, ylipainon digihoitopolku, ryhmämuotoinen elintapaneuvonta).	Vakiintunut / ei vakiintunut	Liikunnan palvelualue
	Tarjoamme säännöllisen maksuttoman sisäkävelyvuoron kaupungin liikuntatiloissa talviaikana.	Vuorojen määrä / talvikausi Kävijämäärä	Liikunnan palvelualue
4. Vahvistamme hyvinvointia liikunnan ja kulttuurin avulla koko elämänkaaren ajan.	Toteutamme Euroopan urheiluviikolla 3.–6.-luokkalaisille suunnatun monipuolisen suurtapahtuman.	Toteutunut / ei toteutunut Kävijämäärä	Liikunnan palvelualue
	Lisäämme yhden uuden maksuttoman lajikokeilumuodon nuorten aikuisten liikuntaryhmätarjontaan.	Toteutunut / ei toteutunut	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Liikunnan palvelualue
	Otamme korttelilliigaan uusiksi lajeiksi mölkyn ja petankin.	Toteutunut / ei toteutunut	Liikunnan palvelualue
	Toteutamme NAM –Night at the Museum -tapahtumasarjan, jossa kohderyhmänä ovat nuoret aikuiset.	Tapahtumien osallistujat ja palaute	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut
	Tarjoamme maksuttomia taide- ja kulttuuritapahtumia sekä museokäyntejä.	Maksuttomien taide-ja kulttuuritapahtumien määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Yhteisöllisyys

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
5. Tuemme asukkaiden ja yhteisöjen toiminta-mahdollisuuksia, ettei kukaan jää yksin.	Tarjoamme lisää tiloja asukkaiden omaehtoiselle toiminnalle.	Järjestöille myönnettyjen tilojen käyttövuorojen määrä eri palvelualueilla Asukkaiden ja yhteisöjen toiminnan määrä eri tiloissa	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut Kulttuuri- ja kirjastopalvelut
	Pilotoimme MEK-osahankkeessa yhteisökehittäjä-mallia, jolla edistetään yhteisöllisyyden rakentumista asukkaiden kesken.	Toteutunut toiminta ja osallistuneiden määrä	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut
	Kehitämme MEK – Lähiöt liikkeessä -osahankkeen kautta Lähiliikuttajat-toimintaa tukemaan kuntalaisten yhteisöllistä liikuntaa.	Osallistuneiden määrä, ryhmien määrä	Liikunnan palvelualue
	Kehitämme kuntalaisille avoimen tekemisen ja kokeilemisen mahdollistavan Värkkäämö -kädentaitopaja-konseptin Kivistön kirjastossa.	Toteutunut ryhmämuotoinen pajatoiminta	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut
6. Edistämme kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.	Tarjoamme asukastiloilla ja nuorisotiloilla vantaalaisille lisää avointa vapaa-ajan toimintaa.	Toimintaan osallistuneiden määrä	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut
	Kehitämme ja toteutamme erilaisia yhteisötyön muotoja (yhteisöruokailut, retket, verkostojen kokoaminen).	Toteutuneiden toimintojen ja osallistuneiden määrä	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut
	Kehitämme vapaaehtoistoimintaa kulttuuri- ja kirjastopalveluissa.	Toteutuneiden toimintojen ja osallistuneiden määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Elinympäristö

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
7. Kannustamme kuntalaisia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä.	Toteutamme kestävän kehityksen kasvatusta osana nuorten aikuisten palveluita.	Kestävään kehitykseen liittyvien tapahtumien ja pienryhmävalmennusten määrä Tapahtumien ja osallistujien määrä	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut
	Järjestämme asukkaiden kanssa ympäristön siisteyteen liittyviä talkoita ja tempauksia.	Tapahtumien ja osallistujien määrä	Kaupunkiympäristön toimiala Kaikki palvelualueet
8. Edistämme turvallisuuden tunnetta ja yhdenvertaisuutta.	Otamme käyttöön turvallisemman tilan periaatteet kaikissa kuntalaisten käytössä olevissa kaupungin tiloissa.	Turvallisemman tilan periaatteita noudattavien tilojen määrä	Kaikki palvelualueet
	Lisäämme henkilöstön lähisuhdeväkivallan tunnistamisen ja puheeksi oton osaamista Väkivallaton VaKe -hankkeen tuottamalla koulutusmateriaalilla.	Koulutuksen käyneen henkilöstön määrä	Kaikki palvelualueet

Jatkuva oppiminen

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
9. Ylläpidämme ja edistämme kuntalaisten osaamista ja tarjoamme monipuolista koulutusta kaikenikäisille.	Tarjoamme eri ikäisille soveltuvia maksuttomia luentoja.	Luentojen määrä Osallistujamäärä	Aikuisopisto
	Mahdollistamme kurssisuoritusten tallentamisen Koski-varantoon.	Osallistujamäärä Suoritetut kurssit	Aikuisopisto
	Tarjoamme kirjastoissa eri asiantuntijoiden luentoja ajankohtaisista aiheista maksutta.	Luentojen määrä Osallistujamäärä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut
	Tarjoamme taidesisältöisiä luentosarjoja.	Luentojen määrä Osallistujamäärä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut
10. Vahvistamme muunkielisten luottamusta ja osallisuutta yhteiskuntaan tarjoamalla kielikoulutusta ja lisäämällä kulttuurienvälistä ymmärrystä.	Tarjoamme S2-koulutusta osaamiskeskustoiminnan yhteydessä.	Palveluohjauksien määrä vieraskielisten ja kotoutujien palveluihin Osaamiskeskuksen S2-opetukseen osallistuneiden määrä.	Työllisyyspalvelut
	Kehitämme asiakkaille työpaikoille jalkautuvaa kielikummipalvelua osaamiskeskuksessa.	Kielikummipalveluun osallistuneiden yritysten ja asiakkaiden määrä	Työllisyyspalvelut
	Tarjoamme kirjastoissa kielitaidon oppimiseen aineistopalveluita kuten verkkokielikursseja.	Palvelun käyttötilastot	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

6 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TOTEUTUS, SEURANTA JA ARVIOINTI

Hyvinvointisuunnitelman toteutuksesta vastaavat kaikki kaupungin toimijat yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vuosittaiset toimenpiteet sovitaan toimialojen, palvelualueiden ja -yksiköiden tuloskorttien laadinnan yhteydessä.

Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmä vastaa kokonaisuudesta ja siitä, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja teot sekä toimijoiden yhteinen työ ja sen kehittäminen huomioidaan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Hyvinvointisuunnitelman seuranta ja arviointi toteutetaan valtuustokauden strategian arviointiaikataulun mukaisesti. Tämän lisäksi ikäryhmäkohtaiset asiantuntijaryhmät seuraavat ikäryhmäkohtaisten hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutumista vuosittain ja raportoivat niiden edistymisestä Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmälle ja vaikuttamistoimielimille.

Työikäisten ja nuorten aikuisten ikäryhmäkohtaisesta hyvinvointisuunnitelmasta on vastannut asiantuntijatyöryhmä, johon ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

Hanna Hänninen: puheenjohtaja, Nuorten aikuisten palveluiden päällikkö, Nuoriso- ja yhteisöpalvelut

Anu Anttila: sihteeri, Suunnittelija, Yhteiset palvelut

Laura Metso: sihteeri, Projektiasiantuntija, Liikuntapalvelut

Heli-Kaarina Degerman: Koulutuspäällikkö, Aikuisopisto

Reeli Karimäki: Kulttuuripäällikkö, Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Hanna Sauli: Asiakkuuspäällikkö, Työllisyyspalveluiden kuntakokeilu

Jani Raivio: Liikunnansuunnittelija, Liikuntapalvelut

Suvi Linden: Asiakkuuspäällikkö, Työllisyyspalveluiden kuntakokeilu

Ulla Kauranen: Hankepäällikkö, Työllisyyspalveluiden kuntakokeilu

Hanna Kukkonen: Kehittämispäällikkö, Toisen asteen koulutuksen palvelualue

Taru Patrikainen: Projektikoordinaattori, Liikuntapalvelut

Eeva Ahtee: Kehittämispäällikkö vs., Toisen asteen koulutuksen palvelualue

Minna Ryhänen: Tehtäväaluepäällikkö, Aikuissosiaalityö, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Saara Nykänen: Suunnittelija, Työllisyyspalveluiden kuntakokeilu

Vantaa
Vanda

IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN

HYVINVOINTI-SUUNNITELMA

2023–2025

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 23 §

SISÄLLYS

IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2023–2025

1 JOHDANTO 92

2 IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTI 93

3 IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT VANTAALLA 95
- 3.1 Kaupunkiympäristön toimialan palvelut 96
- 3.2 Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan palvelut 97
  - 3.2.1 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut 97
  - 3.2.2 Liikuntapalvelut 98
  - 3.2.3 Elinikäinen oppiminen 100
  - 3.2.4 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut 100
- 3.3 Kaupunkistrategian ja johdon toimialan palvelut 101
  - 3.3.1 Kuntalaispalvelut 101

4 IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN OSALLISUUS JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET VANTAALLA 102
- 4.1 Vantaan kaupungin vanhusneuvosto 103
- 4.2 Vantaan kaupungin vammaisneuvosto 104
- 4.3 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto 105

5 KUMPPANUUDET 106
- 5.1 Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 107
- 5.2 Yhdistys- ja järjestötoiminta 108
- 5.3 Seurakunnat ja uskonnolliset yhteisöt 109
- 5.4 Helsingin seudun liikenne 109

6 IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEOT 110

7 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TOTEUTUS, SEURANTA JA ARVIOINTI 113

1 JOHDANTO

Kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6. §:n 3. momentissa tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa.

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista säädetyn lain (2012/980) tarkoituksena on:

- Tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista.
- Parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen kunnissa ja hyvinvointialueilla.
- Parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja sekä ohjausta muiden tarjolla olevien palvelujen käyttöön yksilöllisten tarpeittensa mukaisesti ja riittävän ajoissa silloin, kun hänen heikentynyt toimintakykynsä sitä edellyttää.
- Vahvistaa iäkkään henkilön mahdollisuutta vaikuttaa hänelle järjestettävien sosiaali- ja terveyspalvelujen sisältöön ja toteuttamistapaan sekä osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista.

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma on osa kaupunkitasoista hyvinvointisuunnitelmaa. Kaupunkitasoisessa hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn tavoite ja tarkoitus, rakenne, yhteys kaupungin strategiatyöhön sekä kaupunkitasoisesti sovitut toimenpiteet. Ikäkausittaisiin suunnitelmiin, kuten ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmaan, on puolestaan kirjattu kunkin ikäryhmän hyvinvointia tukevat teot.

2 IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTI

Vantaalla asui vuonna 2021 noin 37 500 yli 65-vuotiasta, joista 75 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia oli noin 16 300. Vantaan väestö ikääntyy nopeasti, ja vähintään 75 vuotta täyttäneitä tulee olemaan Vantaalla vuoden 2030 väestöennusteen mukaan jo noin 23 500. Ikääntyneeseen väestöön liittyen voidaan todeta, että Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella asuvista 75 vuotta täyttävistä ja sitä vanhemmista lähes kaikki asuvat kotona, ja heistä puolet asuu yksin. Luku on kansallista keskitasoa ja yhtäläinen Vantaan ja Keravan välillä.

10 prosentilla yli 75-vuotiaista ikääntyneistä on suuria vaikeuksia itsestään huolehtimisessa. Vastaava osuus yli 75-vuotiaista kokee myös saavansa arkipäivän askareissa riittämättömästi tai ei lainkaan apua. Huomionarvoista on, että naisten osuus on näissä lähes kaksinkertainen miehiin nähden. Palveluiden fyysisen saavutettavuuden merkitys korostuu yli 65-vuotiailla. Vantaalla 69 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista asuu enintään 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakaupoista.

Yksinäiseksi itsensä kokee 8,9 prosenttia yli 65-vuotiaista vantaalaisista. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on lähes tuplaantunut ikääntyneiden keskuudessa. Kuitenkin vantaalaisilla ikääntyneillä on yksinäisyyden kokemusta hieman vähemmän verrattuna koko maan ikääntyneisiin. Kotihoidon RAI-arvioiduista asiakkaista 28 prosenttia tunsi itsensä yksinäiseksi vuonna 2022. Vastaavasti palvelutalossa asuvista 18 prosenttia tunsi itsensä yksinäiseksi. Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus ikääntyneissä on Vantaalla kasvanut. Suunta on sama valtakunnallisesti, mutta Vantaalla osuus on hieman suurempi ja kasvu voimakkaampaa. (Vantaan hyvinvointikatsaus 2022).

Vantaan hyvinvointikatsauksen (2022) mukaan ikääntyneissä elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden osuus on kasvanut kahden vuoden aikana yli viisi prosenttiyksikköä. 60 prosenttia yli 65-vuotiaista vantaalaisista kokee siis elämänlaatunsa hyväksi. Suunta on sama myös maanlaajuisesti, mutta Vantaalla osuus on kasvanut enemmän kuin koko maassa. Vantaalla ikääntyneiden tyytyväisyys asuinalueen olosuhteisiin on myös hieman suurempi kuin koko maassa. Yli 65-vuotiaista 86 prosenttia on tyytyväisiä asuinalueensa olosuhteisiin. Asuinalueeseen tyytyväisten osuus on noussut.

Suurin osa vantaalaisista ikääntyneistä ei liiku terveysliikuntasuosituksen mukaan riittävästi. Yli 65-vuotiaista vain 36,3 prosenttia liikkuu tarpeeksi. Ikääntyneistä vain noin kolmannes käyttää suosituksen mukaisesti (vähintään 500 g/päivä) kasviksia ja hedelmiä. Yli 65-vuotiaista 5,8 prosenttia tupakoi, ja 38,6 prosenttia käyttää suositusten mukaan liikaa alkoholia (AUDIT-C). Lihavien osuus yli 65-vuotiaista on 17,6 prosenttia. Melkein puolet yli 65-vuotiaista on ottanut influenssarokotteen.

”Vantaalaisista eläkeläisistä 32 prosenttia kertoo, että ei useimmiten saa digitukea, kun sitä tarvitsee.”

Vanhuuseläkettä saa 39 332 vantaalaista, ja keskimääräinen eläke on 1947 €/kk. Helsingissä keskiarvo on 2159 ja Espoossa 2341. Tämän lisäksi Vantaalla toimeentulotukea saa noin 1500 yli 65-vuotiasta.

Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvien osuus on yleisesti laskenut Vantaalla, poikkeuksena yli 65-vuotiaat. Ikääntyneiden vantaalaisten aktiivinen osallistuminen järjestötoimintaan on kasvanut vuodesta 2018. Kun katsotaan kaikkia ikäluokkia, osallisuusindikaattorin perusteella Vantaalla asuvat kokevat osallisuutta hieman vähemmän kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin. Osallisuuden kokemuksessa ei ole suuria alueellisia eroja. (Vantaan hyvinvointikatsaus 2022.)

Vantaalaisista eläkeläisistä 32 prosenttia kertoo, että ei useimmiten saa digitukea, kun sitä tarvitsee. Iäkkäämmät vastaajat toivovat saavansa digitukea etenkin kasvokkain. Vanhimmat ikäryhmät arvioivat selvästi nuorempia harvemmin pystyvänsä tekemään itsenäisesti arkipäivän digiasiointeja (esimerkiksi digilaitteen peruskäyttö, verkkoasiointi, päivittäminen, tiedoston tallentaminen tai liittäminen sähköpostiin, tilin luominen yms.). (Vantaan hyvinvointikatsaus 2022.)

Lähteet:
Sotkanet ja Vantaan hyvinvointikatsaus 2022

Lisätietoa ikääntyneiden vantaalaisten hyvinvoinnista löytyy myös seuraavista sivustoista:

Tilasto- ja tutkimustietoa Vantaasta

Hyvinvointikompassi

Terveytemme.fi

3 IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT VANTAALLA

Vantaan kaupunki tarjoaa laajamittaisesti erilaisia palveluita ikääntyneiden hyvinvoinnin lisäämiseksi. Vuoden 2023 alussa voimaan tullut sosiaali- ja terveystoimen uudistus on muuttanut hyvinvointipalveluiden rakennetta merkittävästi.

Ikääntyneen väestön palvelut voidaan jakaa kaikille asukkaille tarkoitettuihin perustason palveluihin, kuten erilaisiin kulttuuri-, liikunta- ja muihin vapaa-ajanpalveluihin sekä sellaisiin erityispalveluihin, joihin pääsy vaatii jonkinlaisen palvelutarpeen tai hoidon arvioinnin. Suuri osa hyvinvointialueen tuottamista vanhuspalveluista on tällaisia erityispalveluja, ja vastaavasti kunta järjestää perustason palveluja. Ikäihmisistä enin osa käyttää kaikille tarkoitettuja perustason palveluja, kuten kirjastoa ja liikuntapalveluja. Erityispalveluja (esimerkiksi asumispalvelut, kotihoito, sairaala) käyttää vain 10,5 prosenttia yli 65-vuotiaista (Kuuden suurimman kaupungin vanhusten sosiaali- ja terveyspalvelut ja kustannukset vuonna 2021, 19).

Tässä hyvinvointisuunnitelmassa käsittelemme vain niitä palveluita, jotka Vantaan kaupunki tuottaa yksin tai yhteistyössä muiden kumppaneidensa kanssa. Lisäksi esittelemme läheisten kumppaneiden olennaisesti kaupunkiin liittyviä ikääntyneisiin kohdistuvia palveluita. Hyvinvointialueelta emme nosta esiin kuin sellaisen, joka tehdään selkeässä yhteistyössä kaupungin kanssa.

3.1 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN PALVELUT

Vantaan kaupungin kaupunkiympäristön toimiala vastaa

- kestävän kaupunkikehityksen edistämisestä
- kaavoituksesta ja maankäytön suunnittelusta sekä rakennusvalvonnasta
- julkisen kaupunkitilan suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta
- liikennesuunnittelusta ja pysäköinninvalvonnasta
- ympäristönsuojelusta ja ympäristöterveydenhuollosta
- maanhankinnasta ja -luovutuksesta
- kaupungin toimitiloista.

Kaikki asuminen ja liikkuminen tapahtuu rakennetussa ympäristössä, joten toimialan päätöksillä ja suunnitelmilla on suuri merkitys jokapäiväiseen arkeen, esimerkiksi esteettömyyden ja saavutettavuuden kautta. Kaavoituksella ja suunnittelulla voidaan vaikuttaa esimerkiksi alueiden välisiin hyvinvointieroihin ja palvelujen sijainteihin.

Kaavoituksen lisäksi toimialan näkyvimpiä tehtäviä ovat muun muassa rakennuslupien myöntäminen, kaupungin toimitilojen rakennuttaminen, kunnallistekniikan, katujen ja puistojen suunnittelu, toteutus ja kunnossapito sekä ympäristönsuojelu.

Tärkeä teema maankäytön suunnittelussa on vuorovaikutus asukkaiden kanssa. Suunniteltavista hankkeista järjestetään joka vuosi lukuisia vuorovaikutustilaisuuksia, joissa esiin tuodut näkökulmat huomioidaan suunnitteluprosessissa. Merkittävien hankkeiden päätöksenteossa kuullaan myös tärkeitä edunvalvontaryhmiä, kuten vanhusneuvostoa.

Kaupunkiympäristön toimialalla edistetään ikääntyneiden liikkumismahdollisuuksia ja palvelujen saavutettavuutta sekä esteettömyyttä aina uutta suunniteltaessa sekä erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Vuonna 2023 on käynnistynyt kaksi erityisesti ikääntyneiden liikkumismahdollisuuksia ja osallistumista edistävää hanketta.

Turvalliset ja esteettömät reitit Vantaan ikäihmisille (TERVI)

Hankkeessa kehitetään Vantaan kaupungin julkisen kaupunkiympäristön (kadut ja puistot) kävely-ympäristöjen turvallisuutta ja esteettömyyttä. Kohderyhminä ovat erityisesti ikäihmiset sekä liikkumis- ja toimimisesteiset. Hankkeessa kehitetään turvallisen kaupunkiympäristön suunnittelun toimintamalleja sekä lisätään eri osapuolten ymmärrystä kaikkia palvelevista kävelyn olosuhteista ja eri liikkujaryhmien toiveista ja tarpeista.

Kävely-ympäristö ja palveluiden saavutettavuus Vantaan Korsossa ja Hakunilassa

Hankkeessa tarkastellaan sitä, miten palvelujen saavutettavuus kävellen toteutuu Korsossa ja Hakunilassa kahden keskeisen kävelijäryhmän eli ikääntyneiden sekä lasten ja nuorten kannalta, huomioiden läpäisyperiaatteella myös toimintaesteiset. Palvelujen saavutettavuuden lisäksi arvioidaan liikkumisen turvallisuutta ja esteettömyyttä sekä kokemusta ympäristön viihtyisyydestä. Hankkeessa yhdistellään eri tutkimusmenetelmiä – esimerkiksi kävelylabrat, haastattelut, työpajat ja esteettömyysauditoinnit – siten, että pystytään samalla arvioimaan kaupunkiympäristön käveltävyyttä kokonaisvaltaisesti ja vuorovaikutteisesti osallistujien kanssa.

3.2 KAUPUNKIKULTTUURIN JA HYVINVOINNIN TOIMIALAN PALVELUT

3.2.1 KULTTUURI- JA KIRJASTOPALVELUT

Kulttuuritoiminnat ja tilat

Kulttuurinen seniorityö ja kulttuuriluotsitoiminta ovat kulttuuri- ja kirjastopalveluiden puolella ikääntyneelle väestölle suunnattua toimintaa. Kulttuurisen seniorityön tavoitteena on tuoda ikääntyneiden vantaalaisten elämään ja arkeen erilaisia kulttuuri- ja taide-elämyksiä ja -kokemuksia. Niihin kuuluu niin esityksiä, konsertteja, näyttelyitä kuin erilaisia tapahtumia ja festivaalejakin.

Kohdennettua kulttuurista vanhustyötä viedään erityisesti kaupungin omiin vanhustenkeskuksiin, palvelutaloihin ja päivätoiminnan ryhmiin. Tarjolla on vaihtuvia taidenäyttelyitä, teatteria, konsertteja ja työpajoja. Vuodesta 2017 asti on järjestetty ensimmäinen ikäihmisille suunnattu valtakunnallinen, usealla paikkakunnalla toteutettu Armas-festivaali, joka on ollut vuosittain tärkeä juhla. Vanhustenviikolla lokakuussa järjestetään myös paljon senioreille suunnattuja tapahtumia ympäri Vantaata.

Kulttuuriluotsitoiminta on kulttuuripalvelujen vapaaehtoistoimintaa ja olennainen osa Vantaan kulttuurista vanhustyötä. Sen tavoitteena on saada yhä useampi ikäihminen uskaltamaan lähteä uusiin kulttuurikokemuksiin turvallisesti aiheeseen perehtyneen kulttuuriluotsin seurassa. Kulttuuriluotsin kanssa voi lähteä tutustumaan eri kulttuurikohteisiin museoista teattereihin ja oopperasta kulttuuritaloihin.

Kulttuuripalvelujen avustusmäärärahoista myönnetään myös toiminta-avustuksia vantaalaisten eläkeläis- ja veteraanijärjestöjen kulttuuritoimintaan. Se tarkoittaa pääasiassa yhdistysten kulttuuriharrastuskerhoja ja yhdistysten tekemiä taide- ja kulttuurimatkoja. Myös yksittäisiä seniori-ikäisille suunnattuja tapahtumia tuetaan kohdeavustuksin.

Kirjastopalvelut

Kaupunginkirjaston toimipisteet ovat esteettömiä. Useimmat palvelut sopivat ja ovat avoimia jokaiselle ikään tai terveyteen katsomatta. Kirjaston aineistot valitaan siten, että ne kattavat kaikki elämän- ja kiinnostuksen alueet, ja niitä on saatavissa myös äänikirjoina. Tietyin ehdoin kaikenlaista kirjaston materiaalia voi saada myös suoraan kotiin toimitettuna joko kirjaston kotipalvelun tai Celia-kirjaston kautta.
Kirjaston tapahtumiin ja lukupiireihin ovat kaikki tervetulleita. Erikseen sovittaessa on mahdollista osallistua myös erityiseen kirjallisuusterapiaan, jonka puitteissa käsitellään elämän vaikeitakin hetkiä, surua tai sairautta.

Kirjaston laitteet, kuten tietokoneet ohjelmistoineen, kopiokoneet ja tulostimet, ovat maksutta kaikkien käytettävissä. Myös tiloja voi käyttää tapaamiseen, työskentelyyn, kokoontumiseen tai pienimuotoisten näyttelyiden järjestämiseen. Eläkeikäisten tietotekniikkayhdistys Enter ry tarjoaa kirjastoissa vertaisopastusta tietokoneen, älypuhelimen, sovellusten ja sosiaalisen median käytön opiskeluun. Myös kaupungin omat Pilviagentit opastavat laitteiden ja sähköisten palveluiden käytössä.

Kirjastossa voi iäkkäämpikin ihminen työskennellä vapaaehtoisena, esimerkiksi koululaisten läksyapuna.

3.2.2 LIIKUNTAPALVELUT

Ohjattu liikunta

Liikunnan palvelualueen ohjatun liikuntatoiminnan tarjonnasta löytyy runsaasti vaihtoehtoja seniori-ikäisille liikkujille. Tarjolla on eritasoisia ja -sisältöisiä jumppia, vesijumppia ja ohjattuja kuntosaliryhmiä. Senioreille suunnattuja ryhmiä järjestetään viikoittain lähes 200. Tarjolla on myös maksuttomia, kaikille avoimia virtuaalijumppia ohjatun liikunnan nettisivuilla. Sivuille ei tarvitse kirjautua erikseen. Ohjatun liikunnan kausilla viikoittaisia livevirtuaalijumppia on 2–3, ja milloin vain katsottavissa olevia erisisältöisiä tallenteita löytyy noin 20 kappaletta. Kesäkaudella järjestetään ohjattuja liikuntaryhmiä ulko- ja sisätiloissa sekä erilaisia testitapahtumia. Virtuaalijumppien livelähetykset jatkuvat myös kesäkaudella, ja viikoittain livejumppia on tarjolla 6–10.

Sporttikortti 70+

70 vuotta täyttäneet vantaalaiset pääsevät maksutta Vantaan kaupungin liikunnan palvelualueen hallinnassa oleviin uimahalleihin ja kuntosaleille arkisin ennen kello 16:tta (poikkeuksena Korson uimahalli ja Koivukylän vanhustenkeskuksen kuntosali, näihin maksuton sisäänpääsy kaikkina aukioloaikoina). Maksutonta käyttöä varten asiakkaat saavat Sporttikortin.

Vertaisohjattu toiminta

Liikunnan palvelualue koordinoi viikoittain toimivia vertaisohjattuja liikuntaryhmiä yhdessä 80 vapaaehtoistoimijan kanssa. Ryhmät on suunnattu 60 vuotta täyttäneille vantaalaisille. Tarjolla on kuntosaliryhmiä (62 kpl) sekä mahdollisuus pelata bocciaa (1 ryhmä) ja sulkapalloa (1 ryhmä).

Hyvinvointimentorointi ja liikuntaneuvonta

Liikkumiseen ja muiden hyvien elintapojen edistämiseen voi saada tukea maksutta Vantaalla järjestettävän elintapa- ja liikuntaneuvonnan myötä. Elintapaohjausta toteutetaan kuudella terveysasemalla ja se koostuu kahdesta eri palvelusta: pidempikestoisesta hyvinvointimentoroinnista ja lyhytkestoisemmasta liikuntaneuvonnasta. Terveysaseman henkilökunnalla on mahdollisuus ohjata potilaitaan palveluiden pariin. Toiminnasta vastaa Vantaan kaupungin liikunnan palvelualue, mutta sitä toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toiminta on suunnattu vantaalaisille aikuisille, jotka kuuluvat elintapasairauksien riskiryhmiin elintapojensa puolesta. Asiakkaan terveyttä edistäviin muutoksiin käytetään tukena mobiilisovellusta, jonka avulla asiakas pääsee maksutta tutustumaan ammattilaisten tuottamaan sisältöön ja olemaan yhteydessä henkilökohtaiseen mentoriinsa. Lisäksi asiakkaiden prosessin tueksi on perustettu vertaistoimintaa ja toimintaan osallistuville on tarjolla mm. erilaisia liikuntakokeiluja.

Ikiliikkujat

Ikiliikkujat-hanke aloitettiin Vantaan kaupungilla 2020 elokuussa. Hankkeessa on kehitetty Senioripaku, joka kurvaa erilaisiin senioreiden tapaamisiin ja kohtaamisiin aktivoiden senioreiden toimintaa. Lisäksi hankkeessa pilotoidaan Sporttikaveritoimintaa ikääntyneille. Toiminnan tavoitteena on aktivoida vähän liikkuvien senioreiden arkea ja ohjata heitä liikuntapalveluiden pariin mielenkiinnon kohteiden mukaan. Hankkeessa järjestetään ulkoiluystäväkoulutuksia tukemaan vapaaehtoisten ulkoiluystävien toimintaa ja tuomaan uusia vapaaehtoisia mukaan yhteistyössä Ikäinstituutin ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi yhdistystoimijoille järjestetään koulutusta siitä, miten omaan yhdistystoimintaan voi lisätä aktiivisuutta tapaamisten yhteyteen. Hanke on saanut jatkorahoituksen ja jatkuu ainakin 31.12.2023 saakka.

Ravitsemusneuvonta

Vantaan kaupungin Hyvinvointikertomus tutuksi ja terveellinen ravitsemus tavaksi -hanke (2022–2024) tarjoaa matalan kynnyksen ravitsemusneuvontaa sähköpostitse, chat-palveluna sekä puhelimitse. Ravitsemusneuvonnasta voi kysyä apua mihin tahansa syömiseen tai ruokaan liittyvään asiaan. Palvelu on maksuton ja avoin kaikille kuntalaisille. Kaupungin ravitsemusasiantuntija vierailee pyynnöstä myös senioriyhdistyksissä tai muissa tapahtumissa luennoimassa.

3.2.3 ELINIKÄINEN OPPIMINEN

Aikuisopisto

Vantaan aikuisopiston ohjelmassa on vuosittain noin 2000 kurssia, joille muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta ikäihmiset ovat tervetulleita. Erityisesti ikäihmisille suunnattuja kursseja ja luentosarjoja tarjotaan useissa aineissa (esimerkiksi kielet, kotitalous, yhteiskunnalliset aineet ja tietotekniikka). Aikuisopistolla järjestetään myös yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa ikäihmisille kohdennettu ravitsemusluennon ja ruoanlaittokurssin yhdistelmä. Kaikissa aineissa tarjotaan myös päiväkursseja, jotka ajankohtansa puolesta sopivat ikääntyneille. Koko kurssitarjonta löytyy osoitteesta: https://aikuisopisto.vantaa.fi/fi/aikuisopiston-kurssit

”Asukastilat tarjoavat mahdollisuuden kohtaamiseen, yhdessä tekemiseen ja osallistumiseen.”

3.2.4 NUORISO- JA YHTEISÖPALVELUT

Asukastilat

Asukastilat toimivat kaikille vantaalaisille yhteisinä olohuoneina. Ne tarjoavat mahdollisuuden kohtaamiseen, yhdessä tekemiseen ja osallistumiseen.

Asukastiloihin voi aukioloaikojen puitteissa piipahtaa koska tahansa vaikka kahville, juttelemaan muiden kanssa tai kysymään neuvoa. Asukastiloissa järjestetään monenlaista harraste-, kerho- ja virkistystoimintaa. Asukastiloissa on asiakastietokoneita sekä mahdollisuus saada digitukea tietokoneella asiointiin. Asukastiloissa järjestetään aukiolon puitteissa sovittuina päivinä yhteisölounaita, jonne ovat kaikki asukkaat tervetulleita. Yhteisölounailla hyödynnetään Yhteisen pöydän kautta tulevaa ruokahävikkiä.

Asukastilan toiminta on aina maksutonta. Asukastilat ovat kaikenlaisesta syrjinnästä vapaita alueita. Kaupungin asukastiloista vastaavat pääasiassa kaupungin yhteisötyöntekijät, jotka tekevät päivittäin yhteistyötä asukastilan vapaaehtoisten sekä alueen toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Asukastilojen yhteisökahveille ovat kaikki tervetulleita. Yhteisökahveilla tullaan tutuiksi ja kehitetään yhdessä asukastilan yhteisöllisiä pajoja ja tapahtumia.

Asukastilojen käyttövuoroja varataan Timmi-tilavarausjärjestelmän kautta, paitsi asukastila Rubiinin tilat. Vakiokäyttövuorolaisille löytyy asukastiloilta järjestölokeroita tavaroiden säilytykseen.

3.3 KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALAN PALVELUT

3.3.1 KUNTALAISPALVELUT

Vantaa-info

Vantaa-info tarjoaa Vantaan kaupungin ja yhteistyökumppaneiden palveluihin liittyvää yleisneuvontaa ja tukea palveluihin hakeutumisessa. Asiakkaan tarvitsemat palvelut etsitään yhdessä ja asiakkaan tarpeita kuunnellen. Vantaa-infoon voi ottaa yhteyttä puhelimitse, sähköpostilla, chatissa tai asioimalla asiointipisteissä. Asiointipisteissä on tarjolla neuvontaa monikielisesti. Vantaa-infosta saa digitukea. Vantaa-infon digituki on Vantaan kaupungin sähköisen asioinnin ja palveluiden käytön tukea. Ohjaamme asiakkaita kaupungin ja yhteistyökumppaneiden, kuten HSL:n ja Kelan sähköisiin palveluihin. Lisäksi autamme asiakastietokoneiden ja oheislaitteiden kuten skannerin käytössä.

Vantaa-infossa voidaan etsiä sopivat julkisen liikenteen reitit asiointi- ja vapaa-ajan menoihin. Tiloissa järjestetään infoja ja neuvontaa senioreita kiinnostavista teemoista. Vantaa-infosta saa hankittua yli 70-vuotiaille vantaalaisille tarkoitetun liikuntapalveluiden Sporttikortin, joka oikeuttaa maksuttomaan uimahallien ja niiden kuntosalien käyttöön määriteltynä aikana.

4 IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN OSALLISUUS JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET VANTAALLA

Ikääntyneellä väestöllä on perustuslain ja kuntalain määräämä oikeus osallistua ja vaikuttaa heihin koskeviin asioihin. Vantaalla osallisuutta rakennetaan koko väestön keskuudessa koko kaupunkiorganisaatiota läpileikkaavan Osallistuva Vantaa 2022–2025-ohjelman puitteissa.

Vantaalla toimii useita vaikuttamistoimielimiä, joista nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat lakisääteisiä. Näiden lisäksi Vantaalla toimii myös monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta, svenska kommittén sekä paikallisromanityöryhmä. (Lue vaikuttamistoimielinten esittelyt hyvinvointisuunnitelman yleisestä osasta luvusta 3.2.)

Edustuksellisen vaikuttamisen näkökulmasta ikääntynyttä väestöä erityisesti koskettavat vaikuttamistoimielimet vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Ikääntyneen väestön osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien näkökulmasta olennaisia toimijoita ovat muun muassa erilaiset yhdistykset ja järjestöt Vantaalla. Yhdistyksistä ja järjestöistä on kirjoitettu lisää kumppanuuksien kohdalla luvussa 5.

4.1 VANTAAN KAUPUNGIN VANHUSNEUVOSTO

Vanhusneuvosto on kuntalain 27 §:ssä tarkoitetulla tavalla Vantaan ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi asetettu vaikuttamistoimielin. Vanhusneuvosto osallistuu ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen arviointiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Sen tehtävänä on edistää ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien palvelujen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan. Lisäksi neuvosto ottaa kantaa ja antaa lausuntoja asioista, joilla on vaikutusta iäkkään väestön elinoloihin ja iäkkäiden henkilöiden palveluihin. Vanhusneuvosto tekee aloitteita kaupunginhallitukselle vanhusneuvoston kohderyhmää koskevissa asioissa. Tehtävänsä toteuttamiseksi vanhusneuvosto osallistuu aktiivisesti Vantaan ikääntymispoliittisen ohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman seurantaan, suunnitteluun ja toteuttamiseen yhdessä kaupungin toimialojen ja työryhmien kanssa. Vantaalla vanhusneuvosto on toiminut jo vuodesta 1999 asti.

4.2 VANTAAN KAUPUNGIN VAMMAISNEUVOSTO

Vantaan vammaisneuvosto on kuntalain 28. §:ssä tarkoitetulla tavalla kaupungin ja sen alueella toimivien vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi asetettu vaikuttamistoimielin. Vammaisneuvoston tehtäviin kuuluu mm. vammaisten henkilöiden vaikutusmahdollisuuksien edistäminen, kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan osallistuminen sekä lausuntojen antaminen vammaisia henkilöitä koskevissa asioissa. Lisäksi neuvosto osallistuu vammaisiin henkilöihin kuuluvan väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen arviointiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Vammaisneuvostotoiminnan tavoitteena on edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta muiden kuntalaisten kanssa sekä edistää Vantaan kaupungin esteettömyyttä. Kaupunginhallitus nimeää vammaisneuvoston edustajat, ja vammaisneuvosto koostuu vammaisjärjestöjen sekä kaupungin eri toimialojen ja seurakuntayhtymän edustajista. Lisäksi laki määrää, että vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja heitä edustavilla järjestöillä tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Vammaisjärjestöjen edustajien erityisasiantuntijuus on merkittävä voimavara kaupungille. Vammaisneuvoston jäsenillä on laaja-alaista sekä ajankohtaista vammaisasioihin liittyvää erityisasiantuntemusta. Vammaisneuvoston rakennusryhmä kokoontuu säännöllisesti ja laatii esteettömyyslausunnot julkisista rakennuskohteista. Vammaisten ihmisten oikeuksien ja elämäntilanteen huomioiminen päätöksenteossa taataan jatkuvalla viranomaisten ja kansalaisten vuorovaikutuksella. Vantaalla vammaisneuvosto on toiminut kaupungissa jo vuodesta 1979 lähtien.

”Vammaisten ihmisten oikeuksien ja elämäntilanteen huomioiminen päätöksenteossa taataan jatkuvalla viranomaisten ja kansalaisten vuorovaikutuksella.”

4.3 VANTAAN JA KERAVAN HYVINVOINTIALUEEN VANHUSNEUVOSTO

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto on hyvinvointialuelain (611/2021) 32. §:n mukainen vaikuttamistoimielin, jonka tarkoituksena on varmistaa ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet hyvinvointialueen toimintaan. Vanhusneuvoston tehtävänä on ottaa kantaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vanhusneuvosto arvioi olevan merkitystä ikääntyneen väestön ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. Hyvinvointialueen vanhusneuvoston yhdeksän jäsentä on valittu Vantaan ja Keravan vanhusneuvostojen jäsenistä siten, että hyvinvointialueen vanhusneuvostossa on Vantaan vanhusneuvostosta kuusi edustajaa ja Keravan vanhusneuvostosta kolme edustajaa.

5 KUMPPANUUDET

Vantaan kaupungin toiminta-alueella toimii useita yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka tarjoavat paljon erilaista toimintaa ikääntyneille.

Kaupunki tekee järjestöjen kanssa eri tavoin yhteistyötä ja mahdollistaa kansalaistoimintaa muun muassa avustuksin ja tarjoamalla toiminnalle tiloja. Muita merkittäviä kumppaneita ovat muun muassa seurakunnat, muut uskonnolliset yhteisöt sekä sote-uudistuksen myötä tullut Vantaan ja Keravan hyvinvointialue.

5.1 VANTAAN JA KERAVAN HYVINVOINTIALUE

Vuoden 2023 alusta käynnistynyt Vantaan ja Keravan hyvinvointialue hoitaa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut myös vantaalaisille. Hyvinvointialueelle on määritelty seuraavat toimialat: lasten, nuorten ja perheiden palvelut, aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut, vanhusten palvelut, terveydenhuollon palvelut sekä pelastustoimen palvelut ja konsernipalvelut. Yhteistyötä hyvinvointialueen toimialojen sekä kaupungin palvelualueiden kanssa tehdään monin eri tavoin.

Vantaa-info tuottaa myös Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen asiakaspalvelua yleisneuvonnan ja -ohjauksen osalta. Tähän sisältyy myös digituen antamista ja puheluiden yhdistämistä eteenpäin hyvinvointialueen yleisiin neuvontanumeroihin. Vantaa-infon asiointipisteet toimivat myös hyvinvointialueelle menevän kirjepostin vastaanottopaikkoina.

Yhteisöllisyyttä edistävät ikäystävälliset kylät -hanke

Hankkeen tavoitteena on luoda kaksi ikäystävällisen kylän konseptia: toinen Katriinaan Kivistön alueelle ja toinen Hakunilaan. Konseptit sisältävät ideoita, suunnitteluohjeita ja -periaatteita tulevia asuinalueita ja palveluita varten.

Konsepteja on luotu syksyn 2022 aikana palvelumuotoilun menetelmin yhdessä ikääntyvien ihmisten, työntekijöiden, Vantaan kaupungin eri yksiköiden ja kokemusasiantuntijoiden kanssa. Lisäksi Osallistuva Vantaa -alustalla oli kysely, johon saattoivat vastata kaikki asukkaat. Konseptit valmistuivat huhtikuussa 2023, jonka jälkeen niitä on testattu Tikkurilan vanhustenkeskuksen suunnittelutyössä. Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma on rahoittanut hanketta.

5.2 YHDISTYS- JA JÄRJESTÖTOIMINTA

Vantaalla toimii useita aktiivisia paikallisia eläkeläisjärjestöjä. Järjestöt tarjoavat jäsenilleen mm. säännöllistä kerhotoimintaa (mm. liikunta-, käsityö-, keilailu- ja kuorolaulukerhoja), retkiä, tapahtumia ja luentoja. Eläkeläisjärjestöjen lisäksi Vantaalla toimii useita potilas- ja vammaisjärjestöjä sekä niiden paikallisyhdistyksiä. Yhdistykset tarjoavat jäsenilleen vertaistukea ja monipuolisesti erilaista toimintaa. Yhdistysten kautta on saatavilla vertaistukea mm. muistisairauksiin (Vantaan Muistiyhdistys ry, Uudenmaan Muistiluotsi), sydänsairauksiin (Vantaan Sydän ry), diabetekseen (Vantaan Diabeteksen Vertaistuki ry / Pääkaupunkiseudun Diabetesyhdistys ry), hengityssairauksiin (Vantaan Hengitysyhdistys) ja aivoverenkiertohäiriöihin (Uudenmaan AVH-yhdistys ry /Vantaan AVH-kerho) .

Vantaa tekee monin tavoin yhteistyötä järjestöjen kanssa. Avustusten ja tilojen lisäksi monenlainen yhteistyö ja yhteinen kehittäminen on Vantaalle elintärkeää. Esimerkiksi digitukea annetaan ja kehitetään yhteistyössä kaupungin toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Kehittämistä tehdään erityisesti Vantaa-infon koordinoimassa digituen verkostossa, jossa jaetaan tietoa eri toimijoiden järjestämistä koulutuksista, vaihdetaan kokemuksia ja arjen vinkkejä digituen antamisesta sekä kehitetään yhdessä esimerkiksi digituen markkinointia.

5.3 SEURAKUNNAT JA USKONNOLLISET YHTEISÖT

Vantaan evankelisluterilaisten seurakuntien tekemä työ senioreiden parissa on laajaa ja monipuolista. Sitä tehdään seitsemässä paikallisseurakunnassa ja Vantaan seurakuntayhtymän yhteisessä seurakuntatyössä.

Seurakuntien seniorityö tähtää ikäihmisten hengelliseen ja henkiseen hyvinvointiin, syrjäytymisen ehkäisyyn ja yhteisöllisyyttä lisäävään toimintaan. Toimintaa ohjaa kirkon vanhustyön strategia, joka korostaa vanhusten hyvän kohtelun merkitystä ja heidän oikeuksiaan.

Seurakuntien seniorityössä on työntekijöiden rinnalla suuri joukko vapaaehtoisia muun muassa tukihenkilöinä, ryhmien, kerhojen ja olotilakahviloiden ohjaajina sekä erilaisten kodin pienten korjauspalveluiden tekijöinä. Lisäksi seurakuntien yhteisöruokailuissa on paljon senioreita sekä ruokailemassa että erilaisissa vapaaehtoistehtävissä. Länsi-Vantaalla toimii myös keikka-apu, josta voi saada saattajan esimerkiksi kauppaan tai lääkäriin.

Vantaalla toimii evankelisluterilaisten seurakuntien lisäksi myös useita muita uskonnollisia yhteisöjä.

5.4 HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE

Vantaan joukkoliikenteen suunnittelusta, järjestämisestä ja matkustajainformaatiosta vastaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL). HSL päättää myös lippulajeista, lippujen hinnoista ja alennusryhmistä. HSL:n jäsenkuntia ovat Vantaan lisäksi Helsinki, Espoo, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Tuusula ja Siuntio.

Vantaan kaupunki tukee joukkoliikennettä maksamalla HSL:lle joukkoliikenteen kuntaosuuksia sekä osallistumalla suunnitteluun yhteistyössä HSL:n kanssa. Vantaa valvoo kuntalaisten etuja joukkoliikenteen suunnittelussa ja pyrkii edistämään joukkoliikennepalveluiden toteutumista Vantaan alueella. Joukkoliikenteen käyttämien katujen, pysäkkien, bussiterminaalien ja kääntöpaikkojen kaavoitus, suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito kuuluvat kaupungille.

6 IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEOT

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
1. Vahvistamme asukkaiden työ- ja toimintakykyä kattavilla palveluilla.	Lisäämme ikääntyneille suunnatun ohjatun liikunnan määrää liikuntapaikoilla ja virtuaalisesti sekä vertaisohjatun ja soveltavan liikunnan ryhmien saatavuutta.	Ohjatun liikunnan ryhmien määrät ja osallistujamäärät	Liikunnan palvelualue
	Panostamme viestinnän monikanavaisuuteen, jonka avulla tavoitamme myös ikääntyneet.	Viestintäkanavien määrä	Toimialojen viestintä
	Kehitämme esteettömiä liikkumismahdollisuuksia asuinalueiden lähellä (esim. riittävästi levähdyspenkkejä).	Esteettömän ympäristön ja penkkien määrä alueittain	Kadut ja puistot palvelualue Liikunnan palvelualue
2. Vahvistamme kuntalaisten mielen hyvinvointia	Vähennämme ikääntyneiden yksinäisyyttä tehostamalla ohjausta palveluiden piiriin ja tiivistämällä yhteistyötä terveyspalveluiden kanssa (esim. kulttuuriluotsi, Senioripaku, vertaisohjattu toiminta).	Osallistujamäärät Kysely yksinäisyydestä tai Sotkanetin tilastot Vertaistoiminnan koulutusten määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Liikunnan palvelualue
	Tarjoamme avoimia maksuttomia tai edullisia monikäyttötiloja toimintaan kaikille kuntalaisille.	Monikäyttötilojen läheisyys asuinalueilla ja niiden käyttöaste	Kiinteistöt ja tilat -palvelualue Kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualue
3. Tuemme kuntalaisten terveellisiä elintapoja.	Vakiinnutamme elintapaohjauspalvelu hyvinvointimentoroinnin osaksi kunnan palveluita.	Vakiintunut/ei vakiintunut (Osallistujamäärät)	Liikunnan palvelualue
	Varmistamme, että saavutettavia ja esteettömiä puistoja ja ulkoilualueita on lähellä asukkaita.	Puistojen määrä ja läheisyys	Kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualue Kadut ja puistot -palvelualue

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
4. Vahvistamme hyvinvointia liikunnan ja kulttuurin avulla koko elämänkaaren ajan.	Lisäämme matalan kynnyksen ohjattuja liikuntaryhmiä ja virtuaalijumppia.	Palveluiden ja osallistujien määrä	Liikunnan palvelualue
	Hyödynnämme tyhjiä tiloja tarjoamalla striimattuja livejumppia tyhjissä paikoissa vanhuksille. Striimaamme livejumppia myös asukastiloihin ja vanhustenkeskuksiin.	Striimausmäärät Osallistujamäärä Käytössä olevien tilojen määrä Ryhmien maantieteellinen kattavuus	Liikunnan palvelualue
	Tuomme kulttuuria ikääntyneiden lähelle esimerkiksi asumisyksiköihin.	Tapahtumien määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut
	Kehitämme kulttuuriluotsipalvelua	Osallistujien määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Liikunnan palvelualue
5. Tuemme asukkaiden ja yhteisöjen toiminta-mahdollisuuksia, ettei kukaan jää yksin.	Kartoitamme ja otamme käyttöön uusia tiloja vertaisohjattujen ryhmien käyttöön (esim. taloyhtiöiden tilat, vanhustenkeskusten tilat, täysin uudet tilaratkaisut).	Uusien tilojen määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut
	Tuemme seuroja ja yhdistyksiä matalan kynnyksen vertaisohjatun toiminnan järjestämisessä.	Toiminnan ja vertaisohjaajien määrä	Liikunnan palvelualue
	Etsimme uusia yhteiskäyttötiloja sellaisille asuinalueille, joissa tiloja ei ole tarpeeksi. Helpotamme vuorojen varaamista.	Toiminnan ja vertaisohjaajien määrä	Liikunnan palvelualue Nuoriso- ja yhteisöpalvelut
6. Edistämme kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.	Järjestämme eri vuodenaikoina yhteisiä tapahtumia ja juhlia, joissa on ohjelmaa eri ikäisille (esim. sadonkorjuujuhlat, joululaulut, hanami, kesäpäivä rannalla).	Tilojen määrä suhteessa alueen asukkaisiin	Kiinteistöt ja tilat -palvelualue

TOIMENPIDE	TEOT	MITTARIT	OSALLISTUJAT
7. Kannustamme kuntalaisia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä.	Olemme mukana järjestämässä ja markkinoimme valtakunnallista Siivouspäivää eri järjestöille ja yhteisöille.	Tapahtumien määrä	Ympäristökeskus (yhteistyö HSY:n kanssa) Liikunnan palvelualue
	Järjestämme kaikenikäisille suunnattuja tapahtumia, joissa kannustetaan tutustumaan lähiluontoon ja sen kunnossapitoon.	Tapahtumien määrä	Ympäristökeskus (yhteistyö HSY:n kanssa) Liikunnan palvelualue
8. Edistämme turvallisuuden tunnetta ja yhdenvertaisuutta.	Otamme käyttöön turvallisemman tilan periaatteet kaikissa kuntalaisten käytössä olevissa kaupungin tiloissa.	Tilojen lukumäärä, joissa on otettu käyttöön turvallisemman tilan periaatteet.	Kaikki palvelualueet
	Parannamme liikkumisen turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta (esim. valaistusta, valvontaa, kunnossapitoa).	Tehtyjen toimenpiteiden määrä	Kadut ja puistot -palvelualue
9. Ylläpidämme ja edistämme kuntalaisten osaamista ja tarjoamme monipuolista koulutusta kaikenikäisille.	Järjestämme säännöllisesti helposti saavutettavia tapahtumia vaihtuvilla teemoilla (esim. kodin turvallisuus, kulttuuri, terveelliset elintavat).	Tapahtumien ja osallistujien määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut Liikunnan palvelualue
10. Vahvistamme muunkielisten luottamusta ja osallisuutta yhteiskuntaan tarjoamalla kielikoulutusta ja lisäämällä Kulttuurienvälistä ymmärrystä.	Järjestämme yhteisiä tapahtumia, joissa mahdollistetaan kohtaamisia eri kulttuurien välillä (esim. ruoanlaittoiltoja eri teemoilla).	Tapahtumien ja osallistujien määrä	Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

7 HYVINVOINTISUUNNITELMAN TOTEUTUS, SEURANTA JA ARVIOINTI

Hyvinvointisuunnitelman toteutuksesta vastaavat kaikki kaupungin toimijat yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vuosittaiset toimenpiteet sovitaan toimialojen, palvelualueiden ja -yksiköiden tuloskorttien laadinnan yhteydessä.

Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmä vastaa kokonaisuudesta ja siitä, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja teot sekä toimijoiden yhteinen työ ja sen kehittäminen huomioidaan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Hyvinvointisuunnitelman seuranta ja arviointi toteutetaan valtuustokauden strategian arviointiaikataulun mukaisesti. Tämän lisäksi ikäryhmäkohtaiset asiantuntijaryhmät seuraavat ikäryhmäkohtaisten hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutumista vuosittain ja raportoivat niiden edistymisestä Hyvinvointia rakentava Vantaa -johtoryhmälle ja vaikuttamistoimielimille.

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman teosta on vastannut asiantuntijaryhmä, johon ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

Emmi Pasanen: puheenjohtaja, liikenteen kehittämispäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala

Riikka Nenonen: valmistelusihteeri, koordinaattori, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, yhteiset palvelut

Saana Karjalainen: valmistelusihteeri, projektisuunnittelija, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, liikuntapalvelut

Aapo Salonen: valmistelusihteeri, liikennesuunnittelijaharjoittelija, kaupunkiympäristön toimiala

Taru Patrikainen: liikuntakoordinaattori, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, liikuntapalvelut

Punnala Heljä: liikunnan suunnittelija, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, liikuntapalvelut

Pirjo Kivimäki: kulttuurituottaja, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Eija Kylänpää: erikoiskirjastonhoitaja, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Nina Rahja: suunnittelija, kaupunkistrategian ja johdon toimiala, kuntalaispalvelut

Olavi Laukkanen: projektipäällikkö, kaupunkistrategian ja johdon toimiala, kuntalaispalvelut

Tiina László: johtava diakoniatyöntekijä ja pappi, Vantaankosken seurakunta

Tanja Järvinen: erityisasiantuntija, vanhuspalvelut, hyvinvointialue

Aila Halonen: palvelualuejohtaja, vanhuspalvelut, hyvinvointialue

Susanne Laine: tehtäväaluepäällikkö, vanhuspalvelut, hyvinvointialue

Minna Lahnalampi-Lahtinen: toimialajohtaja, vanhuspalvelut, hyvinvointialue

VANTAAN HYVINVOINTI-SUUNNITELMA

VANDAS VÄLFÄRDSPLAN
VANTAA'S PLAN ON WELLBEING

2023–2025

Vantaa
Vanda

LIITE: Kaupunginhallitus 05.06.2023 / 23 §

24 § Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:lle yhteisötalotoimintaan myönnetyn toiminta-avustuksen käyttöselvityksen hyväksyminen

VD/5339/02.03.01.03/2019

KK/PR/MT

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ylläpitämää yhteisötalotoimintaa on avustettu osana Vantaan kaupungin Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmaa ohjelmakaudella 2019–2022. Kaupunginhallitus myönsi kokouksissaan 11.11.2019 § 8, 23.3.2020 § 14, 25.10.2021 § 14 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:lle toiminta-avustusta Hakunilan yhteisötalotoiminnan toteuttamiseksi ohjelmakaudelle 2020–2022.

Avustusten myöntämisessä ja käytön valvonnassa noudatetaan kaupunginhallituksen 01.01.2022 hyväksymiä avustusten ja apurahojen yleisiä myöntämisperiaatteita. Myönnetyn avustuksen käytöstä on annettava selvitys myöntämispäätöksessä mainittuun ajankohtaan mennessä. Avustus voidaan periä takaisin kokonaan tai osittain, mikäli saatua avustusta ei ole käytetty myöntämispäätöksen mukaisesti tai sen käytöstä ei ole toimitettu hyväksyttävää selvitystä määräpäivään mennessä.

Yhteisötalo sijaitsee Itä-Vantaalla, Hakunilan ostoskeskuksessa kolmannessa kerroksessa neuvolan vieressä. Talo avattiin perheille helmikuussa 2020. Normaalioloissa talon ovet olleet auki kävijöille arkisin klo 9–15. Suljettuja ryhmiä kokoontuu myös ilta-aikaan. Talon toiminta jakautuu avoimeen toimintaan sekä ohjattuun ryhmätoimintaan.

Yhteisötalon tavoitteena on lisätä lasten ja perheiden hyvinvointia, osallistaa kävijöitä aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä lisätä alueen yhteisöllisyyttä. Toiminta on suunnattu 0–12-vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen. Talon toiminta perustuu alueen perheiden toiveisiin ja tarpeisiin ja toiminta on suunniteltu yhdessä heidän sekä kaupungin ja järjestöjen kanssa. Talosta on jaettu aineellista apua lapsiperheille mm. ruokakassien ja lasten vaatteiden muodossa, tarjottu erilaisia vanhemmuutta, arkea ja kotoutumista tukevia ryhmätoimintoja sekä yksilöllistä keskusteluapua ja palveluohjausta. Lisäksi talo tekee aktiivista yhteistyötä Lehtikuusen ja Itä-Hakkilan koulujen kanssa mm. läksyavun muodossa.

Talon avoin toiminta oli suljettuna poikkeustilan aikana 20.12.-31.1.2022. Tänäkin aikana talo tarjosi jokaisena arkipäivänä tukea lapsille ja perheille: etävanhempainryhmiä, ulkotoimintaa, läksyapua, etävuorovaikutusleikkituokioita, vanhemmuuden teemakeskusteluja sekä lapsiperheiden keskustelutuokioita, joihin asiantuntijat jalkautuivat. Lisäksi perheet saivat talosta ajanvarauksella aineellista apua (ruokaa, lastenvaatteita ja leluja) sekä keskusteluapua.

Talon avoimessa toiminnassa oli 12 103 käyntikertaa vuonna 2022. Suurin kävijäryhmä oli 7–12-vuotiaat lapset. Lisäksi erilaisessa ryhmätoiminnassa sekä tapahtumissa oli yhteensä 7 373 käyntikertaa. Eri kävijöitä oli 1 330 henkilöä. Talon kävijät olivat valtaosin vieraskielisiä ja suurin osa heistä on haavoittuvassa asemassa.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry on toimittanut hyväksyttävän selvityksen vuoden 2022 toiminta-avustuksen käytöstä määräaikaan mennessä.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 24 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää avustusten myöntämisestä, ellei toisin ole määrätty. Avustuksen myöntänyt viranomainen tekee päätöksen selvityksen ja tilityksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä sekä takaisinperinnästä.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin toimittamat asiakirjat, jotka liittyvät selvitykseen, ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävissä kokouksen yhteydessä.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 24

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään hyväksyä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n vuoden 2022 toiminta-avustuksen (yhteensä 198 000 euroa) käyttöselvitys.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: Kaupunkikulttuuri, yhteiset palvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
projektipäällikkö Petri Roikonen, puh. 050 314 5448, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

25 § **Kiinteistön 92-15-672-12 pysäköintilaitosrakennuksen osan ostaminen sekä asemakaavamuutokseen nro 002317 maankäyttösopimuksen päivittäminen / JM Suomi Oy**

VD/4973/10.00.01.05/2018

TeA/AK/PW/SW/MT

Esitetään että Vantaan kaupunki ostaa osan kiinteistön 92-15-673-12 pysäköintilaitosrakennuksesta yleisen pysäköinnin järjestämiseksi. Kaupan kokonaishinta on enintään 2 700 000 miljoonaa euroa, josta kiinteän kauppahinnan osuus on 2 097 285 euroa. Kauppahintaan kuuluu lisäksi arvonlisäveron osuus, jonka suuruus tarkentuu rakennuksen valmistuttua.

Tausta

Asemakaavamuutos 002317 velvoittaa keskitettyyn rakenteelliseen pysäköintiin LPA-tontilla 15673-12 , osoitteessa Myyrmäentie 2h (Liite 1.). Pysäköintilaitosrakennus palvelee Myyrmäen keskustassa korttelin 15673 uusia asuinkerrostaloja ja liiketiloja sekä muuta asiointipysäköintiä, mm. Myyrmäen urheilutalossa.

Pysäköintilaitoksen rakentaminen perustuu kaupunginhallituksen 1.11.2018 hyväksymään maankäyttösopimukseen, jossa vastuu toteutuksesta on Koy Myyrinhalmeella (y-tunnus 3249810-6) ja JM Suomi Oy:lla (1974161-8). Maankäyttösopimuksen mukaan JM Suomi Oy rakentaa pysäköintilaitoksen kaavan mukaiseen käyttötarkoitukseen omakustannushintaan (YSE 47 §).

Viisikerroksisessa rakennuksessa on 302 pysäköintipaikkaa, joista 70 on osoitettu kaavassa kaupungin yleiseen pysäköintiin ja loput 232 korttelin muita toimintoja palveleviksi velvoitepaikoiksi. Pysäköintilaitosrakennuksessa sijaitsee lisäksi asuinkerrostalojen ulkoliikuntavälinevarasto sekä Vantaan Energian muuntamotila.

Kaupan kohde ja hinnoittelu

Kaupunki ostaa pysäköintilaitosrakennuksesta yleisten pysäköintipaikkojen osuuden JM Suomi Oy:lta, joka omistaa kiinteistöön 92-15-673-12 rakennettavan pysäköintilaitosrakennuksen yhdessä Myyrinhalmeen Kaupunkipysäköinti Oy:n (y-tunnus 3144483–5) kanssa. Kaupan jälkeen pysäköintilaitosrakennuksen toiseksi omistajaksi jää kaupungin ohella vain Myyrinhalmeen Kaupunkipysäköinti Oy, joka vastaa pysäköintilaitoksen velvoitepaikoista (liite 2).

Kaupan kokonaishinta on enintään 2 700 000 euroa. Tästä kiinteän kauppahinnan osuus on 2 097 285 euroa. Kauppahinnan perusteet ja pysäköintilaitoksen toteutus määrittyvät maankäyttösopimuksessa, jonka mukaan JM Suomi Oy rakentaa pysäköintilaitoksen omakustannushintaan (YSE 47 §). JM Suomi Oy:n on antanut kaupungille selvityksen rakennuskustannuksista. Kustannusten oikeellisuus on tarkistettu ulkopuolisella asiantuntijalla, Sweco Oy:lla.

Kiinteän kauppahinnan lisäksi kaupunki maksaa JM Suomi Oy:lle rakentamiskustannuksiin sidotun oman käytön arvonlisäveron osuuden. JM Suomi Oy sitoutuu kauppakirjassa oman käytön arvonlisäveron selvittämiseen ja kauppahinnan tarkistamiseen. Vantaan kaupunki puolestaan aikoo toteuttaa tiloissa maksullista pysäköintiä, joka on arvonlisäverovelvoitteista toimintaa. Tällöin Vantaan kaupunki on

oikeutettu saamaan pysäköintilaitosrakennuksen osasta maksetun arvonlisäveron takaisin verohallinnolta. Kaupan kokonaishinta määrittyy näin ollen verohallinnon päätöksen myötä.

Kauppa koskee vain kiinteistöön kuuluvaa rakennusta. Kaupunki omistaa entuudestaan kiinteistön maapohjasta 121/337 suuruisen osuuden. Maapohjan toinen omistaja on Koy Myyrinhalmeen pysäköinti, jonka osuus on 216/337 kiinteistön maapohjasta.

Maankäyttösopimuksen päivittäminen

Pysäköintilaitosrakennuksen käyttöönotto edellyttää Vantaan Kaupungin ja Kiinteistö Oy Myyrinhalmeen välisen maankäyttösopimuksen päivittämistä (liite 3), koska korttelin rakentuminen ei ole toteutunut odotetussa aikataulussa kaupungin omistaman Tontin 15673-11 osalta. Tontti on ollut tarkoitus luovuttaa VAV:lle, mutta korkeiden rakennuskustannusten takia ARA ei ole myöntänyt rahoitusta asuinkerrostalon rakentamiseen.

Jotta asuinkerrostalo voidaan rakentaa myöhemmin, tontille 11 osoitettu pysäköintilaitoksen ajoneuvoliittymä ja ajoväylä tulee siirtää viereiselle tontille. Ajoyhteys palvelee myös korttelin sisäpihan pelastus- ja huoltoreittinä. Päivitetyssä maankäyttösopimuksessa osoitetaan tilapäinen ajoliittymä ja -yhteys tontin 15673-10 kautta, jonka omistaa Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti Oy. Tilapäinen ajoyhteys pysyy tontilla 10 31.12.2026 saakka, joten maankäyttösopimuksella siirretään eteenpäin myös tontin 10 rakentamisvelvoitetta. Tonttia 11 koskeva rakennusvelvoitteeseen liittyvä korvausvaade alkaa vasta 31.12.2028 jälkeen.

Päivitettyä maankäyttösopimusta täydentää korttelipihan ja pysäköintilaitoksen yhteisjärjestelysopimus, jolla määritetään mm. pysäköintilaitoksen ajoneuvoliittymien rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyvät vastuut korttelin kaikkien kiinteistöjen omistajien kesken. Lisäksi solmitaan maakaaren 14.luvun 3 §:n mukainen hallinnanjakosopimus, jolla osoitetaan kunkin määräosaisen omistajan yksinomaiseen hallintaan tulevat pysäköintipaikat sekä sovitaan tontin ja pysäköintilaitoksen ajoväylistä, kulkuyhteyksien käytöstä sekä pysäköintilaitoksen elinkaaren aikaisesta ylläpidosta. Pysäköintilaitoksen rakenteiden ja tilojen kunnossapito järjestetään yhteistyössä velvoitepysäköinnistä vastaavan Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti Oy:n kanssa. Tällöin kustannukset jaetaan pysäköintipaikkamäärän osoittamassa suhteessa.

Kaupungin sisällä pysäköintilaitosrakennuksen osan ylläpito- ja kunnossapitovastuu siirtyy Vantaan kaupungin kiinteistöjen ja tilojen palvelualueelle. Yleisen pysäköinnin järjestäminen ja valvontavastuu kuuluu Vantaan kaupungin katujen ja puistojen palvelualueelle. Päätökset yhteisjärjestelysopimuksen ja hallinnanjakosopimuksen hyväksymisestä tehdään erikseen Vantaan kaupungin hallintosäännössä annettujen määräysten mukaisesti.

Toimivalta

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n kohdan 33 mukaan kaupunginhallitus päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta, kun kauppahinta on yli 1 500 000 euroa ja enintään 3 000 000 euroa. Edelleen hallintosäännön 8 luvun 1 §:n kohdan 37 mukaan kaupunginhallitus päättää maankäyttö- ja kaavoitussopimuksista.

Kaupunkitilalautakunta 10.5.2023 § 8

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) Vantaan kaupunki ostaa osan kiinteistön 92-15-673-12 pysäköintilaitosrakennuksesta enintään 2,7 miljoonan euron kokonaiskustannuksilla,
b) kaupan ehtona on, että kaupunginvaltuusto myöntää kaupan tekemiseen tarvittavan määrärahan,
c) hyväksytään Vantaan kaupungin ja korttelin 15673 kiinteistöjen omistajien välinen maankäyttösopimuksen päivitys,
d) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan kauppakirja sekä päivitetty maankäyttösopimus ja tekemään niihin teknisluonteisia tarkennuksia ja vähäisiä muutoksia,
e) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään mahdolliset sopimusvelvoitteiden siirrot kolmansille osapuolille, ja
f) mikäli tämän päätöksen perusteella tehtävää kauppakirjaa ei ole allekirjoitettu 31.12.2023 mennessä, raukeaa tämä päätös.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 25

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että

a) Vantaan kaupunki ostaa osan kiinteistön 92-15-673-12 pysäköintilaitosrakennuksesta enintään 2,7 miljoonan euron kokonaiskustannuksilla,
b) kaupan ehtona on, että kaupunginvaltuusto myöntää kaupan tekemiseen tarvittavan määrärahan,
c) hyväksytään Vantaan kaupungin ja korttelin 15673 kiinteistöjen omistajien välinen maankäyttösopimuksen päivitys,
d) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan kauppakirja sekä päivitetty maankäyttösopimus ja tekemään niihin teknisluonteisia tarkennuksia ja vähäisiä muutoksia,
e) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään mahdolliset sopimusvelvoitteiden siirrot kolmansille osapuolille, ja
f) mikäli tämän päätöksen perusteella tehtävää kauppakirjaa ei ole allekirjoitettu 31.12.2023 mennessä, raukeaa tämä päätös.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Liite 1. Kartta asemakaava-alueesta
- Liite 2. Kauppakirjaluonnos
- Liite 3. Päivitetty maankäyttösopimus

Täytäntöönpano: kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
projektijohtaja, Sirkku Wallin, puh. 043 636 1813
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

LIITE 1. Kartta asemakaava-alueesta nro 002317

Kaavassa korttelin 15673 ohjeellinen ajoyhteys tontille 12 tontin 11 kautta.

Tilapäinen ajoyhteys esitetty osoitettavaksi Tontin 10 kautta 31.12.2026 saakka. Tilapäisen ajoyhteyden sijainti tarkennetaan yhteisjärjestely- ja hallinnanjakosopimuksissa.

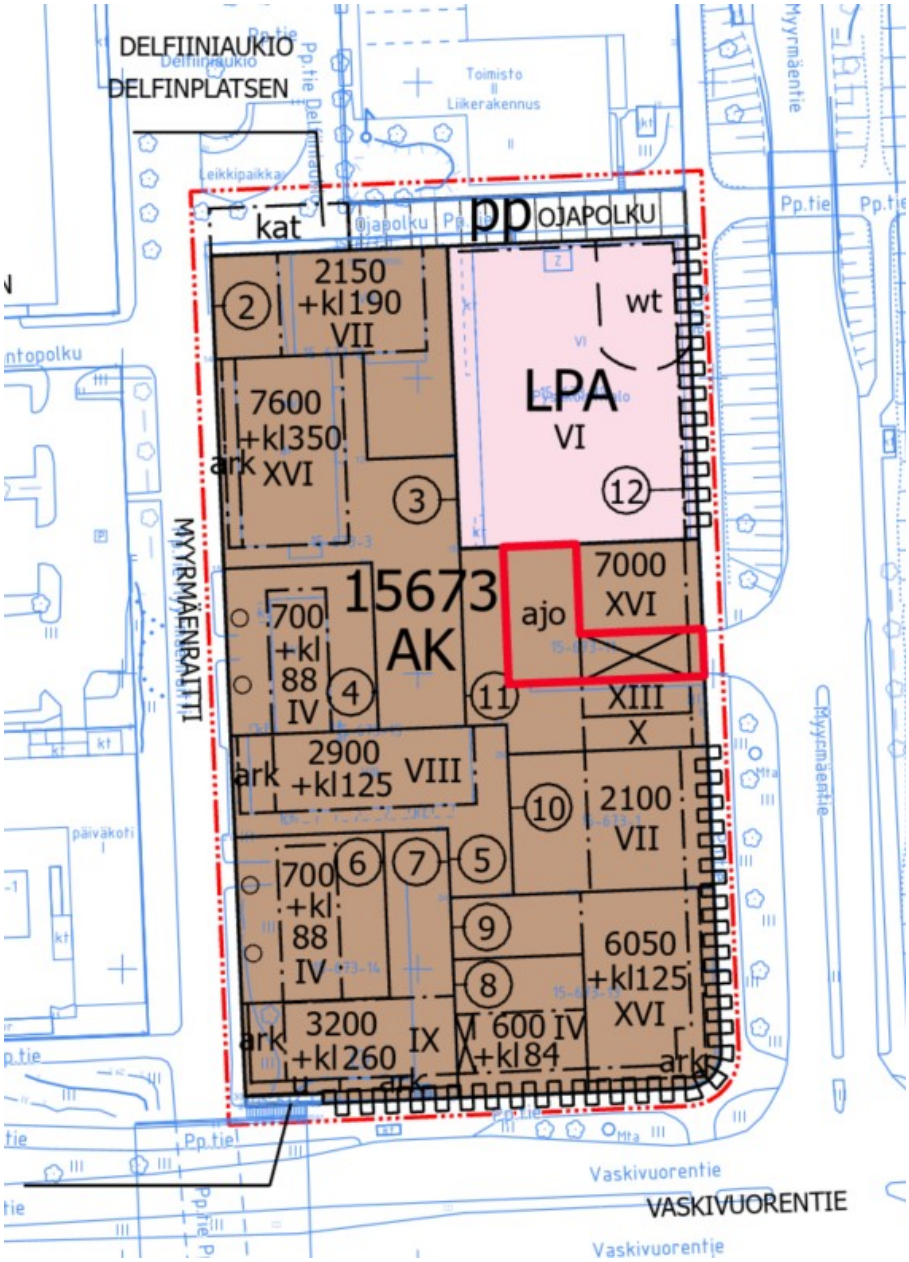

Rakennuksen osan kauppakirja

1 Osapuolet

1.1 Myyjä

JM Suomi Oy

Y-tunnus: 1974161-8

Osoite: Osoite: Hevosenkenkä 3, 02600 Espoo

(jäljempänä ”**Myyjä**”)

1.2 Ostaja **Vantaan kaupunki**

Y-tunnus: 0124610–9,

Osoite: Asematie 7, 01300 Vantaa

(jäljempänä ”**Ostaja**”)

1.3 Suostumuksen antaja

Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti Oy

Y-tunnus: 3144483-5

Osoite:c/o JM Suomi Oy, Hevosenkenkä 3, 02600 Espoo

Jäljempänä Ostaja ja Myyjä yhdessä ”**Osapuolet**” ja kukin erikseen ”**Osapuoli**”.

2 Kaupan kohde

Myyjä omistaa yhdessä Myyrinhalmeen Kaupunkipysäköinti Oy:n (y-tunnus 3144483–5) kanssa kiinteistölle 92-15-673-12 (”**Tontt**i”) rakennetun pysäköintilaitosrakennuksen.

Tämän kaupan kohteena on myyjän omistama osa edellä mainitusta pysäköintilaitosrakennuksesta (Jäljempänä ”**Kaupan Kohde**”). Kaupan kohde käsittää liitteessä (liite 1) hallinnanjakosopimuksessa Ostajalle määriteltyä hallinta-aluetta sisältäen 70 pysäköintipaikkaa pysäköintilaitosrakennuksesta.

Ostaja omistaa entuudestaan Tontin maapohjasta 121/337 suuruisen osuuden ja Koy Myyrinhalmeen pysäköinti (y-tunnus 3249810-6) omistaa Tontin maapohjasta 261/337 suuruisen osuuden. Ostaja on luovuttanut omistamansa Tontin osuuden hallinnan Myyjälle elokuussa

2022 pysäköintilaitosrakennuksen rakentamista varten. Kaupan myötä Myyjän hallintaoikeus maapohjan osuuteen 121/337 päättyy ja palaa takaisin Ostajalle. Koy Myyrinhalmeen pysäköinti on luovuttanut omistamansa Tontin osuuden hallinnan Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnille elokuussa 2022 pysäköintilaitosrakennuksen rakentamista varten.

Ostaja, Myyrinhalmeen Kaupunkipysäköinti Oy ja Koy Myyrinhalmeen pysäköinti tulevat välittömästi tämän kauppakirjan allekirjoittamisen jälkeen allekirjoittamaan liitteenä olevan hallinnanjakosopimuksen (liite 1), jossa on määritelty muun muassa pysäköintilaitosrakennuksen hallinta-alueet ja kunnossapitovastuu.

Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti Oy antaa tämän kauppakirjan allekirjoituksin suostumuksen Myyjän omistaman Kaupan kohteen myyntiin Ostajalle.

Kaupan kohde sijaitsee alueella, jossa on voimassa vahvistettu asemakaava.

3 Kauppahinta ja sen maksaminen

Kiinteä kauppahinta on 2 097 285 euroa. Hinta perustuu maankäyttösopimuksen mukaiseen urakkahintaan, jonka kustannuslaskelman Ostaja on tarkastanut. Kiinteän kauppahinnan lisäksi Ostaja suorittaa Myyjälle aiheutuvan oman käytön arvonlisäveron osuuden. Ennen rakennuksen valmistumista oman käytön arvonlisäveron osuudeksi on arvioitu 526 000 euroa. Tämä muuttuva kauppahinnan osuus perustuu Myyjän antamaan arvonlisäverolain 103 §:n tarkoittamaan selvitykseen, joka sisältää arvonlisäverolain 209 h §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

Jos kaupanteon jälkeen Myyjä havaitsee, että esimerkiksi rakennuksen osaan kohdistuvien rakentamisen kustannusten määrän muutoksen vuoksi suoritettavan oman käytön arvonlisäveron määrä laskee tai nousee, Myyjä antaa Ostajalle täydennetyn selvityksen. Osapuolet sitoutuvat oikaisemaan kauppahintaa siltä osin kuin toteutunut lopullinen oman käytön veron määrä poikkeaa alkuperäisestä selvityksestä ja Myyjä on velvollinen oikaisemaan oman käytön arvonlisäverotusta.

Kauppahinnan tarkistamisen edellytyksenä on, että Myyjällä on myös oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (OVML, 768/2016) 8 luvun mukaisten määräaikojen puitteissa velvollisuus edellä viitattuun oman käytön veron oikaisuun, tai että Myyjän kaupan kohteeseen kohdistuvaa oman käytön verotusta oikaistaan viranomaisaloitteisesti.

Kauppahinnan tarkistamisen edellytyksenä on lisäksi, että Ostajalla olisi oma aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 8 luvun

mukaisten määräaikojen puitteissa oikeus tai velvollisuus oikaista arvonlisäverolain 103 §:n perusteella mahdollisesti vähentämänsä veron määrää Myyjän antamasta täydennetystä selvityksestä johtuen.

Kauppahinta maksetaan kokonaisuudessaan kaupantekotilaisuudessa Myyjän ilmoittamalle tilille FI05 1596 3000 0553 78.

Kauppahinta kuitataan kokonaan maksetuksi ja vastaanotetuksi tämän kauppakirjan allekirjoituksin.

4 Omistus- ja hallintaoikeuden sekä vaaranvastuun siirtyminen

Omistus- ja hallintaoikeus Kaupan kohteeseen siirtyvät Ostajalle tämän kauppakirjan allekirjoituksin koko kauppahinnan tultua maksetuksi Myyjälle.

Vaaranvastuu Kaupan kohteesta siirtyy Ostajalle kaupantekohetkellä.

Myyjä sitoutuu pitämään voimassa Kaupan kohdetta koskevat nykyiset vakuutukset vaaranvastuun siirtymispäivään saakka (kyseinen päivä mukaan luettuna) ja Ostaja vakuuttaa Kaupan kohteen omistusoikeuden siirtymispäivästä lukien.

5 Rasitteet, rasitukset ja kolmannen oikeudet

Tonttiin ei kohdistu muita rasitteita tai rasituksia kuten liitteenä olevista, [päivämäärä] päivätyistä rasitustodistuksesta ja kiinteistörekisteriotteesta ja tässä kauppakirjassa ja sen liitteissä ilmenevät. Tonttiin ei myöskään kohdistu muita rasitustodistuksesta tai kiinteistörekisteriotteesta tai tässä kauppakirjassa ja sen liitteissä ilmenemättömiä kolmansien oikeuksia. Ostaja ostaa Kaupan kohteen kaikista Kaupan kohdetta koskevista rasituksista ja kolmansien oikeuksista vapaana.

Ostaja on tietoinen korttelia 15673 koskevasta yhteisjärjestelysopimuksesta ja sitoutuu vastaamaan yhteisjärjestelysopimuksessa esitettyihin velvoitteisiin. Myyjä sitoutuu yhteisjärjestelysopimuksessa kohdassa 5.1 ja 5.5. mainittuihin kustannuksiin ja velvoitteisiin ainoastaan siihen saakka, kunnes Pysäköintilaitosrakennuksen osan kauppa on toteutunut.

6 Kaupan kohteeseen tutustuminen

Ostaja on tutustunut Kaupan kohteeseen, liitteinä 1–4 oleviin, Kaupan kohdetta koskeviin asiakirjoihin.

Ostaja on suorittanut Kaupan kohteella katselmuksen, ja Ostaja on tarkistanut Kaupan kohteen haluamassaan laajuudessa. Ostajalla on ollut mahdollisuus käyttää haluamiaan asiantuntijoita Kaupan kohdetta tarkistettaessa. Pysäköintilaitosrakennuksen [osittainen]

loppukatselmus on pidetty [xx.x.2023] ja Ostaja on tutustunut loppukatselmusta koskevaan pöytäkirjaan [liite x].

7 Irtaimisto

Kaupan yhteydessä ei myydä irtainta omaisuutta eikä irtaimen myynnistä ole tehty eri sopimustakaan.

8 Verot, maksut ja muut kulut

8.1 Yleistä

Kaupan kohdetta koskevista veroista ja muista maksuista ja kustannuksista vastaa Myyjä siltä osin kuin ne tai niiden peruste kohdistuvat omistusoikeuden siirtymistä edeltävään aikaan ja Ostaja siltä osin kuin ne tai niiden peruste kohdistuvat omistusoikeuden siirtymisen jälkeiseen aikaan, ellei tässä kauppakirjassa muualla toisin sovita.

Myyjä vastaa Kaupan kohteeseen kohdistuvista hoito- ja ylläpitokustannuksista omistusoikeuden siirtymiseen asti Kaupantekopäivä mukaan lukien, jonka jälkeen niistä vastaa Ostaja.

8.2 Varainsiirto- ja kiinteistöverot

Ostaja on vastuussa kaupan kohteen kiinteistöverosta.

Tästä kaupasta mahdollisesti menevästä varainsiirtoveron maksaa Ostaja.

9 Sovellettava laki ja erimielisyydet

Tähän kauppaan sovelletaan Suomen lakia.

Tästä kaupasta mahdollisesti aiheutuvat riidat ratkaistaan lopullisesti Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

10. Allekirjoitukset

Tätä sopimus on allekirjoitettu kolmena (3) kappaleena, yksi kullekin Osapuolelle

JM Suomi Oy

_____ _____

Vantaan kaupunki

_____

Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti Oy

_____

Liitteet

Liite 1	Hallinnanjakosopimus
Liite 2	Rasitustodistus
Liite 3	Kiinteistörekisteriote

MAANKÄYTTÖSOPIMUS

Täällä maankäyttösopimuksella korvataan 1.11.2018 päivätty Vantaan Kaupungin ja Kiinteistö Oy Myyrinhalmeen välinen maankäyttösopimus (jäljempänä **”Aikaisempi maankäyttösopimus”**). Aikaisempi maankäyttösopimus lakkaa olemasta voimassa tämän maankäyttösopimuksen allekirjoituksin. Selvennyksenä todetaan, että tämä maankäyttösopimus korvaa vain Aikaisemman maankäyttösopimuksen kohdan A. mukaisen kunnallistekniikan rakentamissopimuksen, sillä kohdan B. mukainen esisopimus kiinteistöjen luovutuksesta on lakannut olemasta voimassa. Esisopimuksen mukaiset lopulliset luovutukset on tehty.

Tämä maankäyttösopimus perustuu Asemakaavamuutokseen nro 002317, joka on tullut voimaan 31.1.2019 (jäljempänä **”Asemakaava”**).

<u>Tämän maankäyttösopimuksen tausta ja tarkoitus</u>

Aikaisempi maankäyttösopimus on tietyiltä osin vanhentunut, joten tällä sopimuksella korjataan tilanne osapuolten tahtotilaa vastaavaksi. Tämän maankäyttösopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä allekirjoitetaan myös korttelia 15673 koskeva yhteisjärjestelysopimus, kiinteistölle 92-15-673-12 (jäljempänä **”Tontti 12”**) toteutettavaa pysäköintilaitosta (jäljempänä **”Pysäköintilaitos”**) sekä Tonttia 12 koskeva hallinnanjakosopimus ja Pysäköintilaitoksen määräosaa koskeva kauppakirja.

Tämä sopimus sisältää Aikaisempaan maankäyttösopimukseen teknisiä muutoksia ja seuraavat suuremmat sisältömuutokset:

- Pysäköintilaitoksen omistuksen jakautuminen omistusjärjestelyjen jälkeen Myyrinhalmeen Kaupunkipysäköinti Oy:n ja Kaupungin välillä, aiemman yhden pysäköintiyhtiön asemesta,
- Yleisen pysäköinnin pysäköintipaikkojen määrä korjataan kaavan mukaiseksi: 70/302,
- Pysäköintilaitoksen ajoneuvoliittymä sijaitsee kiinteistöllä 92-15-673-11 (jäljempänä **”Tontti 11”**) 1.1. 2027 lähtien. Väliaikainen ajoneuvoliittymä sijaitsee kiinteistöllä 92–15-673-10 (jäljempänä **”Tontti 10”**) 31.12.2026 saakka. Tontin 11 omistaja vastaa väliaikaisen ajoyhteyden turvallisuudesta tonttinsa osuudella ja pysyvän -ajoyhteyden rakentamisesta. Väliaikaisen ajoneuvoliittymän suunnittelu ja rakentaminen toteutuu osana Pysäköintilaitoksen urakkaa,
- Rakentamisvelvoitteen viimeistä takarajaa siirretään eteenpäin 31.1.2028 asti,
- Kiinteistö Oy Myyrinhalme on 30.4.2022 purkautunut jakautumisen seurauksena. Jakautumisen johdosta tämän uuden maankäyttösopimuksen osapuolena ovat Vantaan kaupungin lisäksi kohdassa A.1. mainitut yhtiöt.
- Asunto Oy Vantaan Peilisali (y-tunnus 3085128–7) kiinteistön 92-15-673-2 (”**Tontti 2**”) omistaja. JM Suomi Oy on myynyt Asunto Oy Vantaan Peilisalin koko osakekannan.
- Asunto Oy Vantaan Tirehtööri (y-tunnus 3085095–4), joka on kiinteistöön 92-15-673-3 (”**Tontti 3**”) kohdistuvan vuokraoikeuden haltija. Tontin 3 omistaa Suomen Osatontti Ky.
- Sopimusalueen Tontti 2 ja Tontti 3 ja näitä tontteja hallinoivien ja omistavien yhtiöiden osalta tämän sopimuksen velvoitteet on kokonaisuudessaan täytetty, eivätkä siten Tontti 2 ja Asunto Oy

Vantaan Peilisali ja Tontti 3 ja Asunto Oy Vantaan Tirehtööri ja Suomen Osatontti Ky vastaa tämän Sopimuksen mukaisista velvoitteista.

- Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti Oy:n ja Koy Myyrinhalmeen pysäköinti Oy:n osalta tämän sopimuksen kohtien 4.,5. ja 6. velvoitteet on täytetty eivät siten Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti Oy ja Koy Myyrinhalmeen pysäköinti vastaa tämän sopimuksen kohtien 4., 5. ja 6. mukaisista velvoitteista.

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. Osapuolet

1. **Vantaan kaupunki**, y-tunnus 0124610–9
   Asematie 7, 01300 Vantaa
   (jäljempänä **”Kaupunki”**)

   julkisyhteisönä, kiinteistön 92–15–673-11 (”**Tontti 11**”) omistajana ja kiinteistön 92-15-673-12 (”**LPA-Tontti 12**”) 121/337 määräosan omistajana nykyisenä ja tulevana omistajana sekä tulevana LPA-Tontilla 12 sijaitsevan pysäköintilaitosrakennuksen osan omistajana;

2. **Koy Myyrinhalmeen tontti 1**, y-tunnus 3249809–3,
   c/o Mandatum Asset Management 2. Bulevardi 56, 00120 Helsinki
   kiinteistön 92–15–673–1 (”**Tontti 10**”) omistajana;

3. **Asunto Oy Vantaan Peilisali,** y-tunnus 3085128–7,
   c/o Newsec Asset Management Oy Mannerheiminaukio 1 A, 00100 Helsinki
   kiinteistön 92–15–673–2 (”**Tontti 2**”) omistajana;

4. **Asunto Oy Vantaan Tirehtööri**, y-tunnus 3085095–4,
   c/o JM Suomi Oy, Hevosenkenkä 3, 02600 Espoo
   kiinteistöön 92–15–673-3 (”**Tontti 3**”) kohdistuvan vuokraoikeuden haltijana;

5. **Suomen Osatontti Ky**, y-tunnus 2064431–3,
   Yrjönkatu 9 A, 00100 Helsinki
   Tontin 3 omistajana;

6. **Koy Myyrinhalmeen tontti 13**, y-tunnus 3249808–5,
   c/o Mandatum Asset Management Bulevardi 56, 00120 Helsinki
   kiinteistön 92–15–673-13 (”**Tontti 13**”) omistajana;

7. **Asunto Oy Vantaan Voimamies,** y-tunnus 3249804-2,
   c/o JM Suomi Oy, Hevosenkenkä 3, 02600 Espoo
   kiinteistön 92-15-673-14 (”**Tontti 14**”) omistajana;

8. **Asunto Oy Vantaan Myyrmäentie 2f** , y-tunnus 3220958-9,
   c/o Mandatum Asset Management Bulevardi 56, 00120 Helsinki
   Kiinteistöön 92-15-673-15 (”**Tontti 15**”) omistajana;

9. **JM Suomi Oy**, y-tunnus 1974161–8,
   Hevosenkenkä 3 15, 02600 Espoo,
   (jäljempänä **”Sopimusalueen rakentaja”**)
   LPA-Tontin 12 121/337 määräosan nykyisenä haltijana sekä LPA-Tontin 12 pysäköintilaitosrakennuksen osan omistajana. JM Suomi Oy tulee myymään omistamansa osuuden LPA-12 tontilla sijaitsevasta pysäköintilaitosrakennuksesta tämän Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Vantaan kaupungille.

10. **Myyrinhalmeen Kaupunkipysäköinti Oy,** y-tunnus 3144483–5,
    c/o JM Suomi Oy Hevosenkenkä 3 15, 02600 Espoo,
    (jäljempänä **”Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti”**)
    LPA-Tontilla 12 sijaitsevan pysäköintilaitosrakennuksen osan nykyisenä omistaja sekä kiinteistön 92–15-673-12 (”**LPA-Tontti 12**”) 216/337 määräosan nykyisenä haltijana ja LPA-Tontin 12 tulevana 216/337 määräosan haltijana ja omistajana; ja

11. **Koy Myyrinhalmeen pysäköinti** y-tunnus 3249810-6,
    c/o JM Suomi Oy Hevosenkenkä 3 15, 02600 Espoo,
    (jäljempänä **”Koy Myyrinhalmeen pysäköinti”**)

kiinteistön 92-15-673-12 (”**LPA-Tontti 12**”) 216/337 määräosan nykyisenä omistajana. Koy Myyrinhalmeen pysäköinti fuusioidaan tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Myyrinhalmeen kaupunkipysäköintiin.

Jäljempänä sopimuksen osapuolet 2 – 11 yhdessä **”Yhtiö”**.

Jäljempänä kaikki osapuolet yhdessä **”Osapuoli”** tai **”Osapuolet”**.

Koy Myyrinhalmeen pysäköinti fuusioidaan tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Myyrinhalmeen kaupunkipysäköintiin, jonka jälkeen sopimuksen osapuolena ja sopimusalueen ainoana pysäköintiyhtiönä toimii Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti. Tässä sopimuksessa velvoitteista vastaa Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti. Koy Myyrinhalmeen pysäköinti vastaa yhteisvastuullisesti Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin kanssa kaikista sopimuksen Myyrinhalmeen kaupunkipysäköintiä koskevista velvoitteista fuusion toteutumiseen asti.

2. Sopimusalue

Sopimusalue koostuu Vantaan kaupungin Myyrmäen kaupunginosassa sijaitsevasta korttelista 15673. Sopimusalue on esitetty ohjeellisesti **liitteessä A1**.

Sopimusalue käsittää asemakaavaehdotuksen mukaiset sitovan tonttijaon mukaiset Vantaan kaupungin korttelin 15673 tontit 2–12. Tonttijakoa on päivitetty Aikaisemman maankäyttösopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

3. Kunnallistekniikan rakentaminen

Ajoneuvoliittymä

Asemakaavan mukainen sekä nykyinen ajoneuvoliittymä Myyrmäentieltä sijaitsee kiinteistölle 92–15-673-11 (jäljempänä **”Tontti 11”**) rakennettavan kerrostalon kohdalla siten, että kulku kortteliin 15673 tapahtuu Tontille 11 rakennettavan rakennuksen alta. Tämä on osoitettu asemakaavamääräyksellä ”rakennukseen jätettävä kulkuaukko” sekä ”ohjeellinen ajoyhteys. Asemakaava sallii ajoneuvoliittymän siirtämisen, kunhan se sijaitsee Tontin 11 kohdalla.

Tontin 11 rakennuksen valmistuttua ajo Pysäköintilaitokseen tapahtuu Tontin 11 rakennukseen jätettävän kulkuaukon kautta. Tontin 11 omistaja rakentaa kustannuksellaan pysyvän ajoneuvoliittymän Myyrmäentielle. Rakentamisen kustannuksista, kuten pintarakenteista ja valaistuksesta vastaa Tontin 11 omistaja. Pysyvän ajoyhteyden hoidosta, ylläpidosta ja peruskorjauksesta aiheutuvista kustannuksista vastaavat Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti ja Kaupunki pysäköintipaikkojen osoittamassa suhteessa.

Tontin 10 ja 11 kautta kulkeva väliaikainen ajoväylä ja ajoneuvoliittymä

Ajoyhteys Pysäköintilaitokseen ennen Tontin 11 rakentamisen aloitusta järjestetään Tontin Tontin 10 ja 11 kautta ajoväylää pitkin siten sopimusalueen osapuolten välisessä yhteisjärjestelysopimuksessa sovitaan.

Sopimusalueen rakentaja ja Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti rakentavat kustannuksellaan väliaikaisen ajoväylän kummallekin tontille sekä Tontille 10 osoitetun ajoneuvoliittymän. Sopimusalueen rakentaja hakee tarvittavat luvat väliaikaisen ajoneuvoliittymän rakentamiseksi. Väliaikaisen ajoneuvoliittymän käyttö Tontin 10 kautta on mahdollista 31.12.2026 asti. Väliaikaisen ajoväylän hoidosta ja ylläpidosta vastaa Pysäköintilaitos.

Mikäli ajoyhteyttä ei ole 31.12.2026 mennessä ole saatu Tontin 11 rakentamisen keskeneräisyydestä johtuen järjestettyä Tontin 11 rakennukseen jätettävän kulkuaukon kautta, siirtyy vastuu rakennustöiden aikaisen väliaikaisen ajoneuvoliittymän järjestämisestä Pysäköintilaitokseen ja siitä aiheutuvista kustannuksista kokonaisuudessaan Tontille 11.

Muut mahdolliset väliaikaiset ajoneuvoliittymät

Sopimusalueen rakentaja rakentaa kustannuksellaan tarvittavat väliaikaiset ajoneuvoliittymät, mikäli sopimusalueen rakentaminen sitä edellyttää.

4. Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin

Kiinteistö Oy Myyrinhalme maksoi Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten ulkoisen kunnallistekniikan korvauksena yhteensä **4 048 372 euroa**. Kustannusten korvaus on tämän sopimuksen allekirjoitushetkellä kokonaisuudessaan maksettu.

Kiinteistö Oy Myyrinhalme maksoi kustannusten korvauksesta **1 554 544 euroa** luovuttamalla Kaupungille 708 m^2:n määräalan omistamastaan kiinteistöstä 92–15–673-1. Määräala muodostaa osan Asemakaavan mukaisesta AK-tontista 92-15-673-11.

Kustannusten korvauksen tarkistus

Kiinteistö Oy Myyrinhalmeen omistukseen sopimusalueelta jäivät kiinteistökaupan esisopimuksen mukaisten luovutusten jälkeen korttelin 15673 AK-tontit 2-10, joiden asuinrakennusoikeus on yhteensä 26 000 k-m^2 ja liikerakennusoikeus (kl) yhteensä 1 310 k-m^2. Asemakaavamääräysten mukaan liiketiloista tulee toteuttaa vähintään 80 % eli 1 047 k-m^2. Asemakaavassa rakennusoikeudet on osoitettu tonttikohtaisesti. Kiinteistö Oy Myyrinhalmeen jakautumisen ja luovutusten myötä AK-tonttien 2–10 omistus on siirtynyt uusille omistajille.

Kustannusten korvauksen perusteena on Asemakaavassa syntynyt rakennusoikeuden lisäys, jonka mukaisesta arvonnoususta 50 % maksetaan Kaupungille kustannusten korvauksena. Laskentaperusteena on käytetty vapaarahoitteisen asuntotuotannon rakennusoikeudelle 550

€/k-m^2:n yksikköhintaa, valtion tukeman asuntotuotannon rakennusoikeudelle 436 €/k-m^2:n yksikköhintaa ja liikerakennusoikeudelle 450 €/k-m^2:n yksikköhintaa.

Mikäli sopimusalueelle, pois lukien Tontti 11, kuitenkin myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on suurempi kuin asemakaavan osoittama rakennusoikeus ko. tontille, sitoutuu Yhtiö ilmoittamaan tästä Kaupungille. Yhtiö maksaa Kaupungille kustannusten korvauksena 50 % rakennusoikeuden lisäyksestä koituneesta arvonnoususta, joka lasketaan ko. tontille rakennettavan rakennuksen pääkäyttötarkoituksen mukaisen em. yksikköhinnan perusteella. Kaupungin oikeus edellä mainittuun kustannusten korvauksen tarkistukseen ja perimiseen on voimassa enintään 11 vuotta Asemakaavan voimaantulosta lukien.

5. Asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuoto sekä asuntojen huoneistotyyppijakauma

Sopimusalue on Asemakaavassa varattu asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), jonka asuntorakennusoikeus on 33 000 k-m^2.

Asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuoto

Yhtiö vastaa, että asuntorakennusoikeudesta vähintään 50 % on toteutettava vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona, noin 30 % on toteutettava valtion tukemana asuntotuotantona, ja 2 100 k-m2 voi olla lyhyen korkotuen vuokra-asuntoja tai asumisoikeusasuntoja.

Valtion tukema asuntotuotanto toteutetaan siten, että Kaupungin kokonaan omistukseen tuleva Tontti 11 toteutetaan valtion pitkän korkotuen vuokra-asuntotuotantona tai asumisoikeusasuntoina. Tontin rakennusoikeus on 7 000 k-m^2, joka vastaa noin 20 % sopimusalueen asuntorakennusoikeudesta. Loppuosa (noin 10 %) toteutetaan Yhtiön omistukseen jäävällä sopimusalueen osalla lyhyen korkotuen vuokra-asuntoina tai asumisoikeusasuntoina.

Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuotoa, pois lukien Tontti 11:sta osalta, se on velvollinen maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta sopimussakkoa 200 €/k-m^2. Yhtiö ei vastaa Tontti 11 osalta edellä mainitun asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuodon täyttymisestä. Selvyyden vuoksi todetaan myös, että kukin sopimusosapuolena oleva yhtiö vastaa edellä mainitun asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuotoa koskevasta velvoitteesta vain omistamansa tai hallinnoimansa olevan tonttinsa osalta ellei tässä sopimuksessa ole toisin sovittu. Sopimusalueen rakentajalla on kuitenkin viime kädessä kokonaisvastuu suhteessa Kaupunkiin edellä mainitun asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuodon täyttämisestä. Sopimusalueen rakentaja ei kuitenkaan vastaa Tontti 11 osalta edellä mainitun asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuodon täyttämisestä.

Asuntojen huoneistotyyppijakauma

Yhtiö vastaa, että kaikissa Yhtiön omistukseen jäävälle sopimusalueelle rakennettavissa asuinrakennuksissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai erikseen Kaupungin hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaismäärästä korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä.

Poikkeuksen edelliseen tontit 92-15-673-4 ja 5, tontit 92-15-673-6 ja 7 sekä tontit 92-15-673-8 ja 9 katsotaan yhdeksi kokonaisuudeksi laskettaessa yksiöiden määrää asuinrakennuksissa.

Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 1 000 €/h-m^2 sallittujen yksiöiden määrän ylittävien huoneistoneliöiden osalta. Selvyyden vuoksi todetaan, että kukin Sopimusosapuolena oleva yhtiö vastaa edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa koskevasta velvoitteesta vain omistamansa tai hallinnoimansa tontin osalta, ellei tässä sopimuksessa ole toisin sovittu. Sopimusalueen rakentajalla on kuitenkin viime kädessä kokonaisvastuu suhteessa Kaupunkiin edellä mainitusta asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa koskevasta velvoitteesta.

6. Rakentamisvelvoite

Yhtiön omistuksessa olevien tonttien rakentamisvelvoite

Yhtiön omistukseen jäivät Kiinteistö Oy Myyrinhalmeen jakautumisen ja tonttien luovutusten jälkeen korttelin 15673 tontit 2-10, joiden asuinrakennusoikeus on 26 000 k-m^2 ja asemakaavamääräysten mukainen toteutettava liikerakennusoikeus 1 047 k-m^2. Edellä mainittujen tonttien kokonaisrakennusoikeus on siten yhteensä 27 047 k-m^2.

Yhtiö sitoutuu rakentamaan em. rakennusoikeudesta Asemakaavan voimaantulosta lukien.

- 4 vuoden kuluessa vähintään 20 %,
- 6 vuoden kuluessa vähintään 50 % ja
- 10 vuoden kuluessa vähintään 70 % (31.1.2028 mennessä)

siten, että mainittu osuus on hyväksytty käyttöönotettavaksi em. ajassa.

Yhtiö sitoutuu hakemaan sopimusalueen toimisto-/liikerakennuksen purkamiseen tarvittavat luvat 6 kuukauden aikana Asemakaavan voimaantulosta lukien.

Kiinteistö Oy Myyrinhalme sitoutui Aikaisemmassa maankäyttösopimuksessa aloittamaan rakentamisen 1,5 vuoden kuluessa Asemakaavan voimaantulosta lukien. Velvoite on täytetty. Poikkeuksena Yhtiö voi aloittaa Tontin 10 rakentamisen aikaisintaan 1.1.2027.

Mikäli rakentaminen viivästyy edellä mainitusta aikataulusta, Yhtiö on velvollinen maksamaan Kaupungille sopimussakkoa 200 € kultakin rakentamatta jääneeltä kerrosneliömetriltä. Selvyyden vuoksi todetaan, että kukin Sopimusosapuolena oleva yhtiö vastaa edellä mainitusta rakentamisen aikatauluvelvoitteesta vain omistamansa tai

hallinnoimansa tontin osalta ellei tässä sopimuksessa ole toisin sovittu. Sopimusalueen rakentajalla on kuitenkin viime kädessä kokonaisvastuu suhteessa Kaupunkiin edellä mainitusta rakentamisen aikatauluvelvoitteesta. -

Tontille 12 rakennettava Pysäköintilaitos ja väliaikaisen pysäköinnin järjestäminen

Korttelin 15673 pysäköinti sijoittuu Tontille 12 rakennettavaan Pysäköintilaitokseen. Pysäköintilaitokseen ajo Tontille 11 rakennettavaan kerrostaloon jätettävän kulkuaukon kautta.

Korttelin 15673 rakennettavien ja valmistuvien ensimmäisten kerrostalojen pysäköinti on mahdollista järjestää väliaikaisen maantasopysäköintinä samassa korttelissa ennen Pysäköintilaitoksen valmistumista. Väliaikaisen pysäköinnin salliminen ratkaistaan rakennusluvissa.

Kukin väliaikaisen pysäköintialueen tarvitsija rakentaa tai rakennuttaa tarvitsemansa väliaikaisen pysäköintialueen kustannuksellaan.

Luovuttaessaan tontteja kolmannelle, Yhtiö ja Kaupunki liittävät edellä sanotut ehdot luovutuskirjoihin.

7. Pysäköinti, pysäköintilaitos ja yleiset autopaikat pysäköintilaitoksessa

Pysäköintilaitos

Korttelin 15673 pysäköinti sijoitetaan Tontille 12 rakennettavaan Pysäköintilaitokseen. Kyseessä on Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin ja Kaupungin omistama pysäköintilaitoskokonaisuus. Pysäköintilaitoksessa sijaitsevien Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin pysäköintipaikkojen (yht. 232) käyttö perustuu aina Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin, sen osakkeenomistajan tai näiden lukuun toimivan pysäköintioperaattorin kanssa erikseen solmittaviin sopimuksiin. Lisäksi Pysäköintilaitokseen sijoittuu 70 yleiseen pysäköintiin tarkoitettua Kaupungin omistukseen/hallintaan tulevaa autopaikkaa. Autopaikkoja pysäköintilaitokseen tulee yhteensä 302 kpl.

Tontin 12 ja pysäköintilaitoksen omistus

Pysäköintilaitoksen toteuttamisesta vastaa Sopimusalueen rakentaja ja Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti. Pysäköintilaitoksen omistajat ovat tämän maankäyttösopimuksen allekirjoitushetkellä Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti ja Sopimusalueen rakentaja. Pysäköintilaitoksen valmistumisen jälkeen tehtävän Pysäköintilaitoksen osan kaupan myötä Pysäköintilaitos ja pysäköintipaikat tulevat olemaan Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin ja Kaupungin omistuksessa. Pysäköintilaitoksesta voivat alueen asukkaat ja muut pysäköintiä tarvitsevat ostaa pysäköintipalvelua. Kaupunki hallitsee Tonttia 12 121/337 määräosan omistajana. Koy Myyrinhalmeen pysäköinti hallitsee tämän sopimuksen allekirjoitushetkellä Tonttia 12 216/337 määräosan omistajana. Koy Myyrinhalmeen pysäköinti fuusioidaan

tämän maankäyttösopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Myyrinhalmeen kaupunkipysäköintiin, jonka jälkeen Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti hallitsee Tonttia 12 216/337 määräosan omistajana.

Pysäköintilaitoksen rakennuttaminen

Sopimusalueen rakentaja rakentaa Sopimusalueelle pysäköintilaitoksen, ja urakkahinnan tulee perustua omakustannusperiaatteelle (YSE 47 §). Yhtiöllä ja Kaupungilla on oikeus saada tarkastaa pysäköintilaitoksen kustannuslaskelma. Tarkastusta haluava taho vastaa tarkastuksen kustannuksista. Kaupunki ostaa Sopimusalueen rakentajalta valmiista pysäköintilaitoksesta määräosan tämän sopimuksen yhteydessä allekirjoitettavalla kauppakirjalla.

Hallinnanjakosopimus

Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti, Koy Myyrinhalmeen pysäköinti ja Kaupunki sitoutuvat tekemään Tontista 12 ja Pysäköintilaitoksesta hallinnanjakosopimuksen, jossa osoitetaan Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin ja Kaupungin hallinta-alueet Pysäköintilaitoksessa. Samoin sovitaan Pysäköintilaitoksen hoidosta, ylläpidosta ja peruskorjauksesta. Pysäköintilaitoksen yhteisten alueiden kustannusten jaon periaatteena on, että kustannuksista omistamiensa tai hallinnoimiensa autopaikkojen lukumäärän suhteessa kuitenkin niin, että rakenteet ja laitteet, jotka palvelevat ainoastaan yleistä pysäköintiä kuuluvat kustannuksineen Kaupungille.

Pysäköintilaitoksen poistoilmakanavan sijoittaminen Tontille 11 rakennettavan rakennuksen rakenteisiin

Osapuolet toteavat, että Asemakaava mahdollistaa järjestelyn, jonka mukaan Tontille 12 rakennettavan Pysäköintilaitoksen poistoilmakanavan sijoittamisen yksi vaihtoehto on viereiselle Tontille 11 rakennettavan kerrostalon rakenteissa.

Kyseistä Asemakaavan mahdollistamaa poistoilmakanavan sijoittamista ei ole tehty tai huomioitu Pysäköintilaitoksen urakassa. Tontin 11 omistaja ja Pysäköintilaitoksen omistajat sitoutuvat sopimaan tästä asiasta erikseen, mikäli myöhemmin ilmenee tarvetta poistoilmakanavan sijoittamiselle. Mikäli poistoilmakanava tällöin sijoitetaan tai kiinnitetään em. kerrostalon rakenteisiin, sitoutuvat Pysäköintilaitoksen omistajat sekä Kaupungin omistamalle Tontille 11 rakennettavan kerrostalon omistaja tekemään poistoilmakanavan sijoittamisesta tarvittavan rasitesopimuksen. Rasitesopimuksen periaatteena on tällöin, että poistoilmakanavan sijoittaminen on vastikkeeton ja Pysäköintilaitoksen omistajat rakentavat, ylläpitävät ja peruskorjaavat poistoilmakanavan kustannuksellaan. Kustannukset jaetaan pysäköintipaikkojen suhteessa.

Kaupunki tulee luovuttamaan Tontin 11 kolmannelle. Kaupunki tulee siirtämään luovutuskirjassa em. velvoitteet ja oikeudet rasitteen perustamisesta luovutuksensaajalle.

8. Ajorasite Tontille 12

Asemakaavaan on merkitty ohjeellinen ajoyhteys (ajo) Myyrmäentieltä Tontille 12 Kaupungin omistuksessa olevan Tontin 11 kautta.

Tontti 11 , Kaupunki ja Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinti sitoutuvat tekemään erillisen rasitesopimuksen kulkuyhteydestä seuraavien pääehtojen mukaisin ehdoin:

- Kaupunki antaa Tontin 11 omistajana Tontille 12 pysyvän oikeuden käyttää asemakaavassa ja rakennusluvassa osoitettua ajoyhteyttä. Rasiteoikeus on vastikkeeton.

- Tontin 11 omistaja rakentaa kustannuksellaan Tontille 11 rakennettavan kerrostalon kohdalla (kaavamääräys: ”rakennukseen jätettävä kulkuaukko”) sijaitsevan osan ajoyhteydestä.

- Pysyvän kulkuyhteyden hoidon, ylläpidon ja peruskorjauksen kustannusjaosta sovitaan Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin ja Kaupungin välisessä hallinnanjakosopimuksessa sekä korttelia 15673 koskevassa yhteisjärjestelysopimuksessa.

Kaupunki tulee luovuttamaan Tontin 11 edelleen kolmannelle. Luovuttaessaan tontteja kolmannelle, Yhtiö ja Kaupunki liittävät edellä sanotut ehdot luovutuskirjoihin.

9. Yhteisjärjestelysopimus

Asemakaavamääräysten mukaan korttelin yhteispihalle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma, jossa tonttien leikki- ja oleskelualueet, reitit, hulevesijärjestelmät ja istutukset tulee järjestää koko korttelin yhteisinä. Asuintonttien välisiä rajoja ei saa aidata.

Asemakaavamääräysten mukaan katujulkisivujen, arkadien ja kivijalkakerroksen valaistus on järjestettävä korttelin yhteisen valaistussuunnitelman mukaan.

Osapuolet tulevat laatimaan korttelia 15673 käsittävän yhteisjärjestelysopimuksen, jossa sovitaan mm. edellä mainitun asuinkorttelin yhteispihan, valaistuksen sekä Myyrinhalmeen kaupunkipysäköinnin ja Kaupungin hallinnoiman Pysäköintilaitoksen ajoyhteyden Myyrmäentieltä Pysäköintilaitokseen suunnittelusta, rakentamisesta, hoidosta, ylläpidosta ja peruskorjauksesta sekä kustannusjaosta.

10. Ajoittain tulviva alue Tontilla 12

Tontilla 12 sijaitseva tulviva alue on osoitettu Asemakaavassa merkinnällä wt (ajoittain tulviva alue). Pysäköintilaitoksen rakentamisen jälkeen se jää Pysäköintilaitoksen alle.

Pysäköintilaitoksen suunnittelussa ja rakentamisessa tämä aluevaraus on otettava huomioon.

Kaupunki ei maksa aluevarauksesta erillistä korvausta. Mikäli aluevarauksella on vaikutusta Pysäköintilaitoksen suunnitteluun, rakentamiseen tai rakentamiskustannuksiin, Kaupunki ei maksa näistä vaikutuksista korvausta. Kaupunki pitää kustannuksellaan kunnossa edellä mainitun tulvivan alueen. Sopimusalueen rakentaja purkaa kustannuksellaan aluevarauksen asfalttipinnoitteen ja muotoilee sen sopivaksi tulvapainanteeksi. Mikäli hulevesipainanteesta tulee Kaupungin vaatimuksesta tehdä rakenteellinen, Sopimusalueen rakentaja rakentaa tarvittavat rakenteet.

11. Johtosiirrot

Mikäli Asemakaavan toteuttaminen edellyttää johto-, kaapeli- tai viemärisiirtoja tai niiden suojaamista rakennustöiden ajaksi, Sopimusalueen rakentaja suorittaa ne kustannuksellaan.

12. Vesihuoltoverkostoon liittyminen

Sopimusalue ja sille toteutettavat uudisrakennukset Osapuoli on velvollinen liittämään kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin. Selvyyden vuoksi todetaan, että kukin Sopimusosapuolena oleva yhtiö vastaa edellä todetusta HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon vain omistamansa tai hallinnoimansa tonttinsa osalta ellei tässä sopimuksessa ole toisin sovittu.

Kaupungilla on oikeus siirtää Osapuolta enempää kuulematta tähän sopimukseen perustuvat vesihuoltolaitteita koskevat oikeutensa ja velvollisuutensa mahdollisesti perustettavalle julkis- tai yksityisoikeudelliselle vesihuoltoyhtymälle.

13. Sopimuksen muuttaminen

Mikäli olosuhteissa tapahtuu huomattavia muutoksia, joista johtuen sopimusta on tarkistettava, Osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan niistä erikseen.

14. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista Osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

15. Sopimuksen velvoitteiden siirto kolmannelle

Osapuolet sitoutuvat ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Osapuolet sitoutuvat ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista toisilleen.

Osapuolet vastaavat tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun toinen Osapuoli on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Osapuoli ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Osapuoli vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

Edellisestä poiketen, Sopimusalueen rakentajalla on oikeus siirtää tämä sopimuksen Sopimusalueen rakentajaa koskevat oikeudet ja velvoitteet kolmannelle Kaupungin suostumuksesta. Sopimusalueen rakentaja vastaa tämän sopimuksen Sopimusalueen rakentajaa koskevista velvoitteista, kunnes Kaupunki on hyväksynyt velvoitteiden siirron siirronsaajalle.

16. Sopimuksen voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan, kun Osapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen.

Osapuolet eivät esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

Tätä maankäyttösopimusta, sisältäen kunnallistekniikan rakentamissopimuksen, on laadittu kaksitoista (12) yhtäpitävää kappaletta, yksi kullekin Osapuolelle.

Vantaalla X.X.XXXX

VANTAAN KAUPUNKI

_____

Heino Pitkänen
lakimies

KOY MYYRINHALMEEN TONTTI 1

_____

X
ASUNTO OY VANTAAN PEILISALI

_____

X
ASUNTO OY VANTAAN TIREHTÖÖRI

_____

X
SUOMEN OSATONTTI KY

_____

X
KOY MYYRINHALMEEN TONTTI 13

_____

X
ASUNTO OY VANTAAN VOIMAMIES

_____

X
ASUNTO OY VANTAAN MYYRMÄENTIE 2F

_____

X

MYYRINHALMEEN KAUPUNKIPYSÄKÖINTI OY

_____

X
KOY MYYRINHALMEEN PYSÄKÖINTI

_____

X
JM SUOMI OY

_____

X

Liitteet:

Liite A1 Sopimusalueen kartta
Liite A2 Pysäköintilaitos

26 § Määrärahakorotus uudisrakentamisen investointiosaan ja pysäköintilaitosrakennuksen osan ostaminen -hankkeen lisääminen uudisrakentamisen investointiohjelmaan

VD/3877/02.01.00.04/2023

KK/MR/PK/MT

Uudisrakentamista koskeva toimitilainvestointiohjelma sisältää kaikki uudisrakennushankkeet mukaan lukien kaupungin toimitilojen käyttöön tarkoitetut palvelutilat, jotka tuotetaan konserniyhtiöiden tai kaupungin ulkopuolisina vuokratilahankkeina. Vuoden 2023 talousarviossa on budjetoitu uudisrakentamisen hankkeisiin 46,83 miljoonaa euroa. Ennusteen mukaan uudisrakentamisen investoinnit jäävät todennäköisesti talousarviossa esitettyä pienemmäksi. Määrärahaa kuitenkin esitetään korotettavaksi 2,7 miljoonaa euroa, koska kaikille investointiohjelman hankkeille tulee olla määrärahavaraus talousarviossa.

Määrärahan korotusesitys perustuu kaupunginhallituksen 1.11.2018 hyväksymään maankäyttösopimukseen, jossa korttelin 92-15673 yleisen pysäköinnin paikat, 70 kpl, sovittiin toteutettavaksi rakenteelliseen pysäköintilaitokseen yhdessä muiden korttelin velvoitepaikkojen kanssa. JM Suomi Oy ja Koy Myyrinhalme valtuutettiin rakentamaan pysäköintilaitosrakennus.

Kaupungin osuus rakennusinvestoinnista on 2 097 285 euroa. Kiinteän kauppahinnan lisäksi kaupunki maksaa rakennuttajalle osuuden mukaisen oman käytön arvonlisäveron, joka tarkentuu rakennuksen valmistettua. Ennen rakennuksen valmistumista oman käytön arvonlisäveron osuudeksi on arvioitu 526 000 euroa. Kaupunki on oikeutettu hakemaan maksetun arvonlisäveron palautusta, kun pysäköinti hankitussa rakennuksen osassa on maksullista ja arvonlisäverovelvoitteista. Ennen veronpalautusta arvioitu lisämäärärahan tarve on 2 700 000 euroa.

Pysäköintilaitoksen yleisten pysäköintipaikkojen hankinta on aiemmin huomioitu vuoden 2023 talousarviossa konserniohjauksen osakemerkintää koskevassa määrärahassa, mutta ei uudisrakentamisen investointiohjelmassa. Osakekaupasta luovuttiin hankinnan valmistelun aikana, koska rakennuksen osan ostaminen antaa kaupungille laajemmat mahdollisuudet järjestellä omistustaan jatkossa, esimerkiksi osana kaupungin omaa pysäköintikonsernia.

		MUUTOS	
91 Rakentaminen menot	**TA 2023**	**2023**	**UUSI TA 2023**
91 Rakentaminen menot yhteensä	**-93 190 000**	**-2 700 000**	**-95 890 000**
91 1 Uudisrakentaminen	-46 830 000	-2 700 000	-49 530 000
91 2 Korjausrakentaminen	-44 570 000	0	-44 570 000
91 3 Vuokra- ja osaletilojen muutostyöt	-1 790 000	0	-1 790 000

Kaupunkitilalautakunta käsitteli asiaa kokouksessaan 10.5.2023 § 7.

Samalla Investointiryhmän osakkeet ja osuudet määrärahaa voidaan pienentää, koska aiemmin vuoden 2023 talousarviossa pysäköintilaitoksen osan osakkeiden ostoon oli varattu 2,0 milj. euroa osakkeiden ja osuuksien määrärahasta.

97 Osakkeet ja osuudet	**TA 2023**	**MUUTOS**	**UUSI TA**

		2023	2023
Osakkeiden hankinta	-3 800 000	2 000 000	-1 800 000

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 26

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että

a) investointiosan rakentamisen hankeryhmän 91 1 Uudisrakentaminen määrärahaa korotetaan 2 700 000 eurolla
b) lisätään korttelin 92-15673 pysäköintilaitosrakennuksen osan ostaminen uudisrakentamisen investointiohjelmaan vuodelle 2023
c) investointiosan osakkeet ja osuudet määrärahaa lasketaan 2 000 000 eurolla

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet: -

Täytäntöönpano: esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

27 § Oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 49 / 2023

VD/1612/03.01.02.00/2023

KK/S-AP/MT

Hakija on toimittanut Vantaan kaupungille vaatimuksen, jolla hakija vaatii vahinkorahaston asiamiehen päätöksen § 49 / 2023 oikaisemista. Alun perin hakija on esittänyt Vantaan kaupungille 39,80 euron vahingonkorvausvaatimuksen Peijaksen sairaalan päivystys käynnistä aiheutuneesta maksusta. Hän on pyrkinyt päivystykseen Tikkurilan terveysasemalle. Terveysaseman ovessa on ollut tiedote, jonka mukaan päivystys on viikonloppuna Peijaksen sairaalassa. Hakija on mennyt Peijaksen sairaalaan olettaen, että kyse on Vantaan terveyskeskuksen palvelusta ja että käynti on ilmainen, koska hän oli jo maksanut vuoden 2022 aikana kolme terveyskeskusmaksua. Hakija toteaa, että hän olisi odottanut maanantaihin, jos hän olisi tiennyt, että käynti on maksullinen.

Vahinkorahaston asiamies on 31.3.2022 hylännyt hakijan korvausvaatimuksen sillä perusteella, että Peijaksen sairaalan päivystys käynnistä aiheutunut maksu ei ole johtunut Vantaan kaupungin henkilökunnan tuottamuksesta. Nyt käsiteltävässä oikaisuvaatimuksessa hakija edelleen vaatii, että Vantaan kaupungin on suoritettava vahingonkorvauksena hakijalle kustannukset alkuperäisen vaatimuksen mukaisesti.

Hakija on esittänyt oikaisuvaatimuksensa perusteeksi seuraavaa:
”Hylätty päätös asiassani, -korvauspäätös 31.3.2023

Toistan tapahtuneen heinäkuussa -22. Kirjeeni Vantaan kaupungille. Valitin AVI:lle toiminnasta, joka johdatti minut harhaan. (tiedoksi lähetetty myös Terveysasemalle).

Oven informaatiota korjattu sen jälkeen.

Kuntalaisena, -olen kyllä ihmeissäni, kuinka asukkaita kohdellaan. Selvä tiedote olisi pelastanut minut ko. laskulta. -Olen ihminen, joka en omista älypuhelinta. -odotan kohtelua tasavertaisena kansalaisena, -vaikka elän ilman älylaitteita, -paitsi tietokone pysyvästi kotona..-siis een kanna älylaitteita mukanani…

Pyydän, -lukekaa valitukseni, -heinäkuun 3.päivältä.. -Peijaksessa käynti. Oikaisuvaatimukseni ko. käyntiin vedoten, -maksupäätös kyseenalainen..- riippuu, -kuinka Vantaan kaupunki kohtelee asukkaitaan..

Vantaan kaupunki oheisti minua valituksessani, -olemaan yhteydessä HUS:iin -laskuttajaan..-sekin väärin.- Eihän HUS ole millään tavalla tehnyt väärin.-tämäkin harhaanjohtamista. ”

Vahinkorahaston asiamies toteaa, että vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys.

Vahingonkorvauslain mukaista tuottamusta arvioitaessa on harkittava, onko kyseessä tahallisuus, tuottamus vai tapaturma. Kunta on vastuussa tahallaan ja tietyissä tuottamuskysymyksissä aiheutuneesta vahingosta. Kunnan tuottamusta arvioidessa tulee huomioida tuottamuksen aste suhteessa tapahtuneeseen vahinkoon.

Kaupungin vahingonkorvausvelvollisuus perustuu useimmissa tapauksissa ns. isännänvastuuseen. Vahingonkorvauslain 3 luvun 1 ja 2 §:n mukaan kunta on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka kunnan työntekijä tai viranhaltija virheellään tai laiminlyönnillään työssä on aiheuttanut.

Kyseessä on puhdas varallisuusvahinko, sillä se ei ole yhteydessä mihinkään henkilö- tai esinevahinkoon. Vahingonkorvauslain 5:1 §:n mukaan milloin vahinko on aiheutettu julkista valtaa käytettäessä käsittää vahingonkorvaus hyvityksen myös sellaisesta taloudellisesta vahingosta, joka ei ole yhteydessä henkilö tai esinevahinkoon.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Tämä vastuu yhteisöllä on kuitenkin vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

Tikkurilan terveysaseman pääsisäänkäynnin informaatio
(opaste on ollut ulko-ovessa vuodesta 2011 eikä muutoksia siihen ole tehty).
"Pääovi avoinna Ma-Pe 7.15 - 16.00
Terveysasema avoinna Ma-Pe 8.00 - 16.00
Neuvonta, 2 krs Ma-To 8.00 - 15.30

Kiireellisissä tilanteissa, virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin päivystää Peijaksen sairaala.
Osoite: Sairaalakatu 1, 01400 Vantaa
puh. 09-471 67 060
Hätäkeskus 112

HUS-Röntgen avoinna Ma-To 8.00 - 15.30
Pe 8.00 - 14.00

Hammashoitolan potilastoimisto Ma-Pe 7.30 - 15.00
Hammashoidon kiireellinen ensiapu Ma-Pe 8.00 - 15.00"

Tikkurilan terveysasema kuten muutkin terveysasemat Vantaalla ovat avoinna arkisin klo 8–16. Virka-ajan ulkopuolella asiakkaita palvelee Peijaksen yhteispäivystys. Peijaksen sairaalan alueella olevista kylteistä käy hyvin ilmi, että kyse on HUS:n toimipisteestä. Viikonloppupäivystykseen ei tulisi mennä, jos asia on sellainen, että voi odottaa seuraavaan arkipäivään.

Oikaisuvaatimuksessa ei ole tuotu ilmi mitään sellaisia seikkoja, jotka eivät olisi olleet tiedossa vahinkorahaston asiamiehen ratkaisua tehtäessä.

Vahinkorahaston asiamies esittää, että hakijan oikaisuvaatimus tulisi hylätä.

Oikaisuvaatimus, vahinkorahaston asiamiehen päätös sekä vahinkorahaston päätöksen valmisteluvaiheessa käytössä ollut lausunto ja muu asiaan vaikuttanut materiaali ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 27

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään edellä mainituin perustein hylätä hakijan oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätöksestä § 49 / 2023.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot:
Hannele Nordman, vakuutusrahaston asiamies,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

28 § Kaupunginjohtajan muotokuvan maalauttaminen

VD/4030/02.08.00.00/2023

KK/AL/S-AP/MT

Kaupunginjohtaja Ritva Viljanen on irtisanoutunut virastaan 1.8.2023 lukien. Kaupunginjohtajista on vakiintuneesti tilattu muotokuva heidän kaupunginjohtajakautensa päätyttyä.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (2016/1397) 40 §:n 2 momentin 3-kohdan mukaan hankintayksikkö voi valita suorahankinnan, jos hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 5 momentin 8-kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginhallituksen tarverahojen käytöstä ja tarverahojen käytöstä päättämään oikeutetuista.

Kaupunginhallitus 5.6.2023 § 28

Kaupunginjohtajan vs. esitys:
Päätetään
a) maalauttaa kaupunginjohtajasta muotokuva ja maksaa siitä aiheutuvat kustannukset kaupunginhallituksen käyttövaroista menokohdalta 10 40 10000,
b) valtuutetaan kulttuurijohtaja allekirjoittamaan oheinen sopimus kuvataiteilija Nanna Suden kanssa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet: Sopimusluonnos

Täytäntöönpano: Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, Kulttuuripalvelut

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
Kulttuurijohtaja Annukka Larkio
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

MUOTOKUVAMAALAUKSEN TILAUSSOPIMUS

Allekirjoittaneet **Vantaan kaupunki,** Asematie 7, 01300 Vantaa (Y 0124610-9, jäljempänä Tilaaja) ja

taidemaalari **Nanna Susi [redacted] / Nanna Susi Oy 3245538-4,** jäljempänä Taiteilija) ovat tehneet seuraavan sopimuksen:

Sopimuksen kohde

Taiteilija valmistaa tilaajalle kaksi öljyväri muotokuvaa kaupunginjohtaja Ritva Viljasesta.
Teoskoko 110x90 cm. Kaksi samankaltaista ja täysin samankokoista maalausta.

Taiteilija toimittaa tilaajan niin halutessa teokset kehystäjälle ja neuvottelee kehystäjän ja tilaajan kanssa muotokuvaan sopivasta kehyksestä. Kehystyksien teettämisen maksaa muotokuvan tilaaja.

Määräaika

Muotokuvien tulee olla valmiit (pintakuivat) ja luovuttaa tilaajalle lokakuun 2023 aikana.

Teosten hinta

Kaksikymmentäviisituhatta viisisataa (25.500) euroa + alv 10 %.

Tilaaja suorittaa taiteilijalle edellä mainitun korvauksen kolmessa vaiheessa:

- 8 500 euroa + alv kun teos on aloitettu (kuvauksista 6/23)
- 8 500 euroa + 31.8.2023 mennessä
- 8 500 euroa + alv viimeistään 14 vuorokauden kuluttua siitä kun teos on valmis ja luovutettu tilaajalle

Sopimuksen purkaminen

Jos jompikumpi osapuoli rikkoo olennaisella tavalla tämän sopimuksen ehtoja, toisella osapuolella on oikeus purkaa sopimus.

Taiteilijalla on oikeus purkaa sopimus, jos tilaaja tulee todistettavaksi maksukyvyttömäksi.

Tilaajalla on oikeus purkaa sopimus, jos taiteilija tulee ennen teoksen valmistumista pysyvästi kykenemättömäksi sen loppuunsaattamiseen tai kuolee. Jos muotokuvan kohteena oleva henkilö kuolee ennen teoksen valmistumista, taiteilijalla on oikeus päättä, saattaako hän työn loppuun vai purkaako sopimuksen. Taiteilijalla on sama oikeus, jos mallina oleva henkilö laiminlyö oleellisesti mallina olemisen.

Jos taiteilija purkaa sopimuksen sen takia, että tilaaja on oleellisella tavalla rikkonut tämän sopimuksen ehtoja tai tullut todisteellisesti maksukyvyttömäksi, tai muotokuvan kohde on kuollut tai laiminlyönyt mallina olemisen, tai tilaaja purkaa sopimuksen sen takia, että taiteilija

on tai tullut kykenemättömäksi teoksen loppuunsaattamiseen tai kuollut, tilaajan on suoritettava taiteilijalle tai hänen oikeudenomistajilleen kohtuullinen ja perusteltavissa oleva korvaus tehdystä työstä ja välittömästi aiheutuneesta vahingosta. Arvioitaessa korvausta tehdystä työstä, on otettava huomioon suoritettu työ, kustannukset, teoksen valmistumisaste, teoksen käyttökelpoisuus tilaajalle sekä se kenelle teos jää. Korvauksesta on kuitenkin vähennettävä tilaajan taiteilijalle maksamat ennakot. Jos vähennettävien ennakkojen yhteismäärä ylittää korvauksen määrän, tilaajalla on oikeus saada taksisin erotus.

Jos tilaaja purkaa sopimuksen sen takia, että taiteilija on rikkonut oleellisella tavalla sen ehtoja, tilaajalla on oikeus saada takaisin taiteilijalle suorittamiensa ennakkojen yhteismäärä, ellei tämä olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta tai elleivät osapuolet toisin sovi.

Tekijänoikeus

Tekijänoikeus teokseen on taiteilijalla. Teoksen tekijänoikeudellisesta käytöstä on erikseen sovittava taiteilijan tai Kuvasto ry:n kanssa. Taiteilijalla on oikeus nähdä ja valokuvata valmistamansa teos. Osapuolet sopivat asiasta niin, että siitä on mahdollisimman vähän haittaa tilaajalle.

Taiteilijalla on oikeus lainata teos näyttelyyn. Mahdollisesta lainaamisesta, sen ajankohdasta ja ajallisesta kestosta on informoitava teoksen omistajaa hyvissä ajoin. Lainaamisesta, vakuuttamisesta ja vastuusta teoksen kuljettamisen ja näyttelyn ajalta tehdään erillinen sopimus.

Taiteilijalla ei ole ilman tilaajan suostumusta kopioida tilausmuotokuvaa, lukuun ottamatta tavanomaista tuotannon esittelytarkoitusta.

Tilaajalla on oikeus kuvata teos taiderekisteriä varten ja käyttää teoksen kuvia julkaisuissaan taiteilijan nimi mainiten.

Omistusoikeus ja vaaranvastuu

Omistusoikeus teokseen siirtyy tilaajalle, kun teos on taiteellisen työn osalta valmis ja luovutettu tilaajalle ja tilaaja on maksanut teoksen koko hinnan. Vahingonvastuu siirtyy tilaajalle, kun teoksen hallinta luovutetaan.

Työn edistyminen

Jos teoksen valmistusaika viivästyy taiteilijasta riippumattomasta syystä, valmistusaikaa pidennetään tuon syyn viivästyksen määrällä. Tilaajalla on oikeus saada työn kuluessa tietoja työn edistymisestä.

Ennakkoperintä Taiteilija kuuluu ennakonperintärekisteriin, joten tilaustyön hinnasta ei peritä ennakonpidätystä.

Muut ehdot Tätä sopimusta ei kumpikaan osapuoli saa siirtää kolmannelle osapuolelle.

Tätä sopimusta on tehty kaksi kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Vantaan kaupunginhallitus on valtuuttanut kulttuurijohtajan allekirjoittamaan sopimuksen kaupunginhallituksen puolesta.

Vantaalla XX päivänä kesäkuuta 2023

Vantaan kaupunginhallitus

Annukka Larkio
kulttuurijohtaja

Nanna Susi
taidemaalari

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta https://www.vantaa.fi/vantaa-info)
Puhelin: (09) 83911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän p**äätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa**, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän **päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua**, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän **päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuosto-oikeutta**, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun **päätökseen, joka koskee verotusta**, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.
Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:
1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on

myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhakuaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.
Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakuaika suorahankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suorahankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suorahankintaa koskevaa ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suorahankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2 120 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4 240 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6 350 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 530 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
puh. 029 56 43300
fax 029 56 43314
markkinaoikeus(at)oikeus.fi
asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa
- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös
- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet

- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:

- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje Hallintovalitus hallinto-oikeudelle yksilöasioissa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/ erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15